JASPER KENT

ON ÜÇ YIL SONRA

GERİLİM

JASPER KENT

ON ÜÇ YIL SONRA

Rusya, 1825.

Devrimin eşiğinde bir ülke...

Kendi kanının tutsağı olmuş bir hanedan...

Çeviri: Seçkin Selvi

CAN

JASPER KENT

On Üç Yıl Sonra

Can Yayınları 1984

Thirteen Years Later, Jasper Kent
© 2009, Jasper Kent
© 2011, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.
Bu eserin Türkçe yayın hakları Anatolialit Telif ve Tercümanlık Hizmetleri Ltd. Şti. aracılığıyla alınmıştır.
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Haziran 2011
Bu kitabın 1. baskısı 15 000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Seçkin Selvi

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design
Kapak resmi: © Paul Young

Kapak baskı: Azra Matbaası
İç baskı ve cilt: Ekosan Matbaası

ISBN 978-975-07-1334-7

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 – 252 59 88 – 252 59 89 Fax: 252 72 33
www.canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com

JASPER KENT

On Üç Yıl Sonra

ROMAN

İngilizce aslından çeviren
Seçkin Selvi

Jasper Kent, 1968'de Worcestershire'da doğdu. Cambridge'te fen ve doğa bilimleri öğrenimi yaptı, kuramsal fizik dalında uzmanlaştı. Bir süre serbest yazılım danışmanlığı yaptıktan sonra, yaklaşık yirmi yıl müzikal tiyatro alanında oyuncu, çalgıcı, yönetmen ve besteci olarak çalıştı. "Yazar Krampı", "Malvolio'nun İntikamı", "Vaat Edilmiş Toprak", "Hatırla! Hatırla!" adında dört müzikli oyun yazdı. Sussex'te yaşayan Kent, büyük ününü edebiyat alanında yaptı. Tarihî fantezi roman türünde bugüne kadar yazılmış tüm kitaplar arasında altıncı büyük yapıt olarak seçilen *Oniki, Danilov Beşlemesi*'nin ilk kitabıydı. *On Üç Yıl Sonra*, yine Can Yayınları tarafından yayımlanan *Oniki*'den sonra dizinin ikinci kitabı.

Jasper Kent'in Can Yayınları'ndaki diğer kitabı:

Oniki, 2010

H.E.C. için

Yazarın notu

Mesafeler: Verst, bir Rus uzaklık birimidir. Bir kilometreden biraz daha uzundur. (1,0668 km)

Tarihler: XIX. yüzyıl boyunca, Ruslar tarihlerini, eski Jülyen takvimini esas alarak yazmışlardır. Jülyen takvimi 1825 yılında, Batı Avrupa'da kullanılan Gregoryen takviminin on iki gün gerisinden gelmekteydi. Metinde geçen tüm tarihler, Rusların kullanım şekliyle verilmiştir. Örneğin Dekabrist Ayaklanması, Batılı tarih kitaplarında 26 Aralık olarak geçerken kitapta 14 Aralık şeklinde verilmiştir.

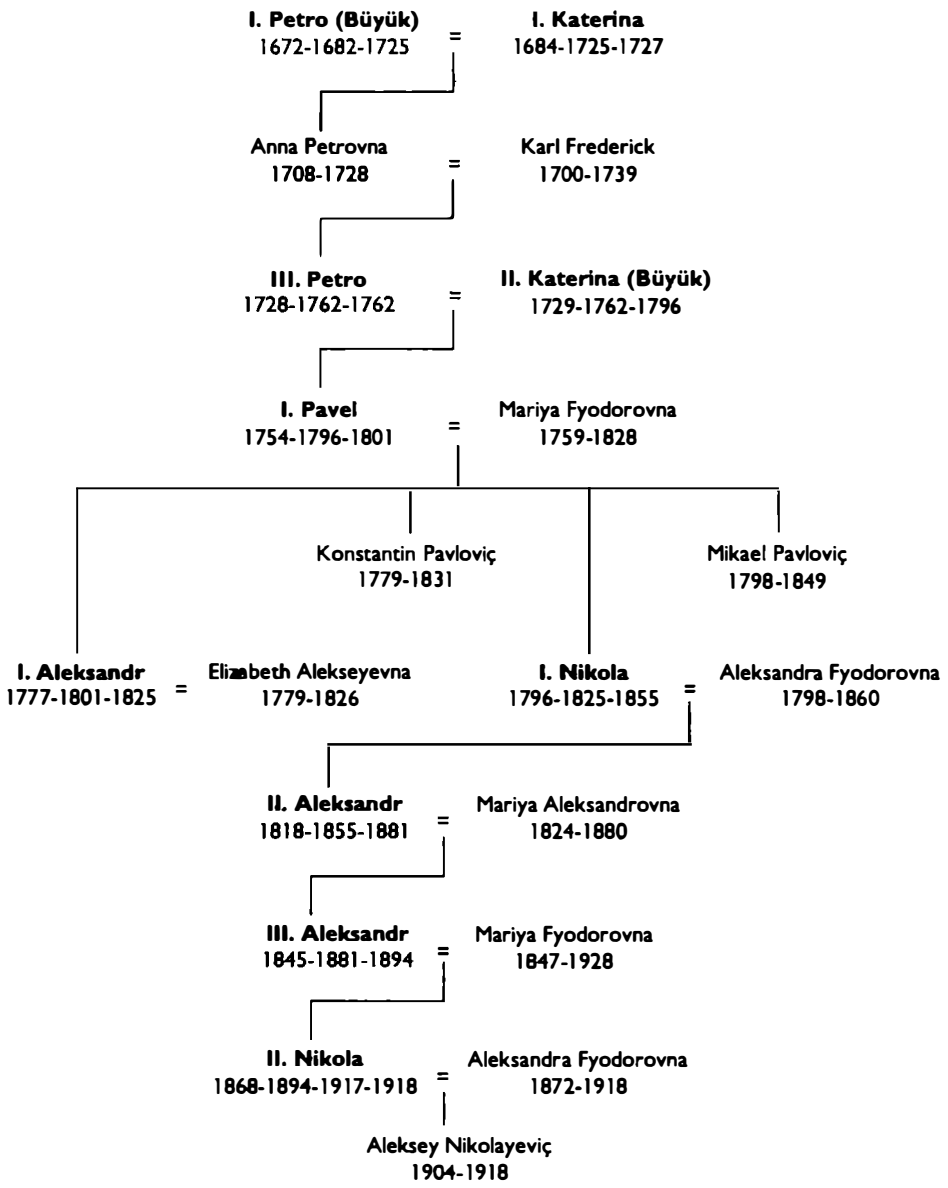
Adlar: Romandaki adlar, Rus alfabesindeki okunuşuna göre Latin alfabesine çevrilmiştir. Tarihî kişilerin adları, aynı kişileri Batı'daki yaygın adlarıyla tanıyanlara yabancı gelebilir. Bu farklılığı şöyle örnekleyebiliriz:

Pyotr Alekseyeviç - Çar (Büyük) I. Petro
Yekaterina Alekseyevna - Çariçe (Büyük) II. Katerina
Pavel Pyetroviç - Çar I. Pavel
Aleksandr Pavloviç - Çar I. Aleksandr
Nikolay Pavloviç - Çar I. Nikola
Aleksandr Nikolayeviç - Çar II. Aleksandr

Romen dili konusundaki yardımları için Mihai Adăscălitei'ye içtenlikle teşekkür ederim.

Romanov ailesinin soyağacı

Tahta geçen çar ve çariçelerin adı bold olarak yazıldı.
Tarihler, doğum-(tahta geçme)-(tahttan inme)-ölüm tarihleri biçimindedir.

DEKABRİSTLER[1]

14 Aralık 1825 (26 Aralık) günü –çoğunluğu asker olan– üç bin kişilik bir grup, Çar I. Nikola'nın tahta geçmesini protesto etmek amacıyla Sen Petersburg'un Senato Meydanı'nda toplandı. Bu ayaklanmanın kökeni, 1814 yılına, yani Nikola'nın selefi Aleksandr kumandasındaki Rus birliklerinin Fransızları Moskova'dan Fransa'ya kadar kovalayıp Paris'i işgal ettikleri tarihe kadar uzanıyordu. O tarihte karşılarına çıkan ülke, yenilgiye uğramış olmasına karşın, Rus askerlerin çoğuna –en azından kendi ülkelerine kıyasla– bir özgürlük ve aydınlanma ütopyası gibi göründü. Tam da o süreçte bir zamanlar modern, yenilikçi olarak tanınıp sevilen Aleksandr, muhafazakâr politikaya yöneldi. Halkın buna karşı tavrı on yıl içinde kök saldı. Birbiri ardınca devrimci topluluklar kurulduysa da hiçbiri eyleme geçmedi. Aleksandr'ın başkentten bin mil uzaktaki Taganrog'da ölümü, kıvılcımı tutuşturdu. Aleksandr'ın kardeşlerinden hangisinin –Konstantin'in mi, Nikola'nın mı– tahta geçeceğinin belirlenememesinden kaynaklanan kargaşa, devrimcilere ufak da olsa bir fırsat yarattı.

Ayaklanma derhal bastırıldı. Çarlığa sadık birlikler, doğrudan Çar'ın emriyle, isyancıların üzerine ateş açarak onları şehrin çeşitli yerlerine dağıttı. İsyancılardan pek çoğu öldürüldü, daha da çoğu tutuklandı. Liderlerden beşi asıldı, 284'ü ise Sibirya'ya sü-

1. Rusça *Dekabr'*, (İng.) *December*, (Fr.) *Décembre*, (Alm.) Dezember, (İsp.) *De Diciembre*, (İt.) *Dicembre* gibi dillerde aralık ayı anlamındaki sözcük, Rusya'daki ayaklanma Aralık'ta olduğu için Batı dillerinde *Decembrist* terimiyle adlandırılır, Türkçede Rusça terimden hareketle *Dekabrist* sözcüğü kullanılır. (Ç.N.)

rüldü. O tarihten sonra Nikola onlardan hep, "Mes amis du quatorze"[1] diye söz etti. Sürgünlerin –sağ kalabilmiş olanların– ancak Nikola'nın 1855'te ölümünden sonra batıya dönmesine izin verildi.

Ayaklanmadan 100 yıl sonra 1925'te ilk Rus devriminin anısına Senato Meydanı'na Dekabristler Meydanı adı verildi. 2008 Temmuzu'nda yeniden Senato Meydanı adına dönüldü.

1. (Fr.) On dörtlü dostlarım. (Ç.N.)

RUS İMPARATORLUĞU, 1825
İSVEÇ
Arhangelsk
Dvina
Obi
RUSYA
Sen Petersburg
Moskova
Perm
Irtiş
Yekaterinburg
Yenisey
Angara
Lena
Baykal Gölü
İrkutsk
(Dekabristlerin çoğu sonunda buraya yerleşti)
Nerçinsk
(Dekabristlerin doğu sürgün yeri)
PRUSYA
Varşova
Volga
Don
AVUSTURYA-MACARİSTAN
Taganrog
Bahçesaray
Karadeniz
Ragusa (Dubrovnik)
OSMANLI İMPARATORLUĞU
Hazar Denizi
Aral Gölü
ÇİN
Beijing
İRAN
K
Mil
0 100 200 300 400
0 200 400
Kilometre

PROLOG

Sen Petersburg – 1812

Metropolit konuştu:

Yüceler Yücesi'nin barınağında oturan, Her Şeye Gücü Yeten'in gölgesinde barınır.

"O benim sığınağım, kalemdir," derim RAB için, "Tanrım"dır, O'na güvenirim."

Çünkü O seni avcı tuzağından, ölümcül hastalıktan kurtarır.

Seni kanatlarının altına alır, onların altına sığınırsın. O'nun sadakati senin kalkanın, siperin olur.

Ne gecenin dehşetinden korkarsın, ne gündüz uçan oktan, ne karanlıkta dolaşan hastalıktan, ne de öğleyin yok eden kırgından.

Yanında bin kişi, sağında on bin kişi kırılsa bile, sana dokunmaz."[1]

Kilise birden bomboş göründü; ne gürültü vardı ne cemaat, hatta ne de metropolit. Aleksandr sadece sözcükleri algılıyordu, sözcükler çevresini saran sesler gibi değil, yaratıklar gibi – onu yapması gereken şeye ikna etmek için Tanrı'nın gönderdiği melekler gibi geliyordu ona. Yapması gereken şey de basitti: Tanrı'ya inanmak.

1. Kutsal Kitap, Mezmurlar, 91:1-7.(Ç.N.)

Metropolitin o sözleri söylemek için bugünü seçmiş olması, Tanrı'nın Kendi sözlerini Aleksandr'ın kavrayabileceğine güvenmediğini belirtiyordu. Aleksandr aynı sözleri dün de okumuştu, hem de bir rastlantıyla – ya da bunun kazara değil, önceden belirlenmiş bir işaret olduğunu şimdi kavrayabiliyordu. Aleksandr'ın eli çarpınca İncil yere düşmüş ve aynı metnin, 90. ayetin olduğu sayfa açılmıştı. Ayet üç işaretin sonuncusuydu. Aleksandr o zaman bile bunun anlamını kavrayarak okumuştu.

> Ne karanlıkta dolaşan hastalıktan, ne de öğleyin yok eden kırgından.

"Öğleyin yok eden kırgın." Bu sözlerden neyin meram edildiği çok açıktı: Bonaparte – Avrupa'nın tamamını kırıp geçiren, şimdi de Rusya'yı mahvetmeyi kafasına koyan adam. Kafasına koymak mı? O Kremlin'i çoktan mesken tutmuştu bile.

"Karanlıkta dolaşan hastalık" daha farklı, Aleksandr'ın neredeyse unuttuğu, ama hiçbir zaman da belleğinden tamamen silemediği bir şeydi. O hastalığı, çocukluğunda büyükannesinden dinleyip öğrenmişti ve güçsüz *babuşka*'larının[1] anlattıklarına inanmayan öteki aydın torunlar gibi kuşkulanmamıştı duyduklarından. Yekaterina hiç güçsüz olmamıştı. Bir gezginin Romanov Hıyaneti'nin öcünü almaya geleceğini söylemişti; öyle biri de daha bir hafta önce gelmişti.

O, ikinci işaretti.

Adam, adının Cain[2] olduğunu söylemişti, oysa yalnızca bir başkasının özel görevle gönderdiği temsilciydi. O başkasının adını –Yekaterina'nın yıllarca önce torununa fısıldadığı adı– anması, Cain'in Aleksandr'la baş başa görüşme izni almasına yeterli olmuştu. Ülkesinin en karanlık günlerinde, Çar'ın bu yabancıya böylesine güvenmesi

1. (Rusça) Büyükanne. (Ç.N.)
2. Kabil. (Ç.N.)

çevresindeki pek çok kişiyi dehşete düşürdü. Ne var ki, Aleksandr'ın görüşmeyi kabul etmesinin nedeni güven değil, korkuydu.

Oysa tıpkı büyükannesinin ona söylediği gibi, gerçekte Cain'den de onun efendisinden de korkmasını gerektiren önemli bir şey olmadığını sonradan keşfedecekti. Cain'in tek önerisi bir pazarlık yapmaktı – Rusya'yı Bonaparte'dan kurtarmaya söz veren bir pazarlık. Aleksandr da bu sözün yerine getirileceğinden hiç kuşku duymadı. Ancak, bunun bedeli fazlasıyla ağır olacaktı. Yekaterina' nın gücü Aleksandr'ın içine akıyor, damarlarında dolaşıyordu ve belki de ülkesinin son umudu olan bu öneriye direnmek, başından defetmek Aleksandr'a kolay göründü.

Cain onun bu tavrını serinkanlılıkla karşıladı, ama Aleksandr'a, kabul etmeye daha yatkın olduğu koşullarda önerinin yineleneceğini söyledi. Ülkesinin yabancılar tarafından işgal edildiği bugünden de daha mı yatkın olacaktı? Bu pek akla yakın görünmüyordu, ama Aleksandr tıpkı *babuşka*'sının anlattıklarına kuşkuyla bakmadığı gibi, Cain'in sözlerinden de şüpheye düşmedi.

İlk işaret bir görüntüyle gelmişti.

Aleksandr bir ziyaretçi bekliyordu, ama karşılaşmayı beklediği yüz Cain'inki değildi. Daha Bonaparte Moskova'ya varmadan çok önce, Aleksandr çalışma odasında yalnızken uyarılmıştı. O sefer çevresini bir başkasının gözleriyle ilk görüşü değildi, ama o güne kadar olan deneyimlerin en canlısıydı.

Görüntü elleriyle başladı. Gözü bir an ellerine ilişti ve o kadarcık bir bakış bile ellerinin artık kendi elleri olmadığını anlamasına yetti. Parmakları kalınlaşmış, kütleşmiş, kabalaşmıştı, tırnakları kirliydi; bu, Aleksandr'ın aklının almayacağı bir görüntüydü. Sonra yalnız olmadığını, dahası artık sarayda değil de, loş bir koridorda olduğunu fark etti. Yanında dört adam daha vardı, ama Aleksandr hâlâ gözlerini parmaklarından ayıramadığı için onlara dikkat etmedi. Adamlardan birinin elini tuttu ve belki de

vedalaşmak üzere adamı yanaklarından öpmeden önce başını kaldırıp suratına baktı.

Dudaklarını yaklaştırdıkça, adamın sanki kötü bir kokuyu uzaklaştırmak için gerileyip dişlerini sıktığını fark etti. Aleksandr önce dilinde pas gibi metalik bir tat ve kötü bir koku aldı, kokunun kendi nefesinden gelip gelmediğini merak etti. Bir adım gerileyince adamın yüzünü ilk kez belirgin bir biçimde gördü. Aleksandr'dan biraz daha gençti, otuzlu yaşların başlarında görünüyordu, sakalı bıyığı tıraşlıydı, mavi gözleri, favorileri yanaklarına kadar uzanan kahverengi saçları vardı. Çenesi köşeli ve kemikliydi. Çarpıcı bir farklılığı olmayan sıradan bir yüzdü, ama Aleksandr o yüzü hiç unutmayacaktı.

Aleksandr adamın elini bırakıp geri çekildi ve yeniden kendi ellerine baktı. O zaman Yekaterina'nın onca yıl önce kendisini uyardığı şeyi gördü: gövdesi altından, gözleri zümrütten, çatallı, kırmızı dili olan ejder biçiminde bir yüzük. Ejderin kuyruğu ortaparmağına dolanmıştı. Aleksandr, büyükannesinin kulağına fısıldadığı adı, bir zamanlar büyükbabasına olduğu gibi, o anda da kendisinin dünyaya baktığı gözlerin sahibi olan adamın adını söyledi.

Ejder yüzüğüne dokunmak içini elini uzattı ama yüzük bir anda yok oluverdi. Parmakları yine eskisi gibi ince uzun oldu. Yeniden kendi sarayındaydı.

Aleksandr gördüğü –ya da gördüğünü sandığı– şeyin ne olduğunu anladı; bir efendi, hizmetkârını göndermişti. O hizmetkârın gelmesi uzun sürmeyecekti. Ve o hizmetkâr geldi ama yüzü Aleksandr'ın o görüntüde karşılaştığı yüze benzemiyordu. Yanılmıştı ama bunun önemi yoktu. Cain'i başından defetmişti, şimdi doğru yaptığını kavrıyordu; çünkü ayet öyle yapmasını öğütlüyordu.

Metropolit okumaya devam etti, ama Aleksandr artık onu dinlemiyordu. Metropolite kulak vermek yerine gözlerini kilisenin zeminine dikerek Tanrı'ya sessizce bir söz verdi. Şimdiye kadar nasıl biri idiyse, bundan sonra öyle olmayacaktı. Tanrı ona –Rusya'ya– yol gösterecekti ve Aleksandr, Rusya'yı Tanrı'nın istediği gibi bir ülke yapa-

caktı. Böylelikle Rusya, öğleyin yok eden kırgından ve karanlıkta dolaşan hastalıktan – gecenin dehşetinden kurtulacaktı.

Birkaç gün içinde iyi haber geldi. Bonaparte ve adamları –geriye ne kadarı kaldıysa hepsi– Moskova'yı terk etmiş ve batıya yollanmışlardı. Rus Ordusu, Rus kışının yardımıyla onların icabına bakardı. Ve Aleksandr, Tanrı'nın şiddetli bir kış getireceğini kesinlikle hissediyordu. Sağ elinin darbesiyle on bin kişiden fazlası kırılacaktı. Aleksandr'ın yok edilmekten korkmasına artık gerek kalmamıştı. Bundan böyle Tanrı'ya hizmetini yerine getirebilirdi.

Hastalık konusuna gelince; Aleksandr hâlâ ondan korkuyor ve salgının başlamasını bekliyordu; ama bu Aleksandr'ın da, Rusya'nın da on üç yıl sonrasına kadar karşılaşmayacakları bir tehlikeydi.

Birinci bölüm

1

"Ancak o ölünce olur."

Rıleyev[1] kendi sözlerinden duyduğu coşkuyu da hoşnutsuzluğu da gizlemeden alçak sesle konuştu.

"Bu kişisel bir sorun olarak görülmemeli, mesele onun kim olduğu değil, ne olduğu," diye sözünü sürdürdü. Bakışlarını odada gezdirerek hitap ettiği yaklaşık bir düzine adamın tepkilerini, zaten bildiği ve beklediği tepkileri tarttı. "O, çar." Bu gereksiz bir açıklamaydı, ama Rıleyev'in önerdiği şeyin alçaklığını, habisliğini daha da çok pekiştiriyordu.

Odadakilerden bir kısmı çekimser bir kabullenmeyle başlarını salladı. Bazıları gözlerini kaçırdı. Bazıları da gözlerini liderlerinin gözlerine dikmeyi göze alarak onun planını gerçekleştirmeyi de göze aldıklarını gösterdiler.

Aleksey İvanoviç Danilov, gözlerini Rıleyev'den kaçırmayanlardan biriydi. Bakışları hiçbir şey belli etmiyordu – yıllardır süren aldatmaca, gözlerini ruhuna açılan pencere değil, ruhuna geçit vermeyen bariyere dönüştürmeyi öğretmişti ona. Zamanında arkasında hiç ruh olmayan gözlere bakmış, onlardan da ders almıştı. Rıleyev, onun tepkisini bakışından kestiremeyeceğini bilircesine Dani-

1. Kondratiy F. Rıleyev, (1795-1826), Rus şair, yayıncı ve 1825'te monarşiyi devirme girişiminde bulunan Dekabristler Ayaklanması'nın liderlerinden biri. (Ç.N.)

lov'u uzun uzun süzdükten sonra ötekilere baktı. Hâlâ hiçbiri söyledikleri hakkında yorum yapmıyordu.

Rıleyev, "Çar olmak onu değiştirdi, kişiliğini değiştirdi," diye devam etti.

Arkadan bir ses, "Savaş yüzünden değişti," dedi. "Hepimiz Fransa'ya gittik ve gerçek özgürlüğün ne olduğunu gördük. Aleksandr da gördü. Özgürlüğün kendisi için ne anlama geleceğini de gördü. Bundan korktu."

Bir başkası, "Korkması da gerekir," dedi.

"Korkacak." Aleksandr, Pyotr Kahovski'nin[1] sesini tanıdı. Pyotr, Petersburg'a daha yeni dönmüş, ama çok kısa zamanda Cemiyet'e katılmıştı.

Aleksey, kendisinin odadakilerin hepsinden daha yaşlı olduğunu bir kez daha fark etti. Gerçi hepsi 1814'te Paris'in düşüşünü hatırlıyordu, çoğu 1812'de Napoléon'un Moskova'yı işgal ettiğini de anımsayabilirdi; ama bu onların ancak ilk savaşı olabilirdi. Oysa 1812'de Aleksey görmüş geçirmiş, yüreği çoktan katılaşmış bir savaşçıydı.

Rıleyev'e dönerek, "Sorunu sen kendin ortaya koyuyorsun Kondratiy Fyodoroviç," dedi. "Sorun onun kim olduğu değil, ne olduğu. Aleksandr'ı öldürebiliriz, ama Çar hâlâ yaşayacak. Serfler hâlâ kölelik edecek. Sansür hâlâ sürecek. Bir *Duma*'mız[2] olmayacak, sadece Çar Aleksandr'ın yerine Çar Konstantin olacak başımızda – ve bütün kusurlarına, hatalarına rağmen hangisini tercih edeceğimi çok iyi biliyorum."

Aleksey konuşurken bir yandan da bakışlarını bu eski, rahat salonda oturan dava arkadaşlarında gezdirerek, Aleksandr'ın yanlışlarından en çok hangisine karşı olduklarını merak ediyordu. Hiçbiri serf değildi – serflikle uzak yakın ilişkileri yoktu. Çoğunun yüzlerce adam çalıştırdıkları mülkleri vardı. Aralarında prensler olmakla birlikte,

1. Pyotr Kahovski (1797-1826): Dekabristler Ayaklanması'nda önemli rol oynayan Rus subay. (Ç.N.)

2. Rusya'da, 1906'dan 1917 Devrimi'ne dek Devlet Konseyi'yle birlikte yaşama gücünü elinde tutan ve üyeleri seçimle belirlenen Devlet Meclisi. (Ç.N.)

çoğu aristokrat da değildi. Şık birer beyefendi ya da subay gibi giyinmişlerdi ve hepsi de yüksek sosyeteden insanlar havasında, Fransız yapımı zarif koltuklarda oturuyor ya da pahalı kâğıtlarla kaplı duvarlara yaslanıyordu. Paylaştıkları şey ise, Avrupa'nın geri kalan ülkelerine kıyasla Rusya'nın hâlâ Karanlık Çağ'da olduğu hakkındaki basit bir görüş, hatta neredeyse bir tür utanç duygusuydu.

Kahovskiy, "Aleksandr'ın yerine geçecek çocukları olmayıp sadece erkek kardeşleri olduğu için şanslıyız," dedi. Aleksey soran bakışlarla ona baktı. Kahovskiy, öfkesini bastırmaya çalıştığını gösteren bir tavırla bıyığını sıvazlayıp, "Çocuklarını öldürmeyi içim pek kaldırmazdı," diye açıkladı.

Rıleyev, "Veliki Knyaz (Grandük)[1] Konstantin'in öldürülmesi bile gerekmeyebilir," diye söze karıştı. "Yeterince çabuk davranabilirsek iktidarı ele geçiririz – Konstantin de sadece bir kukla olur ya da hiç olmaz. Sonra serfleri azat eder, *duma*'yı kurar ve canımız neyi istiyorsa onu yayımlarız."

Kahovskiy, "Tanrı aşkına, öyleyse daha ne bekliyoruz?" diye patladı. "Çar şansını kaybetti. Hepsi kaybetti. Harekete geçmemiz gerek! Brutus'un böyle bizim gibi oturup Caesar'ın ölümünden sonra olacakları tartıştığını mı sanıyorsunuz?"

Aleksey, Brutus'un tam da öyle yaptığını düşünüyordu, ama bunu söylemedi. Zaten bu yersiz bir benzetmeydi. "Peki, bu Brutus'a bir yarar sağladı mı?" diye sordu. "Sonuçta kim iktidara geçti? Augustus, Ceasar'ın yeğeniydi. Brutus bir hanedanı yıkmadı, bir hanedanlığın kurulmasına yardım etmiş oldu."

Rıleyev, ortamı yatıştıran bir tavırla, "Brutus'un hatası işte oydu," dedi. "Öldürme işini 'biz' yapmayacağız. O görevi üstlenen her kimse, bir *garde perdue*[2] olacak; yapıl-

1. Çar I. Pavel'in oğlu olan Konstantin Pavloviç (1779-1831), Dekabristler, "Konstantin ve Anayasası" sloganıyla ayaklanma başlatmıştı. (Ç.N.)

2. (Fr.) Paravan kişi, eylemi planlayanların perde arkasında kalmasını sağlayan kişi. (Ç.N.)

ması gereken şeyin suçunu üzerine alarak yeni bir düzeni savunan bizlerin iktidara geçmemizi sağlayacak ve bizden tamamen bağımsız olacak."

Şimdi gazabını gürleyerek değil de homurtuyla ifade eden Kahovskiy, "Suçu üstlenmek tamam da, cezası ne olacak?" dedi.

Bir ses, "Tıpkı Brutus gibi, sonsuza kadar Şeytan tarafından yutulmak mı?" diye sordu. Aleksey kendi kendine gülümsedi; bu grubun politikası ne olursa olsun, Dante'ye yapılan göndermeyi anlamakta zorluk çekmeyen insanların arasında olmak hoştu, bu da Rusya'da az rastlanan bir özellikti.

Rıleyev de gülümsedi, ama onun tebessümü gizemliydi. "İktidara gelmek isteyenler, kendilerini iktidara getirenlere âlicenaplıkla, cömertçe davranacaklardır. Ama halkın gözünde birbirleriyle ilintili olmamaları gerekir," dedi.

Soracağının cevabıyla ilgili birtakım söylentiler duymuş olmasına karşın, en önemli soruyu soran Aleksey oldu:

"Ne zaman?"

Odada çıt çıkmıyordu. Bütün gözler Rıleyev'e çevrildi.

"Bu yıl için artık çok geç," dedi. "Çar önümüzdeki birkaç gün içinde Taganrog'a gidecek."

Kahovskiy, "Oraya neden gidiyor?" diye sordu.

Rıleyev, "Bilmiyoruz," dedi. "Çariçe'nin sağlık sorunları yüzünden olduğunu söylüyor, ama ben bu bahaneye pek inanmıyorum. Çar'ın en yakın çevresine yerleştirilmiş yandaşlarımızın bile kulağına gelmeyecek bazı sırlar vardır. Ama Çar, Kırım ve Karadeniz'in yakınında olacak. Türklerle bir anlaşma yapmak istediğini sanıyorum."

Kahovskiy, "Demek Yunanları desteklemeyecek," dedi. "Hiç değilse onlar Hıristiyan."

Rıleyev, "Ama onlar devrimci," diye açıkladı. "Çar onların Osmanlı'yı devirmesine yardım ederse, bu nasıl bir örnek oluşturur?"

"Ondan bir an önce kurtulmamız için işte bir neden daha."

Rıleyev, başını sallayarak onu doğruladı. "Olacak," dedi. "Önümüzdeki yıl olacak. Fransızlardan otuz yedi yıl geride olabiliriz, ama bu yüzden kimse bizi suçlayamaz. 1826, tarihe Rus Devrimi'nin yılı olarak geçecek."

Toplantı erken bitti, Aleksey evin yolunu tuttu. Güneş, Petersburg gibi bir şehre yakışan ve onun ne kadar Rus-olmayan bir yer olduğunu hatırlatacak biçimde parlak ve ılıktı. Aleksey, Yekaterininskaya Kanalı kıyısından yürüdü, kanal kıvrıldıkça onun yolu da kıvrılıyordu. Karısı Marfa Mihailovna'nın onun erken gelmesini beklediğini ve düzenlediği partinin başarılı olabilmesi için –fiilen katkıda bulunmasa bile– orada hazır bulunmasının gerektiğini bildiği halde adımlarını hızlandırmadı. Partinin düzenlenme nedeni, az önceki konuşmalarına bir ölçüde ironi katıyordu; çünkü bugün 30 Ağustos, yani Aziz Aleksandr Nevski yortusuydu ve buna bağlı olarak da Çar Aleksandr'ın isim günüydü. Petersburg'daki pek çok evde buna benzer kutlamalar yapılacaktı.

Kendilerine taktıkları adla Kuzey Cemiyeti'nin toplantısı, Prens Obolenskiy'in, Aziz Nikolay Kilisesi'nin altın kubbelerinin gölgesindeki evinde yapılmıştı. Aleksey uzun zamandır, hemen hemen Cemiyet'in ilk olarak Kurtuluş Birliği adıyla kurulduğu 1816'dan beri üyeydi. Üyelerin çoğu, örgüte Paris'teki localara bağlı masonluk kanalıyla katılmışlardı; ama localarda yapılan sözde-dinî törenler şöyle dursun, Aleksey'in başı gerçek Ortodoks ayinleriyle bile hoş değildi. Ama bu tavrı, onun Birliğe katılmasını engellememişti. Örgütün adı o zamandan beri pek çok kez değişmiş, ama yüce amaçları değişmemiş, sadece belirli faaliyetlere daha çok odaklanmıştı. Eskiden siyasal amaçları belirsizdi; hiç kuşkusuz yine ilericiydi, ama o zamanlar hâlâ Aleksandr'ın planladığına inandıkları reformlar konusunda etkili olmak niyetinden ileri gitmiyordu. Aleksey'in de aralarında bulunduğu pek çok üyenin gözünde, felsefe ve edebiyat, politikadan daha

öncelikliydi, sık sık Brutus'la Dante hakkında ve benzer konularda konuşurlardı. Zamanla konular değişince üyelerin çoğu ayrılmış, ama Aleksey kalmayı seçmişti.

Maksim Sergeyeviç, alçak sesle, "Onlar Hıristiyanlığın en büyük üç kahramanı," dedi.

Bunu çok çok uzun bir zaman önce söylemişti, ama Aleksey o sözlerin ne zaman söylendiğini dakikası dakikasına biliyordu. 1812 Ağustosu'nda, şehir Fransızlara bırakılmadan birkaç gün önce Smolensk'in biraz batısına düşen sıcak, kuru bir yamaçta yüzüstü yatıyorlardı. Maks aradan bir ay bile geçmeden ölmüştü. "Maks ölmüştü" demek olayı nasıl da basitleştiriyordu. "Aleksey, Maks'ı ölüme terk etmişti" demek daha doğruydu. Gerçeğe en uygun düşen ise, "Aleksey, Maks'ı katledilmeye terk etmişti" cümlesiydi.

Ama Smolensk'teki o gün, Maks'ın ne şekilde öleceği ve ölümünün bu kadar yakın olduğu ikisinin de aklından geçmiyordu. Fransız hatlarını gözlüyorlardı, Aleksey küçük dürbünüyle bakarak yakında başlayacağını bildikleri saldırının belirtilerini seçmeye çalışıyordu. Konuşurlarken söz dönüp dolaşıp Brutus, Cassius[1] ve Yahuda İskariyot'a, yani Dante'nin Cehennem'inin dokuzuncu halkasında göğsüne kadar buza gömülmüş olan Şeytan'ın üç yüzünden biri[2] tarafından sonsuza kadar çiğnenecek olan üç haine geldi. Bunlardan birinin Hıristiyanlığın kahramanı olabileceğini söylemek gülünçtü, ama Aleksey, arkasında sağlam bir iddia olmadan Maks'ın bunları söylemeyeceğini biliyordu.

Aleksey, başını eğip düşman hatlarında görebildikleriyle ilgili bir not alırken, "Teologlardan çoğunun senin

1. Gaius Cassius Longinus (ö. MÖ 42). MÖ 44'te, Roma'da Julius Caesar'a karşı düzenlenen suikastin önderi. (Ç.N.)

2. Kendisine, vatanına, iyilik yapanlara, ailesine, "yaratıcısına" ihanet eden hainler Cehennem'in 9. halkasında, dünyanın tam merkezinde buzların içinde, mosmor kesilerek titrerler. Yahuda, Brutus ve pek çoklarının yanı sıra üç yöne bakan üç başıyla günahkârları çiğneyen Şeytan buradadır. (Ç.N.)

görüşüne katılacaklarını sanmam," dedi.

Maks, "Sahi mi? Belki de ben yanılıyorumdur," dedi. Onu tanımayan biri olsa, doğru söylediğine inanabilirdi.

Aleksey, "O halde söyle bakalım. Yahuda'yla başla," dedi.

"O en kolayı," diyen Maks, yan dönerek görünmemek için içgüdüsel bir hareketle yamaçtan biraz aşağı kaydı. "Yahuda olmasaydı Getsemani Bahçesi'nde tutuklama olmazdı. Tutuklama olmayınca yargılanma olmazdı. Yargılama olmayınca çarmıha germe olmazdı. Çarmıha germe olmayınca diriliş olmazdı ve diriliş olmayınca Hıristiyanlık olmazdı."

"Ama bu onu kahraman yapmaz. Haklı nedenlerle hareket etmedi."

Maks karakteristik bir hareketle gözlüğünü burnunun kemerine oturtarak, "Nedenleri tartışılabilir," dedi. "Hatta Yuhanna İncili, onu hain olarak bizzat İsa'nın seçtiğini ve Şeytan'ın ancak ondan sonra Yahuda'nın içine girdiğini söyler. Bence burada bir danışıklı dövüş var. Ama sonuçta İsa, Tanrı'nın sağında otururken Şeytan kendini Cehennem'de bulur."

Aleksey, bu sözleri yıllar önceki ilk karşılaşmalarından bu yana Maks'tan defalarca duymuştu; bu kez Vadim Fyodoroviç "özel bir görev" için topladığı küçük gruba ikisini de aldı. Onları buraya gönderdi, şimdi de gruba son katılan üye Dmitriy Fetyukoviç'le birlikte Smolensk'te onların getireceği raporu bekliyordu.

Aleksey, "Peki ya Brutus ile Cassius için ne diyeceksin?" diye bastırdı. "İkisi de İsa doğmadan önce ölmemiş miydi?"

Aleksey her ne kadar onun hâlâ çocuk olup olmadığını sorgulasa da –sorgulamayı hep sürdürecek olsa da– Maks, "Ben çocukken," diye söze başladı, "Roma İmparatorluğu'nun kuruluşuyla İsa'nın doğumu arasında, Batı dünyasının siyasal temeliyle dinsel temeli arasında otuz yıldan az, yani tarih süreci içinde sadece bir an sayılacak gelecek kadar kısa bir zaman dilimi olmasındaki rastlantı hep kafamı kurcalardı. Tam yaşanılacak çağmış! Ama ta-

bii ki rastlantı değildi bu. Roma, Avrupa'yı fethetti, kendi politikasını ve kendi dinini kabul ettirdi. Tamam, Hıristiyanlık yaygınlaşan birkaç şanslı Roma dininden biriydi; ama bu dinin imparatorluğun dört bucağına yayılmasını sağlayan şans değil, askerî güç oldu. Ve eğer Brutus ile Cassius, Roma İmparatorluğu'nun varlığını ortadan kaldırmaya çalışmasalardı, Roma İmparatorluğu diye bir şey olmayacaktı."

Aleksey, "Yani sence onlar, kendi istekleriyle olmasa da birer kahraman," dedi.

"Aslında kolayca kandırılabilecek birer aptal. İsa'nın planının ölmek olduğunu biliyoruz. Belki Caesar da aşırıya kaçıp böylelikle işleri kendi istediği yola sokmaya karar vermiştir. Ölüm her ikisini de hayatta olduklarından çok daha fazla büyüttü."

"Belki İsa için öyle oldu, ama Caesar'ın ölümü kesin bir sondu."

"Julius Caesar'ınki kesin sondu, ama o zamandan beri sezarların işi yolunda, kayzerlerin de, çarların da."

Aleksey, "Belki de öyle olmuştur," dedi. "Ama Hıristiyanlığın yayılmasını sadece Romalılara bağlayamazsın. Hıristiyanlık Avrupa'nın sınırlarını aştı, oysa Romalılar Avrupa'dan dışarı gidemediler."

"İngiliz İmparatorluğu, Hıristiyanlığı Amerika'nın kuzeyine, İspanyollar da Amerika'nın güneyine taşıdılar. Aynı sistem hâlâ geçerli."

"Peki, ya Ruslar? Roma İmparatorluğu hiç buraya kadar uzanmadı."

Ama Maks buna hiç cevap vermedi. Fransız kampına bakmak için bir kez daha yukarı tırmanmış ve Aleksey'in görmediği bir şeyi görmüştü. "Aman Tanrım!" dedi. "Harekete geçiyorlar."

Kanal, Nevski Caddesi'ndeki genişliği uzunluğundan fazla olan bir köprünün altında gözden kayboluyordu. Aleksey kanalın kıyısından ayrılıp şehrin geniş caddesine

saptı ve batıya, batan güneşe doğru ilerledi. Karşısındaki Bahriye Nazırlığı'nın sarı sıvalı duvarları caddenin sonunu gösteriyor, arkasında –birkaç verst arkasında– ise Nevskiy Manastırı, caddenin başında yükseliyordu. Maks bu günlerde daha seyrek düşüyor aklına, ama yine de hâlâ sık sık geliyor. Aleksey, eğer yaşasaydı, Maks bu akşamki toplantıya mutlaka katılırdı, diye düşünüyor. Kurtuluş Birliği'nin kurucularından biri olurdu ve iyi günde de kötü günde de örgütü bırakmazdı. Hatta kimileri, şimdi onun Rıleyev'in yerine başa geçmiş olacağını söylüyorlar. Maks planladıkları şeyin nereye varacağını çok daha iyi kavrayabilirdi. Rıleyev yalnızca siyasete oynayan bir şairdi.

Maks, belki de orayı daha önce görmüş olmakla beraber, 1814'te Paris'in işgalinde onlara katılacak kadar yaşamamıştı. Aleksey'i, Maks'ın Kuzey Cemiyeti'ne katılacağına bu kadar kesinlikle inandıran neden, onu 1812'de ölüme sürükleyen nedenin aynısıydı: Maks Fransız casusuydu. Onu özellikle o olayla –Yahuda, Brutus ve Cassius hakkındaki konuşmayla– anımsamanın ironisi, Maks'ın ölümünün de İsa'ya ihanet eden kişiyle aynı adı, yani Rusça Yuda adını taşıyan bir kişinin elinden olmasıydı.

Ama Yuda[1] da Maks'tan birkaç ay sonra ölmüş, ona eşlik eden –ayrım gözetmeksizin Rusların da Fransızların da kanını emen– *vurdalak*'lar[2] da ortadan kaybolmuştu. Yuda'nın kendisi vampir değildi, ama onlarla iyi arkadaştı. Onu, insanlara acı çektirmeye yönelten şey, kana susamaktan daha sapıkça ama aynı ölçüde iğrençti. Neyse ki ölüydü, uzun zaman önce ölmüştü ve adı Aleksey'i hiç ilgilendirmiyordu artık. Aleksey geniş caddeden evinin bulunduğu Büyük Konyuşennaya Sokağı'na saptı. Birinci kattaki pencerelerden gelen ışığı görebiliyordu, içeriden sesler de duyuluyordu.

Aleksey merdivenleri çıkarak yaklaşık yirmi yıldır oturduğu evine girdi; Yuda'nın adını kafasından silip attı,

1. Rusça Yahuda'nın karşılığı.

2. (Rus.) Vampir. Onları bu dizinin ilk kitabı olan "Oniki" adlı romandan tanıyoruz. (Ç.N.)

en azından bugün kendisi için daha önemli olan başka bir adı düşündü. Bu ad, Vasiliy'di.

* * *

Aleksey ilk anda ne evinin salonunu tanıyabildi ne de karısını. Belli ki her ikisi de o akşamki konukların hoşuna gitmek için değişmişlerdi. Aleksey, Marfa'daki değişimi, salondaki değişimden daha çok beğendi. Evleri genellikle düzenli ve sadeydi, büyüklüğü ve kentteki merkezî konumu o evi ayakta tutmak için gerekli zenginliği yeterince yansıtıyordu. Oysa bugün neleri var neleri yoksa görücüye çıkarılmış gibiydi. Masa, sehpa, büfe gibi her düz yüzeyi olan yere, beklenen konuk sayısından çok daha fazla miktarda en iyi tabaklarla çanaklar, en güzel çatal bıçak takımları serilmişti. Yemek takımlarının yerleştirilmediği tek eşya, Aleksey'in de Marfa'nın da lekelenmesini göze alamayacakları harpsikorddu.[1]

Marfa kendisi için sadeliği seçmiş ve çok güzel bir sadelik yakalamıştı. Üzerinde sadece mavi kurdeleden zevkli süsler olan krem rengi saten bir elbise vardı. Saçlarını tepesinde toplamış, üzerine de gümüş bir taç oturtmuştu. Aleksey'le ilk tanıştıkları zamankinden biraz daha toplu olması, fazla kiloların kırışıkları gizlemesine yaramıştı. Saçları eskisi gibi koyu kestane rengiydi ve o rengi koruyabilmek için neler yaptığını Aleksey ve hizmetçi dışında kimseler bilemezdi.

Aleksey karısını yanağından öpmek için eğildi, Marfa da konuşmakta olduğu –Aleksey'in tanımadığı– bir kadının yanından ayrılarak kocasıyla konuşmaya başladı.

"Dimitriy'i gördün mü?" diye sordu.

"Daha gelmedi mi?"

"Gelmiş olsa sormazdım." Marfa'nın sesinde uzun yıl-

1. Klavsen benzeri eski bir tür piyano. (Ç.N.)

lardır süren evliliğin getirdiği o belli belirsiz ve bildik gerginlik vardı.

Aleksey onu tekrar öperek, "Mutlaka gelir," dedi. "Annesini çok sever o."

Aleksey, karısını az önce konuşmayı yarıda bıraktığı kadına doğru neredeyse ittikten sonra, görünürde konuşacak birilerini ama aslında özellikle bir konuğu arayarak gözlerini salonda gezdirdi.

Vasya, Sevgilim...

Mektubun geri kalan bölümü, Marfa'nın "sevgilim" derken neyi kastettiğini açıkça gösteriyordu. Aleksey yarıda bırakılmış olan mektubu, iki gece önce karısının yazı masasındaki Diderot'nun *Rahibe* kitabının arasında bulmuştu. Bu, karısının okuyacağını hiç tahmin etmediği bir kitaptı; karısının da onun bu mektubu okuyacağını aklından geçirmeyeceğini, belki de bu yüzden güvenilir bir saklama yeri olarak o kitabı seçtiğini anladı. Karısından kuşkulandığı için karıştırmamıştı eşyalarını –aslında Marfa'nın yaklaşan doğum gününde alacağı armağan için bir ipucu, bir esin kaynağı bulmaya çalışıyordu– ama mesleği casusluk olduğu için de mektubu bulunca bir an bile duraksamadan okumuştu.

Aleksey, oradaki erkeklerin hepsinin adlarını bilmiyordu ama partide üç Vasiliy vardı. Aleksey onların hiçbiriyle "Vasya" diye hitap edecek kadar senli benli olmamıştı. Vasiliy Petroviç kendisi gibi subaydı, Moskovskiy Alayı'nda görevli bir binbaşıydı. Pyetroviç daha altı ay önce evlenmişti ve salonda dolaşırlarken elini hiç bırakmayan, yanından hiç ayrılmayan karısının vücudundan da beraberliklerinin hızla gelişen meyvesi belli oluyordu. Vasiliy Andreyeviç, Bahriye Nazırlığı'nda çalışan, çapkınlığıyla nam salmış bir *çinovnik*'ti[1]. Aleksey onun son met-

1. (Rus.) Memur, resmî görevli, asker. (Ç.N.)

resini tanımıştı, yirmi iki yaşında, çok çekici bir kadındı. Aleksey, Marfa'ya haksızlık etmek istemese de, onun Vasiliy Andreyeviç'in gözüne çarpabileceğine ihtimal vermiyordu. Vasiliy Borisoviç ise mesleği olmayan, elli yaşında hoş bir adamdı. Ailesinin –servetin sahip olunan serflerin sayısıyla ölçüldüğü Rus yöntemine göre– beş bin cana sahip mülklerin geliriyle geçiniyordu – Aleksey, Batı'da olsa bu zenginliğin sahip olunan araziyle ölçüleceğini bilirdi. Ne var ki, Borisoviç ne kadar zengin ve yakışıklı olsa da Marfa'ya göre biri değildi, çünkü –salondakilerin çoğunun da bildiği ve pek de üstünde durmadığı üzere– eşcinseldi.

Üstelik Marfa'nın mektubu, Aleksey'e Vasiliy'in partiye katılacağını sanması için bir ipucu da vermiyordu. Mektupta herhangi bir adres olmasa da, Marfa'nın mektup yazması adamın Petersburg'da oturmadığını da gösteriyor olabilirdi.

"Yelizaveta Markovna'yı tanıyorsun, değil mi?" Marfa'nın sorusu Aleksey'i düşüncelerinden uzaklaştırdı. Tanıtılan kadını görmek için döndü.

Aslında kadını hiç hatırlamadığını belli eden bir coşkuyla, "Tanımaz olur muyum," diye cevap verdi. "Tekrar görüştüğümüze sevindim."

Yelizaveta Markovna, heyecanını kontrol edemiyormuş gibi çınlayan bir sesle, "Ben de sizi gördüğüme çok memnun oldum, Albay Danilov," dedi. "Dimitriy Alekseyeviç'in atandığı görevle kim bilir ne kadar gurur duyuyorsunuz. Her zaman onun asker olacağını söylerdik – tıpkı babası gibi."

Aleksey gülümsedi, kibarca başını sallayarak, "Çok gurur duyuyorum," derken sesinin duygularının içtenliğini neden yansıtamadığına da şaştı. Bunun nedeni, belki de Yelizaveta Markovna'nın yanılarak Dimitriy'in de Aleksey'le aynı mesleğe girdiğini sanması olabilirdi. Aleksey çok uzun zamandır gerçek bir asker olmadığını biliyordu. Marfa'nın da, Yelizaveta Markovna'nın da bir şeyler daha söylemesini bekleyerek ona baktıklarını gördü,

ama birden ikisi de başlarını salonun öteki ucundan gelen bir sese çevirdiler.

Bu harpsikordun sesi, bir Mozart sonatının ilk notalarıydı. Tuşların üzerinde dans edercesine melodiye ve kontrmelodiye ses veren parmaklar Dimitriy'indi. Annesiyle babasının yanına gelmeden doğruca en sevdiği yer olan harpsikordun sandalyesine geçmişti. Salondakilerin hepsi ona doğru döndüler. Aleksey kalabalığın arkasında duruyor, oğlunu zar zor görüyor, ama dikkatle dinliyordu. Kulağı okşayan sesler çalınıyordu, ama Aleksey'in müzikten de daha çok hoşuna giden şey, oğlunun dinleyicilerini kendine çeken rahat tavırlarıydı. Aleksey müzisyen değildi, ama eğer olsaydı en basit parçayı çalarken bile bütün dikkatini ona verirdi. Oysa Dimitriy izleyicilerine gülümsüyor, söylediklerine gülüyor, hatta sorularına cevap veriyordu. Yeni bir parçaya geçerken –bu kez Scarlatti çalıyordu– bu kendisinin seçimi değil de, bir istek parçasıymış gibi hareket ediyordu, oysa Aleksey, konukların yine bir Mozart, birkaçının da Beethoven çalmasını istediğini duymuştu. Aleksey, oğlunun bir şovmen olduğunu biliyordu, bu da kendisinin hiç beceremeyeceği bir şeydi. Oğlunun bu yeteneğine gıpta ediyordu, ama bir yandan da bunun bir zaaf olabileceğini, Dimitriy'in hiçbir zaman büyük bir müzisyen olamayacağını görüyordu.

Dimitriy bir buçuk saat sonra çalmayı bırakınca parti de bitti. Konukların çoğu zaten gitmiş, sadece küçük bir grup müzik dinlemek için kalmıştı. Saat Petersburg için daha erkendi – gecenin ikisi bile olmamıştı. Aleksey, karısının gözünde kendi partilerinin şehirdeki "gerçek" partiler kadar uzun sürmemesinden kaynaklanan hayal kırıklığının izlerini gördü. Bunun nedenini ikisi de biliyor, ama dile getirmiyorlardı. Öteki partilere giden konuklar ertesi sabah işe gitmek zorunda değildi. Yarın –bugün– pazartesiydi ve devlet dairelerini çalıştırmak, dükkânları açmak, askerlere talim yaptırmak gerekliydi. Hatta –serfleri daha kıdemli serfler tarafından işe koşulacak olan Vasiliy Borisoviç gibi– çalışmak zorunda olmayan insanlar da, şafak

sökmeden önce uğranılacak daha iyi partiler olduğunu biliyorlardı.

Salonda sadece üçü kaldıkları zaman Marfa oğluna, "Harikaydın," dedi.

Aleksey de, "Gerçekten harikaydın," derken yine sesinin inandırıcı olmadığının farkındaydı. Duygusu içtenlikliydi, ama hiçbir zaman övmeyi, hatta oğluna bile –özellikle de ona– kompliman yapmayı beceremişti. Bir şeyler söylemiş olmak için, "Bu yeteneği kimden aldığını bilmiyorum," dedi.

Bu sözün neyi ima ettiğini de anında fark etti. Karısı ona bu Vasiliy'le ihanet etmişti. Bu ilişki ne kadar eskiye uzanıyordu acaba? Daha önce başka kaç kişi olmuştu? Dimitriy 1807'de, Aleksey'le Marfa evleneli on ay olmadan ve Aleksey'in sürekli seferde olduğu dönemde dünyaya gelmişti. Eve geldiğinde de ancak birkaç gün kalabiliyordu.

Ama Dimitriy'in Aleksey'in oğlu olduğu kuşkusuzdu. İkisine bakınca, Dimitriy on sekizinde, Aleksey ise kırk dördünde oldukları halde şaşılacak derecede benzedikleri görülebilirdi. İkisinin de yüzleri köşeli, çeneleri basıktı. Güldükleri ya da öfkelendikleri zaman, burun delikleri öyle bir açılırdı ki, insanlar birbirlerine ne kadar benzediklerini söylemeden edemezlerdi. Dimitriy saçını kısa kestirirdi, saçları babasınınkilerden daha koyu renk ve daha düzdü. Rus erkeklerinin çoğundan çok daha uzundu; Aleksey ondan daha yapılıydı, ama o da on sekizindeyken incecikti. Orduda geçen bir ömür o ince kemiklerin üzerini kaslarla kaplamıştı. Ordunun aynı şeyi oğluna da yapmasını umuyordu – harpsikordun başında otururak geçen bir hayatın bunu sağlayamayacağını da biliyordu.

Dimitriy'in annesine benzeyen tek yeri gözleriydi. Oğulun da, annenin de yüzlerinin saklamaya çalıştığı her şeyi ifade eden koyu kahverengi gözleri vardı. Aleksey'in gözleri maviydi ve –pek övünç duyduğu şekilde– duygularını belli etmeyen gözlerdi. Bugüne kadar onun düşün-

celerini sadece bir kişi okuyabilmişti; o da çok uzun zaman önce ölmüş, donmuş cesedi başka cesetlerle birlikte Berezina Irmağı boyunca sürüklenip gitmişti. Aleksey, o zaman bile ruhunun derinliklerini Yuda'nın göremediğini, sadece kendisi gibi düşünebildiğini biliyordu. Yuda, aynı hareket noktasından aynı sonuca varmayı başarmıştı. Bu daha da korkutucuydu. Dimitriy'e gelince; zamanla en derindeki öz benliğini başkalarından gizlemeyi öğrendiğinde onun gözleri de şeffaflığını yitirirdi. Aleksey onun hiçbir zaman buna mecbur kalmamasını diliyordu, ama mecbur kalırsa başaracaktı.

Dimitriy kırgın bir sesle, "Ama o yetenekle ne yapmama izin vereceğini biliyorsun," dedi. Dimitriy, Aleksey'in sözüne anında cevap vermişti, ama o kısacık an içinde bile Aleksey'in düşünceleri bambaşka yerlere gitmişti. Dimitriy, belki düzinelerle defa konuştukları ve Aleksey'in hiç hoşlanmadığı bir konuyu açmıştı yine.

Aleksey, "Mirka, yine başlama," dedi.

"Neden? Senin hiç hayal bile etmediğin bir şey olduğu için mi?

"Neden?" sorusundaki nedenin ne olduğu çok belli olmasına rağmen, Aleksey, hiçbir zaman cevabını söylemeyecekti. Bunun yerine, "Biz zengin değiliz, Mirka," diye açıkladı. "Yaşamak zorundasın."

Dimitriy, "Ben para istemiyorum," diye diretti. Duraksadı. Oysa birkaç ay önce hayatının bu en önemli kararı verilirken, Aleksey'den tek isteği para olmuştu. Dimitriy'in yaşı biraz daha büyük olsa ya da ikisi birbirlerine bu kadar yakın olmasalar, bir gülümseme görülebilirdi yüzlerinde. Aleksey bir başka Dimitriy'i, oğluna onun adını verdiği Dimitriy Fetyukoviç'i düşündü. Kimi zaman sert tartışmalar geçmişti aralarında, ama yüzlerindeki en son ifade hep bir tebessüm olmuştu.

Dimitriy bir başka taktik deneyerek, "Beethoven para kazandı," dedi. Aleksey 1817'de Viyana'da Beethoven'i tanımış, o tarihte tamamen sağır olduğu halde onun piyano çalışını dinlemişti. O kısa tanışmadan aldığı izleni-

me göre, halkın gözünde ün ve servet çok kolayca ilintilendiriliyordu. Beethoven yoksul değildi ama gelirinin çoğunu sağırlığı arttıkça zorlaşan koşullarına karşın sürekli çalışıp beste yaparak ve konser vererek kazanıyordu. Ama Aleksey'in oğlunun müzisyen olarak başarı elde edemeyeceğine ikna eden bu koşullar değildi. O Beethoven'in piyano çalışını dinlemişti. Oğlunun piyano çalışını da dinlemişti. Birbirleriyle kesinlikle karşılaştırılamazlardı. Dimitriy olsa olsa ucuz bir otelde piyano çalarak kıt kanaat geçinebilirdi. Hatta belki Avusturya'daki bir opera orkestrasında çalacak kadar yükselebilirdi. Ama her iki şıkta da –hiçbir zaman fazla olmayacak– asıl ekmek parasını müzik öğretmenliğinden kazanacaktı. Bunun sakıncası yoktu, ama yaratacağı hayal kırıklığının Dimitriy için yıkım olacağını biliyordu Aleksey. O yüzden iş daha tomurcuklanırken kesip atmak en iyisiydi.

Ama bunların hiçbirini oğluna anlatmadı. "Beethoven Alman. Mozart da az çok Alman sayılırdı. Almanlarla İtalyanların eline fırsat geçer. Batı böyledir. Ama Tanrı aşkına bir düşün, sen Rus'sun."

Aleksey'in, ebeveynlerinin cahil olduğunu sanan pek çok çocukta görmüş olduğu bir tavır takınan Dimitriy, "Sen hiç Frederic Chopin diye birini duydun mu?" diye sordu. Dimitriy gibi tutku derecesinde saygı duymasa da, Aleksey, Chopin'i duymuştu.

"O Rus değil."

Dimitriy, "O Polonyalı!" diye bağırdı, "Şimdilik Polonyalı olmak ile Rus olmak arasında fazla fark yok. O daha on bir yaşındayken Çar'ın önünde piyano çaldı. Onun kaderinde yeni bir Mozart olmak var."

Aleksey, oğluna, "Mozart, yoksullar mezarlığına gömüldü," dedi. "Sen de ömrünü yoksulluk içinde geçirmek mi istiyorsun?"

Dimitriy harpsikordun kapağını vurarak kapattı. "Paradan daha önemli şeyler vardır!" diye bağırdı ve hışımla salondan çıktı. Aleksey onun sokak kapısını güm diye çarpıp çıktığını duydu.

Marfa, "Hiç para sıkıntısı çekmediği için böyle konuşuyor," dedi. "Senin sayende."

Ama Aleksey oğlunun haklı olduğunu biliyordu. Aleksey'in yaşamında da paradan çok daha önemli pek çok şey vardı – işte o yüzden onları elinde tutabilmek için bu kadar para döküyordu.

Marfa kolunu onun beline doladı, başını omzuna yasladı. "Hadi yatalım," dedi. "O da sabaha kadar sakinleşir."

Aleksey yatağa gidip gitmemeyi kafasında tarttı, gözüne uyku girmeyecek kadar gergindi. "Sen git, ben birazdan gelirim," dedi. Karısının arkasından baktı ve öfkelendiği kişinin Dimitriy olmadığını fark etti. Öfkelenmekte haklı da olsa, Marfa'ya da kızmıyordu. Yüreğindeki öfkenin tek hedefi olabilirdi, o da bir kişi bile değil, yalnızca bir isimdi: yüzü bilinmeyen Vasiliy.

Aleksey, Neva'nın karşı yakasına baktı. Petersburg'un göbeğindeydi. Burası ırmağın Büyük ve Küçük Neva olarak iki kola ayrıldığı noktaydı; Finlandiya Körfezi'ne dökülmeden önce daha pek çok kola ayrılarak deltasını oluşturacaktı. Görkemli bir manzaraydı bu. Aleksey, Moskova'yı Sen Petersburg'a yeğlerdi; ama Neva'nın yanında Moskova Irmağı dere gibi kalırdı. Yaz sonu güneşi, koca bir mavilik halinde yayılan minik dalgaların üzerinde ışıldıyordu. Tuna Nehri bile mavilikte bununla yarışamazdı. Aleksey'in tam karşısında, ırmağın kollara ayrıldığı çatal noktasında, limana giren gemilere yol gösteren iki kırmızı deniz feneri vardı. Onun ötesinde, her iki nehrin kuzeyinde, 122 yıl önce Büyük Petro'nun yaptırdığı ve şehrin çekirdeğini oluşturan Petropavlovsk Kalesi vardı. Kalenin duvarları arasından, altında çar mezarlarının bulunduğu Aziz Petro ve Aziz Pavel Katedrali'nin sarı ve altın rengi kulesi yükseliyordu.

Aleksey döndü, çevresine bakındı. Bir yanda İngiliz Rıhtımı'nı, Kışlık Saray'ı, karşı yönde ise Bahriye Nazırlığı ile Senato Meydanı'nı görebiliyordu. Şehir kalabalıktı,

sokaklar hareketliydi; ama Aleksey beklediği adamı göremedi. Saatine baktı. Saat daha dört olmamıştı, yani beklediği kişi gecikmiş değildi. Aleksey yeniden ırmağa doğru döndü, öne eğilip ellerini alçak duvara dayadı, ağırlığını dengelemek için parmaklarını açtı – sağ elinde beş parmak, sol elinde üç. Sol elinin iki parmağı on beş yıldır – neredeyse oğlunun yaşı kadar uzun zamandır yoktu.

Dimitriy sabaha karşı eve gelmişti, ama konuşmamışlardı. Dimitriy'in Moskova'daki alayına katılmak için yola çıkışına kadar önlerinde konuşacak sadece birkaç hafta kalkmıştı. Belki de işleri oluruna bırakmak en iyisiydi. Aleksey, Dimitriy'in askerliği seveceğinden emindi, işler yolunda giderse askerliğe alıştıkça şimdiki gücenikliği de uçup giderdi. Ama Aleksey oğlunun karakterini anlamakta çoğu kez yanılmıştı. Oğlu dokuz yaşına gelinceye kadar, Aleksey çok seyrek olarak, o da kısa sürelerle evde olabilmişti. Marfa ile Dimitriy onun evden uzakta oluş nedeninin ancak bir bölümünü bilebilirlerdi.

Fransız istilasına kadar, Aleksey seçkin bir ekibin üyesiydi: kendisi, Maks, Dimitriy Fetyukoviç ve liderleri Vadim. Bu kadarının gizli bir yanı yoktu; Aleksey, casusluk ve sabotaj faaliyetlerinin ayrıntılarını arkadaşlarına nadiren anlatsa ve suikastlardan hiç söz etmese de yaptıkları işin genel yapısı da gizli saklı değildi. Sonra Dimitriy Fetyukoviç, davaya hizmet edecek on iki yeni yandaş getirmişti. Opriçnikler – bir zamanlar Rusya'nın çok korkulan gizli servisinden esinlenerek kendilerine bu adı veriyorlardı. Aleksey onların insanlıkdışı, gerçek yüzlerini çok geçmeden keşfetmişti, ama iş işten geçmişti. Opriçnikler ve kendi üç arkadaşı arasında sağ kalabilen yalnızca Aleksey olmuştu. Sonra yeniden düzenli orduya dönmüştü, ama yapılacak fazla bir iş kalmamıştı; çünkü Napoléon çoktan bozguna uğratılmıştı.

Avrupa'daki barış ona Rusya'da, dolayısıyla da Sen Petersburg'da daha uzun zaman geçirme fırsatı vermişti; ama Aleksey o zaman bile çok geç kalınmış olduğundan kuşkulanıyordu. Babasını anımsamaya çalıştı, ama hatıra-

ları çok hayal meyaldi. Babası öldüğü zaman Aleksey gençti – Dimitriy'in şimdiki yaşından bile ufaktı. Ama en azından anımsadığı biri vardı; Aleksey'in en eski anılarının hemen her gününde var olan biri. Kendisinin oğlunun anılarında öyle bir yer edinemediğinden pişmanlık duyuyordu. Yine de Dimitriy'e yaptığı yanlışlardan ders alabilirdi.

"Aleksey İvanoviç." Ses sağ taraftan geldi. Aleksey kimin konuştuğunu kesinlikle anlamak için yan gözle o tarafa baktı. Sonra suya bakarak ve bir başkasının varlığından haberdar olduğunu belirtecek herhangi bir hareket yapmadan, "Yevgeniy Stepanoviç," dedi. Yevgeniy Stepanoviç başını yukarı kaldırdı, bakışlarını çevrelerindeki yüksek binalarda gezdirdi, sonra Bahriye Nazırlığı binasının kulesindeki saate odaklanmak istercesine gözlerini kıstı. Aleksey, onları görenlerin birbirleriyle konuştuklarını zaten anlayacaklarını tahmin etse de, Yevgeniy, en azından gizli randevu kurallarına uymalarında ısrar etmişti.

Yevgeniy, "Evet?" dedi.

Aleksey, "Onu görmem gerek," diye cevap verdi.

"Şahsen mi?"

Aleksey doğrulayarak başını salladı. "Korkarım öyle."

"Resmî açıklama onun buradan gitmiş olduğunu gösteriyor."

"Gitti mi?"

Yevgeniy duraladı. Aleksey onun gözlerini kendisine dikerek tarttığını hissediyordu. Yevgeniy konuşmaya başlamadan önce parmaklarını üniformasının sırma örgülerinde gezdirdi. "Evet, şehirden ayrıldı, ama hâlâ yakınlarda."

"Nerede?"

"Şu anda Pavlovsk'ta, annesini ziyaret ediyor."

"Ya sonra?"

"Kamenny Adası'ndaki *daça*'da olacak, ama seninle orada görüşmek istemeyecektir."

Aleksey, "Ben de öyle," diye düşündü. Orada gereğinden fazla kalabalık olurdu. "Başka nerede olabilir?" diye sordu.

"Gitmeden önce manastırı ziyaret edecek." Yevgeniy, öyle yaparsa ihanetini hafifletecekmiş gibi kelimeleri yutarcasına hızlı konuşuyordu.

Aleksey, "Hangi manastır?" diye sordu.

"Hangi manastır mı?" Yevgeniy'in sesindeki alayda biraz da küçümseme vardı. "Hangisi olacak, kendi manastırı," dedi.

Aleksey anladığını belirterek başını salladı; bu tuhaf bir tanımlama biçimiydi, yine de akla yakındı. Doğrusu Yevgeniy alay ederken haklıydı – hangi manastır olacağı belliydi zaten. "Ne zaman?"

"Erkenden. Benimle haber göndersen olmuyor mu?"

Aleksey düşünceli bir tavırla, "Hayır," dedi. "Onunla yüz yüze görüşmem gerek."

Sözcükler ağzından çıkar çıkmaz, Aleksey yeniden yalnız olduğunu hissetti. Başını çevirdi, tuğgeneral üniformalı, uzun boylu birinin Kışlık Saray'a dönmek üzere yola koyulduğunu gördü. Aleksey ters yöne gitmeyi seçerek Neva kıyısı boyunca yürümeye başladı. Manastırda olması gereken saate daha epey vakit vardı. Bahriye Nazırlığı'nı geçip Senato Meydanı'na geldi. Irmakta dubaların üzerinde yüzen İsakiyevski Köprüsü, Vasilevskiy Adası'nın üzerinden kuzeye uzanıyordu. Aleksey ırmak boyundan ayrılıp meydana girdi.

Anıtın altında durup yukarı baktı. Anıtın kaidesini oluşturan som granit blok –Yıldırım Taşı[1]– başının üzerinde yükseliyordu. Atın bronz toynakları havayı dövüyordu. Bu, şehrin kurucusu Büyük Petro'ydu. Şehri kurmuş olması, eski başkentin âşığı Aleksey'in gözünde Petro'nun en büyük yanlışıydı. Geri kalan bütün yaptıklarına "Büyük" lakabı gerçekten uygun düşüyordu. Petro, gönülsüz, uyuşuk ülkesini içinde bulunduğu o feci yalnızlıktan çekip kurtarmış, onu hem Batı'ya hem de geleceğe doğru sürüklemişti. Sonraki çarlarla çariçeler onun

1. Eskiden yıldırımların dünyaya yağdırdığı sanılan her türlü büyük kaya, taş, fosil. (Ç.N.)

kadar kararlı davranmamışlarsa da, hiçbiri Petro'nun başlattığı ivmeyi durduramamıştı.

Petro'nun bindiği atın ayaklarının altında çiğnenen bir yılan vardı. Yılan –heykeltıraş Falconet'in iddiasına göre– Rusya'nın dürüst imparatoru tarafından ezilip yok edilen ihaneti simgeliyordu. Ama Aleksey'e göre, anıtın bütün tasarımı, Petro'yu ejderhayı öldüren Aziz Gyorgiy'e benzetmek için düşünülmüştü. Gerçi Aziz Gyorgiy'in Petersburg'la ilintisi yoktu. O, Moskova'nın koruyucu aziziydi – ama azizin eski başkente dağılmış bütün tasvirleri ve ikonları genelde hep aynı biçimdeydi: Aziz atın üzerinde muzaffer bir tavırla otururken, ejderha altta can çekişirdi. Doğrusunu söylemek gerekirse yılanın kanatları olur, aziz de bir mızrak tutardı, ama bunlar sadece ayrıntıydı. Aleksey kaçınılmaz olarak, 1812'de Opriçnikleri Rusya'ya getiren ve –adı "yılanın oğlu" anlamına gelen– Zimeyeviç'i hatırladı. Zimeyeviç'in taktığı süslü yüzüğü gözlerinin önüne getirebiliyordu – yeşil gözlü, kırmızı, uzun dilli altın bir yılan. Aleksey kendini Aziz Gyorgiy'le ya da Petro'yla kıyaslamak isterdi, ama Zimeyeviç'i yenememiş, hatta kendi ülkesine kayıp giderken önünü kesememişti.

Aleksey tekrar heykele, çarın ince yüz hatlarına baktı. Heykeltıraş Aziz Gyorgiy'e olan benzerliği belki de kasıtlı yapmamıştı. Bu şehrin kurucusu olan Petro, neden Moskova'nın koruyucu aziziyle ilintilendirilecekti? Gerçi Romanov armasında azizin tasviri yer alıyordu ama bu da yine Moskova'yla olan bağdan kaynaklanıyordu. Zaten armanın tasarımında Petro'nun hiçbir seçme hakkı yoktu; armayı yaptıran Petro'nun selefi olan ve kendisi gibi "büyük" lakabıyla tanınan Yekaterina'ydı. Ancak, aynı soru Çariçe için de sorulabilirdi. Yılanın, ihaneti, her çarın ve her çariçenin –hiç de boşuna olmayan– korkulu rüyası olan ihaneti simgelemesi çok daha mantıklıydı.

Aleksey güney yönünde yürüyerek meydanı geçti, aklında akşamki buluşmadaydı.

"Sizi öldürmeyi planlıyorlar Majesteleri."

Ses usul usul konuşuyordu, ama fısıltı halinde değildi.

Karanlıkta, sol taraftan geliyordu. Konuşan kolunu uzatsa Çar'a dokunacak kadar yakında olmalıydı, ama Çar onu görmemişti. Aleksandr, manastırın içinde bir an yalnız kalabilmek için, onun konumundaki bir insanın ümit edebileceği tek bir yalnızlık anını yakalayabilmek için metropolitin önden yürümesine izin vermişti.

"Kendinizi gösterin," dedi. Sesindeki, yıllarca iktidarda olmaktan kaynaklanan özgüven gerçekti. Kimileri bunun delice bir cesaret olduğunu düşünebilirlerdi, ama kendini en güvende duyduğu yer burasıydı. Burası kendisinin de adını taşıdığı Aziz Aleksandr Nevskiy Manastırı'ydı, Rusya'nın en zor gününde Tanrı, Kelamı aracılığıyla kendini Çar'a göstermişti. Eğer Tanrı'nın ona kol kanat gereceği bir yer varsa işte burasıydı.

Karanlığın içinden bir yüz belirdi. Aleksandr, yıllar içindeki değişiklikleri görmekle birlikte, o yüzü tanıyordu. Deri biraz kırışmış olsa da çene hâlâ kemikli ve köşeliydi. Favoriler hâlâ yerindeydi, sadece açık kumral saçları kırlaşmıştı. Aleksandr, bu yüzü, kendine ait olmayan canavar gözleriyle bakarak ilk gördüğü zaman, bunun bir düşman yüzü olduğuna emindi. O zamandan beri yüzü defalarca görmüştü ve artık onun bir dostun yüzü olduğuna inanıyordu.

Elini uzatarak, "Albay Danilov," dedi.

Danilov eğilip onun elini öptü. Aleksandr ona pek de sempatiyle bakmadı. Ne de olsa bir casustu. Bu, bir centilmene yaraşacak meslek değildi, ama gerekli bir meslekti. Böyle birine tıpkı öteki askerlere davranıldığı gibi davranmak, yani kucaklanmak yerine kullanılacak bir araç olarak görmek gerekirdi. Ancak, Aleksandr'ın 1812'de gördüğü hayal, Danilov'un sıradan bir asker ya da casustan öte bir şey olduğunu göstermişti. Zaman gerçeği kanıtlayacaktı.

Danilov, "Yola çıkmanızdan önce sizinle konuşmam gerekiyordu," dedi.

İlk kez, Napoléon'un tahttan feragat etmesinden – tahtı 1814'teki ilk bırakışından– birkaç gün önce, Aleksandr'ın şimdilerde gözünde tüten feldmareşali Prens Barclay de Tolly'nin, o sırada yüzbaşı olan Danilov'un

Moskova'nın kurtarılmasına yardım edenlerden biri olduğunu söyleyerek övmesi üzerine şahsen tanışmışlardı. Aleksandr o yüzü ikinci görüşünde bir an irkilmiş, ama tanıdığını belli etmemişti, hâlâ da etmiyordu. Moskova'nın en kara gününde, tam Aleksandr'ın o hayaleti gördüğü anda orada bulunması bir rastlantı olamasa da, Danilov da bir şey söylememişti. Danilov'un Fransızcası kusursuzdu – Rusların konuştuğu kusursuz Fransızca gibi değil, o kadarını Çar bile becerebiliyordu, Fransızların konuştuğu gibi konuşuyordu. Aleksandr Paris halkının neler düşündüğü hakkında fikir edinmek istiyordu; bunu anlamak için de Danilov biçilmiş kaftandı. İşini iyi yapmıştı, o zamandan beri de –düşman değiştiği halde– doğrudan Çar'a bağlı olarak çalışmaya devam etmişti.

Aleksandr, "Demek kesin?" dedi. "Suikast?"

Danilov başıyla doğruladı. "Reform yapmak için artık çok geç. Bu onları yatıştırmayacaktır."

Bu adam politikacı değildi. Aleksandr reformun devrimcileri cesaretlendirmekten başka işe yaramadığını ve halkın isteğinin reform olmadığını çoktan anlamıştı. Onlar –Ruslar, bütün Avrupa– her şeyden çok barış istiyordu. Aleksandr, on yıldır bu barışı bahşetmişti onlara. Bu durum, birkaçı hariç, bütün kullarının onu sevmesine yetmişti.

Hafifçe öne eğildi, sol kulağı çocukluğundan beri hemen hemen hiç duymadığından dinlemek için başını eğerek, "Kim yapacak?" diye sordu.

"Bir *garde perdue*'den – işin içindekilerin suçu üstlenmesini önleyecek ayrı bir gruptan söz ediliyor."

Bu mantıklıydı, Aleksandr da öyle yapardı. İçinden bir ses, bir zamanlar öyle yapmış olduğunu söyledi, ama Aleksandr bu sözlere aldırmadı. Babasının öldürülmesinin gerektiğini hiç aklından geçirmemişti.

"Ne kadar zamanım var?"

"En az önümüzdeki yaza kadar."

"Ben Taganrog'dayken herhangi bir şeye kalkışmayacaklar mı?"

Danilov, "Pek sanmam," dedi. "Güney Cemiyeti daha çok Tulçin ve Kiev dolaylarında örgütlü, hem daha çok vakit var."

"Size güvendiklerinden emin olabilir miyiz? Sizi yanıltmak için yanlış ipucu veriyor olabilirler."

"Öyle yapıyorlarsa, yakında öğrenirsiniz." Aleksandr, en uygun ortamda bile Danilov'un acımasız mizah duygusundan hazzetmezdi, ama bunun görüp geçirdiklerinin sonucu olduğunu anlıyordu. Duyduğuna göre, Fransız istilası sırasında Danilov dört subay ve on iki erden oluşan on altı kişilik bir takımda görevliymiş. Napoléon Rusya'dan kaçarken içlerinde sağ kalan sadece oymuş.

İkisi de sustular. Aleksandr kendisine anlatılanları yorumlamaya çalışıyordu. İstediği anda ezip geçebileceği halde, bu cemiyetlerin hem kuzeyde hem güneyde gelişmesine göz yummuştu. Ama onları çok erken ortadan kaldırmak işe yaramazdı. Dağılırlar, sonra yeniden toplanırlardı. Ama şimdi onlar kendisine karşı harekete geçmeden önce, hepsinin hesabını görme zamanı geliyordu.

"Taganrog'dan dönünce harekete geçeceğim," dedi. "O zamana kadar isimleri öğrenmem gerek." Kaç kişinin adını zaten bildiğini Danilov'a söylemedi. Bunun ne yararı olurdu?

"O zamana kadar ben sessiz sedasız tehlikeyi ortadan kaldıramazsam."

Danilov'un bu adamların kazanılabileceği umudunu beslemesi anlaşılır bir şeydi – ne de olsa çoğuyla omuz omuza savaşmıştı. Aleksandr içinse sessiz bir çözüm hem olanaksızdı, hem de işine gelmezdi. Ama eğer o umut Danilov'un sadakatine sahip olmanın bedeliyse, bu umudu kırmak akılsızlık olurdu.

Aleksandr, "Sanırım bunun olanaksız olduğunu göreceksiniz Albay," dedi, "ama bunu başarabilmeniz için dualarım sizinle olacak."

Danilov selam verdi, Çar da onun selamını aldı; sonra Danilov arkasını dönüp koridorun karanlığında gözden kayboldu. Başka bir yönden yaklaşan ayak sesleri geldi.

Aleksandr dönünce kendisini aramaya gelen metropoliti gördü. Ceketini düzeltti ve sert adımlarla koridordan manastırın önüne doğru yürüdü.

Dışarıda arabası onu bekliyor, arabaya koşulu üç at sabırsızlanıyormuş gibi yelelerini sallayıp savuruyorlardı. Mütevazı bir arabaydı, ama bu yolculuğa çok uygundu. Karısı Çariçe Yelizaveta daha sonra daha şatafatlı bir arabayla gelecekti. Küçük bir keşişler grubu kapının önünde toplanmıştı, şimdi metropolit de onlara katıldı.

Aleksandr sakınmasız bir hareketle arabaya atladı ve bu atlayışın sırtıyla bacaklarına verdiği sızıyı belli etmedi. Kırk yedi yaşında olduğunu pek sık unutmazdı, ama unuttuğu zamanlarda da vücudu bunu ona hatırlatırdı. Elini kaldırıp orada toplanmış olan din adamlarını selamladı.

"Benim için dua edin," dedi. "Ve de karım için."

Bunu söyler söylemez arabacının kamçısını şaklattığını duydu ve araba hareket etti. Kalabalığın arasında, onun gidişini seyreden Albay Danilov'u fark etti. O adam, güvenliği için duadan fazlasını yapmasını umduğu kişiydi.

Araba ilerlerken Çar ayakta durmaya devam etti. Kendisine eşlik edenler azdı, o yüzden görüş açısını kapatmıyorlardı. Arkasında Nevskiy Caddesi, doğruca Petersburg'un sadece beş verst uzaklıktaki merkezine uzanıyordu. Önünde, yaklaşık bin beş yüz verst uzakta Taganrog vardı, orada başka ne olduğunu ise bilmiyordu.

Ayağının birini arabanın içine ötekini basamağına basıp ayakta durmaya devam ederek arkaya, geldikleri yola bakıyordu. Ancak yıldızların hafifçe aydınlattığı ve pencerelerinden solgun mum ışıklarının göründüğü manastırın kuleleri gözden kaybolunca yerine oturdu.

Yazı Fransızcaydı. Gidilecek yer Dalmaçya kıyısındaki Ragusa idi. Mesaj kısaydı:

Sen Petersburg'dan haber aldım. Yola çıkmış.

2

Dimitriy tuşları ellerinin altında hissetti, sadece yüzükparmakları tuşlara değmiyordu. Akor do minördü: Sol elde do-fa♭–sol-do, sağ elde de aynısı. Bu gamı belirli bir nedenle seçmemiş, elleri kendiliğinden oraya gitmişti. Dimitriy gözlerini kapatıp bekledi.

Harpsikordun başında beş dakikadan uzun süre kımıldamadan, tam bir sessizlik içinde oturdu, parmakları tuşlara değiyor ama bastırmıyordu. Müzik, sanki oturduğu odada çalınıyormuş gibi iyice duyulacak biçimde kafasının içinde dolanıyordu. Orkestralar pianofortelerle, kilise orglarıyla, hatta insan sesleriyle melodilerini yağdırıyorlardı. Daha önce hiç çalınmamış besteler, kimi zaman bildik stilleri taklit ederek, kimi zaman müzik denilemeyecek biçimlerde, bir enstrümandan diğerine sıçrıyordu.

Bu özel bir yetenek değildi, Dimitriy aynı sezgiden söz eden ve bu sezgiyi istedikleri zaman duyabilen pek çok başka müzisyen olduğunu biliyordu. Gece yatakta yatarken o duyu her zaman kendiliğinden geliyordu, ama gün ışığında, sokakta yürürken ya da ilgisini çekmeyen bir konuşma sırasında bile, Dimitriy o duyuyu uyarabiliyordu. Uyarıyı o yapıyor, ama ondan sonra müziğe hâkim olamıyordu. Bunun kendi beyninin bir yaratısı olduğunu biliyor, ama müziğin akışı ya da biçimiyle ilgili bilinçli bir karar vermiyordu. Beste, içgüdüseldi; tıpkı açlık ya da ih-

tiras ya da öfke gibi. Dimitriy onu ne engelleyebiliyordu ne de kontrol edebiliyordu.

Ama müzik her seferinde ona eziyet etmek için geliyordu. Dimitriy ömrü boyunca yüzlerce –binlerce– saat kafasının içinde çalan, hiç tekrara düşmeyen, hiç hayal kırıklığı yaratmayan müzikler duymuştu. Ama kafasının içinden dışarıya, bir insan kulağının duyacağı tek bir nota çıkmamıştı. O müzik bilinçten etkilenmiyordu, öyle olduğu için de Dimitriy onu kontrol edemediği gibi analiz de edemiyordu, onu anımsayamıyordu, ağırlaştırıp idare edilebilir bir tempoya bile düşüremiyordu.

O besteyi harpsikordda çalmayı denemişti, kâğıda aktarmaya çalışmıştı. Hatta bir başkası kâğıda geçirebilsin diye yüksek sesle söyleme girişiminde bulunmuştu. Ama müzik ele avuca sığmıyordu. Kendi hızıyla akıp gidiyor, böyle yaparken de kendi ölümsüzlük fırsatını yok ediyordu. Tabii Dimitriy oradan buradan birkaç notayı seçebiliyordu, ama bu neye yarardı? Toplamda seçebileceği sadece on iki nota vardı; ama güzellik o notaların içinde değil, onların bir araya getirilişinde ve sıralanışında gizliydi.

Parmaklarını tuşlara bastırdı, notaların sesi yükseldi. Hoş bir sesti – minör gamın olması gerektiği gibi melankolik, ama yine de ahenkliydi. Ancak yeni bir yaratı değildi. Bir konumu, öncesinde de sonrasında da kendisini aşmasını sağlayacak bir özelliği yoktu; oyunun öyküsünü aktaramayan kopuk bir sahne gibiydi.

Dimitriy parmaklarını tuşlardan kaldırdı ve ses kesildi. İçindeki müzik de durmuştu, hem parmaklarını tuşlardan kaldırınca değil, tuşlara bastırdığı zaman yaşayan kuzeni tarafından kovulan bir hayalet gibi susmuştu sesler. Hep öyle oluyordu. Ama müzik bir yere gitmiş olmalıydı. Keşke o yer, kendi parmakları olsaydı. Sağ elini tuşlarda gezdirdi, yine bir do minördeydi, ama farklı bir oktavda. Tek ihtiyacı olan şey kendini unutmak, müziği dinlemeye, yakalamaya, ele geçirmeye çalışmayı bırakmak, bunun yerinde müziğin içinden dışarı akmasına izin vermekti. Bunu yapmaya defalarca çalışmıştı, ama bir

gün başaracağını biliyordu – başarmak zorundaydı. Bestenin kâğıda geçirilmemesi önemli değildi, müziğinin sadece birkaç dakika havada çınlaması bile yeterdi. Eğer o engel bir kez aşılabilirse, belki gerisi de kolayca gelirdi.

Dimitriy yeniden gözlerini kapadı ve çaldı. Do minör. Sonra aynı notayı bir kez daha çaldı. Elleri –onun istemi dışında– tuşlarda ilerledi ve bir do'ya bastı. Sonra yeniden do minör, eksiltilmiş bir do ve tekrar bir sol. O yönlendirmese de, parmakları sanki nereye gideceklerini biliyormuşçasına hareket ediyordu, şimdi de eksiltilmiş bir La♭. Müzik onu ele geçirmeye, kontrol etmeye başladı. Sanki klavsen, onun yaratısını ondan çekip alıyor, sanki kanı damarlarından çekiliyor, sanki içini bomboş bırakacak, ağır ağır dışa boşalan bir orgazm yaşıyordu; o müziğin ortaya çıkması onu öldürecek gibiydi, ama Dimitriy durmak istemiyordu. Ve ortaya çıkardığı müzik harikuladeydi. Harikuladeden de öte, yüce bir şeydi. Parlaktı. Güzeldi.

Beethoven'di bu. Elleri, esinle değil, tekrarlar sayesinde kendiliğinden hareket ediyordu. Dimitriy ömrü boyunca bu parçayı o kadar çok çalmıştı ki, artık parmakları kendisinden daha iyi biliyordu. Do minor sonat, opus 8 – *Pathétique*. Tabii ki harika ve parlak ve güzeldi. Ama Dimitriy'in değildi. O kavram, kaçınılmaz olarak diğerini izliyordu.

Dimitriy, ellerinin çalmaya devam etmesine izin vererek, kendi öz müziğinin belleğine girebileceği her türlü olasılığı yok etti. Sol eli pes seslerde, ritmik akorlarda dolaşırken, sağ eli tiz notaların üstündeydi. Aslında klavsen için uygun bir parça değildi bu. Sol eli kısa klavyede bulunmayan, çok ötesindeki bir pes sesi aradı; ama enstrümanın sesi bu fırtına gibi parçayı seslendirmeye uygun değildi. *Allegro*'ya geçti ve tekniğinin sınırlarını kasten zorlayarak fazlasıyla hızlı çaldı. Sol eli tuzağa düşmüş bir kelebek gibi çırpınarak bas tremolo çalarken, sağ eli sadece tokatlarcasına klavyeye arka arkaya çarpıyordu, ama her seferinde de parmakları doğru notaları buluyordu.

Dimitriy bir yandan çalarken öte yandan babasını la-

netliyordu, bu eski enstrümanın yerine bir pianoforte almayacak kadar kötü kalpli olduğu için lanetliyordu, kendisini asker olmaya zorladığı için lanetliyordu, her şeyden çok da, aslında kendisinin de inanmadığı şeye – onun müzisyen olabileceğine inanmadığı için lanetliyordu.

Parmakları, üstünde dolaştıkları enstrümanın kusurlarına ve kollarında başlayan kramplara aldırış etmeden daha da hızlandı. Hiç değilse, parmakları çalmayı sürdürdükçe kendi müziğinin sesi geri gelip ona sataşmıyordu.

Aleksey koltuğunda arkaya kaykılıp koridorun öteki ucundan gelen klavsenin keçeyle kıstırılmış sesine kulak verdi. Dimitriy'in bu kadar hızlı çalarak gösteriş yaptığını biliyordu. Bunda ne yanlış vardı? Gösteriş yapsa da yeriydi – hem titizlikle çalıyordu hem de hünerle. Bunlar Dimitriy'i büyük müzisyen yapmaya yetmezdi, ama Aleksey, bu özelliklerin onu mutlu etmesini umuyordu. Müziğin sesi Aleksey'i sevindirdi, bir an için yaşamındaki dertleri unutturdu.

Odanın öteki tarafında oturan Marfa'ya bakarak gülümsedi. Marfa kitap okuyordu, ama Aleksey'in kıpırdadığını fark edince başını kaldırıp ona baktı. Kocasının bakışından mahcup olmuş gibiydi, onun bu hali Aleksey'e Marfa'nın yirmi yıl önceki halini anımsattı; Aleksey pek farkında değildi, ama daha evlenmelerinden evvel kalabalık bir salonda ona bakınca Marfa'nın yüreği pırpır eder, pudranın altında yanakları kızarıverirdi. Marfa'ya o zamanlar beslediği duygular, çoktandır yalnızca sevecenliğe dönüşmüş olan tutkulu duygular aklına gelmeye başladı – hâlâ da pek çok çiftten daha çok duygu paylaşıyorlardı.

Marfa da ona gülümsedi ve Aleksey, acaba şimdi de Vasiliy'in bakışlarını görünce yüreği pırpır edip yanakları al al oluyor mu diye merak etti. Aleksey daha gençken, ona âşık olduğu dönemde, Vasiliy'in –ya da karısının birlikte olduğu herhangi bir erkeğin– varlığını düşünmek onu öfkeden deliye döndürürdü. Vasiliy'i düelloya davet

eder –hiç ihtimal vermese de adam sağ kalacak olursa– Aleksey Marfa'yı bir türlü bağışlayamayacağı için hayatından çıkarırdı. Bu, onu ne kadar çok sevdiğini mi gösteriyordu, yoksa ne kadar az sevdiğini mi? İşi daha ileri götürür müydü? Marfa'yı öldürecek kadar sevmiş miydi? Aleksey bu ikilemi bir kez, Marfa'yla değil, başka bir kadınla ilgili olarak yaşamıştı. Onu öldürmemişti ama çok âşık olduğu için değil.

Şimdi Vasiliy'le düello yapmak gereğini de duymuyordu, Marfa'yı evden atmaya da istekli değildi. Gerektiğinden fazla mı bağışlayıcı olmuştu, yoksa bu sadece kayıtsızlık mıydı? Marfa'ya yalnızca onu hâlâ sevdiğini göstermek için de olsa bu duruma karşı çıkması, bu olasılıklardan hangisinin gerçek olduğunu anlamak için karısıyla yüzleşmesi gerektiğini biliyordu. Ama şu anda Dimitriy'in müziği evi doldurunca, bunu düşünemeyecek kadar rahatlayıp gevşemişti.

Çar'ın güvenliğiyle ilgili kaygıları bile önceliğini yitirmişti. Nevskiy Manastırı'nda Aleksandr'la konuşalı neredeyse iki hafta olmuştu. Kendi kendine gülümsedi. Oraya bir önceki gidişinin çok farklı bir nedeni vardı. Orada yaşayan yaşlı bir keşişin hikâyesini duymuştu – her gece tabutta uyuyan bir keşiş. Bunun ne anlama geldiği çok açıktı, ama Aleksey harekete geçmeden önce söylenenleri sınayacak kadar akıllılık etmişti. Şapellerden birinin dışında dua eden yaşlı adamı güneş ışığında şöyle bir görmek bile yeterli kanıt olmuştu.

1812'den beri bir *vurdalak*'ın peşine ilk düşüşü değildi bu. Aradaki yıllar içinde bir vampirin varlığına işaret eden her söylentiyi araştırmıştı. Hepsinin de yanlış alarm olduğu ortaya çıkmıştı. Onları aramak için kendi yolundan çıkmamış, onları avlamak için –orada bulacağını kesinlikle bildiği– Karpatlar'ın kuytularına dalmamıştı. Eğer onları kendisine gelmezse, o da onlara gitmeyecekti. Çoğu kişi ömürlerinde *vurdalak*'la hiç karşılaşmayacak kadar şanslıydı. Kendisi onlarla ikinci kez karşılaşacak olursa, bu düpedüz kaderin acımasızlığı olurdu.

Çar'a gelince; artık gideceği yere varmak üzere olmalıydı. Kışı güven içinde geçirmeliydi. Onun güvenliğini sürekli kılmak için Aleksey'in yapabileceği daha çok şey vardı.

Arka arkaya beş şiddetli nota sonatın birinci muvmanını bitirdi. Aleksey, bu parçanın klavsene uygun olmadığını düşündü. Bu konuda bir şeyler yapmalıydı. Bu arada Dimitriy *adagio cantabile*'ye başlarken, Aleksey gevşedi.

Siyah, ufak araba ev gibi geliyordu. Süratli bir yolculuk olmuştu – ülkesinin en üst ucundan en alt ucuna gelmeleri sadece on üç gün sürmüştü. Rusya'yı öteki yönde –batıdan doğuya– geçmek aylar alırdı. Aleksandr, Petersburg'dan ayrıldıktan az sonra, aralarında kurmay başkanı Baron Diebich, iki doktor –Tarasov ile İskoç Wylie–, valesi Anisimov ve diğer kişisel hizmetkârlarının yer aldığı ufak bir grup ona katıldı.

Çariçe'yle beraber daha kalabalık bir heyet gelecekti. Çariçe başkentten Aleksandr'dan sadece birkaç gün sonra hareket etmişti, ama daha yavaş yol alıyorlardı. Aleksandr, onun sağlık sorununu Taganrog'a gelmek için bahane olarak kullandıysa da, bu sorun gerçekten de vardı. Wylie'yi, Taganrog'un kış mevsiminde nekahet yeri olarak çok uygun olduğunu söylemeye ikna etmek kolay olmuştu. Çariçe kesinlikle başkentte kalamazdı. Geçen kış Neva'nın taşkını o zamana kadar hiç görmedikleri kadar beter olmuştu ve şehrin büyük bölümü hâlâ toparlanamamıştı. Orası Çar'ın karısı gibi zayıf bünyeli bir kadına göre değildi. Çariçe büyük olasılıkla bu yıl da tekrar edecek olan su baskınını kaldıramazdı.

Petersburg'dan itibaren her mola yerinde Aleksandr, Çariçe için en uygun dinlenme koşullarının olup olmadığını kontrol etmiş ve her seferinde hangi yoldan gitmesinin en iyi olacağını belirten bir not bırakmıştı karısına. Dahası, karısına yol arkadaşlığı ve danışmanlık yapması için Pyotr Mihayloviç'i görevlendirmeyi daha çok istese

de, Çariçe'yi Prens Volkonskiy'e emanet etmişti. İkisi de birkaç hafta içinde yanında olacaktı.

Aleksandr, Taganrog'a en son yedi yıl önce, o da çok kısa bir süre için gitmişti. Şehir fazla değişmemişti. Aleksandr, Azak Denizi'ne baktı. Bugün deniz sakindi, ama zaman zaman çok fırtınalı olabileceğini de duymuştu. Ülkenin kalbinde doğan Don Nehri, her ne kadar oradan görünmese de, doğuda denize dökülüyordu. Güneyde dar Kerç Boğazı, Karadeniz'e açılıyor, onun ötesinde de bütün dünya uzanıyordu.

Kalacağı yerin konforu bir çar ve maiyeti için çok mütevazı kalıyordu, ama Aleksandr halinden şikâyetçi değildi. Gençliğinde olsa, kıyameti koparır, daha uygun bir yer bulunması –ya da inşa edilmesi– için tuttururdu, ama bugün değil. Orası hakkında ne düşünürse düşünsün, yine de bir saraydı, çünkü kendisi orada yaşıyordu. Bina sadece tek katlıydı, bodrumda çalışanlar için ilave odalar olmakla beraber, yukarıdaki oda sayısı yirmiyi bulmuyordu. Aleksandr binayı dolaştı, Çariçe'ye tahsis edilmek üzere yaklaşık yarım düzine oda seçti. Sonra kendisine çalışma odası yapmak için bir oda aradı. Evin kuzeyinde kullanabileceği bir yer vardı, ama Aleksandr odanın manzarasını görür görmez vazgeçti. Taganrog'un silueti korkunçtu. Çar, o siluetin monotonluğunu kıran sadece altı kilise kulesiyle bir-iki tane kubbe sayabildi. Her iki başkentinden de ne kadar farklıydı.

Güneye bakan oda daha küçüktü, ama ona uygundu. Bahçeyi, onun ötesinde de denizi görebilirdi. Oturdu, yeniden denize baktı; kafasında tek bir soru vardı. Buraya neden gelmişti?

İmparatorluğun sınırlarında bile haberler hızla yayıldı. Onun geldiğini bildiren raporun Kırım Yarımadası'na – Azak Denizi'nin doğu kıyısına varması bir gün bile almadı. Ragusa'daki aynı adrese gönderilen bu mektup da bir önceki kadar kısaydı:

O burada. Derhal gelin.

Aslında ne kadar zaman geçtiğini kestirebilmesinin bir yolu yoksa da, Aleksey yarım saatten uzun süredir hiçbir şey duymamıştı. Dolap camsızdı, her ne kadar bir süre kapının altından ölgün bir ışık sızdıysa da, ışık sönünce Aleksey'in saatini, hatta yüzünün önünde tuttuğu elini bile görebilmesi olanaksızdı.

Toplantıdan erken çıktığına sevinmişti. Aynı tartışmalar bir kez daha tekrarlanmış, yine yeni bir sonuca varılamamıştı. İçlerinde en zeki olan Pestel'di. Aleksey onun *Pravda Russkaya* – "Rus Adaleti" başlıklı manifestosunu okumuştu. Manifestoda Yahudilerin Ön Asya'ya sürülmesi ve imparatorluktaki bütün halkların zorla Ruslaştırılması gibi Aleksey'in kabul etmediği görüşler vardı, ama en azından ülke için yeni bir yönetim biçimini içtenlikle planlayan birinin vizyonunu ortaya koyuyordu. Milyonlarca serfi açlıktan ölmeye mahkûm etmeden serfliğin lağvedilmesini, ifade özgürlüğünü ve yasalar önünde herkesin eşit olmasını sağlamak için gerçek planlar vardı. Rıleyev'in, Muravyev'in ve diğerlerinin böyle belirgin planları yoktu. Onlar Byron'u taklit etmek isteyen romantiklerdi sadece. Onunla aynı kaderi paylaşmayı göze alıyorlardı ve muhtemelen buna sevineceklerdi.

Hem Çar, hem de Rusya'yı bugünkü durumunda bırakmak isteyen herkes için, Pestel'in Kuzey değil Güney Cemiyeti'nin lideri olması bir şanstı; güneyde olması her ne kadar Pestel'in Aleksandr'a darbe yapabilecek kadar yakında olmasını sağlasa da, siyasal iktidar için verilecek asıl mücadele Petersburg'da olacaktı. Bu, Aleksey için de şanstı; Pestel onun içyüzünü anlayabilecek kadar zeki olan çok az kişiden biriydi. Kuzeyde, belki örgüte yeni katılan Kahovskiy dışında kimse yoktu. Kahovskiy zeki değildi, ama bir tür hayvansı kurnazlığı vardı.

Aleksey'in duyduğu seslerden çıkardığı kadarıyla toplantıdan son ayrılan Kahovskiy olmuştu. Aleksey izin isteyerek.Prens Obolenskiy'in evinden tek başına çıkmıştı.

Dedikodu yaparken katılanların adlarını ağızlarından kaçırırlar diye, gidenleri hizmetkârların uğurlamasına izin verilmezdi. O yüzden, daha bir iki ay kimsenin ihtiyacı olmayacak kışlık giysilerle dolu gömme dolaba girivermek kolay olmuştu. Toplantı yaklaşık bir saat daha sürmüş, üyeler arada bir dediklerini Aleksey'in duyabileceği kadar seslerini yükseltmişler, ama çoğu zaman çok alçak sesle konuştukları için, Aleksey hâlâ orada olduklarından başka bir şey anlayamamıştı. Sonra gitmeye başlamışlardı. En sonunda, Aleksey dolabın kapısının hemen önünde Kahovskiy'in Obolenskiy'le tek başına konuştuğunu duymuştu.

"Gerekirse, ben yaparım."

Sonra bir duraksama oldu, ne bir ses ne de bir hareket duyuldu. Kahovskiy'in altıncı hisle dolabın kapısını açmasından korkan Aleksey, sırtını dolabın arkasına yapıştırarak kürklerin arasına gizlendi. Birkaç saniye içinde onların ayak seslerini yeniden duydu, ardından vedalaşmalar ve sokak kapısının sesi duyuldu. Obolenskiy yatmaya gitmeden önce ortalıkta dolanırken birkaç gürültü daha oldu, sonra sessizlik.

Aleksey koridora çıktı. Tek aydınlık, sokak kapısının üstündeki pencereden gelen bir parça ay ışığıydı. Aleksey ışığa doğru ilerleyip cep saatine baktı. Dolapta neredeyse iki saat kalmıştı. Obolenskiy'in çalışma odası sol tarafta, toplantının yapıldığı odanın arkasındaydı. Kapı kapalıydı, ama Aleksey tokmağı çevirip kapıyı açarken hiç ses çıkmadı. Evin bu tarafında ay ışığı yoktu. Aleksey masanın üstündeki lambayı seçebildi, en ufak bir aydınlığın dikkat çekeceğinden korktuğu için fitilini iyice kısarak lambayı yaktı.

Aleksey ne aradığını biliyordu. Rıleyev akşamın daha erken bir saatinde onu gözlerine sokarcasına göstermişti.

"Yalnız değiliz," demişti. "Bizler, kitlelerin karşısına dikilen bir avuç aydın değiliz. Halkın bizden yana olduğunu biliyoruz, çünkü biz onlardan yanayız. Ama soylular arasında bile dostlarımız var. Bu listede" –kâğıtları işte o

anda göstermişti– "kuzeydeki bütün dostlarımızın adları var. Kiev'de Pestel'in elinde de bunun gibi, ama bunun iki katı uzunluğunda bir liste var. Zamanı gelince biz Bolşevik olacağız – halkın çoğunluğu da yanımızda olacak."

Rıleyev'in listeyi Obolenskiy'in çalışma odasına götürdüğü, sonra da oradan eli boş çıktığı Aleksey'in gözünden kaçmamıştı. Listeyi bulması uzun sürmedi. Masanın sağ çekmecesinde, bir terzi faturasının altındaydı. Toplam beş sayfa vardı –yüzün üzerinde ad yazılıydı–; kuzeydeki örgüt üyelerinin tamamı listelenmişti. Aleksey listeyi üçe katlayıp cebine koydu. Tabii ki bunun almaması, kopya etmesi gerekirdi. Casusluk âlemindeki hocası Vadim Fyodoroviç, bu kadarını öğretmişti. Bunu yapmaya şimdi vakti olmasa da, eve gidince kopyasını çıkarıp kaybolduğu anlaşılmadan aslını yerine koymalıydı.

Ne var ki, Aleksey'in planı bu kadar kestirme değildi. Çar'a verebileceği bir liste istemiyordu. Listenin kaybolduğunun fark edilmesini istiyordu. Rıleyev, Obolenskiy ve diğerleri, örgütlerinin deşifre olduğunu, her an jandarma baskınına uğrayabileceklerini anlarlarsa, belki bütün o suikast fesadından vazgeçip yeniden en iyi bildikleri işlerine dönebilirlerdi. Aleksey Çar'ın öldürüldüğünü görmeyi istemiyordu, bunu engellemesinin pek çok yolu vardı. Vadim olsaydı, böylesine iki yönlü etkisi olacak dâhiyane buluşuna hayran olurdu; ama hangi şıkkın istenilen sonuç, hangisinin yan etki olduğunu tartışırlardı.

Vadim, Aleksey'in 1912'de feci şekilde ölen yoldaşlarından biriydi.

Aleksey lambayı söndürüp odadan çıktı, kapıyı usulca kapadı. Dolunayın ışığı koridorun sonundaki sokak kapısını hâlâ aydınlatıyordu. Aleksey hızla ve sessizce kapıya doğru yürüdü, sonra durdu. Gördüğü tek şey gri ay ışığı değildi. Yanında giderek daha çok parlayan turuncu bir pırıltı belirmişti. Aleksey, elinde şamdanla merdivenden inen kişiyi görünce geri çekilip gölgeye sığındı.

Adam önünden geçerken, Aleksey, Obolenskiy'i tanıdı. Prens'le arasında on yaştan fazla vardı, ama Aleksey

onu dövüşte yenebileceğine hiç kuşku duymuyordu – dövüşmek kaçıp gitmeye çalışmaktan daha iyiydi. Ama dövüşecek olursa bunu yüzünü göstermeden yapmalıydı. Suikastçıların deşifre olduklarını öğrenmeleri Aleksey'in işine geliyordu, ama onlara ihanet edenin kim olduğunu bilmelerini istemiyordu. Tabii Obolenskiy'i öldürebilirdi de, fakat bu gereksiz bir gaddarlık olurdu.

Obolenskiy onu fark etmeden önünden geçip koridorun dibine doğru yürümeye devam etti. Birden Aleksey'in yüreğine bir korku düştü. Obolenskiy şimdi çalışma odasına gider de hırsızlığı fark ederse, ortalığı ayağa kaldırırdı. Aleksey teke tek dövüşte onu kolayca alt edebilirdi, ama bütün ev halkıyla baş etmek farklıydı. Ne var ki Obolenskiy çalışma odasına gitmedi, mutfağa yollandı. Aleksey onun iyice uzaklaşması için birkaç saniye daha bekledikten sonra kapıya gitti. Göz açıp kapayana kadar dışarı çıkmış, Petersburg sokaklarında yürüyordu.

Eve dönüş yolculuğu birkaç hafta önceki rotanın aynısıydı. Ayın dalgalarla kırılmış görüntüsü Yekaterininskaya Kanalı'nın karanlık sularından ona doğru parlıyordu. Obolenskiy'in evinden çıktıktan sonra Aleksey'in acele etmesine gerek kalmamıştı; gerçi şehirde in cin top oynuyordu, ama sanki sefih bir partiden çıkmış gibi tek başına evine giden birisi hiç de aykırı görünmezdi. Aleksey yine Vadim'i düşündü. İkisi de öleli on üç yıl olmasına ve onları eskisi kadar sık anımsamasa da, Maks'ı sık sık düşünüyordu, Vadim'i aklına getirişi de ondan aşağı kalmıyordu. Dimitriy Fetyukoviç daha seyrek geliyordu aklına. Bunun nedenini anlamak zordu. Aleksey ile Dimitriy pek çok yönden ötekilerin hepsinden daha yakındılar birbirlerine. 1805'te Austerlitz Savaşı'nın arifesinde Dimitriy, Aleksey'in hayatını kurtarmıştı. Aleksey o yüzden, arkadaşının onuruna oğluna onun adını vermişti.

Yine de arkadaşlarıyla ilgili anıları, onlar hakkındaki son izlenimlerine göre biçimleniyordu. Maks'ın casus olduğunu keşfetmiş, ama onu bağışlamıştı. Vadim hiç değişmemişti, Aleksey'in yaşamını ona bakarak yönlendire-

bileceği güçlü bir kayaydı. Ama Aleksey, Dimitriy'den kuşkulanmaya başlamıştı ve ölümünden hemen önce ona daha yeni inanmaya başlıyordu. Savaştaki takma adlarını on iki havariden alan ve Opriçnik diye bilinen o on iki yaratığı – on bir yaratığı ve bir insanı Rusya'ya Dimitriy getirmişti.

Dimitriy, Opriçniklere inanarak yaptığı yanlışın dehşetini sonunda görmüştü, ama Bonaparte'ın geri çekilen ordusunu perişan eden zalim kışta donarak öldüğü zaman bile, Aleksey onun aslında kime sadık olduğundan emin değildi, emin olduğu tek şey Dimitriy'in sonuçta hep Dimitriy'e sadık olduğuydu.

Vadim, Aleksey, Dimitriy ve Maks, iyi bir ekiptiler. Ya da Moskova'daki ve başka yerlerdeki faaliyetlerini koordine etmek için birbirlerine yazdıkları kısa mesajlarda kullandıkları simgelerle B, A, Д[1] ve M. Aleksey o zamandan beri bir ekiple, onlarla olduğu gibi çalışmadığını fark etti. Bonaparte ricat ederek Avrupa'yı boydan boya geçerken, Aleksey düzenli ordunun bir parçası olarak savaşmıştı, ama iş casusluğa gelince hep yalnız çalışmıştı. Kışlık Saray'da Yevgeniy Styepanoviç, bir meslektaş değil, bir muhbirdi. Kuzey Cemiyeti'nin üyeleri de Aleksey'e *tovariş*[2] gözüyle bakıyor olabilirlerdi, ama günün birinde gerçeği keşfedeceklerdi.

Aleksey evinin kapısına vardı. Geçen yılki selden kalan çamurun ve nemin kokusunu hâlâ duyabiliyordu. Neyse ki evin zemin kat odalarında kalmıyordu. Üst katların daha pahalı olmasının haklı nedenleri vardı. Sokak seviyesindeki dükkânların çoğu hâlâ boştu. Oysa koku onun evine pek sızmamıştı. Aleksey merdivenleri çıkıp dairesine girdi. Yorgun değildi, o yüzden çalışma odasına geçti, dolaba gidip bir kadeh konyak almadan önce lambayı yaktı.

Ancak arkasını döndüğü zaman onu gördü.

1. Kiril alfabesinde d harfinin karşılığı olan harf. (Ç.N.)
2. (Rus.) Yoldaş. (Ç.N.)

Moskova'da birbirlerine bıraktıkları şifreli mesajları az önce düşünmüş olması çok tuhaftı doğrusu. Tabii bu seferki farklıydı. Harfler neredeyse kendi boyu kadar büyüktü ve çalışma odasının duvarındaki ahşap kaplamalara kırmızı boyayla yazılmıştı.

Ama mesajın tarzı insanın kanını donduracak kadar tanıdıktı.

9 – 22 – 14 – Ж[1]4 - М

1. Zhe harfi, Bulgar alfabesinin yedinci, Rus, Belarus, Sırp ve Makedonya alfabelerinin sekizinci, Ukrayna alfabesinin dokuzuncu harfidir. Latin alfabesindeki "J" harfinin sesini verir. Örneğin Doktor Jivago'daki ve, Brejnev'deki "j" Rusçada bu harfle gösterilir. (Ç.N.)

3

Dimitriy'in babası koltuğunda alışılmamış bir biçimde dimdik oturuyordu. Parmaklarını kollarına sıkıca bastırdığı için eklem yerleri bembeyazdı. Gözlerini tam karşısına dikmişti. Dimitriy, Petersburg'daki arkadaşlarıyla vedalaşmak için dışarıda geçirdiği geceden –gecelerin birinden– eve dönüp yatmaya giderken çalışma odasına şöyle bir göz atmıştı. Hafifçe sarhoştu, ama bunu ancak birkaç kişi fark edebilirdi –bu babasıyla ortak özelliklerinden biriydi. Dimitriy kapıdan içeri adımını attı.

"Sen iyi misin baba?"

Aleksey cevap vermedi. Başının belli belirsiz hareketi, Dimitriy'e kendisinin baktığı yere bakmasını işaret ediyordu. Dimitriy odanın içine girdi ve o tarafa döndü. Yazıyı görmemesi olanaksızdı.

9 – 22 – 14 – Ж4 – М

Yazı iki duvarı boydan boya kaplıyordu; Odanın köşesi 14 rakamıyla Ж harfinin tam ortasına geliyordu. Dimitriy yaklaştı, yazıya dokunmak için elini uzattı. Yazı kurumuştu, dokununca eline bulaştı. Dimitriy bir tür pastel boya olduğunu tahmin etti. Yazının tamamını görebilmek için yeniden geriye gitti. Belirli bir anlamı olduğu kesindi, ama ne olduğunu kestiremedi.

"Maks Amcandan gelmiş." Babasının sesi, sanki kontrol edemiyormuş gibi gereğinden daha yüksek, monoton ve pürüzlü bir tonda çıkıyordu.

Dimitriy, Maks Amcasını hatırlamıyordu. Kendisi küçükken Maks'ın sık sık onlara geldiğini annesiyle babasından dinlemişti, ama onun son gelişinde olsa olsa dört yaşındaydı. Annesi de babası da Maks'ı çok severlerdi, yine de onunla ilgili gerçeği oğullarından gizlememişlerdi – Maks bir hain, bir Fransız casusuydu. Dimitriy'in Maks'la ilgili kesin olarak anımdadığı bir başka şey de, onun 1812'de ölmüş olduğuydu.

Dimitriy, "Maks öldü," dedi.

Aleksey, "Dilerim öyledir," diye cevap verdi. Dimitriy başını çevirip ona baktıysa da, Aleksey ne demek istediğini açıklamadı. "Sorun, o şifreyi bilen herkesin ölmüş olmasında: Vadim, Maks, Dimitriy Fetyukoviç ve diğerleri – ben hariç, hepsi."

"Şifre ne demek istiyor?"

"Çok basit. İlk üç rakam bir tarihi ve zamanı gösteriyor: ay, gün, saat. Sonra bir yeri belirten bir harf ve sayı var, en sonunda da imza yerine geçen bir harf."

Dimitriy yeniden mesaja baktı ve aklından geçenleri yüksek sesle söyledi. "Yani 22 Eylül saat 14.00 – öğleden sonra iki. İmza da Maks. Peki yeri gösteren şifreyi nasıl çözüyorsun?"

Aleksey, "Bunun gerçek bir sistemi yok," dedi. "Sadece bir liste vardı Moskova ve çevresindeki düzinelerle yerin listesi."

"Hâlâ duruyor mu – yani o liste?"

"Ezberler ezberlemez yırttık."

Dimitriy: "Herhalde unutmuşsundur artık."

"Çoğunu unuttum. Ama Ж4'ü hatırlıyorum. Orası, Moskova'nın güneyinde, Desna Kasabası'nın yakınındaki bir oduncu kulübesi. En azından öyleydi – üzerinden çok zaman geçti."

"Orayı neden hatırlıyorsun?"

Aleksey duraksadı. Dimitriy babasını hep duygusuz

biri –kendi huyundan çok farklı biri– olarak görürdü; oysa aslında Aleksey duygusuz değildi, sadece duygularını gizlerdi – hüzünle. Dimitriy ancak şimdi, o gizlilik perdesi yırtılmaya başlayınca bu gerçeği gördü. Aleksey sonunda konuştu:

"Çünkü orası Maks'ın gömülü olduğu yer – öldüğü yer. Onun birisiyle buluşabileceği tek yer orası."

"O mesaj Maks'tan değil baba."

Dimitriy'in söyledikleri aklını başına getirmiş gibi, o ana kadar dimdik oturan Aleksey birden gevşedi. Ayağa fırladı. "Haklısın. Mesaj Maks'tan olamaz. Peki öyleyse kimden?"

"Şifreyi bilen herkesin öldüğünü söyledin – sen hariç."

"Öyle sanıyorum, ama bu, kimse başka birilerine bunu söylememiş demek değildir. Bizlerden biri değil – onlardan biri."

Dimitriy, "Onlar kim?" diye sordu.

"Opriçnikler – onlara böyle diyorduk. Eflak'tan gelen on iki paralı asker. Ama bize ihanet ettiler. Neler döndüğünü ilk anlayan Maks'tı."

"Demek Maks Amca Fransızlar adına casusluk yapmıyordu?"

"Yok canım, yapıyordu. O sırada ancak bu kadarını düşünebiliyorduk – ben o kadarını düşünebiliyordum. Opriçniklerin onu öldürmelerine izin verdim."

"Desna'da mı?"

Aleksey başıyla doğruladı. "Sonra da Vadim'i öldürdüler."

"Dimitriy Amca'yı da mı?"

"Hayır, onu Rusya kışı öldürdü," dedi Aleksey, "ama yine onların yüzünden."

"Onlar kime söylemiş olabilir?"

Aleksey omuz silkti. "Belki liderleri Zimeyeviç'e."

"O ölmedi mi?"

"Onu çok az gördük. Onları Moskova'ya getirdikten sonra hemen geri döndü – öyle sanıyorum. O sırada bunu ona söyleme fırsatını bulamazlardı, ama bu bilgiyi ona

kolayca gönderebilirlerdi. Ama bu bilgi onun ne işine yarardı? Ve ne diye şimdi kullanıyor?"

"Gidip ne olduğunu anlayacaksın, öyle değil mi?" Dimitriy, babasının serüven peşine düşmek için ailesini terk etmeye istekli oluşunu kabul edemiyordu, ancak bu gerçeği değiştiremeyeceğini bilecek kadar iyi tanıyordu babasını.

Aleksey, Dimitriy'in dört yaşından beri görmediği biçimde gülümsedi, en azından ona böyle gülümsememişti hiç. "Benimle gelmek ister misin?"

Dimitriy'in bunu uzun uzadıya düşünmesine gerek yoktu. "Nasıl olsa Moskova'ya gitmem gerekiyor."

Aleksey'in ağzı kulaklarına vardı. "İyi," dedi. "Hadi şimdi git de biraz suyla iki fırça getir."

"Ne?"

"Annenin bunu görmesini istemeyiz, değil mi?"

Duvarları temizlemeleri neredeyse iki saat sürdü. Dimitriy yıllardır kendisini babasına böylesine yakın hissetmemişti.

Aleksey, Desna'ya bir an önce gitmek için acele ediyordu, oysa randevusu ayın yirmi ikisindeydi ve kelle koltukta bir hızla gitmek randevu tarihini değiştirmeyecekti. Petersburg'dan böyle apar topar ayrılmak Aleksey için olağandışı bir durum değildi. Ömrünün büyük bölümünü, bir an bile düşünmeden, yanına olabildiğince az eşya alıp bir şehirden bir başka şehre gitmeye hazır olarak geçirmişti. Acil durumlar için kuşağına dikilmiş olan altınlar, yanında götüremediği gereksinimlerini karşılamaya yeterdi.

O yüzden Aleksey'e kalsa, mesajı okuduktan sonra birkaç saat içinde sevinçle yola koyulabilirdi – üstelik çabuk giderse Moskova'da daha uzun kalabileceği için daha çok sevinirdi. Ama oğlu için evden ayrılmanın çok daha ciddi bir aşama olduğunu biliyordu. Dimitriy son iki günü terzisine giderek, arkadaşlarıyla vedalaşmak üzere

kenti dolaşarak ve üzgün annesini yatıştırmaya çalışarak geçirmişti. Şimdi yola çıkmalarına ancak birkaç saat kalmışken, çoktan tamamlamış olması gereken bir iş yapıyor – eşyasını topluyordu.

Aleksey oğlunun odasına gitti. Dimitriy, muhtemelen babasında daha yoğun bir nostalji duygusu uyandıran eski kitaplar, oyuncaklar ve çocukluk anılarıyla dolu bir sandığın başında diz çökmüştü. Dimitriy arkasındaki ayak sesini duyunca döndü, Aleksey'e gülümsedi.

Aleksey, Dimitriy'in omzunun üzerinden sandığın içine bakmak üzere ilerledi. Sandıkta bir tekne maketi, –oğlunun ilk müzik enstrümanı olan– tahta bir düdük, Perrault'nun peri masalları kitabı vardı. Her biri Aleksey'in dudaklarında farklı bir tebessüme yol açtı. Aleksey koyu renk eşya yığınını daha iyi seçebilmek için öne eğildi. Birden kanı dondu.

"Aman Tanrım, Mitka! Onunla ne yapıyorsun?"

Dimitriy tekrar babasına döndü. Elinde bir kılıç – ancak hançer boyunda tahta bir kılıç vardı. Kılıcın sivri ucu zamanla körelmişti, ama yeniden kolayca sivriltilerek kullanılacak duruma getirilebilirdi. Kılıcın gövdesine iple bağlanmış, yine kısa bir tahta parçasından oluşan sap da, kullananın elini korumaktan çok, kılıcı daha büyük güçle saplamak için yapılmıştı. Aleksey bir zamanlar buna benzer bir silahı yapmış ve kullanmıştı. Bu kılıç öldürmeye yarardı, ama insan öldürmeye değil.

Dimitriy ayağa kalkarak, "Hatırlamadın mı baba?" dedi. Hayalî bir hasımla çarpışıyormuş gibi kılıcı sallamaya başladı. "Bunu yıllar önce benim için sen yapmıştın, ben daha çocukken."

Aleksey'in anıları canlandı. O vampir öldüren kılıçları yontarken, oğluna da onlara benzer bir oyuncak yaptığını anımsamıştı. Kullanım amacı farklı olsa da, biçimleri neredeyse birbirinin aynısıydı.

"O zamanlar asker olmaya pek hevesliydin."

Dimitriy, "Artık büyüdüm," dedikten sonra yumuşadı. "Ama şimdi de askerliği seveceğimden eminim."

"Ahşap işçiliğini daha iyi becerebilseydim, sana bir piyano yapardım."

Dimitriy gülümsedi, ama bir şey söylemedi.

Aleksey, "Bunu da yanında götürecek misin?" diye sordu.

"Herhalde gerçeğini kullanacak kadar büyüdüm artık."

"Bu bende kalsa olur mu?" Bu, duygusal bir istek değildi. Aleksey, Desna'da neyle karşılaşacağını bilmiyordu, ama on üç yıl önce karşılaştığı yaratıklarla ilgili bir şey olduğunu biliyordu. Randevunun gündüz olması güven veriyordu, ama yanında böyle bir silah olursa içi daha çok rahat edecekti. Oğluna bir açıklama yapmış olmak için, "Sadece bir anı olsun diye," dedi.

Dimitriy babasını dikkatle süzdü, ama onun söylediklerinden öte bir şey sezmedi. Omzunu silkip gülümseyerek kılıcı uzattı, "Al bakalım," dedi.

Birkaç saat sonra Marfa'yla vedalaştılar. En azından Marfa açısından pek gözü yaşlı bir veda sahnesiydi, Aleksey, Dimitriy'in gözünde de ıslak bir parıltı görür gibi oldu. Kendisi ise, evden her ayrılışındaki normal duygularının ötesinde bir şey hissetmiyordu; ancak belirli bir neden ortaya çıkmadan önce de Moskova'ya gitme düşüncesinin uyandırdığı ve yıllar içinde katlanarak artmış olan baş döndürücü bir beklenti duygusunu yaşıyordu. Marfa'yla vedalaşması her zamankinden farklı değildi; Dimitriy'e gelince; henüz birbirlerinden ayrılmıyorlardı.

Kocasını dudaklarından öpüp onun saçlarını okşamasına ve Aleksey'in de parmaklarını Marfa'nın saçlarında dolaştırmasına sıra gelinceye kadar kendini toparlamıştı Marfa. Yıllardır vedalaşırken gözyaşı dökmüyorlardı ve Marfa'nın öpücükleri de yeni evlenmiş bir asker karısının öpücüklerindeki ateşliliği çoktan yitirmişti. Aleksey, vedalaşırken fazla duygulanmadığı için kendisini suçlamasın diye karısının duygularını gizlediğini sanmıştı hep, oysa şimdi bunun başka bir nedeni olduğunu biliyordu.

Kendisi yola çıktıktan ne kadar sonra Marfa'nın âşığı

Vasiliy'in kolları arasında olacağını merak ediyordu.

Herhalde Aleksey'in kendi sevgilisinin kolları arasında olmasından daha sonra değil.

Moskova yolculuğu dört gün sürdü. Aleksey atla gitseler çok daha çabuk varacaklarını söyleyerek yol boyunca yakındı durdu; ama Dimitriy, babasının bu yaşta araba yolculuğunun rahatlığından daha hoşnut olduğunu tahmin ediyordu. Yolculuğu atla yapsalar bile, nasıl olsa Dimitriy'in hayli yüklü eşyalarını taşımak için kendilerini izleyen bir araba gerekecekti. Dimitriy, babasının bu kadar az eşyayla yolculuk yapmasına şaşırdı, ama Aleksey, eski başkente çok sık gittiği için giysilerini ve öteki gerekli eşyasını Moskova'da her zaman kaldığı yerde bıraktığını söyleyerek oğlunun merakını giderdi.

Bu, Dimitriy'in Moskova'ya ilk gidişi değildi, yine de şehri iyice tanımıyordu. Şehre yaklaşıp da araba dış mahallelerden geçmeye başlayınca Aleksey doğrulup başını pencereden dışarıya uzattı, çevreyi tanıyan ve yakında yuvasına varacağını hissederek heyecanlanan bir ev köpeğine benziyordu. Hemen her sokak başında yeni yapılmış bir binayı ya da daha önce hiç görmediği veya sadece bir iki kez görmüş olduğu bir yapıyı gösteriyordu. Bunların çoğu sıradan evler ve dükkânlardı, ama Aleksey son gelişinden beri olan değişiklikleri en ufak ayrıntısına kadar gözlemliyormuş gibiydi.

Tver Caddesi'nden şehrin merkezine doğru yol alırken, "Tabii şimdi tiyatrolar dillerden düşmüyor," dedi. "Bolşoy daha ocak ayında açıldı. Dışarıdan gördüm, ama henüz içine girmedim." Gözlerini geçerlerken sollarında kalan dar bir sokağa bir an çevirdikten sonra yeniden karşıya bakmaya başladı. "İkisini de birkaç saniye içinde göreceğiz."

Dimitriy, "Şehrin bir zamanlar senin anlattığın halde olduğuna inanmak zor," dedi. Şehirdeki binaların üçte ikisi –doğrudan ya da dolaylı olarak Fransız işgalcilerin

neden olduğu– yangınlarda yok olduğu sırada Dimitriy beş yaşındaydı. Babasının gerek o kıyımın dehşetini, gerekse sonradan şehrin kurtuluşunda duyulan sevinci coşkuyla anlatışını hep severek dinlemişti. Tabii Dimitriy bu anlatılanlarda biraz abartı olduğunu biliyordu. Aleksey, yangınları sanki alevlerin karşısında duruyormuş, onların sıcaklığını yüzünde duyuyormuş gibi anlatırdı. Oysa Dimitriy, işgal sırasında babasının da Rus Ordusu'nun geri kalan bölümüyle birlikte Moskova'da olamayacağını biliyordu. Yangınları en iyi ihtimalle birkaç verst öteden izleyebilirdi. Bu da Aleksey'in olayları anlatışındaki ustalığın bir parçasıydı.

Aleksey, "Buraya ilk ne zaman geldik?" diye sordu.

"1820'de."

"O zamana kadar bile çok iş başarılmıştı. Evlerin çoğu birkaç yıl içinde yeniden yapıldı."

Dimitriy, iki yeni binanın arasında molozların ve yanmış tahtaların göründüğü bir boşluğu işaret ederek, "Ama hâlâ yapılmamış olan yerler var," dedi. O arsayı sokaktan ayıran bir çit bile yoktu.

Aleksey başını salladı, özlemli bir tavırla, "Kimileri geri dönmemeye karar verdi," dedi. Yarım dakikadan kısa bir süre sessizce yollarına devam ettiler. Dimiriy, hangisi olduğunu kestiremese de Kremlin kulelerinden birini tam görmüştü ki, babası kolundan çekiştirerek ters yönde bir yeri işaret etti.

Heyecanla, "Bak! İşte orada!" diye haykırdı. Bolşoy Tiyatrosu, gerçekten de çok etkileyiciydi. Cephedeki taş sütunlar ve onların tepesindeki bronzdan dört atlı Roma arabası anıtı, tam da istenilen etkiyi, tam da çarın para verirken uyandırmak istediği izlenimi gerçekleştiriyordu. Arkadaki Mali Tiyatrosu o kadar gösterişli değildi, ama izleyicilerine aynı hizmeti veriyordu. Aleksey, "Paris'e yakışacak bir bina," dedi.

Araba sağa saptı, Kremlin'in önünden geçip nehre doğru ilerledi. Aleksey eğilip sağ pencereden dışarısını işaret etti. "İşte şurası manej. Zamanının büyük bölümü-

nü orada süvarilik eğitimiyle geçireceksin."

Dimitriy gülümsedi. Babası ilk gelişlerinde de inşaatı tamamlanmamış olan binicilik okulunu göstermişti. Yapı şimdi bitmişti. "On üç yaşındayken de bana tıpatıp aynı şeyi söylemiştin," dedi.

Aleksey, oğlunu dinleyemeyecek kadar çevreye kaptırmıştı kendini. Kendi oturduğu taraftan Kremlin duvarının dibindeki bahçeleri işaret ederek, "Tabii bir zamanlar buradan bir nehir geçerdi," dedi. "Neglinnaya Nehri. Doğrusu lağıma dönmüştü, kokusu dört yanı sarardı. Herhalde hâlâ lağım gibidir, ama hiç değilse artık üzeri kapalı. Yer üstüne çıktığı noktayı görebilecek miyiz diye merak ediyorum."

Araba Taş Köprü'den geçerken Aleksey pencereden iyice sarkarak arkaya, geldikleri tarafa baktı. Yeniden yerine oturduğunda körünün neredeyse yarısına gelmişlerdi.

Aleksey başını hafifçe sallayarak, "Hayır, göremedim," dedi. Dimitriy'in Petersburg'dayken pek ender gördüğü içten bir gülümseme vardı babasının yüzünde.

Dimitriy, "Burayı çok seviyorsun, değil mi?" diye sordu.

"Sen de seveceksin Mitka. Sen de seveceksin." Babasının ses tonu onu bir şeye ikna etme çabasından çok, zaten doğal ve aşikâr olan bir şeyi belirtiyordu.

Araba nehri, sonra kanalı geçip Zamoskvoreçye semtine geldi. Çok geçmeden bir otelin önünde durdular. Burası, şehrin en büyük oteli değildi. Aleksey arabadan sokağa atladı. Arabacı daha yavaş indi.

Dimitriy, "Hep burada mı kalırsın?" diye sordu. Ailece geldiklerinde nehrin kuzeyinde, daha büyük bir otelde kalmışlardı.

"Evet, savaştan beri." Arabacı Aleksey'e tek bagajı olan deri valizi uzattı. "Ondan önce Tver'de bir yerde kalırdım, ama oranın yarısı yandı. Geri kalanı da sonradan yıktılar."

Arabacı yeniden arabaya bindi, dizginleri çekti. Araba hareket ederken Dimitriy, "Yarın burada mı buluşacağız?" diye sordu.

Aleksey arkasından seslendi: "Evet. Saat sekizde. Sonra da Desna'ya gideceğiz."

Dimitriy yerine yerleşmeden önce birkaç saniye babasının uzaklaşan görüntüsüne baktı. Az sonra kışlasına varacaktı ve kendisi için yepyeni bir yaşam başlayacaktı. Dimitriy gülümsedi. Babasının coşkusu onu etkilemişti. Orduda geçecek bir hayat belki de çok kötü olmazdı.

Aleksey, sekiz dakika içinde valizini açtı, üzerini değişti ve otelden çıktı. Yürüyerek gitmeyi seçti. Uzağa gitmiyordu, yeniden Taş Köprü'nün öteki tarafına geçecek, oradan batıya, Arbat Sokağı'na doğru yürüyecekti. Aleksey'in otelini ta 1816'da orada ilk kalışında, gideceği yere yakın olduğu için seçtiği sanılabilirdi. Oysa öyle olmamıştı. Şimdi gittiği ev o zaman daha yapılmamıştı. Yakın olmak istediği yer tam ters yönde, hemen hemen boydan boya tuhafiyecilerin sıralandığı Zamoskvoreçye Caddesi ve oradaki belirli bir dükkândı.

Ama bunlar geçmişte kalmıştı. Bugün, son dört yıldır Moskova'ya her ayak basışından birkaç dakika sonra yaptığı gibi batıya doğru gidiyordu. Uzun yıllar önce şehre gelir gelmez nereye gideceğini bilmiyor gibi yapardı. 1812'den sonra suçluluk duygusu azaldığı için değil, o duyguyu bastırmayı becerdiği için böyle rol yapmaktan vazgeçti. 1821'den bu yana da zaten hiç suçluluk duymuyordu.

Bölgenin güneyinde, zenginlerin oturduğu sokakta, bir evin kapısındaki beş taş basamağı çıkıp demir tokmağı üç kez kısa aralıklarla kapıya vurdu. Sonra bekledi. İçeriden kapıya doğru ağır ağır yürüyen ayak sesleri geldi, sonra merdivenlerden aşağı koşarak inen daha hafif ayak sesleri duyuldu.

Kapı açıldı ve ardında yaşlı bir uşak göründü. Bir an içinde, kapı da uşak da, aykırı derecede ince ve aykırı ölçüde uzun bir gövdenin üzerindeki karmakarışık bir siyah saç yığınının enerjik hareketiyle yana itildi.

"Aleksey İvanoviç!"

Bir-iki yıl önce olsa, oğlan Aleksey'in kucağına zıplardı; oysa şimdi neredeyse erkeklik çağına gelmiş bir çocuğun bunu yapmasının yakışık almaması bir yana, öyle bir hamle yapacak olsa ikisi birden merdivenlerden aşağı sokağa yuvarlanırlardı. Onun yerine, Aleksey o selama karşılık vermek için kollarını yana açarak içeri yürüdü.

"Rodion Valentinoviç! Büyümüş müsün sen!" Aleksey yaşamının bir döneminde böyle mantıksız, retorik bir soru sormaktan da sorulmasından da nefret ederdi; ama o dönemin on üç yaşı biraz geçtikten sonra başlayıp kırk dörde basmadan önce bittiğini bilecek yaşa gelmişti artık. Rodion için o meselenin gündeme gelmesine daha vakit vardı. Kısaca kucaklaştılar, ama Rodion hemen döndü, evin arka tarafına doğru koştu. Aleksey hâlâ kapıda dikilen uşağa paltosunu verdikten sonra, oğlanın peşinden gitti.

Salonun yolunu iyi bilirdi, içeri girince tanıdığı ve sevdiği dört kişiyi gördü; bu dörtlü, hiç hoşuna gitmese de, kusursuz bir aile görüntüsünü yansıtıyordu. Kıpırtısız durmayı beceremeyen Rodion, annesiyle babasının oturduğu kanepenin arkasında ayakta duruyordu. Babası Valentin Valentinoviç, Aleksey odaya girince karşılamak için ayağa kalktı. Yelena Vadimovna yerinden kalkmadı, ama yüzüne bir tebessüm yayıldı. Onun yanında ufak tefek Tamara duruyordu – dört buçuk yaşındaydı, ama Aleksey'in son gördüğünden bu yana Rodion kadar değişmemişti. Bukle bukle omuzlarına inen kızıl saçlarının rengi belki biraz koyulaşmıştı, ama bunun dışında hep aynıydı. Tamara, tedirgin bir tavırla Aleksey'e baktı ve gülümsemeye çalıştı.

Valentin, "Aleksey İvanoviç, seni görmek ne güzel," dedi. "Mektubunu daha dün aldık."

Aleksey, "Evet, oldukça ani oldu," dedi. "Bir iş çıktı, ben de alayına katılmaya gelen Dimitriy'le beraber geleyim dedim."

Aleksey, Yelena'nın uzattığı elini öpmek için yanına gidince, kadın, "Keşke onu da getirseydin," dedi. Valentin karısına baktı.

Rodion, "Hangi alayda?" diye sordu.

Aleksey, "İsmailovskiy Alayı'nda," dedi. "Böylece eğitim dönemi bitince Petersburg'a dönebilecek." Aleksey durdu ve birkaç saniye gözlerini Rodion'un yüzüne dikti. Sonra Yelena'ya döndü. "Onu her görüşümde Vadim Fyodoroviç'e biraz daha çok benziyor."

Yelena sevecenlikle gülümsedi. "Biliyorum."

Neyse ki Yelena babasına hiç benzemiyordu, Vadim'in geniş hatları bir kuşak atlamıştı.

Rodion, "Hadi bana büyükbabamla ilgili bir hikâye daha anlat," dedi. "Lütfen."

Aleksey'in zihni, sık sık olduğu gibi 1812 sonbaharındaki olaylara gitti. Vadim, 18 Eylül'de Moskova'da ölmüştü – tahmin edileceği gibi Yuda öldürmüştü onu. Rodion, Moskova'da doğalı daha iki hafta olmamıştı. Vadim bir torunu olduğunu hiç öğrenememişti. Aleksey, Vadim'in ne şekilde öldüğünü onlara hiç anlatmamıştı, ama anlattığı bütün hikâyelerde Vadim bir kahramandı. Bu, allanıp pullanmasına gerek olmayan bir gerçekti.

Yelena, "Adamcağıza biraz rahat ver," dedi. "Daha şimdi geldi. Henüz Tamara'ya merhaba bile diyemedi."

Aleksey çömeldi, gözleri küçük kızın gözleriyle aynı düzeydeydi. Yüreği güm güm çarpmaya başladı, kızı kucaklamaya can atıyordu. Ama sarılmak yerini kızın elini kaldırdı, öptü.

"İyi günler Toma," dedi.

Tamara, parlak beyaz dişlerini göstererek güldü. Sonra döndü, elini Aleksey'in elinden kurtardı, yüzünü göstermemek için kanepenin koluna kapandı. Yelena onun başını okşadı.

"Galiba yorgun," dedi. "Dadı onu şimdi yatırır. Oraya sen götürmek ister misin Aleksey?"

Aleksey, Yelena'ya baktı. İlk karşılaştıklarında Tamara'dan biraz daha büyüktü, on üç-on dört yaşlarındaydı; o günden bu yana geçen yirmi yılda birbirlerini çok yakından tanıyıp anlamışlardı, bunda ikisinin de Yelena'nın babasına duyduğu sevgi büyük rol oynamıştı. Çoğu kişi, hatta kocası bile konuşurken Yelena'nın gözlerindeki pa-

rıltıyı fark etmeyebilirdi; Aleksey de, bastırmak için çok çabalamasına karşın, kendi gözlerinde de Yelena'nın aynı parıltıyı göreceğini biliyordu. Bu, çok alışık oldukları bir oyundu.

Aleksey, "Çok isterim," dedi. Elini uzattı, Tamara onun elini tuttu. Aleksey döndü, kızı odadan çıkardı.

Rodion'un arkadan, "Yolu biliyorsun," diye seslendiğini duydu. Bu, hepsi için bir oyundu.

Salondan çıkar çıkmaz, Tamara'ya biraz daha güven geldi ve öne düşüp yolu gösteren o oldu. Aleksey mahsus ağırdan alıyor, nereye gittiklerini bildiği halde kızın önden koşmasına fırsat veriyordu. Kapıya geldiler, Aleksey kapıyı tıklatmak için elini kaldırdı, ama Tamara beklemeden kapıyı açıp içeri koştu.

Küçük kız koşarak pencereden gelen ışıkta silueti seçilen ince yapılı, siyah saçlı kadının yanına gitti. Kızın yaklaştığını gören kadın kollarını iki yana açtı ve çocuk kollarına atılınca, kadın onu kucağına alıp kaldırdı, yanağından öptü. Ancak o zaman Aleksey'in kapıda durduğunu fark etti.

"Lyoşa," diye fısıldadı.

Tamara'yı kucağından indirdi, Aleksey de ona doğru yürüdü. Domnikiia'yı görmeyeli altı aydan fazla olmuştu. Bu, en uzun ayrılıkları değildi, ama görüşmeyeli bir tek gün bile olsa, buluşmalarındaki coşku daha farklı olmazdı. Domnikiia kollarını sıkı sıkıya ona sardı, Aleksey de onun vücuduna iyice sarıldı. O kadar sıkı kucaklıyordu ki, onun canını yakmaktan korktu; ama kolunu biraz gevşetecek olsa, kadın arzusunu göstermekten caymamasını rica edercesine onu biraz daha kendine çekiyordu. Birkaç saniye sonra Aleksey, onun yüzüne bakabilmek ve dudaklarını dudaklarına bastırabilmek için kollarını gevşetmek, hatta Domnikiia'yı biraz geri itmek zorunda kaldı. Uzun uzun öpüştüler, soluk bile almıyorlardı, dudakları dudaklarında geziniyor, dilleri sessiz bir valsle birbirinin etrafında dönüyordu.

Sonunda kucaklaşmayı bitiren Domnikiia oldu. Çö-

meldi, Tamara'ya, "Yatmaya hazır mısın?" diye sordu. Tamara başıyla doğruladı. "Hadi odana koş da üstünü değiştir. Ben de birazdan geleceğim." Tamara fırladı, ama kapıdan çıkmadan önce döndü. Aleksey'e, "Sen hâlâ burada olacak mısın?" diye sordu.

"Evet, burada olacağım."

Tamara yeniden arkasını dönüp odasına koştu. Aleksey kanepeye oturdu. Domnikiia da onun yanına oturdu, ama hemen dönüp arkaya doğru uzandı, omuzlarını onun kucağına yasladı, gözlerini gözlerine dikti. Aleksey onun elini kavradı. Otuz iki yaşına gelmişti, ama Aleksey'in onu ilk tanıdığı zamandan çok daha çekiciydi. O zaman on dokuzundaydı; Aleksey onun Bonaparte'ın ikinci karısı Marie-Louise'e ne kadar çok benzediğini görünce çarpılmıştı. Bonaparte devrilince, Marie-Louise, babasının Avusturya imparatoru olması sayesinde Parma Düşesi unvanını alacak kadar şanslı olmuştu. Aleksey onun yeni bir portresini görmemişti, hâlâ Domnikiia'ya benzeyip benzemediğini bilmiyordu. Onun daha güzel olacağını sanmıyordu.

Domnikiia, "Yelena Vadimovna geleceğini söyledi," dedi.

"Bu kadar uzun zamandır gelemediğim için çok üzgünüm."

"Yapılacak 'işlerin' olduğunu söylediler. Benimle olan ilişkini de hâlâ 'iş' gibi mi görüyorsun?"

Aleksey gülümsedi. İlişkilerinin ilk aylarında, her buluşmalarında para el değiştirmişti. Dürüst olmak gerekirse, hâlâ da öyleydi, ama şimdi ayrı oldukları zaman bile para ödemek bir zevkti.

"Desna'ya gitmem gerekiyor."

Domnikiia, sesinde belirgin bir kaygıyla, "Desna'ya mı?" diye sordu. "Orası şey değil mi...?"

Aleksey, "Evet," diyerek onun sözünü kesti. Maks'ın başına gelenleri bilenler içinde çok azı on üç yıl önce onun öldüğü yerin adını anımsardı. Sadece Domnikiia hemen hatırlardı. O, Aleksey'in düşüncesini okuyabilirdi. Aleksey, kendi kendine yanlışını düzeltti. Hatırlayan biri

daha vardı – mesaj gönderip onu çağıran her kimse o.

Domnikiia, "Bunun rastlantı olduğunu sanmıyorum," dedi.

Aleksey başını hayır anlamında salladı. "Hayır," dedi. "Bana bir mesaj gönderildi. Görünüşe bakılırsa Maks'ın imzasını taşıyordu."

"Aman Tanrım. Yoksa sen onun...?"

"Neyse ki hayır. Maks öldükten iki ay sonra cesedini gördüm. Vampirler çürümez." Hiç kuşkusuz bu spekülasyondu ama Aleksey'in bildiği gerçeklere uyuyordu. Maks'ın çürümeye başlamış yüzünün görüntüsü –gözlüğünün çerçevesi çöken yanaklarına batıyordu– Aleksey'in aklından silinmiyordu. Ama ondan da fazlası vardı. Aleksey'e, ancak vampir olmayı gerçekten isteyen birinin vampir olabileceğini söylemişlerdi. Maks böyle bir şeyi isteyerek yapmazdı. Aleksey Domnikiia'nın gözlerinin içine baktı ve ona böyle baktığı bir başka olayı anımsadı. Bir insanın *vurdalak* olmaya gönüllü olması gerektiğinden söz etmemeyi yeğledi.

Domnikiia, "Peki, başka kim?" diye sordu.

Aleksey omzunu silkti.

"Onun cesedini hiç görmedin Lyoşa." Domnikiia isim söylemedi, ama Aleksey onun kimden söz ettiğini biliyordu – Yuda'dan.

"O boğuldu ya da dondu." Aleksey, üç parmağını onun sarı saçlarına dolayarak Yuda'nın kafasını sol eliyle Berezina'nın buz tutmuş yüzeyinden aşağı bastırışı gözünün önüne getirdi. Buz gibi su ciğerlerine dolarken Yuda'nın gövdesinin kıvranışını ve titreyişini elinin altında hissettiği ânı anımsadı; ama aslında o duyduyu hiç duymadığını fark etti, çünkü kendi eli de hiçbir şey hissedemeyecek kadar uyuşmuştu soğuktan. Elini sudan çıkardığı zaman avucunda kalan birkaç tel saçı saklamıştı.

Domnikiia, "Çok uzun bir altı aydı," dedi. Aleksey'in Yuda'nın peşinden Moskova'dan gidişiyle Rusların Lützen'de yenildiği 1813'te geri dönüşüne kadar geçen süreyi kastediyordu.

Aleksey, "Savaş vardı," dedi. "Üstelik mektup da yazdım."

"Biliyorum." Bu konuyu ilk kez konuşmuyorlardı. Aleksey'in öne sürdüğü bütün gerekçeler mantıklıydı, yine de Berezina ve Lützen çarpışmaları arasında Aleksey eve gidip Marfa'yı görecek vakit bulmuştu.

Domnikiia, "Ev sahibi beni evden atmaya hazırdı," dedi.

"Benim güvenilecek kadar itibarım olduğunu biliyordu."

"Sonra beni şapkacı dükkânına yerleştirdin."

"Bu aile mesleğindi – babanın yeteneğini almış olmalısın."

"Babam iflas etti. Sen olmasan, ben de –hem de birkaç kez– iflas ederdim."

Aleksey, "O işi özlüyor musun?" diye sordu.

Domnikiia gülümsedi. "Nasıl özleyebilirim?"

Bitişik odanın kapısının arkasından, kendisiyle ilgilenmelerini isteyen ince, ama ısrarla seslenen bir ses geldi.

Domnikiia ayağa kalktı. Aleksey'in elini tutarak, "Hadi gel," dedi. Tamara'nın odasına geçtiler. Raflarda, yerdeki oyuncaklar karyolayı çevreliyordu. Aleksey bazılarının kendi armağanları olduğunu tanıdı. Tamara yatağa girip battaniyeye sarınmıştı. Sadece kızıl saçlarıyla, minyon, soluk tenli yüzü görünüyordu. Domnikiia karyolanın kenarına oturdu, Tamara'nın elini tuttu. Aleksey yatağın öbür tarafına diz çöktü, dirseklerini battaniyenin üzerine dayadı.

"Yorgun musun?" diye fısıldadı.

Küçük kız emin bir tavırla, "Evet," dedi.

"Uyuyacak mısın?"

Aynı tonda bir, "Evet," cevabı geldi.

"Bana iyi geceler öpücüğü verecek misin?"

Tamara başıyla olumladı. Aleksey uzandı, kızı dudaklarından hafifçe öptü. Domnikiia da aynı şeyi yaptı. Sonra ninni söylemeye başladı:

Bayu, babuşki, bayu,
Jivyot Myelnik na krayu,
On ne beden, ne bogat,
Polna gornitsa ribyat.
Vsye po lavoçkam sidyat,
Kaşu masiliyenyu yedyat.
Kaşa maslenaya,
Lojka kraşenaya,
Lojka gnyetsa,
Rot smyeyetsaya,
Duşa, radıyetsa.
Bayu, babuşki, bayu.
Bayu, babuşki, bayu.

Karnavala gitmiş bir değirmenciyle çocukları hakkında, saçma sapan bir şarkıydı. Tamara doğuncaya kadar Aleksey, Domnikiia'nın şarkı söylediğini hiç duymamıştı. Tatlı bir sesi vardı. Aleksey onu dinledi, Tamara'nın uykuya dalışını seyretti.

Domnikiia, uyuyan çocuğun saçını okşarken, "Yelena Vadimovna ile Valentin Valentinoviç bana çok iyi davrandılar," diyerek önceki konuşmalarını sürdürdü. "Herhalde sana çok şey borçlu olmalılar."

"Bana borçlu olmak mı? Hiç de öyle değil. Sen Vadim'i hiç tanımadın, öyle değil mi?"

Domnikiia hayır anlamında başını salladı.

Aleksey, "O, karşılığında hiçbir şey beklemeden herkese iyilik yapardı – gerçi çoğu kez de o iyiliğin karşılığını bulurdu," diye sözünü sürdürdü. "O öldükten sonra, onu tanıyan bizler yaptığı iyiliklerin karşılığını kendisine veremeyeceğimize göre ona olan borcumuzu birbirimize iyilik ederek ödeyebileceğimizi düşündük." Yelena'nın davranışı bu sözlerin bir bölümünü açıklamış oldu, ama Valentin'in davranışı için başka açıklama gerekiyordu.

Domnikiia, "Tıpkı masonlar gibi," dedi; Aleksey başını sallayarak doğruladı. Masonların devrimci cemiyetlerle ilişkilerini bildiği için masonluk hakkında bilgisi vardı,

ama Vadim Fyodoroviç'in Arkadaşları Derneği çok daha sınırlı bir çevrede faaliyet gösteriyordu. Domnikiia, "Peki onlara borcunu nasıl ödedin?" diye sordu.

Aleksey, "O iş o şekilde yürümüyor," derken, bu sözü yıllar önce duymuş olduğunu fark etti, ama nerede olduğunu anımsayamadı. "Onlara bir borç ödeyeceğimi bilmeleri bile gerekmiyor. Bunu nasıl olsa yapacağımı bildikleri sürece, başka bir şey bilmelerine gerek yok."

"Kendilerini Marfa Mihailovna'ya borçlu hissetmiyorlar mı?" Domnikiia yıllardır kasten mesafeli olmak için "senin karın" tanımından başka bir sıfat kullanmamıştı, şimdi de Marfa'yı adı ve soyadı ile anarak aynı resmiyeti sürdürüyordu.

Aleksey hafifçe güldü. "Ahlaki açıdan hissediyorlardır; ama Marfa Vadim'i hemen hiç tanımadı."

"Demek bu iyiliği benim için yapmıyorlar?"

Aleksey, "Kesinlikle hayır," diyerek yatağın üzerinden uzanıp Domnikiia'yı öptü. "Ama aradaki farkı hiçbir zaman anlayamayacaksın."

Domnikiia düşünceli bir tavırla, "Keşke Vadim'i tanısaydım," dedi. "Maks'ı tanımış olduğuma seviniyorum."

Sen Maks'la düzüştün. Bu düşünce Aleksey'in beyninde şimşek gibi çaktı, ama bunu dile getirmedi. Kısa süren ilişkileri ikisi için de anlam taşımamıştı. O ilişki Domnikiia'nın gözünde sadece bir iş, Maks'ın gözünde ise doğal bir gereksinimdi.

Domnikiia, pişman bir tavırla, "Dimitriy'i de tanıdım," dedi. İkisinin de yıllar önceki konuşmalarını böyle en ufak ayrıntılarıyla anımsamaları ve ikisinin de karşısındakinin bunları hatırlayacağından bu kadar emin olmaları tuhaftı. Domnikiia 1812'de Aleksey'in arkadaşı Dimitriy'le mi yoksa oğlu Dimitriy'le mi tanışmayı yeğleyeceği konusunda onunla dalga geçmişti. Sonra arkadaş olanıyla tanışmış ve bu hiç de hoş bir deneyim olmamıştı.

Domnikiia yine yıllar önceki gibi dalga geçerek, "Dimitriy Alekseyeviç'le tanışacak mıyım?" diye sordu.

"Bunun pek iyi bir fikir olduğunu sanmıyorum."

"Benden hoşlanmaz mı?"

Aleksey, "Herhalde hoşlanır," diye cevap verdi. "Ama o annesine tapar."

"Kız kardeşini sevmez mi?"

İkisi birden yatağında uyuyan Tamara Alekseyevna'ya, beş yıl önce niyetlenmeden ama pişman da olmadan yaptıkları ve sonra Vadim'in kızıyla damadının gerçek annesi hep yakınında olmak kaydıyla kendi çocukları gibi büyütmeyi kabul ettikleri o minik kıza baktılar. Aleksey eğilip onu yanağından öptü, sonra da annenin elini okşadı.

"Kim sevmez ki onu?" dedi.

4

Aleksey, geceyi Yelena ve Valentin Lavrov'un evinde, yaklaşık on dört yıllık sevgilisinin kollarında, sevgili kızlarından birkaç adım ötede geçirdi. Şafaktan az önce, uyanan Domnikiia'yı dudağından, uykudan uyanmayan Tamara'yı alnından öperek evden çıktı.

Oteline dönünce çevresine bakındı, ama Dimitriy bu saatte daha gelmemişti. Aleksey hemen otele girdi, yarım saat içinde tıraş olmuş, üstünü değiştirmiş ve içine başka gerekli eşyalarının yanı sıra oğlunun verdiği tahta kılıcı da koyduğu sırt çantasını takmış olarak otelden çıktı. Tembihlediği iki at hazır bekliyordu, birkaç dakika içinde Dimitriy de geldi.

Şehirden çıkmak üzere güneye doğru ilerlerken, Aleksey, "Moskova'daki ilk gecen nasıl geçti?" diye sordu.

Dimitriy, "Epey sakin geçti," dedi. "Resmî olarak gelecek hafta burada olmam gerektiği için, şimdilik sadece yatacak bir yer gösterdiler. Benden başka sadece iki kişi daha var."

"Peki dün gece hep birlikte şehri gezip dolaştınız mı?"

Dimitriy ihtiyatlı bir tavırla, "Birer kadeh içtik," dedi. "Desna'ya varmamız ne kadar sürer?"

Aleksey, Dimitriy'in asker ocağındaki ilk gecesi hakkında ayrıntılı bilgi vermek istemediğini anladı; başka geceler hakkında bilgi vermekten yıllarca kaçınacaktı. Bu-

nun nedeni de basitti; davranışlarını değerlendirebileceği bir ölçüt yoktu. Oysa Aleksey, bütün asker babalar gibi, zaferlerini de yenilgilerini de anlatmaktan kaçınmamış; ancak, gerek barış diye adlandırılan uzun aralarda, gerekse düşmanın uyku molası verdiği kısa, karanlık anlarda geçenleri, yani savaş hali dışındaki askerlik hayatını çok değiştirerek tarif etmişti. Kadınlarla, içkiyle ve sonrasındaki kaçınılmaz kusmuklarla dolu geceleri oğullara anlatmanın hiç gereği yoktu. Gerçeği olduğu gibi oğullarına anlatan babaları ve o oğulların babalarından nasıl da tiksindiklerini biliyordu. Bunun anlamı da, Dimitriy'in askerlik hayatıyla ilgili olarak babasına anlatacaklarının, bir yandan duyarlılıklarını, öte yandan o sessiz öfkesini sarsma tehlikesi yaratacak biçimde karanlığı hançerlemek demek olduğuydu.

Aleksey, "En fazla iki saat," diye cevap verdi, "ama dönüşte daha kısa sürede gelmiştim."

Dimitriy, "Orada neler olduğunu bana hiç anlatmadın," dedi.

"Bilmene hiç gerek yoktu."

"Artık gerek var sanırım."

Aleksey, evet anlamında başını salladı. "Napoléon'un Moskova'ya varmasından önceydi, Borodino Savaşı sıralarındaydı. Hepimiz Napoléon'u durdurmak için elimizden geleni yapmak üzere batıya gittik. On iki Opriçnik, ben, Dimitriy ve Maks dört kola ayrıldık. Birbirimizden ayrıldık, sonra Moskova'ya döndük. Ben Dimitriy'le buluştum, bana Maks'ın Fransız casusu olduğunu söyledi – Opriçniklerden üçünün düşmana eline geçmesine neden olduğunu anlattı."

"Ona inandın mı?"

"O tarihte inanıp inanmadığımı bilmiyorum, ama oldukça haklıydı. Maks bana birisiyle... her neyse, kim olduğu önemli değil, bir tanıdık aracılığıyla haber gönderdi. Mesajda onunla şimdi gittiğimiz yerde buluşmamızı yazmıştı. Oraya gittim, takip edilmediğimi garantilemek için şimdikinden çok daha yavaş yol aldım." Çevresine bakındı. Şe-

hirden çıkmışlardı. "Çok bir şey değişmemiş," diye ekledi.

"Peki, oraya varınca ne oldu?"

"Oraya varınca Maks'ı buldum. Her şeyi –bildiğimi sandığı her şeyi– itiraf etti. Opriçnikleri idam edilmek üzere seve seve Fransızlara teslim ettiğini anlattı; Austerlitz Savaşı'ndan beri Fransızlar hesabına casusluk yaptığını söyledi – Austerlitz Savaşı 1805'te oldu."

"O kadarını biliyorum baba."

"Kusura bakma," diyen Aleksey bir an için yeniden bugüne döndü. "Biliyorsun tabii. Maks'ın bana anlatmadığı şey ise, Opriçniklerin kendi planlarının olduğuydu." Onlar vampirdi; bunu söylemek işi kestirmeden anlatmak olurdu. Ama Aleksey oğlunu bu kadar tehlikeli bir bilgiden sakınmak istemeseydi bile, modern çağın bu tür kavramları eğitimli insanların yanına yanaştırmadığı bu güneşli sonbahar gününde, vampir sözcüğü olsa olsa kahkahalarla karşılanırdı.

Dimitriy, "Demek bizim tarafta değillermiş, öyle mi?" diye sorarak babasını hikâyeye devam etmeye zorladı.

"Bir noktaya kadar öyle, ama soyacak" –"soymak" sözcüğü hoş bir tanım oldu– "Fransız kalmayınca bu sefer Rusları soymaya başladılar."

Dimitriy, "O sırada Rusların soymaya değecek bir şeyleri olduğunu düşünemiyorum."

"Kimde yoksa, kendisinde olan da elinden alınacak,"[1] diye cevap verdi. "Çok dindardılar."

"Maks sana her şeyi anlattı mı?"

"Kendisi hakkındaki her şeyi, ama onlarla ilgili her şeyi değil. Anlatmasına fırsat kalmadan Opriçnikler geldi."

"Seni izlemişler mi?"

"Dimitriy Amcan Maks'ın nerede olduğunu öğrenip onlara haber vermiş. Ben gittikten az sonra geldiler." Karanlık olunca.

"Adaletin yerini bulmasını mı istiyorlardı?"

1. Matta, 13:12. "Çünkü kimde varsa, ona daha çok verilecek, bolluğa kavuşturulacak. Ama kimde yoksa, elindeki de alınacak." (Ç.N.)

Aleksey, "İntikam istiyorlardı!" diye haykırdıktan sonra daha sakin bir sesle devam etti: "İşin orası tartışılabilir. Onlar çoğunluktaydı – durduramadım. Ama orada kalmam gerekirdi."

"Maks'ın öldüğünü mü görmek istedin?"

"Biraz daha yaşamasını istedim. Ama kendim de yaşamak istiyordum, o anda bu daha önemli göründü. Sonradan geri döndüm – Maks'ı gömmek için."

Dimitriy, "Ne zamandı o?" diye sordu.

"İki ay kadar sonra, şimdi seninle olduğu gibi o zaman da Dimitriy Amcanla yan yana yolculuk yaptık."

"Demek o zamana kadar Dimitriy'le aranız düzelmişti?"

Aleksey cevap vermek üzereyken bunu yapamayacağını anladı. Dimitriy'in Opriçniklerle suçortaklığı yaptığını gerçekten kabullenmiş miydi hiç? Şimdi, 1825 yılında buna inandığını hissediyordu, ama ancak Dimitriy'in ölümünden sonra kabullenmişti. Açıklama yapmaya zorlanmamak için, "Hemen hemen," diye kaçamak cevap verdi.

"Opriçniklerin gerçek niyetleri hakkında, herhalde senin gibi onun da bilgisi yoktu."

"Yo, o biliyordu." Aleksey anımsamak için sustu, ama konuyu askıda bırakamayacağını anladı. "Merak etme Mitka," dedi, "sen adaşına hiç benzemiyorsun." Bunu söyledikten sonra atını mahmuzlayıp oğlundan uzaklaştı.

Dimitriy, "Ben de ona benzediğimi hiç düşünmemiştim zaten," diye mırıldandı.

O burada. Derhal gelin.

Mektubun Ragusa'ya varması dokuz gün almıştı. Yunanların Türklere karşı başlattığı isyan her türlü iletişimi aksatıyordu, ama onlar kuryelerini çok dikkatle seçmişlerdi. Artık geriye son hazırlıkların tamamlanması kalmıştı, ama hemen bir şey yapılamıyordu. Pencerede kalın bir perde asılıydı, onun arkasında da tahta kepenkler vardı, yine de dışarıda güneşin doğduğu anlaşılıyordu. Oda-

daki hava baskıcı, mide bulandırıcıydı. En iyi kaçış yolu uyumaktı. Son üç sabahtır mektubun gelmesini beklemek zorunda olmasa, o da çoktan uyumuş olurdu.

Mektubu buruşturup yanmayan şöminenin içine attı. Şömine, bu odaya bir sonraki konuk –ısınmaya ihtiyacı olan biri– gelince yakılacaktı. Mektup bulunup okunsa bile, çok önemli değildi. O çoktan buradan gitmiş olacak ve onu nerede aramak gerektiğini kimse bilemeyecekti.

Uyumak: Şimdi yapılması gereken buydu. Günbatımında hazırlığını yapacaktı. O zaman bile çok acele etmesine gerek yoktu. Yolculuk sabahın ilk saatlerine kadar başlamayacaktı. En güvenli seçenek buydu. Şimdi ise uyku zamanıydı. Onunki kadar uzun bir ömürden sonra sabretmek öğreniliyordu. O da yüz yıldan uzun süre beklemişti ve hakkı olanı çok yakında isteyecekti.

Yüz yıldan uzun süre, yine de yatarken o soyluların soylusu kanın tadını hâlâ dudaklarında duyabiliyordu.

Desna'ya öğleden önce vardılar. Tam Desna'ya değil – o küçük, metruk, ahşap kulübe köyün biraz kuzeyinde kalıyordu.

Dimitriy, "Erken geldik," dedi.

Babası, "Biliyorum," diye cevapladı.

Aleksey, kulübeden hayli uzaktaki bir ağaca atını bağladı. Dimitriy de öyle yaptı, sonra ahşap kulübeye kadar olan toprak kaplı açıklığı geçti.

Aleksey, "Dur!" diye yılan ıslığına benzer bir sesle fısıldadı. Sesinde söylediklerinin hemen yapılmasını gerektiren bir telaş vardı. Dimitriy, çizmesinin burnu daha toprağa değmemişken durdu. Toprağın üzerinde kendisine doğru kayan bir yılan ya da daha beter bir şey görmeyi bekleyerek sadece başını döndürüp çevresine bakındı. Hiçbir şey yoktu.

Aleksey hızla yanına gelip diz çöktü, kanepede yüzükoyun yatan bir hastayı muayene eden bir doktor havasıyla toprağa bakmaya başladı. Sonra gözleri çevreyi tara-

dı, ağaçlara baktı, sık sık kulübeye ve manzaraya çevirdi gözlerini. Ayağa kalktı, geldiği yöne doğru birkaç adım attı, tekrar geri dönmeden önce yerden bir değnek aldı. Çevresini yeniden az önceki gibi kolaçan ettikten sonra değnekle toprağa bir şeyler çizmeye başladı. Çizdiğinin, çok basit bir biçimi vardı.

İnsan boyundan biraz daha uzun ve omuz açıklığından biraz daha geniş bir dikdörtgen oluşturan dört düz çizgi.

Aleksey kalktı, yaptığı şekli birkaç saniye sessizce süzdükten sonra dikdörtgenin üzerine basmadan, kenarından dolaşarak kulübeye doğru yürüdü. Hâlâ donmuş gibi olduğu yerde duran Dimitriy gevşedi, ayağını yere bastı. Sonra babasının yürüdüğü çizgiyi izleyerek onun peşinden gitti. Topraktaki o çizgilerin neyi temsil ettiğini kolayca kestirebiliyordu.

Aleksey, "Burası hiç değişmemiş," dedi.

Kapı tokmağı işlevi yapan ip halkayı tutarak kapıda durdu. Bakışlarını duvarlarda ve tavanda gezdirdi. İçeri girdi, Dimitriy de peşinden girdi. Yolculuklarının son birkaç verstinde babasının tavrında yavaş yavaş başlayan tuhaflık hâlâ kaybolmamıştı. Onda –bakışlarında– bir çılgınlık vardı; sanki korkularını bastırmak için, sanki buraya ancak bir deli geri dönermiş gibi bilinçli olarak geliştirilmiş bir delilik vardı.

Dimitriy, "Daha gelmemiş," dedi.

Babası, "Kim?" diyerek ona döndü ve o deli bakışlı gözlerini ona dikti.

"Mesajı yazan kimse, o."

"Ha, Maks demek istiyorsun? Maks hâlâ burada. Tam şuradaydı." Aleksey odanın ortasını işaret etti. "Bir sandalye vardı." Sandalyeyi kuytu köşelerde ararcasına odada küçük bir daire çizerek yürüdü. "Bir sandalye görüyor musun?" Hiçbir şey yoktu. Dimitriy bu kadar aşikâr bir durum için yorum yapmadı.

Aleksey, açık duran kapının karşısındaki bir köşeyi işaret ederek, "Sonra şuradaydı," dedi. "Tabii o zaman sandalyeye ihtiyacı yoktu. Ölmüştü. Ve şimdi de..." Birden

sustu. Arkası Dimitriy'e dönüktü, nefes almak için bile kıpırdamıyordu.

Dimitriy, "Ve şimdi de dışarıda gömülü," dedi.

Aleksey döndü, başıyla doğruladı. Artık deli deli bakmıyordu, ama gözlerinde korku vardı, korkmuş bir çocuğun gözleri gibiydi.

"Gömülü olduğu yere işaret olsun diye bir haç dikmiştik, ama gitmiş – tıpkı sandalye gibi."

Dimitriy, "Başka bir haç yaparız," dedi.

Aleksey yaklaştı, elini oğlunun yüzünün yanına koydu. "Sen iyi bir çocuksun Mitka," dedi. Dimitriy, babasının başparmağı ve diğer iki parmağıyla saçını okşadığını, iki kopuk parmağının köklerinin de yanağına değdiğini hissetti. Aleksey'in o parmaklarını yitirmeden önceki halini anımsamıyordu. O zaman üç yaşında, belki de biraz daha büyük olmalıydı. O sıralarda annesinin üzüntüden deliye döndüren bir olay olmuştu, Dimitriy bunu babasının parmaklarıyla ilgili haberi duymasına bağlıyordu; ama bu büyüdükten sonra yaptığı bir yorumdu. Annesinin o halinin üzerinden çok zaman geçmeden, başka çocukların babalarının sol ellerinde beş parmak olduğuna çok şaşırdığını ve Aleksey'in bunu açıklamaya çalıştığını anımsıyordu. Babasının, kopuk parmakların kökünü ellemesine izin verdiğini hatırlıyordu. Dimitriy şaşkınlıktan büyülenmişti. Babası hiç acımadığını söylemişti; ama Dimitriy büyüdükçe o sözlerin babalara has sözlerden olup olmadığını merak eder olmuştu. Hiçbir erkek, oğlunun yara yerini elleyerek canını acıttığını bilmesini istemez.

Aleksey'in oğlunun saçını okşaması sadece bir an sürdü, sonra yanından uzaklaştı.

Dimitriy, "Buraya her kim gelecekse, gelmesine daha çok var," dedi. Bu sözün ne anlama geleceğini – Maks'ın mezarı için yeni bir işaret hazırlamanın sadece vakit doldurmaya yarayacağı anlamına geleceğini fark edip pişman oldu. Ama durumu düzeltmesine fırsat kalmadan, babası konuştu:

"Geleceğini sanmıyorum."

Dimitriy döndü. Oda hafiften kararmıştı, babası kapıyı kapattığı için böyle olduğunu anladı Dimitriy. Aleksey, kapı kapanınca görünen duvara bakıyordu, Dimitriy de gözlerini oraya çevirdi.

9 – 8 – 13 – M – П[1]

Dimitriy mesaja baktı. Gördüğü kadarıyla bu da Petersburg'daki evlerinin duvarındaki yazıyla aynı elden çıkmıştı. Ama bu çok daha küçük yazılmıştı, çarpıcı bir etki yaratmak yerine sadece bilgilendirmeyi amaçlamıştı. Yine aynı kırmızı pastel boyayla yazılmıştı.

Aleksey, "Orası Maks'ın mesajını yazdığı yer," dedi.

Dimitriy, "Eylülün sekizinde, öğleden sonra saat birde," dedi Aleksey başıyla doğruladı. "Ama bu, evdeki mesajı yazdığı tarihten daha da önce."

Aleksey, "İşte ben de o yüzden geleceğini sanmıyorum," dedi. "Önce buradaki mesajı yazmış, sonra buraya gelmemizi sağlamak için ikinci mesajı vermiş. Onunla buluşmamız için değil, bunu görmemiz için."

"Bunun ne anlamı var? Burada olduğunu bize göstermek için mi? Küçük bir öğrencinin ağaç gövdesine çiziktirdiği şeylere benziyor." Dimitriy bir an durup düşündükten sonra bir şeyi fark etmiş gibi sesini alçaltarak sözünü sürdürdü: "Belki de bize burada bulunduğunu değil, aynı zamanda yalnız olmadığını bildirmek için yazmıştır. Mesaj sadece 'M' olarak değil, 'M' ve 'П' olarak imzalanmış. Bu durumda 'П' kimdi ya da kimdir?"

Aleksey, kapıdan kulübenin ortasına doğru yürüyerek, "Yalnızdı," dedi. Artık kendini tamamen toplamış, bugünkü bir bulmaca dünün hayaletlerini kovmuştu. "'П' bir kişi değil, *'peesmo'* anlamına geliyor."

Dimitriy, "Bir harf mi?" diye sordu.

"Tastamam öyle. Bana bir basamak yap."

1. (Rus.) "P" sesi veren harf. (Ç.N.)

Dimitriy onun ne demek istediğini anlamadı, ama babası ne yapması gerektiğini gösterince Dimitriy de iki elinin parmaklarını kenetleyerek üzengi gibi yaptı. Aleksey oraya bastı, başı neredeyse basık, ahşap tavana değiyordu. Dimitriy onun ağırlığını çekecek kadar güçlüydü, yine de babasına kızıyordu, ama bunun için değil, az önceki yorumunu küçümsediği için öfkeliydi. П'nin *peesmo* anlamına geldiğini bilmek durumunda değildi; oysa babası, Dimitriy'i iyi düşündü diye öveceği yerde kendisinin doğruyu bildiğini gösterdiği için mutlu olmuştu. Her zaman böyle yapardı.

Aleksey tavanın eğimiyle kirişlerden birinin arasından çekip aldığı küçük bir zarfla yere atlarken, "İşte bulduk," dedi.

"Tam orada olacağını nereden bildin?"

"Çünkü orası Maks'ın kendi mektubunu koyduğu yer. Bu durumda daha önemli olan soru..."

"O her kimse, Maks'ın mektubu nereye koyduğunu nereden biliyordu sorusu."

Aleksey, "Tastamam öyle," dedi. "Orayı sadece Maks'la ben biliyorduk."

"Bir de Dimitriy Amca."

"Doğru. Ama o da öldü. Bu durumda mantıken o zarfı oraya ancak ben yerleştirmiş olabilirdim." Aleksey sırıtarak ince zarfı yırtarak açtı. İçinde sadece bir kart vardı. Dimitriy yazılanları göremedi, ama babası göz açıp kapayıncaya kadar okudu. Gözlerini kaldırıp Dimitriy'e baktı.

"Yeni bir randevu," dedi.

"Ötekilerle aynı şifre mi?"

"Hayır, bu biraz farklı. Şifre bile denemez." Kartı Dimitriy'e uzattı.

İmparatorluk Moskova Bolşoy Tiyatrosu
Fernando Sor'un
Külkedisi
balesini sunar
26 Eylül 1825. Sıra 5, Koltuk 15.

Dimitriy, "Gitmek istediğini söylemiştin," dedi.

"Dikkatimi baleye verebileceğimi sanmıyorum."

"Seninle gelmemi ister misin?"

Aleksey cevap vermeden önce bir an düşündü. "Herhalde gelmesen daha iyi olur. Bana bir zarar vereceğini sanmam – niyeti o olsaydı burası çok daha uygun bir yer olurdu. Üstelik orada pek çok kişi olacak."

Dimitriy, "Hâlâ buraya gelebilir," dedi. "Saat daha iki olmadı.

"Göreceğiz bakalım."

Aleksey dışarı çıktı. Dimitriy de arkasından gitti. Uygun tahta parçası arayarak ve haç yaparak birkaç dakika geçirdiler, haçı Aleksey'in gösterdiği mezar yerinin başucuna yerleştirip dibine yığdıkları taşlarla sağlamlaştırdılar. Aleksey bu seferkinin öncekinden çok daha iyi olduğunu söyledi. Öyle olmasına karşın, Dimitriy bunun da kısa zamanda yok olacağını sanıyordu. Yine de bir şey söylemedi.

Aleksey sonunda saatine bakarak, "Artık gelmeyeceğinden emin olabiliriz," dedi. "Saat dördü geçiyor."

"Geri dönmemiz gerek."

"Sen git. Ben biraz daha kalacağım," Aleksey bunu söylerken gözlerini mezardan ayırmıyordu.

"Güvenli olduğuna emin misin?"

Aleksey omzunu silkti. Dimitriy, daha önce Aleksey'in kendi güvenliğinden korktuğu için Maks'ı burada bıraktığını anımsadı. Aleksey tarihin tekerrürüne kesinlikle izin vermeyecekti. Zaten Dimitriy bir tehlike olduğundan da kuşkuluydu – yoksa neden tiyatroda randevu verilmişti? Eğer tehlike varsa, babası üstesinden gelmeyi bilirdi.

Babasının elini sıktı, atının yanına giderek ağaçtan çözdü. Ata atladı ve ağır ağır kuzeye doğru ilerlemeye başladı. Omzunun üzerinden arkasına bakınca babasının ayakta durmuş, gidişini izlediğini gördü.

Başını tam yeniden gittiği yöne çevirmişti ki, babasının seslendiğini duydu: "Dimitriy!" Dimitriy tekrar arkasına döndü. Babası hâlâ orada duruyordu, bir an sonra

kolunu kaldırıp el salladı. Dimitriy de elini salladı, ama babasının seslendiği kişinin kendisi olduğundan kuşkuluydu.

Bir dakika kadar sonra, ses menzilinden çıkınca yeniden arkasına baktı. Babasının kulübenin önünde bağdaş kurup oturduğunu ve mezar yeri diye belirlediği noktaya baktığını hayal meyal seçti.

5

"Önemli olan işte bu Aleksey. Anladığını sanmıştım. Onlar şey değil..."

Petro'nun elinin tersi Maks'ın çenesine indi, başını yana savurdu ve "insan" sözcüğünün dudaklarından dökülmesine fırsat vermedi, onun yerine Maks'ın soluğu ses tellerine çarpınca kısa bir çığlık duyuldu.

"Aleksey gitti, Maksim." Konuşan Yuda'ydı. "Seni bizimle tek başına bıraktı. Hem burada olsa bile, umursayacağını mı sanıyorsun?" Maks ona baktı. Ağzının kenarından kan akıyordu. "Dimitriy umursadı mı?"

"Aleksey, Dimitriy gibi değildir."

"İkisi de senin gibi değil. İkisi de ülkelerini seviyor."

"Sevmek göreceli bir kavram. Onlar dostlarını daha çok seviyorlar."

Yuda bir kaşını kaldırarak, "Öyle mi?" diye sordu.

"Aleksey öyledir." Kulübenin çevresinde duran beş Opriçnik yarı bellerine kadar soyunmuşlardı. Varfolomey uzun bir ipi kangal biçiminde sarıyordu. "Senin kim olduğunu öğrenince, seni yok edecektir. Dünyanın öbür ucuna kaçsan gelip seni bulacaktır."

Yuda, Petro'ya başıyla belli belirsiz bir işaret verdi, bunun üzerine Petro, Maks'ın öteki yanağına vurdu, sonra eline baktı. Elinde kan vardı, kendi kanı. Kanı emerek temizledi ve yara birkaç saniye içinde kapandı. Maks'a

bakınca, elinin nasıl kesildiği anlaşılıyordu. Maks'ın gözlüğü kırılmıştı. Bir camı sağlam, ikincisi kırılmış olan gözlüğü tek kulağının üzerinden sarkıyordu.

Yuda eğildi, gözlüğü yavaşça çekip aldı. "Bunları güvenli bir yere koysak iyi olur, öyle değil mi Maks?" Maks başını kaldırdı. Görmeyen gözleriyle çevresine bakındı. Aleksey'in de çok iyi bildiği gibi, gözlüğü olmayınca Maks düpedüz kördü. Yuda bir çocuğu avuturcasına, "Merak etme," dedi. "Gözlüğünü sonra geri alacaksın." Gözlüğü iç cebine koydu ve güvende olduğunu göstermek için ceketinin göğsüne eliyle hafifçe vurdu.

Varfolomey ilerledi, Maks'ın ellerini yan yana getirerek ipi bileklerine bağladı. Sonra ipin öteki ucunu havaya fırlattı. Aleksey bulunduğu yerden kulübenin tavanını göremiyordu, ama orada ipin geçirileceği bir yer olduğu belliydi. Varfolomey ve Andrey ipe birlikte asıldılar, ortak ağırlıkları Maks'ı oturduğu tahta sandalyeden kaldırdı. Petro ayağının iç tarafıyla sandalyeyi tekmeledi, sandalye de Aleksey'e doğru yuvarlandı. Aleksey gözünü kırpıştırarak kulübenin kenarından çekildi, ama sandalyenin kendisine fırlatılmadığını hemen anlayıp tekrar diz çökerek gözünü tahtaların arasındaki yarığa dayadı ve içerde olanları izledi.

Petro, Maks'ın arkasına diz çöktü, pantolonunun paçasını dizine kadar yukarı çekti. Sonra ağzını açtı, dudaklarını gererek sivri dişlerini ortaya çıkardı. Ağzı kafatasına oturamayacak kadar büyük duruyordu, sanki köpek ağzı gibi çıkık olmalıydı. Çeneleri kapandı ve dişleri Maks'ın baldırına geçti. Maks'ın başı arkaya eğildi, Aleksey hiçbir ses duymadığı halde, Maks'ın ağzı acı bir çığlıkla açıldı. Andrey yaklaştı, Maks'ın gömleğini yukarı çekti. Petro' nunkilerden de büyük ve iğrenç görünen dişleri, Maks' ın karnının yanına saplandı. Fışkıran kan Maks'ın cildini kızıla boyayarak Andrey'in ağzına aktı. Çok geçmeden Andrey'in ağzı doldu, kan ağzından taşıp çenesine ve giysilerine aktı.

Yuda, Aleksey'in içeriyi gözetlediği noktaya yaklaştı.

Aleksey, onun kendisini göremeyeceğini biliyordu, Yuda sandalyeyi almaya gelmişti. Ama sandalyeyi almak için eğildiği ve yüzü Aleksey'in baktığı yarığın hizasına geldiği anda, gözlerini kıstı ve bütün dünyanın göz kırpma olarak yorumlayacağı bir hareket yaptı. Yüzünde kurnaz bir gülümseme belirdi, sonra Aleksey'in görüş açısından çıktı. Aleksey onu tekrar gördüğünde, sandalyeyi arkasından sürükleyerek Maks'a doğru gidiyordu.

Maks'ın ayakları, bacağındaki ve karnındaki yaralardan akan kanların damladığı zeminden sadece birkaç santim yukarıdaydı. Bu durumda doğal olarak Yuda'dan daha uzun duruyordu, Yuda da bu yüzden sandalyeye gerek duymuştu. Yuda sandalyeyi yere koyup üzerine çıktı. Şimdi başı Maks'ın başıyla aynı hiazaya gelmiş olmalıydı. Eğildi, dudaklarını Maks'ın gırtlağına dayadı. Aleksey, Yuda'nın gözde silahı olan çift bıçaklı hançeri elinde sakladığını gördü. Bıçağı saklamakla akıllılık ediyordu, böylece öteki Opriçnikler bıçağı görüp onun kendileri gibi olmadığını – vampir olmadığını anlamayacaklardı. Aleksey bunu düşündüğü anda, nereden aklına geldiğini merak etti. Yuda'nın *vurdalak* olmadığını nereden biliyordu? Aslında ötekilerin öyle olduğunu da nereden biliyordu? Bunu haftalarca sonraya kadar keşfedemeyecekti.

Yuda başını Maks'ın gırtlağından kaldırdı, dudaklarını kulağının yanına dayadı. Maks'a bir şey fısıldadı, o da vecit içinde kendinden geçiyormuş gibi sırıtarak başını onaylama anlamında salladı. Yuda gülümsedi, sandalyeden indi, Maks'ın arkasına geçti. Bıçağının hızlı bir vuruşuyla Maks'ın gömleğini ikiye biçti. Kumaşı mı eti mi kestiğine pek aldırmadan birkaç bıçak darbesiyle gömleği çıkardı, sadece yukarıya asılı olan bileklerinden sarkan gömlek kolları kaldı geriye.

Yuda gerileyip kurbanının gövdesine baktı. Yeniden Aleksey'in olduğu tarafa baktı, Aleksey onun yine göz kırptığına yemin edebilirdi. Sonra Yuda, ötekilere Aleksey'in anlayamadığı bir emir verdi, vampirler Maks'ın etrafını kuşattılar, dişlerini onun bedenine geçirirken kendi

çıplak tenlerini onun gövdesine yapıştırdılar. Aleksey, Maks'ın yüzüne baktı, Maks'ın suratındaki ifade acı değil, kahkahaydı. Aleksey, bakışlarını tekrar onu kuşatan yaratıklara çevirdi. Daha çoğalmış gibi görünüyorlardı. Yüzleri görünse bile birbirlerinden ayırt etmek olanaksızdı; sadece ikisinin saçları çok farklıydı. Birinin, neredeyse beline kadar inen uzun, kara saçları vardı. Bu işi arkadaşlarından da ileri götürüp tamamen soyunarak çırılçıplak kalmıştı, saçlarının ucu kalçalarında dalgalanıyordu. Onun yanındaki daha ufak tefekti, saçının diğerlerinden farklı olması da uzunluğunun değil, renginin yüzündendi – saçları koyu kızıldı.

Yuda yeni bir emir verdi, bu iki yaratık dönerek suratlarını Aleksey'e gösterdiler. Biri Domnikiia, öteki de Tamara'ydı. Aleksey tekrar Maks'ın yüzüne baktı, hâlâ sırıtan bir surattı bu – ama artık Maks değildi. Yuda, hepsinin önünde yere çömeldi ve gözlerini doğruca Aleksey'e dikti. Yeniden göz kırptı, ama kırptığı gözünü açmadı ve öteki gözünü Aleksey'e dikti, başını aynı hizada tutup yarı yürüyerek yarı sürünerek ona doğru ilerledi.

Aleksey yine yukarı baktı. Tavandan sarkan sırıtkan figür değişmemişti. Hâlâ kendisiydi – sevgilisi ve öz kızı kendisini yiyip yutarken vecit içinde gülen Aleksey İvanoviç Danilov'du. Yuda'nın açık duran gözü, Aleksey'in bakış açısını kaplayacak kadar yaklaştı. Yuda duvarın öteki yanına gözünü yapıştırıp Aleksey'in gözüne dikince, Aleksey de kahkaha atmaya çalıştı, ama ağzını açtığı anda kahkaha yerine uzun, acı, korkunç bir çığlık yükseldi dudaklarından.

Aleksey'in çığlığı, karanlık boşluğu doldurdu. Doğrulup oturdu. Yaktığı ateş sönmüştü, ama elini uzatınca korların ılıklığını duydu. Tepedeki yarımay çevreyi görmeyi kolaylaştırıyor, ama ağaçların arasına tekinsiz gölgeler düşürüyordu. Aleksey yıllardır görmemişti bu rüyayı. Maks'ın ölümünü gerçekten görecek kadar orada kalmış

olsa, belki böyle bir rüyayı hiç görmeyecekti. Ne kadar korkunç olursa olsun, o kulübenin içinde olanların gerçeğini bilmek, en azından meşum spekülasyonların sızamayacağı bir kesinlik olurdu. Oya Aleksey kalmamış, Yuda'nın dediğini yaparak oradan gitmişti. Öyleyse bütün bunları suçluluk duygusu içindeki hayal gücünün fantezileri olarak kafasından atamaz mıydı? Bu kadar basit olmasını nasıl da isterdi; ama Maks'ın ölümüne tanık olmamışsa da, gördüğü başka olaylar, rüyalarındaki imgelerin gerçeklere dayandığını bilmesine yetiyordu.

Maks'ı ölüme terk etmesinden birkaç ay sonra, buranın güneyindeki bir kasabada çok benzer bir sahneye tanık olmuştu. Kurban tanıdığı biri değildi, karısı da daha önce aynı kaderi paylaşmış olan bir serfti. Aleksey'in bir ahır kapısındaki yarığa dayadığı gözü, Opriçniklerin o köylüye, rüyalarında Maks'a yaptıklarının aynısını yaptıklarını görmüştü.

Peki ama o karabasanın sonuna ne denirdi? Aleksey o rüyayı en son göreli beş yılı geçmişti, ama rüya o zaman bile Domnikiia'yla bitiyordu. Ondan hâlâ kuşkulanıyor muydu? Yuda'nın oynadığı oyunların gücü öylesine büyüktü ki, –ölümünden on üç yıl sonra– şimdi bile Aleksey kendine o soruyu soruyordu. Yuda, Aleksey'e bir sahne göstermişti: O görüntüde iki vücut birbirine dolanıyor, bir kadın canavarla kanını değiştiriyordu; Domnikiia her türlü iyiliğe sırtını çevirerek vampir olmayı seçiyordu, Domnikiia, Aleksey'i terk etmeyi seçiyordu.

Ama o sahne göründüğü gibi olmamıştı. Domnikiia vampir olmamıştı. Gördüğü kadın Domnikiia değil, onun arkadaşı Margarita'ydı. Yuda da vampir değil, sıradan bir ölümlüydü. Yuda, hikâyenin her yeni sayfası açıldığında Aleksey'in görüşünün değişeceğini ve sonunda hiçbir şeye kesinlikle tutunamayacak kadar değişiklikleri kanıksayacağını söylemişti. Aleksey yanıldığını biliyordu, ama nasıl yanıldığını kesin olarak çıkaramıyor, dahası işin en can alıcı noktasının, yani o kadının Domnikiia olmadığının doğruluğuna tam olarak karar veremiyordu. Doğru

olsun ya da olmasın, her iki olasılık da olaylara aynı şekilde uyuyordu. Bu da Yuda'nın –ölüyken bile– Aleksey için tasarladığı kuşkunun sonsuzluğuydu.

Aleksey'in bulduğu çözüm basitti, insanların tarih boyunca sarıldıkları çözümdü bu – inanç. Aleksey de emin olamadığı noktada inanmak istediği şeye inanmayı seçecekti. İnanmak istediği de, Domnikiia'nın vampir olmayı hiçbir zaman istemediği, Aleksey'in o akşam pencerede gördüğü figürün o olmadığı, Yuda'nın kanını hiç dudaklarına değdirmediğiydi. Buna inanmak kolaydı ve yıllar boyunca onun yanında geçirdiği her saat buna inanmasını daha da kolaylaştırıyordu. Yine de, inanç kesinlikten farklıydı ve gördüğü rüya, bilinçdışının derinliklerinde hâlâ bir başka olasılığın yattığını hatırlatıyordu.

Kesinlikle bilmenin bir yolu hâlâ yoktu. Penceredeki kadın gerçekten Domnikiia olabilirdi; sonradan vampir olmadığını fark edince şaşırmış ve Yuda'nın da öldüğünü duyunca gerçeği, Aleksey'in duymak istemediği gerçek eğer oysa o gerçeği hiç açıklamamış olabilirdi. Aleksey de o gerçeği duymak istemiyordu. Bazen Domnikiia'nın ölüm döşeğinde itirafta bulunacağını, olanları anlatıp o zamandan beri ölümlü hayatından pişmanlık duyduğunu söyleyeceğini hayal ediyordu. Ama böyle bir olasılık olsaydı, Aleksey ölüm döşeğinde onun yanına gitmezdi. Olaylardan hemen sonra gerçeği öğrenmek başka bir şeydi; ama bunu yıllar sonra öğrenmek, sadece Domnikiia'nın boşluğunu değil, aynı zamanda yıllardır yarattığı inancın boşunalığını da ortaya çıkarırdı. Hangi inançlı Hıristiyan, ölmek üzereyken papazın gelip kulağına, "Hepsi koca bir yalandı," demesini isterdi? Kim bilir? Belki de papazlar gerçekten böyle yapıyorlardı.

O yüzden, Aleksey için gerçek, en azından yüreğindeki gerçek, Domnikiia'nın hep sadık olduğuydu. Yıllar içinde kuşkular –ve kuşkuların rüyaları– giderek soluklaşmış ve seyrelmişti. O karabasanı yeniden görmesinin nedeni, Maks'ın öldüğü yerde bulunması ve tam da onun cesedinin yattığı yerin yanında uykuya dalmış olmasıydı.

Ancak o karabasanda yeni bir şey vardı – Tamara. O rüyayı son gördüğünden beri geçen beş yıl içinde Domnikiia'yla ikisinin çocukları olmuştu. Kızı annesi büyütüyordu. Eğer Domnikiia güvenilmez biriyse, çocuğunun kişiliğini nasıl biçimlendirirdi? O kısa beraberliklerinde Yuda'dan Domnikiia'ya geçen hangi yalanlar bir sonraki kuşağa, Tamara'ya aktarılmış olabilirdi?

Aleksey'in düşünde ortaya çıkan en derindeki korkuları bunlardı, ama bunlara inanmıyordu. Bu düşünceler, sadece onun inancını sınamak için yapılan saptırmalardı. İnancını on üç yıldır korumuştu. O inancı sürdürmemiş olsaydı, zaten Tamara olmazdı. Onun gibi bir iyilik, gerçekten değil, ancak inançtan var olurdu.

Ama gerçek zihninin derinlerinde, içyüzüne erişilemeyecek bir biçim değişikliğinin ardına gizlenmiş olarak onu gözetliyor, meydan okuyor, sırasını bekliyordu. Aleksey, o biçim değişikliğinin üzerini nasıl açıp da gerçeği keşfedeceğini bilmiyordu. Bilseydi de, bunu yapacağından kuşkuluydu. Ne var ki gerçek hâlâ orada, ortaya çıkarılmayı bekliyordu.

Aleksey tekrar toprağa uzandı, uyumayacağını bile bile gözlerini yumup tanın ağarmasını bekledi.

Sonunda vapur Ragusa'dan hareket ettiğinde ortalık zifiri karanlıktı. Tayfalar az sayıda, güvenilir kişilerden oluşuyordu – hiçbiri oralı değildi. Dalmaçyalılar vapurdaki yolcudan korkacak bilgiye sahiptiler; ama bu korku, onlara gün ışığının güvenli ortamında onu ve yüklerini tekneden atıp tornistan ederek evlerine dönmeyi göze aldıracak ölçüde büyük olabilirdi. O da böyle yapmak yerine, tayfaları kuzeydoğuda tarafında, denizden uzak olan kendi memleketlilerinden seçmişti. Bu adamlar denizci olarak çok deneyimli değildi, ama zaten yolculuk kısa sürecekti, deniz de sakindi.

Büyükçe bir yattan biraz daha büyük olan vapur fazla dikkat çekmiyordu. Adı Răzbunarea'dı, ama gerçeği giz-

lemek için adı da, bandırası da kolayca değiştirilebilirdi. O anda Fransız bandırası taşıyordu, ama güverte altında daha bir düzine başka bayrak vardı.

Răzbunarea ufak olmasına karşın, süratliydi. Sadece iki parça yükü vardı. Dönüşte biraz daha suya batmış olacaktı, ama ancak birkaç kişi bunun farkına varabilirdi. Vapur Adriyatik'ten Otranto Boğazı'na doğru yol alıyordu, ancak asıl gideceği yere varmak için daha günlerce gidecekti.

Geminin tek yolcusu güvertede dikildi, gökyüzünün gece görünümünü seyretti ve deniz havasını içine çekti. Bazılarının sandığı gibi sudan korkmuyordu. Öyle olmakla birlikte, yine de yolculuğun büyük bölümünü güvertede geçirmeyecekti. Gideceği yere vardığında yapılacak işleri vardı, o işler bütün dikkatini toplamasını gerektiriyordu, dikkatini yoğunlaştırabilmek için de dinlenmiş olmak gerekliydi.

* * *

Aleksey, tan ağardıktan hemen sonra atına atladı. Maks'ın mezarına son bir kez baktı ve bir daha buraya hiç dönmemeyi diledi. Arkadaşını hatırlaması için mezarını görmesi gerekmiyordu, onun ölümünden beri de buraya gelmek için herhangi bir istek duymamıştı. Buraya yönlendirilmiş olduğu için gelmişti. Cebine uzandı, tiyatro biletini çıkardı. Gösteriye daha üç gün vardı. Bale severdi ve *Külkedisi* hikâyesini iyi bilmekle beraber bu versiyonunu izlememişti. Doğum günü geçeli epey olduğu halde, belki de bütün bu yolculuk ona zarif bir armağan vermek için tasarlanmıştı. Belki de sadece Domnikiia'nın onu Moskova'ya getirtmek için yaptığı bir oyundu.

Bu fikre gülüp geçti. Domnikiia'nın bu tür oyunlara ihtiyacı yoktu ve tiyatroya hangi nedenle davet edilmiş olursa olsun, bunun sanatsal bir keyifle ilgili olmadığı belliydi.

Atını mahmuzlayıp Moskova'ya yollandı. Tekrar arkasına bakmak istemiyordu.

Aleksandr ufak korteji ta uzaktan gördü. Çariçesini bu kadar özlemiş olmasına şaşırıyordu. Otuz yıl önce evliliğini planlayan, yaşamındaki bütün her şeyi planlamış olan büyükannesi Yekaterina'ydı. Yekaterina, Aleksandr'ın annesinin de babasının da –yani kendi öz oğlu, müstakbel Çar Pavel'in de– çocuklarını gerektiği gibi yetiştiremeyeceklerine kesin karar vermişti. O nedenle eğitiminden daha on beş yaşındayken Yelizaveta'yla evlenmesine kadar Aleksandr'ın yetişme sürecindeki her şeyi büyükannesi kararlaştırmıştı. Aleksandr kısa zamanda karısından nefret etmeyi öğrendi, ama büyükannesine karşı daha büyük bir nefret duyuyordu. Ama ondan çok şey öğrendiği de bir gerçekti. Yekaterina, kocasının zamansız ölümü üzerine tahta geçmişti; Aleksandr da onun gibi babası ölünce çar olmuştu. İkisi de ellerini kana bulamadılar; ne de olsa *garde perdue* yeni bir buluş değildi.

Ama zaman, Aleksandr'ın karısına da, büyükannesine de tutumunu değiştirmişti. Rusya, yönetmesi zor bir ülkeydi; Yekaterina da onu yönetmek için *babuşka*'sını seven bir çardan ziyade, onun izinden giden bir çara gereksinimi olduğunu biliyordu. Aleksandr, Petersburg'daki ayaklanmaları bastırmak için yaptığı planları büyükannesinin onayladığını neredeyse sezgileriyle biliyordu.

Aleksandr, büyükannesinin ona eş olarak Yelizaveta Alekseyevna'yı seçişindeki akıllılığı da zamanla anladı. Başlangıçta sadece mutsuz bir siyasal birleşme gibi görünen evliliği, ikisinin de birbirlerine destek olduğu bir dostluğa dönüştü. Aleksandr, bir erkeğin tek sevgilisinin karısı olması gerektiği görüşüyle kısıtlamamıştı kendisini – herkes bir yana, büyükanne bile bu görüşü kabullenmezdi. Yine de iki çocukları, iki yaşlarına varmadan ölen iki kızları olmuştu. Onların ölümleri, birer trajedi gibi hissedilemeyecek kadar uzak geçmişte kalmıştı artık.

Aleksandr yakın zamanda bir başka çocuğunu daha kaybetmişti. Mariya Narışkina'dan doğan kızı Sophia 1814'te veremden ölmüştü. On sekizindeydi. Mariya'dan olan öteki kızı Zinaida ise daha dört yaşındayken ölmüştü. En küçükleri dört yaşında olmak üzere, başka metreslerinden de çocukları vardı; ama Aleksandr hepsinin piç oluşuna onlar adına Tanrı'ya şükrediyordu. Böylelikle taç denilen o boyunduruk hiçbirine miras kalmayacaktı.

Bunlar Çariçe için bir sır değildi, tıpkı kendi ihanetlerinin de Çar için sır olmayışı gibi. Sophia ölünce, Yelizaveta Aleksandr'ı içtenlikle teselli etmiş, kendisini yatağa düşüren hastalık da birbirlerine ne kadar bağlı olduklarını kanıtlamıştı. Aleksandr için gelecek –özellikle de önlerindeki şu birkaç ay– belirsizlik içindeydi. Karısının, belki de son kez yanında bulunması bir avuntu olacaktı.

Arabalar yavaşladı. Aleksandr, yolculuğun son etabında ona eşlik etmek için yola çıktığı halde, yine de karısına kavuşmaya sabırsızlanıyormuş gibi görünmemek için kayıtsız bir tavır takındı. Karısı ondan sadece on gün sonra gelmişti, Alerksandr onun fazlasıyla yorulmamış olmasını diliyordu. O akşam Taganrog'daki ilk durakları manastır olacak, orada başrahiple keşişler Çariçe'yi selamlamak üzere sıraya dizilecekler, sonra bir şükran duası töreni yapılacaktı. Çariçe'nin saraydaki odaları da hazırlanmıştı.

Aleksandr, karısını yeniden göreceğine sevindiği kadar, onunla beraber gelen bir başkasını –devlet işleri söz konusu olduğunda vazgeçilmez biri olan Prens Volkonskiy'i de sabırsızlıkla bekliyordu. Volkonskiy, 1801'de babasının öldürülmesini planlayanlardan biriydi – sonradan Aleksandr'ın tahtın yakınında olmasına izin verdiği birkaç kişiden de biri olmuştu. Aynı konumda olan ikinci bir kişi de Aleksandr'ın babasının öldürülmesi işine daha az karışan –Aleksandr'dan bile daha az karışmış olan– Wylie idi. Bu İskoç doktorun bütün yaptığı, Pavel'in ölüm nedeninin felç olduğunu belirten ve siyasal olarak kabul edilebilir bir raporu imzalamak olmuştu. Bu iki adamın Aleksandr'ın bu kadar yakınında kalmış olması tuhaftı.

Ötekilerin imparatorluğun ücra köşelerine dağıtılması, Aleksandr'ın vicdan azabı yüzünden değil, kimsenin Çar'ı devirmeye cüret ederek yükselemeyeceğini bütün dünyaya göstermek gibi akıllıca bir davranış yüzünden olmuştu. *Babuşka* bunu bilse, gurur duyardı.

Maiyetteki arabaların ve atların geri kalanı da sonunda gelip durdular. Aleksandr karısının arabasına gidip onun inmesine yardım etmek üzere elini uzattı. Birbirlerine gülümserlerken, Aleksandr gözünün dolduğunu karısı fark edecek diye kaygılandı. Ama fark etse de bunu yeniden kavuşmalarından gelen duygusallığa bağlamasını diledi içinden. Oysa gerçek nedeni bu değildi. O gözyaşının nedeni, o güzel, genç, merhum kızı Sophia'nın yine aklına düşmüş olmasıydı.

"Anne!"

Domnikiia pencereden çekilerek dönüp Tamara'ya baktı. Tamara gülümsedi, ama annesinin karşılık verdiği gülümseyişinde bir yapaylık sezdi. Tamara'nın annesinde bir tepki uyandırmak isteği dışında ona seslenmesi için herhangi bir nedeni yoktu. Bu basit, güvenli ve güvenilir bir yöntemdi. "Anne!" diye seslenirdin, anne de karşılık verirdi. Ama bu biraz kafa karıştıran bir sözcüktü; bazen insanlar –eve gelen konuklar– yanlışlıkla Yelena'yı Tamara'nın annesi sanıyorlardı, Tamara da onların bu yanlışını düzeltmemesi için sıkı sıkıya tembihlenmişti. Tamara da o yüzden onu Yelena Anne olarak tanımlıyor ve onunla konuşacağı zaman sadece Yelena dememeyi anımsıyor, böylece herkes mutlu oluyordu. Ama asıl annesinin adı Domnikiia olduğu halde ona "Domnikiia Anne" demiyordu. O sadece "anne" idi, çünkü Tamara'nın annesiydi. İşin o tarafı basitti.

"Baba" ise gerçekten zor bir sözcüktü. Valentin Valentinoviç'e baba demiyordu, oysa Rodion ona baba,Yelena Anne'ye de anne diyordu. Kendisi Valentin Valentinoviç'e baba demek yanlışını bir kez yapmış, adam da ona kaşlarını çatmış, ama bağırıp azarlamamıştı. Tamara onun

kendisine çok küçükken bir kez bağırdığını anımsadı; o zaman Yelena Anne, Aleksey'in kendi arkadaşı, bu evin de kendi evi olmasıyla ilgili bir şeyler söylemiş, Valentin Valentinoviç de ona bir daha hiç bağırmamıştı.

Aleksey, yine ziyarete gelmeye başlayan adamdı. Annesi ona baba demesi gerektiğini söylüyordu. Annesi bunu daha önce, adamın son gelişinde söylemişti, ama Tamara unutmuştu. Baba burada olduğu zaman hep çok iyi davranıyordu, bazen iyi bazen sert olan Valentin Valentinoviç gibi değildi. Ama o genellikle burada olduğu için, arada bir kötü de olsa sonuçta babadan daha çok zaman iyi davranıyordu. Bu yüzden "baba" sözcüğü Tamara ve Rodion için sadece farklı bir kişi anlamına değil, aynı zamanda farklı bir şey anlamına geliyordu. Tamara, kendi "kişi"sini, ama Rodion'un da "şey"ini tercih ediyordu.

Tekrar, "Anne!" diye seslendi.

Domnikiia yeniden ona döndü. "Efendim canım?"

"Babayı özlüyor musun?"

Domnikiia gülümsedi, bu seferki gülümseyişi daha içtendi. "Burada olmadığı zaman hep özlüyorum. Sen özlemiyor musun?"

Tamara başını hayır anlamında sertçe salladı. "Onu yeteri kadar görmüyorum. Eğer burada daha çok kalsa, gidince daha çok özlerdim herhalde."

"Bir süre burada olacak. Desna'dan dönüp geldi, öyle değil mi?"

Tamara başıyla doğruladı. Baba geldikten hemen sonra gidince Tamara altüst olmuştu. Erkenden kalkıp annesinin odasına koştuğunda, onu yalnız ve kederli bulmuştu. Annesi, babanın Desna'ya gitmek zorunda olduğunu, yakında döneceğini söylemişti. Tamara, bundan önceki sefer de kendisine babanın yakında döneceğinin söylendiğini hayal meyal anımsamıştı, ama baba gelmemişti – yakında dönmemişti.

Ama bu sefer çabuk dönmüştü. Çarşamba günü eve gelmiş, perşembe sabahı da, bu sabah da annenin yanında olmuştu.

"Yine gidecek mi?"

"Tıpkı benim gibi konuşuyorsun." Tamara kaşlarını çattı. Annesinin ne demek istediğini anlamadı. "Onu ilk tanıdığımda kafamın içindeki o cılız ses gibi. 'Yine gidecek mi? Ne zaman dönecek? Acaba dönecek mi? Ama artık biliyorum. Lyoşa hep bir yerlere gider – ve hep geri döner. Seninle bana, ikimize döner."

"Lyoşa mı?"

"Lyoşa – Aleksey – baba." Domnikiia çömeldi, kollarını iki yana açtı. "Hadi gel de anneye bir güzel sarıl."

Tamara annesine koştu. Koşmak konusunda bazıları kadar –kesinlikle Rodion kadar– başarılı değildi, o yüzden bütün dikkatini dengesini kaybetmemeye veriyor, büyük insanlar gibi koştuğu yere değil de önündeki zemine bakıyordu. Annesinin kollarının kendisini sardığını ve havaya kaldırılınca kendi bacaklarının boşlukta sallandığını hissedince, annesinin yanına vardığını anladı. Kollarını annesinin boynuna doladı, yüzünü onun göğsüne bastırdı.

Annesi, "Aferin kızıma, Toma," dedi.

Tamara, "Öyleyse baba bugün dönecek mi?" diye sordu.

"Evet canım."

"Yakında gelecek mi?"

"Umarım." Tamara annesinin bu son sözlerinin ikisini birden rahatlatmak için söylendiğini tahmin etti. Domnikiia yeniden pencereye döndü. Tamara da başını kaldırdı, annesinin baktığı yere baktı. Aşağıda, yolun ucunda bir adam duruyordu. Yüzü seçilemeyecek kadar uzaktaydı. Elleri ceplerindeydi. Anayola bakıyordu, ama onlar bakarken o da başını kaldırıp pencereye baktı, sonra yoldan geçen arabalar ve atlarla ilgileniyormuş gibi hemen bakışlarını yeniden aşağı çevirdi.

Tamara, "Kim o, anne?" diye sordu.

Domnikiia, "Bilmem," dedi. Sesinde, Tamara'ya onun korktuğunu düşündüren bir şey vardı.

6

On dört numaralı koltuk boştu, bale başladığından beri, bir saatten uzun süredir boştu. Aleksey geldiğinde, on altı numaralı koltukta, kemikli parmaklarıyla, muhtemelen Vatanseverlik Savaşı'ndan[1] kalma ordu işi, eski, bir küçük dürbün tutan yaşlıca bir kadın oturuyordu. Baleyi seyretmek için dürbüne gerek olmayacak kadar yakındılar sahneye, ama kadının dikkati sahneden başka yerlere yönelikti. Bütün akşamı yan taraflardaki ve arkalarındaki locaları tarayarak geçirdi. Zaman zaman –dansçılarla da seyircilerle de ilgilenmeden uykusunu almaya çalışan– kocasını dürtüyor, tanıdığı kişileri gösteriyor, bazen de kendilerinde de dürbün olsa onu tanıyacakları gibi boş bir umutla onlara el sallıyordu.

Doğrusu, bale Aleksey'in dikkatini de çekmiyordu. Genelde baleyi operaya tercih ederdi. Bale, gözlerin başka yere kaymasını önlemek için dansçıların eklendiği bir senfoniydi. Opera ise kulağı hoşnut etmek için müziğin eklendiği bir oyundu. Aleksey her zaman ağırlığın müzikte olduğu seçeneği yeğlerdi. Dahası, dansçıların ayak seslerinin, operacıların gürültülü sesleri kadar dikkat dağıtmadığını düşünürdü. Sor'un bundan başka gördüğü tek

1. Napoléon'un Rusya'yı istila ettiği 1812 yılında Rus ordularının verdiği savaş. (Ç.N.)

yapıtı bir operaydı: *Telémaco en la isla de Calipso.*[1] Onu izleyeli epey uzun zaman olmuştu – Austerlitz'den önceydi. Aleksey hayal meyal hatırlıyordu. Bu gece müziği dinliyor ve tat alıyordu – bir daha gelmeye, Dimitriy'i de getirmeye karar verdi – ama bakışları nadiren sahneye çevriliyordu.

İlk başta kendisini davet eden her kimse, onun gelişini görebilmek için bakışlarını sürekli olarak salonda gezdiriyordu. Üç ya da dört kez göz göze geldiği birileri oldu, sanki adamların gözünde bir aşinalık parıltısı gördüğünü sandı, ama sonuç çıkmadı. Aslında gelecek olan kişinin hiç tanımadığı biri olacağını tahmin ediyordu, yine de tanıdık bir yüzle karşılaşırım diye etrafa bakınmayı da sürdürüyordu. Desna'da yeniden belleğinde canlanan anılar, eski yoldaşının kesinlikle öldüğüne onu inandırdığı için, kendisiyle iletişim kuran kişinin Maks olabileceği olasılığını kafasından atmıştı. Ancak, aklını kurcalayan bir başka yüz vardı; gerçi o da ölmüş birinin yüzüydü, ama yine de Aleksey, Yuda'nın o sarışın, uzun boylu figürüyle yeniden karşılaşmaya hazırlıklıydı.

Bale başlayıp da seyircilerin konuşmalarının uğultusu kesilince Aleksey'in yanındaki koltuğun boş oluşu daha da dikkat çeker duruma geldi. Belirli bir koltuğa oturmak üzere çağırılmıştı ve koca salonda yanındakinden başka bir tek boş yer yoktu. Temsil sona ermeden o yerin doldurulacağından da emindi. Eğer kimse gelmezse, belki boş koltuğun, hatta belki de kendi koltuğunun altına gizlenmiş yeni bir mesaj olabilirdi. Aleksey, bale bittikten sonra hem o iki koltuğun, hem de dürbünlü hanım orada fazla oyalanmadan giderse on altı numaralı yerin altını da kontrol edecekti.

Bu arada, tiyatronun mimarisi Aleksey'in dikkatini çekti. Binanın dışını pek çok kez görmüş, yirmi yıl kadar önce yanıp kül olan Petrovskiy Tiyatrosu'nun yerine yapı-

1. (İsp.) "Telemakhos Kalypso'nun Adasında." (Ç.N.)

lan bu tiyatronun yıllar içinde ötekinden çok daha görkemli bir biçimde yükselişine tanık olmuştu. Ama tiyatronun içini hiç bilmiyordu. Sahne geniş, yüksek ve arkaya doğru çok derindi. Balenin dekoru da müthiş etkileyiciydi; ama Aleksey ertesi akşam ortadan kalkabilecek karton ve kâğıtlardan ibaret olan bu dekorların aldatmacasından etkilenmiyordu. Sahnenin yapısını görebilmek için dekorların ardında gizli olmasını değil, boş olmasını yeğlerdi.

Salon da başka bir âlemdi. Aleksey, temsilin büyük bölümünü başını oraya buraya çevirerek, dürbünlü komşusu gibi, ama çıplak gözle etrafına bakınarak geçirdi. Ancak, o seyircilere değil, oturdukları yerlere bakıyordu. Salondaki sıraların çevresinde, üst üste dizilmiş at nallarını andıran daire biçiminde altı kat balkon yükseliyordu. En üst –ve en ucuz– balkon, salonun tepesindeki yüz kandilin aydınlattığı büyük avizeden daha yukarıda kalıyordu. Seyircilerin giriş çıkışını sağlayan ve insanı bilmediği yerlere götürebilecek mağara dehlizlerine benzeyen geçitlerdeki kat kat merdivenler, seyirci sıralarının arasında yer alıyordu. Bu kocaman salonun, Moskova'nın göbeğinde, tıpkı çevresindeki diğer yapılar gibi tuğladan örülmüş bir bina olduğunu insanın aklı almıyordu. O merdivenler sanki bir başka âleme – Dante'nin Cehennem'ine açılan kapılar gibiydi. O cehennemde altı değil dokuz kat vardı ve bunlar 360 derecelik tam daire biçimindeydi. Aleksey, o balkonlardaki seyircilerin paganlar, şehvet düşkünleri, oburlar, cimriler, tembeller, kâfirler, eşcinseller ve muhabbet tellallarından oluştuğunu kolayca hayal edebiliyordu. Kendisi ise, tiyatronun en altında, Cehennem'in –vatan hainlerine ayrılan– en aşağı kademesinde oturuyordu. Çevresine bakındı, ama ne Brutus'tan eser vardı ne de Cassius'tan. En büyük korkusu da gerçekleşmemişti: İsa'ya ihanet eden hain ortada yoktu – Yuda'yı görmüyordu. Gözlerini yeniden sahneye çevirdi.

"Görüşmeyeli çok oldu, Aleksey İvanoviç."

Ses sağ tarafından geldi. Aleksey başını çevirmeden de yanındaki koltuğa birinin gelmiş olduğunu anladı. Yanın-

daki yüze baktığı anda, konuşanın Yuda'nın sesi olmadığını, oysa karşısına onun çıkacağına içten içe inanmış olduğunu fark etti.

Yüzü, önce profilden gördü. Adam çok genç, neredeyse çocuk denecek yaşta –Dimitriy'den belki biraz daha büyük, belki biraz daha ufak yaşta– biriydi. Adam ona döndü, Aleksey onun yüzünde ne olduğunu çıkaramadığı tanıdık bir şeyler gördü. Konuşmak için ağzını açacağı anda, adam parmağını dudaklarına götürerek onu susturdu. Sonra sahneyi işaret ederek dikkatlerini oraya vermelerini belirtti.

Aleksey başını karşıya çevirdi, ama dikkati sahnedeki gösteriye odaklanmadı. Aklı, önce imkânsızlıkları eleyip olasılıkları bulmaya çalışıyordu. Bu Maks değildi. Onun olacağını da düşünmemişti zaten, ama görünüşe bakılırsa mesajlar ondan geldiği için Maks'ın da olasılıklar arasında sayılması gerekmişti. Artık şimdi olasılık ortadan kalkmıştı. Yuda da değildi, Zimeyeviç de değildi, öteki Opriçniklerden biri de değildi. İşte o noktada Aleksey'in zihninde tahmin yürütebileceği başka bir seçenek kalmadı. İlk andaki o aşinalık izlenimi artık kalmamıştı, ama ilk bakışta vardı. Adamın söylediği birkaç sözcük, önceden tanıştıklarını ima ediyordu. Belki de Aleksey'in aklından çıkmış kısa bir tanışıklık olmuştu. Ama Aleksey, Maks'la ve Maks'ın ölümüyle bağlantılı olabilecek birini hatırlamıyordu.

Birinci perde çabuk bitti – yanındakinin kim olduğunu çıkarmaya çalışan Aleksey için hem de fazlasıyla çabuk bitti.

"Kendimi tanıtayım." Salonda mırıltılar yükselmeye başladığı sırada adam ona önüp elini uzattı. "Adım İnnokyentii Sergeyeviç; İnnokyentii Sergeyeviç Lukin."

Adamın adı Aleksey'de herhangi bir çağrışım yapmadı, baba adı da rastlantı olabilirdi pekâlâ, ama soyadıyla birlikte olunca şaşırtıcı bir benzerlik ortaya çıkıyordu. Öyle olduğu halde el sıkışırlarken bile Aleksey bir an dalınca, İnnokyentii durumu açıklığa kavuşturdu:

"Ben Maksim Sergeyeviç'in kardeşiyim."

Aleksey, "Maks..." diye soluğu kesilircesine mırıldandı. Kafası, bu yeni bilgilerle yeniden harekete geçti. Maks'ın kardeşi. Bu, Aleksey'in İnnokyentii'nin yüzünü gördüğü andaki aşinalığı açıklamaya yetiyor muydu? Oysa şimdi o yüzde herhangi bir benzerlik göremiyordu. Maks'ın erkek kardeşi var mıydı sahiden? Kız kardeşleri olduğunu anımsıyordu, ama erkek kardeşten söz edildiğini bile duymamıştı. Bu adam aşağı yukarı Dimitriy'e akrandı, Maks'tan çok gençti. Maks öldüğünde, bu olsa olsa beş yaşlarında olurdu. Acaba üvey kardeşi miydi? Eğer öyleyse, aynı babadan olmalıydılar, oysa Aleksey, Maks'ın babasının o daha küçükken ölmüş olduğundan emindi. Ama Aleksey, Maks hakkındaki gerçeklerin ne kadarını biliyordu ki? Onun ailesiyle hiç tanışmamıştı, onlar hakkında sadece Maks'ın –tanıştıkları andan itibaren vatana bağlılığı konusunda sürekli yalan söylemiş bir adamın– anlattıklarını biliyordu. Belki de onun da bir Fransız casusu olduğu ortaya çıkmasın diye onu korumak için kardeşinden hiç söz etmemişti. Bugün bunların ne önemi vardı? Fransa yeniden krallıkla yönetiliyordu – Rusya'nın da müttefikiydi. İnnokyentii'nin kime sadık olduğu hiç mi hiç fark etmezdi. Maks'ınki de.

Aleksey, doğrudan konuya girerek, "Maks'ın kardeşi olduğunu bilmiyordum," dedi. "O öldüğünde herhalde sen çok küçüktün."

"Kuşkularını anlıyorum Aleksey. Herhangi biri olabilirdim. Belki bu sizi ikna eder." Delikanlı cebine uzandı, katlanmış bir mektup çıkarıp Aleksey'e verdi. Aleksey mektubu açar açmaz yazıyı tanıdı – kendi elyazısıydı. Sayfanın üst tarafındaki tarih 29 Ağustos 1812 idi. Mektup şöyle başlıyordu:

Sayın Yelizaveta Malinovna...

Aleksey mektubun ne olduğunu görür görmez anladıysa da kendini tutamayıp sonuna kadar, en alttaki kendi

imzasına kadar okudu. Mektup, bir anaya oğlunun savaş alanında kahramanca öldüğünü anlatıyordu. Ayrıntılar uydurulmuştu, ama duyarlılık gerçekti, Aleksey'in Maks'ın annesine bu mektubu yazarken fark ettiğinden de daha gerçekti.

İnnokyentii, "Annem *bona fide*'mi[1] kanıtlamam için verdi bunu," dedi. "Tabii ben ağabeyimi ancak hayal meryal anımsıyorum, ama anneme senden çok söz etmiş, annem de bana anlattı. Sen Maks'ın gerçek dostuymuşsun."

Aleksey mektubu tekrar katladı. Hiçbir şey ifade etmiyordu. Mektup gerçek olmasına gerçekti, ama pekâlâ çalınmış olabilirdi. Hatta Maks'ın annesi hâlâ sağ bile olmayabilirdi – mektup onun eşyalarının haraç mezat satıldığı bir müzayededen de alınmış olabilirdi. Mektubu tam geri verecekken fikrini değiştirip İnnokyentii'nin blöfünü görmeye karar verdi.

"Bunu Yelizata Malinovna'yı gördüğüm zaman kendisine veririm," dedi.

"Ne kadar iyi edersin. Bunca yıl sonra seni gördüğüne çok sevinecektir."

Orkestra yeniden çalmaya başladı, dansçılar da sahneye döndüler. Aleksey sesini alçalttı, fısıltısı güvenmezlik tonunu daha da vurguluyordu.

"Kuşkumu mazur gör İnnokyentii Sergeyeviç," dedi. "Ama eğer Maks'ın kardeşiysen, benimle buluşmak için neden böyle dolaylı bir yol seçtin?"

"Lütfen bu kadar resmî olmayalım. Ağabeyime Maks diyordun – bana da Kyoşa da." Aleksey cevap vermedi. Kyoşa, "Tedbirli davranmama gelince," diye devam etti. "Dikkatli davranmam daha akıllıca olur diye düşündüm. Ne de olsa, sen ağabeyimi katlettin."

Müzik birden kreşendoya geçip Aleksey'in sesini duyuramayacağı kadar yükseldi. Dönüp Kyoşa'ya baktı; o, sanki buraya gelişindeki tek amaç baleyi izlemekmiş,

1. (Lat.) Hakiki, sahte olmayan. (Ç.N.)

Aleksey'in son duyduğu sözcükler sanki hiç ağzından çıkmamış gibi gözlerini sahneden ayırmıyordu.

Aleksey de baleyi izlemeye devam etti. Kyoşa'nın susması, ona düşünmek için zaman kazandırıyordu. İlk olasılık onun –Aleksey'in– çıldırmış olmasıydı. Kendisini Maks'ın ölümünden sorumlu tutan suçlamalara daha önce de hedef olmuştu, ama bu suçlamalar uyurken ya da uyanıkken sadece kendi kafasında ortaya çıkmıştı. Oysa bu hiç rüyaya benzemiyordu, acaba Kyoşa yalnızca kendi vicdanının bir izdüşümü müydü? Aleksey kendi kendine gülümsedi. Bu olabilirdi, ama pek akla yakın değildi. Maks'ın hangi koşullarda öldüğünü bilen biri, onları Aleksey'in kendi zihninin bazı bölümlerinde yaptığı gibi pekâlâ saptırabilirdi. Öyleyse Kyoşa o koşulları nereden öğrenmişti? Aleksey'in mektubundan değil. Ama Opriçniklerin hepsi olanları biliyorlardı. Dahası, Aleksey bunu Vadim'le Dimitriy Fetyukoviç'e de anlatmıştı. Domnikiia'ya da. Marfa bile birazını biliyordu. Kyoşa ayrıntıları nereden öğrenmiş olursa olsun, bunda bir gizemlilik aramaya gerek yoktu.

Kyoşa'nın sesi, gösteriyle ilgili bir yorum yapıyormuş gibi Aleksey'in kulağına, "Özür dilerim," diye fısıldadı. "Katletmek çok ağır bir sözcük, ama Maks'ın ölümünden sen sorumluydun."

Aleksey'in buna verecek cevabı yoktu. Gözlerini sahneden ayırmadan sessizce oturdu. Çok geçmeden bale bitti, seyirciler büyük bir alkış patlattılar. Kyoşa dahil, çoğu ayağa kalktı, Kyoşa ne kadar beğendiğini göstermek için deli gibi alkışlıyordu. Aleksey de ayağa kalkıp alkışlamaya başladı. O gece seyrettiği performansın temsilin nasıl olduğuna hiç dikkat etmemişti, ama geri kalan seyircilerin gösteriyi çok iyi buldukları belli oluyordu.

Kyoşa, salondaki gürültüyü bastırarak, "Yine görüşeceğiz," dedi. Onu duymak için eğilen Aleksey'den biraz daha kısa boyluydu. "Bir hafta boyunca her akşam. Buluşma saatlerini ve yerlerini tahmin edeceğinden eminim."

Kyoşa konuşurken, Aleksey gözlerini sahneden ayır-

madı; arka arkaya selama çıkan dansçıları merak ettiğinden değil, eğilmiş olduğu için mecburen oraya bakıyordu. Sonra doğruldu, ne demek istediğini sormak için Kyoşa'ya baktı, ama o çoktan gitmişti. Aleksey sıraların arasındaki geçide baktı, ama seyirciler ayağa kalkmışlar, kapılara doğru yürüyorlardı. Aleksey kalabalığın içinde onu seçemedi; ama görse bile ona yetişmek için insanları ite kaka yarıp geçmek zorunda kalırdı.

Üstelik Kyoşa'nın ne demek istediğini anlamıştı zaten. İpucu o akşam olduğu yerdi: bir cumartesi gecesi Bolşoy Tiyatrosu – ya da en azından Petrovsky Meydanı'ndaki tiyatro. Burası, Moskova içindeki yedi günü ve yedi yeri içeren listenin ilk, belki de son sırasındaydı. Bonaparte'ın işgali sırasında, Aleksey ve yoldaşları, işgalcilerin gücünü kırmak için çalışırlarken iletişim kurabilmek için bir yol bulmaları gerekmişti. Her akşam aynı yerde buluşmak kuşku uyandıracaktı, ama yedi gece farklı yerlerde –saat dokuzda– buluşmak yakalanmalarını önlerdi, gerçekten de önlemişti. Kyoşa, yıllar önceki o korkunç sonbaharda olanları, onu şifreli mesajlarla önce Desna'da gizlenen zarfa, şimdi de bir cumartesi gecesi tiyatrodaki buluşmaya yönlendirerek tedbiri elden bırakmadan canlandırmaya başlamıştı. Listedeki buluşmaların hepsini izleyeceği kesindi.

Aleksey de öyle yapacaktı. Sadece listedeki yerlerin neresi olduğunu değil, aynı zamanda her güne neresi düştüğünü böylesine kolay hatırlamak Aleksey'i şaşırttı. Tabii bu da, onu daha önce kendi kendine sorduklarına benzeyen bir başka soruya yöneltti: Kyoşa listeyi nereden biliyordu? Bunu ağabeyi Maks'tan öğrenmediği kesindi. Çünkü Vadim, Dimitriy ve Aleksey, Fransız Ordusu Grande Armée'nin gelişinden önceki kısa arada bu listeyi hazırladıklarında Maks çoktan ölmüştü.

Menşikov Kulesi bir yangınla –Moskova'da yangınlar eksik olmazdı– yerle bir olduğundan beri, yani yüz yıldan

uzun bir süredir, Başmelek Cebrail kulenin tepesindeki haçı yukarıda tutmuyordu. Bugün kule, Aleksey'in on üç yıl önce turuncu rengi sıvalı duvarlarının dibinde Vadim'i beklerken gördüğü halinden çok daha farklı görünüyordu. Vadim gelmemişti; Aleksey, korktuğu gibi Vadim'in ölmüş olduğunu çok geçmeden öğrenecekti. O zamanlar kule ile Fyodor Stratilat arasındaki dar geçit ıssız ve loştu. Bu gece ise hayli hareketliydi. İki kilisenin bu kadar yakın olması tuhaftı, ama Ruslar çok dindar bir halktı. Aleksey o sabahki ayine katılmıştı. Burada değil, Yelena Vadimovna ile Valentin Valentinoviç'in her zaman gittikleri Arbat Kilisesi'ndeki ayine gitmişti. Mutlu bir aile görünümündeydiler –anne, baba, oğulları ve küçük kızları–, kızın dadısıyla eski bir aile dostunun da onlara eşlik etmesi hiç yadırgatıcı gelmiyordu.

İki kiliseye de yönelen insanlardan ancak birkaçı Aleksey'e dikkat ediyordu. Hava kararmıştı, sonbahar da yerini kışa bırakmak üzereydi. Mehtap yoktu, sadece pencerelerden vuran kandillerin ışığı sokaktakilerin yüzünü aydınlatıyordu. Aleksey, o kalabalığın içinde Kyoşa'yı seçebilmek için dikkatle baktı.

"Birbirimizi anladığımızı görüyorum Aleksey." Kyoşa'nın sesi, Aleksey'in arkasından, sol taraftan geliyordu. Aleksey yaşlanmaya başladığını biliyordu. Eski formunda olsa, herhangi birinin –bir insanın– bu kadar yakınına gelebilmesi olanaksızdı. Aleksey, Kyoşa'ya döndü.

"Listeyi nereden öğrendin?" diye sordu.

Kyoşa, "Burada konuşamayız," dedi. "Gel sana bir içki ısmarlayayım. Buralarda gidilebilecek bir yer biliyor musun?"

Aleksey hiç ahbaplık edecek havada değildi, ama durumu kontrol edecek konumda da değildi. İçki meraklısı değilmiş gibi yapmak için geç kalmıştı, üstelik bir şeyler içmeye de gerçekten ihtiyacı vardı.

"Bu taraftan," dedi.

Götürdüğü meyhane uzak değildi, basit bir yerdi. Aleksey çevresine bakınırken görmeyi umduğu birkaç

yüzü tanıdı – zaman zaman rüşvet verdiği ya da yakalanması çok tehlikeli olacağı için kendi yapması gereken işleri yapsınlar diye para verdiği adamlardı bunlar. Onları dostları olarak nitelendiremezdi, ama başı derde girecek olsa, ileride yine para alabilmek umuduyla kendisinden yana çıkacaklarını tahmin ediyordu.

Bir şişe şarap söyledi; kırmızı ve Fransız – bu gibi yerlerde daha belirgin seçenekler yoktu, hatta zaman zaman Fransa'nın sınırları bile belirsizleşebilirdi. Meyhanedeki küçük bölmelerden birine oturup içmeye başladılar.

Aleksey, "Benden ne istediğini söylersen iyi olur," dedi.

Kyoşa cebine uzandı. Aleksey onun parmaklarını oynatarak bir şeyler aradığını görebiliyordu. Kyoşa elini cebinden çıkardığında avucu kapalıydı. Kyoşa avucunda tuttuğu şeyi tartarak eline baktı. Sonra bileğini hızla çevirerek avucundakini zar atar gibi masanın üzerine attı: az çok silindirik biçimde, ama eşit ya da pürüzsüz olmayan altı küçük taş. Taşların ucu, doğal oluşumlarını gösterecek şekilde çıkıntılıydı. Büyüklükleri farklıydı. En büyüğü Aleksey'in başparmağı kadardı, en küçüğü ise madenî bir kopekten ufaktı. Altısı da Kyoşa'nın kapalı avucuna rahatça sığmıştı.

Kyoşa, "Aşık oynamayı bilir misin Aleksey?" diye sordu.

Bu çok yersiz bir soruydu, ama Aleksey, olayın akışını kendi haline bırakarak başını evet anlamında salladı. Oyun, üzerinde bahse tutuşulabilecek her şeyin yaygın olduğu asker ocağında çok oynanırdı. Aşık kemiklerinin kolayca taşınabilme ya da yerine yenisinin konulabilmesi gibi bir avantajı da vardı. "Genellikle beş taneyle oynanmaz mı?" diye sordu.

Kyoşa, "Bir tane yedek bulundurmak her zaman işe yarar," dedi. Kemiklerin en ufağını alıp cebine koydu. Sonra geri kalan beşini avucunda sallayıp masanın üzerine attı. En büyüğünü eline aldı. "İki kemiğe beş ruble koyuyorum. Var mısın?" dedi.

Aleksey bir şey söylemedi. Kyoşa kemiği havaya attı.

Aleksey gözleriyle kemiği izledi, Kyoşa hiç bakmadı. Elini uzatıp masanın üzerinden iki kemik aldı, sonra avucunu yukarı açarak havaya attığı kemik masaya değmeden önce tuttu.

"Bana beş papel borcun var," dedi. Aleksey ödemek için herhangi bir hareket yapmadı. "Aldırma, ben hesabı tutarım," diyerek cebinden kâğıt kalem çıkardı, Aleksey'in borcunu yazdı. "Sonra hesaplaşırız." Avucundaki üç kemiği masadaki iki kemiğin yanına koyduktan sonra kemikleri rakibine doğru itti. "Sıra sende."

Aleksey aşık kemiklerine baktı. Bu işin nereye varacağına dair en ufak bir fikri yoktu. Anlamsız ve önemsiz bir şey gibi görünüyordu. Belki öyleydi, ama Aleksey, Kyoşa'nın burada bulunmasının anlamsız ya da önemsiz bir nedene dayandığından kuşkuluydu; eğer bu gerekli bir giriş ise varsın olsundu. Aleksey kadehinden bir yudum içtikten sonra kemikleri eline aldı. Bunlar, eskiden oynadığı kemiklerden daha ufaktı. Gerleneksel olarak oyun koyun ya da keçilerin aşık kemikleriyle oynanırdı. Bunlar da –ilk başta sandığı gibi taş olmayıp– kemikti, ama eğer koyun kemiğiyse çok küçük bir hayvana ait olmalıydılar. Kyoşa'nın onlarla çok oynadığı belliydi; epey aşınmışlardı, ama Aleksey yine de en uzun ikisinin birer ucunun sanki özellikle aşındırılmış, hatta kesilmiş gibi düz olduğunu görebiliyordu.

Aleksey, elini hafifçe aşağı doğru oynatarak beş kemiği masanın üzerine attı. Kemikler birbirlerine çarparak dağıldılar ve neredeyse daire halinde dizildiler. O da Kyoşa gibi ve muhtemelen aynı nedenle –yani oynamaya alışık olduğu kemiklerin boyuna benzediği için– en büyük kemiği seçti.

"İki kemiğe beş," dedi.

Kyoşa başını sallayarak kabul etti.

Aleksey, parmak uçlarıyla fiskeleyerek kemiği havaya attı. Bu kez kemiği gözleriyle izlemedi. İlk hareketin devamı olarak masanın üstündeki kemiklere uzandı. Önce birini aldı, sonra ikincisini ve bahsi çok kolay tuttuğunu

fark etti. Hiç önemli değildi. Göz ucuyla birinci kemiğin düşmeye başladığını algıladı. Sonra gözlerini kemiğe dikti, ama Kyoşa gibi avucunu açmadı. Elindeki iki kemiği avucunun içine almak yerine parmaklarını kıvırarak tuttu ve parmaklarını eklem yerlerinden kapatarak elinin sırtında daha büyük bir alan oluşturdu. Kemik eline değdiği anda elini hafifçe indirdi, kemik de rahatça elinin üstüne oturdu. Aleksey elini göz hizasına kaldırdı, elinin üstünden Kyoşa'ya baktı.

"Benim geldiğim yerde böylesine iki kat ödenir," dedi.

Aleksey, "Benim geldiğim yerde de öyle yapılır," diyerek, hesabı yazdı.

"Senin geldiğin yer neresi?"

Kyoşa gülümsedi, sustu. Kemikleri sallayıp attı ve az önceki gibi en büyüğünü seçti. "İkiye beş ruble," dedi.

Aleksey hayır gibilerden başını salladı.

"Kyoşa, "Üçe olur mu?" diye sordu.

"Tamam."

Kyoşa kemiği havaya attı. Masadan iki kemik aldı, ama üçüncüyü almaya vakit kalmadığı belliydi. Yukarıdan düşen kemiği masaya değmek üzereyken yakaladı. Eğer üçüncü kemiği almış, ama ilkini düşürmüş olsaydı, –en azından Aleksey'in kuralına göre– iki misli ödemek zorunda kalacaktı; yukarıdan geleni düşürmektense masadan gerekli sayıda kemik almayı başaramamak daha iyiydi. Birkaç el daha oynadılar. Aleksey az da olsa öndeydi. Sonuçta Kyoşa otuz beş ruble borçlanmıştı.

Kyoşa, "İşi biraz daha ilginç hale getirmeye ne dersin?" diye sordu.

"Ne düşünüyorsun?"

"Bilmiyorum. Belki –gülümsedi– sol elle deneyebiliriz?"

Aleksey de gülümsedi, ama şaka yapar gibi bir hali yoktu. Sol eli masanın altında, bacağının üzerindeydi. Kyoşa, bir zamanlar parmaklarının olduğu yerdeki iki kökü göremezdi. Elini kaldırıp rakibine gösterecekken Kyoşa sözünü kesti.

"Özür dilerim," dedi. "Tatsız bir şakaydı. Maks olanları anlatmıştı bana." Aleksey yine de elini çıkardı, iki parmağıyla başparmağını, parmakları tamam olsa açamayacağı kadar çok açarak masanın üzerine bastırdı. Kyoşa, "Ben daha çok parayı artırmayı kastediyordum," diye sözünü sürdürdü.

Aleksey, "Ben zengin biri değilim," dedi.

"Para bakımından belki öyledir, ama ikimizin de maddi zenginliğe önem vermediğimizi sanıyorum. İkimizin de en değerli tuttuğumuz şey, bilgi. Ve ikimiz de karşımızdakinin öğrenmeye can atacağı bilgilere sahibiz."

Aleksey düşündü. Gerçi Kyoşa hakkında bilmek istediği çok şey vardı, ama en önemli soru –Kyoşa'nın onu bulmak için neden bu kadar zahmete girdiği sorusu– cevaplanmış oldu. Kyoşa, Aleksey'in bildiği bir şeyleri öğrenmek istiyordu. Yoksa bu da, daha büyük bir amacı gizleyen yeni bir oyun muydu? Bunu anlamak kolaydı – Kyoşa'nın oyununu kabul etmek ve kazanmak. Ya kaybederse? Kyoşa'ya anlatmaktan kaçınacağı çok az şey vardı; hem sorular onu köşeye sıkıştıracak tehlikeli alanlara kayarsa, yalan söylemekten hiç çekinmezdi. Ama o bakımdan avantajlı değildi, Kyoşa mutlaka hazırlıklı olacaktı. Aleksey hakkında araştırma yapmış ve doğru söylemediğini anlayacak konuma gelmiş olmalıydı. Aleksey'in çok dikkatli olması gerekiyordu. Ama Kyoşa yalan söylediğini anlasa ne olurdu? En kötü ihtimalle oyun biterdi – oynamayı isteyen de Kyoşa'ydı.

Aleksey, "Pekâlâ," dedi.

Aşık kemiklerine uzandı, ama Kyoşa atik davranıp kemikleri eliyle masadan sıyırarak yeniden cebine koydu.

"Sanırım bu akşam olmaz," dedi.

Aleksey duvardaki saate baktı. Gece yarısını geçmişti. Şarap şişesi boşalmıştı, kadehinde de sadece bir yudum kalmıştı. Aleksey şarabın çoğunu kendisinin içtiğini biliyordu. Kyoşa'nın kadehinin hiç yarıdan fazla boşaldığını görmemişti, kendisi kadehini art arda doldururken, Kyoşa sadece kadehinin üstünü tamamlamakla yetinmişti.

Aleksey, "Öyleyse yarın akşam?" dedi.

Kyoşa başıyla doğruladı. İkisi de nerede buluşacaklarını konuşmak zahmetine girmedi. Kyoşa ayağa kalktı. "Yarın görüşmek üzere," diyerek arkasını dönüp gitti. Aleksey bir an onu izleyip izlememeyi düşündüyse de bunu yapmadı. On yıl önce olsa belki yapardı, ama şimdi ne öğrenmeyi umacaktı? Kyoşa'nın nerede kaldığını merak ediyorsa, tek yapması gereken bir aşık oyununu kazanıp o soruyu sormaktı. Sadece yarını beklemesi gerekiyordu. Hatta o kadar bile değil – şu anda yarın olmuştu zaten.

Aleksey şarabın tadını son kez almak için kadehini dudaklarına götürdü, sonra durdu. Masanın üzerinden uzanıp Kyoşa'nın kadehini aldı, şarabı kendi kadehine boşalttı. Böylece içecek bir şey olacaktı. Ama onun bitmesi de çok sürmedi. Bir dakika sonra meyhaneden çıkmış, Domnikiia ile Tamara'nın çoktan uyumuş olacakları Lavrovların evine doğru yürüyordu. Domnikiia, uyandırılmasına aldırmazdı.

Kuzey Cemiyeti, Moskova'da Petersburg'da olduğu kadar güçlü temsil edilmiyordu, ama Aleksey aynı görüşteki subayların nerede toplanacağını biliyordu. Şehirdeki iki lider General Fonvizin ile Kont Orlov'du. Aleksey, 1821'de Fonvizin'in evindeki toplantının raporlarını dinlediğini anımsıyordu. Kendisi de o toplantıya katılmak istemişti, ama sadece çok güvenilir birkaç kişi toplantıya alındığı için o gidememişti. O sırada Kuzey ve Güney Cemiyeti diye iki farklı örgüt yoktu. Onlardan önce kurulan Kurtuluş Birliği uzun ömürlü olmadı. O örgütün hiyerarşik yapısı, kökenini oluşturan Mason localarını taklit ederek üyeliği dörde böldü: Boyarlar, Yaşlılar, Biraderler ve Dostlar. Refah Birliği bunların hepsini geçti, ama çok geçmeden hükümet muhbirlerinin –tek jurnalci Aleksey değildi– örgüte sızdıkları anlaşıldı. Bunun üzerine 1821'de Refah Birliği'ni lağvetmek, her türlü devrim, hatta reform planlarını rafa kaldırmak kararı alındı.

Bunların tümü oyundu. İşin aslını bilenler, cemiyetin yeniden kurulacağını – bunun gerçekleşmesi için eski yoldaşlarıyla bağlarını koparmamanın yeteceğini biliyorlardı. Eskiden Aleksey'den şüphelenilmişse bile, Kuzey Cemiyeti'nin kuruluşundan haberdar olan ve katılanların onlara güvenen üst kademedeki biri tarafından onaylandığı varsayımına dayanarak, Aleksey'e beslenen kuşkular da ortadan kalkmıştı. Kuzey ve Güney fraksiyonları arasındaki ayrılmanın resmîleşmesi sadece bir yan etkiydi. Kendi gündemlerini yürütme olanağı, gruplaşmaların ikisini de sevindiriyordu – Güney'deki radikallerin önünü Kuzey'dekiler kesmeyecek, Kuzey'dekiler de ötekilerin etkisinde kalmayacaktı. Bu bölünme en çok da hükümeti sevindirdi.

Bu yüzden, Rusların çok azı farkında olsa da 1821 çok önemli bir yıl olmuştu. Çoğunluğun gözünde ise o yılın en coşkuyla kutlanacak günü 23 Nisan'dı – sadece Aziz Gyorgiy yortusu olduğu için değil, Napoléon'un 1812'de Moskova'da başlayan yenilgisinin tamamlandığı gün olduğu için önem taşıyordu. Fransızların eski imparatoru, St. Hélèna Adası'nda onur kırıcı bir sürgündeyken ölmüştü. Napoléon'un kendisi ve Batı dünyası için o tarih 5 Mayıs'tı, ama Ruslar için takvimlerdeki farklılığın bir cilvesi olarak Napoléon için sonun başladığı şehrin koruyucu azizinin anıldığı yortu gününe denk gelmişti.

Oysa Aleksey, 23 Nisan 1821'i Bonaparte'ın ölüm haberinin Moskova'ya gelişinden çok önce kutlamıştı. 23 Nisan 1821, ikinci çocuğunun, biricik kızı Tamara'nın doğduğu gündü.

Şimdi Tamara dört yaşındaydı, Kuzey Cemiyeti de, en azından bu ad altındaki varlığıyla aynı yaştaydı. Son zamanlarda toplantılar çok nadiren Fonvizin'in ya da Orlov'un evinde yapılıyordu. Ama Lubyanskaya Meydanı'nda sempatizan subayların toplandığı bir kulüp vardı. Kulübün resmî bir sıfatı olmamakla birlikte, kapıdaki görevli içeriye kimin alınıp kimin alınmayacağını biliyordu.

Aleksey içerideki salona bir göz attı. Son gelişinden bu

yana bir değişiklik olmamıştı. Tanıdığı birkaç yüz vardı, ama yakından tanıdığı bir tek kişi vardı: yalnız başına oturan, Grigoriy İvanoviç Obuhov adında kendi tugayında – Hayatı Koruma Hassa Tugayı'nda– görevli bir yüzbaşıydı. Aleksey bir votka söyleyip adamın yanına gitti.

Obuhov, "Albay Danilov," dedi. "Sizi Petersburg'dan buraya getiren sebep nedir?"

Verilebilecek pek çok cevap vardı, ama Aleksey hiçbirini söylemedi. "Çar dönünceye kadar Petersburg'da yapılacak bir şey yok," dedi. "Bunu burada sizlerle bağlantı kurmak için fırsat bildim."

Bu, adamın gönlünü hoş etmek için söylenmiş bir sözdü, beklenen sonucu da verdi. Aleksey, Cemiyet'te Obuhov gibi birine göre çok daha üst düzeyde sayılırdı; ama yıllar içinde sadece Obuhov'da değil, daha alt rütbedeki bazı subaylarda da hazırlanan tertibin merkezine gerçekte olduğundan çok daha yakın olduğu izlenimini uyandırmayı başarmıştı. Ne kadar çok şey bildiğini zannederlerse, o kadar çok şey anlatırlardı. Karşılığında kendisi de onlara pek çok şey anlatmaya hazırdı. Eğer düşündüğü gibi olursa Kuzey Cemiyeti'nin tamamı elek gibi olacak, her noktasından bilgi akacak ve hükümetin onlara karşı harekete geçmek ve umutlarının ne kadar boş olduğunu kanıtlamak için zahmete girmesine bile gerek kalmadan örgüt liderleri planlarından vazgeçeceklerdi.

Obuhov, "Ne zaman emredilirse hizmete hazırız," dedi.

"Gelecek yıl olacak, sanırım yazın, Aleksandr Petersburg'a dönünce. Onun ölümü başlangıç işareti olacak."

"Onun ölümü mü?" Aleksey bu sözün genç subayın kaldıramayacağı kadar ağır olup olmadığını düşündü bir an. "Bunu önceden nasıl bilebiliriz?" Aleksey buz gibi bir bakışla baktı. Yüzbaşının ne demek istendiğini anlaması uzun sürmedi. "Evet, anlıyorum," dedi "Vatanın iyiliği için herhalde."

Bu, Aleksey'in yıllar önce Maks'la yaptığı bir tartışmaydı. Ne zaman olduğunu tam olarak anımsayamıyor-

du. Maks, vatan için yararlı olmasından söz etmişti (Maks için vatan Rusya olduğu kadar Fransa da olabilirdi tabii), ama vatan denilen şeyin sadece belirli coğrafi sınırlar içindeki bir insan topluluğu olduğunu unutmuş gibi görünüyordu. Çar Rusya'nın vatandaşıydı, ama Çar'ın ölümü kendisine bir yarar sağlamayacaktı.

"Vatanının çıkarına olduğunu bilsen bir serfi öldürür müydün?" Aleksey orada bu tür tartışmalara girmemesi gerektiğini biliyordu, ama Obuhov, onun yalnızca şeytanın avukatlığını yaptığını sanacaktı.

Obuhov içtenlikle, "Bunu serfler için yapıyoruz," dedi. Maks olsa daha iyi bir cevap bulurdu. Obuhov, on milyon bir kişiyi özgürlüğe kavuşturmak için on milyon insanı öldürür müydü acaba? Aleksey, Maks'la o konuşmayı nerede yaptığını birden hatırladı. Desna yakınlarındaki o kulübede, Maks'ın ölümünden birkaç dakika önce konuşmuşlardı. Aleksey votkasını başına dikti, sonra bir tane daha söylemek için elini kaldırdı. Bu noktada Obuhov'a baskı yapıp yapmaması gerektiğini tarttı, ama daha söze başlayamadan bitişik salondan gelen bir ses düşüncelerini böldü.

Bir piyano çalınmaya başlamıştı, ilk birkaç notadan sonra insan sesleri de katıldı. Çalınan "Nerede O Adalar?" şarkısıydı. Oradakilerin çoğu gibi Aleksey de şarkının sözlerini yazanla şahsen tanışıyordu. Daha geçen gün görüşmüşlerdi. O kişi, Aleksey'in az önce Obuhov'a bahsettiği suikastın planlandığı evin sahibi, Kuzey Cemiyeti'nin lideri Kondratiy Fyodoroviç Rıleyev'di. Rıleyev önemli bir şairdi ve "Nerede O Adalar?" gibi şarkıları en muhafazakâr ortamlarda bile çalınıyordu. Ama onun siyasal görüşünü daha çok belirten başka parçalar çalınmıyordu. Kimi zaman Rıleyev –yetenek açısından olduğu kadar, siyaset açısından da– Puşkin'le aynı kefeye konuluyordu, ama Puşkin daha idealistti, bu da sadece şiirlerini beslemekle kalmıyor, bu cemiyet ve Aleksey'in bildiği kadarıyla katılmamış olduğu güneyde sürgün olan Güney Cemiyeti gibi ciddi devrimci gruplardan uzak durmasını da sağlıyordu.

Salondaki subayların çoğuyla birlikte Aleksey ve Obu-

hov da şarkıya katılmak için öteki salona geçtiler. O salon daha büyüktü, ortasında dans edecek bir boşluk bile vardı, şarkının temposu dansa pek elverişli olmasa da birkaç kişi oynamaya kalkışıyordu. Çoğu kişi piyanonun çevresinde toplanmış, piyanonun görünmesini engelliyorlardı. Şarkı söyleyecek kadar sarhoştular, ama çoğunlukla şarkıyı kötü söyleyecek kadar da sarhoş değildiler.

Aleksey dudaklarının şarkı sözlerine ayak uydurarak kıpırdadığını fark etti, ses tellerinde birkaç sessiz nota şekillendi. Yüksek sesle şarkı söylemek –hele başkalarının onu işitmesi fikri– hoşuna gitmiyordu, yine de şarkıya katıldığına, kendiliğinden oluşuveren koronun bir parçası olduğuna sevindi. Obuhov'u gözden kaybetmişti, yavaş yavaş kalabalıkta yol açarak piyanoya doğru ilerledi. Piyanist harika bir iş çıkarıyor, sadece koroya eşlik etmekle kalmıyor, aynı zamanda müziği süslüyor, kontr-melodiler ekliyor, ama şarkı söyleyenlerin sesini bastırmıyordu.

Aleksey sonunda piyanonun başındaki adamın yanına vardı. Göz göze geldikleri anda, Aleksey şarkı sözlerinin gırtlağında donduğunu hissetti. Dimitriy'in çalışındaki bir anlık aksamayı ancak çok keskin bir kulak fark edebilirdi, ama Dimitriy babasını gördükten sonra kendi katkılarını kesip sadece eşlik etmekle yetindi. Az önceki çalışını süsleyen virtüozite parıltıları ortadan kayboldu.

Aleksey, oğlunun Kuzey Cemiyeti'yle herhangi bir ilişkisi olabileceğinden hiç kuşkulanmamıştı. Bir defa fazlasıyla gençti. İkincisi –kısa bir Varşova gezisi dışında– Rusya'dan hiç çıkmamış, Batı'ya gitmemişti. Aslında bu nedenlerin ikisi de aynıydı. Napoléon'la savaşıp onu kendi ülkelerinden başlayarak koca bir kıta boyunca kovalamış olan subaylar, savaştıkları şeyin gerçeğini Paris'te keşfetmişlerdi. Başta gençler olmak üzere çoğu için oradaki hayat bir cennetti. Aleksey de aynı görüşe yakındı, ama bunun Rusya'da gerçekleşemeyecek bir cennet olduğunu kavrayacak kadar yaşlıydı. "Yeryüzünde Cennet" fikri, dünyanın nihai yıkılması kavramını da kaçınılmaz olarak kendisiyle birlikte getiriyordu. Ve Rusya da, akla gelebile-

cek en dünyevi ülkeydi. Dahası, Aleksey, Fransa'nın bile bir ütopya olmadığını biliyordu; çünkü bir ütopya nasıl olur da Bonaparte canavarını yaratırdı? Yarım milyon insanı Avrupa'dan ta Rusya'ya sürüklemiş ve yüz binden az kişiyle gerisin geri dönmüştü. Bu hesaba ölen Ruslar dahil bile değildi. Fransız Devrimi ne iyilikler getirmiş olursa olsun, barış getirmediği kesindi; Aleksey de barışı her şeyden, özgürlükten bile çok sevmesini sağlayacak kadar çok sayıda savaşta çarpışmıştı.

Kuzey Cemiyeti'nde kendi akranı ya da ondan daha büyük birkaç kişi olduğu halde, Aleksey tipik bir üye olamayacak kadar yaşlıydı. Aynı şekilde Dimitriy de fazlasıyla genç ve fazlasıyla Rus'tu. Ama eğer Dimitriy şu kısacık yaşamında devrimci fikirler edinmişse bunun tek kaynağı olabilirdi – Aleksey'in kendisi. Bu uygun düşerdi. Aleksey'in babası fazla okumamıştı, ama onun öğrenme tutkusu Aleksey'e geçmiş ve gerçekleşmişti. Aleksey'in özgürlükten söz eden konuşmaları da aynı şekilde oğlunda o özgürlüğü ne pahasına olursa olsun gerçekleştirme isteğini mi uyandırmıştı acaba

Aleksey'in gözleri bir saniyeden az süre oğlunun gözlerine daldı. Dimitriy'in yüzünde, kendi kafasındakilerden daha az karmaşık olmayan soruları görebildi. Dimitriy'in, babasının Çar'ı devirmek için açıkça suikast hazırlığı yapanlara karışmış olduğunu öğrenmesi, kendisinin Dimitriy'in aynı durumda olduğunu öğrendiği anda duyacağı şoktan çok daha büyük bir şoktu. Aleksey oğlunun bu soruları sormasını beklemedi. Arkasını dönüp oradan kaçtı –sakin ve telaşsız yürüyordu, yine de bu davranışı kaçmak olarak tanımlanabilirdi–, salondan, binadan çıktı, Lubyanskaya Meydanı'nın serin, kararmakta olan havasına daldı.

* * *

Aleksey o akşamki randevuya gitmek için uzun uzun yürümek zorunda kalmamıştı. Kızıl Meydan, 1812'de

Opriçniklerle ilk kez burada karşılaştığı zamanki görünümünden çok farklıydı. Meydan o günden önce de –sadece birkaç gün önce– yine farklıydı, Kremlin'in doğusundaki çok geniş boş alanın önünü kapatan mağazalar ve ufak dükkânlar vardı. Fransız işgali sırasında Aleksey toplantılarını burada yaparken o derme çatma ahşap dükkânların çoğu yanmış, taş olanlar da büyük hasar görmüştü. Yeniden yapılan meydanda eskisi gibi düzensiz, ıkış tıkış yığılmalar yoktu. Doğu tarafında hâlâ dükkânlar vardı, ama hiçbiri tek kattan yüksek değildi. Aziz Vasiliy Katedrali'nin ya da Kremlin'in kendisini kapatacak hiçbir şey inşa edilmemişti. Nehre inen tepedeki katedralin arkasında bir grup yeni yapı vardı, ama bunlar meydandan pek görünmüyordu. Güney tarafından bakıldığı zaman bile o binalar Aziz Vasiliy Katedrali'nin görkemi yanında ufak kalıyorlardı.

Aleksey oraya vardığında saat sekizi biraz geçiyordu. Meydanın şimdiki halini beğeniyordu, aslında tamamen boş olmasını, en azından dükkânların kalkmasını tercih ederdi. Aziz Vasiliy Katedrali yangına kurban gitmiş olsaydı, Aleksey üzüntüden yıkılır, gözyaşlarına boğulurdu. Meydanın ortasında yer almak gururunu taşıyan Minin ve Pozharskiy heykeline bakmak için bir an durdu Aleksey. Heykel yapılalı on yıl olmamıştı; Aleksey meydanda işte bu tür şeylerin bulunmasını istiyordu. Heykel iki yüz yıl önceki, "Zor Günler"[1] dönemindeki kahramanlıklar onuruna yapılmıştı. Boris Godunov (gerçek Opriçniklerden biri, Aleksey'in karşılaştığı canavarlar adlarını ondan almışlardı) kendini imparator ilan etmişti, bir yandan da ülke Kremlin'i kuşatan Polonyalıların istilası tehlikesiyle karşı karşıyaydı. Ancak Dmitriy Mihayloviç Pozharskiy adında bir prens ile Kuzma Miniç Minin adlı bir kasabın

1. Rurik Hanedanı'nın son çarı Fyodor İvanoviç'in 1598'de ölümü ile 1613'te Romanov Hanedanı'nın kurulması arasındaki iktidar boşluğu dönemi. 1601-1603 arasında Rusya'da baş gösteren kıtlık sonucunda iki milyon kişi, yani nüfusun üçte biri öldü. O sırada Rusya, Polonya-Litvanya Birliği'nin işgalindeydi ve halk ayaklanmaları, hile yoluyla tahta oturmak isteyen sahtekârlar gibi çeşitli sorunlarla zor günler geçiriyordu. (Ç.N.)

Moskova halkından bir ordu kurmaları üzerine Polonyalılar püskürtülebildi. 1612 yılıydı. On ikiler her zaman önemli oluyordu. 1612: Polonyalılardan kurtuluş ve hemen ardından Romanov Hanedanı'nın kurulması. 1712: Sen Petersburg'un başkent olduğu yıl – Aleksey bundan pek hoşlanmasa da, tarihteki yerini yadsıyamazdı. 1812: Bonaparte'ın yenilgisi – sadece Rusya'yı değil, bütün dünyayı değiştiren bir olay. Aleksey 1912'de, bir, iki, üç yüzyıl önceki olaylarla kıyaslanabilecek kadar küresel önem taşıyan ne olabileceğini merak ediyordu. Aleksey'in ömrü bunu görmeye yetmeyecekti. Çocukları da göremeyeceklerdi – ama onların çocukları? Belki.

Kyoşa görünürlerde yoktu, ama Spaskaya Kulesi'ndeki[1] saate göre daha sekiz buçuğu yeni geçiyordu. Aleksey meydanın bu yeni boş halinin keyfini çıkararak Aziz Vasiliy Katedrali'ne doğru yürüdü. Meydana kuzey tarafından girmiş ve o anda da katedral o büyük boş alanın karşısından onu kendine çekmişti, meydan eskisi gibi dolu olsaydı bu etki olamazdı. Kremlin, o şatafatlı görüntüsüyle Kızıl Meydan boyunca her noktaya hâkimdi; oysa Aziz Vasiliy, yol gösteren bir fener gibiydi, önemini hiç yitirmemekle birlikte uzaktan küçük görünüyor, yaklaştıkça büyüyordu. Aleksey, Paris'te Notre Dame'ı görmüştü. İçini gezmiş, kulelerine çıkmıştı. Masif ve güzel bir kiliseydi, ama hiçbir zaman Rusya'ya özgü olmanın bu süslü, gösterişli simgesi kadar çarpıcı olamazdı.

"Kızıl Meydan'ın neresinde buluşmak istediğini bir türlü kestiremedim." Aleksey, Kyoşa'nın ne taraftan geldiğini göremedi. Önemli de değildi.

Aleksey, "Burayı bulmakta zorlanmış gibi görünmüyorsun," dedi.

"Oynamaya hazır mısın?"

"Tabii. Nereye gidelim?"

Kyoşa çevresine bakındı, sonra meydanın katedralle

1. (Rus.) Kurtarıcı yani Hz. İsa Kulesi. (Ç.N.)

Minin ve Pozharskiy Anıtı arasındaki boşluğunda yer alan tek nesneyi – Lobnoye Mesto'yu başıyla işaret etti. Bu, yuvarlak, taş bir kürsüydü; Çar'ın fermanları burada okunarak ilan edilirdi. Kürsünün merdivenlerinden çıktılar. Kürsünün meydandan yüksekliği insan boyundan biraz fazlaydı, çevresinde de Aleksey'in omzuna kadar gelen bir taş duvar vardı. Buradan bir kararname okunurken dikkati çekmek kolay olmazdı, ama daire biçimindeki büyük platformun tam ortasında daha ufak ikinci bir kürsü vardı. Aleksey, fermanları okuyan tellalın bu ikinci yükseltinin üzerine çıktığını tahmin etti.

Ama Aleksey'le Kyoşa, o akşam tenha olsa da meydanda dolaşanlar tarafından görülmeyi istemiyorlardı. Sırtlarını dış duvara dayayıp oturunca, kürsünün merdivenlerini çıkıp da özel olarak içeri bakan olmadıkça, kimse onları göremezdi. Merdivenleri çıkan olsa bile, bu mehtapsız gecenin karanlığında ikisini görmek için iyice yaklaşıp bakması gerekirdi. Ancak, eğer aşık oynayacaklarsa karanlık onlar için de sorun olurdu. Kyoşa hazırlıklı gelmişti. Bir mum yaktı. Mumun solgun ışığı karşı duvara bile vurmuyordu, ama yeterliydi. Kyoşa yine kemikleri cebinden çıkarıp ikisinin arasına, taş zemine koydu.

Aleksey, "Nasıl oynuyoruz?" diye sordu. Kyoşa'nın ayrıntıları belirlediğinden emindi.

Kyoşa, "Bahis, soru olacak," diye cevap verdi. "Soruyu ve kaç kemik olduğunu söylüyorsun, başarırsan soruya cevap veriliyor. İkiye katlamayı unutacağız."

"Peki ya kazanamazsan?"

"O zaman kemikler el değiştiriyor. Yenilinceye kadar oynuyoruz, yenilince el karşıdakine geçiyor." Kemikleri Aleksey'e doğru itti. "Sen başla."

Aleksey beş kemiği yere attı. Bu sefer kemiği elinin tersiyle yakalamaya çalışmasına gerek yoktu, havaya atmak için yine en büyük kemiği seçti. Sonra bir soru düşünmesi gerekiyordu.

"Ağabeyinin doğum günü ne zamandı?" diye sordu. "İki kemik."

Kyoşa, "Bunu zaten bildiğini sanıyordum," dedi. "Ama kabul ediyorum."

Aleksey biliyordu tabii. Ama sorunun amacı başkaydı. Kemiği havaya attı ve iki kemiği kolayca aldı.

Kyoşa, "13 Nisan 1788," dedi. Aleksey, onun gerçekten Maks'ın kardeşi olduğundan hâlâ emin değildi, ama delikanlı ev ödevini yapmıştı. Aleksey taşları yeniden, belki biraz da sertçe attı. Kemikler o hızla sektiler ve her zamankinden daha uzağa saçıldılar.

"Annenin baba adı nedir? İki kemik."

Kyoşa kabul etti. Uzaktaki kemikleri almak daha zordu, ama Aleksey bunu da becerdi.

Kyoşa, "Malinovna," dedi. "Ama bu fazlasıyla kolay bir soruydu Aleksey, sana verdiğim mektupta yazıyordu zaten."

Aleksey de soru ağzından çıkar çıkmaz bunu fark etmişti. Kemikleri tekrar attı. "Babanın baba adı neydi?" diye sordu. "İki kemik."

Kyoşa, "Kabul etmiyorum," dedi. Aleksey gülümsedi. Rakibinin araştırması çok derinlere inmemiş gibi görünüyordu.

"Üç kemik?"

"Tamam."

Kemiklerin saçılma biçimi üç tane alınmasını zorlaştırıyordu. Aleksey elindeki öncekinden daha yukarıya attı. Yerdeki üç kemiği kolayca aldı ama yukarıdan ineni yakalamak için uzanmak zorunda kaldı. Parmakları kemiği kavrarken gülümsedikten sonra cevap bekleyerek Kyoşa'ya baktı.

"Babamızın adı Sergey'di." Kyoşa sanki gerisini getiremiyormuş gibi duraksadı, ama Aleksey onun şaka yaptığını tahmin etti. "Sergey İliç Lukin."

Doğruydu. Ama bu delikanlının iyi hazırlanıp geldiğinden başka bir şeyi kanıtlamazdı. Aleksey farklı bir taktik denedi. Kemikleri yere attı.

"Seninle daha önce hiç karşılaştık mı? İki kemik."

Kyoşa, "Hayır," dedi.

Aleksey, "Karşılaşmadık mı?" diye sordu.

"Ben, hayır bahsi kabul etmiyorum dedim."

"Üç kemik?"

Kyoşa başını olmaz gibilerden salladı.

"Dörde ne dersin?"

Kyoşa bir an düşündükten sonra, başıyla onayladı. Aslında bunun önemi yoktu. Eğer cevap "hayır" olsaydı, Kyoşa'nın bu sorudan kaçınmaya çalışacağını biliyordu Aleksey. Soruyu kabul etmekte direnmesi –pekâlâ blöf yapıyor da olabilirdi– daha önce karşılaşmış olduklarını gösteriyordu. O ilk akşam tiyatroda delikanlının yüzü Aleksey'e tanıdık gelmişti, ama nereden olduğunu hâlâ çıkaramıyordu.

Aleksey'in parmakları üçüncü kemiğe uzanırken büyük kemik hafifçe ses çıkararak taş zemine çarptı. Sorusuna cevap alamadığına aldırmıyordu, ama bu durumda el ötekine geçecekti. Kemikleri Kyoşa'ya uzattı.

Kyoşa kemikleri yere atarak, "Senin kim olduğunla ilgili soru sormayacağım," dedi. "Söylediğin kişi olduğuna güveniyorum." Aleksey, Kyoşa'nın yaşına göre ne kadar çok sakin ve özgüvenli olduğunu bir kez daha düşündü.

Kyoşa, "Ağabeyim ne zaman öldü?" diye sordu. "İki kemik."

Aleksey kabul etti. Bu kolay bir bahisti, ama bu soruyu cevaplamaya itirazı yoktu. Aslında, Kyoşa'nın kendi sorularına vereceği cevaplardan çok, onun soracağı sorulardan daha fazla şey öğrenebileceğini fark etti. Kyoşa kemikleri toplamakta zorluk çekmedi.

Aleksey, "28 Ağustos 1812," dedi. Bu, hiç unutamayacağı bir tarihti.

"O vatan haini miydi? İki kemik."

Aleksey bahsi kabul ettiğini belirterek başını sallarken, ne cevap vereceğini düşünüyordu. Kyoşa iki kemiği almakta yine sıkıntı çekmedi, ama Aleksey onun sorusunu cevaplamadı.

"Evet? Maksim vatan haini miydi?"

Aleksey, "Fransız casusuydu," dedi. "Bu kadarını bana

kendisi itiraf etti." Sözcükler dikkatle seçilmişti, Kyoşa da daha dolaysız bir cevap için bastırmadı. Israr etmek yerine kemikleri yeniden attı.

"Onu sen mi öldürdün? Bir kemik."

Aleksey bu soruya ortada bahis olmasa da cevap verirdi, Kyoşa'nın da bunu tahmin ettiği bahsi çok basit tutmasından anlaşılıyordu, ama düzeni bozmadılar.

Cevap sırası gelince, Aleksey, "Hayır, ben öldürmedim," dedi. Bu dolaysız cevap, açıkladığından daha fazlasını gizliyordu.

"Dimitriy mi öldürdü? İki kemik."

Aleksey, oğlunun adını Kyoşa'nın ağzından duyunca bir an bıçak gibi bir sızı duydu, ama sorudaki kişinin Dimitriy Alekseyeviç değil, çoktan ölmüş olan Dimitriy Fetyukoviç olduğunu hemen anladı. Aleksey, Dimitriy'i son gördüğü metruk çiftlik avlusunu gözünün önüne getirdi – o gün, Dimitriy'i ne sağ olarak son görüşüydü ne de ölü olarak ilk görüşüydü. 1813 ilkbaharıydı. Kar erimeye başlar başlamaz, Aleksey, Dimitriy'in donmuş cesedini bıraktığı Yurtsevo'nun kuzeyindeki yanmış çiftliğin yolunu tutmuştu. O zaman bile toprak zar zor kazılabilecek kadar sertti – yine de Aleksey'in Dimitriy'in donmuş cesedini bulduğu kış gününe kıyasla daha kolay kazılırdı. Toprak ne kadar sert olursa olsun fark etmezdi; Aleksey kendine bir söz vermişti. Dimitriy, Bonaparte istilası sırasında kaybettiği üç arkadaşının üçüncüsü ve sonuncusuydu. Hiçbirinin ölümüne tanık olmamış, ama hepsini gömmüştü.

Aleksey'ın suskunluğunu yanlış anlayan Kyoşa, "Öyleyse üç olsun," dedi. Aleksey başını salladı, Kyoşa kemikleri kolayca topladı.

Aleksey, "Hayır," dedi. "Maks'ı Dimitriy de öldürmedi." Bu, öldürenin kendisi olup olmadığı sorusuna az önce verdiği cevap kadar doğruydu.

Kyoşa, "Tam burada ölen ünlü bir Dimitriy vardı, öyle değil mi?" dedi. Konunun değişmesine şaşıran Aleksey bir şey söylemedi. Aşık kemiklerine baktı. Kyoşa onun bu ba-

kışını yanlış yorumladı. "Böyle bir soruya cevap vermek için bana oyun oynatacak değilsin herhalde, öyle değil mi?"

Aleksey gülümsedi. "Herhalde oynatmam. Haklısın. O 1606'da oldu. İlk 'Sahte Dimitriy'di."

"Birden fazla mı vardı?"

"Üç tane vardı – her biri de ölen Çar IV. İvan'ın (Korkunç İvan) kayıp vârisi olduğunu iddia ediyordu. Zor Günler dönemiydi. Sahte Dimitriy'in saltanatı fazla ömürlü olmadı. Onu öldürenler işini bitirince cesedini buraya bıraktılar." Aleksey, Kyoşa'nın bunları bilmemesine şaşırdı, ama Maks'ın da Rus tarihi hakkında şaşırtıcı bilgi noksanları vardı. Öte yandan Kyoşa sadece bilmiyor gibi yapmış olabilirdi. "Bu şeye neden Lobnoye Mesto dediklerini biliyor musun?" diye sordu.

Kyoşa, eskiden her iyi Hıristiyan'ın yapacağı gibi ezberden okuyormuşçasına monoton bir sesle, "*Preedya na mesto, nazivayemoye Golgofa, şto znaçeet: Lobnoye Mesto...*" dedikten sonra "Matta İncili, 27:33," diye ekledi.

"Golgota, yani Kafatası denilen yere vardıklarında..." En azından Fransızlar herhalde Yunanca'dan alarak böyle söylüyorlardı. "Lobnoye Mesto" sözcüğünün Rusça anlamı "Alın Yeri" tanımına daha yakındı, ama bu anlam genellikle kullanılmazdı. Şimdiyse gerçekte düpedüz "İnfaz Yeri" anlamında kullanılan bir terimdi. Hangi anlamda olursa olsun bu terim iki bin yıl kadar önce Kudüs yakınlarındaki, insan kafatasına benzeyen bir kayalığı tanımlıyordu ve sözcüğün kökeni ne olursa olsun o yer Ortodoks Kilisesi'nin ve pek çok Rus'un gözünde İsa'nın çarmıha gerildiği yerdi.

Aleksey, karanlıkta bu kutsal yerde oturdukları, para için olmasa bile aşık kemikleriyle kumar oynadıkları için birden huzursuz oldu. "Gidebilir miyiz?" dedi.

Kyoşa, "Sadece bir el daha," dedi. "Bak – zaten kemikleri attım." Taş zeminde dört kemik vardı, Kyoşa havaya atmak için beşinciyi eline almıştı. "Maks'ı kim öldürdü? İki kemik."

Aleksey bir baş hareketiyle bahsi reddet. Soruyu ce-

vaplamamak için bir neden yoktu, ama birden Kyoşa için hayatı zorlaştırmak isteğine kapılmıştı.

"Üç?"

Aleksey, "Dört," dedi.

Kyoşa bir an düşündükten sonra kabul anlamında başını salladı. Kemiği havaya attı, bu sefer de daha önceki ellerde attığından daha yükseğe atmamıştı. Öteki kemikleri toplamak için elini olağanüstü bir hızla zemin taşlarının üzerinde dolaştırıyordu; Aleksey bu kadar hızlı olamazdı – hiçbir insan bu kadar hızlı olamazdı, Aleksey bu karşılaştırmanın ima ettiği anlamı fark etti. Kyoşa'nın yukarıdan inen son kemiği yere değmeden almak için bol vakti oldu.

"Evet..." dedi.

"Maks'ı, o tarihte sayıları dokuza inmiş olan Eflaklı bir paralı asker grubundan altısı öldürdü. Onlara şaka olsun diye Opriçnikler diyorduk." Aleksey bu şakanın komik olduğu bir anı bile hatırlamıyordu. "Bunların başlangıçtaki sayısı on ikiydi, ama Maks üçünü Fransızlara teslim etti, Fransızlar da onları idam etti. İşte o yüzden ötekiler intikam peşine düştüler." Biri dışında paralı askerlerin hepsinin vampir olduğunu öğrenmeden önce bir süre –çok kısa bir süre– Aleksey de bu hikâyenin gerçek olduğuna inanmıştı. Aleksey, Kyoşa'nın bu olayla bağlantısı olmasa bunca zahmete girişeceğinden emin değildi – kendisinin de *vurdalak* olması akla yakındı; Aleksey onu hiç gün ışığında görmemişti. Ama bu bilgi, Aleksey onun doğruluğundan emin oluncaya kadar açığa vurulmamalıydı.

Kyoşa, "Adları neydi?" diye sordu.

Aleksey kemikleri ona doğru itti. "Bu yeni bir soru," dedi.

İçinde oturdukları kürsü birden ışığa boğuldu. İkisi de o tarafa baktı. Gözleri alışınca Aleksey bu ışık kaynağının yalnızca bir el feneri olduğunu gördü.

Işığın arkasından gelen bir ses, "Burada uyuyamazsınız," dedi. Aleksey, Fransız işgali sırasında düşman askerlerinin kendisini ve şehirde kalmış olan öteki Rusları sü-

rekli taciz ettikleri günleri anımsadı. Ama bu adam Fransızca değil, Rusça konuşuyordu. Bu, yakındaki Kremlin'in Kurtarıcı Kapısı'ndaki nöbetçilerden biriydi. Aleksey ayağa kalktı. Nöbetçinin onlara çay, votka ya da isteyecekleri herhangi bir şeyi getirmek için Kremlin ile Lobnoye Mesto arasında mekik dokuması için Aleksey'in kimliğini göstermesi yeterdi; ama.Aleksey gecenin orada bitmesini yeğledi.

Taş merdivenlerden Kızıl Meydan'a indi. Kyoşa da onu izledi. Asker, platform girişinde durmuş, onların uzaklaşmasını bekliyordu.

Kyoşa, "Yarın görüşürüz," diyerek sureta bir selam verdi, arkasını dönüp tepeden nehre doğru inmeye başladı. Aleksy'in yolu kuzey yönündeydi. Meydanın ortasına geldiği zaman dönüp arkaya baktı, Kafatası Yeri'nde bekleyen nöbetçinin fenerinin pırıltısını seçti. İkinci kez baktığında ise ışık yoktu.

Aleksey onun koynuna girdiği sırada Domnikiia uyumuyordu. Aleksey, uyumakta olan Tamara'yı alnından hafifçe öpmüş, çocuk uyanmamıştı.

Domnikiia, "Neredeydin?" diye sordu.

Bu, normal olarak sormayacağı bir soruydu. Aleksey'in işinin yapısını, bu nedenle de kendisiyle paylaşamayacağı pek çok şey olduğunu bilirdi.

Aleksey, "İşte... birileriyle görüştüm," dedi. "Bilirsin." Aleksey karanlıkta yukarıya baktı, gözlerini göremediği tavana dikti. Domnikiia'nın dönerek kendisine yaklaştığını hissetti. Kadının serin, çıplak bacağı Aleksey'in bacağının üstüne kıvrıldı, Aleksey onun yanağının göğsüne dayandığını hissetti. Domnikiia'nın kolu Aleksey'in göğsünün üstünden dolandı. Aleksey onu sıkıca kendine bastırdı. Uzun, siyah saçlarını okşadı. Domnikiia bir şey söylemedi. Onda, çok uzun yıllar önce gördüğü melankolik bir hava vardı.

Aleksey, "Ne var?" diye sordu.

Domnikiia alçak sesle, "Geri geldiler, Lyoşa," dedi.

Aleksey, anlamazdan gelerek, "Kimler?" diye sormayı aklından geçirdi, ama Domnikiia buna kanmayacak kadar iyi tanırdı onu. Petersburg'daki çalışma odasının duvarlarına karalanan o kırmızı yazıyı gördüğü andan beri şu ya da bu şekilde onların geri döndüğünü Aleksey de biliyordu.

"Nereden biliyorsun?" diye sordu.

"Yelena Vadimovna söyledi. Bir cinayet işlenmiş – en azından onlar cinayet olduğunu söylüyor. Bir erkek. Onu şeyin yakınında... eskiden benim çalıştığım yerin yakınında bulmuşlar. Ama o bir cinayet değil. Yelena bana cesedi anlattı. Kan. Gırtlak. Tıpkı Margarita gibi." Domnikiia'nın arkadaşı ve meslektaşı Margarita Kirillovna'nın gırtlağı yarılmış olarak yatağında çırılçıplak yatışı, Aleksey'in gözlerinin önüne geldi. Yuda onunla işi bittikten sonra kadını öldürmüştü. Tabii, Yuda *vurdalak* değildi, ama öldürürken vampir taklidi yapmıştı. Domnikiia hiç görmediği halde, Aleksey bu taklidin kusursuz olduğunu anlayacak kadar çok sayıda vampir kurbanı ceset görmüştü.

Aleksey, "Belki de abartmışlardı," dedi. "Birinin gırtlağı kesildi mi, söylentiler bire bin katarak abartılır. Yelena olayı en azından üçüncü elden duymuştur."

"Ben de öyle düşünürdüm, tabii eğer sana o mesajı bırakanın kim olduğunu anlamak için pürtelaş buraya gelmeseydin. Buldun mu onu?"

Aleksey tiyatroya gittiğinden beri Domnikiia'ya hiçbir şey anlatmamıştı. O da sormamıştı, ama şimdi sorduğuna göre sorusunun cevaplanmasını hak ediyordu.

"Maks'ın kardeşi olduğunu iddia ediyor."

Domnikiia hiç düşünmeden, "Maks'ın erkek kardeşi yoktu," diye atıldı.

"Emin misin?" Aleksey de öyle düşünüyordu, ama Domnikiia kadar kesin konuşamazdı.

Domnikiia yataktan kalktı, Aleksey onun tuvalet masasına gittiğini duydu. Domnikiia bir mum yaktı, mumun alevi parıldadı. Aleksey onun eğilip bir çekmeceyi açışını seyretti. Domnikiia, göğsünü açıkta bırakacak şekilde sa-

çını arkaya attı. Aleksey ona baktıkça hâlâ heyecanlanıyordu. Domnikiia ona döndü, Aleksey'in bakışını yakaladı ve ilişkilerinin niteliğini çok iyi gösteren bir şekilde gülümsedi. Sonra elini çekmeceye sokup eski bir defter çıkardı. Yatağa geri geldi, mumu Aleksey'in tarafındaki masaya koydu ve yeniden yorganın içine girdi. Defterin sayfalarına göz atmaya başladı, uzun uzadıya okumaktan çok belirli bir şeyi arıyor gibiydi.

"Sen benim belleğimin ne kadar güçlü olduğuna hep şaşardın," dedi.

"Hâlâ da şaşıyorum."

"İyi, ama hile yapıyorum." Defteri Aleksey'e çevirdi, sadece bir sayfanın görünebileceği biçimde katlanmıştı defter. Aleksey yazıları seçemiyordu. Yaşlanmaya başlamasının bedenindeki belirtilerini pek fark etmemişti, ama gözlerinin bozulması işte o belirtilerden biriydi. Domnikiia'nın bileğini iterek sayfayı biraz daha uzaklaştırdı, sonra mumun defterin yakınına getirdi. Sayfanın tepesindeki yazı en büyük olanıydı.

Kardan Adam.

Aleksey gözlerini kısarak okumaya devam etti

Aleksey İvanoviç Danilov. Yüzbaşı. Lyoşa.

"Nedir bu?" diye sordu.

"Müşteri notlarım. Bana para veren her erkek, sırtüstü yatıp kendisini tanıdığım erkeklerin en dayanılmazı olduğuna inandırmamı beklerdi. Onları inandırabilmek için unutulmaz izlenim bırakmışlar gibi yapmak gerekir. Bunu yapabilmek için de, onlarla ilgili bazı şeyleri hatırda tutmak işe yarar."

Aleksey, "Peki Kardan Adam nereden çıktı?"

"Hepinize birer lakap takardım. Bazıları isimlerini hiç söylemezdi. Çoğu yalan söylerdi. Takma adı hatırlamak daha kolaydır."

"Ama neden Kardan Adam?"

"Beni korkunç bir kartopu saldırısından kurtarmıştın, hatırladın mı?"

Aleksey güldü, Domnikiia onu öpmek için üzerine eğildi. Aleksey onun dudaklarını kendi dudaklarının üzerinde hissetti, ama gözlerini defter sayfasından ayırmadı. Öğrendikçe eklenmiş olan, kopuk kopuk çok fazla bilgi vardı.

Üniforma giymiyor. Evli. Oğlu. Dimitriy.
Parmaklar. Marfa.
İki erkek kardeş.

Yaşamı, alışkanlıkları, ilgi duyduğu şeyler hakkında düzinelerle ufak ayrıntı işlenmişti. Bütün bu bilgilerin arasına, giderek sıklaşan ve samimileşen notlar halinde, Aleksey'in kelimelere bile dökemediği ama her birini mahcubiyet ve zevkle anımsadığı, sevişirken yaptıkları hakkında tarifler serpiştirilmişti.

Sayfadaki son yazı, epey aşağıda, sayfanın yarısına yakın bir yerdeki kısacık cümleydi.

Onu özle.

Aleksey, Domnikiia'ya baktı. Kadının gözleri parlıyordu. Aleksey başparmağıyla onun kolunu hafifçe okşadı.

"Çok profesyonelmişsin," dedi.

"Çoğunlukla."

Aleksey, "Herhalde bunu kimsenin görmesini istemeyiz, öyle değil mi?" diyerek, o sayfayı defterden koparacakmış gibi elini uzattı.

"Hele dur!" Domnikiia defteri onun elinden kaptı. "Arada bir bazı şeyleri kontrol etmem gerekiyor."

Aleksey, Domnikiia'yı bileğinden tutarak üzerine çekti. Tekrar öpüştüler, Aleksey yine defteri almaya yeltendi, ama Domnikiia kolunu yana açarak defteri uzakta tuttu.

Aleksey, "Hem şimdi ne diye bana gösterdin bunu?" diye sordu.

Domnikiia onun üzerinden yana kaydı ve dikkatini yeniden deftere yöneltti. "Maks yüzünden," dedi.

Aleksy onun arkasını döndüğüne sevindi, böylece yüzündeki gülümsemenin kaybolduğunu görmeyecekti. Domnikiia'nın Maks'la yattığı sır değildi, ama yıllardır bunun sözü edilmemişti. Bunda bir yanlış yoktu. Domnikiia'nın mesleğiydi bu, ama Aleksey'in sevgisinin büyüklüğü ona hâlâ acı veriyordu; gerçi Domnikiia'yı çok seviyordu, ama acı veren ona duyduğu sevgi değildi, Maks'a duyduğu sevgiydi.

Domnikiia alt kısmını eliyle kapatıp başka bir sayfayı göstererek, "İşte," dedi.

Robespierre.
Gözlük. Maksim. Maks. Lukin.

Takma ad çok uygundu. Domnikiia, Aleksey'in çok daha sonra öğreneceği Maks'ın gerçek tıynetini iyi sezmişti. Aleksey sayfanın altına doğru okumaya devam etti.

Anne Saratov'da. Yelizaveta Malinovna. İki kız kardeş.
Tek erkek kardeş bebekken öldü. O konuyu açma.
İnnokyentii.

"İnnokyentii – o da bu adı kullanıyor. Ya da en azından Kyoşa'yı."

Domnikiia, "Öyleyse Maks'ın kardeşi değil, ama anlattığı şeyleri biliyor," dedi. Aleksey bu görüşe katılmak durumundaydı, ama aklı çoktan başka yerlere gitmişti. Kyoşa söyleyinceye kadar Maks'ın bir erkek kardeşi olduğunu bilmiyordu. Oysa şimdi, bunun gerçek olduğunu neredeyse birinci elden öğreniyordu. Şu anda ortaya çıkan mesele, Kyoşa'nın bunu nereden öğrendiğiydi. Aleksey, cevabın apaçık olduğunu düşünmekten kendini alamadı.

"Gerisini de göreyim," dedi. Domnikiia'nın eli hâlâ sayfanın alt kısmını kapatıyordu.

Domnikiia, "Olmaz!" diye haykırdı. "Maks'ı neyin

tahrik ettiğini görmek istemezsin, öyle değil mi?"

"Saçmalama. Sadece, Kyoşa'nın söylediklerinin doğru olup olmadığını anlamama yardım edecek başka ayrıntılar var mı diye merak ediyorum."

Domnikiia elini gönülsüzce çekti. Sayfanın geri kalanı boştu.

İtirafta bulunurcasına, "Onun hiçbir özelliği yoktu," dedi. "Onu yeterince tanımama fırsat kalmadan sen onu korkutup kaçırdın."

Aleksey, onun ne kadar az da olsa Maks'ın bıraktığı izlenimi gizleyerek anısını korumaya çalıştığını sezdi, ama bu önemli değildi. Maks'ın büyüklüğü başka bir noktadaydı. Asıl önemli olan, Kyoşa'nın bildiklerini bu defterden öğrenmemiş olmasıydı. Zaten öyle olduğunu düşünmek bile abesti; ama durum ne kadar kesin görünürse görünsün, Yuda'nın ektiği kuşku tohumları her an yeşerebilirdi.

Domnikiia, "Peki şimdi vampir mi bu Kyoşa?" diye sordu.

"Bilmiyorum, ama olabilir."

"Eğer öyleyse, onu öldürecek misin?"

Aleksey başıyla doğruladı. "Evet tabii." Bu, *vurdalak*'ın büyükannesinin masallarındaki hortlaklardan farklı bir şey olduğunu ilk keşfedişinden sonraki birkaç saat içinde verdiği bir karardı – o tür yaratıkların hepsi ölmelidir. O zamandan bu yana onlar hakkında öğrendikleri de bu fikrini değiştirmesine neden olmamıştı. Ancak, 1812'de karşılaştıklarından başka, o türden başka bir tek örnek görmemiş olduğunu da belirtmek gerekirdi. O zamandan bu yana birkaç –tam olarak altı– kez ava çıkmış, ama zanlıların şansına bu kuşkular hep doğal açıklamalarla son bulmuştu. Kyoşa'ya da aynı tarafsızlıkla davranacaktı.

Domnikiia defteri alıp çekmeceye kaldırdı. Sonra mumu söndürüp Aleksey'in yanına uzandı. Birkaç dakika sessiz yattılar, ama Domnikiia'nın soluğu ağırlaşıp uyku hırıltısına dönüşmedi.

Sonunda, "Bunu yapmak zorunda mısın?" diye sordu.

"Benim peşime düşen o. Bir şey yapmam gerek."

"Ne istiyor?"

"Henüz bilmiyorum."

"Bundan önce şansın yaver gitti, sen de biliyorsun. Üstelik şimdi düşünmen gereken Tamara var."

Aleksey, "O zaman da Dimitriy vardı," dedi. Domnikiia ona arkasını döndü, başka bir şey söylemedi; ama Aleksey, bunu yapmak zorunda olduğunu, iki çocuğu için yapmak zorunda olduğunu Domnikiia'nın anladığını sezdi. Uzandı, eli kadının elini buldu. Domnikiia'nın beş parmağı onun üç parmağını sıktı.

Aleksey orada ne kadar yattığını kestiremedi. Uyumadı, ama iyice uyanık da değildi, o gün olanlar aklında dönüp dururken Kyoşa'yla pek bağlantılı olmayan, ama mutlaka çözmesi gereken bir sorun olduğunu fark etti. Elini Domnikiia'dan çekti. Uykuya dalmış olan kadının parmakları onu tutmaya çalışmadı. Aleksey gecelik gömleğini üstüne geçirip bitişik odaya geçti.

Orada bıraktığı bazı eşyaları vardı, ama çoğu en azından mektup gelip gelmediğini anlamak için her gün bir kez uğradığı Zamoskvoreçye'deki oteldeydi. Odanın bir köşesinde, –Austerlitz Savaşı'ndan da önce aldığı– yanından ayırmayı göze alamadığı şeyleri sakladığı, yıpranmış, deri heybe duruyordu. Lambayı yaktı, heybeyi yazı masasının üstüne koydu. Aradığı şeyin, heybenin ufak sol gözünde olduğunu biliyordu. İnce kâğıttan üçe katlanmış beş sayfa: Petersburg'dan çaldığı, Kuzey Cemiyeti üyelerinin listesi. Listeyi açtı, yazılara baktı. Domnikiia'nın yazısından bile küçüktü. Hiçbir şeyi sökemedi.

Yeniden heybenin içini yokladı, parmakları ihtiyacı olan şeyi buldu. Gözlüğü çıkardı. Bu, Maks'ın gözlüğüydü. Aleksey onu yıllar önce Maks'ı gömmeden evvel cesedinin üzerinden almıştı. Gözlüğün bir camı kırılmıştı, ama o zamanlar Aleksey'in gözlüğe ihtiyacı yoktu. Okumakta zorluk çektiğini ilk kez Tamara'nın doğmasından kısa bir süre sonra fark etmişti. Gözlüğü denemiş, ama

sağlam cam bile işe yaramamış – aslında daha da bulanık göstermişti. Aleksey, gözlük konusunda yıllar önce Maks' la yaptığı, ama sonradan unuttuğu bir konuşmayı anımsadı. Maks uzağı göremiyor, ama yakını görüyordu. Yaşlılar –Maks'ın kullandığı terim buydu ve artık Aleksey için de geçerliydi– okurken görmekte zorlanırlardı. Her iki sorunu çözmek için farklı cam gerekirdi.

Aleksey, "Peki yaşlanınca sen ne yapacaksın?" diye sormuştu. "İki çift cam mı kullanacaksın?"

Maks gülümseyerek, "Benjamin Franklin'e başvuracağım," demişti.

"Amerika çok uzak. Hem adam biraz... ölü değil mi?"

Maks, "İnsanın fikirleri ölümünden sonra da yaşar," diye açıklamıştı. "Haklısın, Franklin'in icadı iki çift camdı, ama tek çerçeveye yerleştirilmiş farklı camlardı. Biri karşıya bakmak, öteki okumak içindi. Petersburg'da bana öyle cam yapabilecek birini tanıyorum – zamanı gelince."

Oysa Maks için gözlük yaptırma zamanı hiç gelmemişti, Aleksey'in gençken korktuğu, ama orta yaşlara gelince yaşlanacak kadar sağ kalabildiği için sevinçle karşıladığı öteki yaşlılık belirtilerini de görememişti Maks. Aleksey uzağı hâlâ iyi görüyordu, ama okumakta zorluk çekmeye başlayınca Petersburg'daki aynı gözlükçüye gidip Maks'ın eski çerçevesine uyacak cam yaptırtmıştı. Domnikiia'nın yanında gözlük takmaktan kaçınıyordu –yatak odasında onun defterindeki yazıları sökmek için uğraşması o yüzdendi. Ama şimdi gözlüğü takıp listedeki adlara baktı.

Neyse ki liste alfabetik sıraya göre düzenlenmişti. İkinci sayfanın üçte ikisini geçtikten sonra aradığını buldu.

Grigoryev V.F.
Gusev, İ.B.
Danilov A.İ.
Danilov D.A.
Demidov E.B.
Dimitriyev P.P.

Demek Dimitriy sadece piyanist değildi, bu Aleksey'in aklının ucundan bile geçmemişti. Eğer güvenmeseler Dimitriy'i kulüpten içeri sokmazlardı, oğlunun gözlerinde gördüğü ifade de gerçeği göstermişti. Bu sadece işin doğru olduğunu kanıtlıyordu. Ama cevaplanmamış pek çok soru vardı daha. Kuzey Cemiyeti'nin sempatizanı olmak demek bütün yöntemlerini desteklemek demek değildi – aslında üyelerin çoğu ayrıntılı planları bilmezdi. Henüz belirsiz olmakla beraber Çar'a suikast yapma planını, sadece Aleksey'in de aralarına sızdığı çekirdek grup biliyordu. Bu bilgiyi Obuhov'a açıklamasının ve diğerlerine de söylemeye niyetlenmesinin nedenlerinden biri de, planları öğrenmenin yaratacağı şok sonunda Cemiyet'in temellerinden yıkılacağını ümit etmesiydi. Ne var ki Obuhov şok geçirmemişti. Gerçeği öğrenince Dimitriy şoka girer miydi acaba?

Aklına gelen bir başka soru da, neden kendisiyle oğlunun, en azından görünürde aynı dava için çalıştıklarına dair kulağına hiçbir şey çalınmamış olmasıydı. Hiç kuşkusuz, Dimitriy bu konuda ağzını açmazdı; ama durumu kesinlikle bilmesi gereken Rıleyev ya da Obolenskiy neden hiç değilse onu kutlamak için tek kelime etmemişlerdi? Belki de güvenliğin ne demek olduğunu göründüklerinden daha iyi biliyorlar, baba-oğul bile olsalar başka üyeler hakkındaki gereksiz konuşmaların potansiyel tehlike olduğunu anlıyorlardı. Belki de bu konuyu ona açacak kadar önemsememişlerdi.

Önemi yoktu. Ama önemli olan Aleksey'in elinde tuttuğu listeydi. Masanın çekmecesini açtı, bir kâğıt buldu. Kâğıt listenin kâğıdıyla uyuşmuyordu, kendisi de o el yazısını ustaca taklit edemezdi. Ama önemi yoktu – sadece daha fazla uğraşmak gerektiği anlamına geliyordu. Bir sayfayı değiştirmek yerine, beş sayfayı da baştan yazacaktı. El yazısını belli etmezdi, yakalanacak bile olsa listeyi kopya ettiğini söylerdi.

İşi tamamlaması –bir sayfadaki adları öteki sayfaya aktarması– sadece yarım saat sürdü. Listeye önceden iyi-

ce bakması gerekirdi. Onu şaşırtan birkaç ad vardı, ama ikinci sayfadaki o isim dışında hiçbiriyle ilgilenmedi. Bitirince yazdıklarına baktı.

Grigoryev V.F.
Gusev, İ.B.
Danilov A.İ.
Demidov E.B.
Dimitriyev P.P.

Tabii, Dimitriy'i her türlü şüpheden uzak tutabilmek için bundan fazlası gerekliydi, sırası gelince Aleksey onu da düşünecekti. Şimdilik umudu, suikast tertibinin çökmesi ve listeye hiç ihtiyaç kalmamasıydı. Kendi adını da çıkarmayı bir an aklından geçirdi, ama bu aptallık olurdu. Listeyi –eğer vermeyi seçerse– verdiği herkes onun üyeliğini ve gerçekte kime sadık olduğunu da bilirdi zaten. Onun adının olmadığını görünce listenin değiştirilmiş olduğunu anlarlardı, anlayınca da listeden silinenin sadece Aleksey'in adı olmadığı akıllarına gelirdi. En iyisi, değişikliği en azda bırakmaktı.

Aleksey asıl listenin sayfalarını buruşturup gevşek bir topak haline getirdi ve lambanın aleviyle tutuşturdu. Yanan kâğıtları şöminenin ızgarasının üstüne attı, kâğıtların büzülüp kıvrılışını seyretti. Kâğıtlar tamamen yanmadan alevler hızla azaldı. Aleksey onları ocak demiriyle itti, alevler kısa bir süre canlandı. Sonra yeniden söndü, geriye hâlâ yanmamış minik bir kâğıt parçası kaldı. Alevsiz bir kızıl parıltı, yukardan bakınca ilerleyen bir ordu gibi görünerek, son isimlerin üzerinden ağır ağır geçti, kendi çevresinde kıvrıldı, giderek küçülen bir daire haline geldi ve sonunda yakıtını tüketerek yok oldu. O sırada bile, artık kül haline gelmiş olan bazı kâğıtlar alevlenmeden önceki biçimlerini koruyorlardı. İsimler, siyahın üstünde daha siyah olarak görülebiliyordu. Aleksey ocak demiriyle külleri karıştırdı, küller toz halinde dağıldı. Taşıdıkları bilgi sonunda yok edilmişti.

Aleksey yatak odasına döndü. Geçerken Tamara'ya göz attı. Mışıl mışıl uyuyordu. Bugün eskisine oranla üvey ağabeyi ile daha çok benzer yanları olduğunu fark etti Aleksey. Onu çocuklarından sadece birini değil, ikisini de gizlemek zorunda bırakan tuhaf bir dünyada yaşıyordu.

7

Kyoşa üç kemiği kolayca aldı ve koydukları kurallara göre gereksiz olduğu halde dördüncüyü elinin tersiyle yakaladı. Gösteriş yapıyordu. O akşam sorduğu ilk soru basitti:

"Adları neydi?"

Aleksey seve seve cevap verdi. "Petro, Filipp, Andrey, Yakov, Varfolomey ve Yuda. Tabii bunlar takma ad. Orada olmayan üçü Foma, Matfey ve Yoan'dı."

Kyoşa, "Ne kadar da dindarmışlar," diye yorum yaptı.

Aleksey acı bir tonda, "İsimden ne anlaşılır ki?" dedi.

"Onlara ne oldu? Üç kemik."

Aleksey başını salladı. Oyun artık sadece bir formaliteydi. Kyoşa, üç dört, belki de daha fazla kemik toplamakta zorluk çekmeyecekti. Bu, –hızlı hareket edebilen ve çok az ışıkta da görebilen– bir vampir için kolay oyundu. Ama Aleksey onun hakkında henüz hüküm vermeyecekti. Belki de çok pratik yapmış ölümlü bir insansı. Kyoşa, oyunu kolayca kazandı.

"Öldüler."

"Hepsi mi?"

Aleksey kemiklere bir göz attı, Kyoşa da her soruya oyunun eşlik etmesi kutsal bir ritüelmiş gibi hemen oynadı.

Oyunu tamamlayınca, "Hepsi mi?" diye tekrar sordu.

Aleksey, "Hepsi," dedi.

"Onları sen mi öldürdün?" Oyun tekrarlandı.

Aleksey yanıtlamadan önce bir an düşündü. Kyoşa gerçekten bunu öğrenmek için mi gelmişti? Ve Aleksey cevap verince, yaratık arkadaşlarının ölümlerinin intikamını mı alacaktı? Pek olası görünmüyordu. Bunu vicdan meselesi yapmanın ne gereği vardı? Bir *vurdalak*, bir tek gecede sırf yemek için iki ya da üç kişiyi öldürürdü – Aleksey bunu gözleriyle görmüştü. Bir nedenleri olunca da düzinelerle insanı öldürebilirlerdi. Kyoşa, Aleksey'den intikam almaya gelmişse, bunu nasıl olsa yapacaktı.

Aleksey, "Evet, hepsini öldürdüm," dedi. Bu *vurdalak*'a kendi cinsinden olanları ortadan kaldırmakta ne kadar usta olduğunu söylemekten zevk aldığı için, sesinde böbürlenen bir ton vardı. Domnikiia'nın gece söylediği gibi ölümlerin bazıları planlanmadan, şans eseri olmuştu, Ama Aleksey o sırada oradaydı ve şansın işlevini sonuna kadar yerine getirmesini sağlamıştı. Ama asıl şansının, Yuda'nın onu ölü değil de diri olarak daha ilginç bulmasında olduğunu biliyordu.

Kyoşa, "Anlaşılan ağabeyimin öcünü almama gerek yok," dedi. Elini cebine soktu, birkaç gece önce meyhanede Aleksey'e gösterdiği altıncı ve en ufak aşık kemiğini çıkardı. Yine bir meyhanedeydiler. Bu seferki meyhane, buluştukları Aziz Klement Kilisesi'nin karşısındaydı. Kilisenin kırmızı sıvalı duvarları pencereden görünüyordu. Kyoşa, "Artık fazla kolay olmaya başladı," dedi. "Bence bir sonraki soru beş kemiği hak ediyor."

Altı kemiği masaya attı ve yine en büyüğünü eline aldı.

"Beş kemik," dedi. Aleksey başıyla onayladı. Kyoşa bir an durduktan sonra soruyu sordu. "Onların *vurdalak* olduğu doğru mu?"

Aleksey'in bahsi kabul ya da reddetmesine fırsat kalmadan Kyoşa beş kemiği de toplayıp altıncıyı rahatça yakaladı. O sözcüğü Kyoşa'nın ağzından duymak tuhaf bir rahatlık verdi. Gerçi bunu söylemesi doğası hakkında

hiçbir şey kanıtlamasa da, bir kardeşin öteki kardeşinin öcünü almakla pek ilgisi olmadığını Aleksey'e göstermiş oldu.

Aleksey, "Neredeyse öyle sayılabilir," dedi. Kyoşa soran bir ifadeyle kaşını kaldırdı. "Yuda insandı, ama ötekiler bunu hiç tahmin etmediler. O da onlar kadar kötü bir yaratıktı – kıyamet gününde hesap verilirken onu ötekilerden ayrı tutacaklarını sanmam."

Kyoşa kemikleri yeniden attı. "Üç kemik – Yuda'nın *vurdalak* olmadığına emin misin?" dedikten sonra kemikleri kolayca topladı.

Aleksey, "Onun gün ışığında gördüm," dedi. Kyoşa için bu kadarını bile söyleyemezdi.

"Bir kemik. Yuda'yı öldürdün mü?"

"Öldürdüm."

Kyoşa, kemikleri yeniden topladı. "Üç kemik," dedi. "Yuda'yı öldürdün mü?"

"Öldürdüm."

"Beş kemik. Yuda'yı öldürdün mü?" Kyoşa büyük kemiği havaya attı, sonra masanın üstünden bir, iki, üç, dört, beş kemik aldı. Elini çevirdi, düşen kemiği tutmak için avucunu açtı, ama kemik eline değmedi. Aleksey hızla uzanıp kemik Kyoşa'nın eline birkaç santim kala onu havada yakaladı.

Kyoşa gülümsedi. "Yarın söylersin," dedi. Sözünü bitirir bitirmez de gitti.

Aziz Klement Kilisesi'nde Aleksey'le buluşmasından sonra Kyoşa'nın oradan ayrılırken izlediği yolla, 1812 sonbaharında buna benzer bir buluşmadan sonra Opriçnik Foma'nın izlediği yolun aynı olması sadece bir rastlantı olmalıydı. Aleksey her iki olayda da takip etmek isteği duymuştu; gerçi 1812'de bu takibin nereye varacağı hakkında bir fikri yoktu, bugün ise zaten kuşkulanmakta olduğu bir şeyi, yani Kyoşa'nın da Foma türünden bir yaratık olduğu gerçeğini kanıtlamak için onu izlemeye ni-

yetliydi. Şehir merkezinin güneyindeydiler, o yüzden kim olsa kuzeye doğru yollanması mantıklı olurdu. Kyoşa'nın Vodootvodniy Kanalı'ndan hemen önce kuzey yönünde yürümeye devam etmek yerine batıya doğru sapmasıyla rotası Foma'nınkinden ayrıldı.

Aleksey güvenli bir mesafeden izliyordu. Onca yıl önce Foma'yı izlediği yolu bu kadar iyi hatırlamasında şaşılacak bir yan yoktu. O zamandan bu yana o sonbaharda olanlardan kafasında tekrar tekrar canlandırmadığı sadece birkaç olay vardı. Şimdi takip süreci farklıydı. Şehir düşmandan kurtulmuştu. Bu geç saatte bile sokaklarda Moskovalılardan oluşan bir kalabalık vardı; ama dikkatlerini çeken herkesi durdurup orada ne yaptığını soran işgalci askerler yoktu. Bu durumda, izlenen kişi izleyenden daha avantajlıydı. Kyoşa'nın yürüyüşünü yavaşlatmasına herhangi bir neden yokken, Aleksey ona görünmemek için hâlâ dikkatli davranmak zorundaydı.

Kyoşa yeniden kuzeye dönüp Taş Köprü'ye yürüdü. Aleksey geride kalmaya zorlandı. Sokaklardan geçerken, izlediği kişiye yaklaşmak, Kyoşa arkasını dönecek olursa binaların ya da geçitlerin köşesine saklanmak olanağı vardı. Oysa şimdi hiçbir şey yoktu. Kyoşa köprünün ortasında durduğu zaman dört bir yanını rahatça görebilirdi, ay ışığı olmadığı halde sokak fenerleri çevreyi yeterince aydınlatıyordu. Kyoşa giderek uzaklaşırken, Aleksey eli kolu bağlı beklemekten başka bir şey yapamadı. Sonunda kendisi de nehrin karşı yakasına geçmeyi göze almak zorundaydı. Neyse ki şansı yaver gitti; üç kişilik bir sarhoşlar grubu –ama yalpalayarak yavaşlayacak kadar sarhoş olmayan sarhoşlar grubu– köprüde yürümeye başladı. Aleksey birkaç adım arkalarından izliyordu. Şimdi hareketli bir kamuflajı vardı. Kolayca yana kayıp adamların arasından bakar, Kyoşa'nın fazla uzaklaşıp uzaklaşmadığını kontrol edebilirdi. Kyoşa o sırada arkasına dönecek olursa, sadece üç sarhoşu görürdü. Onların arkasında birinin daha olduğunu fark etse bile, o kişinin Aleksey olduğunu anlayamazdı.

Kyoşa, köprünün kuzey ucundan çıktığı anda, Aleksey tam ortadaydı. Aleksey onun ne tarafa saptığını göremedi. Nehrin kıyısından doğu yönünde de yürümüyordu, Kremlin'in önünden geçtiği için rahatça görülebilen Manejnaya Caddesi'nden de ortalıkta görünmüyordu. Aleksey köprünün sol kenarına fırlayıp aşağıya baktı. Kyoşa'nın oradan batıya doğru ilerlediğini ve yeni yapılmış binaların arasında gözden kaybolmak üzere olduğunu gördü. Saklanmaktan vazgeçip köprünün geri kalan bölümünü koşarak geçti. Artık görünmeyen Kyoşa'nın kendisini görmesi pek olası değildi, ama görse de Aleksey umursamıyordu. Kyoşa'nın seçtiği rota, Aleksey onu izlemekten vazgeçip doğruca eve dönme kararı verseydi, o zaman izleyeceği yoldu. Gerçi bu sık sokaklar ağı içinde Kyoşa'nın sapabileceği pek çok yol vardı, ama Aleksey'in kafasındaki en büyük olasılık onun Arbat'a, Valentin'le Yelena'nın, daha da önemlisi Domnikiia ile Toma'nın yaşadıkları yere doğru gittiğiydi.

Aleksey köprünün ucuna geldi ve Kyoşa'yı son gördüğü sokağa baktı. Görünürde ondan en ufak bir iz yoktu. Ama Aleksey'in niyeti artık değişmişti. Şimdi Kyoşa'nın nereye gittiğini bulmak yerine, en büyük önceliği Kyoşa'nın o adrese varmasını engellemekti ya da varırsa bile Aleksey'i orada kendisini beklerken bulmalıydı.

Aleksey en kestirme yoldan eve koştu. Kyoşa'dan iz yoktu, Aleksey de gizlenmeye çalışmadı. Kyoşa –ya da görünmemeye çalışan herhangi biri– Aleksey'in geldiğini bir blok öteden duyabilirdi. Aleksey eve girdi, Domnikiia ile Tamara'nın odalarına gitti. İkisi de uyuyordu. Her şey olması gerektiği gibiydi, ama bu Aleksey'e sadece Kyoşa'nın henüz gelmediğini, ama bunun daha sonra gelmeyecek demek olmadığını gösteriyordu. Ayrı odalarda yattıkları sürece hem Domnikiia'yı hem de Tamara'yı kollaması olanaksızdı. Kızının odasına gitti, yorganını açtı; çocuğun sadece başıyla ayakları uzun geceliğinden dışarıda kalıyordu. Elleri bile geceliğinin kollarının içine gizlenmişti. Aleksey kızını kucağına aldı, odadan çıktı. Kız bi-

raz kıpırdandı, ama uyanmadı. Öteki yatak odasına girdiler, Aleksey onu annesinin koynuna yatırdı, üstünü örttü. Sonra salona geçti, yine bir gece önceki gibi heybesini açtı.

Dimitriy'in oyuncak kılıcının kalın tahta sapını kavradı. Onca yıl önce Aleksey böyle bir kılıcın gerçekten ne işe yarayacağını bilmediği halde, kılıç çok iyi yapılmıştı. Yatak odasına döndü; kılıcı karyolanın kendi tarafına, şiltenin altına soktu. Sonra yattı. Elini uzatıp Domnikiia'nın saçlarının üzerine koydu, onun ve Tamara'nın birbirinden kolaylıkla ayırt edilebilen soluklarını dinledi. Yüreğini saran korku olmasa, bu geceyi böyle geçirmek harika olurdu.

Domnikiia'yı uyandırıp uyarmanın çok daha güvenli olacağını biliyordu, ama başlangıçta kendi kendine dediği gibi Domnikiia'yı kaygılandırmamak için değil, kendisini onun çıkışmasından, siteminden korumak için bunu yapmadı. Onların başına bu belayı kendisi açmıştı; onun meraklılığı Kyoşa'nın yemini yutmasına neden olmuştu. Domnikiia doğrudan hiçbir şey söylemezdi; tam tersine, ona bu işte beraber olduklarını söylerdi – ilişkilerinin başlangıcında, ikisinin de *vurdalak*'ları bilmediği ve onlardan korkmadığı sadece birkaç ay geçirmişlerdi. Bu korku onları bölmek yerine, bir çift olmalarının doğal parçasıydı.

Ama Tamara işi değiştiriyordu. Domnikiia kendi adına korkmadığını ne kadar söylerse söylesin, kızını tehlikeye attığı için Aleksey'den nefret ederdi. Böyle bir durumda Tamara onların değil, onun, Domnikiia'nın kızıydı. Domnikiia'nın uğruna Aleksey'e sırt çevireceği tek bir kişi vardı dünyada – en azından Aleksey tek bir kişi olmasını umuyordu.

Domnikiia ne düşünecek olursa olsun, yine de bu konuyu açmamak en iyisiydi. Tamara'yı oraya getirmesinin nedeni olarak kızının kâbus gördüğünü söylerdi – çocuk böyle bir rüyayı hatırlamasa da olurdu.

Kâbus olsa da olmasa da, şafağın ilk turuncu ışığı per-

denin ardından parlayıncaya ve kuşlar yeni günü haber vermek için cıvıldamaya başlayıncaya kadar, bütün gece gözüne uyku girmeyen Toma değildi. Kyoşa gelmemişti. Moskova büyük bir kentti. Onun gidebileceği pek çok yer vardı, hem Aleksey'in nerede yaşadığını nasıl bilecekti ki?

Şafağın sökmesi demek, niyeti ne olursa olsun, Kyoşa en azından karanlık çökünceye kadar gelmeyecek demekti. Eğer *vurdalak* ise, şehrin karanlık bir mahzeninde dinlenmeye çekilirdi. Bunu bilmek Aleksey'i rahatlattı ve sonunda kendini bırakıp huzursuz bir uykuya daldı.

Şafak, Dardanelles'e[1] Moskova'dan bir saat sonra geldi. Răzbunarea tam yavaşça Ege'den çıkıp boğaza gireceği sırada tanyeri ağardı. Teknenin yolcusu, ambara inen merdivenin tepesinde, olduğu yerde sallanıp duruyordu. Önünden geçerken burayı görmek istemişti. Yolculuğu Avrupa'nın veçhesini değiştirecek konumdaki biri için çok sıradan bir arzuydu bu, ama bu adamda köklü bir tarih sezgisi vardı. Güneye doğru uzanan Küçük Asya kıyılarına baktı. Troya oralarda bir yerdeydi. Troya'nın nerede olduğunu bilecek kadar yaşlı değilse de, şehrin varlığının efsaneden ibaret olmadığını biliyordu.

Geminin en azından şu andaki rotası, İason'un[2] izlediği rotaydı. Nihai hedefleri farklıydı; ama İason'un gittiği Kolhis, Răzbunarea'nın gideceği yerden uzakta değildi. İason'un yolculuğu Altın Post'u geri almak için yapılmıştı. Bu, sihirli özellikleri açısından –Troya'nın tersine– kesinlikle bir efsaneydi. İason'a bir yılan yol göstermişti. Eğer bu doğru olsaydı, Răzbunarea'nın yolcusu bunu mutlaka bilirdi. Parmağına dolanan altın yılana bakarak kendi kendine gülümsedi. Kendi propagandasına inanmak tehlikesiyle karşı karşıyaydı. Ama bu yoldan geri dö-

1. Çanakkale Boğazı, Hellespontos. (Ç.N.)
2. Altın Post'u almak için "Argo" gemisiyle Kolhis'e giden Argonotların başı. (Ç.N.)

nerken, o da tıpkı İason gibi, beraberinde çok büyük bir hazine getirecekti.

Doğuya, arkasında sabah alacasının yükseldiği boğazın ağzına baktı. Saniyenin binde biri kadar kısa bir süre içinde güneşin nerede olduğunu sezdi. Normal olarak bu kadar kesin hesap yapmazdı, ama boğazı görmeye can atıyordu.

Güneş kursunun ilk gümüşi ışığı ufukta belirdiği anda, o da yeniden ambara indi.

"Çok erken kalkıp dışarı çıkmış olmalısın."

Çok kısa bir an, Kyoşa'nın kendisini bulmuş olduğu gibi korkunç bir düşünce geçti Aleksey'in kafasından, ama hemen ardından günün bu saatinde sokağa çıkabildiğine göre Kyoşa'nın vampir olamayacağı aklına düştü. Aleksey bu sesin çok tanıdık olduğunu – kendi oğlunun sesi olduğunu fark ettiği anda ise bu düşüncelerin ikisi de yok oldu.

Aleksey döndü ve otelin lobisinde oturmuş bir broşür okuyan Dimitriy'i gördü.

Aleksey gülümseyerek, "Beni bilirsin işte," dedi. Söylenebilecek en akıllı laf değildi bu. Dimitriy onu bilirdi tabii, bildiği için de erken kalkmanın –özellikle de herhangi bir zorunluluk yokken kendi isteğiyle kalkmanın– babasının başlıca özelliklerinden olmadığını da bilirdi. Belki de Dimitriy bunu bir ironi olarak yorumlardı. Aleksey gece uyuyamadığı için her zamankinden geç uyanmış, sonra da bir saat Toma'yla oynamıştı. Ondan sonra da mektuplarını almak ve üstünü değiştirmek için doğruca otele gelmişti. "Ne kadardır bekliyorsun?"

Dimitriy, "Yaklaşık dört saattir," dedi.

Aleksey, otel müdürünün Dimitriy'e ayrıntılı bilgi vermemiş olmasını umarak, "Beni kıl payıyla kaçırmışsın," dedi. "Keşke bir not bıraksaydın."

"Dün bıraktım."

Aleksey bir gün önce otele hiç uğramamıştı. "Evet,

kusura bakma," dedi. "Çok işim vardı."

"Benim de. Ama seni görmem gerekiyordu. Pazartesiden beri öyle heyecanlıyım ki."

Aleksey, hiç de inandırıcı olmayan bir biçimde kendilerini dinlemiyormuş gibi yapan otel müdürüne anlamlı anlamlı bakarak, "En iyisi, biraz yürüyelim," dedi. Dimitriy başıyla onaylayarak ayağa kalktı. Aleksey öne geçti, sokağa çıktılar. Şehir merkezinden uzağa, güneye doğru yürümeye başladılar.

Aleksey, "Ben de senin kadar şaşırdım," dedi.

"Şaşırmış olamazsın! Yani kimse Çar'a senin kadar sadık değildir demek istiyorum."

"Ben Rusya'ya sadığım. O hepimizin ortak varlığı."

"Evet, şimdi anladım. Ben hep senin o ikisini aynı şey olarak gördüğünü sanırdım."

Aleksey oğluna yalan söylemek zorunda olduğunu biliyordu. Daha önce de –sevdiklerine de nefret ettiklerine de– yalan söylemişti, ama bu sefer başkaydı. Çar'ın aleyhine söyleyeceği her sözcük, Dimitriy'in babasına daha çok hayran olmasını sağlayan bir yalan olacaktı. Gerçek ortaya çıkarsa, o hayranlığın sonu ne olurdu?

Aleksey, "Aleksandr yıllar geçtikçe değişti," dedi. Bu gerçekti, hem de Aleksey'e göre kötüye doğru bir değişimdi. Çoğu kişi bu değişmenin savaş yüzünden olduğunu düşünüyordu. Aleksandr, Bonaparte istilasından önceki ilk on yıllık hükümranlığı döneminde, yönetim reformu ve serflerin özgürlüğü için birtakım planlar yapıyordu. Planları asıl hazırlayan Bakan Speranskiy idi, ama Aleksandr da onu desteklemişti. Ama savaş başlayınca öncelikler değişmiş ve Speranskiy gözden düşmüştü. Savaştan sonra da Aleksandr birdenbire kendini –neredeyse dinî bir coşkuyla– barış için, uzlaşı için bir aracı olarak görmeye başladı ve kendi ülkesindeki değişim gereksinimini unuttu. Dünya sahnesinde önemli yeri olan bir figür olarak, kralların, kayzerlerin, imparatorların arasındaki anlaşmazlıkları çözen akil bir ağabey olarak görülmekten büyük mutluluk duyuyordu. Eğer kendi ülkesinde bir de-

ğişim gücü olarak hareket etmezse, bunu başkaları gerçekleştirir ve o değişim onun başını yerdi. Aleksey Çar'ın yanlışlarını kolayca sayabilirdi, ama bu yanlışlara karşı ne yapılacağı konusunda isyancılarla aynı görüşte değildi.

"Paris'le – ve Maks Amca'yla ilgili olarak anlattıklarından bunu anlamalıydım." Dimitriy, aslında Aleksey'in söylediklerini dinlemiyordu bile. Kafasında kurduğu babasının görüşlerine kaptırmıştı kendini. Bu, durumu daha da zorlaştırıyordu – Aleksey her şeyi itiraf etmeden oğlunun fikrini değiştirip ona doğru yolu gösteremeyeceğini biliyordu, ama itiraf etme riskini de göze alamıyordu. Dimitriy birden durarak, "Annem biliyor mu?" diye sordu.

Aleksey neredeyse kahkahayı patlatacaktı. "Tabii ki hayır!" dedi. "Bana inan, karıkoca arasında bazı şeylerin sır olarak kalması en iyisidir."

"Sahi mi? Sadece bu kadar ha... Hayır. Ne demek istediğini anlıyorum. Ama bilseydi ne düşünürdü acaba?"

Aleksey, "Politikada kadınlar kocaları ne düşünürse onu düşünür," dedi. Bunun olması gereken şey olduğu görüşünde değildi, ama sadece Rusya'da değil, her yerde, Amerika'da bile olan buydu. Marfa'nın düşüncesi de farklı olmazdı. Maks bir keresinde Aleksey'e Mary Wollstonecraft diye bir İngiliz kadının bu konuyla ilgili kitabını okumasını önermiş, ama Aleksey okumamıştı. Maks bu konuda, Cemiyet'in şimdiki yöneticileriyle aynı görüşte olmazdı. "Kadın siyasal hakların öznesi olamaz; meclisin halka açık oturumlarına bile kadınların girmesi yasaktır." Bunu yazan Muravyev'di.

Dimitriy gülümseyerek, "Ya oğulları?" dedi. Aleksey, iş o noktaya gelirse hayır, diye düşündü. Marfa kocasının görüşlerine bağlı kalırdı.

Aleksey, "Ne kadar zamandır Cemiyet'tesin?" diye sordu.

"Uzun süre olmadı. İki yıl. Rıleyev, Askerî Okul'dan mezun olmuş olabilir, ama hiç unutulmadı. Senin de en başından beri orada olduğuna bahse girerim."

Aleksey, "Pek öyle sayılmaz ama..." dedikten sonra bir

an durdu. "Bak Mitka, böyle konuşmamızın doğru olduğunu düşünmüyorum. Cemiyet gizlilik esası üzerine kuruldu – varlığını da gizlilikle sürdürüyor. Bu kuralın istisnası olamaz, baba-oğul arasında bile." Bu sözler de yalan değildi; ama Aleksey oğlunu devrimcilerin elinden kurtarmadan önce çok inceden inceye plan yapması gerektiğini biliyordu. Şimdi acele etmek her şeyi mahvedebilirdi.

Dimitriy içtenlikle başını sallayıp onu doğruladı. "Haklısın, tabii çok haklısın." Dimitriy'in pek çok özelliği Aleksey'e Maks'ı anımsatıyordu; ama politikayla tanışan gençlerin mizah duygusundan kopmaları, Maksim Sergeyeviç'te hiç görmediği bir tavırdı. Dimitriy de zamanla bunu atlatırdı. "Biliyor musun, cinayetleri bizim üstümüze yıkmaya çalışıyorlar," dedi delikanlı.

Aleksey'in son günlerde kulağına gelen bir tek cinayet vardı. "Tver'deki o adam mı? O cinayetin Cemiyet'le ne bağlantısı var?"

"Onu daha çok Polonyalıların üzerine atıyorlar. Ama yeni cinayet bizimle ilgili söylentileri başlattı."

"Yeni cinayet mi? Ne zaman oldu?"

"Cesedi dün sabah bulmuşlar. Tıpkı öteki gibi bunun da gırtlağı kesilmiş. Kimileri bunun Mason ritüellerinin bir parçası olduğunu söylüyorlar – bu yüzden işin ucu da bize, içimizden bazılarına dokunuyor."

Aleksey biraz da aşırı bir öfkeyle, "Bunu söyleyenler bok yemiş!" dedi. Ne biliyordu ki? Katilin doğası, hatta kimliği hakkında hiç kuşkusu yoktu. Ama farmasonluk? Vampirlerin aralarına katılmasına izin veriyorlar mıydı? "Gırtlak kesmenin ritülle ne ilintisi olabilir?"

"Cezalandırmanın bir bölümü – sen de bilirsin."

"Peki dilini de koparıp kuma gömmüşler mi?" Aleksey bunların hepsinden hem tiksinir, hem de alay ederdi. Bir bakıma, Refah Birliği'nin, bünyesinden doğduğu Kurtuluş Birliği'deki Masonik âdetleri bırakmış olmasına hayıflanıyordu. Alay edilecek bir hasım olması çok daha kolaydı.

Dimitriy, "Hayır," dedi, "ama cesedi buldukları yer özellikle masonik olmasa da, kesinlikle ritüelle bağlantılıydı."

Aleksey, "Neresi?" diye sordu, ama bunu söylerken bile oğlunun nereden söz ettiğini anladı. Sadece iki gün önce kendisi de oradaydı.

Dimitriy, "Onu Lobnoye Mesto'da bulmuşlar baba," dedi. "Golgota'da."

Aleksey'in bir gece önce fark ettiği gibi, Taş Köprü'nün orta noktası çevredeki çok geniş bir alanı görebilmek için biçilmiş kaftandı. Ne var ki, görmek demek görülmek demekti ve hilal halindeki ay batıda batmak üzereyken bile köprünün üzerinde duran birinin göze çarpmaması olanaksızdı.

Kyoşa erken gelip köprünün üzerinde durarak aşağıda akan nehre ve arada bir de çevresine bakarken, Aleksey ondan da erken gelmişti. Tarih yine tekerrür ediyordu. 1812'de bir çarşamba gecesi, Aleksey nehrin güney kıyısında gizlenip iki dostunun –o sırada bilmemekle beraber– iki düşmanıyla buluşmasını izlemişti. Aleksey, on üç yıl ve bir ay önceki o akşam, Opriçnik Matfey'i izleyip onun bir Fransız askerinin kanıyla karnını doyurduğunu görünce gerçeği anlamıştı. Tıpkı onlardan biri olan Varfolomey gibi, Matfey de, o gece Aleksey tarafından öldürülmüştü. Aleksey bu gece Kyoşa'nın *vurdalak* olduğunu kuşku götürmeyecek biçimde kanıtlayacaktı – o kuşku da neredeyse hiçe inmişti.

Dimitriy'den duyduğu, Lobnoye Mesto'da bir ceset – arkadaşlarının son olarak, bir pırıltı iddiasıyla Kurtarıcı Kapısı'ndan çıkarken gördükleri Kremlin nöbetçisinin cesedinin– bulunduğu haberi, Aleksey'i Kyoşa' nın suçlu olduğuna inandırmıştı. Çok az olsa da nöbetçiyle konuşmuştu; onun hayatının fenerinin ışığıyla birlikte söndüğü ânı bile kesinlikle söyleyebilirdi. Kyoşa'yı o gece izlemeye başlamalıydı, ama o hatasını şimdi telafi edecekti. Canavarı yakaladığında, onunla baş edebilecek yöntemleri vardı.

Onun kafasını uçurabileceği süvari kılıcı, onun kalbine saplayacağı –yeni sivriltilmiş– tahta kılıcı vardı, hep-

sinden daha yararlısı da şafağa kadar durup kendini tehlikeye atmadan, güneş ışınlarının onun işini bitirmesini bekleyecek kadar sabrı vardı. Kısa tahta kılıcı saklamak kolaydı, kılıcı da kumaş bir ilmekten geçerek omzundan sarkıyordu, o nedenle uzun paltosunun altından görünmüyordu. Bu, kılıcını Fransızlardan gizlemek için bulduğu bir yöntemdi, bir *vurdalak*'a karşı da işe yarardı. Kyoşa onu görecek kadar yakınlaşırsa, Aleksey de onu kullanacak kadar yakınlaşmış olacaktı.

Sofya Rıhtımı boyunca yer yer onarım çalışmaları vardı, ama Aleksey eskiden durmuş olduğu noktaya yakın bir yan sokak buldu ve bir evin köşesine gizlenerek köprüyü gözetlemeye başladı. Kyoşa bir saatten fazla bekledi, hareketleri giderek sabırsızlandığını gösteriyordu. Aleksey, ona kabalık ettiği gibi tuhaf bir duyguya kapıldı. Kyoşa ile belirli bir yerde, belirli bir saatte buluşma ayarlamıştı, oysa şimdi onu bekletip duruyordu. Konuşmalarının her zaman son derece kibarca geçmiş olması da, kabalık ettiği duygusunu pekiştiriyordu. Bir antipati söz konusu olmuşsa bile bu su yüzüne çıkmamış ve tek taraflı olmuştu; Kyoşa ise ona sadece dostça duygular besliyor olabilirdi. Bu pek akla yakın görünmüyordu, ama yıllarca terbiyeli davranmak üzere eğitildikten sonra o eğitimi unutmanın kolay olmadığı da bir gerçekti.

Sonunda Kyoşa sinirli bir tavırla yürüyüp gitti. Kuzeye doğru gidiyordu. Aleksey ise o rotanın bir gece önceki rota olduğuna bakarak tam ters tahminde bulunmuş ve nehrin güney yakasında konuşlanmıştı. Şimdi köprüye koşup karşıya geçmeye kalkışsa, Kyoşa'ya yetişme olasılığı azalacak, onun kendisini görmesi olasılığı ise artacaktı. Köprüye gitmek yerine bekledi – hâlâ avına yetişme şansı vardı. Kyoşa'nın köprünün öbür ucuna vardıktan sonra gözden kaybolduğunu gördü. Bir an sonra onu rıhtımın üzerinde, Kremlin'in kırmızı duvarlarının önünde ufak bir figür halinde doğu yönünde ilerlerken gördü. Artık Moskova Köprüsü'ne gelinceye kadar karşıya geçme fırsatı yoktu; ama nehrin güney kıyısı boyunca avına paralel

olarak koşarken görülmek de bir işe yaramazdı. Nehirden kanala doğru döndü. Koşması gerekecekti, Kyoşa çok hızlı yürüyordu. Aleksey, Bolotnaya Meydanı'nı geçti, kanalın kıyısında koştu, sonra kuzeye yönelerek Moskova Köprüsü'nün ayağına geldi. Nehrin burada kıvrılması, ona görülmemek için bir avantaj sağlıyordu; köprüye vardığında Kyoşa'nın henüz epey uzakta, daha Kremlin'in oralarda olduğunu gördü.

Aleksey'in bir seçim yapması gerekiyordu. Olduğu yerde kalıp Kyoşa'nın ne tarafa gittiğine bakacak olursa, onu kaybedebilirdi. O zaman köprüyü geçmesi gerekecekti. Ama Kyoşa güneye doğru ilerliyorsa kesinlikle karşılaşacaklardı. Aslında seçeneği yoktu. Kyoşa güneye yönelecek olsa bunu Taş Köprü'den iner inmez yapardı. Karşılaşsalar bile Aleksey geciktiği için özür diler ve Kyoşa'ya yetiştiğine ne kadar sevindiğini söylerdi. Tahta Köprü gizlenmeye elverişli değildi, ama Aleksey köprüden her iki yöne gelip gidenlerin arasında göze çarpmazdı, zaten Kyoşa'nın o tarafa bakması da pek olası değildi.

Köprüyü geçiş zamanlamasını, karşı tarafta durup Kyoşa'yı beklemek zorunda kalmayacak biçimde ayarladı. Aleksey köprünün dörtte üçünü geçtiği sırada Kyoşa da köprünün hizasına geldi, ama köprüye çıkmadı. Sola dönüp Aziz Vasiliy Katedrali'ne doğru yürümeye başladı. Aleksey köprüden kıyıya adım atarken arkasına baktı. Dikkat çeken kimse yoktu, ama Aleksey huzursuz oldu. Bunu düşünerek kaybedecek vakti yoktu, Kyoşa'nın peşinden yokuş yukarı yürümeye devam etti. Katedralle nehir arasında kümelenmiş küçük binaların ortasında onu kolayca gözden kaybedebilirdi; ama eğer gideceği yer bu binalardan birinde değilse, o zaman nerede yeniden meydana çıkacağı belliydi. Aleksey onu tekrar gördüğünde, Kyoşa Aziz Vasiliy'i geride bırakmış, Lobnoye Mesto'nun önünden geçiyordu. Aleksey, cinayet yerine dönüyor, diye düşündü; ama Kyoşa kürsüye yaklaşmadı, meydandan çıkıp doğuya doğru yürüdü.

Aleksey katedralin önüne gelince yeniden arkasına

baktı. Aziz Vasiliy'in güneyden öylesine görkemli görünmesini sağlayan konumu, onu aynı zamanda elverişli bir gözetleme noktası durumuna da getiriyordu. Aleksey Moskova Köprüsü'nün tamamını görebiliyordu. Köprünün bu taraftaki ucunda, doğruca Aleksey'e bakıyormuş gibi görünen bir adam duruyordu. Adamın suratı seçilemeyecek kadar uzaktaydı. Aleksey ona baktıktan birkaç saniye sonra, adam yüzünü yere çevirdi ve kararlı adımlarla yokuş yukarı yürüyerek gözden kayboldu.

Aleksey hızla dönüp Kyoşa'nın gittiği yola saptı. Başlangıçta Kyoşa görünürde yoktu, ama Aleksey Kitay Gorod'a yaklaşırken onu gördü. Biraz ilerideki bir köşebaşında, Aleksey'den birkaç yaş büyük, iyi giyimli bir adamla konuşuyordu. Aralarındaki yaş farkı, Kyoşa'nın ne kadar genç olduğunu Aleksey'e bir kez daha anımsattı. Konuşurlarken Kyoşa'nın olgunluğu bu farkı hissettirmiyordu, ama görünüşüne bakarak fikir yürütmek gerekirse on yedi-on sekizden fazla göstermiyordu. Bu da, Aleksey'in, onun hakkında hissettiği, fiziksel yaşı insan olmaktan çıktığı andaki yaşında sabit kalan, ama dünyadaki deneyimi kişiliğini biçimlendirmeyi sürdüren bir *vurdalak* olduğu inancını pekiştiriyordu. Opriçniklerin genel olarak pek kişilik sahibi olmadıklarını itiraf etmek gerekirdi; ama bu, vampir olmalarından değil, sağlıklarında da güvenilmez insanlar olmalarından kaynaklanıyordu. Ancak, kana düşkünlüğü bir yana, Zimeyeviç'in gerçekten kişilikli olduğunu teslim etmek gerekirdi.

Kyoşa'nın konuştuğu adam birden ona arkasını döndü, hızla Aleksey'e doğru yürüdü. Kyoşa ise, bu kalabalık sokakta nehir kıyısında olduğundan daha yavaş adımlarla, gitmekte olduğu yönde yoluna devam etti. Aleksey de yürümeyi sürdürdü; gözünün ucuyla da kendisinin durakladığı dükkânlar blokunun öteki köşesindeki birinin hareketlendiğini ve bir sokak arayla kendisiyle paralel yürümeye başladığını fark etti.

Öteki sokak başında Aleksey tekrar sola baktı ve aynı figürün yolun karşısına geçerek yürümeye devam ettiğini

gördü, ama Aleksey onun gizlenip kendisinin bir sonraki hareketini kolladığından emindi. Bu durumda Aleksey iki işin birden üstesinden gelmek durumundaydı; hem Kyoşa'yı izleyecek, hem de sol tarafında gölgelere gizlenen her kimse onunla baş edecekti.

Kyoşa yine durmuş, genel yapısı bir önceki adamdan pek farklı olmayan orta yaşlı biriyle konuşuyordu. Onun, özellikle de şehrin bu bölgesinde neyin peşinde olduğunu tahmin etmek, Aleksey için hiç de zor olmadı. Bunu yapanları da hor görmezdi. Kendisi de bu kadar yaşlanmadan önce, evli olmasına karşın vicdanı sızlamadan, genç bir eti okşamak için seve seve para ödemişti. Bu beyefendinin, o okşamaların kendi cinsinden biriyle olmasını tercih etmesi, gizli tutulmak koşuluyla Aleksey'i de, Aleksey'in sınıfındaki Rusların çoğunu da hiç ilgilendirmezdi. Bunu gerçekten sorun olarak görenler sadece Anglo-Saksonlardı; bir de Kuzey ve Güney toplumlarının daha muhafazakâr kesimleri öyle düşünürdü. O tipler, serflere özgürlük verebilirlerdi belki, ama sadece kendi hayal ettikleri biçimde bir özgürlük olurdu bu. Yok aydın bir kadın olmakmış, yok eşcinsel olmakmış, muhafazakârlar o tür haklar uğruna mücadele vermezlerdi.

Ne var ki, bu akşam Aleksey, Kyoşa'yla ödeyecek kadar ömrü olmayacak bir pazarlık yapan adama sadece acıyordu. Yakışıklılığını koruyacak kadar genç ölmüş bir *vurdalak* için çok zekice bir tutumdu bu. Aleksey, Kyoşa'yı sadece daha önce tanıdığı Opriçniklerle karşılaştırabilirdi. Onların içinden ancak birkaçı, kendisini –bir erkeğe ya da bir kadına– çekici yem olarak sunabilecek görünümdeydi. Onların tek taktiği kaba kuvvet kullanmaktı. Kyoşa'nın ilk kurbanı, Domnikiia'nın Aleksey'e anlattığı adam da bu şekilde mi baştan çıkarılmıştı? Kremlin'deki nöbetçi, Kyoşa'nın yoluna tesadüfen çıkan bir avdı. Bu gece Kyoşa'nın eliyle öldürülecek kişinin kim olduğu önemli miydi? Aleksey, bu yaratığı yok etmenin kendi görevi olduğunu biliyordu; ama Tanrı rolünü üstle-

nip o yaratığın kurbanını kendisi seçmeyecekti. Kyoşa'yı bu gece öldürebilirse çok iyi olurdu, ama içinden öyle yapmak gelse de, bu adamı kurtarmak için ortaya atılmayacaktı. Kyoşa gece sona ermeden onun yerine bir yenisini bulurdu nasıl olsa.

Solundaki kişi yine gözüne çarptı Aleksey'in. Bu her kimse, kendisini fark edilmeden izlemek için bir çaba göstermiyordu. Ama kimdi acaba? Kyoşa'nın güvenliğini kollayan bir arkadaşı mıydı? Kuzey Cemiyeti'nin kendisi gibi tanınmış bir üyesini fişleyen bir hükümet casusu muydu? Yoksa tam tersine, hükümet casusu olduğundan şüphelenilen birinin peşine düşmüş bir Kuzey Cemiyeti üyesi miydi?

En güvenli seçenek, o kişinin en çetin düşman olduğunu varsaymaktı. Eğer bu adam Kyoşa'yla çalışıyorsa, bu Aleksey için ölüm demekti. O yüzden önce onun halledilmesi gerekecekti. Aleksey bir sonraki sokak başında koşmaya başladı. Kyoşa ilerideydi, onu göremezdi; ama Aleksey'i gözleyen biri onun koştuğunu fark ederdi. Aleksey köşeyi geçtikten sonra geri döndü ve kendisini izleyen adamı gördüğü sokağa girdi. Sonraki köşeye gelince, adamın ileride sağına soluna bakınıp avının yerini kestirmeye çalıştığını gördü. Bu sefer onun kim olduğunu anladı. Hızla ona doğru yürüdü. Adam, Aleksey'in bulunduğunu tahmin ettiği taraftaki köşeyi döndü, ama Aleksey çok geçmeden ona yetişti. Elini onun omzuna koyup kendine doğru döndürdü.

Dişlerini sıkarak, "Ne işin var burada?" diye sordu.

Dimitriy babasına baktı, bir şeyler geveledi, ama hiçbir şey söyleyemedi.

"Beni neden takip ediyordun?"

"Senin için kaygılandım."

Aleksey, gerçekte olduğundan daha öfkeli – ve daha az korkmuş görünmeye çalışarak, "Kaygılandın mı?" diye sordu.

Dimitriy, "Merak ettim," diye itiraf etti. "Oteline neredeyse hiç uğramıyorsun."

Aleksey, "Otelime uğramadığımı bilmen için beni gözetliyor olman gerekir," dedi.

Dimitriy, "Hayır," derken hâlâ şaşkındı. "Ama seni ne zaman arasam otelinde yoktun."

"Sen de beni bir kez bulunca izlemeye başladın, öyle mi?"

Dimitriy sadece, "Evet," diye cevap verdi.

"Öyleyse bir işin peşinde olduğumu fark etmiş olmalısın."

Dimitriy'in yüzü aydınlandı. "Evet. Nedir bu iş?"

Aleksey birden ne kadar çok zaman kaybettiğini fark etti. Kendisini takip edenin kim olduğunu bilmediği sırada, önceliği bunu öğrenmekti. Artık kendisi için bir tehlike olmadığını biliyordu, ama Moskova için hâlâ bir tehlike söz konusuydu.

Birden, "Bir adamın hayatı tehlikede," dedi. "Seninle yarın konuşurum."

Bunu söyler söylemez, Kyoşa'yı potansiyel kurbanıyla konuşurken gördüğü tarafa doğru koşmaya başladı. Arkasından Dimitriy'in ayak sesini duyuyordu, ama şimdi onunla uğraşacak vakti yoktu. Tekrar anacaddeye çıkıp iki yana bakındı, ama hiçbir şey göremedi. Kyoşa kaçmıştı. Bu, Aleksey için de, Kyoşa için de çok önemli değildi; sadece son hesaplaşmalarından önceki bir gecelik gecikmeydi.

Ama Aleksey'in anladığı kadarıyla Kyoşa ile birlikte gitmiş olan orta yaşlı adam için, dünyanın en önemli olayıydı. Artık karısına ve ailesine yalan söylemesine gerek olmayacaktı. Gizli yaşamı –ve yaşamının kendisi– az sonra sona erecekti.

Tabii bu, olasılıklardan sadece biriydi. Kyoşa onu görece hızla, görece olarak acısız bir biçimde öldürerek ona sonsuz huzura kavuşmak ya da en azından sonsuz hiçliğe erişmek fırsatını verebilirdi. Ya da Kyoşa onu son bir kez baştan çıkarır, sonsuzluğu veya sonsuzluk gibi görünen şeyi bir parya gibi, tüm insanlığın yüz karası gibi yaşama şansı tanırdı. Aleksey, Kyoşa'nın merhametli davranması için dua etti.

8

"Onu kaybettik mi?"

Bu, Aleksey'in kulağının dibinde fısıltıyla konuşan Dimitriy'in sesiydi. Aleksey başını evet gibilerden salladı.

Dimitriy, "Özür dilerim," dedi.

Aleksey, "Gel, bir şeyler içelim," dedi. Gidebilecekleri pek çok yer vardı, ama Lubyanskaya Meydanı'na yakındılar, o yüzden Aleksey'in oğlunun gerçek sadakatini ilk keşfettiği kulübe gittiler.

Kulüp akşamın o saatinde tenhaydı, Aleksey birkaç tanıdığıyla selamlaştı, oğlunun da aynı şeyi yaptığına dikkat etti. Rahatça konuşabilecekleri sessiz bir köşe buldular. Aleksey votka, oğlu brendi istedi.

Garson içkilerini getirip gittikten sonra, Dimitriy, "Peki kimi izliyordun?" diye sordu.

Aleksey durdu, düşündü. Oğluna doğruyu söylemesi söz konusu olamazdı. Bu terörün on üç yıl önce bitmesi gerekirdi ve Aleksey şimdi biteceğini umuyordu, hepsinden önemlisi de bu terörün bir sonraki kuşağa aktarılmasına izin vermeyecekti. Dimitriy bir savaş alanında soylu bir biçimde ölecekti ya da daha iyisi ihtiyarlayınca ve yatağında ölmeliydi. Aleksey'in gücü yeterse, Dimitriy *vurdalak*'ların insanlığa saçacağı dehşetle hiç karşılaşmayacak, hatta bunları işitmeyecekti bile. O nedenle Aleksey'in şu anda karar vermesi gereken şey, oğluna gerçeği söyle-

yip söylememek değil, ona ne tür yalanlar uyduracağıydı. Bu tür yalan, insanın vicdanını sızlatmazdı. Aleksey derin bir soluk aldı.

Alçak sesle, "İzlediğim kişinin o katil olabileceğini düşünüyorum," dedi.

Dimitriy, kimse duydu mu diye etrafına bakındı. Aleksey, onca yıllık deneyimlerin sonucunda neredeyse içgüdüsel olmuş ihtiyatlılığının şimdi oğlunun tavırlarına da yansıdığını görünce gülümsedi.

Dimitriy, "Sahi mi?" diye fısıldadı.

Aleksey başını sallayarak doğruladı. "Onunla Kızıl Meydan'daki cinayet yeri arasında ilinti kurabiliyorum; Tver'deki cinayetle de bağlantısı olduğuna inanıyorum." Dimitriy bir baş işaretiyle onayladı. Tehlikenin bu kadar yakın olması onu heyecanlandırıyordu; bu da Aleksey'in onu tehlikeden uzak tutmak istemesinin bir başka nedeniydi. "Dün gece yeni bir cinayet işlenmesini bekliyordum, ama öyle bir şey duymadım."

Dimitriy, "Ben de duymadım," dedi.

"Bu gecenin kurbanı herhalde çoktan öldü." Tanık olduğu *vurdalak* cinayetlerinin karmasından oluşan bir görüntü Aleksey'in gözlerinin önüne geldi. Kyoşa'nın iştahını en çok hangi işkence kabartırdı acaba? Kan ve terler ve kitlenmiş çeneler ve çığlık sesleri zihnine doldu. Şehirde bir yerlerde, belki de çok uzak olmayan bir yerde, Aleksey'in yüzünü iyice hatırladığı o şehvet düşkünü adamın başına işte bunlar geliyor ve onun gecesi beklediğinden çok farklı bir dorukta son buluyordu.

"Kim o?"

"Bunu henüz keşfedemedim."

"Ama bu o mesajla ve Desna'daki buluşmayla bağlantılı."

Aleksey başını sallayarak doğruladı. "Bundan fazlasını söyleyemem," dedi.

"Peki bu adam kimden yana? Bizden mi, onlardan mı?"

Dimitriy için her şey ne kadar da basitti – "biz", "onlar"; radikaller ve muhafazakârlar. Oysa yeni, tehlikeli, bir

dış "onlar"la karşılaşınca her "biz" ve her "onlar" birleşmiş bir "biz" oluşturabilirlerdi. Fransız istilasının karşısında, Rusya'nın tümü işte böyle birleşmiş bir "biz" olmuştu. Eğer Fransızlar ve Ruslar o zaman bilmiş olsalardı, *vurdalak* "onlar"ı yok etmek için el ele verebilirlerdi.

Aleksey, "Mesele dediğin kadar kestirme değil, Mitka," dedi. Bunu söylerken, özellikle de oğlunun kısa adını kullanarak babacan bir alçakgönüllülük gösteriyormuş gibi olduğunu fark etti. Ama gerçekten de o duyguyu yaşıyordu. "Bu adam, Rusya'nın düşmanı – bizim küçük çekişmelerimizin dışında, bütünüyle Rusya'nın düşmanı." Bütün Rusya ve ötesi.

"Öyleyse sen hâlâ Çar'ın hesabına mı çalışıyorsun?"

Aleksey, "Rusya'nın hesabına," dedi. "Çar gittikten sonra da yine bir hükümet olacak. Yine suçlular ve casuslar olacak; onların da hesabını görmek gerekecek."

"Demek görevini sürdürmeyi düşünüyorsun?" Dimitriy'in sesinde acılık vardı. Aleksey, oğluna Aleksandr'ın devrilmesinin ona müzisyenlik mesleğini rahatça yapma fırsatı vereceğine inanıp inanmadığını sormak istedi, ama sormadı. Yalnızca evet anlamına başını sallamakla yetindi.

Dimitriy, "Talleyrand gibisin," dedi. "Napoléon'un dostu, Louis'nin dostu, Charles'ın dostu. İktidarda olan herkesin dostu."

"Talleyrand, Fransa'nın dostudur. Ben de Rusya'nın dostuyum." Bu sözün biraz tuhaf kaçtığını fark ederek, "Ben Rusum," diye ekledi. "Kendine Rusum diyen herkesin de benim gibi düşünmesi gerekir."

Dimitriy birkaç saniye ifadesiz bir yüzle babasına baktı, sonra konuyu değiştirdi: "Peki, o adamı nasıl yakalayacağız?"

"Sen bu işe hiç bulaşmayacaksın."

"Ama sana yardım edebilirim."

Aleksey, "Bu akşam yardım ettiğin gibi mi?" diye sordu.

"O tehlikeli biri. Tek başına halledemezsin."

"Öyle olabilir Mitka, ama –acımasız olduğumu sanma

sakın– eğer yardıma ihtiyacım olsa, başvuracağım en iyi seçenek sen mi olurdun? Ben yirmi yıldır bu işi yapıyorum. Birini alt etmek için yardıma gereksinim duysam, çağırabileceğim yüzlerce profesyonel tanıyorum. Birini öldürmem gerekecekse, bana yardım edecek düzinelerle insan tanıyorum."

"Ama baba..."

"Bunun, senin baban olmamla ya da senin oğlum olmanla bir ilgisi yok. Piyanoda düet yapmak istesen beni mi çağırırsın yanına?"

"Eğer sen istersen, seve seve çağırırım."

"Ya hayatımız benim yeteneğime bağlı olursa? Ya o piyano geçen hafta Moskova'da üç, belki de dört kişiyi öldürmüşse?"

Yaptığı bu benzetmenin saçmalığı Aleksey'in dudaklarını titretti. Bunu Dimitriy'den gizleyemedi, ikisi de kahkahayı bastılar.

Birkaç saniye sonra Aleksey, "Demek istediğim," dedi, "bazı görevler uzmanlık gerektirir. Tutku ve sadakat her zaman yeterli olmaz."

"Öyleyse orduda birkaç yıl geçirdikten sonra olur mu?"

"Eğer seçmek istediğin yol buysa olur. Bunu mu istiyorsun?"

Dimitriy bir an düşündü. Sonra, "Bilmiyorum," dedi.

Babası, o yolu seçmemesi için dua etti içinden.

Aleksey, Lavrovların evinin merdivenlerini çıktı, kapıyı çalmak için elini kaldırdı, ama kolunun bütün kaslarını gerdi ve parmakları kapıya değmedi. Eve yürürken –Dimitriy'le, Kyoşa'yla, Kuzey Cemiyeti'yle ve daha pek çok şeyle ilgili– o kadar çok düşünce geçmişti ki aklından, en öncelikli sorun ancak şimdi aklına geldi.

Dimitriy onu takip etmişti.

Bu basit gerçek iki soruya yol açıyordu. Dimitriy onu izlemeye ne zaman başlamış ve izlemeyi ne zaman bırak-

mıştı? İkinci sorunun daha kesin sorulması gerekiyordu: İzlemeyi bırakmış mıydı?

Aleksey, sokağın iki yanına baktı, kimseyi göremedi. Dimitriy o akşam beceriksiz bir takipçi olmuştu, ama daha iyisini yapamaz demek değildi bu. Aleksey kapıdan döndü, yola devam etti, sonra sağa saptı. Bu civarı iyi bilirdi, özel bir çaba harcamadan yıllar içinde öğrenmişti. Sokağın köşesi ile kaldırımı özel bir bahçeden ayıran demir parmaklığın arasında tek bir ev vardı. Aleksey sessizce parmaklığın üstünden atladı.

Birkaç yıldır buralara gelip gidiyordu. Yelena ile Valentin, 1817'de Petersburg'dan gelmişlerdi. Vadim'in ölümünden sonra –ve Fransız istilasının yeni başkentten bu kadar uzakta bile etkili olan karmaşası sırasında– Yelena dul annesiyle çok yakınlaşmıştı. Ama annesi, kocasının acısına dayanamayarak ondan dört yıl sonra ölmüştü. Kadının öteki çocukları doğup büyüdükleri şehirde kaldılar, ama annesinden kalan miras ellerini bollaştırınca Yelena ile Valentin hemen Moskova'ya taşındılar. Valentin, bazılarına göre pervasızlık ederek memuriyetten ayrılıp tekstil ithalatı yapmak üzere kendi işini kurdu. Bu işin arkasındaki gerçeği bilen birkaç kişiden biri de Aleksey'di. Yeni yaşamlarında Yelena'nın parasıyla geçinmelerine karşın, kadın kocasının gittiği yere gitmekten mutluydu.

Aleksey, –o semtte ender görülen– müstakil evi çevreleyen bahçeden geçerek yeniden Lavrovların oturduğu sokağa yöneldi. 1820'de Domnikiia'nın hamile olduğunu öğrendiğinde gelmişti buraya. Domnikiia bu durumda, son on altı yıl içinde sadece bir tek kez gördüğü babasının şapkacı dükkânını işletmeye devam edemezdi. Gayrimeşru bir çocuğu büyütmek, Aleksey gibi biri için bile ve tabii Domnikiia gibi bir kadın için, Rusya'da üstesinden gelinemeyecek bir sorundu. Avrupa'nın kuzeybatısında ve onun da ötesindeki yörelerde, insanlar başkalarının özel yaşamlarının ayrıntılarıyla, hem de giderek artan bir merakla ilgilenirlerdi. Aleksey, ihtiyatı elden bırakmayan aklına da yatan hayvansal bir dürtüyle, Domnikiia'yla

ilişkileri hakkındaki her şeyi olabildiğince gizli tutmuştu: karısına beslediği sevecenlik yüzünden ondan gizlemişti; Dimitriy'in onurunu düşünerek ondan gizlemişti; peşine düşen her kimse ya da her neyse, onlardan gizlemişti. Yuda ölmüş olsa bile, Aleksey'in hâlâ düşmanları vardı. Tamara için en büyük güvence, onun Aleksey'in çocuğu olduğunu kimsenin bilmemesiydi. Yuda ölmüş olsa bile.

Lavrovlar, Domnikiia'yı yanlarına almayı kolayca kabul ettiler. Yelena, Petersburg'dayken Marfa'yla ne ölçüde yakın olursa olsun, onun her şeyden önce babasına sadıktı ve Aleksey de Vadim'in en yakın yoldaşıydı. Valentin'e gelince; o Aleksey'in herhangi bir isteğini geri çevirecek durumda değildi. Üstelik fazladan gelecek para bir nimet olacaktı; çünkü tekstil işi, en azından Valentin'in yönetiminde iyi gitmiyordu.

Bu sokak Domnikiia'nın, çok geçmeden de Tamara'nın yuvası olunca, tıpkı güvenlik açısından çevresini tanımaya çalışan bir kurt sürüsü lideri gibi, Aleksey de, içgüdüsel bir dürtüyle yöreyi avucunun içi gibi tanımıştı. Bu bahçenin kimseye görünmeden sokağa girip çıkmak için kolay bir yol olduğunu epeydir biliyordu. İki yanına baktı, kimseyi göremedi. Buralarda ne dükkânlar vardı ne de meyhaneler; o yüzden karşılaşabileceği insanlar ancak burada oturanlar ya da onları ziyarete gelen konukları olabilirdi. Belki eski günlerde, savaştan önce, burası kalabalık olmasa da ıssız sayılmayacak bir sokaktı, ama bu gece öyle değildi.

Aleksey ortaya çıkmadan önce çeyrek saat daha bekledi. Anlaşılan Dimitriy, Lubyanskaya Meydanı'ndan sonra onu takip etmemişti – ettiyse de, ihtiyat ve gizlenme konusundaki becerilerini hızla geliştirmiş demekti. Aleksey tekrar gidip kapıyı çaldı. Kapıyı açan hizmetçi, bu saatte şöminenin sıcağından uzaklaştırıldığı için duyduğu hoşnutsuzluğu saklamadı. Evdekilerin hiçbiri bu saatte gelmezdi; ama belki sadece Domnikiia dışında hiçbiri hizmetçinin tavrını bu kadar hoşgörüyle karşılamazdı.

"Evet?" Aleksey girdiğinde Domnikiia geceliğiyle

ayakta duruyordu. Aleksey onun neyi sorduğunu çok iyi biliyordu.

"Kaçtı," dedi.

"Seni gördü mü?" Domnikiia'nın sesindeki kaygı, dehşetten pek de farklı değildi.

"Hayır, hayır. Şansı yaver gitti." O akşamki fiyaskoda oğlunun oynadığı rolden hiç söz etmemeyi seçerek, bitkin bir halde yatağa uzandı. Dimitriy'i kulüpte bırakmıştı; oğlanın kendisini kulüpten sonra izlemediğine artık inandığı halde, akşam onu takip etmeye ne zaman başladığını, dahası kendisinin burada ne kadar zaman geçirdiğini bilip bilmediğini kestiremiyordu. Ve burada zaman geçirmesinin nedenini.

Aleksey bacağını uzattı, Domnikiia onun çizmesini topuğundan tutarak çekip çıkardı. Öteki çizmeyi de aynı şekilde çıkardı. Aleksey soyunmaya başladı.

Domnikiia, "Peki şimdi ne yapacaksın?" diye sordu.

Aleksey, daha fazlasını bilmemekle birlikte, "Yeniden deneyeceğim," dedi. Nasıl deneyeceği hakkında hiç fikri yoktu, ama Kyoşa'dan kendisinin sorumlu olduğu gerçeğinden kaçış yoktu. Aradaki bağlantıyı bulmak için 1812'ye kadar gitmek gerekirse, Moskova'da olmuş ve olacak olan bütün ölümler Aleksey'in hatası yüzünden olmuştu.

"Kesinlikle öğrenebildin mi?" diye sordu Domnikiia; "Yani... vampir olup olmadığını?"

Aleksey hayır gibilerden başını salladı. "Hayır," dedi. "Ama kesinlikle öyle olduğunu seziyorum."

"Öyleyse haklısındır. Sen bilmezsen, başka kim bilebilir."

"Öyle mi diyorsun? Son yıllarda yarım düzine vampir gördüm, sonra hepsinin insan olduğu ortaya çıktı."

"Ama bunun gibi değildiler."

"Hayır, bunun gibi değildiler – yine de emin olmam gerek."

Aleksey şimdi çıplaktı, karşı karşıya ayakta duruyorlardı. Aleksey uzandı, Domnikiia'nın geceliğini başından sıyırıp çıkarmaya çalıştı. Domnikiia kollarını kaldırdı,

uzun saçları da yukarıya doğru geldi, sonra geceliğinin yakasından kurtulup omuzlarına düştü. Yüz yüze yatağa uzandılar. Aleksey sol elinin üç parmağını onun göğsünün yanından, karnının üzerinden, kalçasından ve bacağından kaydırdı, sonra aynı şekilde yukarıya çekti. Göz gözeydiler. Domnikiia, hâlâ Aleksey'in gördüğü en güzel yaratıktı.

Domnikiia, "Bunu hak etmek için ne yaptık?" diye sordu.

Aleksey güldü. "Bence bunu ikimiz de biliyoruz," dedi.

"Başka erkekler de karılarını aldatır. Ama onların başına vicdan azabından başka bir şey gelmez."

Aleksey umursamaz bir tavırla, "Onlar amatör," dedi.

"Ne demek istiyorsun?"

"Başka erkekler karılarına ihanet edebilirler, ama senin kadar kusursuz bir sevgili seçebilmek için insanın gerçekten uzman olması gerekir. Eğer ben haksız yere cezalandırılıyorsam, bu, fazlasıyla zevkli olmam yüzünden."

"Bu, senin durumunu açıklıyor, peki ya benim durumum nedir? Herhalde benim suçum zevkli olmak değildir."

Aleksey, "Ha! Ha!" diye alay ettikten sonra eğilip onu öptü. Domnikiia da onun öpüşüne karşılık verdi ve Aleksey onun dudaklarında, kollarında, bedeninde kendini kaybetti. Kyoşa'yla, vampirlerle, en çok da kendisinin suçluluğuyla ilgili bütün düşünceleri kafasından silip attı, ihanet ettiği düşüncesini ihanet eylemiyle bastırdı. Bu bir süre etkili olurdu.

Sonrasında karanlıkta yan yana yatarlarken, "Şimdi gerçekten başımız dertte," dedi. "Tanrı yaptıklarımızın yarısını bile gördüyse, hemen ve çok sert bir biçimde cezamızı verecektir."

"Şakanın sırası değil," dedi Domnikiia.

Aleksey sustu. İhanetinin bedelini herhalde çoktan ödemiş olan –muhtemelen evli– bir adam görmüştü bu akşam. O kadar önemsiz bir günah için bu ceza çok fazlaydı.

Kyoşa'nın günahı –*vurdalak* olduğu zaman seçtiği yol– başka günahların hepsinden, sokaktaki adamınkinden, Aleksey'inkinden, hatta Çar'ı öldürmeyi planlayanların günahından çok daha büyüktü. Ama yakında Kyoşa da kendi seçimi için uygun bir bedel ödeyecekti; ve bir yirmi dört saat daha geçmeden bu bedeli tahsil eden Aleksey olacaktı. Yarın Kyoşa ölecekti.

Bir başka atın toynakları altında çiğnenen bir başka yılan. Bu seferki süvari Aziz Gyorgiy'di. Kurtuluş Kapısı'nın üzerindeki ikon yıllar içinde değişmemişti; Moskova'nın koruyucu azizi hep kazanmıştı. Bu gece, Aleksey aziz rolünü üstlenecek, zaten iğrenç bir hayvan olan Kyoşa da yılan olacaktı. Aleksey'in yanında –biri tahta, öteki çelik– iki kılıç vardı yine, ama bu kez onları gizlemeye çalışmayacaktı. Bu gece Kyoşa'yla yüz yüze hesaplaşacaktı.

"Dün gece sana ne oldu?" Kyoşa. Her zamanki gibi bir anda ortaya çıkıvermişti.

Aleksey, "Bu bir soru mu?" diye sordu. "Eğer soruysa, o zaman sorma hakkını kazanman gerek."

"Bana zaten bir cevap borcun var." Kyoşa geldiğinde hiç de sinirli görünmüyordu, ama Aleksey'in tonu onu çabucak nezaket kisvesinden sıyırdı. "Ve sanırım bu soru, akşamlarını nerede geçirdiğin konusundan çok daha önemli."

Aleksey, "Burada olmaz," dedi.

Kyoşa, "Yine Lobnoye Mesto'ya mı gidelim?" diye önerdi.

"Hayır, pazartesi olanlardan sonra orası olmaz. Şu tarafa gidelim."

Aleksey, Kyoşa'yı güneye yönlendirdi, Kızıl Meydan'ı geçtiler, ama Lobnoye Mesto'ya uğramadan arkasındaki büyük yapıya – Aziz Vasiliy Katedrali'ne gittiler. Bu ad, başka bir Vasiliy'i, karısının Petersburg'daki sevgilisini getirdi Aleksey'in aklına. Bu akşam olacaklarla, bir saat için-

de, belki daha da kısa süre sonra katedralin içinde olacak olaylarla kıyaslandığında, kıskançlık kavramı çok önemsiz kalıyordu.

Gündüz daha erken saatlerde verilen birkaç rublelik rüşvet, bir yan kapının kilitlenmemesi sözünü almaya yetmişti ve o söz tutulmuştu. Öyle olduğu halde yalnız bırakılacakları garanti değildi; gerçi gecenin bu saatinde kimse kiliseye gelmezdi, ama gelen olsa bile katedral, kolayca saklanılacak bir şapeller labirenti halindeydi. Aleksey planladığı şeyi yapabilmek için ille de kutsanmış bir yer gerekmediğini biliyordu; ama bazı vampirlerin diğerlerine oranla dinî kurumlara biraz daha saygı duydukları-nı da biliyordu. Şansı varsa, orası az da olsa Kyoşa'nın moralini bozabilirdi.

Dar, taş basamaklardan çıkıp mumla aydınlanan bir şapele girdiler. Aleksey, daha önce katedrale o kapıdan hiç girmemişti, ama çok geçmeden nerede olduklarını kavradı; katedralin labirente benzeyen yapısındaki on şapelin en güneyinde yer alan Aziz Nikolay Şapeli'ydi burası. Aleksey alçak sesle, "Biraz daha içeriye doğru ilerlersek iyi olur," dedi. Katedrale resmî adını veren Şefaat Şapeli'ni çevreleyen geçide çıktılar. Bu şapel geri kalan sekiz küçük şapelin oluşturduğu dörtgenin ortasındaydı. Aralarında Aziz Nikolay Şapeli'nin de olduğu diğerlerinden biraz daha büyük olan dördü o dörtgenin köşelerinde, daha küçük olan dördü de kenarlarında konumlanmıştı. Aziz Vasiliy'in ölüsünü koymak için sonradan eklenen bir başka şapel, yalnızca bu simetriyi bozmaya yaramıyor, aynı zamanda katedrale halk arasında daha yaygın olan adını da kazandırıyordu. Aleksey geçitte saatin ters yönünde yürüyordu. Şapellerin duvarlarının oluşturduğu tuğla kaplı, loş geçit, ancak bir kişinin geçeceği genişlikteydi. İleride yeniden genişleyerek çiçek desenli çinilerle kaplı bir alana açılıyordu. Aleksey de Kyoşa'yı Teslis Şapeli'ne soktu.

Tepelerinden sarkan kollu şamdanların sadece bir kısmında mumlar yanıyor ve tuğla örmenin, duvar resimle-

rinin ve ikonların üzerine titrek ışıkları vuruyordu. Aleksey, çok daha tepede kubbenin içini görebiliyordu; kubbenin içindeki yarıküre biçim, dışındaki soğan biçimindeki kubbenin karmaşıklığını hiç belli etmiyordu. Şapellerin kubbeleri ve ortadaki kule, katedralin içinden tek kökten büyümüş bir mantar kümesi gibi yükseliyordu; Yukarılarda kulelerin arasında herhangi bir bağlantı yoktu, ama aşağıdaki şapellerle koridorların arasında, bilenlerin geçebileceği bir yol vardı.

Kyoşa, Aleksey'in üniformasını işaret ederek, "Bu gece her zamankinden daha resmî görünüyorsun," dedi.

Aleksey, "Bugün teftiş vardı," diye yalan söyledi. "Değişmeye vakit bulamadım." Oysa gerçek epey farklıydı. Aleksey, kılıcını gizlemenin bir yolunu bulmak zorundaydı ve onu üniformanın parçası gibi görünecek şekilde açıkta taşımaktan daha iyi çözüm var mıydı? Kılıcın olması gereken yerde görünmesi daha zararsız, ama bir o kadar da ölümcüldü.

Kyoşa sırtını duvara dayayarak oturup Aleksey'e de oturmasını işaret ederek, "Bana hâlâ bir cevap borçlusun," dedi. Aleksey kılıcını çözdü –kılıç beline takılıyken yere oturması olanaksızdı– ve oturmadan önce kılıcı duvara dayadı. Kyoşa'nın son sorusunun yeniden hatırlatılması gereksizdi.

"Yuda'nın öldüğünü sanıyorum," dedi.

"Sanıyorsun – ama kesin olarak bilmiyorsun."

"Boğuldu. Suyun altına bastırdım onu." Aleksey, sol eline ve koluna işleyen donma duygusunu hâlâ hissedebiliyordu. "Ama cesedini hiç bulamadım."

"Elini çekip onu bıraktın mı?"

"Bilmiyorum. Su donuyordu. Hiçbir şey hissedemiyordum." Aleksey elini gömleğinin içine soktu. Göğsünün üzerindeki, biri oval, diğeri kare iki metal parçayı yokladı. Bunlardan birincisi, Vatanseverlik Savaşı'nın en karanlık günlerinde Marfa'nın gönderdiği İsa ikonuydu. Aleksey ikinci zinciri başından sıyırıp çıkararak Kyoşa'ya attı; o da aşık oyununda kemikleri toplarken gösterdiği

çeviklikle yakaladı madalyonu. Aleksey, "Aç içini," dedi.

Kyoşa, tırnağını madalyonun iki kapağı arasındaki açıklığa sokarak açtı. İçine baktı. Aleksey, onun baktığı şeyi gözlerinin önüne getirebiliyordu: halka haline getirilmiş, zamanın solduramadığı on iki sarı saç teli.

Kyoşa, "Onun saçı mı?" diye sordu.

Aleksey, başını sallayarak olumladı. Aleksey saçlara yapışıp sudan çıkardığı ve Yuda'nın gitmiş olduğunu anladığı anda parmaklarına dolanmış daha çok saç vardı. Saçları cebine koymuş ve ancak haftalarca sonra orada oldukları aklına gelmişti. On iki tel, saklamak için en uygun sayı gibi görünmüştü.

"Senin geçmişteki bir boğuşmanın anısını saklamış olman çok tuhaf," dedi Kyoşa. Aleksey "sen" sözcüğündeki vurgulamayı fark etti, ama nedenini sormasına fırsat kalmadan Kyoşa sözünü sürdürdü. "Cesedi arayamaz mıydın?" diye sordu.

Aleksey hafifçe güldü. "Bir ceset bulmakta hiç zorluk çekmezdim. Mesele elime gelen cesedin doğru ceset olup olmayacağıydı." Aleksey'in hayalinde, önünden akıp giden nehir ve suların aynı hızla sürüklediği buz parçalarıyla cesetler canlandı. O gün binlerce Fransız boğulmuş ya da donmuştu. Birkaçı karşı kıyıya yüzmeyi başarmıştı. Yuda'nın birinci gruptakilerin arasında sayılması daha akla yakın bir olasılıktı.

Kyoşa, "Kusura bakma. Galiba kuralları bozduk," diyerek madalyonu Aleksey'e attı, o da havada yakalayıp yeniden boynuna astı. Kyoşa yine kemikleri çıkardı cebinden, hem de altısını birden. "Beş kemik," dedi. "Yuda nereliydi?"

Kyoşa kemiklerden birini havaya atıp ötekileri toplarken, Aleksey de soruyu düşündü. Yuda'nın Eflaklı olduğunu varsaymıştı. Neden? Çünkü Dimitriy Fetyukoviç adamların Eflak'tan geldiklerini söylemişti. Ama Dimitriy onların hepsini önceden tanımıyordu, Yuda'yı tanımadığı da kesindi. Öteki on birinin Eflaklı olması mantıklıydı, ama Yuda'nın da öyle olduğuna inanmak için

neden yoktu. Bu da, Aleksey'in on biri *vurdalak* ise on ikinci de öyledir varsayımı kadar temelsizdi – Maks'ın onu defalarca uyardığı temelsiz görüşlerinden biriydi. Yuda, Fransızcayı kusursuz, Rusçayı da Rus soylularının çoğundan daha iyi konuşurdu. Ötekilerle Romence de konuşmuştu, Aleksey Romenceyi hiç anlamasa da, Yuda'nın o dili de adamları kendilerinin memleketlisi olduğuna inandıracak kadar iyi konuştuğu belliydi. Bütün olasılıkları tarttıktan sonra, Aleksey'in Kyoşa'ya vermeye hazırlandığı cevap, yalın ve dürüst bir "Bilmiyorum," cümlesiydi.

Buna gerek kalmadı. Kyoşa, şapelin döşemesinden kemiklerin beşini toplayıp avucunda sıkı sıkı tuttu, ama altıncıyı yakalamak için elini uzatmadı. Kemik, belli belirsiz bir ses çıkararak tuğla döşeli zemine çarptı.

Kyoşa, "Hay aksi!" dedi. Gereksiz bir sözdü bu. Çünkü kemiği kasten düşürdüğünü Aleksey anlamıştı. Oyun sırası günlerdir Aleksey'e geçmediği için soru soracak fırsat bulamamıştı. Buna da memnun olmuştu, çünkü Kyoşa hakkında onun vereceği yalan cevaplar yerine, soracağı sorulardan daha çok şey öğrenebileceğini düşünmüştü. Belki Kyoşa da aynı şeyi düşünmüştü. Kyoşa kemikleri Aleksey'in önüne itti. Aleksey, kendisi için önemli taşıyan tek soruyu sorma fırsatının geldiğini anladı. Kemikleri aldı, yere attı, sonra havaya atmak için en büyüğünü seçti. Kyoşa'nın gözlerinin içine baktı.

Kyoşa, "Galiba bu beş kemiklik bir soru, öyle mi?" diye sordu.

Aleksey başını salladı. "Beş kemik. Cevabı evet ya da hayır olacak. Sen *vurdalak* mısın?"

Aleksey büyük kemiği iyice yükseğe fırlattı. Ötekiler birbirlerinden uzağa düşmemişlerdi, ilk dördünü almak kolay oldu, ama beşinci kemik, iki kırmızı tuğlanın arasındaki yapı harcının biraz aşındığı aralığa düşmüştü. Bu en küçük kemikti, Aleksey'in serçeparmağının ucu kadardı ancak. Aleksey onu alabilmek için epey uğraştı, sonunda alabildi, ama o sırada havaya attığı kemik neredey-

se yere çarpmak üzereydi. Aleksey'in kemiği yakalamak için avucunu açacak zamanı yoktu; o da elinin tersiyle kemiğe vurup yeniden havalandırdı. Kemik bir açı çizerek Kyoşa'ya doğru fırladı. Aleksey öne eğildi, bacaklarını yaylandırarak ileri atıldı. Kemikleri iki küçük parmağıyla bastırarak avucunda tutuyor, geri kalan üç parmağını ileriye uzatıyordu; bir an için sol elindeki sakatlığa benzedi sağ eli. Üç parmağıyla kemiği yakaladığı anda elinin yanı yere çarptı, Aleksey avucunu kapadı, sonra yeniden açıp oyunu fazlasıyla ciddiye aldığını gösteren bir zafer tebessümüyle altı kemiği Kyoşa'ya gösterdi.

Ödülü anımsayınca coşkusu birden geçti. Yeniden Kyoşa'ya bakarak konuşmasını bekledi. Kyoşa ayağa kalktı, sanki daha iri ve genç yüzüne oranla daha yaşlı gibi görünüyordu. Aleksey de, kısmen savunmasız olmamak için, ama aynı zamanda Kyoşa'nın o ana katmayı becerdiği dehşet duygusuyla ayağa kalktı. Kyoşa elini uzattı, Aleksey de birkaç saniye önce muzaffer bir tavırla yakaladığı kemikleri onun avucuna koymak zorunda kaldı. Kyoşa kemikleri cebine koydu. Sanki ikisi de artık oynamayacaklarını sezmiş gibiydiler.

"Evet, Aleksey İvanoviç, ben *vurdalak*'ım."

İşte, on üç yıl, kuşkularla dolu on üç yıl sonra, Aleksey nihayet en korktuğu şeyle karşı karşıya olduğunu yaratığın kendi ağzından duydu. Bunun doğru olduğunu kabul etmiyormuş, şaşırmış gibi yaparak bir adım geriledi, oysa bu an geldiğinde ne yapması gerektiğini bütün gün –bütün hafta– biliyordu. Şimdi sadece son taktik ayrıntıları hesaplaması gerekiyordu. Ayağa kalkmış olmaları iyiydi; bu, işini kolaylaştırırdı.

Aleksey elini yüzüne götürdü, dehşete düşmüş gibi "Aman Tanrım!" diye mırıldandı; sonra bu eski, ufak şapelde baş başa olduğu yaratığa bakamıyormuş gibi arkasını döndü. O anda daha önce de orada bulunmuş olduğu aklına geldi. Maks da kendi ağzıyla Fransız casusu olduğunu itiraf etmiş ve Aleksey böyle bir şeyin bağışlanabileceğine inanmamıştı. Oysa konuşmaları birkaç dakika

daha uzasa ne kadar yanıldığını anlayacaktı. Kyoşa, canının bağışlanması için yalvarmak, Aleksey'in anlayamadığı şeyi açıklamak için bir fırsat verilmesini hak etmiyor muydu? Belki hak ediyordu, ama işin pratiği bunun tersini haykırıyordu. Aleksey'in şansı onu gafil avlamasına bağlıydı. Kyoşa'ya arkasını dönerken bile, aslında özellikle bu yaratığa değil, ama tanıdığı bütün vampirlere ve onların yaptıklarına duyduğu nefreti yoğunlaştırdı içinde. Bu sefer Vadim'in, Dimitriy'in, Maks'ın intikamı alınacaktı. Kimileri onların öcünün zaten alındığını söyleyebilirlerdi, ama bir kez daha ödeşmek Aleksey için en büyük zevk olacaktı.

Gövdesinin Kyoşa'nın görüş alanını kapattığını bildiği için rahatça kılıcına davrandı. Kafayı uçurmak –Aleksey kendi deneyimiyle keşfetmişti bunu– bir *vurdalak*'ı cehennemdeki yaratıcısına kestirmeden gönderen bir yöntemdi. Aleksey tek hareketle kılıcın kabzasını kavradı, bir taraftan dönerken kılıcı kınından çekip vurmak üzere havaya kaldırdı. Kyoşa'nın tam nerede durduğunu gözünün önüne getirdi, onun boyunun uzunluğunu, kendi kolunun ve kılıcının uzunluklarını hesapladı, kılıcın ustura keskinliğindeki ucunun, vampirin kendi kurbanlarına yaptığı gibi gırtlağını yırtacak biçimde savurdu silahı. Bu darbe onu öldürmese bile, Aleksey'in öldürücü vuruşu yapmasına yeterli bir süre güçsüz bırakacaktı.

Aleksey bütün gövdesiyle döndü, kılıç havayı yardı. Kollarının kasları gerilerek, çeliği *vurdalak*'ın etine değdiği anda var gücüyle itmeye hazırlandı. Oysa hiçbir dirençle karşılaşmadı. Kılıı tutan kolu hesapladığından daha ileri gidince, Aleksey dengesini kaybedip öne yuvarlandı. Kılıcın ucu duvara çarptı, duvar çinisini süsleyen çiçeklerden birinin sapına saplanıp çiniyi ikiye böldü. Çininin üst yarısı yerinden fırlayıp yere düştü ve paramparça oldu.

Kyoşa gitmişti.

Aleksey bir daire çizerek hızla döndü; ama kilisede saklanılacak hiçbir yer yoktu. Kemerli geçit Aleksey'e

daha yakındı, Kyoşa'nın oradan çıkabildiğine inanmak zordu, ama tek çıkış yolu orasıydı. Aleksey paltosunun içinden tahta kılıcı çıkardı, sağ elinde çelik kılıcı tutarak, tahta kılıcı da sol eline aldı. Tekrar koridora döndü.

Dönebileceği iki yön vardı; sola giderse katedrale girdikleri yere varırdı. Kyoşa kaçmaya niyetliyse, o tarafa gitmesi gerekirdi. Aleksey'in içgüdüsü onu tam ters yöne çevirdi. Üç adımda Üç Patrik Şapeli'nin kemerli girişine ulaştı. İçeriye baktı, hiçbir şey göremedi. Şapelin öteki ucunda kemerli bir geçit daha vardı; ama Aleksey koridorda kalmayı seçti. Anımsadığı kadarıyla, öteki geçit zaten tekrar ana koridora açılıyordu. Yanılıyor olabilirdi, ama Kyoşa'nın katedralin planını kendisi kadar iyi bilmediğini tahmin ediyordu.

İki şapel arasında sıkışan geçit yeniden daraldı. Yerin darlığına rağmen, Aleksey kendini daha güvende hissediyordu. Ön taraf dışında hiçbir yerden saldırı gelemezdi. Tabii bir de arkadan gelebilirdi. Geçit kapalı bir halka biçimindeydi. Kyoşa hangi yöne gitmiş olursa olsun, yeterince hızlı hareket ederse daireyi tamamlayıp Aleksey'e arkadan saldırabilirdi. Aleksey omzunun üzerinden arkaya baktı, ama bir şey göremedi.

Öne doğru ilerledi. Sağında koridorlar vardı. Bunlardan biri yeniden Üç Patrik Şapeli'ne açılırdı, diğeri ise sadece bir pencereye kadar uzanırdı. Pencere kapalıydı. Bir sonraki kemerli kapı bir başka şapelin girişiydi. Aleksey içeriye baktı, orası da boştu. Yürümeye devam etti. Soldaki bir kapı merkezdeki Şefaat Şapeli'ne açılıyordu. Aleksey içeride hiçbir şey göremedi. Üç çıkış yolu daha vardı: Biri birkaç basamakla aşağıdaki tonozlara iniyordu; biri Aleksey'in tam karşısında, öteki sağda olmak üzere iki tane de kemerli geçit vardı. Bir kıpırtı çarptı Aleksey'in gözüne, sağdaki kemerli geçitten bir şey geçmiş, koridordan hızla ona doğru ilerliyordu. Aleksey birkaç adım gerileyerek yandaki iki şapelin arasına çekildi. Arkasında, binanın ana girişine inen merdiven vardı. Yöneldiği tarafa bakılırsa, Kyoşa da ya başka bir merdivenden ya da kori-

dorda yoluna devam ederek ana kapıya gidiyor olmalıydı. Eğer koridordan geliyorsa, şimdiye kadar Aleksey'in yanına varmış olması gerekirdi. Aleksey merdivenden indi. Kimsecikler yoktu. Kapıyı zorladı. Tahmin ettiği gibi kilitliydi. Sadece girdikleri kapının açık bırakılması için anlaşma yapmıştı. Eğer Kyoşa o kapıya gitmişse, çoktan uzaklaşmış olmalıydı. Aleksey hâlâ saatin aksi yönde ilerleyerek daire biçimindeki geçitte yürümeye devam etti.

Önünden geçtiği bütün kapılardan içeriye göz atıyordu. Şapeller birleşerek bir bütün oluşturmaya başlıyordu. Başka zaman olsa, dekor farkından nerede olduğunu hemen kestirebilirdi, ama o anda bir ikonu diğerinden ayırt edemiyordu. Kuzeyin hangi yönde olduğunu bile anımsamıyordu artık.

Bir başka kapıdan bakınca yerde çiçek desenli çini kırıklarını gördü. Başladığı yere, Teslis Şapeli'ne geri dönmüştü. İçeri girip biraz soluklandı. Buranın tek girişi olduğu için en azından savunmaya uygundu. Kyoşa kaçmış mıydı, yoksa hâlâ binada mıydı, bilemiyordu. Belki de en güvenli hareket, daha saatler olmasına rağmen, şafak sökünceye kadar orada beklemekti. Uyanık kalabilirse, Kyoşa'yı savuştururdu. En azından Kyoşa'nın kendisinden çekindiğini biliyordu. Opriçnikler bunu kendi deneyimleriyle öğrenmişlerdi. Onunla nasıl savaşmaları gerektiğini öğrenmek zorunda kalmışlardı. Aleksey, Kyoşa'yı avlamak için onların taktiklerinden öğrenilecek bir şey olup olmadığını düşündü.

Birden bir hava akımı hissetti; ama bu sanılacağı gibi şapelin içine değil, –altında durduğu kubbeli kulenin yan tarafında bir pencere açılmış gibi– dışarıya doğru bir esintiydi. Aleksey yukarıya baktı ve Kyoşa'nın nereye saklandığını gördü. Hızla aşağı düşen *vurdalak*'ın kolları ve bacakları, hâlâ kulenin duvarlarına tutunmak istercesine çapraz bir haç gibi açılmıştı. Aleksey, *vurdalak*'ların en dik duvarlara bile kolayca tırmanabilme yeteneklerini hatırlamakta geç kalmıştı. Aleksey ona saldırdığında, Kyoşa yana değil, yukarıya kaçmıştı.

Aleksey yana doğru ancak yarım adım atabildiği anda Kyoşa olanca ağırlığıyla ona çarparak yere yıktı. Kolları yana açıldı, silahlarının ikisi de ellerinden fırladı. Kyoşa yere çarptıktan sonra kolayca kendini topladı. Dirseği Aleksey'in göğsüne çarparak onu iki büklüm etmişti. Aleksey'in çenesine indirdiği sert kroşe, onun görme yetisinin binlerce yanıp sönen yıldıza bölünmesine neden oldu. Kyoşa'nın sivri dişleri gırtlağına geçip defalarca tanık olduğu biçimde canını almadan önce bayılacak kadar şanslı olabilirdi belki. Ama Kyoşa bunu yapmayacak kadar hâkimdi kendine. Aleksey bir an suyun altına batmış da oradan çıkıyormuş gibi, daha derinlere dalmadan kendine geldi.

Vampiri üzerinden atmak için sağ ayağıyla hızla tekmeledi onu, ama Kyoşa hazırlıklıydı. Tekmeyi yiyince hafifçe yana doğru kaykıldı, ama hemen sonra Aleksey'in göğsüne daha da çok bastırdı.

Kyoşa, "Hiçbir şey anlamıyorsun Aleksey İvanoviç," dedi. Gözleri kurbanına bakarken parıldıyordu. Bakışları, dövüş kazanmış herhangi biri gibi zafer ve coşkuyu yansıtıyordu.

Aleksey, "Beni öldüreceksen, hiç bekleme," dedi. Kyoşa bir kaşını kaldırdı. Aleksey onun bir yandan öbür yana doğru kımıldadığını ve bir an için üzerindeki ağırlığın hafiflediğini hissetti. Kyoşa'nın bu şekilde gardını gevşetmesi onun için hiç iyi olmadı.

Aleksey'in yüzünün üstünden, burnunun birkaç santim yukarısından çizmeli bir ayak savrulup Kyoşa'nın dişlerine indi. Kyoşa'nın başı sertçe arkaya doğru devrildi ve boynu hiç olmayacak bir açıyla bükülürken çıkan o tatsız kırılma sesini duydu Aleksey. Kyoşa'nın ağzından, burnundan kan boşandı ve yana devrildi.

Aleksey hemen ayağa fırladı, daha etkili bir silahı olmadığı için yumruklarıyla gard aldı. Kyoşa ufak mihrabın önünde yatmış, kendisine saldıran kişiye bakıyordu. O kişinin kim olduğunu anlaması için Aleksey'in yan gözle o tarafa bakması yetti.

"Tek söz söyleme," diye homurdandı.

Dimitriy, "Ne hakkında?" diye sordu. Soluk soluğaydı, ama sesi dudaklarındaki gülümseyişi belli ediyordu.

Koridorda gördüğü karaltının Kyoşa değil de Dimitriy olduğunu ancak şimdi anlayan Aleksey, "Senin yardımına ihtiyacım olmadığı hakkında," dedi. Kyoşa'ya baktı, onun dudaklarında da Dimitriy'inki gibi bir tebessüm vardı, ama onun solukları ağır ve sakindi. *Vurdalak*'ın bakışları, onları tartıp bir sonraki hareketini hesaplayarak babadan oğula çevrildi.

Dimitriy'in aklından da aynı şeyler geçiyordu. "Şimdi ne yapıyoruz?" diye sordu.

Aleksey acı bir sesle, "Onu öldüreceğiz," dedi.

"Baba!"

Aleksey, bu konudaki düşüncesinin oğlununkinden tamamen farklı olacağını unutmuştu.

Kyoşa oturduğu yerden, "Babanın dediğini yap," diye hırladı.

Dimitriy onu umursamadı. Aleksey'e hitap ederek sözünü sürdürdü. "İkimizin de istediği Rusya böyle bir yer değil," dedi.

"Hiç anlamıyorsun Dimitriy."

"Suçluysa, cezalandırılır."

Aleksey, "Suçlu mu?" diye sordu. Kimse *vurdalak* olduğu için "suçlu" olabilir miydi?

"Buraya kadar onun hakkında topladığın kanıtlar mahkeme için yeterli olacaktır. Üç cinayet, onu ömrünün sonuna kadar Sibirya'ya göndermeye yeter. Biz üzerimize düşeni yaptık."

Akıl çelen bir öneriydi bu. Tabii Kyoşa Sibirya'ya hiç gidemeyecekti. Günün ilk ışıkları onu yok ederdi, o saatte Aleksey'le Dimitriy de sağ salim yataklarında olurlar ve Dimitriy, Kyoşa'nın gerçek kimliğini öğrenmek zorunda kalmazdı. Ama bu göze alınamayacak kadar tehlikeliydi, özellikle de onu teslim edecekleri gardiyan için tehlikeliydi. Aleksey, tutuklunun gerçek tehlikesini açıklayamazdı, açıklamaya kalksa bile kimse inanmazdı. Kyoşa kaçar ve –hem Aleksey, hem de artık Dimitriy için– eski-

sinden de büyük bir tehlike olurdu. Aleksey iki kılıcını da aldı ve vurmaya hazırlandı. Kyoşa'nın şimdi ve burada öldürülmesi şarttı, bu da gerçeğin Dimitriy'e anlatılmasını gerektiriyordu.

Oysa Dimitriy'in kendi göre planları vardı.

Kandilli avizeyi tutan ipin boştaki ucu roda gibi sarılıp duvardaki bir çengele takılmıştı. Dimitriy gitti, kılıcıyla ipi kesti. Kılıcını önünde tutup ipi sol elinde sallayarak Kyoşa'ya yaklaştı.

"Kalk ayağa," dedi. Kyoşa onun dediğini yaptı.

Aleksey, "Bunu anlamıyorsun, Mitka," dedi yeniden. "Bu işi bana bırak, ben halledeyim." Sesinde yitirdiği arkadaşlarının anısından kaynaklanan bir acı vardı.

Kyoşa, buyurgan bir sükûnetle, "Anlıyor," dedi. "Kendini öç hırsına kaptırmamalısın Aleksey. O da senden ders almış."

Dimitriy ipi Aleksey'e attı; o da tahta kılıcı tuttuğu eliyle beceriksizce yakaladı. Dimitriy, Kyoşa'ya, "Arkanı dön," dedikten sonra, babasına, "Bağla onu," dedi, "ben de bir münasebetsizlik yapmasını engelleyeceğim."

Kyoşa arkasını dönmedi. Öne doğru yarım adım attı, Dimitriy tehditkâr bir tavırla kılıcını kaldırdı. Bu sefer Kyoşa'nın gülümseyişinde üstünlük taslayan bir hava vardı. İki eliyle uzanıp Dimitriy'in kılıcını keskin tarafından sımsıkı kavrayıp vücudunu hızla döndürerek kılıcı Dimitriy'in elinden aldı.

Dimitriy kesilen ellerini sallayarak geriledi, ama Kyoşa dönmeye devam etti, kılıç neredeyse dar şapelin duvarlarını kazıyarak büyük bir daire çizip kabzasını Dimitriy'in çenesine çarparak onu yere yıktı.

Aleksey anında elindeki ipi fırlatıp sağ elinde kılıcı, sol elinde tahta hançerle Kyoşa'nın üzerine atılmaya hazırlandı. Bu arada Kyoşa, Dimitriy'in kılıcını havaya atıp sapından tutmaya vakit buldu. Aleksey, *vurdalak*'ın kılıcın keskin tarafını tutan avuçlarındaki uğursuz kan lekelerini gördü, ama bu yaraların göz açıp kapayana kadar iyileşeceğini biliyordu.

Karşı karşıya durdular. Aleksey, bir vampirle kılıç gibi geleneksel bir silahla savaşmanın ne kadar zor olduğunu eski deneyimlerinden biliyordu. Ne kadar yara alırsa alsın bunlardan korkusu olmayan bir düşman karşısında, eğitimini aldığı bütün dövüş taktikleri anlamsızlaşıyordu. Eli kılıçlı bir vampirle karşılaşmak ise yeni –görünüşe bakılırsa gereksiz– bir şeydi; ama kılıç Kyoşa'yı bu silahı insan gibi kullanıp insan gibi dövüşmeye yöneltirse Aleksey için bir avantaj olurdu.

Aleksey kılıcını kaldırıp Kyoşa'nın boynunun yan tarafına doğru indirdi – bu, bir *vurdalak*'ı bile korkutacak bir saldırıydı. Aleksey kılıcın ona saplanmasını beklemiyordu; Kyoşa darbeyi karşılamak için kendi kılıcını kaldırınca vücudunun sağ tarafı açıkta kalacaktı. Aleksey'in sol eli ve o elinde tuttuğu çok daha ölümcül bir silah olan tahta kılıç saldırıya hazırdı.

Ama Kyoşa saldırıyı savuşturmak için kendi kılıcını kaldırmadı. Bunun yerine sol kolunu kaldırıp darbenin ağırlığını karşıladı. O darbe bir insanın kemiğini kırar, korkunç bir acı verirdi, ama Kyoşa'da gözle görülür bir etkisi olmadı. Anında kendi kılıcıyla atağa geçti ve Aleksey'in gövdesini değil, tahta kılıcı hedefleyerek saldırdı. Darbe, kılıcı ikiye bölüp Aleksey'in elinden yere fırlatacak kadar sertti. Aleksey baktı, kabzaya çok yakın bir yerden kırıldığı için saplayacak uzunluğu kalmayan silahın işe yaramaz bir hale geldiğini gördü. Bu eşit olmayan koşullardaki dövüşü sürdürmeye hazırlanmak için bir adım geriledi, ama Kyoşa onunla dövüşmeye yanaşmadan odadan kaçtı.

Aleksey kapıya koştu, iki yana baktı, ama hiçbir şey göremedi. Yeniden şapele dönünce Dimitriy'in doğrulduğunu gördü.

"İyi misin?"

Dimitriy evet dercesine başını salladı, sonra elini kafasına götürdü. "Korkunç acıyor," dedi, "ama yaşayacağım." Kapıya yürüdü, "Hadi gel," dedi. "O yaralarla fazla uzağa gidemez." Koridorun sağına doğru yürüdü, Aleksey'e de

ters yönden gitmesini işaret etti. Aleksey'in içgüdüleri – kendisini ve oğlunu kurtarmak için– Kyoşa'nın peşinden gitmemesini söylüyordu; ama güven içinde dışarı çıkmak için gün ağarıncaya kadar kilisede beklemek, düşmanla karşılaşmayı sadece ertesi akşama ya da ondan sonraki veya ondan da sonraki akşama ertelemekten başka bir anlam taşımayacaktı.

Aleksey ters yönde geçitte yürümeye başladı. Dimitriy bir anda gözden kayboldu. Aleksey yine önünden geçtiği her şapele göz atıyor, ama bu kez Kyoşa'nın saklanmış olabileceği kubbelere bakıyordu. Hiçbir şey göremedi. Çok geçmeden, merkezdeki şapele açılan kemerli üç geçitle aynı hizaya geldi. Oraya kapısı olmayan tek yer, doğu tarafında, az önce geldikleri Teslis Şapeli'nin tam karşısındaki geçitti. Aleksey şapelin içinde bir şey göremedi, ama öbür uçtaki kemerli geçitte kendisi gibi içeriyi kolaçan eden ve ona da el sallayan Dimitriy'i gördü. Dimitriy başıyla geçidi dolanmaya devam etmelerini işaret etti.

Aleksey, Kyoşa'nın oradan gitmiş olmasını umarak Kızıl Meydan'a inen merdivenlerin önünden geçti; ama merdivenden inmeyip merkez şapelin üçüncü kapısına kadar yürümeye devam etti, oğlunun da karşı yönden aynı yere geleceğini tahmin ediyordu.

Dimitriy görünürlerde yoktu. Sonra biri seslendi:

"Baba!"

Aleksey döndü, şapelin içine baktı. Tam karşısında, şapelin doğu duvarını tamamen kaplayan ve azizlerin, Kutsal Kitap'ta yazılı sahnelerin tasvirleriyle dolu ikonlar bölmesi duruyordu. İkonalar bölmesinin tam ortasında, olması gerektiği gibi Güzeller Kapısı[1] yer alıyor ve mihrabı gizliyordu, Aleksey mihrabı hiç görmemişti, ama bölme ile şapel duvarı arasındaki yere sığacak kadar küçük olmalıydı.

Aleksey, kapının sol tarafında Dimitriy'i gördü. Böl-

1. Kudüs'te, MS 70 yılında Romalıların yıktığı tapınağın, erkekler bölümünden kadınlar bölümüne açılan kapısı.(Ç.N.)

meye dayanmış duruyordu. Aleksey, ölgün mum ışığında Dimitriy'i bölmeye yapıştırarak tahta panonun içine kadar geçen kılıcın kabzasını görebildi; Dimitriy'in boğazına kadar ilikli ceketi hareketlerini kısıtlıyor, ayak parmakları yere değebilmek için boşuna kıpırdanıyordu. Aleksey bir an, Vadim'in ölüsünü buradan pek uzak olmayan bir evin duvarındaki çiviye asılmış olarak bulduğunu hatırladı. Ama bu seferki farklıydı. Dimitriy yaşıyordu ve Aleksey'in gördüğü kadarıyla yaralı değildi. Kaçmasını engelleyen kılıç etini değil, sadece paltosunu delip geçmişti.

Aleksey şapele girdi. Kyoşa'nın aşağıda, zemin düzeyinde olmadığını gördüğü için yukarıya baktı. Şefaat Şapeli'nin üzerindeki kule katedralin en yüksek kulesiydi, üzerinde de kubbe değil, sivri tepeli çadır biçiminde bir çatı vardı. Aleksey, Kyoşa'yı hiçbir yerde göremiyordu, ama onun kuytu bir yere saklanması hiç de zor değildi.

Dimitriy, "Orada," dedi. Aleksey aşağıya baktı ve oğlunun başıyla Güzeller Kapısı'nı işaret ettiğini gördü. Çizmeli bir ayağın tahtaya vurmasından kaynaklanan boğuk bir gürültü oldu, ardından kapı iki yana açıldı, küçük girintinin yanına öylesine dayanmış duran Kyoşa göründü.

"Bence daha fazla yaklaşmasan iyi edersin Aleksey," dedi. "Ben seni öldüremem, ama sen beni öldürmeye can atıyor gibi görünüyorsun. Anlaşılan benim güvencem senin oğlun olacak." Bu sözdeki tehdit açık seçikti. Aleksey hâlâ kapıda, Kyoşa'nın karşısında duruyordu.

"Bu işin onunla hiç ilgisi yok. Senin ne olduğunu bile bilmiyor."

Kyoşa öne bir adım atıp mihrap bölmesinden çıkarak, "Öyleyse belki de öğrense iyi olur," dedi. Aleksey, o kutsal yer *vurdalak*'ın varlığıyla kirlenmekten kurtulduğu için içinden bir rahat nefes aldı. Kyoşa, "Sen de ilk görüşte benim neyin nesi olduğumu fark etmedin," diye sözünü sürdürdü.

Aleksey, "Bir şeyler sezmiştim," diye cevap verdi. "Birkaç gün içinde de iyice emin oldum."

"Birkaç gün mü?" Kyoşa'nın sesinde şaşkın ve küçümseyen bir ton vardı. "Sen beni hâlâ hatırlamıyorsun, öyle değil mi Aleksey İvanoviç?"

"Maks'ın kardeşi değilsin, onu biliyorum. Öldüğünde başka kardeşi yoktu."

Dimitriy, "Siz ne konuşup duruyorsunuz öyle?" diye söze karıştı. Hâlâ yerinden kıpırdayamıyordu, ama paltosu, kollarının altından onu ağırlığını kaldırdığı için soluk alabiliyor ve konuşabiliyordu.

Kyoşa, "Ufak bir gösteri ilkinize de bir fikir verir sanıyorum," dedi. Şapelin içine bakındı. Yakınında, yüksek bir demir ayak vardı; ayağın üzerindeki üç kollu şamdanın mumları yanmıyordu. Şamdanın altından sarkan siyaha boyalı metal çubuklar süsleme işlevi yapıyordu. Kyoşa bu çubuklardan birini tutup kopardı. Demir inceydi, Aleksey de eliyle koparabilirdi, ama demiri dakikalarca eğip büktükten sonra yapabilirdi bunu.

Demirin tırtıklı keskin kenarı mum ışığında parlıyordu. Kyoşa sol elini uzattı, parmaklarını açarak soğuk taşa dayadı. Sağ elindeki keskin demiri başının yukarısına kaldırdı ve durdu. Nereye indiğine bakmadan demiri hızla aşağı savururken gülümseyerek önce Dimitriy'e, sonra Aleksey'e baktı.

Dimitriy'in iç çekişi metalin taşa çarptığı andaki sesini bastırdı. Kyoşa'nın serçeparmağı, ikon bölmesinin önünde elinin geri kalan bölümünden birkaç santim ötede duruyordu. Kanı taşa işlemeye başlamıştı bile. Kyoşa elini biraz oynattı, sonra tekrar Aleksey'e döndü.

"Ama bir tane yetmez, öyle değil mi Aleksey?" dedi. Aleksey yetmez gibilerden başını salladı. Kyoşa uydurma kılıcı yeniden havaya kaldırdı.

Dimitriy, "Çıldırmış bu!" diye fısıldadı.

Kyoşa'nın kolu indi. Bu sefer ses yerine, örse inen çekicin çıkardığı gibi tok bir metal çınlaması oldu. Şimdi hâlâ açık duran Güzeller Kapısı'ndan görünen mihrabın

karşısında, basamağın üzerinde, bin yıl önceki bir pagan töreninde kurban edilmiş gibi duran iki parmak vardı.

Kyoşa sol elini kaldırıp Aleksey'e gösterdi, avuç içi Aleksey'e bakıyordu. Aleksey de üç parmağı ve kesik iki parmağının kökleriyle Kyoşa'nın elinin neredeyse kopyası olan kendi elini aynı biçimde kaldırdı. Kyoşa'nın avucunun içinden kan aktığını gördü ve on beş yıl önce kanı akmadığı halde, kesik parmaklarının dibinden kan akıyormuş gibi bir sıcaklık duydu.

Kyoşa'nın Aleksey'e verdiği mesaj tamamlanmıştı; ama daha Dimitriy'e göstereceği şeyler vardı. Ayağa kalktı, Dimitriy'e doğru bir adım attı. Dimitriy'in uzanıp onu yakalayacağı kadar yakınındaydı, ama yaşadığı şok Dimitriy'i kıpırdayamayacak bir duruma getirmişti. Kyoşa yaralı elini delikanlının yüzüne uzattı, kanı Dimitriy'in ceketine damlayacak kadar yaklaşmıştı. Aleksey biraz sonra neye tanık olacağını çok iyi bildiği halde, Kyoşa'nın kendi kan revan içinde bırakmasını hayretle seyrediyordu.

Aleksey öyle bakıp dururken, Kyoşa'nın parmakları yeniden büyümeye başladı.

9

Dimitriy mücadele etmeyi çoktan bırakmıştı. Merkez şapelde bir kıpırtı görmüş ve içeri girmişti. Ondan sonra Kyoşa'nın saldırısına direnecek ancak bir saniyesi olmuştu. Göğsüne yediği sert bir yumruk, ayaklarını yerden kesip onu duvara savurmuştu. Dimitriy, Kyoşa'nın –donuk, neredeyse sinirli– yüzünü ve kendi kılıcının Kyoşa'nın sağ elinde vurmaya hazır olarak havaya kaldırıldığını görmüştü. Kılıç aşağı inerken Dimitriy gözlerini kapatıp bitireceğinden emin olmadığı bir duaya başladı. Darbenin sarsıcı etkisini duydu, ama gözlerini açıp ne olduğunu görünceye kadar neden acı hissetmediğini anlayamadı.

Olaylar babasının gelişinden sonra çok tuhaf bir biçimde gelişmişti. Aleksey ile Kyoşa'nın Maks Amca'nın ölmüş kardeşi hakkındaki konuşmaları yeterince akıl karıştırıcıydı; ama Dimitriy'in asıl kanını donduran Kyoşa'nın parmaklarını kesmesi oldu. Dimitriy kusacak gibi oldu ve ağzına kadar gelen kusmuğu yutmak için zorladı kendini. Bir şeyler söyleyen bir ses duydu ve bunun kendi sesi olabileceğini düşündü.

İkinci parmak kesilirken, Dimitriy, Kyoşa'nın ne yaptığını – Dimitriy'in anımsayamadığı kadar uzun zamandır var olan Aleksey'in yaralarını kopya ettiğini fark etti. Ne var ki, Kyoşa'nın Dimitriy'in babasını taklit etmesi-

nin nedeni ne olursa olsun, o neden kendini böylesine sakatlayacak kadar nasıl önemli olabilirdi? Dimitriy'in anladığı kadarıyla, Aleksey'in tepkisi, sanki ellerindeki sakatlıklar gizli bir örgüt üyeliğinin işaretiymişçesine bir sezme ve geçmişe dönük bir tanımaydı. Acaba bu, Farmasonluğun, üye olmayanlar çok kolayca taklit edebildiği için vazgeçilmiş olan, üyelerin birbirini tanımasında uygulanan gizli el sıkışmalarının sapkın bir uzantısı mıydı? Acaba, bizzat elin kendisi, normal hiçbir insanın yapamayacağı –yapmak istemeyeceği– farklı bir biçimde olduğu böyle bir tokalaşma mı geliştirmişlerdi? Aleksey, bir Bulgar zindanındaki korkunç işkencenin bir parçası olarak, parmaklarını Türklerin kestiğini söylerdi hep, ama bu bir bahane miydi acaba? Aleksey, aynı gaddar üyelik töreninin bir aşamasında parmaklarını kendisi mi kesmişti? Bu inanılacak şey değildi; ama Aleksey ancak Kyoşa'nın ne yaptığını gördükten sonra sonunda onu anlamış gibi görünüyordu.

Kyoşa, yeni oluşmuş bağlarının işaretini Aleksey'e göstermek için fazla zaman kaybetmemişti. Dönüp Dimitriy'e yaklaşmaya başlamıştı. Dimitriy şaşkınlık içinde kanlı yaralara bakıyordu. Çocukluğunda babasının artık –iyileşebileceği kadar– iyileşmiş olan elini incelerken duyduğu hissi anımsadı. Gençliğin saflığıyla, herhangi bir iğrenme duymamıştı, oysa şimdi anormal olandan korkmak gerektiğini öğrenmiş bir yetişkin olarak akan kanın içinden görünen kemik ve sinirler midesini bulandırdı.

Ama bütün bunlar olurken, Kyoşa'nın yaralarını neden özellikle kendisine gösterdiğini merak edecek kadar aklı başındaydı. Bu, parmaklarını kesmenin anlamını bilen babasına bir mesajdı. Dimitriy bu konuda ancak spekülasyon yapabilirdi. Sonra kafasına dank etti. Acaba kendisi de o gece gizli örgüt üyeliğine mi alınacaktı? Kendi iki parmağı da, mihrabın merdivenlerinde Kyoşa'nınkilerin yanına mı düşecekti? Duvara zımbalanmış olduğu için, karşı koyamayacaktı, ama babası onu korurdu – öy-

lece durup oğluna bunun yapılmasına göz yummazdı. Yoksa yumar mıydı? Farmasonlar genellikle oğullarının da biraderlik cemiyetine katılmalarını çok isterlerdi. Aleksey, kendi yara izlerini gururla taşırdı – aynı şeyi oğlu için de istemiş olamaz mıydı? Dimitriy acının katlanılabilir bir şey olduğunu öğrenmişti. Yapılan tören dışarıdan bakanlara ne kadar gaddarca görünürse görünsün, o Yahudi baba, oğlunun dinine bağlı biri olduğunu gösteren fiziksel işaretin gerçekleştirilmesine mutlulukla seyretmemiş miydi?

Ama Dimitriy'le babasının arasında fark vardı. Sol elindeki o iki parmak varken bile, Aleksey onları hiç kullanmış mıydı? Çoğu insanın on parmakla çıkaramayacağı bas titreşimlerini çıkarabilmek için her gün saatlerce çalışmış mıydı? Parmaklarını kaybetmek, Aleksey için bir engeldi, ama Dimitriy için dilinin kesilmesiyle eşanlamlıydı.

Kyoşa, Dimitriy'e daha fazla yaklaşmak için atak yapmadı. Orada öylece elini kaldırıp kan içindeki üç parmağını Polonya selamına benzer bir biçimde açarak durdu. Kopuk parmaklarının dipleri istençdışı bir şekilde hafifçe kıvrıldı; Dimitriy daha önce fark etmemişti, ama her iki parmağın altı da ikinci boğuma kadar yerinde duruyordu.

Hayır. Dimitriy fark etmişti. Fark etmekten de öte, somut olarak hissetmişti. Dimitriy, keskin demirin Kyoşa'nın parmaklarının üçüncü boğumuna saplanışını izlerken, bıçak iki kemiğin arasına girip kemikleri kırmadan sinirleri parçalarken Kyoşa'nın neler hissetmiş olabileceğini kendi elinde hisseder gibi olmuştu. Dimitriy kesik parmakların olduğu yere baktı. Her parmaktaki üç kemiğin hiç kırılmadan bütün olarak durduğu mum ışığında bile açıkça görülebiliyordu. Tekrar Kyoşa'nın eline baktı. Anlaşılır gibi değildi. O parmaklar, bir şekilde köklerine yeniden bitiştirilebilse, elin tamamı orantısını yitirir – son iki parmak hayvan pençesi gibi uzun olurdu. Dimitriy'in, Kyoşa'ya baktığı anda o deformasyonu fark

etmiş olması gerekirdi. Üstelik Kyoşa'nın her parmağında dört boğum olmalıydı, çünkü kopan parmaklarının kökünde şimdi bile ikişer boğum vardı.

Dimitriy, gördüğü şeyi sonunda kavrayabildi. Kyoşa'nın parmakları yeniden büyüyordu. Dimitriy parmaklara her bakışında ufak bir değişiklik olduğunu görüyordu; ama artık gözünü ayırmadan bakıyor ve mucize –bunu tanımlayacak başka sözcük yoktu– gözlerinin önünde gerçekleşiyordu. Yolu iskelet gösteriyor, kemiği boydan boya sarmaya başlayan etin ve cildin önünden azar azar uzuyordu. İlerleme oldukça hızlıydı, sadece kilit noktalarda yavaşlıyordu. Önce serçeparmağı tamamlandı, ucu çıplak beyaz kemiğin üzerinde tırnaksız, pembe bir kubbe oluşturdu. Sonra tırnak çevresindeki deri kıyıyı yalayıp çekilen bir dalga gibi geriye sıyrıldı ve tırnak çıktı. Yüzükparmağı da neredeyse tamamlanmıştı. Onun tırnağı da aynı biçimde uzadı; Kyoşa her şeyin çalışıp çalışmadığını kontrol edercesine parmaklarını esnetip büktü. Olup biteni belirtecek ne bir işaret vardı ne de yara izi; sadece avucunda kurumaya başlamış kan – bir de Güzeller Kapısı'nın önünde yatan iki ölü parmak.

Dimitriy, Kyoşa'nın suratına baktı. Belli belirsiz bir gülümseme, ama hâlâ az önceki o öfke izi vardı yüzünde, bunlar asıl yapmaya çalıştığını gözlerden kaçırmak için bir şaşırtmacaydı. Kyoşa, yeniden Aleksey'e döndü.

"Bunun için seni suçlamayacağım Aleksey İvanoviç," diyerek eğildi, gözlerini Aleksey'den ayırmadan basamağın üzerindeki fazladan parmaklarını alıp cebine koydu. "Tam beklediğim gibi bir adamsın." Kısa, samimi bir selam verdikten sonra ekledi: "Yarına kadar."

Kyoşa ikonlar bölmesine doğru döndü ve kendini yukarıya fırlattı. Sıçrayışı, onu Dimitriy'in de pekâlâ başarabileceğinden daha yükseğe ulaştırmadı, ama o yüksekliğe gelince hiçbir insanın yapamayacağı biçimde panonun dikey yüzeyine tutundu. Çeşitli ikonları birbirinden ayıran çıkıntılara tutunarak ahşap panolara tırmandı. Çok geçmeden tepeye çıktı, ufacık bir platformun üzerinde

rahatlıkla ayağa kalktı. Ama oradan gidebileceği bir yer yoktu. Son sözleri bir vedalaşma gibiydi, ama hareketleri hiç de öyleye benzemiyordu. Artık yukarıda sadece sivri tepeli kulenin önce dikine yükselen, sonra da içeri doğru bombe yapan duvarları vardı, o duvarların üzerinde de tırmanan birinin tutunacağı fazla bir şey yoktu.

Ama bu Kyoşa için engel oluşturmuyordu. Dik duvara tırmandıktan sonra hızını hiç kesmeden sivri tepeli kubbenin iç bölümünde ilerleyerek Aleksey'le Dimitriy'in üzerinde tavanda asılarak durdu. Aleksey onun nereye tutunduğunu bir türlü anlayamadı.

Aleksey oğlunun yanına koştu, onu duvara mıhlayan kılıcı bir çekişte çıkardı. Dimitriy aşağı düşüp tam zamanında kendini toplayarak ayağa kalkarken yukarıdan kırılan cam sesleri geldi; Dimitriy, Kyoşa'nın kulenin küçük pencerelerinin birinden çıkıp gözden kaybolduğunu gördü.

Aleksey, "Çabuk ol!" diye haykırarak Dimitriy'e kılıcını verdi ve şapelden dışarı fırladı. Dimitriy, kilisenin dar geçitleri boyunca babasının ardından gitti, neredeyse karanlıkta onu gözden kaçıracaktı. Birkaç basamak onları zemin kata, Dimitriy'in daha erken saatlerde Kyoşa ile babasını izleyerek geldiği kapıya, oradan da Kızıl Meydan'a ulaştırdı. Aleksey geri geri yürüyerek, şimdi sadece yıldızların pırıltısıyla aydınlanan canlı renklerdeki kubbelere bakıyordu. Sağ tarafı işaret ederek, "O tarafa git," dedi.

Dimitriy onun dediğini yaptı, içerideki geçitte Kyoşa'nın peşinden giderken yaptıkları gibi, babası kilisenin çevresinde saat yönünde ilerlerken, kendisi de saatin ters yönünde yürümeye başladı. Gözlerini kulelerden ayırmıyordu. Bir ara kulelerin birinden diğerine atlayan bir figür gördüğünü sandı, ama bir anda gözden kaybetti. Katedralin öteki tarafında babasıyla karşılaşmayı beklediği noktaya yaklaştığı anda, yukarıdan yere atlayan ayak seslerini duydu. O tarafa baktı, Kyoşa'nın doğu yönünde koştuğunu gördü – o tarafta bulunan çok sayıdaki yapıla-

rın arasında rahatça gözden kaybolabilirdi.

Dimitriy, "Baba!" diye seslendiği sırada babasının binanın öteki tarafından çıktığını ve Kyoşa'yı izlemek için meydana fırladığını gördü. Dimitriy de takibe katıldı, az sonra aralarında sadece birkaç adım arayla babasına yetişti, ama çok geçmeden Aleksey soluğu kesilerek durdu, dört yana bakınarak Kyoşa'yı aradı.

Dimitriy, "Gitmiş," dedi.

Babası soluk soluğa, "Geri gelecek," diye cevap verdi.

Dimitriy duraksadı. Aziz Vasiliy Katedrali'nin içindeyken düşünecek bir saniyesi bile olmamıştı, ama şimdi aklını kurcalayan bir tek soru vardı.

"Kyoşa nedir?" Dimitriy, soruyu bu biçimde sormanın doğru olduğunu kestirmeye yetecek kadar çok şey görmüştü içeride. "O yaptığını nasıl yaptı?" değil, hatta "Gerçekten gördüm mü?" bile değil. Görmüştü ve gördüğü şeyi aklı almıyordu. Masallar dünyasına – babasının her zaman reddettiği o dünyaya girmiş ve o dünyadakilerden birini artık yakından tanımıştı.

Aleksey oğluna döndü. Dimitriy'e ilkgençliğindeki babasını anımsatan bir biçimde gövdesi dikleşmiş, boyu uzamış gibi görünüyordu Aleksey. Elini uzatıp oğlunun yanağına koydu. Konuşacakmış gibi dudakları aralandı, Dimitriy'in arkasında bir başka dünyaya bakıyormuş gibiydi.

Ama hiçbir şey söylemedi. Eli yana düştü, hızla yürüdü. Dimitriy ona yetişmek için koşar adımla arkasından fırladı, ancak Aleksey olağanüstü bir hızla yürüyordu. Dimitriy ona ayak uydurabilmek için neredeyse koşuyordu.

"Baba, anlat!" diye ısrar etti, ama bir sonuç alamadı. Aleksey o gece o konuda tek söz etmedi.

Çarpışan Kayalar, Răzbunarea gemisinin zarar görmeden aralarından geçmesine izin verdiler. Bu, beklenen bir şeydi. Nuh Peygamber'in yaptığı gibi kayalıklardan geçmeden önce aralarından bir güvercin uçurarak geçidi sonsuza kadar açan İason'dan bu yana, bin yıldır kapanma-

mıştı o kayalar.[1] Geminin yolcusu, o gece kayaların arasından kendisinin geçeceğini bilseler, Yunan tanrıları sadece bu seferlik eski geleneği yeniden yaşatırlar mıydı acaba, diye düşündü. Belki de geçmesine izin verirlerdi – ne de olsa o eski tanrıların... şimdiki sonradan görme tanrı özentileri kadar katı yargıları yoktu. Her neyse; Yunan tanrıları da bütün tafnrılar gibi ölmüşlerdi ve ölür ölmez yeniden doğan talihlilerden değildiler. Yolcu, o yakınlıkla bağlantılı her şeyden nefret etmesine karşın, kendini en çok ölümsüzlüğü başaran tanrılara yakın hissediyordu.

Çok geçmeden Boğaz geride kaldı ve gemi Karadeniz'in engin sularına açıldı. Bu sulardan geçmeyeli on yıldan fazla olmuştu, o zamanki yolculuğu daha dolambaçsızdı. Kendi ülkesi çoktan elinden alınmış olan o adam, devletin önünde eğilmek durumundaydı. Ama bu yakında değişecekti. Sadece birkaç günlük yolu kalmıştı.

Aleksey sırtüstü yattı, kafası karmakarışıktı. Göğsünün üstünde duran Domnikiia'nın elinin sıcaklığını hissedi-

1. Kyane Kayaları, Symplegad ya da Çarpışan Kayalar denilen bu bölgenin mitolojide çok ilginç bir hikayesi var. İason ve elli tayfası Altın Post'u aramak üzere Yunanistan'dan yola çıkmışlar. Aralarında Herakles ve Orpheus gibi yazar ve ozanların da bulunduğu grubu taşıyan "Argo" adlı gemi sonunda Çanakkale Boğazı'nı ve Marmara'yı aşıp İstanbul Boğazı'nın anaforlu sularına varmış. Karadeniz'e yaklaşırken Argonotlar korkmaya başlamış. Bu korkunun bir nedeni, Kyane Kayaları ve bu kayalar hakkında Çanakkale kıyılarında rastladıkları kör kral Phineos'tan duydukları hikâyeymiş. Buna göre, İnek Geçidi anlamına gelen Bosphorus boğazının Karadeniz'le birleştiği yerdeki kayalar Karadeniz'e açılan gemicilere geçit vermezmis. Gemiciler, uzaktan aralarında geçit var gibi gözüken bu kayaların arasına girince, birden deniz hoyratlaşır, kayalar bir anda hareket edip gemileri sıkıştırarak parçalarmış. Bilge ihtiyar İason'a, bu kayalara çok yaklaşınca, aralarından bir güvercin uçurmasını, kuş kayaların arasından geçerse, gemideki tayfaların küreklere asılıp bir anda burayı geçmesini söylemiş. İason kayalara yaklaşınca elindeki kuşu salıvermiş, kuş kayaların arasından geçerken kayalar kapanmaya başlamışlar. Sonunda güvercin kuyruğundaki birkaç tüyü çarpışan kayalara bırakarak aralarından süzülmüş. Bunun üzerine Symplegad Kayaları bir daha kapanmamak üzere açılmışlar ve "Argo" elli tayfasıyla Karadeniz'e açılmış. Romalılar bunlara "Cyaneae İnsulae" (Mavi Adalar) adını takmış. Türkçe "Öreke Taşı" ya da "Ebenin Taburesi" denilen bu kayalardan Avrupa yakasındaki Rumelifeneri'nin 100 metre açığında 20 m. genişliğinde, 200 m. uzunluğunda bir adacıktır. En yüksek noktasında Pompei Sütunu denilen bir sunak vardır. Asya yakasındaki kaya ise, büyük olasılıkla Anadolufeneri'nin kuzeyinde Yom Burnu adındaki mercan kayalığıdır. (Ç.N.)

yordu; ama Domnikiia uyanık değildi. Daha Kyoşa'nın sağ eli kendi sol elinin üzerine inerken Aleksey gerçeği kavramıştı. Bu hareket onu on beş yıl önceye, Silistre'deki zindana götürmüştü. Türkler, yedisini esir almışlardı. Hepsi de oranın yerlileri gibi görünüyordu, ama Türkler içlerinden birinin Rus casusu olduğunu biliyorlardı. Aleksey, o casusun kendisi olduğunu açıklayacak bir havada değildi; ama esir alanların onu itirafa zorlamak için birtakım planlar vardı. Esirleri tek tek aldılar, bir masanın başına götürdüler, sonra paslı bir et satırını eline indirdiler. Yedi serçeparmağı sahiplerinden ayrıldıktan sonra da hâlâ kimse bir şey itiraf etmemişti. Aleksey itiraf ettiği takdirde kendisini bekleyen akıbetin şimdiye kadar başına gelmiş olan her şeyden çok daha dehşet verici olacağını bilecek kadar deneyimliydi. Öteki altı esirin daha fazla işkenceye maruz kalmasını önleyebilirdi. Ama onlar kendisini ne kadar umursamıyorsa o da onları o kadar umursamıyordu.

Türkler, yeniden sıranın başından başlayıp bu kez her birinin yüzükparmağını kestiler; Aleksey yine hiçbir şey söylemedi. Sonra, üçüncü parmaklar giderken, beklenen itiraf gerçekleşti. Bu, işkencenin yetersizliğine, işlevsizliğine mükemmel bir örnekti. Sıradaki ikinci adam –yaşı nedeniyle çocuk demek daha doğru olur– Rus casusunun kendisi olduğunu itiraf etmek için, nedendir bilinmez, ortaparmağını kaybedinceye kadar susmuştu. Bu, o andaki ıstıraptan daha kötü bir şey olamayacağı gibi yanlış bir inancın yol açtığı umutsuzluktan, çaresizlikten kaynaklanan bir hareketti.

Ama en azından geçici bir rahatlık sağladı. Bu durum Aleksey için, sol elinin hâlâ biraz işe yarayacağı anlamına geliyordu. İtiraf eden delikanlı içinse, yeni sorgulamalar, Rus olmadığının ortaya çıkması ve ağır ağır ölmek demekti. Çocuk da bunun farkında gibi görünüyordu. Çabuk ölmeyi seçti, hapishanenin avlusundaki duvara tırmanıp kaçmaya çalışarak bir Türk tüfeğiyle göğsüne kurşunu yedi. O sıradaki kargaşa Aleksey için kaçma fırsatı oldu, o da bu fırsatı kaçırmadı. Çocuğun ölümünü göre-

cek kadar kalmadı orada, ama ilk kurşunda işinin bitmiş olmasını umuyordu. İlk kurşunda ölmemişse, sonunda yine ölecekti, ama kaçmaya çalıştığı bütün işkencelere uğradıktan sonra.

Aleksey, o olayları on beş yıldır böyle algılamıştı, oysa şimdi hayli yanıldığını anlıyordu. Onca zamandır belleğinin bir köşesinde unutulmuş olan o delikanlının yüzü, bugün gördüğü bir yüzdü. Kyoşa'ydı o. O günden beri, belki o günden önceki uzun yıllardan beri hiç yaşlanmamıştı. Onu yalan itirafa yönlendiren korku olmuştu, ama işkence korkusu ya da diğer esirlerin başına geleceklerin korkusu değil; bir *vurdalak*'ın duyacağı en temel korkuydu bu: gün ışığı korkusu. İşkence faslı gecenin geç saatlerine kadar sürmüştü, Aleksey kuşların şafak sökmeden önce cıvıldamaya başladığı sırada kaçtığını çok iyi anımsıyordu.

Yediği kurşun Kyoşa için önemli sorun olmazdı. Hapishanenin yanındaki duvardan düşmek yerine atlamış ve ayağı yere değerken koşmaya başlamış olmalıydı. Peşindekiler ona yetişmek için ne kadar hızlı koşarlarsa koşsunlar, güneş doğmadan karanlığa kaçmaya çalışan bir vampiri yakalamaları olanaksızdı. Parmakları, Aleksey'le Dimitriy'in bu akşam gördükleri gibi çabucak yeniden büyüyeceklerdi. Ancak, o konuda bir tuhaflık vardı. Aleksey'in bu gece gördüğü ve yıllar önce Opriçniklerle mücadele ederken tanık olduğu olaylarda parmaklar hızla yeniden büyürken – o zamanlar öyle değildi. Öyle olsaydı, askerler ikinci parmağını keseceklerken ilkinin büyümüş olduğunu fark ederlerdi.

Belki de Kyoşa o sırada henüz vampir değildi. Ama bu doğruysa, nasıl olur da hâlâ aynı yaşta görünürdü? Eğer hapishanedeyken *vurdalak* değildiyse, hemen sonra, belki de aynı gece dehşet içinde kaçarken bir *vurdalak*'la karşılaşınca öyle olmuştu. Bu tahmin, kurşun yarasının nasıl iyileştiğini açıklayabilir, ama parmaklarının nasıl olup da yeniden büyüdüğünü açıklamaya yetmez. Yoksa, bir vampirin vampir olmadan önce kesilmiş yerlerini yeniden büyütebileceği bir işlem var mıydı?

Aleksey kendi elini okşayarak güldü. Bazılarının sandığı gibi, ömrü boyunca keşke eski haline dönebileceği bir yol olsa diye hayıflanmamıştı hiç. Olsaydı bile, vampir olmaya değmezdi bu. İnsanın iki parmağını geri alabilmek için ruhunu yitirmesi ne yarar sağlardı?

Kyoşa o gece Silistre'de üç parmağını yitirmişti, ama bu gece sadece iki parmağını kesmişti. Bu tutarsızlık önemli değildi – ne olduğu anlaşılmıştı. Kyoşa'nın o olaylardan önce mi hemen sonra mı *vurdalak* olduğu da önemli değildi. Asıl ilginç olan, bu gece hem Aleksey'in, hem Dimitriy'in saldırılarına karşın Kyoşa'nın öldürmekten titizlikle kaçınmış olmasıydı. Aleksey'in bildiği kadarıyla bu bir *vurdalak* için normal davranış biçimi değildi; ama Aleksey tanıdığı vampirlerden –toplam on dört tane tanıyordu– edindiği deneyimin, bu türün tamamını kapsayacak bir örnek olamayacağını anlamaya başlıyordu.

Domnikiia bir şeyler mırıldanıp Aleksey'e arkasını dönerek yan yattı. Aleksey de bedenini onun vücuduna yapıştıracak biçimde döndü. Kolunu Domnikiia'nın üzerinden atıp elini beline yakın bir yere koydu, kadının da elini usulca kendi elinin üzerine kapadığını hissetti. Bu hareket yıllardır öylesine özümsenmiş bir alışkanlıktı ki, bunu yapmak için uyanık ya da bilinçli olması gerekmiyordu. Aleksey onu kendine doğru sıkıca çekti.

Hayır, Kyoşa'nın ne tür bir *vurdalak* olduğu hiç önemli değildi – o da diğer hepsi gibi ölecekti ve kendini savunmak için hiçbir şey yapmıyorsa, o zaman öldürülmesi daha da kolay olurdu.

Yedinci ve son buluşma yerine sıra gelmişti. Aleksey geçen on üç yılda o sokaktan sadece iki kez geçmişti. Bundan kaçındığı için değil, ama o sokak Aleksey'in Moskova'da dolaştığı hiçbir yerden gelmiyor, hiçbir yere de gitmiyordu, ayrıca o sokakta oturan bir tanıdığı da yoktu. 1812'deki yangınlarda sokaktaki her yer yanmıştı ve başka bir şeyle karşılaşmaktan korkarak Vadim'le buluşmaya

geldiğinde de sokak o durumdaydı. O günden sonra oraya sadece bir kez gitmişti, o da kendi randevusu değildi.

Buluşmayı kararlaştırdıkları yer –yangın yerle bir etmeden önce seçtikleri yer– sokağın kuzeybatı tarafındaki bir meyhaneydi, o da sokaktaki her şey gibi yok olmuştu. Hoş bir rastlantıyla yeniden yapılmış olan sokakta da bir meyhane vardı, ama bu sokağın karşı tarafında ve Tver Caddesi'ne daha uzaktı. Aleksey önce saatine, sonra sokağın iki tarafına baktı. Dokuzu çeyrek geçiyordu, Kyoşa hâlâ görünürlerde yoktu.

Dimitriy, "Belki de gelmeyecektir," dedi.

Aleksey dönüp oğluna baktı. Aralarındaki her şey hâlâ çok normal görünüyordu. O gün daha erken saatlerde yaptıkları konuşma, gerçekten olmuş muydu? Dimitriy, Aleksey'in anlattıklarını tamamen yanlış mı anlamıştı? Bu olanaksızdı. Aleksey kullandığı sözcükleri tam olarak hatırlamaya çalıştı. Daha açık seçik söyleyemezdi – ama *vurdalak*'ın hayal ürünü olmayıp gerçek bir yaratık olduğunu, babasının gençliğinde onlarla savaştığını öğrendikten sonra, hâlâ bunları bilmeden önceki insan olarak kalması olanaksızdı. Ama Aleksey bu tepkiyi daha önce de kaç kez görmüştü. Vampirlerin var olduğunu keşfettiği zaman kendi kafasının karışması da çok belirgin bir biçimde ortaya çıkmamıştı. Bu konuda Vadim'in, Maks'ın, Dimitriy Fetyukoviç'in, hatta Domnikiia'nın tepkilerini görmüştü; hepsi farklı tepki göstermişlerse de bu tepkilerin hiçbiri böyle bir bilginin aklı başında insanları çıldırtacağı kadar şiddetli değildi.

Belki de işin tuhaf olan yanı, Dimitriy'in bu kavramı kolayca kabullenişi değil, buna inanmış olmasıydı. Dimitriy, gerçekten modern Rusların birinci kuşağındandı; Fransız Devrimi'nin Rusya'da karmaşayı anımsamayan, ama bütün Avrupa'ya yayılmış olan yeni çağa aşina kuşaktandı. Yine de eski inançlar, somutlaşmaya hazır bir halde zihninde yer alıyordu. Bu, sonradan öğrenilen bir şey değildi – Rus kanında vardı. Dimitriy nasıl olur da inanmazdı. Bir gece önce Aziz Vasiliy Katedrali'nde gör-

dükleri her türlü insan deneyimini aşmıştı. Olanlar bir açıklama gerektiriyordu ve babasının ağzından çıkan tek sözcük –*vurdalak* sözcüğü– bir yandan oğulun babasına duyduğu saygıya, öte yandan da geniş Rus folkloruna dayanan inancı gerçekleştirmişti. Maks olsa, olaydaki mantık hatasına parmak basar, vampirlerin parmaklarını yeniden büyütebildiklerini, ama bunun ille de parmağı yeniden büyüyebilen herkesin vampir olduğu anlamına gelmeyeceğini söylerdi. Yürüttüğü mantık doğru olabilirdi, ama vardığı sonuç yanlıştı ya da en azından kesin olamayacak kadar belirsizdi. Sonunda Maks'ın kendisi de *vurdalak* diye bir şeyin varlığına inanmıştı.

Aleksey oğlunun sözünmü, "Gelecektir," diye yanıtladı. "İstediği bir şey var."

"Neymiş o?"

Aleksey omuz silkti. "Gel hadi, bir kadeh bir şey içelim."

Meyhaneye girdiler. Aleksey'in bundan önceki ilk gelişinden bu yana fazla değişmemişti. 1818'de gelmişti. Domnikiia büyük bir mutlulukla –hayatında ilk defa gerçekten mutluydu– dükkânına yerleşmiş ve kopmuş olduğu ailesiyle barışma zamanının geldiğine karar vermişti. Babası, kendi müşterilerinden biriyle yattığı için onu evden kovmuştu. Sonra sevgiliyle müşteri arasındaki ayrım kalkmıştı, en azından kendisininkilerin hepsi müşteriydi. Ama 1818'de bunlar artık geçmişte kalmıştı, o da ailesiyle arasını düzeltmek istemişti. Aleksey'den annesiyle babasını bulmasını rica etmişti.

Annesi ölmüştü, ta 1812'de ölmüştü. En azından herkes öyle sanıyordu. Beş hafta süren Fransız işgalinden sonra onu gören olmamıştı. Kaçmış, açlıktan ölmüş, işgalciler tarafından öldürülmüş ya da yangınlarda ölmüş olabilirdi. Bu olasılıklardan hangisinin gerçek olduğuna dair en ufak bir ipucu yoktu. Bir başka olasılık –çok az kişinin farkında olduğu bir başka ölüm nedeni– daha vardı; ama Domnikiia'nın annesinin Opriçniklerin kurbanı olması aklın almayacağı bir rastlantı olurdu. Öyle olsaydı bile, Aleksey

Domnikiia'nın kesin bir bilgi beklediğini biliyordu; o yüzden annesinin yangında çöken bir binanın altında ezilmiş olduğu yalanını uydurdu. Bu, bir annenin kızına söylenebilecek en acımasız yalandı; yine de onun hiçbir şey bilmeden kafasında kurabileceklerinden daha iyiydi.

Babası hakkında bir şey öğrenmek çok daha zor olmuştu, ama Aleksey sonunda bulmuştu onu. İşi savaştan önce batmış, ev hayatı da karısının kaybolmasıyla birlikte mahvolmuştu. Aleksey, onun günün büyük bölümünü Tver Caddesi yakınındaki bir meyhanenin tezgâhı başında geçirdiğini öğrendi. Domnikiia onunla konuşmaya gitmiş, ama Aleksey de bir köşede oturup onları izlemişti.

Semyon Arkadiyeviç Beketov ellisini ancak geçmişti, orta boylu, tıknaz bir adamdı. Tepesindeki hayli büyük saçsız alan kırlaşmaya başlamış saçlarla çevriliydi. Yüzü, sürekli içmekten olsa gerek, şişti, teni de –neredeyse yeşil denecek kadar– sarıydı. Şiş gözkapaklarının arasından kan çanağına dönmüş gözleri görünüyordu. Öyle olmasına rağmen, Domnikiia onu ilk bakışta tanıdı. Onunla konuştu, ama Aleksey ne söylediğini çıkaramadı. Babasının onu tanıdığından da emin değildi. Konuşmanın sonlarına doğru, Beketov'un Domnikiia'ya orospu dediğini duydu ve bar tezgâhının üzerinden ona doğru bir miktar para –sadece bozukluk– ittiğini gördü. Belki onu tanımış ve evden neden kovduğunu hatırlamıştı – belki de tanımamıştı da sadece onunla yatmak için para veriyordu. Sonra Beketov ayağa kalkmış, sanki meyhaneden dışarıya sürükleyecekmiş gibi Domnikiia'nın bileğine yapışmıştı. Aleksey ayağa fırlamıştı, ama Domnikiia acınacak kadar güçten düşmüş bu yaşlı adamdan kolunu kurtarmakta hiç zorluk çekmemişti. Onu itmesi bile gerekmemiş, adam dengesini koruyamayarak kendiliğinden yere yıkılmıştı. Domnikiia dışarı fırlamış, Aleksey de peşinden gitmişti.

Domnikiia o konuşmanın ayrıntılarını hiç anlatmadı, Aleksey de öğrenmeye meraklı değildi zaten. Ailenin geri kalanlarını –Domnikiia'nın kız kardeşiyle üç erkek kar-

deşini– aramayı sürdürmeyi önerdiyse de, Domnikiia artık ilgilenmediğini söyledi. Üç yıl sonra Aleksey Beketov'un öldüğünü duyunca, aynı öneriyi yineledi. Beketov bir meyhaneden çıkmış ve bir arabanın tekerlekleri altına yuvarlanmıştı. Domnikiia hepsini unutmak istediğini söyledi, bu konu bir daha da hiç açılmadı. Üç ay sonra Tamara doğdu.

O zamandan beri Aleksey'in o sokağa da, o meyhaneye de ilk gelişiydi. İçeri girerlerken, Domnikiia ile babasının oturmuş oldukları yere baktı. Bugün orada, şehirde Domnikiia'nınkine benzer bir ailesi olması muhtemel yine öyle bir sarhoş oturuyordu. Aleksey'i de hiç ilgilendirmiyordu. Kyoşa tek başına bir köşede oturuyordu. Buranın, 1812'deki buluşma yeri olan meyhaneyle aynı olmadığını bilemezdi. O buluşmaları öğrendiği kişi her kimse, buraya hiç gelmemişti – Opriçniklerle Ruslar arasındaki ittifak, peş peşe yapılan yedi buluşmadan çok önce bozulmuştu.

Aslında, bir önceki gece olanlardan sonra Kyoşa'yı orada bulmak gerçekten sürprizdi. Ama Kyoşa, Aleksey'in ve Dimitriy'in saldırılarına direnebildiğini göstermiş olduğuna göre korkacağı bir şey olmadığını düşünecekti. Bu düşüncesi değişecekti – ama bu gece değil. Daha mantıklı olan soru, Aleksey'in neden gelmiş olduğuydu. Yenilen Aleksey olmuştu, öyleyse Kyoşa neden rakibinin bir daha yenilmek için geleceğinden böylesine emin bir tavırla orada oturuyordu? Çünkü tuzağını ne kadar iyi kurduğunu biliyordu.

Ya da belki sadece bir şeyler içmek için gelmişti. Önünde bir şişe Bordeaux şarabıyla üç kadeh duruyordu. Kyoşa'nınki de dahil olmak üzere kadehlerin üçü de doluydu.

Aleksey ile Dimitriy oturdular.

Aleksey, "Seni nereden tanıdığımı şimdi hatırladım," dedi.

Kyoşa, Aleksey'in karşılık vermemek için kendini zorladığı bir biçimde gülümseyerek, "Dün akşamdan mı?" diye sordu.

"Silistre'den."

"Ya!"

Aleksey, "O zaman senin ya bir budala ya da bir kahraman olduğunu düşünmüştüm," dedi.

"Peki ya şimdi?"

"Sen yapman gerekeni yaptın. Senin gibilerin gündüzden nasıl korktuklarını iyi bilirim." Aleksey çok dikkatli olması gerektiğini biliyordu. Kendisinin ve Dimitriy'in bu akşamki buluşmayla ilgili tek bir amaçları vardı, o da ertesi akşama zemin hazırlamaktı. Katedralde olanlardan sonra Kyoşa tetikte olacaktı. Gevşetilip gafil avlanması gerekiyordu. Aleksey, "O sırada çoktan vampir olduğunu düşünüyorum," diye ekledi.

Kyoşa, "A, evet," dedi. Daha fazla ayrıntıya girmedi.

Dimitriy, "Peki öyleyse, parmakların o zaman neden yeniden büyümedi?" diye sordu. Yerinde bir soruydu bu – durumu sorgusuz sualsiz kabullenmekle Kyoşa'yı aldatamazlardı. Aleksey ile Dimitriy bu soruyu önceden hazırlamışlardı.

Kyoşa, "Yeniden büyüme geçici olarak durdurulabilir," diye cevap verdi, "pratik yaparak."

Dimitriy, "Buna ne gerek var?" diye sordu.

"Güzel soru. Sende bilim adamı kafası var."

"Evet, cevabın ne?"

"Yaşamak için! Bunu tarih öğretti bize; ölümü biraz daha geciktirebilmek için en basit ve en etkili yöntem, ne olduğumuzun anlaşılmasını önlemektir." Kyoşa bir an sustu. "Sizin gibi insanlar tarafından anlaşılmasını." Rusça konuşuyorlardı ve Kyoşa'nın "sen" yerine çoğul "siz" adılını kullanması nezaketine değil, çok kapsamlı bir çoğulu, tüm insanlığı kastetmesine bağlıydı. Üstelik haklıydı da. Türklerin önünde parmaklarının yeniden büyümesine izin verse, onu yok etmek için tam ne yapmaları gerektiğini bilirlerdi.

Kısa bir sessizlikten sonra Kyoşa, Aleksey'e hitap ederek, "Ben de senin bir kahraman olduğunu düşünmüştüm," dedi.

"Benim mi?

Kyoşa, "Silistre'de," diye sürdürdü sözünü. "Senin casus olduğunu en baştan beri – hatta yeniçeriler bizi tutuklamaya gelmeden önce de biliyordum. Pencereden o mesajı attığını gördüm. Tabii bizi yakaladıkları anda kaçabilirdim, ama merak etmiştim."

"Merak mı?"

"Gaddar Türkler ve korkunç işkenceleriyle ilgili çok şey duymuştum – bunların doğru olup olmadığını görmek istedim."

Dimitriy, "Birkaç yeni yöntem öğrenmek için," diye ekledi. Aleksey, bu yaratıkların içindeki kötülüğü oğlunun bu kadar çabuk öğrenmesine sevindi.

Kyoşa bu yorumu duymazdan geldi. "Parmakları teker teker kesme fikrinin dâhiyane olduğunu düşündüm; böylece dehşeti olduğundan katbekat artırıyorlardı ve kurban acıya alıştıkça uğradığı kaybın kalıcılığını daha iyi anlıyordu. Beni en çok etkileyen de, senin tek bir sözle geri kalanlarımıza yapılan işkenceyi durdurabileceğin halde hiçbir şey söylememen oldu. Cesaret miydi bu, yoksa umursamazlık mı? Tabii senin o zaman bildiğini artık ben de öğrendim – ikisinin arasında pek fark olmadığını biliyorum şimdi."

Aleksey, "Peki on beş yıl sonra sadece bunu söylemek için mi izimi buldun?" diye sordu.

"Yo, hayır, hayır. Bu sadece bir rastlantı, ama hoş bir rastlantı. Yıllarca senin sağ kalıp kalmadığını bile bilmiyordum – ama tahmin ediyordum."

"Demek beni unutmadın."

"Seni hatırlatacak şeyler vardı." Belli belirsiz de olsa bu sözlerde yine bir kötücül ton seziliyordu. Aleksey'in kanı dondu.

Fısıldayarak, "Neymiş onlar?" dedi.

Kyoşa, "Ertesi gece geri gittim," diye anlatmaya başladı. "Yeniden o zindana gittim. Ortalığı hiç temizlememişlerdi; masa hâlâ kan lekeleriyle kaplıydı. Etrafa ufak, pembe, köpek pisline benzeyen parmaklar saçılmıştı. Seninkileri bulmak kolay oldu, ince, uzun parmaklardı – köylüle-

rinkinden çok daha zariftiler. Bir piyanist olabilirdin." Piyano lafı geçince Aleksey yan gözle oğluna baktı. Kyoşa bunu yanlış yorumladı. "Özür dilerim, düşüncesiz davrandım, belki de gerçekten piyanisttin – o zamana kadar."

Aleksey, "Hadi devam et," diye mırıldandı.

"Dediğim gibi senin parmaklarını bulmak kolay oldu. Bizi yakalayanlar parmaklarımızı kesmek yerine ellerimize doğru dürüst bakmış olsalardı, kimin casus olduğunu şıp diye anlarlardı. Ama öyle yapmadılar, onların kaybı... senin kaybın oldu. Ama kazanan ben oldum. Onları o zamandan beri, cesarete bir saygı gösterisi olarak sakladım."

"Sakladın mı?" Aleksey afalladı.

"Onca yıldır."

"Peki ama... çürümediler mi?"

Kyoşa neşeyle cevap verdi. "Ah tabii. Artık sadece birer kemik oldular, altı küçük kemik."

Kyoşa daha önceki geceler yaptığı gibi altı kemiği masaya attığı anda Aleksey'in kafasına dank etti. Sonra Kyoşa kemikleri iki sıra halinde dizdi ve Aleksey'in eksik olan iki parmağının biçimi açık seçik ortaya çıktı.

Aleksey sol elini masaya koydu. Son hafta içinde gördüğü baleyi düşündü. *Külkedisi* balesinde ayağa tam oturan şey pabuçtu, şimdi de o altı küçük kemik. Aleksey, on beş yıldan beri ilk kez tamam olan –olabileceği kadar tamam olan– eline baktı. Kemikler tam olmaları gerektiği biçimde duruyorlardı: sanki Aleksey iki parmağını sülfürik aside batırıp etlerini eritmiş de elinin geri kalan kısmı sağlam kalmış gibiydi. Parmakları kesildikten sonraki ilk birkaç yıl içinde, Aleksey onları hâlâ hissettiğini düşünüyordu – başını öteye çevirip de elini açıp kapadığı zaman beş parmağının da hareket ettiğini hissediyordu. Bu artık çok seyrek oluyordu, ama masaya bakarken yeniden parmaklarını oynatmayı denedi, bir zamanlar o kemikleri saran ama çoktan kuruyup gitmiş kaslara hâkim olmaya çalıştı. Parmaklarının hareket edeceğini bekliyordu neredeyse, ama hiçbir kıpırtı olmadı.

Aleksey bilinçli olarak başka tarafa bakıp yeniden de-

nedi; bu kez tıpkı eski günlerdeki gibi sağ elinde hissettikleriyle sol elinde hissettiklerinin arasında hiç fark olmadı. Tekrar masaya baktı ve anında kendini arkaya doğru attı, sandalyesini yere düşürerek masadan uzağa fırladı. Gördüğü şey imkânsızdı: Elini tamam olarak – sadece iki iskelet parmaklı olarak değil, gerçekten eti olan beş parmaklı, hatta tırnaklı haliyle görmüştü.

Sol elini sağ eliyle tutarak yüzüne doğru kaldırdı; her şey olması gerektiği gibiydi: bir başparmak, iki parmak, iki de parmaksız kök. Masaya baktı. İki parmak orada yatıyordu. Onlar da etliydi, ama Aleksey'in parmakları değildi. Onlar hiçbir zaman onun eliyle bütünleşmemişler ve Aleksey elini çekerken o iki parmak masada kalmıştı. Kesildikleri yerdeki kan kurumuştu, ama hâlâ seçilebiliyordu.

Kyoşa gülümsüyordu. Bir yandan sahibinin tepkisini izlerken Aleksey'in altı kemiğini bir elinden ötekine aktarıp duruyordu.

"Özür dilerim, Aleksey," dedi. "O kadar şoke olacağın hiç aklıma gelmemişti. Adil bir takas olur diye düşünmüştüm: senin parmaklarına karşılık benim parmaklarım."

Aleksey hiçbir şey belli etmeden, "Eksik olma," diye cevap verdi. Tekrar yerine oturdu ve masanın üzerinde tam önünde duran iki et parçasına bakmamaya çalıştı.

Kyoşa, "Pek makbule geçmedi galiba," dedi.

"Onların senin için hiçbir şey ifade etmediğini biliyorum."

Babasının aksine, Dimitriy, Kyoşa'nın armağanını merak etmiş gibi görünüyordu. Yüzükparmağını aldı, ama sanki elini yakmış gibi almasıyla tekrar masaya atması bir oldu.

Aleksey, "Ne oldu?" dedi.

"Dokun bak. Hâlâ ölmemiş!"

Aleksey parmağı aldı. Dimitriy haklıydı; parmak cansız değildi, ama canlı da değildi – sahibi olan yaratığa yaraşır bir durumdu bu. Ilıktı –hemen hemen vücut ısısındaydı–, cansız etin o tuhaf, soğuk, nemli özelliği yoktu.

Dahası, ölü bir organın aradan bir gün geçtikten sonraki katılığının tersine, bu esnekti. Ama canlı olduğunu gösteren hiçbir belirgin işaret yoktu. Kıpırdamıyordu, Aleksey'in elinde eğilip bükülmeye direnç göstermiyordu. Aleksey öteki parmağı da alıp ikisini de cebine koydu. Kyoşa teşekkür edercesine başını hafifçe yana eğerek salladı. Aleksey'in altı kemiğini son kez bir avucundan ötekine aktardıktan sonra –Aleksey'in yaptığını yaparak– kemikleri kendi cebine koydu.

Aleksey, "Herhalde beni bunun için de arayıp bulmadın?" dedi.

Kyoşa, "Haklı sayılırsın," dedi. "Ama bir akşamda bu kadarı yeter." Ayağa kalktı. "İyi geceler Aleksey İvanoviç, Dimitriy Alekseyeviç. Moskova'da bir kez daha buluşacağız. Sizinle o zaman görüşeceğim."

Sözünü bitirdiği anda gidiverdi.

Aleksey iki parmağı cebinden çıkarıp incelemeye başladı, ama Dimitriy onun düşünmesine fırsat vermedi. "'Moskova'da' derken ne kastetti dersin?"

"Galiba yarın bana söyleyeceği şeyin, bende başka bir yere – çok daha kırılgan olacağım bir yere gitmek isteği uyandıracak kadar aklımı başımdan alacağını hesaplıyor."

"Ama bunu yapacak kadar aptallık edemezsin."

Aleksey, *vurdalak*'ın az önce çıktığı kapıya baktı. "Moskova'dan gitmeyi seçersem, Kyoşa'nın şehirden ayrılmayacağını garantiye alıp güven içinde gidebilirim."

"O nasıl olacak?"

"Çünkü yarın yardım gelecek Mitka."

10

Aleksey, Tiyatro Meydanı'nın doğusundaki dar sokakta karşısında duran gruptakilerden Lubyanskaya yakınındaki kulüpte görüştüğü Yüzbaşı Obuhov'u ve daha birkaç kişiyi tanıdı. Hepsi de Kuzey Cemiyeti'nin üyesiydi, hepsi de sivil giyinmişti, hepsi üyelerin yaş ortalamasından daha genç, oturup Çar'ın ölümünden sonraki yeni düzeni tartışarak vakit geçirmek yerine harekete geçildiğini görmek isteyen insanlardı. Onları üye yapma görevini Dimitriy üstlenmişti – aslında o akşamki programın büyük bölümünü de o hazırlamıştı. Aleksey sadece birkaç ufak değişiklik yapmış ve bu değişiklikleri anlatırken, bu kadar ihtiyatlı davranmasıyla alay eden bir bakış görmüştü Dimitriy'in gözlerinde. Ama Aleksey riskleri Dimitriy' den çok daha iyi görebiliyordu; Dimitriy de bunu kabul eder gibiydi. Kabul etmese bile, Aleksey onun hem babası, hem rütbe olarak üstüydü; bu ikisinin bileşimi Dimitriy'in denilenleri benimsemesine neden oluyordu.

İkisinin de aynı görüşte olduğu tek nokta, bu genç adamları en büyük tehlikeye atacak olan şeydi. Brifinglerde *vurdalak* sözcüğünü kullanmayı akıllarından bile geçirmemeleri gerektiğini ikisi de biliyordu. Zamanında pek çok subay seve seve deli kumandanların peşinden gitmişti, ama deliliğin farklı türleri vardı; kimi deliler Avrupa'yı fethedecek kadar büyük bir ordu toplamayı

başarırdı, kimileri de sadece alay konusu olurdu. O nedenle bu konuyu hiç açmamışlardı. Yine de, o gençleri, insan sandıkları bir vampirin peşine düşürmek gaddar bir görevlendirmeydi. Sıradan askerin kılıcın çeliğine, merminin kurşununa olan inancı kendisinin sonu olurdu. Ama birinin kafasının uçurulmasında ya da kalbine tahta kılıç saplanmasında ısrar etmenin mantıklı bir nedeni yoktu. Büyükanneleri, halkın inançları konusunda Aleksey'inki kadar bilgili olmayanlar bile –çoğu da öyleydi– "tahta kılıç" sözcüğünü duydukları anda bunu sadece *vurdalak* olarak yorumlardı.

Aleksey, Dimitriy'in planını en güvenli ve en garanti sonucu verecek biçimde değiştirmişti. Dimitriy'in itaatsizlikten değil, sadece gençlik taşkınlığıyla kendi yaptığı değişiklikleri plana katmamış olmasından korkan Aleksey, stratejiye eklediği noktaları son brifingde vurgulayarak açıkladı.

Grup çevresinde toplanınca, alçak sesle "Ona yaklaşmayın," dedi. "Son derece tehlikeli olduğunu biliyoruz – daha şimdiden altı kişiyi öldürdü." Ceset sayısı hafta içinde artmıştı. Aleksey bunların hepsinden Kyoşa'nın sorumlu olup olmadığını bilmiyordu, aldırdığı da yoktu. O yaratık, Moskova'da olduğu süre boyunca kendini kontrol etmişse bile, en azından on beş yıldır bir vampir olarak hayatta kalmayı becermişti. Ölümlerin toplam sayısı –cesetler nerede olursa olsun– çok daha fazla olmalıydı. "Ama beni kaygılandıran, bizim karşılaşacağımız tehlike değil." Aleksey, bu adamların hepsinin tehlikeye meydan okumaya kalkışacaklarını biliyordu; o yüzden onları Kyoşa'dan uzak tutmak için daha iyi bir neden bulmalıydı. "Onun bir başkasıyla birlikte çalıştığına inanıyoruz; onun yanında sokaklarda boy göstermeyen, ama bütün bu cinayetlerin arkasındaki siyasal güç olan biri – belki Rusya'nın bir düşmanı, belki kendi hükümetimizin bir üyesi." Bu devrimcilerin böylesine vatansever olmaları çok ironikti. Yabancı bir istilacıyla da tıpkı içerideki düşmanla olduğu kadar tutkuyla savaşıyorlardı. "Asıl işin başın-

dakini bulmak, onun maşasını yakalamaktan çok daha önemli."

"Ama onu yakalarsak konuştururuz." Bunu söyleyen Obuhov'du. "On dakikada öter."

Aleksey hem keyiflendi, hem midesi bulandı. Zaman bu kadar değerli olmasa, Obuhov'a kendisinin sorgulamaya ne kadar süre dayanacağını sorardı. Cevap herhalde, sonsuza kadar olurdu – günlerce diyeceği kesindi. Belki Obuhov işkenceye o kadar dayanabilirdi; ama neden kendisinin çok daha iyi bir işkenceci, işkence ettiği kişinin ise çok daha dirençsiz olduğuna, rolleri değişirlerse sonucun bu kadar farklı olacağına nasıl inanıyordu? Yine de daha az felsefi bir tepki daha uygun düşecekti.

Aleksey, "Hayır," dedi. "Fazlasıyla büyük riskler var. Birini –bunun gibi bir adamı– canlı yakalamayı garanti edemezsiniz; bunu yapmaya kalkarsanız kendinizi tehlikeye atmış olursunuz. Dahası, adamın konuşacağından da emin olamayız, konuşsa bile asıl düşmanın bunu öğrenip şehri terk etmesi için on dakika yeter de artar bile. Bu işi benim yöntemimle yapacağız, tamam mı?"

Obuhov, yanındaki yoldaşlarını bir baştan öbür başa süzerek onların desteğini alıp alamayacağını anlamaya çalıştı, ama hiçbirinden olumlu bir işaret gelmedi. İkna olmuş gibi bir tavırla, Aleksey'e, "Peki tamam," dedi.

"Adamı takip edeceğiz. Şehirde saklandığı bir yer var. Benimle işi bitince oraya gidecek. Gittiği yere kadar peşinden gideceksiniz. Sonra bana ya da Teğmen Danilov'a haber vereceksiniz." Aleksey, oğlunu bu resmî sıfatıyla anarken göğsü kabardı. "İkişer ikişer çalışın ki, biriniz orada beklerken, diğeriniz bize haber getirebilsin. Bir binaya girer de az sonra çıkarsa yine peşine düşün ve en son gideceği yere kadar izleyin." Ve içeride bırakmış olduğu kanlı et yığınlarına sakın bakmayın. Aleksey bu son düşüncesini seslendirmedi.

"Sizinle neden buluşuyor efendim?" Aleksey bu soruyu soranın adını bilmiyordu. Akıllıca bir soruydu.

"Bunu söyleyemem. Beni olduğumdan daha başka bi-

ri sandığını söylemem yeterlidir." Böyle biraz belirsizlik onları sustururdu. Başka soru gelmesini önlemişti sanki.

"Hepiniz onun neye benzediğini biliyorsunuz ve o benimle konuşurken size işaret vereceğimi de biliyorsunuz. Belki Teğmen Danilov'la konuşur, ama öyle de olsa plan değişmeyecek. Sorusu olan var mı?"

Aleksey çevresine bakındı, soru soran olmadı. Aleksey'in kariyeri boyunca, rütbesine rağmen, komuta görevi çok sık düşmemişti ona. Savaş alanında pek çok kez haykırarak askere emir vermişti, ama bu, gerçek bir yetki değil, emir komuta zincirinin bir parçasıydı. Casus olarak, tek başına ya da birbirleriyle eşit konumdakilerden oluşan bir ekibin üyesi olarak çok iyi sonuç alırdı. Bu gece, verdiği emirlere, Aleksey'in de ötekilerin de kulak tıkadığı Vadim'i hatırlattı ona. Şimdi Aleksey, tıpkı bu geceki gibi Moskova sokaklarında vampir avladıkları sırada ölen Vadim'in o zamanki yaşından iki yaş büyüktü.

Aleksey, bir adım gerileyerek komplo grubundan ayrıldı. "Hadi gidelim," dedi. Önce ileriye yürüdü, sonra sağa tiyatroya doğru saptı. Dimitriy de yanındaydı. Ötekiler çeşitli yönlere dağıldılar. Grup halinde Bolşoy'a yaklaşmamaları gerektiğini biliyorlardı, öyle yaparlarsa kolayca dikkat çekerlerdi. Aleksey, Kyoşa'nın kendisinden ve Dimitriy'den fazlasıyla kuşkulandığı için yanlarında başkaları var mı diye etrafı kolaçan etmekle oylanmayacağını umuyordu. Herkesin plana uyacağını da umuyordu. Eğer uyarlarsa her şey kolay olurdu. Kyoşa'nın –büyük olasılıkla şafaktan önce– bir adrese vardığı haberi gelecekti. O zaman Aleksey'le Dimitriy, öteki askerleri oradan göndereceklerdi. Askerler tutuklama sırasında orada olmadıkları için hayal kırıklığına uğrayacaklar, ama soru sormayacaklardı. Sonra karanlık bir mahzene bildik bir sefer yapılacaktı. Bu gün ışığında olabilse daha iyi olurdu, ama Aleksey'in yanında bu iş için yontulmuş yeni bir tahta kılıç vardı.

O günün daha önceki saatlerinde oturup tahtayı yontuşunu düşünürken gülümsedi. Domnikiia karşısında

oturmuş dikiş dikiyor, Aleksey'in ne planladığını fark ediyor, ama kaygısını dile getirmiyordu. O sırada Tamara içeri dalmış ve kılıcı görmüştü. Domnikiia'nın yüzü, her ikisinin ortak korkusunu, yani çocuğun o kılıcın ne işe yarayacağını sormasından duydukları korkuyu yansıtıyordu, oysa Tamara çocuk bencilliğiyle onun kendisi için yapılan bir oyuncak olduğunu sanmıştı. "Ben kılıç istemiyorum. Kılıçlarla oğlanlar oynar," deyip yeniden dışarı fırlamıştı. Başka zaman olsaydı, Aleksey kabalık ettiği için kızını azarlardı, ama bu sefer Domnikiia da o da biraz gevşeyerek gülmüşlerdi. Yıllar önce, babası tahta bir kılıç hediye ettiğinde Dimitriy çok sevinmişti. O kılıç iki gece önce kırılmıştı.

Kyoşa geçen hafta yaptığı gibi bu akşamki gösteri için bilet vermemişti, ama Aleksey kolayca bir –daha doğrusu Kyoşa'nın oturması için boş yer bırakmak üzere iki– bilet bulmuştu. Bu akşam Bossi'nin bestelediği *Flore et Zéphire* (Flora ile Zephyros) balesi, yapıtı daha önce sahneleyen Charles-Louis Didelot'nun özgün yorumuyla oynanacaktı yine. Aleksey gösteriyi Petersburg'da seyretmiş ve zamanında pek çok bale izlemiş olduğu halde Didelot'nun abartılı ustalığı ona tarifsiz bir haz vermişti. Ne var ki, bu akşam buraya gelmesindeki amaç sanatsal beğeniyle ilgili değildi. Aleksey ile Dimitriy, bir süre tiyatronun önündeki meydanda durdular; seyirciler yerlerini almak üzere tiyatronun cephesindeki sütunların arasından geçip içeri girerken, onlar Kyoşa'yı görebilmek için her yöne bakıyorlardı.

Aleksey, "Ben artık içeri girmeliyim," dedi.

"Orada olacağından emin misin?"

"Geçen sefer gelmişti."

"Geçen sefer senin nerede oturacağını biliyordu."

Aleksey başıyla doğruladı, ama buna cevabı hazırdı: "Geçen sefer benim neye benzediğimi bilmiyordu." Bu kez başını sallama sırası Dimitriy'deydi. Aleksey, "Nasıl olsa," diye devam etti, "ya içeride olacak ya dışarıda. Ya sen karşılaşacaksın onunla ya da ben." Onunla karşılaşa-

nın ben olmam için dua ediyorum, diye düşündü.

"Geleceğinden eminsin." Dimitriy bunu bir soru olarak değil, bir durumu belirtmek üzere söyledi. Aleksey'in tek yanıtı, "İstediği bir şey var," demek oldu.

Aleksey tekrar çepeçevre meydanı gözden geçirdi. Suratları tanıyan biri için, o koca alan bir tuzak olduğunu haykırıyordu sanki. Aleksey onları daha önce hiç görmemiş olsaydı bile, huzursuz olurdu. Eşit aralıklarla dağılmış, her biri orada bulunması için gerçekten bir neden varmış gibi görünmeye çalışan ikişer kişilik pek çok grup. Kyoşa'nın bazı kurbanlarını tuzağa düşürmek için uyguladığı yöntem düşünülecek olursa, bu gece bu meydanda onu mahcup edecek kadar ciddi bir rekabet ortamı vardı.

Dimitriy babasının elini tuttu. İçtenlikle, "Şansın açık olsun," dedikten sonra sırıtarak ekledi: "Albayım."

Aleksey, "Senin şansın da açık olsun Teğmen," diye cevap verdi. Sonra dönüp tiyatroya girdi.

Yeri yine parterdeydi, ama bu sefer daha arkadaki bir sıradaydı. Yine orta geçide yakındı. Kyoşa'nın yanına gelmesini, kendisinin de dışarı çıkabilmesini kolaylaştırmak istiyordu. O gecenin asıl olayı tiyatronun içinde gerçekleşmeyecekti. Aleksey çevresine bakınınca Kuzey Cemiyeti üyesi olduklarını bildiği ikişer kişilik üç grup gördü. Hayır – daha fazla. O üç çift bu akşamki serüvene katılan iç halkanın üyeleriydi, ama Aleksey'in aynı siyasal görüşte olduklarını bildiği neredeyse bir düzine daha insan vardı. Aleksey, onlardan birinin kendisi ya da arkadaşlarıyla konuşmaya kalkıp planlarını bozmaması için dua etti.

Bale başladı. Aleksey sahneyle pek ilgilenmiyordu. Salona göz atıyordu. Her yer neredeyse tamamen doluydu. Bütün yoldaşlarının gözlerini sahneden değil de, kendisinden ayırmadıklarını görünce memnun oldu. Bu, planın önemli bir parçasıydı. Hiçbiri daha önce Kyoşa'yı görmemişti, Aleksey'in yanında da belki sadece birkaç saniye kalırdı. Sadece Aleksey'in yanına oturan adamı izlemek yetmezdi. Kyoşa hiç oturmayabilir ya da masum biri boş koltuğu görünce gelip oraya oturabilirdi. Yanlış anlaşılma

olmaması hayati önem taşıyordu, o yüzden önceden kararlaştırdıkları gibi Aleksey'in izleyecekleri adamın o olduğunu belirten işaretini görmeleri gerekiyordu. Aleksey hazır olmak için yumruğunu sıktı. Vereceği işareti arkadaşlarına tarif ettikten sonra bundaki ironiyi fark etmişti; ancak, zihninin çok derindeki bir bölümünün ya da muzip bir tanrının, bu işaretin ne anlama geldiğini çok iyi bilerek onun aklına sokmuş olduğuna kuşkusu yoktu.

İşaret, bir öpücüktü – izleyecekleri adam gelince Aleksey belli etmeden kendi işaretparmağının kenarını öpecekti. Ele vereceği adamı öperek işaret vermeyecek, ama sonuç aynı kapıya çıkacaktı. Aleksey Aziz Matta'nın sözlerini anımsadı: "İsa'ya ihanet eden Yahuda, 'Kimi öpersem, İsa O'dur, O'nu tutuklayın' diye onlarla sözleşmişti."[1] Bir fark daha vardı. Aleksey, onun yakalanması için değil, bırakılması için talimat vermişti. Aleksey yine de kendi kaderinin Yahuda'nınkine benzememesini diliyordu. Buz gibi kış soğuğu, onun dünyadaki Cehennemiydi. Hainlerle birlikte Cehennem'in dokuzuncu halkasında o soğuğu sonsuza dek yaşamasına gerek yoktu.

Aleksey baleyi daha önce izlemiş olmasına karşın, yine de anlayamıyordu. Batı rüzgârı Zephyros'u ve çiçeklerle ilkbaharın tanrıçası Flora'yı kimlerin oynadığını bildiğini sanıyordu. Tiyatroya girmeden önce de bir Yunan tanrısının neden bir Roma tanrıçasını baştan çıkarmaya çalıştığı, üstelik Yunan mitolojisinde Flora'nın karşılığı olan Chloris varken neden böyle yaptığı aklını kurcalamıştı; Chloris olsa hiç olmazsa aynı dili konuşurlardı. Flora'yı oynayan kadına baktıkça, bu kadın ilkbaharda tomurcuklandırdığı bütün çiçekleri sunsa bile, bir tanrı ya da ölümlünün, bir Yunan ya da Romalının bu kadını baştan çıkarmak isteyebileceğini aklı almıyordu. Diderlot'nun özgün rejisindeki buluşla Flora'nın sık sık havaya kaldırıldığı ip, onu sahnenin üzerinden sevgilisine doğru uçabileceği kadar uzun

1. Kutsal Kitap, Matta İncili, 26:48 (Ç.N.)

zaman havada tutabiliyordu. Aleksey, sahne arkasında periyi havada tutabilmek için ipe asılıp çeken iki, belki de üç teknisyenin halini gözlerinin önüne getirebiliyordu.

Aleksey, buraya baleden keyif almaya gelmediği gibi, onu küçümsemek için de gelmediğini hatırladı. Yeniden salona, sonra yanındaki boş koltuğa baktı. İş işten geçmişti. Koltuk artık boş değildi. Koltukta kâğıda sarılı bir paket duruyordu, kâğıdın üzerine de üç harf yazılmıştı:

А.И. Д.

Aleksey İvanoviç Danilov. Aleksey farkına varmadan Kyoşa içeri süzülüp paketi bırakmıştı. Belki de kendisi hiç gelmemişti – paketi oraya koymasını herhangi birinden rica edebilirdi. Bu, son on dakika içinde herhangi bir anda olmuş olabilirdi. Tahmin yürütmek boşunaydı. Aleksey paketi alıp salondan dışarı fırladı. Geçit onu fuayeye çıkardı, Aleksey oradan doğruca tiyatronun dışına, meydana koştu.

Önce hiçbir şey görmedi. Meydan insan kaynamıyordu, yine de bir cumartesi akşamı için normal sayılacak kadar kalabalıktı. Ancak birkaç saniye sonra meydandakilerin belirli bir bölümünün benzer biçimde hareket ettiklerini fark etti. İnsanların çoğu kendi gidecekleri yöne doğru yürüyorlar ya da oldukları yerde duruyorlardı; ama meydanın her yanında çevrelerindekileri yararak Aleksey'in görüş alanının dışındaki Mali Tiyatrosu'nun köşesine doğru kimisi tek başına, kimileri ikili çiftler halinde koşan adamlar vardı. Farklı yerlerden gelip aceleyle yuvalarına giden ve yuvanın tek giriş noktasında birleşen karıncalara benziyorlardı. Hepsi de Aleksey'in Kyoşa'yı izlemekle görevlendirdiği kişilerdi. Omuz başında birinin olduğunu hissedip döndü. O adamlardan biriydi – eğer adını doğru hatırlıyorsa Teğmen Batenkov'du.

Adam, "Onun Teğmen Danilov'la konuştuğunu gördük efendim," dedi. "Teğmen işareti verdi."

"Peki sonra?"

"Doğuya doğru gittiler, şu tarafa."

"Beraber mi?"

"Evet efendim."

"Peki Teğmen Danilov şimdi nerede?"

"Bilmiyorum."

Aleksey tiyatronun merdivenlerini hızla inerek meydanı çaprazlamasına geçmeye başladı. Batenkov ona ayak uydurabilmek için koşuyordu.

Kalabalığın içinden yol açıp hızla ilerlerken Aleksey, "Sonra ne olduğunu gördün mü?" diye sordu.

"Hayır. Adamlardan biri görmüş olmalı, o bağırdı. Bunun üzerine herkes koşmaya başladı."

Sokağa daldılar, ağır yürüyen arabaların arasından geçerek Mali Tiyatrosu'nun önünden saptılar. Orada epey bir kalabalık toplanmıştı –askerlerin yanı sıra yoldan geçenler de durmuşlardı–, artık yürüyerek gelen Aleksey yaklaşınca kalabalık açılıp ona yol verdi. Aleksey önce bir çift çizmenin tabanını gördü, sonra sırtüstü yatan gövdeyi, en sonunda da kan içindeki yüzü. Boyunda sadece ufak bir yara vardı, ama anında ölüme neden olmuştu. Kafanın çevresinde ağır ağır büyüyen bir hale gibi biriken kan vardı, kan çemberi genişledikçe, kalabalıktakiler de çizmeleri kirlenmesin diye geri çekiliyorlardı.

Kyoşa bu kadar çok kanı tüketemeden geride bıraktığına çok hayıflanmış olmalıydı; ne var ki, o gece onu harekete geçiren açlık değil, kaçma dürtüsüydü. Onu da başarmıştı.

11

"Bu Teğmen Danilov değil, Albayım." Batenkov cesedi incelemek için diz çökmüştü.

Aleksey, "O kadarını biliyorum," diye adamı tersledi. "Kendi oğlumu tanıyamayacağımı mı sandın?" Yaklaşıp kanlı surata daha yakından baktı. Obuhov'du bu. Aleksey, dövüşmeye o kadar hevesli olduğunu fark ettiği anda onu evine göndermiş olması gerektiğini biliyordu. Hepsini evlerine göndermeliydi.

Sokağın başından koşarak gelen ayak sesleri duydu, başını kaldırınca Dimitriy'i gördü. Aleksey ağır ağır yürüyerek kalabalıktan uzaklaştı, Dimitriy de onun yanına gelmek için yolunu değiştirdi. Alçak sesle konuştular.

Dimitriy, "Onun tiyatrodan çıktığını gördüm," dedi.

"O seni gördü mü?"

"Öyle sandım, ama yanıma gelmedi. Sen içeride onunla konuşmuş muydun?"

Aleksey, "Sonra anlatırım," dedi. "Önce sen anlat."

"Peşinden gittim, yaklaşık şu anda olduğumuz yerde ona iyice yakınlaştığım zaman benden kaçması olanaksızdı. Senin nerede olduğunu söyledim."

"Peki?"

"Bildiğini söyledi. Bir an önce gitmek ister gibiydi, ben de işareti verdim." Dimitriy işareti tekrarladı. Hazırlıksız biri bunun ne olduğunu kestiremezdi. Buna bir öpücük

demek bile doğru değildi; Dimitriy bükülmüş işaretparmağını, sanki bir şey düşünüyormuş pozunda dudaklarına değdirdi. "O hareketimin ne anlama geldiğini kestiremezdi, ama belki işaret üzerine adamlardan birinin harekete geçtiğini gördü. Arkasını dönüp koşmaya başladı. Obuhov sokağın daha ilerisindeydi. Kyoşa'nın üzerine atladı; ne olduğunu tam göremedim, ama Kyoşa neredeyse hiç durmadan koşmaya devam etti. Takip etmeye çalıştım, ama gözden kaybettim."

Aleksey bir şey söylemedi. Çılgınca bir plandı. İtaatsiz olsa da iyi bir asker ölmüştü ve bundan sonra Kyoşa ne Aleksey'e ne de Dimitriy'e güvenirdi. En kötüsü de Aleksey'in Obuhov'a bu kadar az üzülmesiydi.

Dimitriy, "İçeride sana ne söyledi?" diye sordu.

Aleksey bir an soruyu kavrayamadan oğluna baktı. Sonra, "Onunla hiç konuşmadım," diye cevap verdi.

"Öyleyse buraya neden geldi?"

Aleksey tiyatrodaki koltukta bulduğu paketi gösterdi, "Bana bunu vermeye geldi."

Aleksey'in polise gösterdiği kimliği son derece etkili oldu. Onun niyeti polisten bir an önce kurtulmaktı, ama polis soruşturmayı bizzat Aleksey'in yürütmesi için ısrar etti. Aleksey, polisin bu ısrarının tembellikten mi, saygıdan mı kaynaklandığını kestiremedi; ama ancak başka soruşturmalarda onlara yardım edeceğine söz vererek zar zor yakasını kurtardı. Jandarmalar geldiğinde sadece kendisi ve Batenkov oradaydı. Ötekiler –Dimitriy dahil– onun emrine uyarak dağılmışlardı. Polis cevaplanamayacak pek çok soru soracaktı ve talih yaver giderse o sorular cevapsız kalacaktı.

Aleksey eve yürürken Moskova polisinin kayıtları ne kadar süreyle sakladığını ve herhangi bir olayda o eski dosyaları karıştıracak kadar titiz olup olmadıklarını düşündü. Ta 1812'ye kadar giderler miydi? Fransız işgali sırasında araştırmaları gereken hiçbir olay olmamıştı; ama

şehir yeniden Rusların eline geçtikten sonra birtakım ölümler olmuştu; bunlardan birini –Domnikiia'nın meslektaşı Margarita Kirillovna'nınkini– bizzat Aleksey ihbar etmişti. Dosyaya bakmak zahmetine giren biri, o cinayetle bugünkünün arasındaki benzerliği hemen fark ederdi.

"Kaçtı, değil mi?" Aleksey kapıdan girer girmez konuştu Domnikiia. Aleksey'in siluetini bile ancak hayal meyal seçecek kadar ışık olduğu halde, Domnikiia neler hissettiğini sezecek kadar iyi tanıyordu onu. Aleksey, yatağın kenarına, kadının yanına oturdu.

"Evet, kaçtı." Obuhov'un ölümünden hiç söz etmedi. Domnikiia'nın bunu da sezeceğini tahmin ediyordu, ama kadın sezdiyse bile bir şey söylemedi. Aleksey'in sırtını okşadı.

"Belki de en azından onu korkutup kaçırtmışsındır."

"Belki," dedi Aleksey. Ama Kyoşa'nın zaten Moskova'dan gitmeyi planladığından kuşkusu yoktu.

Domnikiia, elini onun bacağında gezdirerek, "Hadi, gel yatağa," dedi. Aleksey ona doğru baktı, sadece gözlerindeki parıltıyı seçebildi.

"Olmaz, yapmam gereken bir şey var," dedi. Öne eğilip Domnikiia'yı öptü, ama karanlıkta ağzını denk getiremedi, dudakları kadının burnunun kenarına değdi.

Domnikiia, "Seviş benimle," diye fısıldadı, ama Aleksey kalkıp kapıya gitti.

"Çok gecikmem," dedi.

Bitişik odadaki lambayı yaktı, masasına oturdu. Paketi önüne koydu, gözlüğünü taktı. Paket iple ya da başka bir şeyle tutturulmamıştı – buruşuk kâğıt paketteki her neyse onun üzerine öylece sarılmıştı. Belirli olan tek şey o üç harfti:

А.И. Д.

Paketi ters çevirdi, kâğıdı yavaşça açtı, içinden çıkanı görmek için lambayı yaklaştırdı.

Bir kitaptı bu.

Neredeyse kiliselerdeki İnciller kadar büyük boy bir kitaptı, ama onlar kadar kalın değildi. Açık kahverengi maroken cildi vardı. Aleksey parmaklarını uzatıp cilde dokundu. Güderi gibi yumuşacıktı, ama sanki iyice gerilmemişçesine pütürlüydü. Deri kolayca deforme olup eski haline dönebilirdi. Amatör işi gibi görünüyordu. Üzerinde yazı yoktu. Kitabı çevirdi. Deminden beri kitabın arkasına baktığı belliydi. Kapakta üç sözcük vardı:

Nullius in Verba

Mürekkep yeşile çalan bir maviydi, yazı da süslüydü. Alfabe de yazı da Latinceydi. Başlığın aşağı yukarı çevirisi şuydu: "Hiç kimsenin sözüne güvenme." Bu, Aleksey'e herhangi bir şey ifade etmedi. Kitabı açtı.

Kitabın içindeki elyazması metin de Latin alfabesiyle yazılmıştı, ama Latince değildi. El yazısı çok okunaklı olmasa da, Aleksey metni kolayca okuyacak kadar iyi Fransızca ve İtalyanca biliyordu, ama buradaki dil ikisi de değildi. Aleksey'in az bildiği Almanca da değildi. Gereksiz yere tekrarlanmış olan *the*, *a* ve *is* gibi sözcüklerden İngilizce olduğu anlaşılıyordu. İngilizce sözcüklerin karşılıklarını Rusça yerine Fransızca ya da İtalyancadan bulmak daha kolaydı.

Aleksey'in İngilizcesi yok denecek kadar azdı. Kitabı karıştırdı, sayfaları çevirip baktı, ama dilin temel yapı özelliklerinden ve İngilizcede çok sık görülen Fransızca ya da Latinceden aktarılmış bir sözcük ya da ibareden başka hiçbir şey anlayamadı.

Sayfaların çoğunda yer alan elle çizilmiş desenler metni anlamasına yardım edebilirdi, ama dili çok az bildiği için resimlerin neyi anlattığını da çözmek olanaksızdı. Resimlerin çoğu insan anatomisini inceliyormuş gibi görünüyordu, daha belirsiz olan bir kısmı ise belki optikle ilintiliydi. Birkaç tane de rakamlarla dolu çizelgeler vardı, ama sütunların tepesindeki başlıkları sökemeyince bunlardan da bir şey anlaşılmıyordu.

Aleksey çıkarsama yöntemiyle kesin bir sonuca vardı. Kitabın bölüm başlarındaki altı karakter tarihleri gösteriyor olmalıydı. Önce iki rakam, ardından bir, iki, üç ya da dört harf, sonra yine iki basamaklı bir sayı geliyordu; bu, ilk bakışta Aleksey'in aklını karıştırdı, sonra harflerin yalnızca "x", "v" ve "i"den ibaret olduğunu gördü. Yazar, ayları Romen rakamıyla yazmıştı. İlk tarih 9.xii.24, son tarih ise 24.viii.25'ti. Metin İngilizce olduğuna göre, bu tarihler eski tip takvime göre değil, yenisine göre yazılmış olmalıydı. Ama öte yandan bir İngiliz bile Rusya'da yaşıyorsa yerel takvimi kullanmaz mıydı? Hoş, aradaki fark sadece on iki gündü zaten. Son tarih ve onunla ilgili yazıdan sonra birkaç boş sayfa vardı. Bu henüz tamamlanmamış bir çalışmaydı.

Tarihlerden çıkarılacak bir başka sonuç da, bu yazıları yazanın büyük olasılıkla Kyoşa olmadığıydı. Eğer o olsa, yeni bir şey yazmadan ne diye altı hafta bekleyecekti? Son yazının tarihi, Aleksey'in Petersburg'daki çalışma odasının duvarına yazılan yazıdan kısa bir süre önceye rastlıyordu. Anlaşılan Kyoşa kitabı yazarından o tarihten hemen önce almıştı. Bu sadece bir tahmindi, ama akla yakındı.

İngilizce yazılar o ölgün ışıkta Aleksey'in gözlerinin önünde birbirine girmeye başladı. O gece yapabileceği başka bir şey yoktu. Kitabı yeniden kâğıda sarıp masasının gözüne koydu. Gözlüğünü çıkardı, gözlüğün sıkıştırıp acıttığı şakaklarını ovuşturdu. Maks'ın beyni Aleksey'inkinden daha büyük olabilirdi, ama kafatasının daha küçük olduğu kesindi.

Aleksey lambayı söndürüp yatak odasına geçti. Çabucak soyunup Domnikiia'nın koynuna girdi, onun hâlâ uyanık olup olmadığını merak ediyordu. Parmaklarını kadının vücudunun yan tarafında gezdirdi, pürüzsüz, serin tenini hissetti ve kitap cildinin o tuhaf dokusunu kafasından attı. Eli Domnikiia'nın bacağının uzanabildiği kadar aşağısına inince, bu kez bacağının iç kısmını okşayarak yukarıya çekti elini.

Domnikiia uyanıktı, ama dönüp ona sırtını çevirmeden önce sadece tek söz söyledi. "Biraz umut," dedi.

* * *

Kerç Boğazı geniş değildi; yerel ölçü birimiyle en dar yeri beş versti bulmuyordu. Bu, İstanbul Boğazı'na kıyasla geniş sayılırdı, yine de Răzbunarea'nın güvertesinden her iki kıyının da görülebileceği kadar dardı. Kırım kıyılarından dik yamaçlarla tepeler yükseliyor, Kerç kentinin binaları o yamaçlara asılmış gibi duruyordu.

Önlerinde Azak Denizi açılıyordu. Bu da on üç yıl öncekine benzeyen bir rotaydı, ama çok daha erken bitecek – kaptanın dediğine bakılırsa bir günden az sürecekti. Daha şimdiden iç denizin dibinden dökülen Don Nehri'nin akıntısına ters yönde ilerliyorlardı; ama geminin yolcusu, nehirden yukarıya doğru Rusya'nın ta içine kadar uzanan yolculuğu bu kez yapmayacaktı. Bir sonraki gelişinde o yolculuğu yapacak ve kral olarak karşılanacaktı; ama şimdilik imparatorluğun bu ileri karakoluna ulaşması yeterliydi. Demir attıktan sonra yapacağı tek şey beklemekti. İşi onun adına başkaları halledecekti.

Moskova'daki bütün kitapçıları dolaşsa da Aleksey aradığı şeyi bulamayacaktı. İngilizce-Rusça bir sözlük olduğunu hiç duymamıştı, kimsenin de duyduğunu sanmıyordu. Neyse ki, şehrin en tutkulu kitap kurtlarından biriyle, evin sahibi Valentin Valentinoviç'le aynı çatı altında yaşıyordu. Valentinoviç gerçekten büyük bir kitaplığın sahibi olmakla kalmıyor, aynı zamanda şehirdeki öteki kitaplıklarda ne olduğunu da biliyordu.

Aleksey, Valentin Valentinoviç'in çalışma odasının kapısını tıklattı ve "girin" çağrısı üzerine içeri girdi. Masanın karşısındaki koltuğa oturdu. Âdet yerini bulsun gibilerden hal hatır sorduktan sonra, sıra asıl soruya geldi:

"Senin İngilizcen nasıldır Valentin?" Nasıl bir cevap beklediği konusunda ise ikircikliydi. Valentin metni doğrudan çevirebilirse, bu saatlerce, hatta günlerce uğraşmaktan kurtarırdı onu. Ne var ki, içinden ne çıkacağı belli olmayan bir metni çevirmesini istemek de yersiz bir cüret olabilirdi. Öte yandan, belki sadece birinci sayfanın özetlenmesi, Aleksey'e doğru yolu gösterebilirdi. Bunun kurgusal bir yapıt olduğunu – o nedenle İngilizce yazıldığını iddia edebilirdi.

Valentin, "Ne yazık ki ki, tek kelime bile bilmiyorum," dedi. "Neden sordun?"

"Çevrilmesi gereken bir mektup var."

"Mektup mu? Kim kalkıp da sana İngilizce mektup yazar?" Valentin aptal değildi ve kendi sorusunu kendisi anında yanıtladı: "Mektup sana yazılmadı, öyle değil mi?"

Masasından kalktı, elini kitap raflarına sertçe vurdu. "Artık bu kadarı da fazla Aleksey," dedi. Başkası olsa bağırırdı; ama Valentin Valentinoviç ömründe hiç gerçekten öfkelenmemiş gibi konuşuyordu. Fransızca yaklaşık on yıldır –onun sınıfındakiler arasında– eskisi kadar popüler olmasa da Valentin Fransızca konuşmakta ısrarlıydı. "Fahişeni evimde barındırıyorum, piçini kendi çocuğummuş gibi gösteriyorum, evime otel muamelesi yapmana göz yumuyorum, şimdi de kalkmış, senin... senin... o gizli mesleğine beni bulaştırmak istiyorsun." "Gizli" sözcüğünü akla gelebilecek en ağır hakaretmiş gibi söyledi.

Aleksey sükûnetini bozmadı. Valentin'in bütün söyledikleri doğruydu. Tamara piçti – dünyanın en tapılası piçiydi. Aleksey, Valentin'in kendi sözlerindeki gerçeklik payının farkında olmadığını düşünse de, Domnikiia fahişeydi, en azından eskiden öyleydi. Aleksey'in tepesini attıran Valentin'in casusluk konusundaki tavrıydı. Adam kendini bir beyefendi olarak görüyor ve bir casusun asla beyefendi olamayacağını sanıyordu. Bu, Aleksey'in pek çok arkadaşına da ucu dokunan bir hakaretti.

Aleksey, iftiharla, "Gidip Yelena Vadimova'ya benim mesleğim hakkında ne düşündüğünü soralım mı?" dedi.

Bu, tam bir şantajcının paçasını kurtarmak için soracağı soruydu; ama göz korkutmayı içerse de, Aleksey'in gerçek niyetinin şantaj olmadığı üç çatallı bir hamleydi bu.

O hamlelerin her birinin Valentin'e nasıl gerı adım attırdığı neredeyse gözle görülecek kadar ortadaydı. Yelena'nın babasının adıyla anılması ve böylelikle babası Vadim'in hatırlatılması, ilk darbeydi. Vadim Fyodoroviç de aynı gizli meslektendi. Yelena babasını sorgusuz sualsiz severdi. Mesleği yüzünden Aleksey'e hakaret etmek, Yelena'nın babasına hakaret etmek demekti ki, bu hiç de akıllıca olmazdı.

Valentin için ikinci sorun, Aleksey'in onun hakkında bildikleriydi. Bu bilgi fazla önemli olmasa da Valentin gibi onurlu birinin ağırına gidiyordu. Önemsenmeyecek bir biçimde nüfuzun kötüye kullanılışıydı bu olay; üstelik Valentin bunun farkında da olmamıştı; birtakım meslektaşlarının, tamamen yasal olduğunu iddia ettikleri bir dizi işlem karşılığında kendisine devlet danışmanlığı görevi verileceğini vaat etme yaltaklığına inanmıştı. Bu işlemlerden biri, Polonyalı eylemcilere para aktarılmasıydı; Aleksey de dönen dolabı öyle keşfetmişti. Hesapları kontrol etmiş ve Valentin'in kendi banka hesabını başkalarına kullandırmaktan başka hiçbir suçu olmadığını görmüştü. Bu olayla ilgili olarak açılan davada Valentin'in adının geçmesini önlemiş, hatta bir yolunu bulup paranın yarısının Valentin'de kalmasını sağlamıştı. Bu yaptığını Valentin'e söylediği zaman, adam onu yanlış yorumlamıştı. Buna bir şantaj girişimi olarak görmüş ve o tarihte (ta 1818'de) Aleksey'in ondan herhangi bir talebi yokken, Valentin teslim bayrağını çekmişti. Valentin'in devlet memurluğundan ticarete atılması ve Petersburg'dan Moskova'ya taşınması bu olay yüzünden olmuştu. Domnikiia gebe kalıncaya kadar, Aleksey de bu olayın sözünü etmedi; ama Domnikiia'nın hamileliğinde Aleksey, Valentin'den bir talepte bulundu. Valentin bunu bir baskı, bir zorlama olarak gördü, Aleksey ise bir iyiliğe karşı yapılan bir iyilik olarak tanımladı. Bu yorum, sonucu değiştirmedi.

Domnikiia'yı ve dünyaya geldiği zaman Tamara'yı da evlerine alma kararını tabii ki Valentin Valentinoviç tek başına vermedi. Yelena Vadimovna'nın da rızası gerekliydi. Yelena bir yandan babasının en yakın yoldaşı olan Aleksey için her şeyi yapardı, ama öte yandan sadece Aleksey aracılığıyla tanışmış olsalar da, kadınsı bir tavırla Petersburg'da ahbap olduğu Marfa'nın tarafını tutabilirdi. Bir bakıma zor durumdaki bir dostuna yardım etmek, bir diğerine ihanet etmek anlamını taşıyordu. Aleksey'e göre, sonunda ağır basan Yelena'nın baba sevgisi olmuştu; oysa başka etmenler de vardı. Yelena'nın da Petersburg' dayken bir sevgilisi vardı. Bu ilişki Rodion doğduktan bir süre sonra başlamıştı; yani babasının kim olduğu konusunda bir kuşku yoktu; Aleksey de Yelena gibi zeki ve hayat dolu bir kadının Valentin Valentinoviç'ten başka bir erkeğin ilgisini neden çekmek isteyeceğini kolaylıkla tahmin edebiliyordu.

Ama Aleksey bu ilişkiyi bildiğini, Yelena'ya karşı bir şantaj olarak kullanmamıştı; hatta bunu bildiğinden Yelena'nın haberi olduğunu da sanmıyordu. Böyle olmakla birlikte Yelena'nın suçluluk duygusu, onun başkalarını yargılamasını engelliyordu. Marfa'ya gidip Aleksey'in ihanetini anlatmayacaktı; bunu Aleksey'in de kendisine aynı şeyi yapmasından korktuğu için değil, Tanrı hesabını sorar diye korkusundan yapmazdı.

Valentin'in, Yelena'yla tartışmaktan kaçınmak amacıyla Aleksey'in isteğini yerine getirmesi için üçüncü bir neden vardı. Valentin, karısıyla Aleksey'in bir zamanlar ilişkileri olduğundan kuşkulanıyordu. O yüzden hem karısının şimdi Aleksey'in tarafını tutacağına inanıyor, hem de ona karşı çıkarsa kendisinin herkesin gözünde boynuzlu durumuna düşeceğinden korkuyordu. Bunların hepsi hayal ürünüydü. Yelena ile Aleksey arasında herhangi bir fiziksel yakınlaşma olmamıştı, onlarınki Vadim'e duydukları ortak sevgiden kaynaklanan çok yakın bir dostluktu. Ama Valentin gibi hayal gücü sınırlı biri için bu yakınlığın ancak tek bir anlamı olabilirdi. Gençliğinde

olsa, Aleksey karısının âşığını evine alıyor diye adamı ömrünün sonuna kadar küçümserdi; oysa onu tanıdıkça Valentin'in her hareketinde soylu bir yan olduğunu gördü. Valentin her şeyin doğrusunu yapmaktan yanaydı, bu tavır ise Aleksey'in beceremeyeceği, o yüzden de hiç girişmeyeceği bir şeydi. Yine o yüzden işine geldiği zaman Valentin'in korkularını kullanmaktan da kaçınmadı.

Bu düşünceler, en azından onun algıladığı kadarıyla, Valentin'in tutumunu birkaç saniye de değiştirdi. Yavaşça, "Özür dilerim Aleksey," dedi, "korkarım ki sana yardım edemeyeceğim. Dediğim gibi İngilizce bilmiyorum."

"Bir sözlüğün var mı?"

"Şehirde bir yerlerde sana bir Johnson, hatta belki de Webster sözlüğü bulabilirim, ama bu senin ne işine yarar?"

Aleksey, "Ben iki dilli bir sözlüğü kastettim," dedi.

"İngilizceden Rusçaya mı?" Valentin bu saçma öneriyi, deminden beri yaptıkları konuşmanın hiçbir yerinde olmadığı kadar coşkulu bir tonda yaptı. "Hiç kimsenin böyle bir işe giriştiğini sanmıyorum," dedi. Sonra bir an durdu, kaleminin ucuyla dudaklarına vurarak düşündü. "Ama dur bir dakika..." Arkasındaki kitaplığa döndü, bir tomar kâğıt indirdi; bunlar basılmış yazılar değildi, ama kendisinin almış olduğu birtakım notlardı. "Evet. Louis Chambaud, 1805'te bir İngilizce-Fransızca sözlük hazırlamış. Bu senin işini görür."

Aleksey, "Görmez olur mu!" diye onayladı. "Sende bir kopyası var mı?"

"Hayır, hayır, hayır. Ama olan birini biliyorum."

"Harika. Adamın adını söyle, gidip görüşeyim."

Valentin buz gibi bir bakışla onu süzdü. "Hiç sanmam. O beyefendinin adını bile bilmene gerek yok. Kendisini gördüğüm zaman ben isterim." Valentin masasına oturup çalışmaya devam etti. Aleksey yerinden kıpırdamadı. Valentin o yokmuş gibi kendi işini sürdürdü; Aleksey orada bulunmasının yarattığı gerginlikten hoşlandı, o sözlüğü kullanmayı çok istiyordu.

Sıradan bir şeyden söz edercesine, "Bana acele lazım," dedi.

Valentin hızla ayağa kalktı, kalemini masaya fırlattı, en azından fırlatmaya hazırlanırken kendini tuttu ve kalem yavaşça kondu diye tanımlandırılacak bir biçimde masaya indi.

Valentin, "Pekâlâ, gider, sözlüğü alıp alamayacağıma bakarım," diye homurdandı. "Burada bekle."

Bekleme yarım saatten az sürdü. Bu süre Valentin'in şehrin öbür ucuna gidip dönmesi için yeterliydi, ama Aleksey onun ziyareti kısa kesemeyeceğini biliyordu. Doğrudan söze girmek yerine en az on dakika hal hatır sormakla vakit kaybederdi. Bu durumda, sözlüğün geldiği kitaplığın çok yakın bir yerde olması gerekiyordu. Aleksey en azından olasılık yüzdesi yüksek beş adayın adını sıralayabilir, bir beş kişiyi de makul adaylar olarak düşünebilirdi.

Sonunda bu tür tahminlere gerek kalmadı. Odasının mahremiyetine girer girmez açtığı kitabın kapağının içinde, süslü bir el yazısıyla yazılmış isim, sahibinin (Aleksey'in birinci elden aldığı bilgiye göre) kitaplığı sözlük koleksiyonundan ziyade erotik yapıtlarıyla nam salmış bakanlık mevkiindeki ünlü bir prens olduğunu gösteriyordu.

Aleksey, kitap sahibinin kimliği hakkındaki bu basit tanımı aklında tutarak, Kyoşa'nın bir akşam önce verdiği gizemli kitaba döndü. Çok belirgin bir şeyi mi kaçırmıştı? Kitabı açıp içine baktı. İşte – süslü bir kapak sayfası olmasa da, yazarın yalın, işlevsel adı orada yazılıydı:

Richard L. Cain FRS

İsim kesinlikle bir İngiliz adına benziyordu. Aleksey "F.R.S."nin başka adların başharfleri olmayıp bir tür unvan işareti olduğunu tahmin etti. Ama tam olarak ne an-

lama geldiğini bilmiyordu.[1]

Aleksey metni çevirmeye başladı. Sözlük her ne kadar kelimelerin anlamını veriyorsa da, o kelimeleri cümlelere uygulamak daha zor bir meseleydi. Ama ilerledikçe kavramaya başladı. İngilizce hakkında duymuş olduğu bir özellik –neredeyse özel çekim kuralları olmadığı gerçeği– hemen aklına geldi. Aleksey bu tür dillerde sözcüklerin sıralanış biçiminin daha önemli olduğunu biliyordu. Aşağı yukarı Fransızcanın kurallarını uygulayarak akla yakın bir çeviri yapabiliyordu. Yine de ilk birkaç cümle onu bir saatten fazla uğraştırdı. Öteki cümlelerin çoğunda, belki gündelik konuşmada gerekmeyecek bilimsel terimler – hatta belki de sözlük yayımlandıktan sonra bulunmuş terimler olduğu için– sözlükte bulunmayan kelimeler yer alıyordu. Kim bilebilirdi bunu? Eğer Richard Cain gerçekten eşsiz bir bilim adamıysa, çalışmaları sırasında yeni sözcükler icat etmiş olabilirdi.

"O nedir baba?"

Aleksey başını kaldırdı. Tamara gelmişti. Tamara ile Domnikiia, günün büyük bölümünü dışarıda geçirmişlerdi. Aleksey, onun yan odadaki hareketlerini duyabiliyordu.

Kızını dizine oturtarak, "Bir kitap," dedi. "Okuyabilir miyim?"

"Deneyebilirsin." Kız okumaya çok meraklıydı, Rusçadan daha çok Fransızca kitaplar okumayı seviyordu, ama Rusçayı daha iyi konuşuyordu. Aleksey'in önünde masada açık duran kitaba bir süre baktıktan sonra kaşlarını çattı.

Kesin bir tavırla, "Saçma," dedi.

Aleksey, "Bu İngilizce," diye cevap verdi.

Tamara derin derin düşünüyormuşçasına bir an durduktan sonra konuştu: "İngiltere'nin kralı, Kral IV. George'dur."

1. F.R.S. Fellow of the Royal Society, Kraliyet Cemiyeti Üyesi. Dünyanın en seçkin bilim adamlarından 1400'ünün üye olduğu ve 2010'da 350. yıldönümü kutlanan, varlığı aralıksız devam etmiş en eski bilimsel akademi. (Ç.N.)

"Aferin."

"Fransa'nın kralı Kral X. Charles'dır."

"Harika," diyerek gülümsedi Aleksey. "Başka var mı?"

"Amerika'nın kralı yok. Orası cumhuriyet." Sanki çoktan ölmüş Maks Amcası onu etkilemiş gibiydi. Tamara, "Cumhuriyet, Tanrı'ya hakarettir," diye ekledi. Bu pek Maks'ın görüşüne benzemiyordu – benziyor muydu yoksa; Maks, Tanrı'ya hakaret etmeyi severdi.

Aleksey, "Kim söyledi sana bunu?" diye sordu.

"Valentin Amca."

"Sen Valentin Amca'nın her söylediğine inanıyor musun?"

Kızın cevap vermesine vakit kalmadan Domnikiia yan odadan, "Toma!" diye seslendi. Çocuk, kitabın üzerindeki Latince ibarenin ne anlama geldiğini birdenbire kavrayan Aleksey'i orada bırakıp odadan çıktı. *Nullius in Verba.* Kimsenin sözüne güvenme. Kimsenin sözüne uyma. Özellikle de Valentin Amca'nın ya da başka bir yetişkinin sözüne. Bu ibarenin ülkedeki bütün okul kapılarının üstüne yazılması gerekirdi.

Domnikiia'nın sesi dışarıdan geldi: "Bırak, baban çalışsın." Bir an sonra Aleksey onun kollarının boynuna dolandığını, çenesinin omzuna dayandığını hissetti.

"Demek hepsi bunun içinmiş, öyle mi?" diye sordu Domnikiia. Aleksey o sabah ona kitaptan söz etmişti.

"Öyle görünüyor. En azından aldığımız yolun bir adımı."

"Peki neden ilk karşılaşmanızda vermedi bunu?"

Ayeksey, "Ya da neden Petersburg'daki evime göndermedi," diye önerdi. "Belki de beni Moskova'ya getirtip burada tutmak isteyen biriyle işbirliği yapıyordur. Acaba kim olabilir bu?"

Omzuna hafifçe vurulduğunu hissetti. Domnikiia, "Kitabı sökebiliyor musun?" diye sordu.

"Henüz sökemedim. Toma başımdan çekilirse çözerim."

"Ama o... Ya, anladım." Domnikiia onu yanağından

öptü, Aleksey kadının kollarının boynundan çözüldüğünü hissetti. Sonra kapının kapandığını duydu.

Aslında metni çözme işinde biraz ilerlemişti; ama Kyoşa'nın bunu okumasını neden istediğini açıklayacak bir ipucu bulamamıştı. Kitap, tahmin ettiği gibi bilimsel bir dergiydi; metinde sık kullanılan bir sözcükten anlaşıldığı kadarıyla "biyoloji" ile bağlantılı ve sürmekte olan birtakım deneyleri listeliyordu. Bu, sözlükte olmayan bir kelimeydi, ama Aleksey anlamını tahmin edecek kadar Latince biliyordu. Deneylerin çoğu, türü açıkça belirtilmeyen birtakım hayvanlar üzerinde yapılmıştı. Denekler sadece sayılarla adlandırılmıştı. Aleksey'in aklına ilk gelen deneylerde farelerin kullanıldığı oldu; ama bunu gösteren somut bir belirti yoktu. Diğer deneyler daha çok kimyasal nitelikteydi ve Aleksey'in bu kez Latinceden "aytaşı" olarak çevirdiği, ama belirgin bir anlam ifade etmeyen *lapis lunaris*[1] adında bir maddeyle ilgiliydi.

Bu kitabın, sürmekte olan bir çalışmanın son cildi olduğu belliydi. Metin bir yıl önce 9 Aralık tarihinde başlıyor ve bir gün önceki çalışmalara gönderme yapıyordu. Çok gerekli olduğu halde metni sayfa sayfa çevirmek çok zaman alacaktı; şimdilik kitabı çabucak karıştırıp sayfalara rastgele göz atarak bir ipucu bulmaya bakmak en iyisiydi. Aleksey bunu yaparken bir başka gerçeği daha yakaladı. Bölümlerden birinde haftanın hangi günü olduğu belirtiliyordu. Aleksey'in çıkarabildiği kadarıyla, bu bölümde hayvanların haftalık bir döngüde davranış farklılığı gösterip göstermedikleri irdeleniyordu. Görünüşe bakılırsa bir farklılık yoktu, ancak metinde "bugün pazar" ibaresi yer aldığı için 8 Mart 1825 tarihinin bir Pazar gününe rast geldiği anlaşılıyordu.

Aleksey masasında arayıp bir almanak buldu. 8 Mart Aziz Theophylaktos yortusuydu, ama daha da önemlisi gerçekten bir pazar günüydü. Bu da, yazarın Eski Takvim'i

1. Erimiş gümüş nitrat, $AgNO_3$. Ay ışığında harekete geçen yaratıklar için de kullanıldığı söyleniyor. (Ç.N.)

kullandığını ve Rusya'da ya da en azından Avrupa'nın doğusunda yaşadığını gösteriyordu.

Aleksey başını kaldırdı, elleriyle yüzünü sıvazladı, gözlüğünü alnından yukarıya sıyırdı. Dışarısı karanlıktı. Saate baktı. Sekiz buçuktu. Saatlerdir orada oturuyordu, randevusunu –eğer gerçekten randevusu varsa– kaçırmak üzereydi.

Tamara'nın odasının önünden geçerken içeriye göz attı. Kızı yataktaydı. Annesi ona usul usul şarkı söylüyordu. Aleksey şarkının sözlerini çıkaramadı. Onları seyredip dinlemek için durdu. Evden ancak yirmi dakika sonra çıkabildi.

Aleksey şehrin öbür ucuna koşuyordu. Bir yandan da ne yaptığını sorguluyordu. Kyoşa bir gece önce birini öldürmüştü ve kendisine karşı başlatılan hareketi Aleksey'in planladığını anlamış olmalıydı. Yine de Aleksey en ufak bir korku duymuyordu. Kyoşa bütün hafta boyunca ona saldırma girişiminde bulunmamıştı. Onun asıl amacı o kitabı vermekti ve bunu başardığına göre, Aleksey kitabı okuyuncaya kadar ona bir zarar vermenin anlamı olamazdı.

Aleksey, daha çok Kyoşa'nın oraya gelmeme olasılığından kaygılanıyordu. Bu olabilirdi de – çünkü cuma günü Kyoşa Moskova'da sadece bir kez buluşacaklarını söylemişti. Ancak, bir gece önce tiyatroda buluşmuş sayılmazlardı. Belki Aleksey her sözü gerçek anlamıyla yorumluyordu, ama bu olasılığı yok saymanın da bir yararı yoktu.

Aleksey kiliseye vardığında randevu saatini ancak birkaç dakika geçmişti. İçeriye baktı, Menşikov Kulesi'nin içine göz attı, ama Kyoşa görünürlerde yoktu. Yağmur yağıyordu, Aleksey dışarıda beklemek istemiyordu. Kyoşa'yı bir hafta önce götürdüğü meyhaneye gitti. Kyoşa orada da değildi, ama Aleksey votka söyleyerek oturup beklemeye başladı. Daha önce oturdukları, Kyoşa'nın ilk kez

kemikleri gösterdiği masadaydı; o kemiklerin kendisinin olduklarını biliyordu artık.

Biliyor muydu? Ona gereksiz yere inanmak olurdu bu. Kyoşa pek çok yönden Yuda'ya benziyordu. Yuda da yalan söyler, gerçekle yalanı karıştırıp Aleksey'e oyun oynar, Aleksey de neyin gerçek neyin yalan olduğunu kesinlikle bilemezdi. Yuda'nın mirası bugün de sürüyordu. Aleksey, yıllarca önce Domnikiia'nın penceresinde gördüğü olayın doğrusunu hâlâ bilmiyordu. O akşam, kendisini Moskova'da tutmak için Domnikiia'nın Kyoşa'yla işbirliği yaptığı şakası da sadece şakaydı ama Aleksey, Domnikiia'ya hiçbir zaman Marfa'ya güvendiği kadar gözü kapalı güvenmezdi. Bu güvensizliğin, ilişkilerini böylesine heyecanlı tutan unsurlardan biri olduğunu da biliyordu.

Kyoşa için hangisi daha kolay olurdu? Anlattığı gibi, zindana gizlice girip Aleksey'in parmaklarını almak ve onları on beş yıl sakladıktan sonra sahibine göstermek mi kolaydı? Yoksa bir köylünün mezarından birkaç kemik çalıp bunların Aleksey'in olduğunu söylemek mi? Aleksey farkı nasıl anlayabilirdi? Belki onlar Kyoşa'nın kendi parmaklarıydı – nasıl olsa gerektiği zaman parmaklarını seve seve kesiyordu. Parmaklarını birkaç ay önce kesmiş ve kendi parmakları yeniden uzarken, kesik parmakların üzerindeki etin çürüyüp kuru kemik haline gelmelerini beklemiş olamaz mıydı?

Aleksey elini cebine attı. Kyoşa'nın iki parmağı hâlâ koyduğu yerde duruyordu. Parmakları çıkarıp meyhanedekilere göstermeden masanın üstüne koydu. Yine geçen seferki gibi görünüyorlar ve aynı duyguyu veriyorlardı, hâlâ hem yaşamıyormuş, hem de ölü değilmiş gibiydiler. Bu şaşılası bir durumdu. Aleksey, o çentikli demirin parmakları bağlı oldukları bedenden koparışını göreli üç gün olmuştu. Yine de en ufak bir çürüme belirtisi yoktu. Aleksey parmağın birini aldı, kimse görmesin diye avucunun içinde saklayarak yüzüne kadar kaldırıp kokladı. Belirgin bir koku yoktu. Parmakların çürüyüp kokması için daha çok erken sayılırdı, ama Aleksey'in aklına başka şeyler geliyordu.

Zamanında birden çok vampirin cesedindeki çürümeyi gözlemlemişti. Eğer ceset güneş ışığı ya da ateş görünce tamamen yok olmamışsa, çürüme ölümden hemen sonra hızla gerçekleşiyordu. Bir vampiri tahta kılıcı kalbine saplayarak ya da kafasını keserek öldürdüğü anda, vücudu hemen bozuluyordu. Bir tek sefer farklı olmuştu: Kesin olarak ölmeden sadece birkaç hafta önce vampirleşmiş genç bir asker vardı. Onun çürümesi daha ağır ve daha belirsiz olmuştu. Aleksey'in anladığına kadarıyla, ceset askerin gerçek ölüm anından – *vurdalak* olduğu andan itibaren doğal çürüme sürecini geçirmişti. Yani Aleksey'in önündeki ceset hiç el sürülmeden birkaç hafta açıkta bırakılan bir cesedin çürüyeceği kadar çürümüştü.

Aleksey, vampir olmanın bir cesedin normal çürüme sürecini askıya aldığı sonucuna vardı. Kyoşa ve onun gibiler işte tıpkı o durumdaydılar: Kötü bir ruh tarafından yaşıyormuş gibi gösterilen cansız kadavralardı hepsi. Organları hareket ettiren aynı güç, çürüme sürecini de durduruyordu. Ama o güç, gövdedeki kontrolünü kaybettiği anda doğa kendi sürecini işletmeye başlıyordu.

Kyoşa'nın kendisi ölünceye kadar o parmaklar da çürümeyecekti.

Aleksey yumruğunu masaya indirerek serçeparmağını ezdi. Kyoşa'nın nerede olursa olsun bedeninden kopmuş bu parçanın acısını hissedip hissetmediğini düşünerek gülümsedi. Masaya inen yumruğun sesi, birkaç kişinin dönüp bakmalarına neden oldu, ama Aleksey'in ne yaptığını göremediler. O da onları görmezden gelip votkasından bir yudum içti.

Parmakları yeniden, kendi kesik parmaklarının olması gereken yere koydu. Parmaklarının kesildiği yerdeki kemiğin üzerini kaplayan deride fazla his yoktu, ama o derinin, uçları henüz kapanmamış olan Kyoşa'nın parmaklarına değdiğini görebiliyordu. Kyoşa'nın parmakları artık kanlı değildi ve iyileşmediği için de kan damarları, kemikler ve Aleksey'in ne olduğunu anlamadığı birtakım başka parçalar açık seçik görülebiliyordu. Bu bir anatomi

bilgininin hayali olabilirdi; böylelikle bir organ, çürüyerek işe yaramaz hale gelmeksizin uzun bir sürede ağır ağır incelenebilirdi.

O iki parmak, Aleksey'in yıllar önce kendine sorduğu başka bir sorunun da cevabını veriyordu. Opriçnik Andrey, Kyoşa'ya benzer biçimde ama ondan daha ağır yaralanmıştı. O olayda Andrey varlığını sürdürebilmek için Maks'la dövüşürken, onun kılıcının bir darbesiyle kolunun tamamını kaybetmişti. Aleksey kısa bir süre sonra Andrey'in kolunun sapasağlam yerinde durduğunu görmüştü. O zaman bir an için aklından şu düşünce geçmişti: Bir *vurdalak* kopan kolunu yeniden büyütebiliyorsa, bir kol da *vurdalak*'ın gövdesini yeniden büyütebilir miydi? Böyle bir çakışma, özgün bedenden iki kopya çıkarır mıydı?

Olacak şey değilmiş gibi görünüyordu. Kendi parmaklarından büyüyüp ortaya çıkan yeni bir Kyoşa yoktu görünürde. Ama kesik parmaklar yeni bir gövde büyütemiyorlarsa bile, belki bir fırsat çıkarsa var olan bir gövdeye kendilerini yeniden yapıştırabilirlerdi. Aleksey, irkilerek ikinci kez elini geri çekti. O silindirik et parçalarından yeni sürgünler filizlendiğini ve sürgünlerin kendisinde eksik olanı sağlamak üzere eline doğru ilerlediğini, onu yeniden bir bütün –yarı insan yarı canavar– yaptıklarını hisseder gibi oldu. Bunlar sadece aklından geçiyordu, ama düşüncesi bile midesini bulandırmaya yetti. Parmakları tekrar cebine tıkıp votka içti.

Saate baktı. On biri geçmişti. Kyoşa bu gece gelmeyecekti.

12

"Çar'ı nasıl idare edeceğimi biliyorum."

Aleksandr, Clemens von Metternich'in kibar Avusturya şivesiyle söylediği bu sözler kafasının içinde yankılanırken gülümsedi. Metternich'in bunları söylediğini kendi kulaklarıyla duymamıştı; ama ne söylediğini biliyordu. İnsanların söylediklerinin çoğunu biliyordu.

Aleksandr çalışma odasının penceresinden bahçeye, oradan da denize baktı. Taganrog'da her şey dingindi, bu da ona rahat düşünme fırsatı veriyordu; –zamanında aceleci kararlar almışsa da– şimdi sadece düşünmekle kalmıyor, geçmişte olanları ve koşullar farklı olsaydı neler olabileceğini tartıyor.

Hepsi de onu anladıklarını sanmışlardı: Metternich[1], Castlereagh[2], Bonaparte. Son ikisi ölmüştü; Bonaparte'ın düşmesinde de Rusya'nın doğrudan etkili olduğu söylenebilir. Rusya demek de, Çar demektir. *Babuşka*'sı Alek-

1. Prens Clemens von Metternich (1773-1859), Avusturyalı diplomat. 1809-1848 arasında şansölye olarak Avusturya'nın yeniden toparlanmasında, kaybedilen toprakların geri alınarak imparatorluğun yasallığının yeniden sağlanmasında önemli rol oynadı. 1809'da Avusturya başbakanı ve yeni kurulan Germen konfederasyonunun başkanı oldu. Viyana Kongresi'nin (1815) toplanmasına öncülük etti. (Ç.N.)

2. Robert Stewart, İrlanda'nın ikinci büyük kenti Londonderry Markisi (18 Haziran 1769-12 Ağustos 1822), tarihte Lord Castlereagh olarak bilinir. 1812'den itibaren İngiltere Dışişleri Bakanı olarak, Napoléon'u yenen koalisyonun yöneticisi ve Viyana Kongresi'ndeki İngiliz delegasyonunun başkanı. (Ç.N.)

sandr'a hep böyle söylerdi. Tabii o "Çariçe" derdi, ama Aleksandr onun sözlerini daha genel anlamıyla – bireyi değil, üstlendiği rolü yansıtan kavramıyla yorumlamıştı.

Castlereagh İngiliz'di, İngilizler barış zamanına kıyasla savaşta daha zeki, daha uyanık olurlardı. Avrupa ülkelerinin savaşmasına zemin hazırlayarak kendi ülkelerindeki barışı korurlardı. Aleksandr o konuda Castlereagh'ı –Britanya'yı– alt etmişti. On yıldır Avrupa'da barış vardı ve Aleksandr'ın Kutsal İttifakı sayesinde, bu barışın bozulma olasılığı yoktu. Metternich de kendine düşeni yapmıştı, ama sadece bir simsar olarak. Bir ülkenin barış yapabilmesi için savaşabilecek gücü olması gerekir; Avusturya ise Metternich'in şansölyeliğine rağmen o açıdan Rusya kadar güçlü değildi.

Çünkü Aleksandr'ın barışı getirecek tek kişi olduğunu kanıtlayan, savaş olmuştu. Bonaparte'ın kaderini değiştirerek hâkimiyetini bitiren Rusya olmuştu. Rusya onun yenilmez olmadığını kanıtlamıştı; Rusya onu önüne katıp Fransa'ya kadar kovalamıştı. Öteki ordular da kendilerine düşen rolü oynamışlardı, Aleksandr'ın buna bir diyeceği yoktu, ama zafer yolunu açan Rusya –yani Aleksandr– idi.

Oysa ötekiler onu hâlâ küçümsüyorlardı. Metternich o sözleri söylemesinden yıllar önce, Aleksandr'ın dostu ve danışmanı Speranskiy de hemen hemen aynı duyguyu dile getirmişti. "Yönetemeyecek kadar güçsüz, yönetilemeyecek kadar güçlü." Speranskiy'in uzaklaştırılmasının temel nedeni buydu. İşin en gülünç yanı ise, bu sözlerin Aleksandr'ın kulağına gitmeyeceğini sanmalarıydı. *Scientia potentia est* – bilgi gücün özüdür. Bu da Yekaterina'nın ona öğrettiği şeylerden biriydi. Aleksandr'ın, ister düşman ister dost, ister yabancı ister kendi memleketlisi olsun herkesin ne söylediğini rapor edecek casusları vardı dört yanda.

Ancak, Yekaterina gerçekten büyük lider olmak için gerekli olan bir şeyden – Tanrı inancından yoksundu. Tabii O'na tapınırdı, O'nun adına hükmederdi, ama Tanrı'nın yalnızca bir yargılayıcı olduğuna, kendisinin de onun ku-

ralları içinde –kurallarının sınırlarında– hareket etmesi gerektiğini düşünürdü. Aleksandr ise, Tanrı'nın sadece korkmak için değil, aynı zamanda sevmek için var olduğuna inanırdı. Buna dikkat çeken, yine Çar'a dost bir kulağın duyduğu şu sözleri söyleyen Castlereagh'dı:

Çar'ın aklı fikri son zamanlarda fazlasıyla dine yöneldi.

Bu, doğru –ve Aleksandr'a coşku veren– bir gözlemdi. Gençliğinde hata yapmıştı. Doğruyu yapmak istemesine karşın, yanlışa sürüklenmişti. Tanrı'nın isteği, eski düzeni yıkmak –serfleri prens yapmak– değil, o düzeni korumak; serflerin serf olarak, prenslerin de prens olarak refaha kavuşması; her birinin kendi yerini bilerek ve diğerine iyilik ederek yaşamasıydı. Bunun gerçekleşmesinin temeli de barıştı – mezmurda denildiği gibi "öğleyin yok eden kırgın"ın sona ermesiydi. Aleksandr, *babuşka*'sının hiç başaramadığı bir biçimde barışı sağlamış ve bu yüzden de *babuşka*'sından daha büyük olmuştu.

Ama acaba büyük-büyük-büyükbabası Çar Petro'dan daha büyük olabilecek miydi? Bunu zaman –hem de çok kısa bir zaman– gösterecekti. Taganrog'a bunu öğrenmek, "karanlıkta dolaşan hastalık"a karşı koymak için gelmişti. Ama Taganrog'a geleli üç hafta olduğu halde, sorunun nasıl yanıtlanması gerektiğine dair hiçbir işaret almamıştı – aslında bir şeyler olduğuna dair de çok az belirti vardı.

Aleksandr yeniden denize baktı. Hiç değilse orada biraz değişiklik oluyordu. Ufukta yeni bir yelkenli belirdi. Gemi sayılamayacak kadar ufaktı – aslında büyücek bir yattan biraz daha büyüktü. Adı ya da bandırası görülemeyecek kadar uzaktaydı.

Ufkun pürüzsüzlüğünü bozan bir şeyin olması hoştu; limana giren tek bir tekne de zarar veremezdi – en azından Metternich'in zekâsını alt etmiş birine zararı dokunamazdı.

Birbirlerine gözlerini dikip dört, beş, altı saniye bakıştıkları şu anda bile Aleksey hâlâ bir ürperti hissediyordu. Yüreğinin daha hızlı çarpmasından, yüzüne ve başka yerlerine kan hücum etmesinden aldığı zavke rağmen, her zamanki gibi gözlerini ilk kaçıran da yine Aleksey oldu. Neden Domnikiia'nın bakışından kaçıyordu? Bu sadece bir centilmenlik kuralından – doğduğundan beri öğretildiği gibi, bir erkeğin uzun süre gözlerini kendisine diktiğini hisseden terbiyeli bir kadının utanacağı görüşünden mi kaynaklanıyordu? Belki öyleydi, ama Aleksey, Domnikiia'nın o koşullarda utanmayı aklından bile geçirmeyeceğini bilecek kadar iyi tanıyordu onu.

İşte işin bütün çekiciliği de buradaydı. Domnikiia'nın gözlerinin içine bakınca en ufak bir direnme, "Benim bu yanım sana ait değil", hatta "Beklemelisin" dercesine bir çekingenlik görülmezdi. Gözleri teslim olur ve erkeğin bakışlarının gözlerine dikilmesine, sanki kendisi de aynı anda ayağa kalkıp soyunmuş gibi o gözlerin hâlâ çekici olan vücudunda gezinmesine izin verirdi. Aleksey'in onun çıplaklığını dakikalarca seyredip yine de dikkatini sık sık onun gözlerine çevirmekten haz duyacağı yatak odalarının mahremiyetinde olsalar, Domnikiia'nın bu tavrında herhangi bir tereslik olmazdı.

Oysa mahremiyetin korunmasında değildiler. Tver Caddesi'ndeki bir çayhane masasında karşı karşıya oturuyorlardı. Domnikiia'ya bir an bile gözü ilişen biri, onu oradaki en arzu edilir kadın olarak görürdü. Aleksey'in onun o siyah, iri, teslimiyet içindeki gözlerine nasıl daldığını kim görse, sanki sevişirlerken yataklarının yanında oturuyormuşçasına, aralarında olanları anlayıverirdi.

Domnikiia her zamanki gibi Aleksey'in aklından geçenleri okudu.

Usulca, "Biliyorlar mı dersin?" diye sordu. Aleksey ona baktı. Domnikiia çayını yudumluyordu, ama gözlerini Aleksey'den ayırmıyordu.

Aleksey, "Kim?" dedi. "Ve de ne?"

"Buradakilerin hepsi." Kadın gözlerini bir an ondan

ayırıp bakışlarını çayhanedeki diğer müşterilerde gezdirdi. "Ve bana ne yapmayı düşünüyorsun?"

Aleksey, "Seni becermeyi planlıyorum," diye düzeltti.

Domnikiia kaşını kaldırıp çayından bir yudum aldı. "Benim de bir söz hakkım var mı?" dedi.

Birlikte dışarıya çıkmak Aleksey'in fikriydi. Biraz Domnikiia'nın Tamara'yı bırakmak istememesinden, biraz da Marfa'yı tanıyan birileri görür diye sık sık çıkmazlardı. Ama Moskova'ya bu seferki gelişinde, Domnikiia'dan daha çok Kyoşa'yla vakit geçirmişti, o yüzden şimdi kendini bağışlatmak için fırsat aramıştı. Kadın kendi yanında uzun kalmadığı için kıskançlık yapmamıştı – belki arada bir söylenmişti, ama Aleksey'in anladığı kadarıyla bu, çıkışmaktan ziyade takılmaktı. Domnikiia, pek çok bakımdan olduğu gibi o yönden de kusursuzdu; en azından Aleksey'in eline boş bir kâğıt verip kusursuz tanımı yapmasını isteseler yazacağı özellikleri taşıyordu: güzel, zeki, dayanılmaz derecede şehvetli ve bütün bunların yanı sıra, kanıtlandığı gibi çocuğuna düşkün bir ana. Ufukta gökyüzünü tamamen kaplama tehlikesini taşıyan minik bir bulut vardı sadece: bütün bunların bir yığın yalan üzerine kurulmuş olması ihtimali.

Aleksey, "Bazen benden nefret ettiğin olmuyor mu?" diye sordu. Böylece konuyu değiştirdi, ama Domnikiia'nın havasını değiştiremedi.

Domnikiia, "Sürekli oluyor," dedi. "Değinmek istediğin özel bir konu var mı?"

"Yanında olmadığım için."

"Yanımda olmanı sevdiğim için, yanımda olmamandan nefret edebilirim ancak."

"Hiç yanından ayrılmayan bir başka erkeği sevebilirdin."

Kadın bir an durduktan sonra, "Lyoşa, tanıştığımızdan beri başka bir kadınla seviştin mi hiç?" diye sordu.

Aleksey, "Tabii Marfa var," diye geveledi.

"Onu anlarım. O evlilik. Başka biri var mı?"

Aleksey, utansa da düşünmek zorunda kaldı. Marfa'yla

evlendiğinden bu yana geçen yıllar içinde hayatında birkaç kadın olmuştu; ama şimdi, 1811 sonlarında Domnikiia'yla ilk tanıştığından –ve tamı tamamı yarım saat içinde onu ilk gördüğü, ilk tanıştığı, ilk becerdiğinden– bu yana başka bir kadın var mıydı diye kafasını çalıştırıyordu.

Onun cevap vermesine fırsat kalmadan, Domnikiia, "Sevişmemişsin," dedi, "inan bana, öyle olsa hemen anlardım. Ama o konuyu düşünmek zorunda kaldığına sevindim, çünkü işin can alıcı noktası o."

"Sevindin mi?"

"Tastamam öyle. Neden başkasıyla yatmadığını sor kendine. Bana her zaman sadık kalacağına dair hiç söz vermedin. Eğer bir şey yaptığını öğrenseydim belki ses çıkarmazdım – birkaç seferliğine."

"Sahi mi?" Aleksey bu konuya daha fazla ilgi gösterecek kadar inanmamıştı ona.

"Sahi. Ama ne kadar istiyor gibi yapsan da, karşına çıkacak herhangi bir kadının hatırı için istemezdin. Peki neden istemezdin?"

"Sen söyle."

"Çünkü o kadının bana kıyasla içler acısı bir hayal kırıklığı olacağını çok iyi biliyorsun. Sadece yatakta değil – her bakımdan. Gözlerini kapayıp yarım verst uzakta beni hayal etmekten, onun yanında olduğundan çok daha fazla zevk alırsın."

Sevimli küstahlığına rağmen Domnikiia haklıydı; hem sadece başka kadınlar olmadığı gerçeği yüzünden değil – Aleksey kafasındaki listeyi taramış ve öyle olduğunu doğrulamıştı– aynı zamanda başka kadınlar olmamasının nedeni açısından da haklıydı. 1814'te ve 1816'da Paris'te bile, üstelik baştan çıkmak için çok neden varken, Aleksey Domnikiia'ya sadık kalmıştı. Bir erkeğin bir kadına sadakat duyması için –kadının kendisini terk edeceğinden korkmak gibi, kadını incitmek istememek gibi– pek çok neden olabilirdi; ama Aleksey onu aldatmanın onunla olmanın yarısı kadar bile keyifli olmayacağını bilen nadir talihlilerdendi.

"Bütün bunları nasıl biliyorsun?" diye sordu.

Domnikiia'nın bakışları birkaç dakika içinde ilk kez ondan ayrıldı. Fısıldarcasına konuştu: "Çünkü ben senin için o duyguları besliyorum."

Domnikiia'nın ona bakmasına gerek yoktu, ama Aleksey'in içini yine bir ihtiras dalgası kapladı – sadece fiziksel bir arzu değildi bu. Çayını içti ve çay bardağını sertçe ısırdı.

Birkaç dakika sessiz oturdular. Aceleleri yoktu. Yelena Vadimovna, Tamara'yla ilgileniyordu. Bogorodsk'taki arkadaşlarını ziyarete gitmişlerdi, geç saate kadar dönmezlerdi. Aleksey bir *hvorost*[1] yiyordu.

Domnikiia, "Soruma cevap vermedin," dedi.

"Çok fazla soru soruyorsun canım."

"Hangi soru olduğunu iyi bilirsin sen."

Aleksey gerçekten bilmiyordu, Domnikiia da lafı uzatmamayı seçti.

"Bir söz hakkım var mı?"

Aleksey, gülümseyerek, "Tabii," dedi. "Tabii var."

Domnikiia, "İyi," dedi. "Öyleyse kalk, eve gidelim."

Arbat'a en kestirme yoldan gitmek için ara sokaklara saptılar. Az sonra olacakları ima etmekten özellikle kaçınarak birbirleriyle şakalaşıp havadan sudan konuşuyorlardı. Hızlı hızlı yürüyorlardı, ama yine ikisi de biraz gecikmek için birbirini duraklatıyordu. Ama farklı yürüme hızları el ele tutuşmalarını engellemiyordu, bu da onlar için şans oldu.

İkisi de onun geldiğini görmedi, zaten onların herhangi bir tepki göstermesine fırsat vermeden yanlarında bitiverdi.

"Baba!"

Aleksey yüz hatlarının bir an donduğunu, sonra yeni-

1. Üzerine pudra şekeri serpilince kar yağmış dala benzeyen, Rus mutfağına özgü bir kurabiye. (Ç.N.)

den değişerek bir gülümseme biçimini aldığını fark etti ve Dimitriy'in sadece o tebessümü algılamış olmasına dua etti.

"Dimitriy, ben de gelip seni arayacaktım," dedi.

Dimitriy, "Şimdi oteline uğradım," dedikten sonra bakışlarını babasından Domnikiia'ya çevirdi.

"Domnikiia Semyonovna'yla tanışıyor musun?"

Dimitriy, "Hayır, tanışmıyorum," dedi. Aleksey, oğlunun Domnikiia'ya bakışının başka erkeklerinkinden farklı olmadığını görünce karmaşık duygulara kapıldı; en çok da bir baba olarak oğlunun kendinden on dört yaş büyük bir kadına göz koymaması gerektiğini aklından geçirdi. Domnikiia, Dimitriy'in öpmesi için elini uzattı.

"Domnikiia Semyonovna, Yelena ile Valentin'in küçük kızlarının dadısı. Demin rastlaştık. Onları hatırladın mı?"

"Tabii, ama kızlarını hiç görmedim. Moskova'ya geldiğimizden beri onları aramak istiyordum."

İki erkeğin tavırlarında, Aleksey'in kendisi gibi Dimitriy'in de fark etmiş olduğunu tahmin ettiği bir resmiyet vardı. Bunun nedenini oğlunun anlamaması için dua etti.

Domnikiia'ya, "Bu Dimitriy Alekseyeviç, oğlum," dedi.

Dimitriy babasından uzundu, tabii Domnikiia'nın da tepesinden bakıyordu. Domnikiia başını kaldırdı, hafifçe gülümsedi; ama bakışları Aleksey'e tanıdık gelen bir biçimde oğlanın gözlerine dikildi.

Aleksey'i unutup gitmiş gibi bir havada, "Ben eve dönüyorum," dedi. "İsterseniz benimle gelebilirsiniz. Sizi gördüklerine çok sevineceklerine eminim." Bu son cümle sonradan aklına gelmiş gibi bir tavırla söylenmişti.

Aleksey, "Ama seninle konuşacaklarımız var Dimitriy," dedi.

Dimitriy gözlerini Domnikiia'dan ayırmadan bir an düşündükten sonra babasına boyun eğdi. "Evet, öyle. Bir başka sefer gelirim Domnikiia Semyonovna," dedi.

Domnikiia, "Bekleriz," dedikten sonra Aleksey'e gü-

lümsedi ve başını hafifçe eğerek selam verdi. Sokaktan aşağı hızla yürüdü, ama yirmi otuz adım gittikten sonra şöyle bir arkasına dönünce, iki erkeğin de hâlâ kendisine baktıklarını gördü. Aleksey, onun Dimitriy'den tarafa baktığından kuşkulandı.

Dimitriy, "Ne kadar çekici bir kadın," dedi.

Aleksey oğlunun sözünü duymazdan gelerek, "Dün gece her zamanki gibi randevuya gittim," dedi. "Kyoşa gelmedi."

"Tam tahmin ettiğin gibi." Dimitriy'in sesi bir anda son derece ciddileşmişti. "Ben Kiril Antonoviç'le konuştum," dedi. "Hani Tiyatro Meydanı'nda gördüğün polis."

"Bir şeyler bulabilmiş mi?"

"Hayır, ama Obuhov'un ölümünün de öteki cinayetlerle bağlantılı olduğunu düşünüyor – cinayetler artık sona ermiş gibi görünüyor. Yüzbaşı Obuhov'unki sonuncusu olmuş."

Aleksey, "Daha iki gün oldu," dedi.

"Doğru, ama Kyoşa buradayken neredeyse her gece biri ölüyordu. Bu durum onun gitmiş olma olasılığına uyuyor."

"Sadece bir cinayet ha? Başka olmayacak mı?" Aleksey ayrıntıları izlememişti. Bir *vurdalak*'ın varlığı ölüm demekti – daha fazlasına ne gerek vardı? Aleksey, öteki kurbanlar için Obuhov'a üzüldüğü kadar bile üzülmüyordu.

"Başka cinayet olmaz, bazen hiç olmaz – tabii eğer hâlâ bulunmamış cesetler yoksa." Belki Kyoşa kendini tutmasını biliyordu. 1812'de Opriçnikler daha disiplinsizdiler. Ama o zaman da şehirde işgal yüzünden bir kargaşa vardı, o nedenle de yakalanma tehlikesi daha azdı. Üstelik Aleksey, onlara ellerinden geldiği kadar çok Fransız'ı öldürmelerini söylemişti. Öyle de olsa, Kyoşa, başka yönlerden olduğu gibi bu konuda da Opriçniklerden farklı bir vampirler sınıfından olabilirdi.

Dimitriy, "Pakette ne vardı?" diye sordu.

"Bir kitap – elle yazılmış. Daha doğrusu bir defter."

"Ne yazıyor?"

"Bilmiyorum, İngilizce yazılmış." Aleksey, oğlunun da İngilizce konusunda kendinden farklı olmadığını biliyordu.

Dimitriy, "Çevirecek biri var mı diye şöyle bir etrafa bakınırım," dedi.

"Güveneceğimiz biri olmalı."

Dimitriy başıyla doğruladı.

Aleksey, "Ben ne olur ne olmaz diye bu geceki randevuya gideceğim," dedi.

"Nerede?"

"Kızıl Meydan'da. Son defa Lobnoye Mesto'da görüştük."

"Gelmemi ister misin?"

"Ben idare ederim. Yarın anlatırım sana."

Ayrıldılar. Dimitriy kuzeye, Aleksey güneye, oteline doğru yürüdü. Bir sonraki yol ağzında, Aleksey Dimitriy'in gözden kaybolduğuna emin olunca sağa, sonra tekrar sağa saptı ve yeniden batıya doğru yola koyuldu.

Aleksey odaya girdiğinde Domnikiia çoktan çırılçıplak soyunmuştu. Eve olsa olsa Aleksey'den beş dakika önce varabilirdi; demek hiç vakit kaybetmemişti. Yorgan yatağın bir yanına atılmıştı; Domnikiia yatağın tam ortasında, kolları iki yanında, bacakları da bitişik olarak sırtüstü yatıyordu. Uzun, siyah saç örgüsü, başının arkasından sol omzunun üzerine inerek sol göğüs ucunu örtüp karnına uzanıyordu. Saç örgüsüyle kasıklarının üzerinde yuvalanmış aynı siyahlıktaki tüyler üçgeni arasında ufacık bir açıklıktan beyaz teni görünüyordu. Gözleri kapalıydı, ama uyumadığı belliydi. Aleksey soyundu, sonra parmağını kadının memelerinin arasından aşağıya doğru kaydırdı.

Domnikiia gülümseyerek, "Kim o?" dedi.

Aleksey, onun yanına uzandı ve kadını kendine doğru çekti. Domnikiia gözlerini açtı, ağzı kulaklarına vararak gülümsedi.

Aleksey, "Kim sanmıştın?" diye sordu.

"Az önce sokakta çok yakışıklı bir genç adamla tanıştım."

"Adam mı?" Oğlunun tanımlanmasında bu sözün kullanılması Aleksey'in gerçekten tuhafına gitti. "O daha çocuk."

Domnikiia, "Ben onu erkek yapardım," diye fıkırdadı. Aslında bu konuşmanın gerginlik yaratması gerekirdi, ama sözler Domnikiia'nın ağzında öylesine şirin bir havaya büründü ki, Aleksey'in bütün kuşkularını silip süpürdü. Aleksey onun mesleği gereği Maks'la yattığını anımsadı. Ama o farklıydı, o zaman kadına bu kadar güvenmiyor, Maks'a da güveniyordu. Maks'a güvenmekle hata ettiği sonradan anlaşılmıştı. Domnikiia'ya da gözü kapalı güvenmeden yaşamayı öğrenmişti.

"Bunu yapman pek akıllıca olmaz," dedi.

"Beni kendinin daha az kırışmış bir kopyasına kaptırmaktan mı korkuyorsun?"

"Oğlumu şehvet düşkünü bir dişi şeytana kaptırmaktan korkuyorum."

Domnikiia onun üzerine eğildi. Aleksey kadının göğsünün kendi göğsüne sürtündüğünü hissetti. "O lafın ne anlama geldiğini bilsem alınırdım," dedi Domnikiia.

Aleksey, burunları birbirine değecek biçimde başını kaldırdı. "Aşağılık bir orospu," diye fısıldadı. Bir zamanlar, eski mesleğine gönderme yapılması Domnikiia'yı gücendirirdi. Oysa şimdi ikisi de gülüp geçiyordu.

Kadın, "Peki," dedi. "Öyleyse sen de dikkatimi senden ayırmamam için gerekeni yap, tamam mı?"

Aleksey dirseğinden güç alarak doğruldu ve Domnikiia'yı sırtüstü çevirdi. Kadın ona baktı, Aleksey de gözlerini onun gözlerine dikti. O gözlerde hâlâ, şimdiye kadar altına yatmış olan serin, solgun etlerin hepsinden daha çok kırılganlık vardı.

Aleksey bir yanıyla bitişik odada defterin çevirisiyle uğraşıyor olması gerektiğini biliyordu; oysa şimdiye kadar sayısız kez çözdüğü, ama her seferinde içindeki gizin

sadece bir nebzesini açığa vuran bu Rus muammasının yanında birkaç sayfa İngilizcenin sırrı hiç de çekici gelmiyordu.

Dimitriy, Kızıl Meydan'a kaç kez gelirse gelsin, meydanın büyüklüğü karşısındaki şaşkınlığını hiç atlatamıyordu. Eskiden buraya sadece bir turist olarak gelirdi, ama Moskova'da yaşamaya başladığından beri bu meydandan ya da yakınından hemen her gün geçtiği halde meydanın çarpıcı etkisi azalmamıştı. Alana sekiz buçuk sularında, Aziz Vasiliy Katedrali'yle nehrin arasındaki pazar tezgâhlarının önünden geçerek girdi, randevu saatinden otuz dakika erken gelmişti. Önceki hafta babasını burada takip etmişti; şimdiyse onu izlemesi gerekmiyordu, gizlenip onun gelmesini bekleyecekti.

Katedralin doğu tarafına geçti. Yukarıya baktı, orta kulenin penceresindeki kırık camın hâlâ onarılmadığını gördü. Belki farkına bile varmamışlardı. Dimitriy meydanın kenarından yürüyerek doğuda yolun üzerine dizilmiş alçak çatılı, ahşap dükkânların arasına saklandı. Buradan Lobnoye Mesto'yu iyice görebiliyordu; gerçi anıtın –silindirik duvarda dar bir yarık biçimindeki– girişi ters tarafta kalıyordu; ama ona görünmeden kimse oraya yaklaşamazdı.

Dokuzu çeyrek geçe hâlâ görünürde kimse yoktu. Dimitriy –tıpkı babası gibi– Kyoşa'nın geleceğinden emin değildi, ama en azından Aleksey'in gelmesini bekliyordu. Babası belki de gecikmişti. Belki de Kyoşa randevu yerine gelirken onun yolunu kesmiş ve... Bu olası görünmüyordu. Aleksey belki böbürlenmiş olabilirdi; ama Aziz Vasiliy Katedrali'nde Kyoşa'yla ilk karşılaşmasında babasının alelacele anlattığı ve bu yaratıkları nasıl yendiğine dair hikâyelerini duyduktan sonra, Dimitriy, Aleksey'in kolay kolay ele geçmeyeceğine inanmıştı. Babası, Kyoşa'nın ikisi için de bir tehlike olamayacağını söylerken de haklıydı.

Birden Lobnoye Mesto'yu çevreleyen alçak duvarın

üzerinden bir baş göründü. Biri kendini duvarın üstüne çekti, bir ayağını öne uzatıp diğerini hafifçe kıvırarak duvara oturdu. Aleksey'di bu. Daha Dimitriy gelmeden önce anıtın içine girmiş, görünmeyecek biçimde eğilerek oturmuş olmalıydı. Bir an bir ışık parladı, Dimitriy babasının minik bir alev tutuşturduğunu gördü. Alanı sadece genişlemeye başlamış bir hilal aydınlatıyor ve babasının üzerine belli belirsiz, solgun bir ışık düşürüyordu; ama Dimitriy, Aleksey'in piposundan derin bir nefes çektiğini görebildi.

Hiç duyulmamış şey değilse de, Aleksey'in pipo tüttürmesi çok olağan bir şey değildi. Belki meydanın ortasına içki getiremediği için pipo içiyordu. Ama öte yandan, babasının başını kaldırıp ışıkları katedralin çok sayıdaki kubbeleri arasında dağılan aya bakışı ve yüzündeki doyum ifadesi Dimitriy'in gözünden kaçmadı.

Bunda şaşılacak bir şey yoktu. Kadın çok güzeldi. Domnikiia Semyonovna – adı buydu. Dimitriy o zaman daha fazlasını bilmiyordu. Kadının Lavrovların yanında çalıştığını biliyor, ama ne koşullarda orada bulunduğunu bilmiyordu. Lavrovların, en eski dostlarından birinin her gece küçük kızlarının dadısını becerdiğini bilip bilmediklerini merak etti. Bundan kuşkuluydu. Her neyse, öyle bir kadını evlerine almak onların yanlışıydı.

Öyle de olsa, kadın büyüleyiciydi – gözlerindeki o ışıltı baştan çıkarıcıydı. Dimitriy, onun kendine bakışını yanlış yorumlamış olabilir miydi? Sanmıyordu. İşin kötüsü de buydu zaten. Kadına aralarında herhangi bir şey olabilirmiş izlenimi uyandıracak bilinçaltı bir tepki vermiş olabileceğini düşündükçe utanıyordu. Bu, o yaştaki bir kadının hoşuna giderdi. Babasının annesini aldatması başka bir şeydi, ama kadının Aleksey'i öz oğluyla aldatmayı aklından geçirmesi bile çılgınlıktı.

Dimitriy ayağa kalktığını fark etti. Babası ise onu fark etmiş gibi görünmüyordu. Dimitriy gerileyerek gölgeye kaçıp gözlemeye devam etti. Babasının annesini aldatıyor olması, kendisinin de enayi yerine konması çok mu

önemliydi? Geçen perşembeye –katedralde gördükleri tüm dünyayla ilgili görüşlerini tamamen değiştirene– kadar önemliydi bu. Oysa şimdi Dimitriy'in Aleksey hakkındaki düşünceleri çok daha köklüydü. Yıllardır babasına çok az saygı beslemiş olmasına karşın, artık büyük saygı duyuyordu. Dimitriy oturdu, bir saat daha gözlemeyi sürdürdü; bu süre boyunca Aleksey piposuna dudağına getirip götürmenin, bir kez de yeniden doldurmanın dışında hiçbir hareket yapmadı. Sonra, neredeyse on buçukta yeniden Lobnoye Mesto'nun içine indi, birkaç saniye sonra da oradan çıkıp kuzeye doğru yürüdü. Oteline giden en kestirme yol tam ters yöndeydi, ama Dimitriy onun otele gitmesini beklemiyordu. Kyoşa'yı beklemekten vazgeçmişti, Dimitriy de onun haklı olduğunu düşündü. *Vurdalak*, söz verdiği gibi şehirden gitmiş olmalıydı.

Dimitriy, babası gözden kaybolana dek bekledi, sonra kendi evine yollandı.

Aleksey bugün kendini işe vermesi gerektiğini biliyordu. Defterle sözlük masasının üstünde –defter açık, öteki kapalı olarak– duruyorlardı. Erkendi, daha dokuz bile olmamıştı, ama Tamara onları çoktan uyandırmıştı. Geç saatlere kadar uyumak Petersburg'daki öteki evinin sağladığı olanaklardan biriydi, ama Aleksey burada bundan seve seve vazgeçiyordu.

Yine defteri gelişigüzel yerlerden açıyor, ama aynı yeri iki defa elden geçirmemek için notlar alıyordu. İnsanı çileden çıkaran bir işlemdi bu. Yazarın –Cain'in– "iyileştirme süreci" diye tanımladığı konu hakkında peş peşe birkaç bölüm olduğunu keşfetmişti; Aleksey bu terimin ne anlama geldiğini anlıyor, ama ayrıntılarından hiçbir şey anlamıyordu. Aleksey'in çevirisine göre, yarası en az olan bir fare (Aleksey sözü edilen zavallı yaratıkların fare olduğuna şimdilik karar vermişti) kendini koyverip teslim olurken, bir başka fare en korkunç sorunlarla mücadele ediyor ve canını kurtarıyordu. Aleksey çevirisinin doğru-

luğından emin değildi, pek çok noktada da yanılmış olmayı diliyordu.

Defterdeki son kayıttan iki gün önce olan 22 Ağustos'ta yazılanlara baktığında, konunun bilimsellikten çıktığını gördü. O bölümden önce hiçbir notun yer almadığı bir haftalık bir ara vardı. Aleksey, daha gündelik konulardaki bu yazıları daha kolay çevirebildi.

APR ile görüştüm. Kaçamak konuşuyor, ama gelecek. Biraz zaman alabilir. Yarımadaya döndüm, bekleyeceğim. APR yola çıkınca haber gelecek.

Metin yeniden Aleksey'in anlamadığı bilimsel abuk sabukluklarla devam ediyordu. Ertesi günün notlarına geçti.

APR'nin kaldığı yeri gezdim. Onun için fazla mütevazı bir yer gibi görünüyor; bu bir yana, Taganrog ona karşı harekete geçilecek bir yer değil.

Aleksey kelimeye bir daha baktı. Çevirinin yanlış olması olanaksızdı, fark sadece başka alfabeyle yazılmasından kaynaklanıyordu. Hangi alfabe kullanılırsa kullanılsın, sözcük aynıydı.

Taganrog
Таганрог

Orası Çar ile Çariçe'nin kışı geçirdikleri kentti. APR harfleri bir anda anlam kazandı. Aleksandr Pavloviç Romanov – Çar'ın ta kendisi. Metnin anlamı ne olursa olsun, Cain'in Çar'a karşı bir hareket planladığı çok belliydi. İngilizce sözcüklerin birtakım bilinmedik alt anlamları olabilirdi, ama gizli bir iş çevrildiğine kuşku yoktu.

Aleksey kitabı aldı, her zaman sardığı kâğıda sarmayı unuttu. Yardıma ihtiyacı vardı. Dimitriy ilk akla gelecek seçenekti, ama Çar'ın güvenliği Dimitriy'i ne diye ilgilendirecekti? Büyük olasılıkla bu kitap Güney Cemiyeti'nin

hazırladığı bir tertiple ilgiliydi. Kuzey Cemiyeti'nin hiçbir üyesi de o tertibe karşı çıkmazdı. Belki haberleri bile vardı.

Aleksey Moskova'da kime güvenebilirdi? Aklına kimse gelmiyordu, ama bir şeyler yapmak zorundaydı. Evin içinde, kapıları açık bırakarak oradan oraya koşuyordu. Uzaktan Valentin Valentinoviç'in seslendiğini duydu, ama aldırmadı. Bir saniye sonra sokaktaydı. Şehirde tanıdığı generalleri –ona güvenecek, kendisinin de onlara güveneceği kişileri– tek tek aklından geçiriyordu.

Güneşli sokakta dururken, midesinin kalktığını, boğazına safra yürüdüğünü hissetti. İlk anda anlayamadı, ama birkaç saniye sonra nedenini buldu. Midesini bulandıran Çar'ın güvenliği için duyduğu korku değildi, bir kokuydu – çok eskiden anımsadığı, tanıdık, bildik, iğrenç bir kokuydu. Yanan saç kokusu. Küf kokusu. Çürüme kokusu. Bu kokuyu eskiden sadece bir kez, Opriçnik Petro'nun bileğine basıp elini güneş ışığına ittiği zaman duymuştu; Elin yanıp eriyişini zevkle seyretmiş, ama tıpkı Kyoşa'nın parmakları gibi o elinde gözlerinin önünde yeniden büyüdüğünü görünce dehşete kapılmıştı.

Aleksey çevresine bakındı. Güneş çok yükselmemişti, ama bu serin sonbahar gününde binaların üzerinden pırıl pırıl parlıyordu. Bu koşullarda dışarıda olan bir *vurdalak* sadece yanmakla kalmaz, yok olup giderdi. Görünürde buna benzer bir şey yoktu, ama koku devam ediyor, gittikçe artıyordu.

Aleksey birden gömleğinin altından kolunda bir ıslaklık hissetti. Defteri göğsüne bastırmış, kollarını da üstünde çaprazlamıştı. Kollarını açınca kitabın deri kapağını açılmış olduğunu ve kenarlarının kıvrılarak sarı irine dönüştüğünü, o cerahatin de gömleğine işlerken siyahlaştığını gördü.

Tekrar eve girdi.

Arkasından Valentin Valentinoviç'in, "Tanrı aşkına, ne yapıyorsun Aleksey?" dediğini duydu. "O iğrenç koku da ne?"

Aleksey elini kaldırıp kitabı yeniden kendine yaklaştı-

rarak, "Geri dur!" diye haykırdı. Bu haliyle meczup bir vaize – dünyanın sonunun geldiğini ilan eden bir kâhine benziyor olmalıydı. Ama o görüntü işe yaradı. Valentin eve girip gözden kayboldu.

Aleksey, güneş ışığından gölgeye girince tekrar kitaba baktı. Deri tamamen yok olmamıştı; ön kapağından iki geniş şerit, bir de hem ön hem arka kapağın üst kısımları yanmıştı. Ön kapakta Latince ibarenin bulunduğu orta şerit Aleksey'in kollarının altında kaldığı için korunmuştu.

Aleksey bakarken, tahmin ettiği gibi deri kendini onarmaya başladı. Bazı yerlerde, sığ bir kumsalda kesintisiz bir düz çizgi halinde ilerleyen dalgaya benziyordu. Başka yerlerde ise, bin kez büyütülmüş bir sarmaşık sürgünü gibi incecik bir iplik kapağın üstüne çıkıyor, az ilerideki başka bir deri parçasıyla bütünleşiveriyordu. Sonra iç içe dolanan bu iki sürgün, genişleyen bir şerit halinde dışa doğru açılıyordu. Bir dakikadan daha az sürede, kapak eski halini aldı.

O pis koku, şimdi rüzgârla silinip giden bir izdi sadece.

Aleksey, kitabın bir köşesini önünde tutarak kapıya doğru bir adım attı. Koku yeniden başladı ve Aleksey göreceğini bildiği şeyi gördü. Kapının çerçevesi güneşi belirgin bir biçimde kesiyordu. Kitabın bir köşesi aydınlıkta, gerisi nispeten karanlıktaydı. Güneşi gören köşe bir an alevlenerek yandı, sonra deminki iğrenç sıvı o pis kokuyu çıkararak yere damladı. Kitabın geri kalan bölümü bozulmadı; ilk gördüğü andaki gibi açık kahverengi deriydi. Kurtulanla yok olan kısımlar arasındaki çizgi dümdüzdü – güneş ışığının gölgeyle kesildiği çizgiydi bu.

Aleksey yeniden antreye girdi, ama kitap kapağındaki yaranın yeniden kapanışını seyretmesine gerek yoktu. Görmesi gerekeni görmüştü.

Bu durum, tabakçı tuzunu hiç yememiş gibi incecik görünen deri cildin o tuhaf, hassas dokusunu açıklıyordu.

Deri değildi o.

Kitap bir vampirin, yaşayan bir vampirin derisiyle ciltlenmişti.

13

Aleksey çalışma odasına döndü, Domnikiia, Tamara'nın elinden tutmuş, yatak odasının kapısında duruyordu.

"Ne oluyor?" diye sordu.

Aleksey bakışlarıyla kızlarını işaret etti; Domnikiia onun ne demek istediğini anladı. Kızı oradan götürdü. O daha geri dönmeden Aleksey çevirdiği notları yeniden okumaya başladı. Kitabın kapağındaki deriyi yakan aynı güneş, kitabın içeriğine de yeni bir ışık tutuyordu – yazılanların farelerle hiç ilgisi yoktu.

Şimdi yalnız gelen Domnikiia, odanın kapısını kapatırken, "Ne oluyor?" diye sordu.

Aleksey, "Kitap," dedi, "şimdi anlıyorum onu."

"Onu anlıyor musun?" Domnikiia, Aleksey'in ne dediğini anlamamıştı.

"Ayrıntıları çözemiyorum – ama ne hakkında olduğunu anlıyorum."

"Ne hakkındaymış?"

"*Vurdalaklar!*" Bütün bildiklerine karşın o tek sözcük Domnikiia'nın üzerinde hâlâ şok etkisi yapacak kadar güçlüydü. Hiç sesini çıkarmadı; Aleksey konuşmasını sürdürdü: "Bu İngiliz, kitabı yazan Cain, vampirler üzerinde deneyler yapmış – korkunç deneyler. Vampirleri kesiyor, sonra yeniden büyümelerini izliyor." Aleksey konuşurken, yeni yeni şeyler de anlamaya başlıyordu. Cain'in kur-

banlarının ne olduğunu anlayınca, İngilizcenin o acemi işi çevirisi iyice anlaşılır hale geldi.

Domnikiia, umursamaz bir tavırla, "Ne olmuş yani?" dedi. "Bırak yapsın. Kıyamete kadar onlara işkence etse umurumda değil."

Aleksey, kendisinin bir vampire bile bu kadar acımasız olup olamayacağını merak etti. Ama o andaki konu o değildi. "Sorun işkence değil – deney. Vampirlerin işlevlerini nasıl yürüttüklerini bulmak istiyor. Sorun, bunu neden yaptığı."

"Öldürse daha iyi eder." Domnikiia, yine yıllar boyunca Aleksey'den kaptığı hırsla konuşuyordu. "Sen de aynı şeyi yaptın – bu Cain denen adam sadece işi daha kökten ele alıyor."

"Belki öyledir ya da belki onları kullanmak için – daha da güçlendirmek için yapıyordur." Aleksey'in kitaptan edindiği izlenim buydu, ama bunu kanıtlayacak tek bir satır yoktu. Sadece metnin havası bunu yansıtıyordu – ama bir atmosferi çevirmek usta bir çevirmen için bile çok zordu.

"Peki nasıl anlayacaksın? Kitabın geri kalanını da mı çevireceksin?"

Aleksey soruyu yanıtlamadı. Cevap vermek yerine, "Bir şey daha var," dedi. "Cain'in nerede olduğunu biliyorum. Taganrog'da."

Domnikiia, ifadesiz gözlerle baktı ona.

"Çar da orada," diye sesini gereksiz yere alçaltarak açıkladı Aleksey. Çar'ın orada olduğu bilinmiyordu, kendisi de Domnikiia'ya söylediğini anımsamıyordu.

Domnikiia, "Tesadüfün de bu kadarı olmaz," dedi.

"Kitapta bile Çar'dan söz ediliyor. Tesadüf olamaz."

Aleksey, Domnikiia'yla onun Çar –çarlık kurumu olarak değil, bizzat Çar– hakkındaki düşüncelerini hiç konuşmamıştı. Domnikiia, Çar'a sadık her Rus gibi, onu tanımadığı bir kahraman olarak severdi; ama Kuzey Cemiyeti üyelerinin yanında mı karşısında mı yer alacağına veya hiç mi aldırış etmeyeceğine dair Aleksey'in hiç fikri

yoktu. Domnikiia da Aleksey'in bu konudaki çelişkili görüşlerini bilmiyordu.

"Demek..." Domnikiia lafını bitirmeye fırsat bulamadı. Valentin Valentinoviç hışımla odaya daldı.

Valentin, çok istediği halde sesini bağırma noktasına bir türlü yükseltemeyerek, "Aleksey, böyle bir şeye nasıl cüret edersin!" dedi. Aleksey'le Domnikiia deminden beri konuştuklarının yanında lafı bile edilmeyecek kadar önemsiz olan bu çıkışmaya ne cevap vereceklerini bilemeden boş gözlerle baktılar. Valentin, "Sizi şu anda evden atmam gerek," diye devam etti. "Üçünüzü de."

Aleksey, elinde Fransızca-İngilizce sözlüğü açık tutarak ayakta duruyordu. Sözlüğü Valentin'in burnunun dibinde şak diye hırsla kapattı. Çıkan gürültü onu susturdu ve kitabın kapanırken çıkardığı hava dalgası adamın öfkesini de üfürüp götürdü.

Aleksey, "Merak etme, ben gidiyorum," dedi. Masanın başına gitti, defteri kapadı, ilk paketlendiği zamanki kâğıda sardı. Sonra defteri de sözlüğü de koltuğunun altına sıkıştırıp kapıya yürüdü. Çıkmadan önce Valentin Valentinoviç'e döndü. "Ama benim bu şehirde –en üst kademeden en alt kademeye kadar– dostlarım var hâlâ ve eğer kızınla dadısının olması gereken rahat düzende yaşamadıklarını birinden duyacak olursam, sonuçlarının ne olacağını tahmin edersin herhalde."

Valerntin, Domnikiia'ya baktı. Kadın kendine güvenli görünüyordu, ama meydan okuyan bir tavrı yoktu, Valentin de sakinleşti. Aleksey'e dönüp konuştu:

"Bunu söylemene gerek yok. Aramızda anlaşmazlıklar olsa da, onların burada her zaman bir yuvaları olacak. Sana bu konuda yıllar önce söz verdim."

Aleksey bir an mahcup oldu. Valentin'in iyi niyetini zorladığının farkındaydı ama buna gereksiz bir korkunun –Valentin'in kendi suçluluğundan kaynaklanan korkunun– zemin hazırladığını da biliyordu. Valentin sözünü tutacaktı.

Aleksey, aralarında sessiz bir anlayışa işaret eden kısa

bir baş selamı verdi. "Yarın gideceğim," diyerek koridorda yürümeye başladı.

Valentin birkaç adım atıp arkasından seslendi: "Peki ama nereye gidiyorsun?"

Aleksey de, arkasına dönmeden haykırdı: "Taganrog'a."

Cemiyet'teki hava, son üç gündür olduğu gibi kasvetliydi. Dimitriy hafif hafif piyano çalıyor, daha çok fazla hüzünlü ya da fazla neşeli olmayan halk şarkılarını tercih ediyordu. Obuhov'un ölümü nedeniyle kimse ona ya da babasına açıkça tavır koymamıştı; ama birkaç gün önce Tiyatro Meydanı'nda yapılacak küçük bir operasyona katılmak isteyen olup olmadığını ilk sorduğu zaman karşılaştığı coşku, şimdi yerini yarım-ağızla yapılan isteksiz selamlara bırakmıştı. Bugün hiç kimse piyanonun başına gelip kendisinin de katılacağı gözde şarkılardan birini çalmasını istememişti.

Dimitriy omzuna birinin dokunduğunu hissetti. Başını tuşlardan kaldırınca Teğmen Batenkov'un yanından uzaklaşıp salonun öteki ucuna doğru yürüdüğünü gördü. Batenkov tam Aleksey'le konuşmaya başlarken Dimitriy de yanlarına geldi.

Batenkov, alçak sesle, "Sizin suçunuz yok Albayım," diyordu. "Siz Obuhov'u uyardınız."

Aleksey, "Onu baştan seçmemeliydim gruba," diye cevap verdi.

Dimitriy atıldı, "Onu sen seçmedin. Ben seçtim," dedi.

Aleksey, "Sorumluluk bendeydi," diye diretti.

Batenkov, "O bir askerdi," dedi. "Askerler ölür, barış zamanında bile ölür." Bakışlarını salonda gezdirdi. "Bunu herkes bilir – ne derlerse desinler hepsi bilir."

Aleksey onun koluna dostça vurdu, Teğmen hafifçe gülümseyerek uzaklaştı. Dimitriy babasının peşinden sakin bir köşeye yürüdü, orada oturup konuştular.

Aleksey, "Moskova'dan gidiyorum," dedi.

Dimitriy, "Neden?" diye sordu.

"Söyleyemem."

"O kitap yüzünden mi?"

Aleksey bir an düşündükten sonra başını hafifçe sallayarak doğruladı.

Dimitriy, "Seninle gelmemi ister misin?" diye sordu.

"Hayır, gelmesen daha iyi."

"Ama yardımım dokunabilir."

"Ordudan kaçtığın için askerî mahkemede yargılanabilirsin."

Dimitriy babasının söylediklerini düşündü. "Peki ya sen?" diye sordu.

"Ben daha serbest çalışıyorum. Ve de neyle uğraştığımı biliyorum." Aleksey neredeyse tıslayan bir tonda fısıldayarak konuştu ve *vurdalak* sözcüğünü kullanmaktan kaçındı. Yine de neyi kastettiği çok açıktı.

Dimitriy, "Onların ne kadar tehlikeli olabileceklerini biliyorsun," dedi.

"Bu olayda değil, bildiğimi sanmıyorum. Kyoşa istese ikimizi de öldürebilirdi. Üstelik çok daha önemli –herkes için önemli– başka meseleler var. Sana burada – kuzeyde ihtiyacım var." Dimitriy babasına baktı, yüzünde Aleksey'in ondan ne yapmasını isteyeceğini soran bir ifade vardı. Aleksey bakışlarını salonda gezdirerek, "Burada neler olacağını biliyorsun," diye hepsinin ortak davasını oğluna anımsattı, "zamanı gelince tabii."

Dimitriy soluğu kesilircesine telaşla sordu: "Yakında mı olacak?" Aleksey bir şey söylemedi. "Bunun o kitapla ilgisi var mı?"

"Hayır. O kitap –Kyoşa– dikkati gerçeklerden başka yere çekmeyi amaçlıyor. İşte o yüzden ben tek başıma halledeceğim."

"Ne zaman gidiyorsun?"

"Yarın sabah erkenden."

"Ne kadar kalacaksın?"

"Bilmiyorum."

"Seni uğurlamaya gelebilir miyim?"

"Gelmesen daha iyi. Mektup yazmaya çalışırım. Pe-

tersburg'a dönecek olursan, annene iyi olduğumu söyle."

Dimitriy, aynı haberi Domnikiia Semyonovna'ya da vermesi gerekip gerekmediğini sormak istedi, ama kendini tuttu. Üstelik yarın Aleksey'i uğurlayacak kişinin de Domnikiia olduğunu tahmin edebiliyordu.

Babasını kucakladı, onun da kendisini bir an sıkı sıkıya kucakladığını hissetti. Sonra Aleksey tek kelime etmeden gitti.

Dimitriy yeniden piyanonun başına döndü. Bu, her bakımdan iyi haberdi. Aleksey'in Moskova'dan gitmesi demek, o kadından uzakta olması demekti. Belki de yanında olmayınca kadını unuturdu. Ama daha da heyecan veren mesele, onca zamandır umutla bekledikleri ulusal dönüşümün çok yakında olacağının işaretiydi. Dimitriy babasının Kuzey Cemiyeti üyesi olduğunu öğrendiği anda onun pek çok kusurunu affetmişti. Pek çok konuda aralarında hâlâ büyük uçurumlar vardı, ama bunlar zamanla kapanabilirdi. Aleksey ne söylemiş olursa olsun, onun bir vampirin peşine düşmesi, Rusya'nın geleceğiyle ilintisiz olamazdı; gerçi Dimitriy nasıl bir bağlantı olduğunu kestiremese de önemli değildi. Şu anda önemli olan, sonunda oyunun başlamış olmasıydı.

Dimitriy günlerdir çalmadığı kadar neşeli bir parçaya başlayınca kulüpteki subaylardan çoğu başlarını kaldırıp şaşkınlık içine piyanoya baktılar.

Tamara'nın ağzı kulaklarındaydı. Bir o yana bir bu yana baktı. İki yüz gülümsüyordu ona: sağında annesi, solunda babası.

Aleksey, "Ben yokken annene göz kulak olacağına söz veriyor musun?" dedi.

Tamara kaşlarını çattı, sonra başını sallayarak doğruladı. Babası genellikle burada olmuyordu. Geleli daha ancak birkaç gün olmuştu. Unutmuş muydu yoksa?

"Nereye gidiyorsun?" diye sordu.

Aleksey, "Taganrog denilen bir yere," dedi.

"Nerede orası?"

"Azak Denizi'nin kıyısında."

Tamara başka soru sormak istemedi. Babası, kendisinin neden bahsettiğini kızının çok iyi anladığına inanıyordu. Anne de yardımcı oldu:

"Hani Atlas'ta Karadeniz'e bakmıştık, hatırlıyor musun?" dedi. Tamara başını salladı. "İşte oraya yakın."

Tamara, "Altın Post'un olduğu yer mi?" diye sordu.

Baba gülümseyerek, "Oradan pek uzakta değil," dedi. Son gelişinde kızına İason'un hikâyesini kendi anlatmıştı. Sonra da Anne haritada bazı yerleri göstermişti Tamara'ya. Ama Taganrog ve Azak Denizi onun için yeni yerlerdi.

Tamara kendi sesinin tınısını dinleyerek, "Taganrog," dedi. "Orada kimi göreceksin?"

Annesi, "Baba Çar'la görüşecek," dedi. Tamara yine gülümsedi. Annesi ne zaman masal uydursa, kız hemen anlıyordu.

"Onunla görüşmeyecek," dedi.

Baba, "Cain adında bir İngiliz'i göreceğim," dedi. Tamara durup düşündü. Bu daha akla yakın görünüyordu.

Tamara, "Neden?" diye sordu.

Anne, "Hadi artık yatıp uyu Toma," dedi. Eğilip Tamara'yı alnından öptü, sonra doğruldu, kapıya yürüdü.

Baba, kızın elini avucuna aldı. İki eksik parmağı, çocuğun avucunda bir tuhaf duruyordu. Çocuğu öpmeye eğilince, kız onun göğsünde soğuk ve ağır bir şey olduğunu hissetti. Uzanıp tuttu. İki şey vardı, ikisi de metaldi ve babanın boynundaki zincirden sarkıyorlardı. Biri sadeydi, gümüşten yapılmıştı, ötekinin üzerinde bir surat resmi vardı. Sakallı – babadan daha genç bir adamın suratı. Müşfik gözleri vardı.

Tamara, "Kim bu?" diye sordu.

"O İsa."

Tamara şaşırdı. Saygı ve korkuyla babasına baktı. "Onunla karşılaştın mı sen?" diye sordu.

Baba güldü, "Hayır," dedi. "O resmi yapan da onunla hiç karşılaşmadı."

"Peki neye benzediğini nereden biliyorlardı."

"Hayal ettiler."

Tamara duraladı. Kimseden bir şey istememesi gerektiğini biliyordu, ama arzusu ağır bastı. "Benim olsun mu?" dedi.

Annesi kapının ağzından, "Hayır," diye atıldı. Kaygılı, hatta neredeyse öfkeliydi. "Gittiği yerde babaya lazım olacak o."

Aleksey itiraz edecek gibi Domnikiia'ya baktı, sonra vazgeçti.

"Sana bundan da güzel bir şey getireceğim," dedi.

Tamara, "Söz mü?" diye sordu.

"Söz. Hadi artık uyu. Elimden geldiğince çabuk döneceğim." Kızının yanağını öptü. Ayağa kalkmadan önce çocuğun kulağına bir şeyler fısıldadı.

Annesiyle babası el ele kapıdan çıkarlarken Tamara arkalarından baktı. Kapının dışında öpüştüler, Tamara annesinin elinin babasının göğsünü okşadığını gördü. Sonra babası kapıyı kapadı, annesiyle babası gözden kaybolurken oda da karanlığa gömüldü.

Tamara gözlerini yumup uyumaya çalıştı; aklı karışmıştı, annesinin babasına nasıl dokunduğunu gördüğü için değil –onu daha önce de görmüştü– babasının kulağına fısıldadığı şeye şaşırmıştı. Babasının kendisini sevdiğini neden unutmamalıydı?

Tamara uyandığı zaman kendini çok yalnız hissetti. Kâbus gördüğünü hatırlamıyordu; ama son derece korkunç bir şey olduğu duygusunu hissediyordu. Babanın gitmek üzere olduğunu anımsadı. Ne kadar önceydi o? Yataktan fırladı, kapıya koşup pirinç tokmağı iki eliyle çevirdi.

Annesiyle babasının odasında yatak boştu. Çarşaflarla örtüler, yere karmakarışık yığılmıştı. Dışarısı karanlıktı, ama açık pencereden içeriye yıldızların ışığı vuruyordu; Anne, sırtında geceliğiyle, elini cama dayamış pence-

renin önünde duruyordu. Saç örgüsü sırtından aşağı uzanıyordu.

Tamara pencereye gidip dışarıya baktı. Dışarıda, hafif sisin içinde bir adamın ata bindiğini gördü. Babaydı bu. Tamara sallamak için elini kaldırdı, ama baba bakmıyordu. Öteki elini annesinin sımsıkı tuttuğunu hissetti. Sonra babası dönüp pencereye baktı. Tamara coşkuyla salladı elini, annesi ise sadece bir elini kaldırıp parmaklarını hafifçe oynattı. Baba da aynı şekilde elini ona doğru kaldırdı, sonra Tamara'nın da orada olduğunu gördü. O da kızını taklit edip elini coşkuyla salladı ve ona öpücük gönderdi. Sonra anneye de öpücük yollayıp atının başını öte yana çevirerek sokağın sonuna doğru sürdü. Bir daha arkaya bakmadı, ama o gözden kayboluncaya dek anne pencereden ayrılmadı. Tamara onun yanında durdu. Anne çok kederli görünüyordu.

Sonunda anne pencereden ayrıldı. "Kalkmamıza daha birkaç saat var Toma," dedi. "Gelip benim koynumda yatmak ister misin?"

Tamara döndü, başını evet anlamında salladı; yatağa sıçrayıp annenin kollarına sokulmadan önce son kez pencereden baktı.

Baba gider gitmez kapının önünden çıkıp ters yöne giden siyahlar giymiş adamı annesinin de görüp görmediğini merak etti. Annesine sormamaya karar verdi. Bu, birkaç hafta önce annesiyle birlikte gördükleri adamdı, o gün anne altüst olmuştu. Bugün zaten yeterince üzgündü.

Tamara annesine söylemek yerine, pencereden dışarıya bakarak yıldızları saymaya çalıştı.

İkinci bölüm

14

Taganrog'da görülecek fazla bir şey yoktu. Aleksey'in yolu üzerindeki öteki kentler de yoktu. Bir bölümü atla, bir bölümü arabayla yapılan yolculuğun tamamı sekiz gün sürmüştü. Yolun son kısmı at sırtında geçmişti.

Aleksey ülkenin bu bölgesine şimdiye kadar hiç gelmemişti. Tula'dan çıktıktan kısa bir süre sonra Don Nehri kıyısına gelmiş ve vadinin sonuna kadar gitmişti. Hâlâ sonbahar havası vardı, ama Aleksey havanın her gün biraz daha ılıklaştığını hissetmişti. O kadar güneye inmesine karşın, çok geçmeden soğuğun yeniden bastıracağını biliyordu. Paris aşağı yukarı Taganrog'la aynı enlemdeydi; ama Paris kışın hiç Taganrog kadar soğuk olmazdı. Bu, tamamen Rusya'ya özgü bir durumdu.

Don boyunca güneye yaptığı yolculuk, on üç yıl önce Moskova'yı "kurtarmak" için ters yönde ilerlemiş olan Opriçnikleri getirdi Aleksey'in aklına. Acaba bir bağlantı mı vardı? Opriçnikler, Cain'in şu anda yaptığı deneylerle bağlantılı olabilecek şekilde kök mü salmışlardı bu bölgede? Yol boyunca konakladığı çeşitli hanlarda, 1812 sonbaharını hatırlayan kimse olup olmadığını sormuştu. O zamanlar Don kıyısı boyunca ölümcül bir salgının ilerlediği söylentisi ulaşmıştı Moskova'ya; Aleksey bunun *vurdalak*'ların iğrenç beslenme alışkanlıklarının sonucu olduğunu düşünmüştü. Ama bütün masallarda olduğu gibi,

o söylentiyle ilgili anlatılanlarda ayrıntılar, hatta yıllar birbirine karışmıştı. Yerel halk ne olduğu ve ne zaman olduğu konusunda farklı farklı şeyler anlatıyordu. Çok daha yeni tarihlerde salgının yeniden patlak vermesi, on üç yıl önce olanlardan daha tazeydi belleklerde.

O nedenle Aleksey de çoğu akşam insanlarla yârenlik etmek yerine vaktini Cain'in yazılarını çevirmekle geçirmişti. Metni çevirmek hâlâ zordu, neyse ki Valentin sözlüğü geri istememişti. Aleksey'in çevirdiklerinin çoğu zaten bildiği şeylerdi, ancak daha bilimsel bir biçimde sunuluyordu. Aleksey, eski bildiklerinin çeviriye olumsuz etki yapmasından, metinden kendi beklentisine göre sonuç çıkarmaktan korkuyordu. Ama böyle bir önyargıdan kaçınması da olanaksızdı.

Kitabın birkaç bölümü, bir vampir yaralandığı zaman neler olduğunu anlatıyordu. Vücudun hasar gören yerlerinin yeniden gelişme hızıyla ve bireyin bu gelişmeye direnme derecesiyle ilgili ölçümler vardı. İyi beslenmiş bir *vurdalak*'ın yaralarını aç kalmış *vurdalak*'tan çok daha hızlı onardığını gösteren sayısal çizelgeler vardı. Cain, vampir olduğunu insanlar anlamasın diye kopan parmaklarını tam dört saat yeniden büyütmeyen bir *vurdalak*'tan, kolu bir kılıç darbesiyle tamamen koptuktan sonra ancak belli belirsiz bir yara izi kalacak biçimde yeniden büyüyen bir başka *vurdalak*'tan da söz ediyordu. Birincisi kesinlikle Kyoşa'nın öyküsüydü. Anlaşılan Kyoşa bir ara Cain'in deneylerinden birine konu olmuştu. Herhalde defteri çalıp kaçmış olmalıydı. Peki, o defteri neden Aleksey'e getirmişti?

Cain, bir vampirin ölebileceği yöntemleri de yazmıştı. Yeni bir şey yoktu pek. Ateş öldürüyordu onları, dondurucu soğuk, açlık ve boğulmak ise öldürmüyor, ancak paralize edebiliyordu. Cain kendi deneyini ateşle yapmıştı –yaratığın ölümü gaddarca bir serinkanlılıkla anlatılmıştı– ama dondurarak öldürme girişimiyle ilgili ayrıntı yoktu. Aleksey, bu kadar güneyde kışların, öyle bir deneyin başarılı olabileceği kadar soğuk geçip geçmediğini merak

etti. Bir *vurdalak*'ın donmasıyla ilgili kendi deneyimi çok daha kuzeyde olmuştu.

Cain'i en çok ilgilendiren de, bir insanın vampire dönüştürüleceği asıl mekanizmayı araştırmak olmuş. Yuda 1812'de kendisine anlatmış olduğundan, Aleksey bu sürece aşinaydı. Gerçi Yuda'ya hiçbir konuda güvenilmezdi, üstelik kendisi vampir bile değildi, o yüzden işin aslını bilmiyor olabilirdi. Ne var ki, Cain'in incelemeleriyle Yuda'nın anlattıkları örtüşüyordu. Kurbanın önce kendi kanını bir vampire içirmesi, tam öleceği sırada da kendisinin vampirin kanını içmesi gerekiyordu.

Aleksey o bölümün çevirisini bitirirken dehşetle ürpermişti. Kitapta anlatılan, kendisinin Degtiyarniy Yolu'ndaki genelevde tanık olduğu –tanık olduğunu sandığı– olayla tıpatıp aynıydı; ne var ki, gerçekte görmüş olduğu, Yuda'nın dudaklarını kadının boynuna yapıştırıp sahip olmadığı vampir dişleriyle onun can suyunu emme taklidi yapmasıydı. Kadının da, Yuda'nın kendi göğsünde açtığı yaradan sızan kanı yaladığını görmüştü, ama vampir kanı değildi. Ve bugün bile, Aleksey o kadının Margarita mı yoksa Domnikiia mı olduğunu hâlâ kestiremiyor.

Bu konuda da Cain titiz ölçümler yapmıştı. Vampirin kanını emme işleminin kurbanın gerçek ölüm anından belirli bir süre önce olması gerektiğine inanmış, ama bu süreyi kesinlikle saptayamamıştı; bazı deneylerde işlem saatlerle ölçülebilirken, bazılarında haftalar almıştı. Dahası, kurbanın ille de vampir tarafından ısırılması ve bunu izleyen kan kaybı sonucu ölmesi gerekmiyordu. Karşılıklı kan içildiği sürece, herhangi bir ölüm nedeni aynı sonucu verirdi. Cain, doğada hemen her zaman ölüm nedeninin vampirin ısırması olduğunu belirtmiş; ama tek etmenin bu olmadığını da deneylerle göstermişti. Çok gerekli olmadığı halde, sonuç verdiğine tanık olduğu ölüm mekanizmalarının listesini de yapmıştı: bıçaklama, silahla vurma, suda boğma, zehirleme.

Aleksey o noktada okumayı bıraktı. Anlaşıldığı kadarıyla, Cain deneylerinde sadece *vurdalak*'ları kullanmı-

yordu. İnsanlar da, en azından deney başladığı sırada insan olanlar da söz konusuydu.

Aleksey Taganrog'a vardığında, kitabın bu kadarını çözmüştü. Çoğu yerde anlamı çıkaramamıştı, doğruluğundan emin olduğu ancak birkaç parça tercüme vardı.

Taganrog'a gelince hemen boş odası olan bir taverna[1] buldu. Gözü yukarıda olup da sarayda göze girme heveslileri –ve de gözden düşmeye başlayıp da ellerinde kalan son nimetlere tutunmaya çalışanlar– Çar'ın etrafında pervane gibi dönüp durduğu için, şehrin kalabalık olacağını sanmıştı Aleksey. Oysa Aleksandr'ın orada bulunması, ortalığı pek velveleye vermemişti. Aleksey, şehre tam öğle yemeği saatinde girmişti. Yolculuğunun Rostov-Taganrog arasındaki son ayağı nispeten kısaydı –olsa olsa yetmiş verst kadardı–, o da yola erkenden çıkmıştı. Yemeğini yedikten sonra Marfa'ya, Dimitriy'e, Domnikiia'ya ve Tamara'ya mektup yazdı – son mektubun büyük bölümünü Rusça yazdı, ama kızı kolayca anlayabilsin diye yer yer Fransızca kullandı.

Sonra basit bir araştırma yaptı – Çar'la görüşmenin yolunu aradı.

Geçici kraliyet sarayı, gösterişsiz, iddiasız bir yerdi. Tek kat üzerine, yayvan, alçak bir binaydı. Kalabalığın yığılmasını önlemeye yarayan bir düzendi bu. Belirgin bir gizlilik uygulaması yapılmamakla beraber, yoldan geçenler Majesteleri'nin orada oturduğunu tahmin bile edemezlerdi. Evin bahçesi vardı, deniz manzarasını görüyordu. Bu iki özellik de Aleksey'i ilgilendirmedi. Sonunda evi kendi gözleriyle görünce içi rahatladı: Her şey yerli yerindeydi, her şey sakin görünüyordu. Cain Aleksandr'a karşı her ne planlıyorsa henüz harekete geçmemişti.

Aleksey'in kimlik belgeleri kapıdaki nöbetçileri de ev-

1. Tavernalar, aynı zamanda han işlevi gören, oda kiralama ruhsatı olan meyhanelerdi. (Ç.N.)

deki hizmetkârları da geçmesini sağladı; ama hiçbiri onu Çar'ın yanına sokmaya cüret edemedi. Kıyıya bakan ufak bir odaya aldılar, Çar'ın kişisel sekreteri Prens Volkonskiy gelip kendisiyle görüşünceye kadar orada beklemesini söylediler. Aleksey çeyrek saat bekledikten sonra kapı açıldı, içeriye üç kişi girdi.

Volkonskiy'i tanımak kolaydı. Üçünün içinde sadece o üniformalıydı, onun da ötesinde ancak prens unvanıyla yetişmiş birinin taşıyabileceği bir duruşu vardı. Ellisine merdiven dayamıştı; köşeli yüzündeki iyi yürekli ifade geçmişini inkâr ediyordu. Çünkü Aleksey –bu gibi şeyler hiçbir zaman uluorta konuşulmasa da– Aleksandr'ın babası Çar I. Pavel'in öldürülmesinde onun rol oynadığını biliyordu. O olayda Aleksandr'ın kendisinin ne ölçüde yer aldığı ise, fısıltı yoluyla da olsa yaygın bir söylenti konusuydu. Bu işten onu sorumlu tutan birkaç kişi Aleksandr'ı tutmazdı. Oysa Pavel'in öldürülmesi bütün ülkenin hayrına olmuştu. Pavel umut bağlanacak bir çar değildi. Aleksandr ise halkına umut vermişti; ama aradan yirmi dört yıl geçmiş ve o umut gerçekleşmemişti.

Volkonskiy mağrur bir tavırla, "Albay Danilov mu?" dedi.

Aleksey ayağa kalkarak, "Evet Ekselansları," diye karşılık verdi.

"Majestelerine bir mesajınız mı var?"

"Evet efendim." Aleksey, Prens'e en ufak bir saygı duymuyordu, ama duyuyormuş gibi yaparsa işinin çok daha çabuk halledileceğini de biliyordu.

Volkonskiy elini uzattı. "Mesajı bana verin, ben kendilerine götürürüm."

"Mesaj yazılı değil."

Volkonskiy, "Öyleyse bana söyleyin," diye kestirip attı.

Aleksey, "Çar'ın mesajı bizzat kendisine iletmemi tercih edeceğini sanıyorum," dedi.

"Demek tercih eder, edecek mi dersiniz?"

"Ekselans, siz ona sadece adımı söyleyin."

Volkonskiy bir an durup düşündü, ama aptal değildi.

Aleksey'in bu konuda blöf yapması söz konusu olamazdı, ama blöf yapıyorsa, nasılsa çok geçmeden cezasını bulurdu.

Volkonskiy, "Pekâlâ," dedi. "Ama biraz zaman alabilir. Majesteleri'nin ilgilenmeleri gereken pek çok mesele var." Sonra girdiklerinden farklı bir kapıdan çıktı, Aleksey öteki iki kişiyle odada kaldı. Adamların daha kısa boylu, ellilerini ya da altmışlarını süren, saçları kırlaşmış olanı, Aleksey'in yanına gelip elini uzattı.

"Albay Danilov," dedi. "Sanırım şimdiye kadar sizinle tanışmak şerefine nail olamadım." Fransızcayı, Aleksey'in önce İngiliz aksanını benzettiği bir şiveyle konuşuyordu, ama sonra Aleksey öyle olduğundan da emin olamadı. Aleksey adamın elini tutup sıktı. Adam, "Adım Wylie, James Wylie," dedi.

Aleksey, "Doktor James Wylie mi?" diye sordu.

Wylie, "Evet," deyip başını hafifçe sallayarak doğruladı.

"O şeref bana ait efendim." Adamın şivesi şimdi daha çok İskoç, uzun yıllar Rusya'da yaşamış olmaktan gelen törpülenmiş bir İskoç aksanı gibi geliyordu. "Borodino'da yüzlerce kişinin gözünde bir kahramandınız siz."

Wylie, "Ben sadece bir operatörün yapması gerekeni yaptım," dedi. "Siz de savaşta mıydınız?"

"Ben General Uvarov'un komutasında savaştım." Bu yalan değildi, ama yanıltıcıydı.

Wylie, "Bu Dr. Tarasov," diyerek öteki adamı tanıştırdı.

Tarasov, "Albay Danilov," dedi. Onun Fransızcası katışıksız Rus aksanıydı.

Aleksey, Wylie'ye, "Anladığım kadarıyla siz bu günlerde Majesteleri'nin özel doktorusunuz," dedi.

Tarasov, "İkimiz de öyleyiz," diye söze karıştı.

Wylie, "Majesteleri kadar sağlıklı biri, sadece bir çift tıbbi hizmetkârın bakımıyla bu halde olamaz," diye ekledi.

Aleksey, "Size bir şey soracağım Dr. Wylie," –derken içgüdüsel olarak sesini alçalttı, ama Tarasov'u dışlayacak kadar fısıltıya dönüştürmedi– "buralarda Cain adında bir İngiliz tanıyor musunuz? Richard Cain?"

Wylie bir an düşündükten sonra hayır gibilerden başını salladı. "Tanıdığımı sanmıyorum." Tarasov'a baktı, o da omuzlarını silkerek bilmediğini belli etti. Wylie, "Ama unutmayın," diye ekledi, "buraya çok insan gelip gider. Pek çok gemi uğruyor buraya."

O sırada Volkonskiy geri geldi. "Majesteleri sizi şimdi kabul edecek." Rahatsız olmuş gibi görünmüyordu. Aleksey onun peşinden kapıdan çıktı. Pencerenin önünden geçerken denize doğru baktı, Dr. Wylie yanılmıştı. Denizde gemiler cirit atmıyordu. Aleksey'in tek görebildiği ufukta demir atmış, önemsiz bir yatın yelkeni oldu.

Aleksey, Çar'ın dairesine girdi.

15

İşte aynı yüz.

Aleksandr'ın o yüzü ilk görmesinden bu yana on üç yıl – son görüşünden beri de altı hafta geçmişti. O iki görüşmenin arasındaki süre içinde, Albay Danilov'a giderek artan bir güven beslemeye başlamıştı. Ama bütün o süreç boyunca Aleksandr'la Danilov'un paylaştığı konular –tam anlamıyla olmasa da– daha çok gelip geçici, güncel sorunlarla ilgiliydi. Ama ancak şimdi, Aleksey çağırılmadan Taganrog'a gelince, Aleksandr, onu ilk görüşünde yüzünde sezdiği o olağandışı, ürpertici ifadenin anlamını kavradı; yaşamlarının farklı iki ipinin birbiriyle bütünleşerek tek bir kordon haline geleceğini hissetti. O kordon ikisine de ortak bir güç mü verecekti, yoksa iplerden biri sıkışıp diğerini mi boğacaktı, bunu kestiremiyordu. Ama eğer ikinci şık doğru çıkarsa, ipini ilk çeken kendisi olacaktı.

Aleksandr, "Oturun Albay Danilov," dedi. "Siz çıkabilirsiniz Pyotr Mihayloviç."

Volkonskiy arkasını dönüp çıktı. Aleksandr kendilerini kimsenin rahatsız etmemesi gerektiğine inanıyordu. Masanın yanına gitti, gümüş semaverden Aleksey'e bir bardak çay koydu.

Çayı uzatırken, "Prens Volkonskiy'le tanışıyor musunuz?" diye sordu.

Aleksey, "Şimdiye kadar tanışmamıştık," dedi. "Ama kayınbiraderi Sergey Grigoroviç'le birlikte Silistre'de savaştım."

Aleksandr, Aleksey'in konuşurken iki parmağı eksik olan sol elini nasıl ovuşturduğunu fark etti, ama bir şey söylemedi. "Prens Bagration'un komutasında mı?" diye sormayı yeğledi.

Aleksey başını salladı. "Sonunda Dr. Wylie ile tanışabildiğime çok sevindim," diyerek konuyu Borodino'nun bir başka kahramanına yöneltti.

Aleksandr, "Prens Volkonskiy'le tanışmaktan o kadar memnun olmadınız mı?" diye sordu. Aleksey çekinerek başını salladı. Aleksandr şaşırmadı. "Eski askerlerin çoğu öyle düşünüyor. Ama Pyotr Mihayloviç'i hafife almayın sakın."

Aleksey, "Almam, Majesteleri," dedi.

Aleksandr kendine de çay koyup oturduktan sonra, "Sizi buraya getiren sebep nedir?" diye sordu. En azından şimdilik saf rolü oynamak en iyisiydi. "Galiba kuzeydeki dostlarımızla ilgili olaylarda bir değişim oldu. Bu değişimi iyiye mi kötüye mi yormalı?"

"Sorun bu kadar basit değil. Ben oldukça farklı bir tehlike... muhtemel bir tehlike yüzünden buradayım."

Bu söz Aleksandr'ın kanını dondurdu, ama renk vermedi. "Ordumun yarısının beni alaşağı etmeye hazırlanmasından daha büyük tehlike ne olabilir?"

"'Yarısı' demek biraz abartılı olur sanırım." Aleksandr da bunun abartılı olduğunu çok iyi biliyordu; ama ordunun yarısı değil de yarım düzine kişi bile olsa, kendisine bağlılık yemini etmiş subaylar tarafından tahttan indirilmenin dehşetini azaltmazdı – o subayların babaları da zamanında kendi babasına bağlılık yemini etmişlerdi.

"Daha başka ne istediklerini biliyor musunuz?"

Aleksey Çar'ın sorusuna şaşırmış gibiydi, gerçekten de şaşırmıştı. Aleksandr o subaylarla bir zamanlar işbirliği yapmış olsa da, onların isteklerini yerine getirirse aptallık etmiş olurdu. Böyle bir ödün, otoritesini fazlasıyla

sarsardı. Aslında, reformcular bir politika planlarken, Çar bunu kabul etse bile uygulanmayacağını garanti ediyorlardı.

Daha önce konuştukları bir konu olduğu halde, Albay yine de, "Yeşil Kitabı okudunuz mu?" diye sordu.

"Tabii okudum. Bunun gerçek niyetlerini açıklamadığını siz de benim kadar iyi biliyorsunuz – söyledikleri, kana susamışlıklarını gizleyecek bir paravandan ibaret. Unutmayın ki, halka sunmak niyetiyle hazırlanmamış *Russkaya Pravda*'yı da okudum ben."

Aleksey, "İçlerinde en iyileri sizin sorunlara bakış açınızı paylaşıyorlar," dedi, "ama o sorunlara çözüm bulunabileceği konusundaki karamsarlığınızı paylaşmıyorlar."

Aleksandr ağır ağır, hüzünlü bir ifadeyle başını salladı. Danilov devrimcilerden daha çok yanılıyordu. Her iki taraf da Aleksandr'ın daha önceki reform arzusuna hayranlık duymuştu; ama Danilov onun şimdiki suskunluğunu pragmatizme bağlamak yanılgısına düşüyordu. Oysa Aleksandr fikrini gerçekten değiştirmişti, haklı nedenleri de vardı. "Kaç kişi olduklarını biliyor musunuz – toplam olarak?"

Albay başını sallayarak, "Bir listem var," dedi.

Aleksandr kısaca, "Listeyi gösterin," diye karşılık verdi.

Aleksey, "Bana söz vermek lütfunda bulunur musunuz?" diye sordu. "Başka bir çare kalmadıkça onlara karşı harekete geçmeyeceğinize sözünüzü lütfeder misiniz?"

Aleksandr buz gibi bir tavır takındı. "Çar'dan söz vermesini istemek cesarettir," dedi. "Ama sözünü tutup tutmayacağını sormak küstahlık olur." O listeyi Danilov'un cansız parmaklarının arasından çekip alabilirdi, ama bunu yapacak kadar aptal değildi. Ölmüş birinin parmakları Çar'ın istediği şeyi çalamazdı.

Aleksey elini iç ceplerinden birine sokup katlanmış bir kâğıt tomarı çıkardı. Çar'a verdi. Aleksandr kâğıtlara göz gezdirdi. Listedeki adların çoğunu biliyordu –o listede yer alacaklarını da biliyordu–, yine de öfkelendiği başka pek çok kişi ve üzüldüğü birkaç kişi daha vardı. Sözü-

nü ettiği ilk isim listenin başına yakın bir sırada yer alıyordu.

"Sergey Grigoroviç'ten söz ediyorduk."

Aleksey, "Evet," dedi. "Çok üzgünüm."

"Hiç değilse Pyotr Mihayloviç listede yok."

Aleksey, "Olmasını mı bekliyordunuz?" diye sordu.

Aleksandr bir an düşündü. Sonra, "Eğer o listede olsaydı, onların kazanmasına göz yumardım," dedi ve kendi duygusallığına – söylediklerinin ne kadar doğru olduğuna kendisi de şaşırdı. Listeye göz gezdirmeyi sürdürdü. "Burada sizin adınızı da görüyorum Albay Danilov."

Albay cevap vermeden önce, fark etmediği bir kaldırım taşına takılıp tökezlemişçesine bir an irkilir gibi oldu. "Öyle olması gerekirdi. O grubun üyesi olmasaydım, size yararlı olamazdım."

"Yine de – işler beklediğiniz gibi gitmezse, o listede adınızın bulunması pek hoş olmaz."

"Sizin bana kefil olacağınızdan eminim Majesteleri."

Aleksandr, "Ya, kuşkusuz," dedi. "Hiç kuşkusuz."

Aleksey, "Buraya gelişimle ilgili diğer konuyu görüşebilir miyiz?" diye sordu.

O hayati an gelip çatmış mıydı? Eğer gelmişse, Aleksandr bunu önemsememekle aptallık etmiş olurdu. Yine de korkuyordu. Başını salladı. "Anlatın," dedi.

Aleksey söze nasıl başlayacağını düşünerek bir an durdu. "Buraya, Taganrog'a neden geldiniz?"

Aleksandr, "Neden soruyorsunuz?" diye karşılık verdi.

"Nedenini bırakıp sorduğumu öylece kabullenelim."

Aleksandr onun kadar gözükara birine ihtiyacı olduğunu bilmesine rağmen, Aleksey'in tavrı bir kulun çarıyla konuşmasından çok, bir sorgucunun tutsağını sıkıştırması gibiydi. Ama Aleksandr'ın henüz kozunu göstermesinin sırası değildi.

"Pek çok nedeni var," diye cevapladı, "en başta da iklim koşulları, buranın havası bana yarıyor – ama benden de çok sevgili Yelizaveta Alekseyevna'ya iyi geliyor."

"Hava mı? Kasım ayında burada deniz donmuyor mu?"

"Petersburg'dan daha geç donuyor."

"Neden Yunanistan'a ya da İtalya'ya gitmediniz?"

Aleksandr birine sırrını açmak, içini dökmek istiyordu; ama öfkesi ve gururu ağır bastı. "Ben bütün Rusların çarıyım," dedi sertçe. "Nereye istersem giderim. Ve gitmem gereken yer de, gitmek istediğim yer de Rusya."

Aleksey başını sallayarak, "Pekâlâ," dedi. Bu cevabı kabul etmediği belliydi, ama bundan başka cevap alamayacağını da biliyordu.

Aleksandr, "Görüşmek istediğiniz başka bir şey var mı?" diye sordu. Sözlerinin, aslında olduğu gibi ricacı bir tonda olmasından özenle sakındı. Danilov'a içtenlikle davranması gerektiğini biliyordu, ama çar ile kulu arasındaki engeli nasıl kaldırabileceğini kestiremiyordu.

"Şimdilik yok Majesteleri."

"O halde gidebilirsiniz. Ama buradan uzaklaşmayın. Size ihtiyacım olabilir."

Böylesi daha iyiydi. Bu görüşmeyi Danilov sağlamıştı – ama bu, onun kazanç hanesine yazılmamalıydı. Gelecek sefer ipler Aleksandr'ın elinde olacaktı. Albay kalktı, kapıya yürüdü, ama çıkmadan önce döndü.

"Sadece son bir soru daha Majesteleri."

"Evet?"

"Hiç Cain adında birini duydunuz mu – Richard Cain? Bir İngiliz."

Çar, bir anda bütün kanı çekilmişçesine buz gibi bir soğukluk hissetti, ama cevap vermeden önce düşünüp belleğini yokluyormuş ifadesi takınmayı becerdi. "Hayır. Hayır, duyduğumu sanmıyorum. Önemli miydi?"

"Bilmiyorum." Aleksey bunu söyledikten sonra çıktı.

Aleksandr kalktı, pencereye gitti. Denize baktı, ufuk yayının üzerinde hâlâ o tek yattan başka hiçbir şey yoktu. Arkasındaki kapının açıldığını duydu ve bir an Danilov'un geri dönmüş olmasından korktu, ama arkasına bakınca gelenin Volkonskiy olduğunu gördü; Volkonskiy önce Çar'ın konuşmasını bekleyerek susuyordu. Aleksandr tekrar denize baktı.

Aleksandr'ın Danilov için beslediği duygular güvenle korkunun karışımıydı – üstelik bu sadece Danilov'la ilgili değildi; aynı duyguyu uyandıran başka meslektaşları da vardı. Duyduğu güven, bu tür insanların kendisine zarar vermeyeceği ve zarar verilmesine de engel olacakları düşüncesinden kaynaklanıyordu. Korkusu ise bu adamların gereğinden çok şey bilecek, Çar'ın ufak cürümlerini yakalayabilecek konumda olmalarından geliyordu. Bu, bir oğulun babası için duyabileceği türden bir ikilemdi – ama bu Aleksandr'ın durumunda geçerli değildi, o güven ve korku ikilemini daha çok büyükannesine karşı hissetmişti.

Bu karşılaştırmayı daha fazla uzatmak istemiyordu – İmparatoriçe, Aleksandr'ın bütün yalanlarını yakalardı, Aleksandr, Albay Danilov'un da aynı sezgi yeteneğine sahip olduğunu hissediyordu.

Bu da tatsız bir durumdu, çünkü o gün Aleksandr bir keresinde kaçamak cevap vermiş, iki sefer de düpedüz yalan söylemişti.

* * *

Aleksey kaldığı hana geldiğinde hava kararmıştı. Kentte biraz dolaşmış, birilerine sorular sormuştu, ama fazla bir şey öğrenememişti. Cain'in kitabından anlaşıldığı kadarıyla kendisi Taganrog'da değil, "yarımada"da yaşıyordu. Bu da yaklaşık dört yüz verst uzaklıktaki Kırım anlamına geliyordu. Aleksey yürürken Çar'ın sözlerini düşünüyordu. Aleksandr, anlaşılması zor bir insandı. Aleksey, şimdiye kadar ilki 1814'te Paris'te olmak üzere belki on kez karşılaşmıştı onunla. Her seferinde de böyle bir görüşmenin gerektireceği olağan resmiyeti bilinçli olarak kırmaya çalışmış ve bir ölçüde de bunu başarmıştı. Ama Çar, makamının maskesi ardına gizlenmeye alışıktı ve kendi istemediği sürece ona herhangi bir bilgiyi açıklatmak olanaksızdı. Sadece onun dediği olurdu.

Dahası, danışmanlarına, elçilere ve halka yapacağı açıklamaları hazırlarken her sözü büyük bir titizlikle süzgeçten geçirirdi. Doğruları da tıpkı yalanları olduğu gibi kesinlikten uzak bir biçimde söylerdi. Onun bu tavrı Aleksey'e, her sözünü eşit biçimde önemsizmiş gibi söyleyen Yuda'yı anımsattı. Aleksandr farklı bir yaklaşım göstermiş, ama benzer bir sonuca varmıştı.

Yine de, Aleksey onun Cain'i tanımadığını söylerken yalan söylediğinden neredeyse kesinlikle emindi.

Odasına yemek gönderilmesini söyleyip yukarıya çıktı. Kapısı sağ taraftaydı. Daha kapıdan içeriye adımını atarken odada birinin olduğunu fark etti. Önce bu içgüdüsel bir algıydı, ama Aleksey içgüdülerin duyulara dayandığını bilirdi, o yüzden de sezgisini hemen kokuya yoğunlaştırdı. Tanıdık bir kokuydu bu – nasıl bir koku olduğunu anlatmak için bulacağı en yakın tanım, pişmemiş kuzu böbreği kokusu olabilirdi, ama o kokuyu tanımlamaya bu bile yetmezdi. Bu, ilk duyduğunda fark etmediği, herhangi bir şeye benzetmediği, ama artık kaynağıyla ilintileyebildiği bir kokuydu.

"Kyoşa?" diye sordu.

Karanlıkta karyolanın tarafından gelen bir ses, "Bakıyorum, sen de benim kadar iyi görüyorsun Aleksey," dedi. Aleksey lambayı yaktı. Kyoşa, çenesini yumruğuna dayamış, yan yatıyordu yatakta. Aleksey tavrıyla bile olsa, onu gördüğü izlenimini bozacak bir şey yapmak istemiyordu. Oysa bu kokunun sadece Kyoşa'ya özgü olmadığını iyi biliyordu – bu, *vurdalak* kokusuydu. Orada bulunabilecek *vurdalak*'ın Kyoşa olması ise, akla ilk gelecek olasılıktı.

Aleksey kapıya yakın bir sandalyeye oturdu, hiç konuşmadan gözlerini bıkkın bir ifadeyle Kyoşa'ya dikti.

Vampir, "Demek geldin," dedi.

"Daha dolaysız bir biçimde davet edebilirdin."

"Öyle yapsam gelir miydin?"

Aleksey bir an düşündükten sonra hayır anlamına başını salladı. Sözlüğü ve Cain'in defterini koyduğu konsola

baktı. Kyoşa onun kaygısını anladı. "Merak etme. Orada duruyor," dedi. "Benim için bir anlam taşımıyor."

"Peki o defterin beni buraya getireceğini nereden bildin?"

"Richard Cain bazen çok konuşkandır. Orada yazılanlar hakkında bana yeterince şey anlattı."

Aleksey, "Senin üzerinde deney yaptı mı?" diye sordu.

Kyoşa doğrulup oturdu, gömleğinin kol düğmesini açtı. Kolunu dirseğine kadar sıvadı. "O..." diye başladıysa da gülümseyerek sözünü yarıda kesti. "Tabii hiçbir iz yok." Gömleğinin kolunu indirdi. "İnsan bazen unutuyor."

Aleksey, "Demek o sırada *vurdalak* olalı uzun zaman olmamıştı, öyle mi?" diye sordu Aleksey.

"İlk tanışmamızdan sadece birkaç yıl önce olmuştum. Buralarda bize *upir* derlerdi."

Bu Aleksey için yeni bir sözcük değildi. "Ha *vurdalak*, ha *upir*. Hepiniz aynı şekilde ölüyorsunuz." Bu kadar sert konuştuğuna anında pişman oldu. Kyoşa'dan hoşlanmaya başladığını hissettikçe yüreği nefretle doluyordu.

"Korkarım buralarda pek öyle olmuyor. Bazıları ölüyor, ama çoğu Cain sayesinde yıllarca işkence çekiyor."

"Peki bununla benim ne ilgim var?"

Kyoşa çok kesin bir tavırla, "Sen onu durduracaksın," dedi.

"Vampirleri öldüren – öldüren ya da işkence eden bir adamı ne diye durdurayım?"

"Durduracaksın. Senin yapın, huyun böyle."

Kyoşa, Aleksey'in ne yapacağından çok emin görünüyordu. O ana kadar Aleksey'in neler yapacağını iyi tahmin etmiş – hatta denetlemişti.

"Benim huyumu suyumu sadece Silistre'deki o tek gecede mi öğrendin?"

"O güzel bir rastlantıydı. Üç parmaklı adamdan söz edildiğini duyunca nasıl şaşırdığımı bilemezsin."

"Benim o adam olduğumu nasıl anladın?"

"Önce adını bile bilmiyordum. Adını duyduğumda da yanılıyor olabileceğimi düşündüm."

"Hangi konuda yanılmak?"

"Aradığım adamın sen olduğu – 1812'de on bir vampiri katleden adamın sen olduğu konusunda."

Aleksey, "Demek o sorular bu yüzdendi," dedi.

"Ve şifre. Nerede buluşacağımızı ancak sen bilebilirdin."

"Peki, neden Maks'ın kardeşiymişsin gibi hareket ettin?"

"Harekete geçerken bildiğim tek ad Maksim Sergeyeviç'ti. Onun ailesini görmek için Saratov'a gittim. Bu da sana ulaşmamı sağladı."

"İyi de, beni ilk nereden öğrendin? Neden beni seçtin?" Aleksey onu küçümsemeyi bırakmış, şaşkınlıktan neredeyse büyülenmişti.

"Cain'den öğrendim. Üç parmaklı adamdan söz eden Cain'di."

"O nereden biliyor?"

"Emin değilim, ama bildiğim bir şey var."

Aleksey, Kyoşa'ya düşmanlığını unutup anlatacaklarını merak ederek sandalyesinin ucunda can kulağıyla dinlemeye hazırlandı. Kapının vurulması konuşmalarını böldü. Aleksey, parmağını dudaklarına götürerek Kyoşa'ya susmasını işaret etti; bir yandan da bu işaretin onu Moskova'da ele vermek için kullandıkları işarete benzediğini *vurdalak*'ın fark etmemesini diledi. Kapıyı hafifçe aralayarak dışarı baktı.

Dışarıdaki çocuk, "Yemeğinizi getirdim efendim," dedi.

"Teşekkür ederim." Aleksey kapıyı açıp tepsiyi aldı. Tepside bir çeşit börekle bir sürahi şarap vardı. Aleksey çocuğun eline birkaç kopek sıkıştırıp odaya girdi.

Kyoşa görünürlerde yoktu. Karyolanın arkasındaki açık pencereden giren rüzgâr perdeyi havalandırıyordu. Aleksey tepsiyi bıraktı, yatağa çıktı, pencereden dışarıya baktı. Kyoşa pencerenin aşağısında, düz duvara tutunarak duruyordu.

Aleksey, "Ne?" diye fısıldadı. Kyoşa soran gözlerle

baktı. Aleksey, "Bana bir şey söyleyecektin," diye ısrar etti.

Kyoşa, pencerenin yüksekliğini kestirmek için aşağıya baktı. Sonra başını pencereye doğru kaldırdı.

"Cain senden korkuyor," dedi.

Bir an sonra da yere atladı ve koşmaya başladı. Birkaç saniye içinde gözden kayboldu.

16

Aleksey ertesi gün sabahtan akşama kadar defterle uğraştı, ama zaten kendi başına ilerleyebileceği kadar ilerlemişti. Bundan sonrası için İngilizce bilen –güvenilir– birinin yardımına ihtiyacı vardı, aklına da sadece bir isim geliyordu.

Cumartesi sabahı erkenden Çar ile Çariçe'nin mütevazı saraylarına gitti yine, ama Majesteleri'nden biriyle görüşme isteğinde bulunmadı. Dr. Wylie onu gülümseyerek karşıladı, elini sıktı ve bahçede yürüyüş yapmalarını önerdi. Koltuğunun altındaki kâğıda sarılı paketi düşününce, Aleksey'in gitmek isteyeceği son yer gün ışığındaki bahçeydi.

Evden biraz uzaklaştıkları zaman Aleksey, "Neden buraya geldiğimi herhalde Çar size söylemedi," dedi.

Doktor, "Adınızı bile anmadığını söylersem, umarım hayal kırıklığına uğramazsınız," diye cevap verdi. "Volkonskiy sizin sıradan bir subay olmadığınızı söyledi."

"Sonuçta benim görevim Çar'ı korumak."

"Majesteleri'nin ordusundaki her subayın görevi olduğu gibi."

Aleksey, "Çar'a yönelecek tehlike ordunun içinden gelebilir," dedi.

Wylie durdu, ona döndü. "Böyle bir olasılık olduğunu duymuştum," dedi. "Artık yaklaştı mı?"

Aleksey, "Olabilir," diye cevapladı. "Ama başka bir sorun çıktı, o konuda da sizin yardımınıza ihtiyacım var."

Wylie, "Majesteleri'nin sağlığıyla ilgili her şey beni ilgilendirir," dedi. Aleksey kendi kendine gülümsedi. Wylie, Çar'ın sağlığının ne kadar köklü bir biçimde değişebileceğini aklından geçiremezdi.

"Sizin yardımınızı bir doktor olarak değil, bir İngiliz olduğunuz için rica ediyorum." Aleksey bunu söyler söylemez de pişman oldu.

Wylie irkildi, dikleşti; ama dimdik dursa da hâlâ Aleksey'den kısaydı. "Sizi temin ederim ki Albay Danilov," dedi, "ben İngiliz değil, İskoç'um."

"İngilizce bilen biri olarak diyeyim. Çevrilmesi gereken bir kitap var."

"Kitap mı?"

Aleksey paketi kaldırıp gösterdi.

Wylie ellerini uzatarak, "Bakayım," dedi.

Aleksey birden nasıl bir çılgınlık yapmak üzere olduğunu fark etti. Kendi çevirisi az çok doğruysa, Wylie okuduklarının bir deli saçmasını olduğunu düşünürdü. Bu durumda, ya Aleksey böyle bir belgeye inandığı için aptal durumuna düşer ya da daha da kötüsü, bu saçmaları onun yazdığı sanılabilirdi.

Yine de kitabın adı, Aleksey'i harekete geçmeye zorladı. *Nullius in Verba* – kimsenin sözüne güvenme. Belki de bahçede olmak sonunda işe yarayacaktı.

Aleksey, elini kaldırıp Wylie'yi durdurdu. "Önce seyredin," dedi. Paket kâğıdının bir ucunu kaldırdı, deriyi güneşe tuttu. Deri önceki gibi kararmaya ve soyulmaya başladı, yana doğru açılarak altındaki karton göründü. Aynı koku Aleksey'in burun deliklerine hücum etti, Wylie tiksinerek geri çekildi. Wylie, "Bir tür kükürt mü?" diye sordu. "Ya da fosfor mu?"

Bildiği kadarıyla, Wylie kokunun kimyası konusunda haklı da olsa, Aleksey öyle değil gibilerden başını salladı. Paltosunun önünü açıp kitabı içine sakladı. "Bakın şimdi," dedi. Yanma durduğu halde, duman paltonun içinde biri-

kerek nefes alırken o iğrenç kokunun solunmasına neden oluyordu. Wylie kokuya rağmen, paltonun içine baktı. Aleksey ne olduğunu görebilecek konumda değildi; ama doktor birkaç saniye sonra başını kaldırdığında yüzündeki şaşkınlık, derinin Aleksey'in Moskova'da tanık olduğu gibi yeniden oluştuğunu anlatmaya yetti.

Wylie, "Olağanüstü bir şey," dedi.

Aleksey, "İçinde yazılanlara kıyasla bu hiç sayılır," diye karşılık verdi.

Wylie bakışlarını Cain'in defterinden Aleksey'in gözlerine çevirdi. Defterin kapağını görünce neye uğradığını şaşırmıştı. İçindeki görmeyi merakla bekliyordu. Birden, "İçeri girmeliyiz," dedi. Kısa bacakları hızla harekete geçti. Aleksey kitabın tamamen eski haline gelmesini bekledikten sonra, ona ancak çimenliğin yarı yerinde yetişebildi. Çarın kaldığı bölüme girerlerken Doktor, "Burada olmaz, benim dairemde daha rahat ederiz," dedi.

Sarayın içinden geçip öteki taraftan çıktılar. Wylie sola döndü, Aleksey onu izledi. Birkaç dakikada bir lojmana geldiler. Wylie içeriye girdi, Aleksey'i yukarıya, odasına çıkardı. Perdeleri kapadı, kanatların arasında açıklık kalıp kalmadığını kontrol etti, sonra bir mum yaktı.

"Burada bir şey olmaz, değil mi?" diye sordu.

Aleksey başını sallayarak doğruladı. Kitabı masanın üzerine koydu ve paket kâğıdını açtı. Üç tanıdık sözcük onlara bakıyordu.

Nullius in Verba

Wylie, "Vay!" dedi. "Bundan daha doğru söz söylenmedi."

"Bu sözleri daha önce görmüş müydünüz?"

"Tabii. Bu, Kraliyet Cemiyeti'nin düsturudur." Aleksey boş boş baktı. "Londra'da. Bilimsel bir akademidir."

Aleksey, "Ben 'Kimsenin sözüne güvenme' olarak yorumladım," dedi.

"Aşağı yukarı öyle. Horace'ın bir sözüdür bu. *'Nullius*

addictus iurare in verba magistri.'" Aleksey tercüme etmeye çalıştı, ama Wylie anlamını zaten biliyordu. "'Hiçbir öğretmenin sözüne inanmak zorunda değilim.'"

Aleksey, "Bu Kraliyet Cemiyeti çok büyük, değil mi?" diye sordu.

Wylie kulaklarına inanamayarak şaşkınlıkla ona baktı. "Dünyanın en önemli bilimsel kuruluşudur," dedi. Doktor kitabın kapağını okşadı. "Bu malzemenin ne olduğunu biliyor musunuz?" diye sordu. "Tıbbi uygulamalarının ne olabileceğini hiç düşündünüz mü?"

"Bir fikrim var – bu tür uygulamanın kimseye şifa vereceğini sanmıyorum. Ama kitabı okuyup kendiniz karar verin."

Wylie kitabın kapağını açtı ve yazarın adını gördü.

Richard L.Cain FRS

Wylie, "Vay, vay!" dedi. "Dün sorduğunuz beyefendi bir *fellow*[1] imiş meğer." Wylie bu sözcüğü İngilizce söylemişti.

Aleksey, "*Fellow* mu?" diye sordu.

Wylie sözcüğü Fransızcaya, sonra da Rusçaya çevirdi. "F.R.S. harfleri 'Fellow of the Royal Society' (Kraliyet Cemiyeti Üyesi) anlamına gelir. Bu durumda onun adını duymamış olmam daha da şaşırtıcı."

Aleksandr, "Belki de üye değildir," dedi.

Wylie, "İyi fikir. İyi fikir," dedi. "*Nullius in Verba*, ha?" Doktor dikkatini metnin birinci sayfasına yönelterek okumaya başladı. Yüzü birden ciddileşti. Arada bir Rusça ya da İngilizce hayret ünlemleri dökülüyordu ağzından. Sayfayı çevirdi, okumaya devam etmek yerine başını kaldırıp Aleksey'e baktı. Yüzü kızarmıştı.

"Bu çok olağandışı bir şey," dedi. Oturdu, mendiliyle yüzünü kuruladı. Tekrar Aleksey'e bakmadan önce bakış-

1. (İng.) Akademi üyesi. (Ç.N.)

larını odada gezdirdi. "Tabii, kurmaca bu," diye ekledi. Sanki öyle olsun diye yalvarıyor gibiydi.

"Kapağa ne olduğunu gördünüz."

Wylie, bir Aleksey'e, bir kitaba baktı. Gözlerinin önünde olanla yıllanmış deneyimlerini tarttı.

"Bunu okumama izin vermelisiniz," dedi. "Biraz zaman alacak."

Aleksey düşündü. Kitabı gözünün önünden ayırmak istemiyordu, ne var ki Wylie'nin yardımı olmadan kitaptan hiçbir şey öğrenemezdi.

Sonunda, "Pekâlâ," dedi.

"Bitirince sizi ararım. Herhalde Volkonskiy'de adresiniz vardır."

Aleksey başıyla doğruladı. "O zaman yakında görüşürüz."

Doktor, "Çok yakında," diyerek onun elini sıktı.

Aleksey sokağa çıktı. Hanın yolunu tutarken yukarıdaki pencereye göz attı. Doktor Wylie pencerenin önünde durmuş kitabı güneşe tutuyordu. Kitaptan duman yükseldi, Aleksey epey uzakta olmasına karşın saç yanığı kokusunu aldı. Wylie hemen geriye çekildi, kitabı da içeriye aldı.

Acaba Aleksey'in bir tür gözboyamaca yaptığını mı sanmıştı? Ya da bu kadar beklenmedik bir gözleme inanamamış mıydı? Her halükârda artık ikna olmuş olmalıydı. Aleksey'in de tek isteği buydu.

Aleksey pazar gününü odasında geçirdi, kiliseye bile gitmedi. Dr. Wylie gelmedi.

Pazartesi sabahı Aleksey merdivende ayak sesleri duydu. Yerinden fırladı, sonra kayıtsız görünmeye çalışarak yeniden oturdu. Gelenin kendini ziyarete geldiğini sanması için bir neden yoktu, üstelik ayak sesi Dr. Wylie'nin olamayacak kadar ağırdı.

Kapı sertçe vuruldu.

Aleksey, "Girin," dedi.

Gelen Prens Volkonskiy'di.

Herhangi bir girizgâha gerek duymadan, "Majesteleri sizi görmek istiyor," dedi. "Bugün dörtte. O saat sizin için uygun mu?"

Aleksey, "Tabii," dedi. "Gelirim."

Volkonskiy bir kelime daha etmeden gitti. Aleksey pencereden bakarak Prens'in güçlü adımlarla sokakta yürüyüşünü seyretti. Kayınbiraderi (ve uzaktan kuzeni) Sergey Grigoroviç, Volkonskiy'den daha iri yapılıydı. Çar'ın sağ kolu olan bu adamın, diğerinin ihanetine nasıl tepki vereceğini merak etti. Bunu öğrenecek bir fırsat çıkmamasını diledi. O darbe planının iyi tasarlanmış Paris sokaklarına yağan yağmur gibi süzülüp gitmesi için yaptığı plandan hâlâ vazgeçmiyordu. Şu işi bitirir bitirmez, o planı hayata geçirmek için yeniden coşkuyla çalışmaya başlayacaktı.

Acaba Çar onu neden çağırmıştı? Gerçi Aleksey'i çağırabileceğini söylemişti, ama bu kadar çabuk olacağını belirtmemişti. Yoksa Wylie onunla konuşmuş muydu? Bu pek akla yakın değildi. Cain'in kitabındaki gibi bir hikâyeyi İmparator'a anlatmadan önce çok dikkatli plan yapmak gerekirdi. Wylie, Aleksey'in deli olduğunu söylemiş olabilir miydi? Bu da İskoçyalının tavrına uygun değildi.

Aleksey saatine baktı. Daha on bir buçuktu. Zamanı gelince ne olduğunu öğrenecekti.

Aleksey saraya tam saatinde vardı, Volkonskiy de onu hiç bekletmeden Çar'ın özel dairesine götürdü. Aleksandr yalnızdı – Wylie ortada yoktu. Volkonskiy bile birkaç şey söyledikten sonra odadan çıktı.

Aleksandr, "Oturun Albay Danilov," dedi.

Aleksey oturdu. Bugün çay ikramı yoktu.

Çar, "Geçen görüşmemizde Taganrog'a neden geldi-

ğimi sormuştunuz," dedi. "Galiba size tam cevap vermedim."

Aleksey şaşırmış gibi yaptı.

Çar, "Siz benden hesap soracak konumda değilsiniz Albay," diye sertçe konuştu, ama dudağı, Aleksey'de de karşılığını bulan belli belirsiz bir tebessümle kıvrılmıştı. Hava yumuşadı. Çar, "Anlaşılan, ben de sizi kandıracak konumda değilim," diye ekledi.

"Peki öyleyse, neden geldiniz?"

Çar ortadan ikiye katlanmış bir kâğıdı uzattı Aleksey'e.

"Bunu kimin getirdiğini bilmiyorum," dedi. "Petersburg'dayken konsolumun üzerinde buldum. Biri bunu bırakmak için gizlice içeri girmiş olmalı."

Aleksey, "Ne zaman oldu bu?" diye sordu.

Çar, "Temmuzda," dedi. "Okuyun."

Aleksey okudu. Yazı Fransızcaydı.

Sevgili Aleksandr Pavloviç,

Nasılsınız? Bana gelince, inişli çıkışlı dönemler yaşadım, ama sabrettim. Siz de ben de bu işte daha yeniyiz; ama Romanov Hıyaneti'nin ayrıntılarını sizin de benim kadar, belki benden de iyi bildiğinize kuşkum yok. Hıyanetin intikamı er geç alınmalıdır. Sizin için öç alma günü yaklaştı.

Yakında, kışı daha yumuşak iklimi olan bir yerde geçirmek üzere Petersburg'dan ayrılacaksınız. Ülke dışına çıkmayı düşünmeyin. Mesela, neden Azak Denizi yakınlarına gitmeyesiniz? Ben Taganrog'u öneririm; ama nereyi tercih ederseniz sizi kolayca bulurum. Rusya'da kalmayı seçmeseniz bile, sizi yine bulurum. Ben bulamasam, temsil ettiğim şahıs bulur. Korkularınızla yüzleşmenin daha iyi olacağını anladığından eminim.

Yolculuğa hazırlanmanız hayli zaman alacaktır, onlara gerçeği olduğu gibi açıklamak yerine, bu beklenmedik gezi için bir de bahane bulmanız gerekecektir. Eylül sonlarına doğru gelmenizi bekleyeceğim.

Sadık dostunuz,
Cain

Aleksey mektubu iki kez okudu; ama ikinci okuyuşu yeni bilgi edinmek için değil, düşüncelerini toparlamak içindi. Mektubu görür görmez, Fransızca ile İngilizce arasındaki fark bir yana, el yazısının Cain'in defterindeki yazının aynısı olduğunu gördü. Cain ile Aleksandr arasında bir bağlantı olması sürpriz değildi, ama Ekselansları'nın bu bağlantıyı biliyor olması Aleksey'i çok şaşırttı.

Çar öne eğilerek oturmuş, merakla Aleksey'in ne diyeceğini bekliyordu; başını da hafifçe sola çevirmişti. Aleksey onun sağırlığından haberdardı, ama Majesteleri'nin yakınındaki herkes gibi o da bundan hiç söz etmemişti.

Aleksey, bir anlamda malumu ilan ederek, "Siz de o öneriye uydunuz," dedi.

Çar başını sallayarak doğruladı.

"Neden?"

"Bana seçme hakkı bırakmadı."

Aleksey, "Ben mektupta belirgin bir tehdit görmüyorum," dedi. "Romanov Hıyaneti nedir?"

"Bir aile efsanesi."

"Ne konuda?"

"Söyleyemem."

Aleksey, "Peki Cain'in temsil ettiği bu 'şahıs' kim?"

"Söyleyemem."

Aleksey, başka bir açıdan konuya girmenin çaresini arayarak bir an düşündü. Bu görüşme aralarındaki duvarları tamamen yıkmıştı. Aleksey de Aleksandr'ın konuşmak istemediği konuklarda ısrarcı olup bu yakınlaşmaya zarar vermek istemiyordu. Sonunda, "Bu mektuba neden inanıyorsunuz?" dedi.

"Ne demek istiyorsunuz?"

"Son derece belirsiz. Romanov Hıyaneti lafını pek çok kişi duymuş olabilir; belki de birilerinin kendi aralarındaki küçük çekişmeler sonunda bu terim kâğıda dökülmüştür."

Aleksandr solgun görünüyordu. "En yakın akrabalar dışında bunu bilen yoktu. Çariçe babama bile anlatmamış – ona güvenmezdi."

Aleksey, "Çariçe mi?" diye sordu – "Hangi Çariçe?" demek istediğini Çar'ın anladığını umuyordu.

"Yekaterina Alekseyevna – büyükannem. Birinin geleceğini söylemişti bana."

Aleksey, "Ne zaman geldi?" dedi. "İlk kez?"

Bunu tahmin etmen büyük bir sezgi gücü gerektirmiyordu; çünkü Cain ile Çar'ın birbirlerinin yabancısı olmadıkları mektuptan anlaşılıyordu. Aleksandr, "Yıllar önce," diye cevapladı.

"Ona o zaman neden inandınız?"

"Hepsini biliyordu. Çariçe'nin bana anlattıklarının hepsini biliyordu."

Aleksey, "Neydi o bildiği?" diye sordu.

Çar'ın kendine güveni biraz artmış gibiydi. Aleksey'in gözünün içine bakarak konuştu: "Bilmenize gerek yok."

Aleksey'in içinden adama bağırmak, omuzlarından tutup sarsarak ne kadar aciz durumda olduğunu kafasına sokmak geliyordu; ama Çar'a o şekilde davranmayı düşünmek bile komikti. Aleksey yine taktik değiştirdi.

"Neden geçen gün bunu anlatmadınız?" diye sordu.

Aleksandr derin bir nefes aldı, ama susmaya devam etti.

Aleksey, "Bir başka açıdan sorayım," diye sürdürdü sözünü, "neden bana anlatmaya şimdi karar verdiniz? Dr. Wylie mi konuştu sizinle?"

"Wylie mi? Kesinlikle hayır." Çar yine durdu. "Sizi çağırmamın nedeni bu." Masasına uzandı, başka bir kâğıt alıp Aleksey'e verdi. Bu, mektuptan çok, kısa bir nottu. Yine Fransızca ve yine aynı elyazısıyla yazılmıştı.

Çar, "Bunu bugün aldım," dedi.

Aleksandr Pavloviç,

Sizi aramakta geciktiğim için özür dilerim. Taganrog'a tam zamanında geldiğinizi duyunca sevindim; nezaket icabı, yerleşmeniz ve eşinizin rahat etmesini sağlamanız için size biraz vakit tanıdım.

Herkes yakında Taganrog'dan gitmek niyetinde olduğunuzu biliyor. Hiç merak etmeyin, bu bizim planlarımıza tamamen

uyuyor. Yöreyi ziyaret eden bir hükümdardan bekleneceği gibi Kırım Yarımadası'nı gezeceksiniz. Bu gezi programına Bahçesaray'ı da katmayı düşündünüz mü? Bu hepimizin yararına olur.

Oraya gidince ne yapacağınızı bileceksiniz.

Sadık dostunuz,
C.

Aleksey, "Bunu getireni kimse görmüş mü?" diye sordu.

Aleksandr hayır anlamına başını salladı. "Aynen geçen seferki gibi oldu."

"Peki, Kırım'a gitmeyi planlıyor muydunuz?"

"Tabii. Herkes bilebilirdi bunu. Herkes tahmin edebilirdi."

Aleksey, "Maiyetinizdekiler arasında bir muhbir olmadığından emin misiniz?" diye sordu.

"Muhbire gerek yok." İlginç bir cevaptı bu; Maks olsa, sonuçtaki cevabı değil de, o cevaba varan düşünce sürecini beğenirdi.

"Bahçesaray hakkında ne biliyorsunuz?"

"Bugüne kadar çok az şey biliyordum. Ama o mektubu aldıktan sonra boş oturmadım." Aleksandr masasından bir kitap aldı, arasına işaret koyduğu sayfayı açıp okumaktan çok özetini yaptı.

"Yarımadanın güneyinde, Sivastopol (Akhisar) ile Simferopol (Akmescit) arasında, Çürüksu Nehri'nin üzerindedir. Tatarların egemenliğindeki Kırım Hanlığı'nın başkentiydi. Biz 1783'te ele geçirdik."

"Romanov Hıyaneti'nin Tatarlarla bir bağlantısı var mı?"

Çar, "Hayır," dedi. "O kadarını kesinlikle temin edebilirim. Siz şehir hakkında bir şeyler biliyor musunuz?"

Aleksey, "Şehir hakkında Puşkin'in bir şiiri var," dedi.

"Öyle mi? Dikkat ettim de, sizin listenizde onun adı yok." Aleksandr haberi verip rahatladıktan sonra yeniden sert ve titiz tavrını takındı.

Aleksey, "Hayır, yok," dedi. Zaten olsaydı, onun adını da silerdi. "Oraya gidecek misiniz?" diye sordu.

"Mecburum."

"Romanov Hıyaneti yüzünden mi?"

Aleksandr başını sallayarak doğruladı.

İki adam konuşmadan oturuyorlardı. Aleksey, Çar'ın kendisine ne söylediğini ve ne söylemediğini düşünüyordu. Çar'ın söylemedikleri söylediklerinden daha çoktu, ama Aleksey Çar'ın zaten kapatmış olduğu yollardan yeni bir geçit bulabileceğini düşünemiyordu. Sonunda Çar'ın kendisinden beklediği sorunun ne olduğunu fark etti.

"Benim ne yapmamı istersiniz Majesteleri?"

Çar, "Benimle birlikte gelin," dedi.

"Bahçesaray'a mı?"

"Ve daha da ötesine."

Aleksey ikinci mektubu yeniden okudu. Okuması sadece birkaç saniye sürdü. "Oraya varınca ne yapmanız gerektiğini bileceğinizi söylüyor. Şimdi biliyor musunuz?"

Aleksandr başıyla bilmediğini işaret etti. "Belki bir şey görürüm."

"Belki de siz daha oraya gitmeden karşınıza çıkacaktır."

Çar birden canlanarak öne doğru eğildi. "Tastamam öyle. Yani... tam öyle demek istemiyorum, ama işte bu tarz bir düşünce mekanizmasına ihtiyacım var. Siz Cain gibi düşünebilirsiniz, onu zekânızla alt edebilirsiniz." Kyoşa "Cain senden korkuyor," demişti. "Siz beni koruyabilirsiniz."

Aleksey'in düşünmesine gerek yoktu.

"Ne zaman gidiyoruz?" diye sordu.

Çar, "Yarın," diye cevapladı.

"İnanılır gibi değil."

Aleksey, Çar'ın çalışma odasından çıkarken, Wylie kapıda onu bekliyordu. Aleksey etrafını kolaçan etti, odada yalnız olduklarını gördü.

Aleksey, "İnanılır gibi değil mi?" diye karşılık verdi. "Yani inanmıyor musunuz?"

"İnanamazdım – eğer bana gösterdiğiniz o şey olmasaydı."

"Ona rağmen..."

Wylie, "Kendi tezinizi çürütmeyin Albay Danilov," dedi. "O garip deri, sizi kitabın gerçekliğine inandırmaya yetti."

Aleksey duraksadı. Wylie'nin ne önceki tahmini doğruydu ne de çıkardığı sonuç. Aleksey, kitabın çevirisinde çok az ilerlediği için, yazılanların geçerliliği hakkında fazla bir şey bilmiyordu. Ama kitaptan anladığı kadarıyla, ortada sadece kendi kendini onaran bir kitap cildi değil, yaşayan vampirlerin varlığı konusunda kanıtlar vard[illegible] sey de kitabın kapağına değil, vampirler sorununa odaklanmayı seçti.

"Doktor, size kitabı vermemin nedenini unutuyorsunuz," dedi. "Sizin dilinizi okuyamıyorum."

Wylie gülümsedi. "Öyleyse, size kitabı çevirirken nasıl şaşıracağınıza tanık olacağım."

"Hepsini okudunuz mu?"

"Çok ayrıntılı değil. Ama okuduğum bölümler yeterince şaşırtıcı." Wylie birden dikleşti ve yüksek sesle konuşmaya başladı. "Kırım gezimizde bize eşlik edeceğinize inanıyorum Albay."

Bu, Aleksey'in pek çok amatör casustan duyduğu bir ses tonuydu. Oraya birinin girdiğini anlaması için dönüp bakmasına gerek yoktu.

Tavrını hiç değiştirmeden, "Kesinlikle katılacağım," dedi. Wylie'nin yüzünde, Aleksey'in odaya birinin girdiğini anlamamış olmasından duyduğu kaygı ifadesini gördü; oysa Aleksey sadece oyunu ondan daha iyi oynuyordu. "Gezimiz sırasında bol bol konuşacak vakit bulacağımızı umuyorum," dedi.

Wylie, "Çok doğru," diye karşılık verdi.

Aleksey onu başıyla selamlayarak odadan çıkmak için arkasına döndü. Şimdi yüzünü görebildiği Prens'in odaya girdiğini yeni anlamış gibi, "Prens Volkonskiy," diye selam verdi.

Prens de, "Danilov," diyerek selamladı, ama Wylie'yle konuşmaya daldığı için Aleksey'e başka bir şey söylemedi.

Aleksey yavaşça çıktı ve kaldığı hanın yolunu tuttu. Taganrog'un karanlık sokaklarında birkaç dakika yürüdü, nereye gittiğini bilmiyordu. Aşina olduğu, ama sadece bir kitabın içeriğini öğrenmekle bağdaştıramayacağı bir heyecan dalgası hissetti. Bu, haftalar ya da aylar sonra Moskova'ya yaklaşırken – Domnikiia'nın vücuduna olan özlemini gidereceğini bilmekten kaynaklanan bir duyguydu. Bu benzetmeyi ona söylemeyecekti. Zaten onu uzun bir süre göremeyecekti. Onu görmesinden çok önce Cain'in kitabının içeriğini öğrenmiş olacaktı.

"Neler keşfettin Aleksey İvanoviç?"

Kyoşa çabuk öğreniyordu. O akşam Aleksey'e rüzgârı arkasına alarak yaklaşmıştı. Aleksey onun geldiğini, hana varmak üzereyken karanlıkta duyduğu fısıltıdan anladı. Bir an irkildi, sonra dönüp baktı. Kyoşa'nın yüzü hemen yakınındaydı. Aleksey, o bildik kokuyu eskiden nasıl olup da duymadığını merak etti. Kyoşa'ya soracağı ilk soru çoktan kafasında hazırdı.

"Romanov Hıyaneti hakkında ne biliyorsun?" diye sordu.

"Hiç umursamadığım için çok az şey biliyorum."

Aleksey, "Lafı geveleme," dedi.

"Cain'in arada bir bu sözü kullandığını duydum, ama ne demek olduğunu hiç anlamadım."

"Cain onun gerçek adı mı?"

Aleksey, Kyoşa'nın karanlıkta irkiltici bir biçimde insan gibi omuz silktiğini gördü.

"Gerçekten İngiliz mi?"

"Olabilir. Ben şiveleri ayırt edemem. Fransızcası da Rusçası da neredeyse kusursuz."

Aleksey, "Yazdığı bir mektubu gördüm," dedi. Mektubun kime yazıldığını söylemeyecekti. Zaten Kyoşa'nın buna aldırış edip etmeyeceğinden de emin değildi. Aleksey, Çar'ın güvenliğiyle ilgiliydi; oysa Kyoşa'nın ilgilendiği tek şey Cain'den öç almaktı.

"Ve?"

"Bahçesaray hakkında ne biliyorsun?"

Kyoşa, "Mektupta mı yazmış?" diye sordu.

Aleksey evet anlamına başını salladı.

"Sen de oraya mı gidiyorsun?"

"Plan öyle."

Kyoşa, "Sizi oradan da Çufutkale'ye götürecek," dedi.

"Bizi 'götürecek' mi?"

"Bir yolunu bulur o."

"Çufutkale nedir?"

Kyoşa bir şey söylemedi. Aleksandr'ın omzunun üzerinden arkaya bakıyordu. Yolun karşı tarafından serfe benzer biri yürüyordu. Aleksey başını çevirirken Kyoşa'nın dudaklarını yaladığını gördü.

Kyoşa'nın kolundan yakaladı, "Burada konuşamayız," diyerek *vurdalak*'ın önüne düşüp sokağın öteki ucuna doğru yürüdü. Serf gözden kaybolunca Aleksey sorusunu yineledi: "Çufutkale nedir?"

Kyoşa, "Hiç Karaimler[1] diye bir Yahudi mezhebi duydun mu?" diye sordu.

Aleksey bu adı duymuştu, ama fazla bir bilgisi yoktu. "Devam et," dedi.

"Bunların bir kısmı İsrail'in kayıp aşiretlerinden biri olduklarını iddia ederler, bir kısmı ise Hazarların soyundan geldiklerini söylerler; ama bu iddianın asıl amacı İsa'yı öldürme suçundan kurtulmaktır."

Aleksey, "Ben teolojiyle pek ilgili değilim," dedi; Kyoşa'nın ilgilenmesine de şaşırdı.

"İşte o Karaim Yahudileri Kırım'ın dört yanına dağılmışlardı. Şimdi azaldılar. Çufutkale onların başkentiydi. Orası, bir kısmı toprağı oyarak, bir bölümü inşa ederek yapılmış eski bir kaledir. O kalede hâlâ bir avuç Karaim Yahudisi yaşıyor."

1. Karaim Yahudileri, Orta Asya kökenli bir Türk boyudur. VI. yüzyılın sonunda Kafkasya'ya göç ettikleri, Ukrayna'nın Lutsk ve Galiç yöreleri ile Litov'a yerleştikleri ve orada Hazarlarla kaynaştıkları kabul edilir. VIII. yüzyılda Hazarların Museviliği resmî din olarak kabul etmelerinden sonra, Museviliğin Talmud'u reddeden Karai mezhebini benimsediler. Günümüzde Türkiye dahil, Karaim Yahudilerinin nüfusu 1 500 civarındadır. (Ç.N.)

"Orası Bahçesaray'dan ne kadar uzakta?"

"Birkaç verst. Zorlu bir tırmanmayı gereken dağ tepesindedir."

Aleksey, "Biz oraya gidince ne olacak?" diye sordu.

"Ben kâhin değilim."

"Ama bir fikrin vardır."

Kyoşa durdu, Aleksey'e döndü. "Olacağını tahmin ettiğim şeyi söylememi gerçekten istiyor musun?"

"Söyle."

Kyoşa, "Çok basit," dedi. "Sen, Richard Cain'i öldüreceksin."

Aleksandr arabacının atlara seslendiğini duydu, araba sarsılarak yola koyuldu. Aleksandr arabanın penceresinden başını uzatıp arkaya baktı. Volkonskiy onu uğurlamak üzere ayakta duruyordu. Aleksandr onu orada bıraktığına üzülüyordu; ama Çariçe için de kaygılanıyordu; Çariçe'nin doktorları olmasına rağmen, sağlığını tehlikeye atacak bir şey yapmasını engellemek üzere yanında disiplinli, katı kuralları olan birinin bulunması gerekiyordu. Çariçe, aşağı inip onu uğurlayabilecek kadar kendini iyi hissetmediği için, pencereden bakmakla yetinmişti.

Aleksandr her ne kadar Volkonskiy'in yokluğunu hissedecekse de, yanında yeterli sayıda yardımcısı vardı. Baron Diebich arabada karşısında oturuyordu. Konvoyun başka bir yerinde, birkaç araba arkada Albay Salomka vardı. Tabii kendi doktorlarını da yanına almıştı; Wylie ve Tarasov arkadaki arabalardan birindeydi.

Gezinin on yedi gün sürmesi planlanmıştı. İlk önce daha uzun bir gezi düşünülmüştü, ama Yelizaveta, Çar'ın Taganrog'dan haftalarca uzak kalmasına karşı çıkmıştı. Kış iyice bastırmadan Taganrog'a dönmeleri gerçekten önemliydi.

Sonuçta, on yedi günlük ya da on yedi yıllık bir yolculuğa çıkmak arasında ne fark vardı. Onuncu gün Bahçesaray'a varacaklardı. Oradan çıkıp çıkmayacağını ise hiç

kestiremiyordu Aleksandr.

Kendisine eşlik eden arabalarla yük arabalarından oluşan kısa konvoya baktı. Arabaların arkasında birkaç kişi de at sırtındaydı. Atla gelenlerin kim olduğu pek anlaşılmıyordu, ama biri açıkça görülebiliyordu.

Aleksandr pencereden çekilip arkasına yaslandı. Kendisini bekleyen her neyse onunla yüzleşmek zorunda olduğunu biliyordu, ama Aleksey İvanoviç Danilov gibi bir müttefiki olduğunu da biliyordu.

Răzbunarea demir aldı. Rotası, Azak Denizi kıyıları boyunca batı yönündeydi, ama kıyıdan iyice açıkta yol alıyordu. Hatta Aleksandr Pavloviç'in izini sürmenin şart olduğu bile kesin değildi; yapılması gereken uzaktan da yapılabilirdi. Ne var ki, yakından izlemek hareket kabiliyetini artırırdı. Verilmiş olan güvencelere rağmen, pek çok bakımdan işler ters gidebilirdi.

Sivastopol'a ya da yakınlarında bir yere gideceklerdi. Kraliyet grubu karadan gidiyordu, o yüzden Răzbunarea daha Azak Denizi'nden çıkmadan önce yolları ayrılacaktı. Bahçesaray'ın kıyıya yakın olmaması kötüydü, ama onun dışında iyi seçilmiş bir yerdi. Beklenen kargo, Sivastopol gibi kalabalık bir şehrin içinden taşınamazdı, ama rotayı biraz değiştirip ıssız bir koya yanaşılırsa kargo kolayca gemiye alınabilirdi.

Bahçesaray'da olup bitenler hakkında –Avrupa'ya yayılan, ama hiçbir insanın fark etmediği– söylentiler vardı; ancak bu söylentiler Răzbunarea'nın yolcusunu hiç ilgilendirmiyordu. Bütün bunlar olup bittikten sonra, belki bütün türünün öcünü alacaktı, ama şimdilik daha önemli ve öncelikli işleri vardı.

Gemi kargosunu yüklemeden önce, yolcunun yerine getirmesi gereken önemli bir görev vardı. Bu iş büyük dikkat ve güç gerektirdiği için daha önünde günlerce vakit olmasına karşın dinlenmek zorundaydı. Şimdi dinlenirse, zamanı geldiğinde hazır olacaktı.

Sırtüstü uzandı, teknenin gıcırtılarını dinledi. Çevresinin ahşapla kuşatılması çok hoştu; ama ahşap tekne, şu anda dinlenirken kendisini içine alan tahta duvarların darlığı kadar rahat değildi. Uzanıp kapağı, yüzünün birkaç santim üzerine gelecek biçimde çekerek kapattı. Artık her yer karanlıktı. Uyudu.

17

"İsa Efendimiz, bu günahkâr kuluna merhamet et."

İkisi de aynı anda aynı sözleri söylüyordu; ama Kalbin Duası'nı (İsa Duası) okurlarken diz çökmüş Çariçe'nin sesi daha iyi duyulsun diye sesini alçaltıyordu bilge keşiş.[1]

Bilge keşiş, "Buraya neden geldiniz?" diye sordu.

Çariçe başını kaldırıp ona baktı. Bilge onun gözlerindeki korkuyu gördü.

Çariçe, "Kocam nedeniyle," dedi.

"Sizi aldattı mı?"

"Hayır." Bilge keşiş kaşını hafifçe kaldırdı. Çariçe, "Evet," dedi, "ama bu yakınlarda değil. Beni kaygılandıran da bu değil."

"Öyleyse sizi kaygılandıran nedir?"

Çariçe, "Aziz peder," diye sızlandı, "ben onun ruhu için endişeleniyorum."

Bilge keşiş yumuşak bir sesle, "Hepimiz ruhumuz için endişelenmeliyiz," dedi, "ama dua etmek kurtuluşumuz olacaktır."

"Kurtuluşu aşan bazı hareketler, durumlar vardır."

Bilge keşiş, Çariçe'nin kocası hakkında ne bildiğini

1. Rusçası *starista* olan sözcük, Doğu Ortodoks Kilisesi'nde mutlaka rahip olması gerekmeyen, genellikle yaşlı ve münzevi bir danışman ve yol göstericidir. O nedenle "Bilge keşiş" tanımını seçtik. (Ç.N.)

merak ederek duraksadı. "Hareketler mi?" diye sordu.

"Pişmanlığın fayda etmeyeceği, geri dönüşü olmayan hareketler."

Çariçe'nin söylemekten korktuğu sözcüğü bilge söyledi. "İntihar mı?"

Çariçe başını salladı. "Evet." Cevabı neredeyse duyulamayacak kadar alçak sesle söylenmişti, yine de manastırın taş duvarlı hücresini doldurdu.

"Onun bunu düşündüğü kanaatine nasıl vardınız?" Bilge keşiş, Çariçe'nin söylemek istemediği sözcüğü tekrarlamaktan özellikle kaçındı.

"Kendi ölümünü bekliyormuş gibi konuşuyor."

"Bu, ölümün kendi eliyle geleceği anlamına gelmez."

"Öyle değilse, nereden biliyor?"

"Beklentisi doğru olmayabilir." Bilge keşiş bu sözlerin yatıştırıcı olup olmadığını merak etti. Çünkü kadının kederinin kaynağında mantık yoktu; yine de anlamış gibi görünüyordu.

"Öyle olacağına inanıyor. Ve de bunu kabulleniyor."

Bilge keşiş: "Sonunda hepimiz ölümü kabullenmek zorundayız."

"Ona kucak açmamız mı gerekiyor?"

"Olmayan şeyleri varmış gibi görmediğinize emin misiniz?"

"Nasıl bilebilirim?" Çariçe'nin sesi çok umutsuzdu.

"Sizin için dua etmeliyiz."

"Onun için de."

"İkiniz için de." Bilge keşiş ellerini Çariçe'nin başına koydu ve onun hiç anlayamayacağı Eski Slavcayla bir dua okudu. Sonra Çariçe ayağa kalktı.

"Size tekrar gelebilir miyim?" diye sordu.

"Ben size gelsem belki daha iyi olur."

Çariçe hafifçe başını salladı. "Ne zaman?"

Bilge keşiş en güven verici cevabı bulmak için düşündü. "Tanrı hizmeti ne zaman gerekirse o zaman," dedi. Bu cevap Çariçe'yi tatmin etmiş gibiydi.

Aleksey bir kraliyet gezisinin ne kadar yorucu olacağını tahmin edememişti. Geçtikleri yerlerin çoğu doyulmaz manzaralarla kaplıydı; kasabalarla kentler de ülkenin kuzeyinde yaşayanların aşina olduklarından çok farklıydı; Aleksey istediği hızda yol yapabilse bu geziden çok hoşnut kalacaktı. Ne var ki, görünüşe bakılırsa bir çarın yeri ülkesinin değil, halkının yanındaydı. Konakladıkları her yerde Çar, sanki otoritesi onların onayına muhtaçmış gibi, zamanını yerel görevlilerle, tüccarlarla konuşarak geçiriyordu. Belki, Kuzey Cemiyeti'nin demokrat görüşlerine, söylediğinden daha fazla yakınlık duyuyordu. Gençliğinde onların görüşlerini paylaştığı bir dönem de olmuştu. Aleksey, yalnız başına gezip dolaşabilirdi, Bahçesaray'a kadar bir tehlike olmadığını bilmenin verdiği güvenle, öyle yapmayı da istiyordu. Ama bu çok bildik bir hileydi; yol üzerinde herhangi bir yere davet edilmek pekâlâ tuzak olabilirdi. Kyoşa, varacakları son noktanın Bahçesaray'dan da öte olduğunu söylemişti, ama onun sözüne güvenip tedbiri elden bırakmaya gelmezdi. Aleksey hiçbir zaman Çar'ın hemen arkasından gitmiyordu, ama o çağırdığı anda koşup gelemeyecek kadar da uzaklaşmıyordu.

Daha Taganrog kıyısına yakın Mariupol'e gelmeden durdular, Aleksandr, Rusların dünya görüşüyle bağdaşmayan, Cermen asıllı, Protestan barışseverler olan bir grup Mennonitle konuştu. Sonra Berdyansk'a uğradılar, kasaba halkı yine Çar'ı coşkuyla karşıladı.

Sonunda Perekop'taki dar berzahı geçip Kırım Yarımadası'nı girdiler. Burası askerî açıdan tehlikeli bir bölgeydi. Berzah en dar yerinde ancak sekiz verst kadardı, berzahı geçtikten sonra ise dümdüz ve korunaksız bir arazi başlıyordu. Bir pusuya düşecek gibiydiler sanki. Ama Aleksey pusunun burada kurulmadığını biliyordu. Perekop gibi dar bir geçit bir orduyu kıstırmak için ideal yerdi; ama ister köylü, ister çar olsun tek başına giden birinin daha dikkatle izlenmesi gerekirdi.

Oradan, büyüleyici güzellikte manzaraların başladığı Simferopol'e gittiler. Rusların çoğu, hele hele Moskova'da

ve Petersburg'da yaşayanlar, tek bir dağ bile göremeden ömürlerini geçirebilirlerdi. Doğuda Urallar, ilgi çekmeyecek kadar uygarlıktan uzaktaydı. Aleksey, Kafkas Dağları'nın çok görkemli olduğunu duymuş, ama hiç görmemişti. Paris seferinde Batı'ya doğru gidip sadece eteklerini bile olsa Alpler'i, ondan önce Tuna boyunda savaşırken de Karpatlar'ı gördüğü için hemşerilerinin çoğundan daha şanslıydı. Ama bunlar yıllar önceydi ve o zamandan bu zamana Aleksey, kendi yöresinin göz alabildiğine uzanan, dümdüz steplerine alışmıştı. Kırım'ın büyük bölümü de öyleydi, ama birden düzlüğün ortasından dağlar yükseliverdi; Çar'ın konvoyu güneye ilerledikçe daha da yüksek dağlar göründü.

Yollar yokuşa sardıkça, Aleksandr araba yerine atla gitmeyi yeğledi. Arazinin özelliği açısından bu akıllıca bir davranıştı, ama Aleksandr'ın kişisel güvenliğine hiç destek olmuyordu. Çar atla gidince, maiyetindekilerin de atla yolculuk yapması gerekiyordu. Rehberleri, onları doğuya ve batıya aralıksız uzanan sıradağların yüksek dorukları arasındaki geniş bir geçitten geçirdiler ve sonunda Karadeniz karşılarına çıkıverdi. Dağlar denize inerken yamaçları daha da dikleşiyordu; kimi yerde yamaçlar doğruca denizin içine iniyor, kimi yerde de kendileriyle dalgalar arasında incecik bir kıyı şeridi bırakıyorlardı. Bu kıyı şeritlerinin her birinde insanların yaşadığı yerleşim alanları vardı.

Bunlardan biri bir sonraki konaklama yeri olan Gurzuf'tu; Yalta yakınlarındaki kasabanın temizliğini ve yerel yönetici Kont Vorontsov'un kendinden hoşnut halini gören Aleksey, Vorontsov'un bu temizliği gerçekleştirmek için büyük çaba harcadığından ya da birilerine emir verip yaptırdığından kuşkulandı.

Orada Aleksey'i anında kuşkulandıran birini daha tanıdılar: Kont Vorontsov'un özel doktoru olan Robert Lee adında bir İngiliz'di bu. Yarımadadaki her İngiliz'den şüphelenmek haksızlıktı, ama olası bir bağlantıyı yok saymak da aptallık olurdu. Dr. Lee, Çar'a önce –yörede yaygın

olan– sıtma için yerel bir Tatar aşiret reisi üzerinde deneyeceği mucizevi bir tedavi yöntemini sunmak üzere takdim edildi. İlaç hem etkiliydi, hem de çok çabuk sonuç verdi; bunun üzerine Lee kraliyet grubuyla akşam yemeğine davet edildi.

Dr. Lee ilacının ana maddesinin Güney Amerika'da yetişen kınakına ağacından çıkarılan "kinin sülfat" olduğunu açıkladı. Wylie ve Tarasov bunu duyunca çok heyecanlandılar; anlaşılan Rusya'da dünyadan kopuk yaşadıkları için Batı'daki tıbbi gelişmelere ayak uyduramamışlardı. Aleksey de bu buluşla çok ilgilendi ve çok şaşırdı. "Kinin" terimi Cain'in notlarında çok sık geçiyordu; ama Aleksey bu sözcüğü bilmediği için o bölümleri çevirememişti. Wylie'ye baktı, ama Doktor hiçbir tepki vermedi.

Sonra homeopati[1] konusu açıldı – bu, Aleksey'in Cain'in kitabında rastlamadığı bir sözcüktü. Aleksey konuşmanın ayrıntılarını izleyecek bilgiye sahip değildi; ama göründüğü kadarıyla Wylie bu yöntemi benimserken, Dr. Lee bunu savunmuyordu. Ama konuyu asıl can kulağıyla dinleyen, Doktor değil Kont Vorontsov'du.

Wylie, "Benzer benzerini iyileştirir," diye ısrar etti. Bu homeopatiyi icat eden Hahnemann adındaki Alman'ın teziydi.

Kont, "Yani ben şimdi sizi kalbinizden bıçaklasam, ikinci bir bıçak yarası hayatınızı kurtarır mı?" diye sordu.

Wylie'nin cevap vermesine fırsat kalmadan Albay Salomka söze karıştı: "Buralardaki köylüler arasında, *upir* denen bir yaratıkla ilgili bir efsane var." Albay Salomka bunu söylerken alaycı bir tavırla kıkırdadı, ama Aleksey dikkat kesilmişti. Yine Wylie baktı, ama bu sefer de bir tepki yoktu. İskoç yerel terime aşina olması için de bir neden yoktu. Salomka, "Bu tür yaratıkların çoğunda olduğu gibi," diye sürdürdü sözünü, "*upir*'in de akdiken kazığının kalbine saplanarak öldürülmesi gerekiyor. Ama

1. Benzeri ile tedaviyi öngören alternatif yöntemlerden biri. (Ç.N.)

şöyle bir şey var," –yeniden kıkırdadı– "ikinci bir kez bıçaklamayacaksınız, yoksa yeniden canlanırmış. Belki Herr Hahnemann kendi icadını bu efsaneden hareket ederek geliştirmiştir."

Masadakilerin çoğu güldü. Çar, belki de Wylie'nin görüşlerine saygısızlık olmasın diye gülmedi. Wylie de gülmedi. Belki alay konusu olduğu için gücenmişti, ama Aleksey bu sefer onun, bir tepki bekleyerek kendisine baktığını fark etti.

Bir an sonra Wylie yandaşı olduğu konuya yeniden döndü. "Dr. Hahnemann da işte bu yüzden ilaçlarının çok sulandırılarak kullanılmasını öngörüyor," dedi.

Salomka, "Demek derin yara açacak biçimde bıçaklanmayacak da, sadece çizik atılacak, öyle mi?" dedi.

Wylie, masadakilerin işi şakaya almasına aldırmayarak, "Bir benzetme olarak, evet öyle," diye cevap verdi.

Vorontsov, "Peki, buralardaki hastalıklarla ilgili ne yapılır?" dedi, "Beyin humması? Bağırsak enfeksiyonu? Ya da yüksek ateş? Dr. Lee'nin bugün gösterdiği kinin sülfatın bir tanesinin binde biri o hastalıklara iyi gelir mi? Ne diyorsunuz Lee?"

Doktor gayet sakin bir tavırla, "Deneyimlerime dayanarak diyebilirim ki, yüksek bir doz hummaları hemen iyileştirir," dedi. "Ben de başkaları gibi küçük dozlarla deney yaptım, ama hiç etkisi olmadı."

Aleksey fazla konuşmuyordu. Homeopati konusundaki içgüdüsel görüşü, doktorların hastadan saat başına para almalarına karşılık, ilaçlarına taneyle para ödediklerıydi. Ama iki uzmanı dinlemeye hazırdı. Kendi hesabına Wylie'ye daha çok güveniyordu; ama Lee daha titiz bir bilim adamı gibi görünüyordu. Bu da yine Cain'i çağrıştırıyordu. Bu ikisi aynı adam olabilir miydi acaba?

Bir ara Dr. Tarasov, tartışmaya yol açmayacak bir soru sordu: "Bu 'homeopatik' terimi, eskiden bir tür karabüyü ile bağlantılı değil miydi?"

Lee, "Hâlâ da öyle," diye mırıldandı, ama Wylie'nin onu gafil avlamasına fırsat kalmadan Vorontsov söze ka-

rışarak soruyu daha ayrıntılı yanıtladı:

"Gerçekten bağlantılı. Geleneksel olarak üç tür büyü vardır: homeopatik, sempatetik ve bulaşıcı." Masadakilerin şaşkın ifadelerine göz gezdirdikten sonra yanlış anlaşılmamak için açıklama yaptı: "Tabii, hepsi saçma, ama bazı Tatarlar hâlâ buna inandıkları için, ne anlama geldiklerini bilmek doğru olur."

Tasarov, "Aralarındaki fark nedir?" diye sordu.

"Homeopatik taklittir. Klan bir geyik avlamak ister, bir oyun oynarlar ve oyunda geyiği avlarlar – hayvanı da içlerinden biri canlandırır. Ertesi gün büyü sonuç verirse, yaşam sanatı taklit eder ve hepsinin karnı doyar. Sempatetik de buna benzer, ama burada büyü nesnesi bir bebekle ya da kuklayla simgelenir. Bebeği bıçaklarsınız ve onun temsil ettiği kişi hastalanır."

"Peki ya bulaşıcı nasıl oluyor?" Bu soruyu soran Çar'dı.

"Bulaşıcı büyüde kurbanın bedenine ait bir şeyi –genellikle saç teli ya da kesilmiş tırnak parçası– alırsınız, büyücü bunlarla o nesnelerin sahibini kontrol edebilir."

Lee, "Öyleyse bir daha berbere gittiğinizde dikkatli olun," dedi. Vorontsov, "Çoğu kez el ya da ayak parmağı gibi gövdenin kopmuş bir parçası kullanılır," diye sözüne devam etti.

Aleksey başparmağıyla, sol elindeki kesik parmaklarının yerini yokladı. Büyü yapılmamıştı; ama Kyoşa onu kontrol etmek, kendi öcünü aldırmak üzere onu buraya getirmek için kesik parmaklarından yararlanmıştı. Aleksey kendi düşüncelerine dalarak Kont'un anlattıklarına pek kulak vermedi, ama son sözü duyunca kulak kabarttı.

"Ya da bir vücut sıvısı kullanılabilir; semen – ya da çoğunlukla kan."

Purolar ikram edildikten sonra Aleksey, Lee'yi bir köşeye çekip ağzından laf almaya çalıştı.

Söze, "Görüşlerinizi çok iyi savunuyorsunuz," diye girdi. "Sizin Kraliyet Cemiyeti'nde konuştuğunuzu gözü-

mün önüne getirebiliyorum." Hakkında çok az şey bildiği bir kurumdan söz açmak şansını zorlamaktı.

Doktor, "Teşekkür ederim Albay," dedi. "Ne yazık ki orada konuşma yapma onuruna henüz erişemedim, ama Londra'ya döndüğümde onlarla bağlantı kurmaya çalışacağım."

"Bu taraflarda çalışan bir hemşerinizle de tanışmış olursunuz. Cain adında bir beyefendi – galiba o da Cemiyet üyesi."

Lee, "Richard Cain burada mı – Kırım'da mı?" diye haykırarak şaşkınlığını belirtti. Dr. Wylie ile Çar dönüp onlara baktılar; bu bakış sadece Lee'nin sesini yükseltmiş olmasından kaynaklanmayabilirdi.

"Öyle sanıyorum. Onu tanıyor musunuz?"

"Kitaplarını okudum – çok zeki bir insan. Belki viviseksiyon[1] konusunda biraz aşırı atak, ama bu gibi durumlarda her zaman ödenmesi gereken bedeller vardır."

Kont Vorontsov da onlara katıldı ve konuşma devam etti. Aleksey, Lee'nin göründüğünden başka bir kisvesi olmadığını tahmin ediyordu. Çünkü bir insanın hem Cain hem Lee olarak çifte yaşam sürmesini gerektirecek bir neden göremiyordu. Rusya'da İngiliz göçmen sıkıntısı çekilmiyordu; özellikle de çok sayıda doktor vardı; bunun somut bir örneği de Wylie idi. Ama Lee güvenilir biriyse, o zaman Cain'in de gerçek bir kişi, bir İngiliz, bir bilim adamı ve Kraliyet Cemiyeti üyesi olduğu doğruydu. Öte yandan bu çalınmış bir kimlik de olabilirdi; gerçek Richard L. Cain'in Manş Denizi'ni hiç geçmeyeceğini varsayan bir sahtekâr onun adını kitaba yazmış ve mektupları o adla imzalamış olabilirdi.

"Kitapla çok ilginç bir bağlantı, size de öyle gelmedi mi Albay?" Bunu söyleyen Wylie'ydi. Vorontsov ve Lee, Diebich'le konuşmaya başlamışlardı.

Aleksey, "Kinini mi kastediyorsunuz?" diye sordu.

1. Bilimsel araştırma amacıyla canlı hayvanlar üzerinde cerrahi deneyler yapma. (Ç.N.)

"Onu da kastettim, ama asıl *upir* hikâyesinden söz ediyordum." Aleksey soran gözlerle ona baktı. "İkinci bir bıçak darbesinin yaratığı yeniden canlandıracağını söylemek düpedüz saçmalamak olur, sanırım siz de saçma olduğunu düşünürsünüz," diye devam etti Wylie.

Aleksey, "Öyle sanırım," dedi. Bir *vurdalak*'ı iki kez bıçakladığını hatırlamıyordu; ama bir keresinde öylesine çatallı bir tahta parçası kullanmıştı ki, yaratığın kalbi kim bilir kaç yerinden delinmişti.

Wylie, Aleksey'in düşüncelerini yarıda keserek, "Saçma olduğunu kesinlikle biliyorum," dedi.

Aleksey şaşkınlığını saklamaya çalışmadan, "Nereden biliyorsunuz?" diye sordu.

Doktor ciddi bir tavırla, "Cain'in kitabında yazıyor," dedi. "Cain bu hikâyeyi duymuş ve araştırmaya karar vermiş. Deneyi üç ayrı yaratık üzerinde uygulamış. Deneylerin hiçbirinde yaratıklar canlanmamışlar."

Cain'in defterinin ne kadar işe yarar bir kaynak olduğunu ilk kez fark etti Aleksey. Bu yaratıklarla nasıl baş edeceğini tasarlarken, çoğu kez folklor kaynaklarını, büyükannesinin inanılmaz hayvanlarla ilgili masallarını düşünmüştü. Cain, hurafeleri, batıl inançları bilime dönüştürmüş ve kesin sonuçlara varmıştı. Aleksey, doğası nedeniyle kendi türünün yanında yer alması gerektiği için Kyoşa'nın onu karalamış olduğunu fark etti. Son çözümlemede Cain iyilik mi yapıyordu, kötülük mü? Bütün bilimlerde olduğu gibi, bilginin kendisi değil, ancak kullanılış tarzı iyi ya da kötü olarak tanımlanabilirdi.

Aleksey, Wylie ile kitabı konuşmak için ilk gerçek fırsatı yakalamış oldu. Sormak istediği binlerce soru vardı. İlk sorusu çok genel nitelikteydi: "Kitabın tamamını okuyup bitirdiniz mi?"

Wylie, "Okudum," diye yanıtladı. "Ve her kelimede biraz daha hayrete düştüm. Güneş ışığının –kapaktaki derinin yaratığa ait olduğunu varsayarak söylüyorum– yaratığın derisi üzerindeki etkisini bana göstermemiş olsaydınız, bütün bunları sapık bir şaka olarak yorumlardım. Ka-

paktaki sözcükler bir tür uyarı – üstelik bunun dövme olduğunu düşünüyorum."

"Dövme mi?"

"Vampirin canlı derisi yüzülmeden önce yapılmış bir dövme."

Aleksey midesinin burulduğunu hissetti. "Aman Tanrım," diye mırıldandı.

"Bu Richard Cain gerçekten tuhaf bir adam."

"Bir an onunla Dr. Lee'nin aynı kişi olduklarını sandım; ikisi de İngiliz, ikisi de bilim adamı."

Wylie, alaylı bir tavırla, "Sizler için hiç de zor değil, değil mi?" diye homurdandı.

"Neymiş o?"

"Robert Lee İngiliz değil, benim gibi İskoç."

Ondan sonra gezi grubu Baydar'a, oradan da Sivastopol'e gitti. Aleksey, gittikleri her yerde Çar'ın kaleleri, hastaneleri, tersaneleri ziyaret ederek, hatta Karadeniz Filosu'nu denetleyerek kendisini aşırı yorduğunu düşünüyordu. Öte yandan Bahçesaray'a yaklaşıyorlardı – belki de Çar gününü böyle ziyaretlerle doldurunca zaman daha çabuk geçiyor gibi geliyordu ya da en azından Bahçesaray'da neler olacağını düşünmesine fırsat kalmıyordu. Balaklava yakınlarında, Aziz Gyorgiy Manastırı'nda dua etmek için at sırtında on verst yaptı. Aleksey'in aklına Petersburg'daki Aleksandr'ın büyük-büyük-büyükbabası Petro'nun heykeli geldi – Aleksey'e göre, bu heykelin duruşu Aziz Gyorgiy'e benzetilmişti. Azizin ayağının altındaki yılan/ejder simgesinden Aleksey'in yaptığı çağrışımlar belki de gerçekleşmeye başlıyordu. Çar bu bağlantıları kesinlikle bilemezdi, ama içgüdüsel bir dürtüyle, yılanı öldüren o ünlü azizde huzur arıyordu.

Albay Salomka, Çar'ın gittiği manastırdan söz edince Dr. Wylie, "Siz söylemeden ben söyleyeyim," diye atılmıştı, "benim ülkemin koruyucu azizi Aziz Andrew'dur. Aziz Gyorgiy (Aziz George) İngilizlerin azizidir."

Aleksey gülümsemişti, o iki ülkenin azizlerini de bilmiyordu zaten. Cain İngiliz'di ve –kendi, çağdaş yöntemiyle– insanlığı tehdit eden canavarlarla savaşıyordu. Belki bu yalnızca rastlantıydı, yine de Aleksey, sonunda Richard Cain'le tanışacak olursa kimin tarafını tutacağını merak ediyordu.

Ertesi gün yine birtakım yorucu ziyaretlerden sonra Çar arabayla yola devam etmeye karar verdi ve Bahçesaray yolculuğunun bu son ayağını arabada uyuyarak geçirdi. Bahçesaray'a akşamüstü geç vakit vardılar. Aleksandr o saatte bile görevini yerine getirmeyi ihmal etmedi. Kırım Hanlığı'nın eski sarayını, hamamları, son olarak da camiyi ziyaret etti. Müftü, Çar'ın uzun ömürlü olması için yapılan duaya imamlık etti. Aleksandr da bu törene katıldı, ama kendi ülkesininkinden başka bir dini destekliyormuş gibi görünmemek için duayı bir paravanın arkasından izledi.

Camiden çıktıklarında karanlık bastırmaya başlıyordu. İşte Bahçesaray'a gelmişlerdi, *vurdalak*'ın intikam saati gelip çatmıştı. Aleksey'in tetikte olması gerekiyordu. Neyse ki, Çar doğruca kalacağı yere gidip odasına çekildi. Wylie, Majesteleri'nin kendini pek iyi hissetmediğini, ama buna sadece son birkaç günlük yorgunluğun neden olduğunu söyledi.

Aleksey kaldıkları handaki yerlilerden birine Çufutkale'yi sordu. Adam bir şey anlatmadı, sadece doğuya doğru giden yolu işaret etti. Yarımadanın güney kıyılarını koruyan dağların eteklerindeydiler, ama dik, kireçtaşı yamaçlar daha buradan bile biraz uzaktaki bir noktanın görülemeyeceği kadar dönemeçli bir kanyon oluşturmuşlardı; Kyoşa'nın gideceklerini söylediği başkentin görünmesi ise olanaksızdı.

Ama batmakta olan güneşin son ışıkları, Bahçesaray'ın çok daha yıkanlarında, saraya bakan kayalıktaki bir şeyi aydınlattı. Bu, yağmurun ve rüzgârın yüzlerce yıldır aşındırarak biçimlendirdiği doğal bir oluşumdu, ama Aleksey, Çar'ın uyuduğu yere bakmakta olan bir insan suratı görü-

yordu orada – taştan oluşmuş devasa bir kafatası.

Aleksey'in düşünceleri yeniden Golgota'ya yöneldi.

* * *

Bu, alışılmadık, tedirgin edici bir histi. Rüzgâra karşı Răzbunarea'nın pruvasında, paltosuna sarınmış olarak duran siyah figür, gözleri sımsıkı kapalı olduğu halde denize ve ötesindeki kıyıya bakıyordu.

Genellikle bir cevap sezgisi olurdu; tıpkı bir subayın ere komut verdiği zaman aldığı cevap gibi, ara ara kulağına "Evet efendim!" sesi geliyordu; iradesiyle yönlendirdiği zihinden de bir tür karşılık alması doğaldı. Kendisinin o karşılığı algılaması gerekmiyordu, tıpkı –disiplinli bir orduda emirlere uyulacağını bilen– subayın erin cevabını duyması gerekmediği gibi, yine de bunu algılamak içini rahatlatıyordu.

Ama bu melezle hiçbir şey olmazdı. Bu gece o... Beethoven'di. Bu benzetmeye gülümsedi. Yapması gereken şey, tuşlara basan parmaklarının çıkardığı sesleri duyamadığı halde piyano çalmaya benziyordu – kendi durumu daha da kötüydü, parmak uçlarıyla tuşları bile hissedemiyordu. Yine de parmaklarıyla ne yapması gerektiğini biliyordu. Daha önce bin kez tekrarladığından hareketleri ezberlemişti artık. İradesinin buyruğunu yerine getirmek için tuşları hissetmesine ya da tellerin titreşimini duymasına ihtiyacı yoktu. Subayın da, kendi verdiği emrin sonucunda yere serilmiş ölüleri görmek için dürbünle bakmaya ihtiyacı olmazdı.

Yaptığı işin onayı gelecekti, ama hemen değil. Beethoven duyamasa bile, başını çevirip dinleyici kalabalığının alkışlarını görebilirdi. Onun alkış yağmuru, dağlardan inip stepleri geçerek, içinde tek yükü olan uzun sandıkla Răzbunarea'nın yanına gelen bir araba biçiminde olacaktı.

Bütün iradesini iki yalın sözcükte odakladı: Çufutkale.

* * *

Aleksandr umutsuzca içini çekerek uyandı. Altındaki yatak sallanmıyordu. Bir gemideydi, ama şimdi yeniden karaya çıkmıştı. Bir konuşma geçmişti, ama sadece bir kişi konuşmuştu. Aleksandr adamın dediklerini açık seçik duymuştu, ama kendisi ne zaman cevap verse, sözleri sağır kulaklara çarpmıştı.

Bir rüyaydı bu. Aleksandr rüya olduğunu uyandıktan birkaç saniye sonra fark etti, şimdi iyice anımsıyordu. Rüya kesinlik kazandıkça, rüyada olanların ayrıntıları da solup kayboluyordu. Bir geminin güvertesinde durmuştu – belki güvertenin üzerinde bile değildi. Ayaklarının altında dalgaların teknenin bordasına vurduğunu görmüştü. Güverteyle aynı düzeydeydi, ama denizin üzerinde havada duruyordu.

Aleksandr'ınkine benzeyen hafifçe bombeli, pürüzsüz alnıyla kontrast oluşturan kalın kaşlı, kalın bıyıklı, uzun boylu adamı görür görmez tanımıştı. Ama adamı tanıdığı halde, nereden tanıdığını çıkaramamıştı. Belki Aleksandr'ın çocukluğunda sık sık ziyarete gelen, ama yıllardır görmediği bir aile dostuydu.

Adam ona bir yere gitmesini söylüyordu. Nereye gideceğini açık seçik söylemişti, ama Aleksandr şimdi unutmuştu oranın adını. Kendisi sürekli olarak "Evet" ya da "Anlıyorum" veya "Giderim" diyordu. Aleksandr oraya gitmeyi istiyordu, hem de çok istiyordu, ama gideceğini ne kadar ısrarla söylerse söylesin, karşısındaki duymamıştı. Şimdi de o yolculuğu yapmaya niyetliydi, ama nereye gideceğini hatırlayamıyordu.

Rüya, rüyalarda sık sık olduğu gibi –en azından Aleksandr'ınkiler gibi– onun boşluğa düşmesiyle sona ermişti. Onu dalgaların üzerinde havada tutan irade gücü her ne idiyse bir anda kesilmiş, Aleksandr'ın gövdesi aşağı inerken midesi yukarı kalkmıştı. Aleksandr uzanıp teknenin tahta küpeştesine tutunmuştu, birkaç dakikalık ölüm kalım sürecinde o küpeşteye asılırken dalgalar ayaklarına

çarpıyordu. Az önce konuştuğu adam onu kurtarmak için en ufak bir hareket yapmamıştı. Küpeşteyi sıkıca tutarak tekne sarsılırken dengesini korumasını sağlayan eli, Aleksandr'ın elinden sadece birkaç santim ötedeydi; ama adam Çar'ı kurtarmak için kılını bile kıpırdatmamıştı.

Sonra Aleksandr'ın parmakları kaymaya başlamış, kolları iki yana açılarak sırtüstü suya yuvarlanmıştı. Suya gömülmeden önceki son saniyelerde, akla gelebilecek en tuhaf, en aykırı şeyi algılamıştı. Az sonra kendini unutup gideceği sulara doğru düşerken peşinden bir ejderha geliyormuş – gözleri koyu yeşil zümrütten, gövdesi altından olan ejderha, dalgalar Aleksandr'ı yutmak üzereyken kıpkırmızı çatal dilini ona doğru uzatıyormuş.

Sonra uyanmış ve rüyanın hatırlaması gereken tek noktası tamamen aklından silinmiş. Bir süre gözlerini karanlığa dikerek yatmış ve uyumanın tek kurtuluş yolu olduğunu fark etmiş. Uykunun belleğini tazeleyeceğini ve rüyadaki dehşeti yok edeceğini ummuş.

Öyle de olmuş, ama saatlerce gözüne uyku girmemiş.

Bir esinti Aleksey'i uyandırdı. Uyumaya hiç niyeti yoktu, ama dayanamamış, uyuyakalmıştı. Daha gözlerini açmasına fırsat kalmadan bir haykırışla irkildi:

"Diebich!"

Çar geceliğiyle fırlamış, horoz gibi şişinerek başını çeviriyor ve kurmay başkanına sesleniyordu. Rahatsız bir pozda koltuğa serilmiş olan Aleksey'i fark etmemiş gibi görünüyordu.

Yeniden, "Diebich!" diye haykırdı.

Baron salonun karşı tarafındaki odasından çıktı. Gömleğini giymeye çalışıyordu, ama alt tarafında hâlâ uzun don vardı. Anlaşılan, efendisi ilk seslendiğinde onun karşısına giyinip de çıkmayı düşünmüş, ama ikinci haykırış üzerine giyinmeye bakmadan fırlamıştı.

Aleksandr, "Diebich, bugün Çufutkale'ye gideceğiz," dedi.

"Çufutkale mi Majesteleri?"

"Evet. Nerede olduğunu biliyorsun."

Diebich daha da telaşlanarak, "Tabii," dedi.

"Öyleyse geziyi planla."

"Evet, Majesteleri," sonra, "Neden, Majesteleri?"

Aleksandr öfkeyle, "Neden mi?" diye sordu. Aleksey onun gerçekten öfkelenmeyip sadece öyleymiş gibi göründüğü izlenimini edindi, ama Diebich bunu anlamadı. "Çünkü ben sizin Çarınızım."

Aleksandr odasına gitmek için dönünce Aleksey'i fark etti. Dile getirilmese de, aynı soru –"Neden?"– Aleksey'in de aklına takılmıştı. Aleksandr bunu tahmin etmiş olmalı ki, gözlerini kaçırıp odasına girdi.

Büyük kayadaki taş kafatasının bakışları altında, Bahçesaray'dan at sırtında yola çıktılar. Yol kentten çıkarken birkaç verst düz arazideydi, ama sonra yokuşa sarmaya başladı. Yol –eğer buna yol denilebilirse– sağda dağı sarmalıyor, solda ise sert yamaçlar vadiye kadar iniyordu. İleride, vadinin karşı tarafında aynı şekilde geçit vermeyen bir başka tepe yükseliyordu. Vadinin çevresi görece düzlüktü, orada burada içler acısı bir yoksulluğu yansıtan Çingene obaları yer alıyordu. Aleksey, Çar'ın onlar hakkında bilgi almak üzere obalara uğrayıp uğramayacağını merak ediyordu; oysa Çar aklını hedefine varmaya öylesine takmıştı ki, gözü başka hiçbir şey görmüyordu. Grubun geri kalanları da bu sefalete bulaşmadan geçip giderek daralan dağ geçidine doğru yol aldıklarına seviniyorlardı.

Aleksey boynunu dimdik tutarak üstlerinde yükselen dağların tepelerini gözlüyordu. Yamaçlar dik olmakla birlikte, en tepedeki sarp kayalıkların yakınına kadar ağaçlıktı. O kayalıklarda çok az bitki kök salabilirdi. Çok sayıda mağara göze çarpıyordu, ama içlerinde kimse yaşamıyormuş gibi görünüyordu. Aleksey'in asker yanı, bu bölgeden ürktü. Arkalarında ancak bir verst, önlerinde on-

dan da az açıklık vardı ve iki yanda dik yamaçlar yükseliyordu. Onları yukardan gözleyecek olanlara çok kolay bir hedef durumundaydılar.

Birden Albay Salomka seslendi ve solda, vadinin karşı tarafındaki tepelerin üstünü işaret etti. Orada, ağaçların arasından başkenti ilk kez gördüler. Şehir hâlâ uzaktaydı, ama insan elinden çıkma yapıların düz kenarlarının, doğanın çok daha zarif kavisleriyle birleştiği görülebiliyordu. Yamacı çıkmaya devam ettiler, ağaçlar seyrekleşerek şehri daha iyi görmelerini sağladı.

Vadinin başına geldiklerinde patika neredeyse iki kat genişleyerek sola kıvrıldı ve kendilerini Çufutkale'ye çıkan son yamacın eteğinde buldular. Burada toprak tabakası, ağaç yetişmesine elvermeyecek kadar inceydi, yamaç tepedeki kayalılara kadar seyrek otlarla kaplıydı, yer yer de çalılıklar vardı. Bu noktada attan inip yolun geri kalanını yürüyerek aşmak zorundaydılar. Kentin girişi, kayalığın doğal bir yarığıydı, bu yarık sonradan –kayalığın yerini alan– taş duvarla tahkim edilmişti, bu duvardaki dar bir kapı şehre geçit veriyordu. Aleksey'in her iki yanda gördüğü kadarıyla, yamaçta başka hiçbir yarık yoktu. Duvardaki o ağır kapı kapanırsa, kanadı olmayan hiçbir yaratık kapının ardındaki platoya ulaşamazdı.

Kapıdan geçince, kısa bir yol onları duvardan daha yüksek bir düzeye, oradan da kentin içine götürdü. Gördükleri uygarlık karşısında hepsi şaşırdı. Orada yaşayan Karaimlerin –vadide yanlarından geçtikleri Çingenelerin aksine– rahat ve çok düzenli bir hayatı vardı. İnsanlar –en azından erkekler; çünkü kadınlar evde kalmak zorundaymış gibi görünüyordu– Çar'ı heyecanla, biraz da sevgiyle karşıladılar. Bu insanların töreleri tuhaf olabilirdi, ama Aleksey, şimdilik Aleksandr için bir tehlike göremiyordu. Burada, vadidekinden çok daha rahattı içi. Bunun en büyük nedeni de, öğle vaktinde olmalarıydı. Başkent, millerce uzanan bir arazinin en yüksek noktasıydı – üzerine hiçbir şeyin gölgesi düşmüyordu. Bu nedenle, Çar'a karşı harekete geçecek bir şey, bu dünyaya ait olacaktı.

Karaim reisi Aleksandr'la çay içtikten sonra ona eşlerini ve çocuklarını tanıştırdı. Kadınların hepsi çok güzeldi; ama onların –neredeyse hiç kanları yokmuş gibi– solgun görüntüleri Aleksey'i tedirgin etti. Kadınları eve kapatan bir Yahudi töresi miydi; yoksa onları güneşten korumanın daha önemli bir nedeni mi vardı? Burası bir erkekler ve vampir eşler kenti miydi? Böyle bir şey olamazdı. Aleksey havayı kokladı. Kyoşa'yı tanımasını sağlayan ve onun gibi yaratıkların hepsinde var olmasını beklediği o kokuyu alamadı.

Çar, kendisini gezdirdikleri okulu görünce daha da çok etkilendi. Şehirdeki bütün çocukların okula gittiğini söylediler. O da Rusya'daki bütün çocukların okula gitmesini arzuladığını söyledi; ama Aleksey Çar'ın tahta geçtiğinden beri buna benzer istekleri dile getirdiğini anımsadı. Hiçbiri sonuç vermemişti.

Başkentin bir bölümü kesme taşlardan yapılmıştı; bir bölümü ise mevcut mağaraların insan eliyle biçimlendirilmesiyle ortaya çıkmıştı. Bu evler hakkında, belki çok tepede yel almalarından ve camsız pencereleri yüzünden cereyana açık olmalarından başka söylenecek olumsuz bir şey yoktu. Çar'a anlatıldığına göre, mağaralarda çok az insan eli değmiş ilk yerleşimin tarihçesi binlerce yıl önceye uzanıyordu. Oralarda artık pek oturan yoktu; ama yine de Aleksandr o evleri görmek istedi ve Aleksandr şehrin kalabalık merkezinden daha vahşi çevrelerine doğru yola çıkarken –Aleksey, Wylie, Salomka, rehber olarak da birkaç yerliden oluşan– bir grup da ona eşlik etti.

Çok geçmeden yaylanın öteki tarafına vardılar; Aleksey aşağı bakınca, buraya gelirken çıktıları dağ geçidinden daha da ürkütücü bir geçit gördü. Burada da Aleksey'in boyunun yaklaşık üç-dört katı yüksekliğinde sarp bir uçurum vardı; yar Aleksey'in durduğu yerden dikine aşağı iniyor, sonra birdenbire en az kırk beş derecelik açı yapan bir yamaca dönüşüyordu. Burada öteki taraftan daha az ağaç vardı; Aleksey herhangi bir patika da göremedi. Geldikleri vadiden daha geniş olan karşı vadide de

benzer bir uçurum benzer bir platoya yükseliyordu – ama burada daha az mağara vardı. Batı tarafında uzaktan bir küme ev görünüyordu. Aleksey tam olarak nerede bulunduklarını kestiremedi; ama görünen yer Bahçesaray değildi; en azından Bahçesaray'ın kendilerinin yola çıktığı tarafı değildi, belki şehir dışındaki bir çiftlik olabilirdi.

Geldikleri yer kayalıktı ve buradaki mağaralar, orada yaşayanların daha az gelişmiş bir evrede olduklarını gösteriyordu. Bazı mağaralardaki kayalar insan eli değdiğine işaret eden biçimde düz kenarlıydı; ama çoğu Tanrı'nın düz çizgi gibi çok dünyevi ve sıradan şeyleri küçümsemesi sonucunda tamamen O'nun ilk yarattığı durumdaydı. Bu mağaralar insanlar tarafından inşa edilmemiş olmakla beraber, buralarda insanların yaşamış olduğu kesindi. Gruptakiler aşağı doğru tünel gibi inen mağaralardan birinin içine girdiler; duvarların yazı ve resimlerle kaplı olduğunu gördüler. Onlarla beraber gelen yerli, bu yazılarla resimlerin Ortaçağ'dan kalma olduğunu söyledi, bundan kuşkulanmak Aleksey'in aklından geçmedi. Mağaranın dibindeki dehliz karanlığa doğru uzanıyordu. Hiç kimse o kadar ileriye gitmeyi göze alamadı; yüzeye çıktılar.

Albay Salomka, "Çok geçmeden yola çıkmalıyız, Majesteleri," dedi.

Aleksandr, "Evet, evet. Sadece son bir kez manzaraya bakalım," diye cevap verdi.

Çar sarp vadi yamacına doğru birkaç adım ilerleyince, Aleksey, Dr. Wylie'nin yanına gitti. O ana kadar bir tehlike –dikkat çekecek bir şey– olmamıştı; yine de Aleksey bu eski çağlardan kalma yerden şehre döndükleri zaman sevinecekti. Şimdi yola çıksalar bile daha birkaç saat güvenli bir yere varamazlardı; Aleksey, Kyoşa'nın ne olacaksa orada olacak dediğini hatırlamadan edemedi.

Wylie, "Memleketimi anımsattı," dedi.

Aleksey Doktor'un neden söz ettiğini anlamak için gözlerini Çar'dan ona doğru çevirdi. Wylie o kayalık arazide can bulmuş otlarla çalıların arasındaki kurumuş bir devedikenini koparıp almıştı.

Doktor, "Önemsiz bir bitki, ama memleketten bu kadar uzakta İskoçya'ya özgü bir çiçeği görmek çok hoşuma gitti," dedi.

Aleksey, "Burası ilkbaharda daha da güzel olur," diye yorum yaptı.

Wylie, "Mutlaka öyledir," dediyse de, aklına takılan başka bir şey olduğu belliydi. "Biliyorsunuz, sizin şu Cain denilen adamın İngiliz olduğunu varsayıyoruz. İngilizce konuştuğu kesin, ama pekâlâ İskoç, İrlandalı – hatta Amerikalı olabilir."

"Adından anlayamaz mısınız?"

"O konuda uzman değilim, ama adından bir yere varacağımızı sanmıyorum. Eğer kökenlerini..."

"Majesteleri!" Seslenen Albay Salomka'ydı. Hemen ardından yeniden seslendi. "Majesteleri!"

Aleksey'le Wylie dönüp baktılar, ama daha birkaç saniye önce durduğu yerde şimdi Çar'dan iz yoktu. Oraya koşup aşağıya, vadi tabanına baktılar, görünürde hiçbir şey yoktu. Çar düşmüş ya da biri onu kaçırmış olsa, o geniş düzlükte onu görmemeleri olanaksızdı. Ama gidebileceği başka bir yer de yoktu. Onlara görünmeden ne kendi başına ne de zorla tepenin öteki yanına geçemezdi, öyle olması için ancak sihir gücüyle görünmez olmalıydı. Aleksey'in aklı buna yatmıyordu. Onun aklına çok daha gerçekçi bir olasılık geldi.

Yüzüstü yere uzandı, uçurumun kenarından göze alabileceği kadar aşağıya sarkmak için kendini ileriye çekti. Aradığını da hemen buldu. Kireçtaşı uçurumun düz, dik cephesi mağara ağızlarıyla çiçekbozuğu görünümündeydi – boydan boya düzinelerle mağara vardı. Aleksey'in neredeyse elini uzatsa değeceği kadar yukarda üç-dört mağara ağzı görülüyordu.

Aleksey hemen ayağa fırladı, çevresine bakındı. Durduğu noktanın –az önce de Çar'ın durduğu yerin– hemen sağında, Aleksey'in biraz aşağı inmesini sağlayabilecek genişlikte bir yarık vardı. Bunu yapmak tehlikeliydi, ama Aleksey az sonra uçurumun cephesi üzerinde duru-

yordu. Cepheyi enlemesine kesen dar bir çıkıntı, yakındaki mağara ağızlarına ulaşmayı sağlıyordu. Çar bunlardan birinin içine sürüklenmiş olabilirdi.

Aleksey uçurumun başında duran iki adama, "Çar mağaralarda!" diye haykırdı.

Salomka, "Ne?" dedi.

Wylie, "Hemen yardım getirin," dedi. "Bir arama ekibine ihtiyacımız var."

Salomka kentin olduğu tarafa doğru koştu.

Aleksey, mağara ağızlarına bakıp hangisini seçmek gerektiğini düşünürken, "Kaybedecek zamanımız yok," dedi. Sonra aklına bir şey geldi; çok zayıf bir olasılıktı bu, ama tek şansları da oydu. "Wylie," diye seslendi. "Kitap yanınızda mı? Cain'in defteri."

Doktor, "Tabii yanımda, işte burada," diyerek sırt çantasını işaret etti.

"Hemen çıkarıp güneşe tutun."

"Ne? Niçin?" Doktor, Aleksey'in dediklerini sorgularken, bir yandan da uyguluyordu; çantayı omzundan indirdi, hâlâ Aleksey'in adının baş harfleri yazılı kâğıda sarılı olan kitabı çıkardı.

Aleksey, "Güneşe tutun," dedi. "Hemen."

Doktor kâğıdı açtı, Aleksey kitaptan duman çıktığını gördü. Çürümüş derinin o pis kokusunu duyamadı, ama Wylie'nin kokuyu aldığı anda renginin attığını gördü.

Başka bir şey daha oldu.

Deri güneş ışınlarının altında kabarıp yanmaya başlayınca, Aleksey'in sağındaki mağara ağızlarından birinde, ta derinlerden gelen bir çığlık yankılandı. Sesin yorulmuş, tükenmiş bir tonu vardı; yine de mağaraların derinlerinden dışarıya ulaşacak kadar güçlüydü. Wylie de sesi net olarak duydu.

Alerksey, "Kitabın üzerini kapatın!" diye bağırdı.

Wylie, kitabın üzerini örttüğü anda çığlık da kesildi. Birkaç saniye beklediler.

Aleksey, "Hadi, bir daha," dedi. Wylie kitabın kapağını yeniden güneşe tuttu, aynı mağaradan aynı çığlık yüksel-

di, bu kez daha yüksek sesle haykırmıştı, ama daha bitkin bir tonu vardı. Wylie hemen paket kâğıdını kitabın üstüne çekti, çığlık kesilince Aleksey içinin rahatladığını hissetti.

Aleksey, "Bunun ne anlama geldiğini biliyor musunuz?" diye sordu. Doktor, kesinlikle anlamış olmasına karşın cevap vermedi. Aleksey ne olduğunu söyledi. "O orada; o derinin alındığı *vurdalak* içeride, hâlâ canlı, deri artık kendi üzerinde olmadığı halde hâlâ acı duyuyor." Aleksey yumruğunu o kesik parmaklara indirdiğini anımsadı ve dünyanın neresinde olursa olsun Kyoşa'nın o acıyı duymuş olduğunu anladı.

Wylie, "Öyle olmalı," diye fısıldadı.

Aleksey, "Ve o yaratık neredeyse," diye sürdürdü sözünü, "Cain de orada, Çar da orada. Ben oraya giriyorum."

Wylie, "Onları bulamazsınız," dedi. "Mağaraları birbirini bağlayan dehliz sistemi çok büyük."

Aleksey, "Siz deriyi güneşe tutmaya devam edin," dedi. "Yarım dakikada bir tutun, sonra geri çekin ki deri yeniden büyüsün. Ben o sesi izleyerek kaynağını bulurum."

Wylie dehşet içinde ona baktı, yine de kabul ettiğini gösteren bir tarzda başını salladı. Aleksey elini şöyle bir sallayarak ona veda edip mağaranın ağzından içeriye kaydı. Mağara onun ayakta durabileceği kadar yüksekti. Aleksey kayalık zeminde birkaç adım attıktan sonra kendi sırt çantasına uzandı. Çantada birkaç mum vardı. Aleksey mumlardan birini yaktı, gideceği yolu aramak için mumu yukarı kaldırdı.

Ön tarafında bir yerlerden aynı çığlık yankılandı, birbirine yakın duvarlar sesi daha da büyütüyordu. Çığlık hemen kesildi. Doktor Wylie kendisine söylenileni yapıyordu.

18

Dehliz birkaç yerde çatallaşarak yollara ayrıldı, Aleksey her yol ayrımında duruyor, uçurumun tepesindeki Wylie'nin, ileride bir yerde tutsak olan yaratığın derisini yeniden güneşe tutmasını ve çığlığın kendisine doğru yolu göstermesini bekliyordu. Tahmin edebildiği kadarıyla güneybatı yönünde, başkentin merkezine doğru ilerliyordu; çok geçmeden şehrin altına gelmiş olacaktı; ama eğim çok dikti, o yüzden çok derine indiğini biliyordu.

Aleksey daha fazla ilerlemeden, labirentte ilerlemek için kendince bir yöntemi olmasına karşın, geri dönerken ona mağaranın çıkışını gösterecek bir çığlık olmayacağını fark etti. Dönüş yolu büyük ölçüde kolay olacaktı –geldiği yollardan yukarıya doğru yürüyecekti– ancak birkaç sapakta yolunu şaşırabilirdi; o yüzden bıçağını çıkarıp gitmesi gereken yönü kayanın üzerine işaretledi. Dönerken bu işaretleri bulmak için dua ediyordu, özellikle hızla kaçması gerekirse, bu zor olabilirdi.

Kokuyu, *vurdalak* kokusunu ilk aldığında –yarımşar dakika aralıklı çığlıkları saat gibi hesaplayarak– yola çıkalı yaklaşık on dakika olmuştu. Bu, Kyoşa'nın kokusunun eşi değildi, üstelik çok daha keskindi – demek ki ileride pek çok vampir vardı. Aleksey, Opriçniklerle ilk karşılaştığı zaman bu kokuyu fark etmemişti, ama koku o zaman da olmalıydı. O sırada Moskova'ya sinmiş olan ölüm ko-

kusu, öteki kokuyu gizlemişti herhalde. Az sonra Aleksey mağaraların aydınlanmaya başladığına dikkat etti – bu, güneş ışığı değil, mum ve lambaların aydınlığıydı. Kendi mumunu söndürüp çantasına kaldırdı. Artık iki eli de boştu. İki elinde de, biri çelik, diğeri tahtadan birer kılıç vardı; çelik olan Cain için, tahta kılıç ise onun kurbanları içindi. Ceketinin içinde bir de tabanca vardı, ama ellerinde kılıcın sertliğini duymak ona daha büyük bir korunma duygusu veriyordu.

İlerideki bir köşenin arkasında, duvarda asılı bir lamba olduğunu gösteren daire biçiminde bir parıltının kenarı görünüyordu. Yine bir çığlık duyuldu, ama ses bir sonraki bölmede olamayacak kadar uzaktan geliyordu.

Aleksey köşeyi döndü. Dehliz genişledi; yanda bir bölüm demir parmaklıkla bölünmüştü. Kapısında büyük bir kilit vardı. Hapishane hücresine benziyordu. Bu gereksiz bir benzetmeydi – orası gerçekten hapishane hücresiydi. Aleksey bir adım atıp içeriye baktı. Hücre boştu. Mağaranın doğal yapısında, yeni işlevine uydurulmak için fazla değişiklik yapılmamıştı. Taş duvarlar hâlâ pürüzlü ve sivri çıkıntılarla kaplıydı. Duvarların neredeyse sivri bir uç gibi daralarak birleştiği dip kısımda tahtadan çukur bir leğen duruyordu. İçinde bir şey yoktu, ama yanlarındaki kan lekeleri, ne amaçla kullanıldığını gösteriyordu. Aleksey daha önemli bir şey olup olmadığını görmek için biraz daha yaklaştı, yüzü neredeyse demir parmaklığa değiyordu. Wylie gerekli işkenceyi yine uygulayınca ileriden yeni bir çığlık duyuldu.

Hücrenin içinde telaşlı bir hareket oldu. Aleksey yaratığın nereden geldiğini görmedi, ama bir anda yüzü, kendi yüzünün yakınına geldi; sivri dişleri görünüyordu. Parmaklıkların arasından bir el uzandı, Aleksey'in başının arkasından bastırarak onu içeri çekmeye çalıştı. Aleksey kurtulmak için debelendi ve bunu hemen başardı. Yaratık çok güçsüzdü – açlıktan bitkindi. Gerileyerek hücrenin ortasına gidip bağdaş kurdu, suratı asıktı. İçler acısı bir insan müsveddesiydi, yine de –her *vurdalak* gibi– insan

görünümündeydi. Aynı açlığı çeken bir insan olsa o da aynı şekilde çökerdi. Yaratığın üzerindeki giysiler pislik içinde paçavralardı. Kolları bacakları sopa kadar inceydi; dudaklarıyla dişetleri geri çekilmiş, onu bir insandan ayıran tek özelliğini – sivri dişlerini ortaya çıkarmıştı. Sağlıklı bir *vurdalak*, bu dişleri karizmatik bir gülümsemeyle gizleyebilir ve ölümlüler arasında fark edilmeden dolaşabilirdi; oysa bu yaratığın dudaklarında ağzını kapatıp dişleri örtecek kadar et kalmamıştı.

O şey –Aleksey bunu da öteki vampirler gibi kişi olarak düşünmesi gerektiğini biliyordu, ama kişi kavramı bu şeye uymuyordu– birkaç saniye Aleksey'i süzdükten sonra sinsice süzülerek mağaranın duvarına doğru gitti, kollarını taşın yarıklarına gömerek yattı. Tamamen gözden kaybolmadı, ama Aleksey onun o tarafa gittiğini gördüğü için nerede olduğunu kestirebiliyordu. Aleksey hücreye ilk baktığında da böyle gizlenmiş, loş ışıkta solgun renginden ayırt edilemeyen taş duvarlarla kendini kamufle etmiş olmalıydı. Aleksey aynı gizlenme becerisini yıllar önce de görmüştü.

Aleksey yoluna devam etti. Dehliz sağa kıvrıldı. Metronom gibi düzenli aralıklarla gelen çığlığı duydu yine. Geçit bir başka küçük mağaraya açılıyordu. Burada demir parmaklık yoktu; yaratık duvara kelepçelenmiş, kollarından sarkıtılmıştı, ayakları da tekme atmasını önlemek için bağlanmıştı. Kelepçe demiri bir insana takılacak kelepçelerinkinden iki kat kalındı; anlaşılan –Aleksey gibi– Cain de *vurdalak*'ların insanüstü kuvvetinin farkındaydı. Bu seferki iyi beslenmiş gibi görünüyordu. Göğsüne düşmüş başını kaldırdı, gözlerini Aleksey'e dikti. Gözlerinde, Aleksey'in her vampirde olabileceğini bildiği zekâ ve kötülük parıltısı vardı. Sanki konuşacak gibiydi, ama hiçbir şey söylemedi.

Vurdalak'ın yanındaki duvarda, göğüs hizasında, çevreyi aydınlatan mum ışığından daha parlak, ufak bir ışık lekesi vardı. Aleksey ışığın nereden geldiğini izledi ve mağaranın karşı tarafında, tepede bir yerde, içeriye güneş

ışığının girdiği bir delik olduğunu gördü. Aleksey, Çufutkale'nin altında, çok derinde olmalarına karşın, uçurum cephesinin iç tarafına yakın bir yere kadar yürümüş olduğunu anladı. Cain'in tarif ettiği deneylerden bazılarını yapabilmek için güneş ışığına ihtiyacı vardı, bu mağaralar da –konumlarından dolayı– aydınlık ve karanlığı kusursuz bir biçimde dengeleyecek yapıdaydılar. Uçurum, özenilecek bir bahçe gibi, güneye bakıyor ve her gün güneş ışığını azami derecede alıyordu.

Aleksey döndü, zincirlenmiş vampire baktı. Taş duvara tebeşirle çizgiler çizilmişti. Çizgiler çıplak gövdenin bir tarafında başlıyor, arkasından geçip öteki yanında yeniden ortaya çıkıyordu. Her çizginin sonunda bir yazı vardı. Aleksey, *vurdalak*'ın en ufak bir hareket alanına girmemeye dikkat ederek yazılara daha yakından baktı. Bu, bir tarihler listesiydi. Vampirin gövdesinin karşısına gelen her çizginin yanına bir tarih düşülmüştü. Aleksey, güneş ışığının tam o günün tarihinin –30 Ekim'in– üzerine düştüğünü fark etti.

Bir anda ne olduğunu anladı. Bu hem saati, hem tarihi gösteren bir güneş saatiydi. Sonbahar kışa dönünce güneş ufukta giderek alçalacak ve güneş ışını duvarın yukarısına doğru yükselecekti. Işık, gün boyunca o günkü tebeşir çizgisini izleyip batıdan doğuya doğru hareket ederek *vurdalak*'ın gövdesinin üzerinden geçecekti. Vampirin vücudunda yara izi yoktu, ama iz olmayışı, güneşin her gün gökyüzünün o kesimini –belki?– beş saatte geçmesi ve o süre içinde vampirin göğsünü ya da karnını ağır ağır yakması sonucunda acı duymadığı anlamına gelmiyordu. Yanık yer kendini onaracak, ama günün geceyi izlemesi kadar kaçınılmaz biçimde ertesi sabah işkence yeniden başlayacaktı.

Aleksey, bir zamanlar kendisinin bir vampirden – ve kendini vampir gibi gösteren bir adamdan kaçmak için yaptığı hileyi anımsadı. Bu hile, Moskova'daki bir evin panjurlu penceresinden sızan güneş ışığının gün ilerledikçe odada yer değiştirmesi ve sonuçta vampirleri bir köşe-

de kıstırmasıydı. Vampirler o sefer kaçmayı başarmışlardı, ama bu yaratığın kaçması olanaksızdı. Öyle olduğu halde, Aleksey, kendi düşünce mekanizmasının Cain'inkine ne kadar yakın olduğunu sezerek ürperdi.

Tekrar vampirin suratına baktı. Hâlâ Aleksey'e bakıyor, ama konuşmuyordu. Başının üzerine başka bir şey yazılmıştı. Aleksey bir adı yaklaştı; hâlâ ürküyordu, ama bir yandan da yazıyı görmeye can atıyordu. Yazı Latin alfabesiyle yazılmıştı, ama oradaki isim hemen hemen bütün dillerde aynıydı. Pis bir şakaydı bu: Prometheus.

Esprinin en tatsız yanı ise, Aleksey'in bunu anlamasıydı: Zeus'un cezalandırdığı Prometheus bir kayaya zincirlenir; her gün bir akbaba gelip Prometheus'un karaciğerini yer, ama ciğer gece yeniden büyüyerek ertesi gün akbabaya yem olmaya hazırlanır. Aleksey'le Cain'in düşünme tarzlarının bir kez daha örtüştüğü anlaşılıyordu.

Çığlık ileride yineleniyordu. Aleksey, keşke Wylie'yi durdurmanın, artık rehber olarak siren çığlığına ihtiyacı kalmadığını haber vermenin bir yolu olsa diye düşünüyordu. Ama Wylie çığlıklara gerek kalmadığını bilemezdi ve yolunu bulduğundan emin olmadan da Aleksey'i mağaraların sessiz karanlığında bırakmak riskini göze alamazdı. Aleksey, İason gibi yanında sirenlerin sesini lir çalarak bastıran bir Orpheus ya da Odysseus'un denizcileri gibi kulaklarına tıkayacak balmumu olmasını çok isterdi.

Bir sonraki mağara yine hücrelere bölünmüştü – bu sefer iki hücre vardı. Birincisinde tek başına bir *vurdalak* oturuyordu. Onun sırtında da partal paçavralar vardı ve bir deri bir kemik kalmış gibi görünüyordu. İkinci hücreyle arasında taş bölme değil, yalnızca parmaklık vardı; böylece isterse komşusuyla konuşabilirdi. Ama öyle yapmıyordu. Aleksey geçerken *vurdalak* başını kaldırıp bakmadı bile. Öteki hücrede iki tutsak vardı – bir erkek, bir dişi *vurdalak*. Aleksey o güne kadar hiç dişi vampirle karşılaşmamıştı, ama öyle bir yaratığın olmayacağını düşünmesi için bir neden de yoktu. Mağaranın dibinde hiç beklenmedik bir sevgiyle birbirine sarılmış olan bu ikisi çırıl-

çıplaktı. Dişinin saçları uzun ve dağınıktı, edep yerlerini neredeyse tamamen örtüyordu.

Aleksey her iki hücrenin zemininde de –çürük bir patates, bir zeytin çekirdeği gibi– meyve ve sebze artıkları gördü. Galiba Cain, vampirlerin insan kanı kadar zengin olmayan besinlerle de yaşayıp yaşayamayacaklarını öğrenmeye çalışıyordu. Çok soylu bir amaçtı bu, ama eğer mümkün olsaydı yaratıklar bunu yıllar önce denemezler miydi?

Aleksey yürümeye devam etti. Dehliz önce darlaştı, sonra genişledi. Aleksey, Aziz Vasiliy Katedrali'nin şapelleri arasındaki loş geçitleri anımsadı. Karşasına, kırmızı deriden yapılmış bir koltuk çıktı. Buraya hiç de uygun düşmüyordu. Yanında bir masa, masanın üzerinde bir kitap vardı. Aleksey biraz daha yaklaşınca koltuk görüntüsünün biraz sallandığını gördü ve aslında koltuğun yansımasına baktığını fark etti. Gerçek koltuk kayadaki bir çıkıntının arkasında, onun göremediği bir yerdeydi. Kocaman bir ayna –binlerce rubleye mal olmuş olmalıydı– mağaranın karşı tarafına yerleştirilmişti. Aynanın o dehlizlerden kırılmadan nasıl getirildiğini Aleksey'in aklı almıyordu.

Bir ses, "Beni görebiliyor musun?" dedi.

Sesin arkasından geldiğini düşünen Aleksey hızla döndü, ama kimse yoktu. Her yana baktı, yine görünürlerde kimse yoktu. Ses ancak mağaranın Aleksey'in göremediği bölümünden geliyor olabilirdi; oysa ayna o tarafı da gösteriyordu. Bir anda büyükannesinin masalları geldi aklına. Bunların içinde en aykırı olan, aynada vampirlerin yansımasının görünmediği hakkındaki masaldı; on üç yıldır *vurdalak* gerçeğine kesinlikle inanmış olan Aleksey gibi bir adam bile vampirlerin aynada neden görünmediklerini algılayamıyordu.

Ama mağaranın öteki tarafına bakınca koltuğun boş olmadığını gördü. Koltukta bir kadın – çok güzel bir kadın oturuyordu. Saçları sarıydı, yirmili yaşlarının ortasında gibi görünüyordu, ama Aleksey gerçek yaşını kestire-

medi. Altın renginde kadife ve ipekliden çok şık bir elbise giymişti, giysinin yakasında ve kol ağızlarında dantel vardı. Parlak mavi gözleri vardı, ama gözlerinde en ufak bir kıpırtı yoktu. Aleksey ilk önce onun kör olduğunu sandı.

Kadın gözlerini tam karşısından ayırmadan, yine "Beni görebiliyor musun?" dedi.

Aleksey, "Aynada yansımanı göremiyorum, ama kendini görebiliyorum," diye yanıtladı.

Kadın ayağa kalktı, döndü, gözleri kendine çevrilince Aleksey onun kör olmadığını anladı; sadece bütün dikkatini, başka bir yere bakamayacak derecede karşısındaki aynada gördüğü bir şeye odaklamıştı.

"Nasıl görünüyorum?" diye sordu. Aleksey derin bir nefes alıp kadını tarife hazırlanırken, o biraz daha farklı bir soru sordu. "Güzel miyim?"

Aleksey yalan söylemeye hiç gerek duymadan, "Evet," dedi.

Kadın, "Hâlâ mı?" diye sordu. Aleksey buna verecek cevap bulamadı. "Benim adım Raisa Styepanovna," dedi, "Ya seninki?"

"Aleksey İvanoviç."

Kadın elini uzatarak ona doğru yürüdü. "Çok yakışıklı bir erkeksiniz Aleksey İvanoviç," dedi.

Bu tanışma öylesine doğaldı ki, Aleksey son anda onun vampir olduğunu hatırlamasa neredeyse eğilip elini öpecekti. Endişelenmesine gerek kalmadı. Kadın ondan iki adım uzaktayken, birden başını arkaya çevirdi ve olduğu yerde donup kaldı. Elleri boynuna gitti ve Aleksey, onun daha ileri gitmesini engelleyen boynundaki demir halkayı ilk kez gördü. Halka inceydi, adeta tasma biçimindeki kolyelere benziyordu. Hatta kadının çekiciliğini artırıyordu. O boyunduruktan, şu anda iyice gerilmiş olan ağır bir metal zincir mağaranın zeminine çakılmış demir bir halkaya uzanıyordu.

Aleksey yeniden aynaya baktı. Ne Raisa Styepanovna görünüyordu ne güzel giysisi, hatta ne de arkasından uzanan zincir. Aleksey aynada kendi yansımasını, koltuğu,

masayı ve kitabı gördü, kendisiyle koltuk arasında, o güzel kadının durduğu yerde arkasındaki çıplak duvardan başka bir şey görünmüyordu. *Vurdalak*'ı kuşatan tuhaf fenomenlerin içinde en çok bu olgu çok zeki bir tanrının işi gibi görünüyordu; ancak öyle bir tanrı, *vurdalak*'ın, giysilerinin ya da onunla ilgili herhangi bir şeyin imgelerini taşıyan ışınları kesip herkesin bildiği sıradan nesnelerin yansımasına izin verebilirdi.

Dehlizden yeni bir çığlık duyuldu. Raisa dudaklarını sımsıkı bastırdı, gözünde bir yaş belirdi. "Bu hiç durmayacak mı?" dedi. "Bunu sadece bana işkence etmek için yapıyor."

Aleksey, "Çektiği acı için onun sorumlu tutulabileceğini sanmıyorum," dedi.

"Ama o acıyı çektiren sorumlu tutulabilir." Aleksey onun Cain'i kastettiğini düşünerek, işin aslını söylememeyi yeğledi. "Bana yaptıkları yetmedi mi?"

Aleksey, "Diğer gördüklerime kıyasla, sen bayağı konfor içinde yaşıyorsun," dedi.

Kadın, "Hah!" diye atıldı. "Bana sonsuza kadar güzel kalacağımı söyledi – o yüzden bu korkunç yaratıklardan birine teslim oldum."

"Güzelliğin hiç bozulmamış."

"Evet, ama ne pahasına?"

Ayakta durmuş aynaya bakıyordu, ama gördüğü sadece boşluktu. Bir histeri patlamasının eşiğinde olan sesiyle, "Güzel olduğumu nasıl anlayacağım?" diye sordu.

Aleksey onu kederiyle baş başa bırakıp dehlizde yürümeye devam etti. Çığlık yeniden duyuldu, Aleksey sesin bu sefer iyice yakından, hemen köşenin arkasından geldiğini anladı. İki kılıcının sapına sımsıkı yapışarak kayanın kemer biçiminde açıldığı bölmeye girdi. Orada da daha önce gördüklerinin aynısını gördü. Dehlizden kalın demir parmaklılarla ayrılmış bir başka doğal hücre vardı burada da. İçerideki *vurdalak*'a oturması için bir sandalye verilmişti. Bu fazla açlık çekmiş gibi görünmüyordu. Üzerinde doğru dürüst giysi yoktu, ayağında sadece yırtık don

vardı, belden yukarısı çıplaktı. Ve en tuhaf yanı gövdesinin üst yarısıydı; kimisi sadece yazı, kimisi süsleme olmak üzere her yeri dövmelerle kaplıydı. Aleksey yazılardan bazılarını okumaya çalıştı ve insanın midesini bulandıracak kadar sıradan şeyler olduğunu gördü. Karnının sol tarafında, en alt kaburgasına paralel olarak, Aleksey'in bile anlayacağı kadar basit İngilizceyle yazılmış bir ibare vardı:

VII. Cilt

Cain bunu en son kitabına kapak yapmak için ne zaman yüzecekti acaba?

Vurdalak başını arkaya atıp korkunç bir sesle uludu. Dr. Wylie sözünü tutuyordu. Birkaç saniye sonra vampir sustu. Başı yeniden önüne düştü ve hücrede yalnız olmadığını bile fark etmedi.

Aleksey parmaklıkların arasından, "Özür dilerim," diye mırıldandı.

Vampir başını kaldırıp baktı. Sanki Aleksey'in gövdesini oluşturan şekilleri görüyor, ama bunları bildiği hiçbir kavramla bütünleştiremiyormuş gibi bakıyordu.

"Özür mü?" diye sordu. Görünüşe göre daha otuzuna gelmemişti; yuvarlak, ablak bir yüzü, kirli, kıvırcık, sarı saçları vardı.

"Çektiğin acı için özür diledim. Benim yüzümden."

Vurdalak, gözlerini dehlizin Aleksey'in gittiği yöne çevirerek, tükürürcesine, "Onun yüzünden," dedi.

Aleksey, "Cain mi?" diye sordu. *Vurdalak* evet anlamına başını salladı. "Benim yapabileceğim bir şey var mı?" Aleksey kendi sorusunu duyunca neredeyse gülecekti.

"Biraz su verebilir misin?" Aleksey'in arkasında bir yeri işaret etti. Aleksey dönüp bakınca su dola bir kovayla bir kepçe gördü.

"Sen su mu içiyorsun?" diye sordu, bu da Cain'in soracağı türden sorulara benziyordu. Yaratık hayır dercesine başını salladı.

"Hayır. Ama su acıyı azaltıyor. İşte" –diye sırtının sol

yanını işaret etti– "deri buradan alındı, en azından bir parçası." Aleksey yaratığın gösterdiği yere baktı, ama tahmin edileceği gibi hiçbir iz yoktu.

Aleksey kovayı almaya gitti. Tam o anda mağarada yeni bir çığlık dalgalandı. Aleksey iki kılıcını da sağ eline aldı, kovayı sol eline takıp parmaklıkların yanına, içeriden kolayca uzanılabilecek bir yere koydu. Sonra kepçeyi suya batırdı, kepçenin önce sapını parmaklıklardan geçirerek *vurdalak*'a uzattı, dikkatli davranması gerektiğini bildiği halde insanlığı tedbirli olmaktan daha ağır basıyordu.

Vampir uzandı, sonra durdu, kepçeye ya da onun yakınındaki bir şeye bakmaya başladı. Bir an Aleksey'in gözlerinin içine baktıktan sonra, gözlerini yeniden dikkatini çeken şeye çevirdi. Aleksey'in sol eline bakarak, kendi kendine konuşur gibi, "Üç parmaklı adam," diye mırıldandı.

"Beni bekliyor muydun?"

Vurdalak acıyla dişlerini kenetledi, ama yüksek sesle çığlık atmadı. Soluk soluğa kepçeyi aldı, suyu sırtından aşağı döktü. Su, tene değdiği yerde ne ateşi söndüren bir tıs sesi çıkardı ne de buharlaştı; yaratığın vücudunda hiç ısı yoktu, sadece ısının algısı vardı. Gerçek ısı yukarıda, güneşi gördüğü yerdeydi. Yine de su, acıyı hafifletmiş gibi görünüyordu.

"Kimse beklemiyor seni, hele Cain hiç beklemiyor. Senin boş bir efsane olduğunu söylüyor, ama senden söz etmeden de yapamıyor."

"Ne söylüyor?"

Vurdalak, "Söyledikleri bir şeyi anlamamıza yetiyor."

"Neyi anlamanıza?"

"Senden korktuğunu."

Aleksandr neden buraya gelmiş olduğunu kestiremiyordu. Çufutkale'de uçurumun tepesinde durmuş aşağıdaki vadiye bakıyordu. Yanı başında duran bir varlığı hissetmiş ve o figürün rüyasında geminin pruvasında durup

ona buraya gelmesini emreden kişi olduğunu anlamıştı. Adamın gözlerine bakmaya cesaret edememişti, zaten buna gerek de kalmamıştı. Adam onu elinden tutup öne doğru götürmüştü. Aleksandr, yüzüğün de adam gibi düş ürünü olduğunu bildiği halde, ejderha biçimindeki o altın yüzüğün parmaklarının etine değdiğini hissetmişti. Ne kadar basitti, öne bir adım atmak, aşağı düşmek, kayaların üzerinden aşağıya yuvarlanmak ve cansız bedeni toprağa girmeden çok önce ruhunun sonsuz huzura ermesi. Oysa, o figür onu o yana götürmemişti. Aşağıya düşmek yerine dar bir yarıktan uçurumun kenarındaki bir çıkıntıya inmişlerdi.

Cain orada bekliyordu; 1812'deki son karşılaşmalarından bu yana biraz yaşlanmıştı, ama tanınmayacak kadar değişmemişti hiç. Ejder yüzüklü kara figür ortadan kaybolmuştu, Çar üzerindeki etkisi de onunla birlikte yok olup gitmişti; ama şimdi Cain'in peşinden mağaraların derinlerine inmesi için çok daha somut bir neden ortaya çıkmıştı; Cain'in tabancası vardı. Sonunda, her neresi ise burada bulmuşlardı kendilerini. Yol boyunca Aleksandr kimseyi görmemişti. Bütün dikkatiyle –kaçma fırsatı bulabileceğini umarak– çıkış yolunu aklında tutmaya çalışmıştı.

Doğrusunu söylemek gerekirse, burası mağara olmasına mağaraydı – ama dayalı döşeliydi. Bir halı, koltuklar, sehpalar ve bir çalışma masası vardı; hatta köşede, kapağı açık duran bir klavsen bile eksik değildi. Her tarafta, çarın işlevlerini anlayamadığı –füme cam ve cilalı pirinç gibi– çeşitli bilimsel araç yer alıyordu. Duvarlarda, orada biraz daha oda havası veren duvar halılarıyla perdeler asılıydı; ama bunlar bütün taş yüzeyleri örtmediği için Cain'in mağara insanına benzer yaşamının belirtileri gözden uzak değildi.

Cain Fransızca konuşarak, "Gelmekle akıllılık ettiniz," dedi. Silahını bırakmıştı. Eliyle bir sandalyeyi işaret ederek Aleksandr'a yer gösterdi. Koltuk tahtaydı, minderi yoktu. Yüksek arkalığı ince oymalarla süslüydü. Çar oturdu.

Birden hava Aleksandr'ın sağındaki kapıdan gelen

ulumaya benzer bir çığlıkla doldu. Geldikleri yol o tarafta değildi. Cain özür diler gibi hafifçe gülümsedi. Gidip kapıyı kapattı, önüne kırmızı kadifeden ağır bir perde çekti. Sonra Çar'a döndü.

Aleksandr onun az önceki sözüne, "Başka seçeneğim olduğunu sanmıyorum," diye cevap verdi.

"Seçenek sunulmuştu, ama büyük-büyük-büyükbabanız sizin adınıza karar verdi – sizin ve bütün soyunun adına."

"İnsanın, atalarının verdiği sözlerle bağlı olabileceğini düşünmüyorum."

"Demek Petro'nun bir söz verdiğini kabul ediyorsunuz?"

"Ben sizin efendinizin inandığı şeyi söylüyorum."

Cain, bir an öfkeyle Aleksandr'a baktı; sonra öfke ifadesi gülümsemeye dönüştü. "Bence 'işveren' onunla ilişkimizi tanımlamaya daha uygun düşüyor."

Çar İngilizce konuşarak, "Tıpkı bir İngiliz'in işe girmesi gibi," dedi. Bir an, Cain'in durumunu yüzüne vurup damarına basmanın tehlikeli olup olmadığını düşündü, ama en ufak bir korku duymadığını fark etti. Cain'in uygulayacağı plan her neyse, bundan kuşaklar önce –insana ait nesiller önce– belirlenmişti ve Aleksandr'ın şimdi söyleyeceği hiçbir şey o planı etkilemezdi. Cain, sözünü İngilizce sürdürerek, "İngilizcenizin ne kadar mükemmel olduğunu unutmuşum," dedikten sonra konuyu değiştirdi. "Bir şey içer miydiniz?" Üzerinde birkaç içki sürahisi olan konsolun yanına gitti. Konsol kaba taş duvarın önünde aykırı olabilirdi, ama mobilyalar ve dekor ilk şaşkınlığın ardından çevreleriyle uyum içinde görünüyorlardı.

Çar, "Hayır, teşekkür ederim," dedi. Konuşurken, ağır meşe kapının fazla geçirmediği çığlığı yeniden duyduğunu sandı – ama belki de ona öyle gelmişti.

Cain, gücenmiş bir tavırla, "Hadi ama Aleksandr Pavloviç. Yoksa sizi zehirleyeceğimi mi sanıyorsunuz? Bakın!" diyerek mağaranın öteki tarafındaki dolabı gösterdi. "Kılıçlarım ve tabancalarım var. Size zarar vermek istesem,

zehir kullanacak kadar incelikli iş yapmam. Kırmızı şarap?" Aleksandr sesini çıkarmadı. Cain sürahilerden birinin tıpasını açtı ve iki kadehe içki koydu. Kadehlerden birini dudaklarına götürerek, "Görüyor musunuz?" deyip bir yudum içti, şarabı havalandırmak için dişlerinin arasından içine çekti. "Bana bir zararı dokunmadı." Çar'ın yanına gitti, kadehi Çar'ın koltuğunun geniş kolçağına koydu.

Aleksandr "Neden sizin işvereniniz kendisi gelip benimle görüşmüyor?" diye sordu.

Cain çalışma masasının arkasındaki sarkaçlı saat dolabını işaret etti. Daha ikindi bile olmamıştı. "Bu onun için uygun bir saat değil. Ama kendisini size tanıttı, yoksa ne diye buraya gelirdiniz?"

Aleksandr, düşlerine, hayallerine giren, bugün de uçurumdan atlaması için onu kışkırtan kara figürü düşündü.

"O, Petro'nun karşılaştığı aynı adam mı?" diye sorarken bile böyle olduğundan hiç kuşkusu yoktu.

"Yüz on üç yıl önce."

"Hiçbir kin bu kadar uzun zaman sürdürülmez." Aleksandr hiç düşünmeden kadehinden bir yudum aldı, şaraptan korkması için bir neden olmadığını anlamıştı. Cain'in söyledikleri mantıklıydı. Üstelik şarap da olağanüstü lezzetliydi.

Cain, sarı saçlarından bir tutamı kulağının arkasına atarak, "Oyalanacağı çok az şey var," dedi. "Ama o kadar basit değil. Eğer dediğiniz gibi sadece intikam almaya niyetlenseydi, o hıncı Petro'nun torunlarından almak haksızlık olurdu. Üstelik, şimdiye kadar öç alması için pek çok fırsat çıktı."

"Öyleyse ne istiyor?"

"O borçlu olunan şeyi almak istiyor. Büyük-büyük-büyükbabanızın söz verdiği şeyi."

Aleksandr, "Bu da beni ilgilendirmez," diyerek şarabından bir yudum daha aldı.

"Hak etmediğiniz bir şeye sahipseniz, sizi ilgilendirir. İşverenime söz verilmiş olan ve size miras kalan bir şey."

"Ne olabilir acaba? Bana değişik insanlardan pek çok

şey miras kaldı." Aleksandr yine kapının boğuklaştırdığı o çığlığı duydu.

"Petro Alekseyeviç Romanov'un söz verdiği şey, o zaman şimdiki kadar değer taşımıyordu. Ona rağmen Petro sözüne hıyanet etmeyi seçti. Sizin bunu düzeltmeniz gerekiyor."

"Söyleyin öyleyse, istediği nedir?" Aleksandr bir yudum daha içti. Şarap buruklaşmış, metalik bir tat vermeye başlamıştı. Aleksandr, kendisinden isteneni zaten bildiğini düşünerek ürktü.

Cain istenen şeyi tek kelimeyle açıkladı:

"Rusya."

Aleksey, derisinden Cain'in defterine kapak yapılan *vurdalak*'ın yanından ayrılmış, dehlizlerin içinde yoluna devam etmişti. Yeni hücreler ya da zincirler yoktu, ancak Aleksey, dağın içini oyan yollardan sadece birini izlediğini biliyordu. Her birinin içinde kendi sefil, pis kurbanlarının bulunduğu daha düzinelerle dehliz olabilirdi. Aleksey, Cain'in defterinde okuduğu pek az bölümden öğrendiği kadarıyla, anlatılan deney sayısının bu birkaç sefilden daha fazla denek gerektirdiğini anlıyordu.

Arkasındaki çığlıklar artık kesilmişti. Çığlıkların yerini aynı düzenli aralıklarla, yaratığın hâlâ acı çektiğini kanıtlayan, ama bağırmamak için kendini tuttuğu kısa iç çekişleri almıştı. Anlaşılan su acıyı biraz hafifletiyordu –belki de Aleksey'in yaratığın gözlerinde gördüğü, üç parmaklı adamın gelmesinden doğan umut ona cesaret vermişti.

Dehliz büyük, ahşap bir kapının önünde birden son buldu. Geçit hâlâ doğal yapısını büyük ölçüde korumakla beraber, burada kapının oturması için oyulmuştu. Bu kapı Moskova ya da Petersburg'daki herhangi bir soylunun evine de yakışırdı. Kapının üzerindeki mağara duvarına, tebeşirle yine bir şeyler yazılmıştı. Elyazısı daha önceki "Prometheus" yazısıyla aynıydı. Büyük olasılıkla Cain'in yazısıydı bu – kitaptan biraz farklı olması da kayanın üze-

rine yazmanın zorluğundan olmalıydı.

Yine Kiril değil, Latin alfabesi kullanılmıştı ama bu kez yazı İtalyancaydı:

Lasciate ogni speranza, voi ch'intrate.

Bu, bugün kullanılan dilden biraz farklı olan, eski İtalyancaydı. Aleksey, çevirmekte hiç zorluk çekmediği için bu dil kalıbının tarihini kesinlikle on dördüncü yüzyılın ilk çeyreği olarak saptadı. Dante'nin Cehennem'inden bir alıntıydı; Cehennem'in kapısının üzerindeki ibareydi bu.

"Buraya kim girerse, umudu geride bıraksın."

Aleksey az önce içinden geçtiği Cehennem'i düşününce, daha büyük ne gibi bir dehşetle karşılaşacağını merak etti. Kulağını kapıya dayadı. Birilerinin konuştuğunu duyuyor, ama söylenilenleri ayırt edemiyordu.

Tokmağı çevirip kapıyı itti. Kapı kolayca ve usulca açıldı – alışılmadık kapı yuvası düşünülürse bu gerçekten iyi bir mühendislik örneğiydi. Kapının arkası karanlıktı. Sesler şimdi daha yakından geliyordu. İngilizce konuşuyorlardı, Aleksey yine de birinin Çar'ın sesi olduğunu anladı.

Kapıyı biraz daha itince, karanlığın nedeninin kapıyı örten perde olduğunu fark etti. Perdenin kenarına bakınca, bir ışık sızdığını gördü – tahmin ettiğine göre bu güneş ışığı değil, yapay bir ışıktı. Kapıyı kumaşı oynatacak kadar itmemeye özen göstererek daracık aralıktan içeri süzülüp kapıyı kapattı. Bir süre içerideki konuşmalara kulak kabarttı, ama sadece bazı sözcükleri –çoğunlukla da isimleri– anlayabiliyordu. Birkaç kez "Romanov" lafı geçti; "Pavel"in İngilizcesi olduğunu bildiği "Paul" adının söylendiğini duydu.

Sadece iki ses duyuluyordu – biri Aleksandr'ın sesiydi, Aleksey ötekinin de Cain'in sesi olduğunu tahmin etti. Eğer odada sadece onlar varsa, Aleksey güvencede olacaktı. Bire karşı iki olacaklardı, şaşırtmaca avantajı da

Aleksey'de olurdu. Perdenin kenarından içeriye göz attı.

Aleksandr, sırtı Aleksey'e dönük olarak tahta bir koltukta oturuyordu. Sadece karşısındakini dinlerken hafifçe yana eğdiği başının tepesiyle, kolçağa dayanan ve bir şarap kadehi tutan eli görünüyordu. Yalnızca o kadar göründüğü halde, Çar olduğu kesindi. Cain görünmüyordu, ama Aleksey onun sesini duyabiliyordu. Odayı daha iyi görebilmek için yana doğru bir adım attı. İçerisi, malikânesini terk edip mağarada yaşamak zorunda kalan bir dükün mekânı gibiydi. Oda şatafatlı bir biçimde döşenmişti. Mağaranın tavanından uzun bir ipin ucunda bir avize sarkıyordu. Buranın sahibi rahatına düşkün biri olmalıydı.

Cain arkası Çar'a dönük duruyordu; ellerini çalışma masasına dayamış, başını omuz hizasında öne eğmişti. İngilizce birkaç kelime söyledikten sonra başını kaldırdı. Sarı saçları boynunu örtüyor, ceketinin yakasına düşüyordu. Öne uzanıp bir şey aldı. Aleksey bunun bir bıçak olduğunu gördü. Cain, bu kez Fransızca konuştu:

"Evet Aleksandr Pavloviç, yeteri kadar uzun süre bekledik sanırım."

Çar'la arasında birkaç adım mesafe olmasına karşın, bıçağı saplayacakmış gibi döndü. Bıçak Aleksey'i dehşete düşürecek kadar tanıdıktı.

Aleksey perdenin arkasından fırlayarak, "Majesteleri!" diye haykırdı. Çar'a seslenirken, Cain'in sesinde, İngilizce konuşurken sadece kuşkulandığı, ama şimdi tanıdığı bir tonu fark etti.

Cain döndü, Aleksey'i gördü. Yüzündeki şaşkınlık ifadesine ve geçen yılların etkisine rağmen, ince uzun yapısı, sarı saçları ve donuk gri gözleri kimliği konusunda en ufak kuşkuya yer bırakmıyordu.

Bu, Aleksey'in son kez Berezina Irmağı'nın buzlu sularına bastırdığı bir yüzdü; yaşamaması gereken, on üç yıl önce o soğukta Aleksey'in elinde boğularak ölmüş olması gereken bir adamın yüzüydü. O, bütün *vurdalak*'lardan daha soysuz, daha yozlaşmış bir insandı.

O, Yuda'ydı.

19

"Lyoşa!"

Yuda'nın sesi, ismin her hecesini okkalayarak söylerken yeniden kavuşmanın içtenliğini ve sevincini yansıtıyordu; ama Aleksey, onun gözlerinde, daha kendini toparlamasına fırsat kalmadan bir an şaşkınlık ifadesi görmüştü. Üç parmaklı adam gelmişti ve Yuda korkuyordu.

Yuda, "Beklenmedik bir sevinç," diye devam etti. "Ne diyorum ben? Beklenmedik bir mutluluk."

Aleksey, "Benim için daha da beklenmedik bir şey oldu," dedi.

"Doğru, haklısın. Ama kendini suçlama. İşimi bitirdiğine neredeyse emindim. Kendimi... yakamı kurtarmam sadece bir şans eseriydi." Aleksey'in parmaklarına dolanıp kopan birkaç tel saçın boş kalan yerini yoklamak istercesine başını sıvazladı. Döndü, bıçağı masaya bıraktı. Yıllar önce Yuda kendini *vurdalak* gibi göstermeye çalıştığı sırada, o bıçağın farklı iki ağzı vampir ısırığına benzer iz bırakmasını sağlamıştı. Ama Aleksey bunun Yuda'nın o zaman kullandığı bıçak olamayacağını düşündü – o bıçak, sahibinin de batıp gitmesi gereken Berezina'nın suları altında yitip gitmişti. Aynı bıçaktan bir tane daha yapmak Yuda için kolay olmalıydı.

Yuda, "Ya Matmazel Dominique nasıl?" diye sordu. Aleksey yıllardır Domnikiia'nın adının Fransızca söyleni-

şini aklına getirmemişti, ama Yuda onu sadece o adla tanıyordu. "Hiç kuşkusuz, ağzı süt kokan yeni bir güzel yüzünden pabucu dama atılmıştır."

Aleksey hiçbir şey söylemedi, ama Yuda ya gerçeği biliyordu ya da Aleksey'in yüzündeki ifadeyi veya aklından geçenleri okuyabildi.

Gülümseyerek, "Demek henüz terk edilmedi," dedi. Aleksey, düşüncelerini Yuda'nın gerçekten okumasından korkarak, Tamara'yı aklına getirmemeye çalışıyordu, ama o güzelim, kızıl saçlı kız bir anda aklını doldurdu. Yuda bir yorumda bulunmadı, Aleksey de bu paranoyak düşünceyi kafasından attı.

Çar'a dönerek, "Siz iyi misiniz, Majesteleri?" diye sordu.

Aleksandr ayağa kalktı. Beti benzi atmış, afallamıştı. Dalgın bir tavırla başını sallayarak, kendi kendine konuşur gibi, "Evet, evet Albay. Çok iyiyim," diye cevap verdi. Konuşurken, gerçekten iyi olduğuna daha da inanmış gibiydi. "Bu adamı tanıyor musunuz?"

Aleksey, "Ne yazık ki, evet," dedi.

Yuda böbürlenerek, "Bazı arkadaşlarımla ben, 1812'de ülkenizi kurtarmak için Aleksey'e yardım ettik," dedi. "Sonra o bize sırt çevirdi. Tek kurtulan ben oldum." Bunları söylerken sesinde en ufak bir titreme olmadı.

Çar, Aleksey'e baktı; Aleksey hayır gibilerden hafifçe iki yana salladı başını. Yuda'nın söylediklerinin hiçbiri yalan değildi, ama gerçekte olup bitenleri anlatmak çok uzun sürerdi.

"Sanırım buradan gitmeniz gerek Majesteleri. Sizi arıyorlar. Çıkış yolunu biliyor musunuz?"

Çar başıyla olumladı. "Hatırlayabileceğimi sanıyorum," dedi.

Aleksey'in geldiği dehlizden yeni bir çığlık duyuldu. Anlaşılan dövmeli *vurdalak* acısını yenme savaşında yenik düşmüştü.

Aleksey, "Dr. Wylie'ye artık durabileceğini söyleyin," diye ekledi. Çar soran gözlerle baktı. Aleksey, "O anlar," dedi.

Aleksandr mağaranın öteki ucuna yürüyüp başka bir

kapıdan çıktı. Aleksey buna memnun oldu – Çar'ın kendi gördüklerini görmesini istemiyordu. Öteki yolda da aynı korkunçlukta başka şeyler olabilirdi, ama öyle bile olsa, Aleksandr en azından buraya gelirken onları zaten görmüş olacaktı. Onu tek başına göndermek tehlikeliydi, ama Aleksey'in Yuda'yla baş başa görülecek bir hesabı vardı.

Aleksey az önce Çar'ın oturduğu koltuğa oturarak, "Cain gerçek adın mı?" diye sordu. Dirseklerini kolçağa koydu, ama iki kılıcı da tutmaya hazırdı, gömleğinin içindeki tabancayı da hissediyordu.

"Çoğu kişi beni bu adla tanır." Yuda arkasını masaya dayadı.

"İngiltere'de mi?"

Yuda başını salladı. "Evet. Böyle biri var olduğu sürece ben gerçek Richard Llywelyn Cain'im."

"Ama bu, doğduğun zaman taşıdığın ad değil – Romanovlarla ilişkilerinde kullanmak için seçtiğin ad."

Yuda, Aleksey'i süzdü; onun neyi ne kadar bildiğini kestirmeye çalışıyor gibiydi. Aslında, Aleksey, Çar ile onu tutsak eden arasında olup bitenleri bilmiyordu; ama Yuda'yı irkiltecek her şey yararlı olabilirdi.

"Ben pek çok farklı adla tanınırım." Yuda "pek çok" sözünü vurgularken gözlerini Aleksey'in gözlerine dikti. "Ama içlerinde en çok Yuda'yı severim." İçini çekti. "Bu isimle ilgili güzel anılarım var."

Aleksey, "Bağlantıyı kurabilmem gerekirdi," dedi.

"Cain ve Yuda bağlantısını mı? Eski Ahit'teki bir katil ile Yeni Ahit'teki bir hain? Sanırım bir bağlantı var, ama bunun onuru bana ait değil. Yuda adını bana başkaları verdi." Aleksey'in sorusunu düşünerek gözlerini yana çevirdi.

Aleksey, "Ben Yuda'yı tercih ederdim," dedi, "o ismi değil, o insanı. Herhalde hâlâ insansın, değil mi?"

"Ve vampir değil miyim? Yıllar önce konuştuğumuz gibi, öyle bir varoluşun yararını gördüğümü sanmıyorum. Eğer görmüş olsaydım hiç duraksamadan... yaşam biçimimi değiştirirdim. Ama senden ancak birkaç yaş büyüğüm Lyoşa, daha elli bile olmadım. Belki günün birinde

öteki varoluş biçimi daha iyi olabilir, ama bu konuda kuşkularım var. Ölümle yüz yüze gelince her şeyi farklı görebilirim, ama kendi ölümlülüğümle nasıl baş edeceğimi düşünmek için önümde daha çok zaman var."

"Kanıtla bunu." Aleksey, Yuda'nın ağzını her açışında yalan söylediğini yıllar önce öğrenmişti. Eğer gerçekten *vurdalak* ise ve Aleksey onun insan olduğunu sanmışsa, bunun sonucu ölümcül olabilirdi.

"Vampir olmadığımı mı kanıtlayayım? Nasıl?"

Aleksey, Yuda'ya baktı; sonra ellerindeki –biri tahta, öteki çelik– iki kılıcı uzattı. "Bunların farkı göstermesi gerekir."

Yuda alaycı bir abartıyla yutkundu. "İşi o kadar ileri götürmemize gerek olduğunu sanmıyorum," dedi. Hafifçe döndü, Çar'ı korkuttuğu bıçağı aldı. Bıçağın iki ağzı da keskindi. Sol elini, avuçiçi Aleksey'e bakacak şekilde yukarı kaldırdı ve bıçağı eline yaklaştırdı. Aleksey bir an, Kyoşa'nın Aziz Vasiliy Katedrali'ndeki gösterisinin bir eşine tanık olacağını düşündü – ama o seferki amaç Kyoşa'nın vampir olduğunu göstermekti.

Yuda'nın gösterisi daha sınırlıydı; avucunun dışına ufak bir çizik atmıştı. Kan bileğinden aşağı süzülerek gömleğinin kol ağzının altında gözden kayboldu.

Yuda, "Bize bıçak sapladığınız zaman yaramız kanamıyor mu?" dedi. "Ama bizim yaramız onlarınki gibi iyileşmiyor."

Aleksey olumsuz anlamda başını salladı. "Ne yazık ki bu yeterli değil. Bir *vurdalak*'ın gerekirse iyileşmeyi geciktirebileceğini biliyorum. Senin kitabını okudum, unuttun mu?"

Yuda kaşlarını kaldırdı, sonra şefkatle gülümsedi. Aleksey, "Lanet olsun!" diye düşündü. Yuda, kitabın onda olduğunu bilmiyordu demek.

Yuda, "Kitabın nereye gittiği anlaşıldı," dedi. "Ama haklısın, bu zayıf bir kanıt." Kanı temizlemek için elini dudaklarına götürdü. Bu sıradan bir hareketti, ama Aleksey'i kuşkulandırman için kasıtlı yapılmıştı. Yuda, orada, yerin o kadar altında her nasılsa kurduğu yüksek kitaplığın ya-

nına gitti. Kitaplığın yanında, üst raflara ulaşmak için bir merdiven duruyordu. Yuda merdiveni çıktı, ama kitaplara bakmayıp mağaranın tavanına uzanan bir kordona uzandı. Kordona asıldı, rafların üzerindeki bir perde Aleksey'e gökyüzünü gösterecek biçimde yana çekildi.

Yuda merdivenden inerken, "Görüyorsun ya, burada uçurumun çok yakınındayız," dedi. "Tahmin edeceğin gibi deneylerim için ışığa ihtiyacım var." Yere indi, perdenin aralığından giren güneş ışığının zemine vurduğu noktaya gitti. Güneş ışığının altında durdu, kollarını iki yana açtı, güneşin tadını çıkarıyormuşçasına gülümseyerek başını göğe kaldırdı. Işığın vurduğu alan, Yuda'nın iki yandaki parmak uçlarını bile içine alacak kadar genişti. Yuda vampir olsaydı, orada bir saniyeden az süre bile duramaz, sağ kalamazdı.

Aleksey, "Pekâlâ," dedi. "Şimdi anlat bakalım, bütün bunlar – bu deneyler nedir? Ve bunların Çar'la ne ilgisi var?"

Yuda, deneylerin Çar'la bir ilgisi olabileceği düşüncesine şaşırarak, "Hiçbir ilgisi yok," dedi. "Aleksandr Pavloviç'le ilişkimde sadece bir aracı olarak, eski bir dostun temsilcisi olarak hareket ediyorum. Buluşlarıma gelince – o konuda sana teşekkür etmem gerek."

"Bana mı?"

"Sen bana ilham verdin." Güneşin vurduğu yerden mağaranın duvarlarından birini kaplayan, üzerinde tek boynuzlu at ve utangaç bakirelerin tasvir edildiği büyük bir duvar halısının yanına gitti. "Moskova'daki o evde karşılaşmamızı, pencerelerin kepenklerini açıp bizi odanın bir köşesinde kıstırışını anımsıyor musun?"

Aleksey, "Anımsıyorum," dedi. "Yani şuradaki 'Prometheus' fikrini o olayın verdiğini mi söylüyorsun?"

Yuda, coşkusunu, heyecanını yansıtan bir sesle, "Evet, ama hepsi o kadar değil," diye yanıtladı. "Sen beni öğrenmeye yönelttin. Hatırlamıyor musun? Bir yığın soru sordun bana – cevap veremediğim sorular. Vampirlerin nasıl öldükleri – nasıl üredikleri hakkındaki sorular. Ben bilme-

diğim şeyler karşısında afallayıp kalacak adam değilim."

"O yüzden de bunları öğrenmeye karar verdin ha?"

"Onlar pek çok yönden olağanüstü yaratıklar – tehlikeliler. O tehlikenin, yönlendirildiği takdirde ne kadar güçlü olabileceğini hayal edebiliyor musun?"

"Sizleri Rusya'ya ilk getirişinde Dimitriy Fetyukoviç de böyle düşünmüyordu. Ama işe yaramadı."

Yuda, "Sahi mi?" diye karşılık verdi. Eskiden olduğundan daha sinirli görünüyordu. Belki belleği onu yanıltıyordu, ama Aleksey bundan kuşkuluydu. Yuda'nın kişiliğinin hiçbir ayrıntısı yıllardır aklından çıkmamış, yüreğine işlemişti. Yuda, "Dimitriy zamanında işe yaramamış olması, bu canavarların davranışlarını kontrol etmekte benim daha başarılı olduğumu gösterir," diye sürdürdü sözünü. "Ama vampirlerin hepsi canavar değil, o yüzden alttürlerini öğrenmek gerek."

Aleksey'in Yuda'da gördüğü heyecan, Aleksey'in belleğinin zayıflamasından değil, geçen yılların bir sonucu olarak Yuda'nın yaşlanmasından kaynaklanıyor olabilirdi. Son karşılaşmalarından bu yana neler yaşamıştı acaba? Aleksey'in içgüdüleri, Yuda'nın sapkın başarılarının birbirini izlediği bir yaşam sürdüğünü düşündürüyordu, ama gerçek çok başka olabilirdi.

"Artık onların güçlerini de, zaaflarını da biliyorum." Yuda hâlâ konuşuyordu, ama Aleksey onu dinlemiyordu. Yine de ses tonundan Yuda'nın kendine daha bir güven duyduğunu fark ediyordu. Tedirginliğini gizlemek için blöf mü yapıyordu? Yoksa önceki tavrı mı blöftü?

"Zayıf noktalarını bilmek beni onlardan koruyor – birkaç makul önlem alarak onların arasında neredeyse elimi kolumu sallayarak dolaşabiliyorum. Ama aynı zamanda onların ne kadar güçlü olduğunu bilmesem, ne kadar zayıf olduklarını bilmek hiçbir şeye yaramaz."

Yuda'nın sesi, Aleksey'e kanını donduracak kadar tanıdık gelen kontrollü bir öfkeyle yükselmeye başladı.

"Bu bilgi bana çok daha büyük bir güç veriyor," diye devam etti Yuda. "Güçlerini anlamak, onları benim elim-

de yenilmez bir silaha dönüştürüyor... Beni tehdide yeltenen herkese karşı kullanılacak bir silaha!"

Yuda konuşurken halının ucundan tutup yana doğru çekti. Halı tutturulduğu yerden kolayca kopup yere düştü. Halının arkasından, içlerinde *vurdalak*'ların olduğu bir sıra hücre daha göründü. Aleksey, Yuda'nın mekanizmayı nasıl çalıştırdığını göremedi, ama Yuda bir saniye içinde demir parmaklıkla kapıları açıvermişti. Canavarlar dört taneydi, ilk başta şaşkın gibi görünüyorlardı; ama Yuda haykırarak onlara emir verince Aleksey'e doğru döndüler. Bu arada Yuda odanın öbür tarafına geçip başka bir perdeyi açtı. O perdenin arkasından da, Yuda'nın aynı şekilde serbest bıraktığı üç yaratık daha çıktı.

Yuda, "Keşke geleceğini bilseydim Lyoşa," dedi, "daha çok zaman ayırabilirdim. Seninle uzun uzun sohbet etmek çok keyifli olurdu." Aleksey'e baktı, söyledikleri bütün dünyaya içtenlikli gibi görünürdü. "Ama senin Aleksandr Pavloviç'i göndermiş olman, beni birtakım sorunlarla karşı karşıya bıraktı, o yüzden seninle daha çok ilgilenmeye vaktim yok. Gerçekten üzgünüm."

Yedi *vurdalak* üzerine doğru yürürken Aleksey geri çekildi. İki yandan yaklaşan vampirler, Aleksey'in geldiği kapıya da, Çar'ın çıktığı kapıya da ulaşacağı yolu kesmişlerdi. Tek olası güvence, daha önce Yuda'nın durduğu aydınlık alandı; orası da ancak hava kararıncaya kadar korurdu onu. Üstelik orası onu Yuda'dan korumazdı. Aleksey duvara dayalı dolaptaki silahları görmüştü. Yuda, ondan kurtulmak –ya da yaralayıp kaderine terk etmek– için kılıç menziline kadar yakınlaşmak zorunda bile değildi.

Yuda, "Giderayak gönlüne biraz su serpeyim," dedi. "Beni öldürmeye kalkıştığın zaman, kafanda bir soru vardı; o soruya seve seve cevap verdim, ama sen bana bir türlü inanamadın."

Aleksey'in zaten korkudan gümbürdeyen yüreği, daha da hızlı atmaya başladı. Aleksey hiçbir zaman onun sözüne inanmasın, hiçbir zaman sorunun cevabını bilmesin diye Yuda o güvensizliği bile bile alevlendirmişti. Ama

belki şimdi, Aleksey'in ölüm anında ona gerçeği söyleyecekti. Yalan söylemenin ne anlamı vardı artık? Aleksey, Yuda'nın böyle bir anlam aramaya ihtiyacı olmadığını biliyordu, yine de can kulağıyla dinledi.

Yuda, "Pencerenin önünde beni bir kadınla gördün," dedi, "ama hiçbir zaman o kadının kim olduğundan emin olamadın. Bir ara Dominique olduğuna inandın, bir ara da Margarita. Gerçeği öğrenmek istiyorsun, artık gerçeği senden saklamamın anlamı yok. Ölüm anında aydınlanacaksın. Beni birlikte gördüğün kadın..." Yuda sırıtarak başını kaşıdı. "Dur bakayım kimdi acaba? Ah evet. O..."

"Bakın!"

Bu Rusça haykırma Aleksey'in solundaki vampirlerin birinden geldi. Vampir onu, elini işaret ediyordu. Aleksey, vampirin dikkatini çeken şeyin ne olduğunu hemen anladı. Tahta kılıcı sağ eline geçirdi, büyük bir serinkanlılıkla dimdik durarak sol avucunu *vurdalak*'lara çevirdi.

Yaratıklardan biri, "Üç parmaklı adam," diye mırıldandı.

Yuda, neredeyse gülerek, "Ne?" diye sordu. Vampirlerin arasında yayılan Aleksey'le ilgili efsanenin efendileriyle paylaşılmadığı belliydi. Vampirler duraladılar, kimisi geriye çekildi, hiçbiri öne ilerlemedi. "Sıradan bir insan o. Hadi yiyip bitirin onu!"

Aleksey, "Üç parmaklı bir insan," dedi. Vampirlere dönüp, "Cain'den korkuyor musunuz?" diye sordu. Hiçbiri konuşmadı, ama Cain'e itaat etmelerinin ona besledikleri sevgiden kaynaklanmadığı belliydi. "Peki, ya o kimden korkuyor?" Tekrar sol elini kaldırdı, hepsi eksik parmaklarını görebilsin diye elini iki yana salladı.

Onun parmaklarını ilk fark eden vampir, Yuda'ya döndü. Yuda bir adım geriledi, yaratık ve iki arkadaşı birer adım ilerlediler. Yuda çevresine bakındı. Kötü şöhreti ve şişirilmiş özgüveni dışında, Yuda'nın vampirler üzerinde nasıl bir gücü olduğunu anlamak zordu. Bu tıpkı XVI. Louis'nin Fransa üzerindeki otoritesine benziyordu – hem ezen hem ezilen tarafın şişirilmiş bir otorite balonuna safça inanması yüzünden baskı yıllarca sürer, ama gü-

nün birinde taraflardan biri o inancın boş olduğunu anladığında o balon da patlayıverir. Belki Yuda, Aleksey'in adını hiç anmasa da ondan korktuğunu tutsaklarına gösteren bir şey söylemiş ya da yapmıştı. Belki Yuda gerçekten öyle bir korku duymuyordu – kendini küçümseyen bir şaka yapmıştı sadece. Nedeni ne olursa olsun, vampirler onun Aleksey'den korktuğuna inanmışlardı; şimdi üç parmaklı adamın ortaya çıkmasıyla efsane gerçeğe dönüşmüş, onların inancı da somutlaşmıştı.

Yuda'nın korktuğu fikri kurbanlarının gözünde somutlaştığı anda, kendisi için de gerçek oldu. O korku kendini Yuda'nın gözlerinde gösterdi. Daha önce pek çok kez geri püskürttüğü bir dalganın yönünü yine değiştirmeyi umarak bir an istifini bozmadı; ama bu sefer başaramayacağını hemen anladı. Döndü, daha önce güneşlendiği aydınlık alana sıçradı. Vampirler yaklaştılar, Yuda'nın çevresini kuşattılar, ama güneş ışınlarının altına girmeyi göze alamadılar. Bir an Aleksey'i unutmuşlardı. Aleksey yürüdü, *vurdalak*'ların halkasından uzak durmaya dikkat ederek Yuda'ya yaklaştı. Yuda büzüldü, her yönden yaklaşan düşmana karşı koymaya çalışarak bir o yana bir bu yana dönmeye başladı. Elinde Aleksey'in çok iyi bildiği, iki parmak genişliğinde bir aralıkla paralel duran, alt kısımları ustura keskinliğinde, tepeleri testere gibi tırtıklı olan o iki ağızlı bıçak vardı. Önüne dikilen yaratıklara karşı bir işe yaramazdı bu bıçak.

Aleksey, "Kısa bir süre daha hayata asılıyorsun, değil mi?" dedi. "Birazdan hava kararacak, o zaman ne yapacaksın?"

Yuda, "Ne olur Lyoşa, yok et şunları," dedi.

Vampirlerden birkaçı, onun kendilerine aynı emri vermesini bekler gibi, verdiği emre uyacaklarmış gibi Aleksey'e baktılar. Üç parmaklı aramın otoritesi böyle etkiliydi. Ne var ki, Aleksey öyle bir emir vermeyi aklından geçirmiyordu.

Yuda, "Sana da saldıracaklar!" diye bağırdı. "Onlara güvenemezsin, bunu biliyorsun."

"Senin işini bitirinceye kadar onlara güvenirim. Senin icabına bakıp bitirdikleri zaman da ben çoktan gitmiş olacağım."

Birden *vurdalak*'lardan biri çığlık attı. Aleksey, vampirin yanan etinin o bildik, iğrenç kokusunu duydu. Yaratık Yuda'ya iyice yaklaşmayı göze almıştı, ama çığlık atarken sırtüstü yere yuvarlandı. Aleksey Yuda'ya bakınca, elinde küçük bir ayna tuttuğunu gördü. Güneş ışınlarını vampirin yüzüne yansıtmıştı, şimdi de bir başkasını hedef alıyordu. Işık bir an Aleksey'in gözünü aldı, zayıf bir ışıktı – ama *vurdalak*'ları etkilemeye yeterdi. Vampirler geri çekilmeye başladılar. Tedirgin bakışlarla birbirlerine bakıyorlardı. İçlerinden biri bir adım öne attı; Yuda aynayı hemen ona çevirdi ve yaratığın yanağından dumanlar fışkırdı. Vampir çığlık atıp düştü.

Yuda, "Hadi bakalım, doğru hücrelerinize," dedi. Sesi, köpeklerine emir veren bir çoban gibi sakin ve sertti. Onları terbiye etmek için uyguladığı işkenceler her neyse – bu ayna numarası da onlardan biri olabilirdi– vampirlerin iradesini öylesine yok etmişti ki, bir kısmı onun dediğini yapıp şaşkın bir halde az önce çıkarıldıkları kafeslere dönmeye başladılar. Az sonra sadece iki insan kalacak, Yuda ile Aleksey karşı karşıya geleceklerdi. Bu Aleksey'in kolayca kazanacağını hissettiği bir dövüş olacaktı, ama Yuda'ya bu avantajı tanımak aptallık olurdu.

Aleksey, "Tanrı aşkına!" diye haykırarak Yuda'ya doğru gidip kılıcını yanlamasına eline indirdi. Ayna yere düşüp paramparça oldu, kırık parçalar taş zeminde yuvarlanarak dağıldı. Yuda elini hızla çekip ovuşturdu. Aleksey, neden kılıcın keskin tarafıyla vurup adamın elini yaralamadığını düşündü – böyle yapmak, zaten niyetlendiği gibi Yuda'yı eski tutsakları tarafından yenilmeye terk etmekten daha az gaddarca değildi.

Aynayı kırmak çok basit bir hareketti; ama vampirlerin hiçbiri bunu yapamazdı. Bu işi Aleksey'in –üç parmaklı adamın– yapmış olması onları yüreklendirdi. Yeniden eski efendilerinin üzerine yürüdüler.

Yuda, "Sen buralarda biraz dolanmak zorunda kalacaksın Lyoşa," dedi. "Etrafa göz kulak olmak için. Ben bu takımı kolayca kontrol ederim."

Aleksey, Yuda'nın sözündeki alışılmamış vurguya dikkat etti. "Bu takımı mı?" diye sordu.

Yuda, "Hepsini," diye çabucak yanıtladı; ama cevabı kuşku uyandıracak kadar çabuk olmuştu. Yuda'nın burada tuttuğu –çekinmeden serbest bırakıp Aleksey'in üzerine saldığı– vampirlerin, onun emirlerine körü körüne uyanlar olması akla yakındı. Ama hepsi bunlar gibi olamazdı. Kendilerine daha çok güvenenleri –daha tehlikeli olanları– ayrı bir yerde tutuyor, ayrı hücrelere kapatıyor ya da duvara kelepçeliyor olmalıydı. Aleksey, Yuda'nın masasına gidip bir şeyler aramaya başladı.

Yuda, "Ne yapıyorsun?" diye sordu. Duyduğu korkunun, Aleksey'in düşündükleriyle ilintili olduğu ortadaydı.

Aleksey, "Anahtarlarını arıyorum," dedi.

"Orada hiçbir şey bulamazsın."

Oysa Aleksey çekmecelerin birinde aradığını bulmuştu zaten; büyük bir demir halkaya geçirilmiş beş farklı boyda anahtar. Modern kilitlere kıyasla, ortaçağdan kalmış gibi görünüyorlardı, ama iş gördükleri kesindi. Aleksey anahtarları alıp girdiği kapıya doğru gitti.

Yuda arkasından, "Hayır, Aleksey!" diye bağırdıysa da, Aleksey çoktan gitmişti.

İlk önce, daha evvel konuştuğu dövmeli canavarın hücresine geldi. Yaratık yine oturuyordu; ama Aleksey'in yaklaştığını duyunca başını kaldırdı.

"Acı geçti," dedi.

Aleksey, "İyi," diye karşılık verdi; bu söz her ne kadar *vurdalak*'a söylenmişse de, aynı zamanda Çar'ın Wylie ile konuştuğunu –yani Çar'ın güvende olduğunu gösterdiği için rahat bir soluk almanın da belirtisiydi.

Aleksey anahtarlardan birini kilide sokup denedi, ama anahtar kilide uymadı. "Hangisi olduğunu biliyor musun?" diye sordu.

Vampir başını sallayarak, "Hayır," dedi. Sonra ne oldu-

ğunu anlayıp bir anda ayağa fırladı. "Beni serbest mi bırakıyorsun?"

Aleksey ikinci anahtarı denerken, "Hepinizi serbest bırakıyorum," dedi. Söyledikleri kulağına tuhaf geldi. Orada kaç *vurdalak* vardı acaba? Bir düzineden fazlasını görmüştü. Ama öteki mağaralarda başkaları da olmalıydı. Yuda'dan –onlar Cain diye tanıyorlardı– intikamlarını aldıktan sonra normal yaşam biçimlerine dönmelerine engel kalmayacak, insan eti ve kanıyla beslenmeyi sürdüreceklerdi. Aleksey bunu umursuyor muydu? Pek öyle denemez. Onlara öç alma şansını tanımalıydı, ama sonra kendi kendilerini korumak zorunda kalacaklardı. İnsanlara saldırırlarsa, insanlar onları ortadan kaldıracaktı – yüzyıllardır böyle olagelmişti. Aleksey de onların yok edilmesine seve seve yardım ederdi, ama bugün değil.

Üçüncü anahtar kilide uydu. Kapı ardına kadar açıldı. Vampir öylece durmuş, özgür olup olmadığını düşünüyor; serbest kalmaktan, belki de Aleksey'den ürküyordu.

Aleksey, "Cain'i köşeye kıstırdılar," dedi. "Ama ondan korkuyorlar."

"Hepimiz ondan korkuyorduk, ama artık korkmuyoruz." Yaratık kafesten dışarı koştu. Aleksey içgüdüsel bir tavırla bir adım geriledi, ama yaratık bunu fark etmemiş gibiydi. "Bize yardım etmeleri için başkalarını da almalıyız," dedi.

Dehlizde yürüdüler, biraz sonra Aleksey'in Raisa Styepanovna'yla karşılaştığı yere geldiler. Raisa koltuğunda oturmuş kitap okuyordu. Aleksey yine aynaya baktı, ama sadece boş mağarayla o ortama aykırı eşyaları gördü. Karşısına geçip baktığı zaman son derece güzel olan kadından eser yoktu. Aleksey onun yanına koştu, boyunduruğu bulmak için saçlarını kaldırdı.

Kadın tiz bir sesle, "Beyefendi!" diye bağırdı. "Fazla ileri gidiyorsunuz."

Aleksey boyunduruğun ufak kilidini bulmuştu. Anahtar destesinde o kilide uyacak bir tek anahtar vardı, kadın birkaç saniye içinde serbest kaldı. Aleksey, bu kez peşin-

de iki vampirle koştu. Sadece sebzeyle beslenen üç *vurdalak*'ın kafeslerini açtı; ama bunlar kapı açılınca eskisinden daha da büyük bir korkuya kapılmış gibi görünüyorlardı. Aleksey'in onları başlarına talih kuşu konduğuna ikna edecek kadar vakti yoktu.

"Prometheus" için elinden hiçbir şey gelmedi. Onun kelepçelerinde kilit yoktu. Kelepçeler sadece birer madenî halka olarak yapılmıştı. Yaratığın bilekleri yerleştirildikten sonra halka dövülerek biçimlendirilmiş olmalıydı. Aleksey, "Vaktimiz yok," dedi.

Dövmeli vampir, "Ne yapabileceğimizi sonra deneriz," dedi.

Son olarak, Aleksey'in üstüne saldırmış olan – kendini taş duvarın oyuklarına girerek kamufle eden yaratığın hücresine geldiler. Aleksey yaklaşmaya çekiniyordu.

Mağarada Aleksey'e çığlıklarıyla yol göstermiş olan *vurdalak*, "Onu biz hallederiz," dedi. "Burada bizlerden daha pek çok kişi var. Ben hepsini serbest bırakacağım. Cain kaçamayacak."

Aleksey yaratığa baktı. Bir vampire güvenmek saçmaydı; ama eğer onlara güvenilmeyecekse, o zaman burada kalmak aptallık olurdu. Yuda'ya duydukları nefretin gerçek olduğu belliydi; Aleksey o nefretin birkaç saat içinde onlara neler yaptırabileceğini tahmin edebiliyordu.

Aleksey başını sallayarak, "Teşekkür ederim," dedikten sonra döndü, ancak bir saat kadar önce indiği dehlizden yokuş yukarı koşmaya başladı.

Arkasından "Teşekkür ederiz," diye seslenildiğini duydu, ama dönüp bakmak için durmadı. Yolunu bulmak için çizdiği küçük işaretlere bakmak için de durmadı, içgüdüleri ona doğru yolu gösteriyordu.

Ancak dehlizin ağzından içeri giren gün ışığını görüp dışarı çıktıktan – ve dar çıkıntıdan düşmemek için kendini uçurumun cephesine yasladıktan sonra durdu; derin derin nefes alarak serin, temiz Kırım havasını ciğerlerine doldurdu.

20

Aleksey başkente döndüğü zaman, Çar ve maiyeti şehirden ayrılmıştı. Doğru yapmışlardı – belki Wylie kalıp Aleksey'in mağaralardan çıkmasını beklemek isterdi, ama görevi Çar'ın güven içinde oradan uzaklaşmasını sağlamaktı.

Aleksey onlara yetiştiğinde, grup Bahçesaray yolunu neredeyse yarılamıştı. Çufutkale'ye giderken uğramadıkları Uspenski Manastırı'nda mola vermişlerdi. Çar bir gün önce Han'ın sarayında bir Müslüman ayinine katılmıştı. O sabah Musevilerle çay içmişti, şimdi de bir Ortodoks şapelini ziyaret edecekti. Bu bütün halkını oluşturan farklı yapıların bir yansıması değildi; ama Kırım yıllar boyunca tek bir tanrı üzerinde anlaşamayacak kadar değişik hükümranlıkların altına girmişti.

Aleksey'in dikkatini çeken en önemli nokta, Aleksandr'ın programını sorumluluklarını aksatmayan bir sükûnetle sürdürmesiydi. Rahiplere ve keşişlere her zamanki gibi kibarca sorular soruyor, manastırın mimarisine büyük ilgi gösteriyordu. Bölgedeki pek çok yapı gibi, manastır da kayalıklardaki doğal mağaraların içine inşa edilmişti. Aleksey bir an buradan Yuda'nın inine bir yeraltı yolu olmasından korktu, ama bu söz konusu olamazdı. Vadinin Çufutkale'nin arkasında kalan bölümündeydiler, o yüzden buraya bağlanacak bir dehlizin Çufutkale'nin

çevresini dolaşması ya da altından geçmesi gerekirdi. Tam o sırada Çar, avlunun karşı tarafında duran Aleksey'i ilk kez fark etti. O gün birlikte tanık oldukları olaylarla ilgili tek ima, kaşını hafifçe kaldırmak oldu.

Yaşlı rahiplerden biri herkese yapının tarihçesi hakkında bilgi verirken, Wylie, Aleksey'in yanına geldi. "Bakıyorum, iyisiniz," dedi.

Aleksey, "Kırık çıkık yok," diye karşılık verdi.

"Majesteleri döndüğünde nasıl rahatladığımı tahmin edemezsiniz."

"O nasıl?"

"Çok iyi görünüyor, belki biraz dalgın, ama hepsi o kadar. Olanlarla ilgili hiçbir şey anlatmadı bana."

Aleksey, "Neden ortadan kaybolduğunu açıklamadı mı?"

"Etrafı dolaşmaya çıktığını, Albay Salomka'nın boş yere ortalığı velveleye verdiğini söyledi."

"Herhalde aşağıda uzun süre kalmadı."

Doktor, "Cain'le karşılaştınız mı?" diye sordu.

Aleksey evet anlamına başını salladı.

"Neler oldu?"

"Bazı denekleri kontrolden çıktı."

Wylie, "Yani...?" derken soluğu kesildi.

Rahip onları şapelin içine çıkan yüksek bir merdivene götürdü ve merdivenden çıkmaya başladı. Aleksandr rahibin tam arkasındaydı, onu Tarasov'la Salomka izliyordu. Onların arkasında da Aleksey'le Wylie vardı.

"Richard Cain'in bundan sonra Kraliyet Cemiyeti'ne yeni sunumlar yapacağını sanmıyorum. Ama yine de karanlık bastırmadan hepimizin bu lanetli dağlardan uzaklaşmasını istiyorum."

Wylie, "Çok doğru," dedi. "Peki Majesteleri olanlara hiç tanık oldu mu?"

"Hayır, onu hemen oradan gönderdim, neredeyse..."

Önlerinden giden Tarasov'la Salomka birden ileri atıldılar. Rahip kargaşanın nedenini anlamak için arkasına döndü. Aleksandr yere yığılmıştı. Tarasov onun gömleği-

nin yakasını gevşetti, Wylie de elinde bir şişe nişadırruhuyla yukarı fırlayarak şişeyi Çar'ın burnuna tuttu. Aleksey kendi davranışının biraz daha pratik olduğunu düşünerek cebinden ufak bir konyak şişesi çıkardı, Çar'a büyük bir yudum içirdi. Bütün bunlar birkaç saniyede olup bitti ve çok yakınındakilerden başka kimse herhangi bir şey olduğunu bile fark etmedi.

Çar, "Hepinizden çok özür dilerim beyler," diyerek merdiveni çıkmaya başladı, ama soluklanmak için hemen durdu. "Kendimi biraz fazla zorladım galiba."

Wylie, Aleksey'e baktı. "Gecikmiş bir şok mu, ne dersiniz?"

"Böyle bir şok çok doğal." Aleksey bir an düşündü. "Bu belki işimize yarar – Çar'ı daha erken dönmeye ikna edebiliriz."

İskoç, "Dilerim öyle olur," dedi.

Ötekiler ilerlerken, Aleksey, Aleksandr'ın bayıldığı noktada bir an durdu. Tam karşısında, merdiven sahanlığında şapele açılan küçük bir giriş holü vardı. Aleksey, hol kapısının solunda Aleksandr'ın da görmüş olması gereken bir şey gördü. Bu, Moskova'da hemen her yerde görülen bir şeydi. Rusya'nın başka yerlerinde de sık rastlanırdı. Aleksey daha geçenlerde bunun bir benzerini Petersburg'daki bir heykelde görmüştü. Ama bu tasvirin kendisi için taşıdığı anlamın bir benzerini Çar Aleksandr'a da ifade edebileceği ilk kez aklına geliyordu.

Bir ikondu bu: Bir ejderhanın ağzına mızrağını saplayan at sırtındaki bir azizin tasviriydi. Aziz Gyorgiy ve ejder ikonuydu.

Çar baygınlık geçirdikten sonra çevrede kendilerine gösterilen şeylerle daha üstünkörü ilgileniyor gibiydi. Manastırdan çıkar çıkmaz doğruca Bahçesaray'a yollandılar ve zaman kaybetmemek için karşılarına çıkan yöre halkına el sallayarak veda etmekle yetindiler.

Onları şehre götürecek nehir vadisine inince, Alek-

sey'le Wylie atlarını yan yana sürerek konuşmaya koyuldular. Aleksey olanları kısaca anlattı. Cain'i başka bir adla eskiden tanıdığını söylemedi. Sorunun çözüm yöntemi konusunda Wylie de Aleksey'in karmaşık duygularını paylaşıyordu. Sonunda Aleksey'in verdiği kararı doğru buldu – en azından öyle söyledi. Onun *vurdalak*'lara duyduğu nefret Aleksey'inki kadar köklü değildi; o mağaralardaki acınacak halde vampirleri de görmemişti. O yüzden Wylie meselenin iki yanını daha farklı değerlendirse de, sonuçta aynı noktaya geldi. İkisi de, en önemli şeyin Çar için başlıca tehlikeyi oluşturan Cain'in artık bir tehlike olmaktan çıkması olduğunda görüş birliğine vardılar. Aleksey, o sabah aynı yoldan giderken olduğundan çok daha rahatlamış, gevşemişti.

Bir bilim insanından beklenileceği gibi, Wylie, Yuda'nın yöntemleriyle olmasa da, keşfetmeye çalıştığı şeyle çok ilgileniyordu. Aleksey, Raisa Styepanovna'dan ve aynaya suretinin yansımayışından söz edince, Wylie defterdeki deneylerden birini anlatmaya başladı.

"Dediğiniz gibi, görünebilenlerle görünemeyenler konusunda çok seçici bir durum var," dedi. "Örneğin, giysilerini neden göremiyorsunuz? Sonuçta siz haklısınız, zekice bir ayıklama söz konusu – ilginç olan soru şu: Bu ayıklamayı yapan kim?"

"Ne demek istiyorsunuz?"

"Cain, vampirin görüntüsünü bloke eden etmenin bakan kişinin beyni olduğunu düşünüyor – düşünüyordu. Bu durumda, görmemizi sağlayan ışık yansıması bağlamında yaratığı gerçekten görüyorsunuz, ama beyniniz onu görmenizi engelliyor. Bunun nedenini Cain anlayamamış. Burada önemli olan şu: Bakan kişinin beyni, sadece vampiri bloke edip giysilerini ya da sizin anlattığınız olaydaki zinciri boşlukta duruyormuş gibi bırakacak kadar aptal olamaz. Beyin bakan kişiyi bir şekilde korumaya çalışıyor, o yüzden de ortamı –vampirsiz olarak– tutarlı bir görüntüyle sunuyor."

Aleksey: "Peki bunun denemesini nasıl yapabilmiş?"

"Önce gördükleri yaratığın vampir olduğunu bilmeyen kişileri aynaya baktırmayı düşünmüş. Bu kişiler yaratığın vampir olduğunu bilmediklerine göre, beyinlerinin de onu bloke etmeyeceğini varsaymış."

"Peki sonuç?"

"Beklediği sonucu alamamış. Aynaya bakan ister insan, ister vampir olsun, ister önceden bilgilendirilmiş ister bilgilendirilmemiş olsun, yine hiçbir şey görmemiş."

Aleksey, "Demek varsayım kanıtlanamamış," dedi.

"Cain boş varsayımlarla uğraşmayacak kadar titiz çalışmış. Şöyle olabilir: Aynaya bakanlar, bir vampire baktıklarını önceden bilmeseler de bir başka yolla algılamış olabilirler."

"Acaba kokuyla mı?"

"Gerçi Cain'in deneyleri o kadar ilerlememiş, ama olabilir. Onun yaptığı, hilesiz hurdasız, düpedüz dâhiyane bir buluş." Aleksey'in pek hoşuna gitmese de Wylie sesindeki hayranlığı hiç gizlemeye çalışmıyordu. "Bir çocuk oyuncağı almış, *diable-en-boîte*, biz İngilizcede *jack-in-the-box*[1] deriz. Siz de bilirsiniz, hani kurgusunu kurarsınız da bir süre sonra kutunun kapağı açılır, içinden bir adam yayla yukarı fırlayıp çocukları korkutur. Şaşırtıcı olan kutunun ne zaman açılacağının belli olmamasıdır. Açılacağını bilseniz bile, ne zaman açılacağını kestiremezsiniz."

Aleksey, "Ne demek istediğinizi anlıyorum," dedi.

Wylie, "Cain de," diye devam etti, "kutuyu bir rafın üzerine koyuyor, sonra denek olan kişiyi –ilk deneylerde kendisi, sonra başkaları– ortamı aynadaki yansımasına baktırıyor. Sonra vampir, herhalde sizin Raisa Styepanovna içeriye girip *diable-en-boîte*'ın önünde duruyor. Sonra denek ne gördüğünü anlatıyor – tabii vampiri görmüyorlar, sadece üzerinde kutunun durduğu rafı görüyorlar. Sonunda Raisa oradan çekiliyor, adamın kutudan fırlamış olup olmadığı ortaya çıkıyor."

1. Kapağı açılınca kutudan fırlayan oyuncak. (Ç.N.)

"Yani?"

"Eğer denekler o kutunun *diable-en-boîte* olduğunu bilmiyorlarsa, hiçbiri kapağın açıldığını görmedi. Aynaya bakıyor ve sadece rafın üzerinde bir kutu görüyorlardı. Vampir aradan çekilince kutunun açık olduğunu görüp şaşırıyordu – çoğu kapağın tam o anda açıldığını sanıyordu. Öte yandan kutunun açılabileceğini bilen denekler bazen açılışını görebiliyorlardı. Ama yanılma payı yüzde elliydi. Kimisi kutu açılmadığı halde açıldığını gördüğünü sanıyor, kimisi de kutu açıldığı halde açılmamış gibi görüyordu. Bazıları da işin doğrusunu görebiliyordu. Aynaya bakanın insan ya da vampir olması da sonucu değiştirmiyordu."

Aleksey, "Bunun neyi kanıtladığını hâlâ anlamıyorum," dedi.

"Cain'in teorisini kanıtlıyor. Vampir arada durduğu için denekler kutunun açılışını hiç göremiyorlardı. Beyinleri vampir içeri girmeden hatırladığı kadarıyla görüntüyü yeniden yaratıyordu. Yani denekler kutunun açılabileceğini bilmiyorlarsa, deney boyunca kutuyu kapalı olarak görüyorlardı. Eğer açılacağını biliyorlarsa, ne zaman açıldığı hakkında bilinçaltı bir tahmin yürütüyorlar ve kendilerini bunu gördüklerine inandırıyorlardı. Tabii, tahminlerin yüzde ellisinde de yanılıyorlardı."

Aleksey bu görüşü kafasında tartmaya başladı. Arada bir kavrıyormuş gibi geliyor, ama sonra aklı yine karışıyordu. "Bunu biraz düşünmem gerek," diye itiraf etti. O üç kelimelik Latince atasözüne[1] rağmen, Dr. Wylie'nin sözüne güvenecekti şimdilik. Raisa Styepanovna'yı, güzel giysisini ve demir boyundurukla ona bağlı zinciri aynada görmüş, ama kendisini görmediğine inandırmıştı.

Birden anımsayarak, "Kitap!" diye haykırdı. Wylie dönüp baktı. Aleksey, "Oraya tekrar gittiğimde," diye devam etti, "aynaya baktığım zaman kitap masada duruyordu.

1. Kimsenin sözüne güvenme. (Ç.N.)

Ama Raisa'ya baktığımda, kitabı okuyordu."

Wylie, "Demek beyniniz kitabı görünmez hale getirmemiş ya da havada duruyormuş gibi göstermemiş, ama mantıklı bir yere – masanın üstüne yerleştirmiş," diye açıkladı.

"Cain çok zeki biriydi." Aleksey "Yuda" dememek için kendini zor tuttu.

"Deneylerini gümüş tuzlarıyla sürdürmeye hazırlanıyordu, ama kitap orada bitti."

"Gümüş mü?"

Wylie, "Canım, işte *lapis lunaris* gibi bir şey," dedi. Aleksey'in sanki bu tür şeyler hakkında adını bilmekten öte bilgisi varmış gibi konuşuyordu Doktor. "Bunlar ışığa reaksiyon verir. Cain'in ne tasarladığından emin değilim. Bence asıl soru, aynaya bakan kişi kendisine bilgi verilmemişse, bir vampire baktığını nasıl anlıyor? Sizin ileri sürdüğünüz koku fikri ilginç. Ve bu neden sadece aynada oluyor? Neden vampirler her zaman görünmez olmuyorlar?"

Aleksey, "İşe Cain'in bıraktığı yerden devam etmeyi düşünmüyorsunuz, değil mi?" diye sertçe sordu.

Wylie düşünceli bir tavırla, "Hani içimden gelmiyor değil, ama öyle bir şey yapacak olsam size hesap vermek zorunda kalacağımdan korkarım. Sonumun onun gibi olmasını istemem," derken, başıyla geldikleri yolu işaret etti.

Aleksey omzunun üzerinden arkaya baktı, sonra gözlerini ileriye, henüz batmayan ama batı ufkunda iyice alçalmış olan güneşin göründüğü yere çevirdi. Güneş çok geçmeden kayalıklardaki o delikten içeri süzülmeyecek ve Yuda'ya o korunaklı alanı sağlamayacaktı. O korunma olmayınca da *vurdalak*'lar sürüsü yıllardır ilk kez karınlarını doğru dürüst doyuracaklardı. Aleksey, orada olup onları seyredemediğine hayıflandı.

* * *

Biliyorum senin suçun değil bu;
Senin bir kabahatin yok bunda...
Dinle öyleyse: Güzelim ben;
Ve Bütün haremde bir tek sen
Tehlikeli olabilirdin bana;
Fakat ben tutku için doğmuşum,
Sevemezsin sen benim gibi;
Öyleyse neden soğuk güzelliğinle
Üzüyorsun zayıf bir yüreği?
Giray'ı bana bırak: Benimdir o;
Yanıyor öpüşleri bende,
Korkunç yeminler etti bana
Çoktandır tüm düşünceleri, tüm arzuları
Birleştiler benimkilerle.

Aleksey sözcükleri duyar duymaz ne olduğunu anladı. Bu Puşkin'in şiiriydi – "Bahçesaray Çeşmesi", geçen yıl yayımlanmıştı. Şiir, bazı bakımlardan içinde bulunduğu duruma çok uygun düşüyordu. Bunlardan birincisi çok belliydi; Aleksey o sözcükleri dinlerken bir bahçede oturmuş, sonbahar ikindisindeki ılık havanın tadını çıkararak, eve de bir şişe götürmeyi planladığı yerel votkayı yudumluyor ve Puşkin'e Bahçesaray gezisinde esin kaynağı olan Gözyaşı Çeşmesi'nden damlayan suyun sesini dinliyordu.

Ama ondan da öte, şiir Aleksey'in kendi yaşamıyla benzerlikler gösteriyordu. Giray Han'ın eski eşi Zarema, Han'ın yeni sevgilisi olan, esir alınmış Polonya Prensesi Mariya'nın yatak odasına gizlice girmiş. Kocasının bu yeni sevgiliden usanınca yeniden kendisine döneceğini umarak Mariya'ya Giray'ı reddetsin diye yalvarmış.

Marfa gerçeği bilmiş olsa, Aleksey kendisine döner umuduyla gizlice Domnikiia'nın odasına girip kocasını terk etmesi için yalvarır mıydı acaba? Marfa Zarema, Domnikiia Mariya, kendisi de Giray mıydı? Kıyaslama birkaç noktada benzerlik göstermiyordu. Marfa'nın Domnikiia'dan haberi yoktu, üstelik Aleksey'in sevgisini de yitirmiş değildi. Marfa'nın yeni sevgilisi Vasya, bu ben-

zetmenin neresinde yer alacaktı? En büyük fark da, Mariya'nın Giray'ı sevmemesine karşılık Domnikiia'nın Aleksey'i sevmesiydi. Onun Aleksey'i terk etmesi öylesine bir umursamazlık olmaz, yüreğine saplanmış bir hançer olurdu.

En azından, Aleksey öyle olduğunu umuyordu. Yuda bugün de Domnikiia'yla ilgili gerçeği söylemeyi önererek yine aklını karıştırmıştı Aleksey'in. Aleksey de dinlemeye niyetlenmişti; yine de sonuçta inanmak istediği şeye inanacaktı. Şimdi de Yuda ölmüştü – gerçekten ölmüştü ve bu ölüm biçimi, üstü buz tutmuş nehirde boğularak ölmekten çok daha hak ettiği bir şeydi. 1812'de onlardan biriymiş gibi yaptığı, 1825'te de boyun eğdirdiği yaratıkların eliyle –yırtan pençeleriyle, koparan dişleriyle– ölmüştü. Ama artık o yoktu. Çar güvendeydi ve Aleksey huzur içindeydi.

Aleksey'e tanıdık gelen, sadece Puşkin'in şiirindeki sözcükler değildi. Sol tarafındaki gölgelikten gelen ve o şiiri okuyan ses de çok bildik bir sesti.

Kyoşa ortaya çıktı.

"Yaşıyorsun," dedi, "öyleyse Cain ölmüş olmalı."

Aleksey, "Belki daha ölmemiştir," dedi. "Dostlarının ne kadar merhametli olduğuna bağlı."

"Onu onların eline mi bıraktın?"

Aleksey evet anlamına başını salladı.

"Çok aç olmalarına rağmen onun işini hemen bitirdiklerini sanmıyorum. Cain bizi açlığa mahkûm ederken, ister istemez kendisi de sonunda işkenceyi hak etti."

Aleksey, "Şimdi bana şu hikâyeyi baştan sona anlatır mısın?" dedi.

"Bunun pek akıllıca olacağını sanmıyorum. Artık Cain öldüğüne göre, biz yine birbirimizin düşmanıyız."

Aleksey düşündü. Moskova'dayken planı sırf *vurdalak* olduğu için Kyoşa'yı öldürmekti. Kyoşa onun Yuda'yı bulmasını sağlamıştı, ama bu, Kyoşa'nın niteliğini değiştirmezdi. Fakat onu öldürmek Aleksey'in içinden gelmiyordu.

Aleksey, "Belki yarın," dedi. "Bugün dost kalabiliriz. Onu ilk tanıdığımda adı Yuda'ydı."

"Bunu bilmiyordum. Bütün bildiğim, onunla daha önce yaptığım konuşmalardan ne öğrendiysem o kadar."

"Daha önce mi?"

Kyoşa, "O zaman kendini vampir olarak gösteriyordu," dedi.

"Daha önce de öyle yapmıştı."

"Çoğumuzu kendi isteğimizle yanına çekti. Mağaralarda gördüklerini hazırlaması için ona yardım etti. Çok zor bir işti – ama bizim emeğimiz varsa, onun da parası vardı."

"Peki, deneyler ne zaman başladı?"

"Başlangıçta deneylere gönüllüler katılıyordu. O deneyler, yansımaların araştırılması, uyku düzenleri, dinsel tasvirler gibi acı vermeyen şeylerdi. Sonra, ağırlıklı olarak fiziki deneyler için gönüllüler istedi. Çoğu kabul etti; nasılsa kalıcı bir hasar tehlikesi yoktu, ayrıca bazıları acıya dayanıklılığı bir tür onur nişanı gibi görüyordu. Sonuçta hepimiz, kendi doğamızı tanımanın bizi daha güçlendireceğini düşünüyorduk.

Ama sonra, aramızda hiç farkına varmadığımız bir bölünme ortaya çıkmaya başladı. Gerçi hiçbirimiz ne olduğunu açık seçik anlayamıyorduk, ama Cain –Yuda– bizi yönlendiriyordu. İçimizden bazıları deneyleri uyguluyorlardı, bazıları ise deneyin kendisi oluyordu. Cain bunu gardiyanlar ve esirler diye tanımlıyordu, ama bu tanımı çok sonra yapmaya başladı. Ben gardiyanlardan biri olduğum için –galiba– şanslıydım. Ama bizler azalınca ve olup bitenleri anlamaya başlayınca, hepimizi toplayıp diğerleri gibi kilit altına aldı. İçeriye farklı derecelerde ışık alabilecek şekilde kayaları oydurttu."

Aleksey, "Gördüm," dedi.

"Tabii, güneşin bizi olduğu gibi onu da etkileyeceğini sanıyorduk. Onun insan olduğunu iş işten geçtikten sonra anladık. O zaman hiçbir şey yapabilecek durumda değildik artık. Bütün bunlar altı yıl önceydi."

"Ama sen kaçtın."

"Bu yılın başlarında. Bir hata yaptı. Beni gün ışığının girebileceği bir mağarada bileklerimden zincirledi. Her gün güneş beni yakıyor, her gün iyileşiyordum. Bundan ne öğrendiğini bilmiyorum. Yaptıklarının çoğu dehşet salmak – bizi kendisine boyun eğdirmek içindi."

Aleksey, "Şimdi de aynı şeyi yapıyor," dedi.

"Sanırım arada önemli bir fark var. Beni bağladığı zinciri gereğinden uzun tutmuştu – bu da bana biraz hareket özgürlüğü veriyordu; işte bundan yararlandım. Bir sabah güneş mağarama girer girmez bileklerimi güneşe tuttum. Sen benim parmaklarımı kestiğimi gördün. O da bir şey mi. Ellerim yere damlayan pis kokulu bir sıvı haline gelinceye kadar güneşin altında tuttum. Ellerimin yeniden büyüyeceğini biliyordum; ama sizler elinizi ateşe sokup tamamen yanıncaya kadar alevlerin içinde tutunca ne kadar acı çekerseniz, ben de aynı acıyı hissettim. "

Kyoşa konuşurken Aleksey kendi ellerine baktı. Dehşet verici bir fikirdi bu.

Kyoşa, "Ama sonunda," diye sözünü sürdürdü, "özgürdüm. Kelepçeler kolumdan kayıp çıktı. Hemen koştum, acıyla inleyerek mağaranın dibinde bir yere saklandım. Ellerimin yeniden büyümesi iki gün aldı. En azından parmaklarımda, bu işin ne kadar çabuk olduğunu gördün; ama o sağlığımın yerinde olduğu ve iyi beslendiğim zamandı. Açlık çektiğin zaman ise bu süreç yavaşlar – hatta kimi zaman tamamen durur. Cain'in keşfettiği bir başka şey de işte buydu."

"Peki, Cain'in defterini nasıl ele geçirdin?"

"Raisa Styepanovana yardım etti."

Aleksey, "Onunla karşılaştım," dedi.

"Sahi mi? Güzel kadın. Onun aklını çelen Cain olmakla birlikte, Raisa'yı bizlerden biri yapan benim. Neyse ki, başına gelenlerin korkunçluğunu kavradığı zaman beni değil, onu suçladı. Vampirlerin vampire dönüştürdükleri kişilerle olan yakınlığı, bir çocuğun ana babasına yakınlığı gibi, onunla benim aramda da bir yakınlık var-

dır. Örneğin, onun hâlâ yaşadığını sana kesinlikle söyleyebilirim."

"Sahi mi? Nerede?"

"O kadarını bilmiyorum. Kimileri o bağı çok hassas bir yoğunluğa ulaştırabilir, ama bunu başarmak çok uzun süre çalışmayı gerektirir."

Aleksey, "Raisa sana nasıl yardım etti?" diye sordu.

"Cain'in kitabı nereye koyduğunu söyledi – üzerinde çalışmakta olduğu kitabı. Ötekileri kilit altında tutardı. Başka belgeleri de saklıyordu."

"Ne gibi başka belgeler?"

"Sizin buluşma yerlerinizi ve onlarla ilgili şifreleri nereden öğrendim sanıyorsun? Ama Cain alt edebilecek tek kişinin sen olduğunu biliyorduk – en azından o öyle sanıyordu."

"Ama benim adımı bilmediğini söyledin."

"Hayır, ama Cain sık sık Maksim Sergeyeviç Lukin'den, özellikle de Desna'daki ölümünden söz ederdi. Senin kendini onun ölümünden sorumlu tuttuğunu söylerdi."

"Yine de kim olduğumu söylemedi?"

"Sen sadece üç parmaklı adamdın. Maks'la ilgili tek ipucu da Saratov'dan gelmiş olduğuydu. O yüzden kurtulur kurtulmaz oraya gittim. Annesi ölmüştü, kız kardeşlerinden birini buldum. Bana küçük kardeşleri zavallı İnnokyentii Sergeyeviç'i anlattı. Ben üç parmaklı adamdan söz edince, seninle ilgili her şeyi anlattı."

"Bu Petersburg'a geldiğin zaman mı oldu?"

"Evet, ama Cain söylediklerine bakılırsa, bana da bütün öteki vampirlere yaptığından farklı davranmayacaktın. O yüzden biraz dolambaçlı yoldan kendimi tanıttım."

Aleksey, "Çar'ın hayatının kurtarılmasına yardım ettiğinin farkında mısın?" diye sordu.

"Madalya mı verecekler?"

"Ödülün yaşamak olacak."

Kyoşa, "Belki bu vedalaşmak için en uygun zamandır," dedi.

"Şimdi ne yapacaksın?"

"Kurtardığın arkadaşlarımdan bazılarıyla buluşurum. Şimdiye kadar onlardan haber almış olacağımı sanıyordum."

Aleksey, Kyoşa'ya onların kendisini nasıl bulacağını sormadı. "Belki Yuda'yla keyif yapmaktan seni aramaya vakit bulamamışlardır."

"Belki." Kyoşa elini uzattı, ama Aleksey tutmadı. "Yollarımızın bir daha kesişmemesi için elimden geleni yapacağım. Sahi söylüyorum." Kyoşa bunu söyledikten sonra gölgelerin arasında gözden kayboldu.

21

Grup Bahçesaray'dan Taganrog'a doğru yola çıktı, ama gelirken olduğu kadar aceleleri yoktu. Aleksey, Çufutkale'de olanlar hakkında Çar'la konuşmaya fırsat bulamamıştı. Wylie bunu denemiş, ama Aleksandr ona hiçbir şey anlatmamaya kararlı görünmüştü.

Bahçesaray'dan ayrıldıktan bir gün sonra Perekop berzahına ve Perekop kentine vardılar. Çar yanına Dr. Wylie ile Dr. Tarasov'u alıp oradaki hastaneyi gezdi. Döndükleri zaman Wylie kaygılı bir tavırla Aleksey'le konuştu.

"Majesteleri birdenbire sıtmaya büyük ilgi göstermeye başladı," dedi.

Aleksey, "Bu doğal değil mi?" diye sordu. "Tebaasının ilgilendiği her şeyle ilgilenmek onun görevi. Güneydeki bir hastaneyi ziyaret etti. Buralarda sıtma sık görülen bir hastalıktır."

"Evet, ama bu gibi durumlarda Çar'ın görevi basit sorular sormak ve verilen cevaplara kibarca baş sallamaktan ibarettir. Oysa bugün Çar sıtmanın bir kan hastalığı olduğunu iddia etti, Tanrı aşkına! Doktorlar gülmelerini zor tuttular. Siz bile bu hastalığın buralardaki bataklıklardan gelen kirli havayla taşındığını bilirsiniz."

Askerlerin çoğu –özellikle de Tuna'nın güneyinde savaşanlar– gibi, Aleksey de hastalığı ve yakalanmamak için alınması gereken önlemleri bilirdi; bu önlemlerin işe ya-

raması her ne kadar şans işiyse de şimdiye kadar talih Aleksey'e gülmüştü. Aleksandr'ın yanlışı da Aleksey'e fazla önemli görünmedi.

Aleksey, "Demek yanlış öğrenmiş," dedi. "Herhalde bunu bir şarlatandan duydu, sonra da bilgiçlik taslamaya kalktı. Belki Dr. Lee ona bir şeyler anlatmıştır."

Wylie öfkeyle, "Dr. Lee bu konuda çok donanımlı bir uzmandır," dedi.

"Kusura bakmayın, ama bunun üzerinde neden bu kadar ısrarla durduğunuzu anlayamıyorum."

"Kan hastalığı dediği için. Kanda bulunan –eğer hastalık diyebilirsek– bir hastalık olduğunu biliyoruz; Çar'ın kısa süre önce yakın temasta olduğu bir hastalık."

"Ve de kendisinde hiçbir belirtisi görülmeyen bir hastalık. Öyle bir şey olsa, inanın ben bilirdim." Aleksey bunları söylerken, bir yandan da bu konuda kendine güveni aşırıya vardırıp vardırmadığını düşünüyordu.

"Hastalığın ona geçtiğini iddia etmiyorum, ama kendisinin öyle sandığını düşünüyorum. Onunla Cain'in konuşmalarını duydunuz mu?"

"Daha çok İngilizce konuşuyorlardı. Fransızca olarak duyduğum tek şey, Cain'in Majesteleri'ni öldürmeye hazırlandığıydı. İşte o anda ben devreye girdim."

"Öyleyse Cain daha önce onun kafasına bu fikri sokacak bir şey söylemiş olabilir."

Aleksey omuz silkti. "Olabilir, ama eminim çok geçmeden unutacaktır bunu. Hasta değilken evhamlanan biri değildir, öyle değil mi?"

Wylie, "Kesinlikle değildir," dedi. "Yine de bu kaygımı Tarasov'a açacağım."

"Size inanacak mı?"

"Çok zorunlu olmadıkça bizim bildiğimiz olağandışı olayları ona anlatmam. Ama gerekirse, sizin beni ikna ettiğiniz yöntemi uygulayarak ben de onu inandırabilirim."

Aleksey, derisi kitabın kapağını oluşturan *vurdalak*'ın bu yöntem yüzünden çektiği fiziksel acıyı artık bildiği için bu gaddarlığa itiraz etmeyi düşündü bir an, ama son-

ra karşı çıkmasındaki gerçek nedenin bu olmadığını fark etti. Onun keyfini kaçıran şey, olayların kontrolünün elinden alınmasıydı. Vampirler konusunda uzman olan kendisiydi, ikinci bir doktora danışılacaksa bunu yapmak da ona düşerdi.

Ama Aleksey haddini bilirdi. Konuştuğu kişi Çar'ın özel doktoruydu. Kendisi Majesteleri'ne ne kadar yardım etmiş olursa olsun, özel doktor bir gizli polisten çok daha büyük nüfuz sahibiydi.

Hem Aleksey'in umurunda mıydı? Çar kendisinin bir tavuk, bir şempanze ya da bir Çinli olduğuna inansa, bu Rusya için bir sorun olurdu, ama Aleksey'in sorumluluk alanına girmezdi. Aynı şekilde *vurdalak* olduğuna da inansa, bunun Aleksey'le hiç ilgisi yoktu. Onun görevi beyindeki canavarlarla değil, gerçek yaşamdaki canavarlarla baş etmekti. Ve o görevini de yerine getirmişti.

Aleksey, Çar'ın aklının o konuya takıldığını birkaç gün sonra kendisi de gördü. Kırım'dan çıkmışlardı, Taganrog'a sadece birkaç günlük yolları vardı. Öğle yemeği molası verilmişti ve grubun –albaylar dahil– bütün üst düzey kişileri aynı masadaydılar. Konuyu açan bizzat Aleksandr oldu.

Wylie'ye dönerek, "Kininin ne kadar etkili olduğunu kanıtlamak için Dr. Lee'nin gösterdiği deneyi hatırlıyorsunuz herhalde," dedi.

Doktor, "Hatırlıyorum," derken Aleksey onun sesinde Çar'ın sözü nereye getireceğine ilişkin bir kaygı sezdi.

"Duyduğuma göre o maddenin olumsuz yanlarından biri tadının çok iğrenç oluşuymuş. Hastalar bunu içmek istemiyormuş."

"Tam olarak iğrenç değil Majesteleri, sadece buruk bir tadı var. Bu tadı örtecek bir şey yapılabilir, ama saf haliyle de içilmeyecek gibi değildir."

Çar, "Buna inanmakta zorlanıyorum," dedi. "Bunu öğrenelim. Sizde kinin var mı?"

Wylie, Tarasov'a baktı; Tarasov sofradan kalkıp oda-

dan çıktı. Aleksey pencereden onun bindiği arabanın arkasına bağlı bavullardan birini açtığını gördü. Tarasov birkaç dakika sonra elinde beyaz toz dolu bir şişeyle geri geldi. Çar şişenin kapağını açtı, parmağının ucunu diliyle ıslattıktan sonra şişeye daldırdı, o beyaz tozdan birazını diline sürdü.

Bilmediği sert bir tat alan çocuk gibi yüzünü –abartılı bir biçimde– buruşturdu, masadakilerin hepsi güldüler. Yine abartılı bir tavırla kendini toplamış gibi yaptıktan sonra Tarasov'a döndü.

"Siz de Wylie de hastalarınızı tadı güzel ilaçlarla şımartmaktan vazgeçmeyin," dedi.

Masadakiler yine güldüler, gülüşmeler bitince başka bir konuya geçildi; ama Aleksey, Çar'ın kinin şişesini geri vermediğini fark etti – Wylie ile Tarasov'un da bunu fark ettiklerini sanıyordu.

Aleksey, iki haftadır at sırtında gitmekten eyer-ağrısı denilen acıyı çekiyordu. Artık iyice azalmış olan erzakın taşındığı yedek bir araba vardı, Aleksey de bir süre ona binmeye karar verdi. Ama çok geçmeden araba yolculuğunun at binmekten daha rahatsız olduğunu anladı. Çukurlarla dolu bu yollarda, hiç değilse at çukura batmadan kendi yolunu bulabiliyordu.

Akşamın ilk saatlerinde atları değiştirdiler. Durduktan az sonra önce Wylie'nin, ardından Tarasov'un arabaya binmesi, Aleksey'in şekerleme yapmasını engelledi.

Tarasov, "Şuna bakın," dedi. Elinde kinin şişesine benzer bir şey vardı.

Aleksey, "Demek Majesteleri şişeyi size geri verdi," dedi. "İyi."

Tarasov, "Ama bakın, ilaç ne kadar eksilmiş," diye üsteledi. "Beş ya da altı doz almış."

"Tehlikeli mi?"

Wylie, meslektaşının kaygısına katılarak, "Olmayabilir," dedi. "Eğer aklı başındaysa, hepsini birden içmek ye-

rine, daha sonra kullanmak için saklar. Bütün mesele şu anda mantıklı düşünüp düşünemediği."

"Yoksa hâlâ onun..." Aleksey, Tarasov'a baktı, "...sıtmaya yakalandığına inandığını mı sanıyorsunuz?"

Wylie, "Merak etmeyin," dedi. "Ben Dr. Tarasov'a her şeyi anlattım."

Aleksey, "Yine de sadece sıtmadan kuşkulanıyor olabilir," dedi.

Wylie, "Öyle olabilirdi," dedi, "eğer bu olmasaydı." Koltuğunun altındaki defteri çıkardı. Tarasov'a baktı, Tarasov arabanın kendi tarafındaki perdelerini çekti. Aleksey de öteki taraftaki perdeyi kapattı. Belki arabanın içi derinin zarar görmeyeceği kadar loştu, ama önemli olan başkalarına görünmemekti. Wylie paketi açtı, kitaba hızla göz atarak aradığı sayfayı buldu. Aleksey'e uzattı.

"Bakın," dedi. "Şuna bir bakın."

Aleksey omzunu silkerek Wylie'ye İngilizce anlamadığını belirtti.

Wylie, "Ah, özür dilerim," dedi. "Size özetleyeyim. Bu bölüm, o illetin –isterseniz vampirliğin diyelim– bir kişiden ötekine nasıl geçtiğini anlatıyor. Anlaşılan kanın değiş tokuş edilmesi, birbirlerinin kanını içmeleri gerekiyor, sonra dönüşümün tamamlanması için belirli bir süre içinde ölümün gerçekleşmesi şart. Aksi halde kanın etkisi yok oluyor."

Aleksey, bunun kendi deneyiminden bildiğini söylemeden "O kadarını ben de anladım," dedi. "Ama Cain o belirli sürenin ne kadar olduğunu kestirememişti."

"Hayır, ama şöyle diyor: 'İşin belki de şaşırtıcı olmayan yanı, potansiyel indüksiyonun[1] –metnin tamamında bu sözcüğü kullanıyor– 'potansiyel indüksiyonun öznesi bu dönemde belirli aralıklarla aynı dozda kinin alırsa bu süreç önemli ölçüde kısalabilir. Bu etkinin, kininin sıtma üzerindeki etkisine benzer bir mekanizmayla gerçekleşti-

1. (İng.) Başlatma, giriş yapma. (Ç.N.)

ğini varsayıyorum, ama bunu nasıl kanıtlayacağımı henüz bulamadım.'"

Wylie, Aleksey'e baktı; o da arada bir bağlantı olabileceğini ister istemez kabul etti.

"Bunu Majesteleri'ne göstermediniz, değil mi?" diye sordu.

"Hayır, ama bu bilgiyi Cain vermiş olabilir mi – ya da Çar bunu başka bir yerden öğrenmiş olabilir mi diye düşünüyorum. Bize söylediğinden çok daha fazlasını bildiği belli."

Aleksey, "Cain'le görüştüğünden bu yana dört gün geçti," dedi. "Daha önce harekete geçmesi gerekmez miydi?"

Tarasov, "Belki de geçmiştir," dedi. "Sandığımdan başka bir şişe eksilmişti. Birkaç gün önce farkına vardım, ama şimdiye kadar iki olay arasında bağ kurmadım."

Wylie, "Bu canavar yaratıkların kanını içmiş olması akıl alacak gibi değil," dedi. Aleksey heyecanla, "Biraz şarap içti," diye fısıldadı. "Onu Cain vermiş olmalı."

"Kanın şarabın içinde olduğunu mu düşünüyorsunuz?"

"Olabilir, ama sizin de dediğiniz gibi bu, hikâyenin sadece yarısı. Onu bir vampirin ısırmış olması gerekirdi – oysa Cain bıçakla öldüreceğini söyleyerek tehdit ediyordu. Bu, o defterdekilere uymuyor."

Wylie, "Doğru," dedi. "Defteri baştan sona okudum. Tabii daha önceki ciltlerde bir şeyler olabilir. Majesteleri döndükten sonra üstünkörü bir muayene ettim, hiçbir fiziksel yara izi yok."

Aleksey, "Her neyse," dedi, "Çar artık güvende. Cain öldü, tehlike olmaktan çıktı artık. Majesteleri kinin aldıysa, bu daha iyi. Eğer almadıysa da, o kan nasıl olsa bir süre sonra yok olacak."

Wylie tam cevap verecekken, yanlarından hızla geçen bir atın nal sesleri yüzünden sustu. Üç adam kaygıyla bakıştılar. Ne olduğunu anlamak için dışarı bakan Aleksey oldu.

Aleksandr uyumaya çalışıyordu. Kendini hâlâ iyi hissetmiyordu, ama en kötüsünün geride kaldığından emindi. Bu Tarasov'un ilacının etkisi miydi, yoksa zaman geçtikçe tehlike ortadan mı kalkıyordu, o kadarını kestiremiyordu Çar. Yakında yeniden yola koyulacaklar, iki gün içinde Taganrog'a varacaklardı ve Çar yine Yelizaveta Alekseyevna'nın yanında olacaktı.

Oysa tehlike tamamen geçmiş değildi. Cain sadece bir uşaktı, efendisi –ya da Cain'in ısrarla dediği gibi– işvereni işini gördürmek için başka uşaklar bulabilirdi. Zaman Aleksandr'dan yana değildi.

Arabanın kapısı tıklatıldı.

Aleksandr, "Evet?" dedi.

Diebich'in, "Raporları getirdim Majesteleri," diyen sesi duyuldu.

Aleksandr kapıyı açıp arabadan indi. Postayı bizzat ulağın elinden almak akıllı bir davranıştı. Raporları getiren subaylar genellikle tek başlarına at sırtında çok uzun mesafeler yaparlar ve böyle hayati belgeleri getirdikleri önemli kişinin yüzünü bile göremezlerdi. Orta rütbeli bir subayın getirdiği belgeleri, sonunda Çar'a sunulmak üzere yâverlerinden birine vermesi, torunlarına pek gururla anlatacağı bir hikâye değildi. Majesteleri'ni şahsen görmek, onu sonsuz sevince gark eder – ve bir dahaki görevin de daha hızlı gelmesini sağlardı.

Gelen ulak bir binbaşıydı. Aleksandr onun adını sordu.

"Maskov, Majesteleri. Taganrog'da sizin yakında döneceğinizi söylediler, ama ben raporu size yoldayken ulaştırmamın daha iyi olacağını düşündüm."

Aleksandr belgelere bakarken, "İyi etmişsiniz Binbaşı Maskov," dedi. "Bunların bir kısmı çok acil. Herhalde bizimle birlikte döneceksiniz, öyle değil mi?"

"Evet Majesteleri." Binbaşı rahatsız bir tavırla ağırlığını bir ayağından ötekine aktardı. Belli ki saatlerdir eyer üstündeydi.

"Size arabaların birinde yer vermemi ister miydiniz? Çok yorgun olmalısınız."

"Böyle iyiyim Majesteleri. Kimseyi yerinden etmek istemem."

"Beni yerime geçebilir." Bunu söyleyen Albay Danilov'du. Aleksandr onun arabasından indiğini, yanında da Wylie ile Tarasov olduğunu gördü. "Ben atla gitmeyi yeğlerim."

Çar, "Teşekkür ederim Danilov. Öyleyse anlaştık," dedi. Arabasına binmek üzereyken, son değişme atının arabanın önündeki atların başına koşulmuş olduğunu fark etti. "Galiba yola çıkmak üzereyiz," dedi. "Maskov, bu belgelerle ilgili cevabımı size yarın sabah veririm."

"Sağ olun Majesteleri."

Aleksandr arabanın kapısını örtüp yerine oturdu. Birkaç saniye içinde tekerleklerin dönmeye başladığını duydu. Gözlerini yumdu, ancak yol çok engebeliydi. Çar, şöyle huzur içinde uykuya dalabilmeyi çok istiyordu.

Bu çukurlu tümsekli yollarda, araba, at kadar rahat değildi. Binbaşı Maskov, Albay Danilov'un başka koşullarda yerini kendisinden kıdemsiz bir subaya verme önerisine direnecekken, bu kez seve seve vermesinin nedenini çok iyi anlıyordu. Ama bu akşam öylesine yorgundu ki, at sırtında bile olsa yine uyur kalır ve yola yuvarlanırdı. Bu tehlikeli olurdu, ama onun asıl önem verdiği, Majesteleri Çar'ın karşısında bu duruma düşmekten duyacağı potansiyel mahcubiyetti.

Maskov, Çar'ı memnun etmeye çalışıyordu, onun yerinde kim olsa öyle yapardı. Bu tavrının nedeni, sadece Çar'ın gözüne girerse kendisine ikbal kapısı açılır düşüncesi değildi. Yükselmek isteyen bir subayın, hiyerarşi sırasında çok yukarılarda yer alan ve Binbaşı Maskov'u birkaç gün içinde unutacak olan biri yerine, kendisini bir üstüne beğendirmeye çalışması çok daha iyi sonuç verirdi. Maskov için önemli olan, Çar'a duyduğu sevgiydi. Bu sevgi ta 1812'de bir geçit töreninde Aleksandr'ı ilk kez gördüğü anda başlamıştı. Başkalarının da liderlerine olan

sevgilerinden söz ettiklerini duymuştu; ama bunun mecazi bir anlamı olduğunu ve aslında Çar'ın şahsında simgelenen vatan sevgisini kastettiklerini düşünüyordu. Oysa Maskov o muhteşem, altın saçlı genç adamı görünce bambaşka duygulara sürüklenmişti. Bu cinsel bir aşk değildi –Maskov'un Petersburg'daki karısı ve dokuz çocuğu böyle olamayacağının kanıtıydı–, bir keşiş ya da rahibin Tanrı için beslediği sevginin eşiydi.

Çar'ı –onun sevgisi kadar güçlü olmasa da– Maskov gibi seven pek çok subay, Paris'ten hayal kırıklığına uğramış olarak dönmüşlerdi; ama Maskov Borodino'da yaralanmış ve Paris'e hiç gitmemişti. O yüzden Aleksandr'ı bugün de hâlâ birçoğunun 1812'de gördükleri gözle görüyordu. Onun gibi düşünenler giderek azalıyordu, ama Maskov kendinin doğru, diğerlerinin yanlış olduğunu biliyordu. Çar'ın ağzından çıkan, "İyi etmişsiniz Binbaşı Maskov," sözü, kendisinin doğru düşündüğünü kanıtlıyordu. Hâlâ en basit kuluna bile bu kadar nezaket gösteren, böyle yüce biri, büyük insan olmaz da ne olur? Maskov dünyanın öbür ucuna da gitse onu izler, Çar'ın lütfedeceği her emri yerine getirir, onun uğruna seve seve ölürdü.

Binbaşı Maskov uyuklamaya başladı, bir savaş alanı geldi gözünün önüne. Aleksandr kır bir atın üzerindeydi, yanındaki atın sırtında da feldmareşal rütbesine yükselmiş olan Maskov vardı. Bir top patlaması havayı yırttı ve Maskov bir güllenin kendilerine doğru geldiğini gördü. Atın üzerinden sıçrayıp kendini çarın önüne attı ve gülleyi göğüsledi, gülle kaburgalarını paramparça etti. Ama acı içinde canı çekilerek yere düşerken Aleksey'in güçlü kollarıyla kendisini kucakladığını hissetti ve o yüce sözleri duydu: "Teşekkür ederim, Maskov. Hayatımı kurtardınız."

Şimdi de bir ziyafette, Aleksandr'ın karşısındaki ayrıcalıklı bir yerde oturuyordu. Çar içkisini içmek üzereydi, ama Maskov kadehin zehirli olduğunu biliyordu. Uzanıp kadehi Çar'ın elinden alarak zehirli şarabı bir yudumda başına dikti, zehir gırtlağını yakıp vücudunu içten yakarken dudaklarının arasından beyaz bir duman çıktığını

gördü. Şimdi de toprağa indirilmekte olan tabutunun içinde yatıyordu. Ölmüş olduğunu biliyordu, ama yukarı bakıp da Aleksandr'ın yüzünde sevecen bir bilgelik ifadesi ve yaşlı gözlerle yas tutanların başında durduğunu görünce öldüğüne sevindi. Üzerine kürekler dolusu toprak boca edilerek sonsuza kadar gömüldü, ama toprağın içinden boğuk sesle gelen "Teşekkür ederim, Maskov. Hayatımı kurtardınız," sözünü duyunca öldükten sonra bile gülümsedi.

Binbaşı Maskov irkilerek uyandı. Yalnız değildi. Arabanın durduğunu duymamıştı, ama her nasılsa arabaya biri binmişti. Arkası Maskov'a dönük olarak karşı koltuğun üstünde ayakta durmuş yukarıdaki raftan bir bavul indiriyordu.

Maskov hâlâ yarı uykuda, "Neler oluyor?" derken eli kılıcına gitti.

Adam döndü, arabanın zeminine atladı. Tam o anda tekerlek büyük bir taşın üstüne gelince araba yana doğru sarsıldı. Davetsiz misafir çok kötü bir biçimde yan üstü yere düştü, omzunu arabanın kapısına çarptı. Maskov artık ayağa kalkmış, kılıcını adamın gırtlağına dayamıştı. Karşısındaki kanepeye baktı, kanepenin üstünde açılıp içlerindeki eşyalar etrafa saçılmış birkaç bavul duruyordu.

"Albay Danilov'un eşyalarını karıştırarak ne yaptığınızı sanıyorsun?"

"Peki ya siz Albay Danilov'un arabasında uyuyarak ne yaptığınızı sanıyorsunuz?"

Maskov, "Elinde kılıç olan benim," dedi, "o yüzden soru sormaya hakkı olan da benim."

Davetsiz misafir hüzünlü bir tavırla ona baktı, düştüğü durumu kabullenmiş gibiydi. "Onda bana ait bir şey var."

"Hiç sanmam." Maskov, Albay Danilov hakkında hemen hiçbir şey bilmiyordu –bavulların onun olduğunu da sadece tahmin etmişti– ama bunun gibi serserilere karşı otoriter davranmak gerekirdi. "Arabaya ne zaman bindin?"

"Siz atları değiştirirken. Arabanın arkasına tırmandım."

"Ve ben uyurken pis işini bitirip arabadan atlamayı planladın, öyle mi?"

"Hayır, niyetim seni öldürmekti. Niyetimi de gerçekleştireceğimi umuyorum."

Maskov, "Aman ne güzel sözler," diye homurdandı. "Şimdi söyle bakalım, Albay Danilov'un eşyaları arasında bu kadar ilgilendiğin şey nedir?"

"Onun içinde." Adam başıyla kanepede açık duran bavullardan birini işaret etti. Maskov bavulun içine baktı. Giyeceklerden başka bir şey yoktu. Kılıcını hâlâ tutsağına doğrultmaya devam ederek, sol eliyle bavulun içini yokladı. Bavulun dibinde bir şişe votka buldu. Şişe doluydu.

"Orada hiçbir şey yok," dedi.

Adam doğrulmaya çalışarak, "Kalkabilir miyim?" diye sordu. Maskov onu bırakmaya karar verdi. Adam bavulu karıştırırken Maskov kılıcını ona yakın tutuyordu. Maskov adama bakarken, aradığı şey kanepenin üzerindeki bavullardan birindeyse, neden onu orada bırakıp öteki bavulları aradığını merak etti. Ama iş işten geçmişti.

Adam döndü. Bir yerden bir bıçak çıkarmıştı. Sağ koluyla Maskov'un kılıcını yana savurdu, sol elindeki bıçak da Binbaşı'nın göğsüne hamle etti. Ama Maskov aptal değildi. Yarım adım geriledi ve bıçak etine, hatta giysilerine bile değmeden havayı yarıp geçti.

Ne var ki aynı anda araba tekrar sarsıldı ve Maskov'un usta manevrası sendelemeye dönüştü. Sırtı arabanın kapısına çarptı, daha önceki bir çarpma sırasında gevşemiş olan kapı ardına kadar açıldı. Maskov kapıya dayanarak dengesini buldu, ama kapıya tutunurken kılıcı elinden kaydı, arabadan dışarıya düştü, kabzasının üstünde sıçradı, sonra ucu yere vurdu, tekrar kabzası toprağa çarptı ve sonunda yolun kenarında durdu.

Saldırgan Maskov'un üstüne atladı. Bıçağı Maskov'un kapının çerçevesine tutunan parmaklarına doğru indirdi. Maskov kolunu biraz çekti ve çerçeveyi daha yukarıdan tuttu, bıçak onun parmaklarını yalayıp tahtaya saplandı. Bu defalarca yineleyebilecekleri bir oyundu; Maskov ka-

pıdan dışarıya uğrayıp altlarındaki yola düşerse bu oyunu kaybederdi. Ama birileri olanları fark edinceye kadar talihi yaver gidebilirdi.

Ancak, oyun o koşullarda oynanmayacaktı. Davetsiz misafir, Maskov'un aklından geçenleri okumuş gibi kendi kendine gülümsedi. Sonra ellerini kaldırdı, arabanın iki tarafındaki bavul raflarına tutunarak kendini yukarı kaldırdı.

İki ağır, çizmeli ayak Maskov'un göğsüne indi. Maskov dengesini kaybetmemeye çalıştı, ama sol elinin parmakları açıldı. Sol elinin desteği olmayınca, sağ eli de çaresiz kaldı. Maskov arabadan fırladı, düşerken soluna dönerek kendisine hızla yaklaşan yolu daha iyi görmeye çalıştı. Kafatası taşlı yola çarpmadan önce aklından geçen son düşünce, karısı, çocukları, sonsuzlukta kendisini nelerin beklediği değil, Çar arabasından inip onun cesedine bakarken Binbaşı Maskov'un üniformasının çamurlu olacağıydı.

22

Maskov ölmemişti, Dr. Tarasov bu açıklamayı yaparken, az ileride duran Wylie de onun görüşüne katıldı. Durum bildirilince bütün konvoy durdu, kısa bir koşturmayla Maskov'un yattığı yere geldiler.

Çar, "Yapılabileceğiniz bir şey var mı?" diye sordu.

Tarasov, "Durumu ciddi görünüyor," dedi. Wylie yine onun görüşünü paylaştı. Binbaşı'nın yüzü kan içindeydi, kafatasında, sağ şakağının hemen önünde bir çöküntü vardı. Ama belli belirsiz de olsa soluk alıyordu.

Aleksandr, "Onu size emanet ediyorum Doktor," dedi. "Elinizden geleni yapın."

Baron Diebich, "Ne oldu?" diye sordu.

Çar, "Ben onun arkasındaki arabadaydım. Arabacım da ben de düştüğünü gördük. Ötekilere de durmaları için seslendik," diye açıkladı.

Maskov'un arabacısı, "Yolda kocaman bir çukur vardı," dedi. "Herhalde çamur ya da kille dolmuş olmalı – o yüzden göremedim. O sarsıntı, Binbaşı'yı kapıdan dışarıya fırlattı."

"Olmaz öyle şey." Bu ses, olay yerine tam o sırada gelen Albay Danilov'un sesiydi.

Wylie, "Bana olabilir gibi görünüyor," dediyse de, Albay'la göz göze gelince onun sözlerini hafife almamak gerektiğini düşündü. Danilov'un elinde tuttuğu şeyi işa-

ret ederek, "Nedir o?" diye sordu.

Danilov, "Maskov'un kılıcı," dedi. "Şurada buldum, ta gerilerde."

Wylie, Danilov'un ne demek istediğini hemen anladı. Maskov bir sebeple kılıcını çekmiş, kendisi arabadan yuvarlanmadan saniyeler önce de kılıcı düşürmüştü.

Aleksey, Tarasov, Wylie ve Diebich hep birlikte Maskov'u yerden kaldırıp arabanın kanepeleri arasına, yere yatırdılar. Aleksandr düşünceli ve huzursuz bir tavırla geride durdu. Maskov'u arabaya yerleştirdikten sonra Tarasov da arabaya bindi.

Arabanın içindeki karışıklığa bakarak, "O sarsıntıda bütün bavullar da aşağı yuvarlanmış herhalde," dedi. Danilov kendi eşyalarının etrafa saçılmış oluşuna şöyle bir göz attı. Bütün dikkatini araba kapısının çerçevesini incelemeye vermiş gibi görünüyordu.

Sonra Çar konuştu: "Artık yola koyulalım." Maskov'un arabacısına döndü, "Tanrı aşkına, daha dikkatli sür," dedi. Daha ağır bir ceza yerine işi azarlanmakla atlattığına sevinen arabacı teşekkür edercesine başını iyice öne eğdi.

Wylie kendi arabasına gitti, tam bineceği sırada biri koluna dokundu. Danilov'du bu.

"Ben geri dönüyorum," dedi.

Wylie, "Nasıl geriye?" diye sordu.

"Çufutkale'ye."

Wylie, onun ne demek istediğini anlayınca benzi attı, bembeyaz kesildi. "Ama neden?"

"Bu bir kaza değildi."

"Bundan emin olamazsınız."

Danilov sertçe, "Arabanın öteki tarafından koşup giden bir adam gördüm," dedi. "Hepiniz Maskov'la ilgilendiğiniz için fark etmediniz."

Wylie, "Öyleyse bir hayduttu," dedi. "Geri dönmeniz için bir neden yok."

"Benim bavullarımı karıştırıyordu – kitabı arıyordu. Kitap hâlâ sizde mi?"

Wylie arabanın içine uzanıp kanepenin üzerinde bı-

raktığı yerde hâlâ kâğıda sarılı duran defteri aldı. "Burada," dedi. "Bir şey olmamış."

Danilov biraz sertçe bir tavırla defteri alıp sırt çantasına koydu. "Olabildiğince kısa sürede döneceğim," dedikten sonra yolun az ilerisinde duran atına doğru yürümeye başladı.

Wylie onun arkasından, "Boşuna uğraşıyorsunuz!" diye seslendi, ama içten içe Danilov'un boş şeylerin peşinden koşacak biri olmadığını biliyordu. Bir kırbaç şakladı, Wylie, Maskov'un arabasının hareket etmek üzere olduğunu gördü. Elini kaldırıp arabayı durdurarak kapıya gitti. İçeride Tasarov, baygın yatan Maskov'un üzerine eğilmiş, belli belirsiz soluklarını dinliyordu. Tarasov, Wylie'ye dönüp umutsuzca başını salladı.

Ama Dr. Wylie, Maskov'un durumunu öğrenmek için gitmemişti oraya. Kapının çerçevesine, Danilov'un ilgisini çeken – onu yeniden Çufutkale'nin başkentine döndürecek kadar ilgisini çeken o şeye baktı.

Önemli bir şey değildi. Ama Maskov'un başına gelenle rahatça ilintilendirilecek kadar yeni ve belirgin bir işaretti. Çerçevenin tahtası tırtıklı bir bıçakla kesilmişti. İki parmak aralıkla iki bıçak izi vardı. Tek dikkat çeken özellikleri iki izin de yan yana olmasıydı. Tamamen paraleldiler.

Taganrog'a varmadan önceki son geceleriydi. Aleksandr kendini daha mı iyi, yoksa daha mı kötü hissettiğini kestiremiyordu. Tarasov'dan aldığı kininin hepsini içmiş bitirmişti. Kininin tadı kötüydü. Bir gün önce yemekte abartarak suratını ekşitmişti, ama hâlâ çok tatsızdı. Hissettiği bitkinliğin, ilacın geçirmesi gereken dertten mi, yoksa ilacın kendisinden mi olduğunu nasıl anlayacaktı?

Orehov büyük bir kasaba değildi, ama hepsine yetecek yer bulmuşlardı. Çar'a ve maiyetindekilere her zaman yatak bulunurdu; onlara yer açmak için gerekirse daha önemsiz konuklar uyanık ya da uyuyor olsalar bile kapı dışarı edilirdi. Onlar da hükümdarları uğruna böyle

bir özveride bulunmaktan sevinç duyarlardı. Eğer sevinmiyorlarsa – zaten yumuşak bir döşeğin rahatlığını hak etmemişler demekti.

Bu akşam rahat etmeye en çok ihtiyacı olan kişi Maskov'du. Aleksandr onu çamurlu yolda yatarken görünce çok acımış, yıllardır hissetmediği bir şefkat, bir sevgi duymuştu. Ama aptal da değildi, Binbaşı için pek ümit kalmadığını görüyordu. Yine de, sonuçtan umutlu olmamakla birlikte Tarasov elinden geleni yapacaktı.

Çar'ın da bu adam için yapabileceği tek bir şey vardı –yaşamını kurtaramazdı –ama en azından ona yaşaması için bir amaç yaratabilirdi. Belgelerin durduğu dosyayı aldı. Maskov'un durumu ne olursa olsun, bu belgeler Aleksandr'ın dikkatini toplar, başka düşüncelerden uzaklaştırırdı. Çar robdöşambrına sarınarak iliklerini ısıtan ateşin karşısına oturdu. Raporlarda çok önemli şeyler yoktu. Çufutkale'de olanlara rağmen, Çar'ın aklı muhtemel bir devrim hareketindeydi. Maskov, Çar'ın Petersburg'daki kaynaklarından çeşitli raporlar getirmişti, ama o kaynakların hiçbiri Albay Danilov kadar olayların içinde değildi. Çar, meseleye aklıyla baktığı zaman, Danilov ordunun atmosferini birinci elden yoklayabilecek şekilde başkentte kalmış olsaydı kendini daha güvende duyacağını görüyordu. Ama yüreğiyle baktığı zaman da Albay'ın yanında olması içini rahatlatıyordu.

Kapı vuruldu. Aleksandr şöminenin rafında duran saate göz attı. Gece yarısını geçiyordu. Bu saatte ancak kötü haber gelirdi. Gelin diye seslendi, Dr. Tarasov girdi. Aleksandr, Baron Diebich'in de arkada gezindiğini gördü. Belki niyetlendiğinden de hızla ayağa kalktı. Bir an başı döndü, yine de o an için en önemli olan soruyu sordu:

"Maskov nasıl?"

Tarasov bir an duraksadı, ama Çar kötü haberlerin kendisinden saklanacağı biri değildi. "Öldü, Majesteleri. Kafatası ikiye ayrılmış. Galiba buraya geldiğimizde zaten ölmüştü."

Çar, "Ne acı bir olay," dedi. "O zavallı adama ne kadar

acıdım." Bunun kulağa basmakalıp bir söz gibi gelmemesini diledi. Söylediklerinin çoğu çok alelade görülürdü, belki de doğruydu bu. Aleksandr yüzünü göstermekten korkarak Doktor'a arkasını döndü. Tarasov'un kapıyı kapatıp çıktığını duydu.

Aleksandr koltuğuna döndü, raporları yere bıraktı. Maskov hakkında söylemek istediği daha çok şey vardı, ama ne söylese içtenlikli gibi görünmeyecekti. Asıl bilmek istediği şey, Cennet'teki Tanrı'nın Maskov hakkındaki niyetinin ne olduğuydu. Neden onun bu kadar yersiz bir biçimde ölmesine izin vermişti? Evinde, ailesinin sevgisiyle çevrelenmiş olarak ölse ne olurdu? Getirdiği raporlar içinde yaşamını feda etmesine değecek kadar önemli bir şey yoktu – Maskov bunları ona ulaştırmaya çalışırken de ölmemişti, ölüm daha sonra gelmişti. Bu, Tanrı'yı gaddar gibi gösteriyordu; ama Aleksandr buna inanırsa Tanrı'nın değil, kendi doğasının bir kusuru olacağını biliyordu. Zamanla ve inzivaya çekilerek düzeltilecek bir kusur.

Birden midesinde bir sancı, kollarına ve bacaklarına yayılan bir yanma hissetti. Her seferinde aynı şekilde yayılsa da, bu, daha öncekilerden çok daha şiddetliydi. Sancı bazen midesinde başlıyor, bazen de –öyle sanıyordu– kalbimdeki sızıyla ortaya çıkıyordu. Çar acı içinde ayağa kalktı, masanın üzerindeki lambayı söndürdü.

Oda karanlıktı şimdi, ama Aleksandr yatağın yolunu biliyordu. Yatağa uzandı, acı biraz azalmaya başladı. Solukları yavaşladı, teninin üzerindeki terin soğuduğunu hissetti. Sızı geçmemiş, ama katlanılabilecek hale gelmişti. Aleksandr ağrının yeniden tutacağını biliyordu. Çufutkale'nin altındaki o mağaranın derinlerinde Cain öyle olacağını söylemişti.

Aleksandr gözlerini açtı. Vücudu sızlıyordu, ama şu anda hissettiği sarsıntının kendi titremesinden değil, arabanın sallanmasından olduğunu biliyordu. Biraz Çar'ın

hassas durumunu, ama aynı zamanda Binbaşı Maskov'un ölümüne neden olan korkunç kazayı düşünerek daha ağır yol alıyorlardı. Onu Orehov'da, düştüğü yere pek uzak olmayan bir mezarlığa sessiz sedasız defnetmişlerdi. Yörenin ağır kilini kazmak zor olmuştu. Aleksandr onun ailesine bir mektup yazmaya başlamış ama nöbet gelmeden önce tamamlayamamıştı.

Terlemekte olduğu halde, hâlâ üşüyordu. Üzerine battaniyeleri, kürkleri yığmışlardı, ama işe yaramamıştı. Onun direncini ayakta tutan en büyük güvencesi yolculuğun yakında biteceğini ve bu haliyle Yelizaveta'ya görünmek istemese de yeniden Taganrog'da olacaklarını bilmesiydi. Aleksandr kendini zorlayarak doğrulup oturdu ve pencereden dışarıya baktı.

Dışarıdaki manzara çok tanıdıktı. Aleksandr bilinç ile kimi zaman uyku, kimi zaman uykudan daha derin ve daha rahatsız edici bir bilinçdışı konum arasında gidip geldiği için zaman kavramını kaybetse de eve sandığından da daha yakın oldukları kesindi. Taganrog'un eteklerine gelmişlerdi bile. Çar bazı yapıları, özellikle de kiliseleri tanıdı. Eve varmalarına bir çeyrek saatten daha az zaman kalmıştı.

Araba, şehrin boyunca uzanan sahil yoluna girdi ve Aleksandr bir anda rahatlayıverdi. Burası Petersburg kadar iyi tanıdığı bir yer değildi, yine de oradaki kadar hoşnutluk duygusu uyandırıyordu, üstelik burada daha az baskı altındaydı. Manzara fazla değişmemişti. Belki daha dikkatle düşünse, oradan ayrılırlarken altın rengi olan yapraklardan çoğunun kopup yere düşmüş olduğunu fark ederdi. Bu, ağır ilerleyen ve Aleksandr'ın yol boyunca gözlemlediği bir süreçti. O tek yat bile hâlâ açıkta demirliydi. Yattaki yolcuların önemli birileri olup olmadığını anlamak için oraya birini göndermeliydi.

Gemi, son gördüğünden bu yana biraz yer değiştirmişti – belleğini saran uyuşukluğa karşın bundan emindi. İstediği konuma gelmek için bu kadar ufak bir manevraya gerek olamazdı. Belki o da Çar gibi bir sefere çıkmıştı.

Aleksandr geminin nereye gitmiş olabileceğini merak etti.

Bunun önemi yoktu. Araba durdu, kapı açıldı, Prens Volkonskiy'in sevecen ama kaygılı yüzü göründü. Aleksandr kendini zorlayıp ayağa kalktı, güçsüzlüğünü belli etmekten korkarak Volkonskiy'in uzattığı koluna tutunmadan arabadan indi. Öndeki ve arkadaki arabalar da yolcularını indiriyorlardı; Aleksandr, kollarını bacaklarını açarak gerinen ve biraz daha eve benzeyen bir yere gelmiş olmanın sevincini yaşayan Wylie'yi, Tarasov'u, Diebich'i ve diğerlerini gördü. Ama başını heyecanla bir o yana bir bu yana çevirerek bakındıysa da en çok konuşmak istediği kişinin onlarla birlikte olmadığını gördü. Albay Danilov görünürlerde yoktu.

23

Yalnız olduğu ve at sırtında yol aldığı için Çufutkale'ye dönmek Aleksey'in sadece beş gününü aldı. Uçurumun tepesine çıktığında ikindi olmuştu. Yol boyunca havanın giderek soğuduğunu fark etmişti; henüz kar olmamasına karşın çevreye kış atmosferi gelmişti. Sokaklarda durup konuşan gruplar halinde Karaimler gördü, ama onlarla konuşmadı. Altlarındaki mağara sisteminden vampirler kaçmış olsa, bu adamların komşuları ilk beslenme kaynağı olurlardı. Eğer böyle bir şey olmuşsa diye kaygılanan Aleksey orada durup o adamların yüzüne bakmaktan kaçındı. Bir hafta önce Yuda'nın inine ilk indiği kayalık tepeye çıktı. Mağaranın ağzına inip içeriye göz attı.

Hiç beklemediği – son gelişinde de görmediği bir şeyle karşılaştı. Dehlize geçit yoktu. Tünelin tavanı çökmüş, kayalar yolu kapatmıştı. Birkaç ufak yarık vardı, ama hiçbiri onun geçebileceği kadar geniş değildi. Kayayı kazarak kendine yol açabilirdi, ama çöküntünün nereye kadar gittiğini bilmiyordu. Tepenin öteki tarafına geçti, orada yine aynı şekilde tıkanmış iki mağara ağzı daha buldu. Geçit verecekmiş gibi görünen başka girişler de vardı, ama bu yapay bir görüntüydü. Tepenin biraz ilerisinde yine tavanı çökmüş bir dehliz vardı, açık olan iki giriş ise, Aleksey'in dolaştığı yeraltı labirentine hiç bağlanmadan sağır duvarlarda bitiyordu.

Her şey çok ustaca tasarlanmıştı; sadece mağaraların derinine inebilen dehlizler çökmüş – hiçbir yere bağlanmayanlar açık kalmıştı. Bu, rastgele bir depremin sonucunda olacak iş değildi. Acaba vampirler buradan kaçtıktan sonra, orada çektiklerinin anılarını tamamen gömmek için mi dehlizleri çökertmişlerdi? Yoksa dehlizlerin tavanı *vurdalak*'lar içerideyken çökmüş ve onlara kaçış yolu bırakmamış mıydı?

Aleksey yine yukarıdaki kayalık düzlüğe çıktı. Garantili olmasa da, bunu anlamanın tek yolu vardı. Bir tümseğin üstüne oturdu, sırt çantasını açtı. Kitap çantadaydı. Kyoşa'nın kitabı Moskova'da kendisine vermeden önce sardığı kâğıdın üzerinde hâlâ adının baş harfleri yer alıyordu. Bütün bunlar sanki yıllar önce olmuş gibi geliyordu. Aleksey kâğıdın köşesini yana doğru kıvırdı, kapak derisi güneşte yeniden için için yanmaya başladı. Aleksey dikkatle dinledi. Rüzgâr kuvvetliydi ve çığlık sesiyle rüzgârın kayaların arasındaki ıslığını ayırt etmek zordu.

Aleksey, uçurumun kenarına gitti, ilk gelişinde girdiği dehlizin tam tepesinde durarak kâğıdı yeniden sıyırdı. Bu kez hiçbir şey duymadığından emin oldu. Mağara ağzına daha yaklaşmak için dizleriyle ellerini yere dayayıp eğildi, sessizlikten başka bir şey yoktu. Ama o hücrelere giden birden fazla dehliz olduğunu biliyordu ve çevredeki yarıkların herhangi biri mağaraya giriş noktası olabilirdi.

Aleksey, taşlı düzlüğün ortalarına doğru yürüdü. Şimdi etrafı daha önce gördüğü doğal ya da insan eliyle yapılmış mağaralarla çevriliydi. Yeniden kitabı açmaya hazırlandı, ama buna gerek kalmadı. Yakında bir yerden boğuk bir inilti geldi. Aleksey sesin nereden geldiğini anlamak için çevresine bakınırken, inilti yeniden duyuldu. Bu, inildiden çok birtakım sözcükleri andırıyordu, ama öyle de olsa Aleksey ne söylendiğini çıkaramadı.

Sesin geldiğini sandığı tarafa doğru seğirtti. Çevresindeki düzlükten bir insan boyu yüksekliği olan bir kaya yığını vardı. Aleksey kayaların etrafını dolandı ve bunların esneyen bir ağız gibi görünen mağara girişine açıldığı-

nı gördü. Burada da kayalar çökmüştü. Aleksey bu çöküntünün de ötekiler kadar yeni olduğunu tahmin etti.

Ses yeniden duyuldu:

"Ben buradayım! Buradayım!"

Bu sefer ses daha yakından gelmişti. Belli ki, geçidi tıkayan kayaların arasında ya da arkasındaydı. Aleksey kısa yamaçtan aşağı inip taşları bir yana atmaya başladı. Bazı büyük taşlar yerlerinden kımıldamıyordu, ama bu çok da önemli değildi; kayalar ters açıyla yığıldığı için aralarında epey boşluk vardı. Aleksey sesin geldiği yerin karşı tarafındaki kayaları kenara çekti. Bu sefer seslenenin dövmeli *vurdalak* olduğuna emin oldu.

Yaratığı ancak yirmi dakika kadar sonra görebildi; iki kaya arasındaki boşluktan sadece gözlerini seçebildi, ama bu ona şevk verdi. Taş yığınının dibine doğru bir yerde kaldırabileceğini sandığı büyük bir taş gördü, onu kaldırabilirse birkaç taş daha serbest kalacaktı. Sol eliyle sağ eli kadar sıkıca tutamayacağını bildiği halde, tutunup kuvvet alacağı bir çıkıntı arayarak ellerini kayanın çevresinde gezdirdi. Sonra ayağını iyice yere bastırdı, kayayı çekerken sarf ettiği kuvvetten yüzünün ve boynunun kasları gerildi.

Sonunda kaya yerinden çıktı, o hızla Aleksey de sırtüstü yere yuvarlandı. Kayadan boşalan yeri doldurmak üzere düşen taşları görmedi ama seslerini duydu. Bileğinde keskin bir sızı hissetti, başını kaldırıp bakınca ayağının bir büyük, birkaç tane de ufak taşın arasına sıkıştığını gördü. Oturdu, hem kayayı elleriyle iterek, hem de sıkışan bacağını hareket ettirerek kurtulmaya çalıştı. Canı çok yandı, ama çok geçmeden ayağını kurtardı. Ayağa kalktı, ağırlığını incinen bileğine verdi. Ama korkarak ayağını hemen yukarı çekti. Kırıldığını sanmıyordu, ancak ağrısız sızısız yürüyebilmesi birkaç gün alırdı. Yeniden taşları yerinden oynatmaya çalıştı, derin bir iç geçirdi.

Aleksey'in çabaları dövmeli deriyi ortaya çıkardı, ama o derinin sahibi olan *vurdalak*'ın bedenini seçmek zordu. Vampirlerin ezilerek ölmeyeceği Aleksey'in aklına hiç

gelmemişti. Bu yaratık insan olsaydı buradan sağ çıkamazdı. Üzerine son derece ağır kayalar yıkılmıştı – çoğu hâlâ orada duruyordu. Yaratığın kafasıyla bir bacağı kayaların arasında sıkışmıştı; arkadaki kaya yığınının arasında kalan öteki ayağı görünmüyordu; herhalde çok ters bir açıyla kıvrılmış olmalıydı. Bir başka büyük kaya göğsünü yere yapıştırmıştı, yaratık soluk aldıkça göğsü yavaşça inip kalkıyordu. Ama artık kolları serbest kalmıştı, yaratık üzerine yığılmış taşlardan kurtulmak için kollarını kullanmaya başladı. Bu haliyle bile Aleksey'den daha güçlüydü; birkaç kişinin ancak palangayla yerinden oynatabilecekleri kayaları tek eliyle yana itiyordu.

"Teşekkür ederim," dedi.

Aleksey rahatça oturacağı bir yer bulabilmek için, ama bir yandan da *vurdalak*'ın artık serbest olmasından kaynaklanan bir kaygıyla yamaçtan yukarıya, mağara ağzından biraz öteye sıçradı. Yaratığın artık onun yardımına ihtiyacı yoktu. Bacaklarını kurtarmıştı, daha doğrusu kafası hariç her yerini kurtarmıştı. İki ayağıyla birden tekme savurarak, suda yolunu bulmaya çalışan bir suyılanı gibi gövdesini titretiyordu. Gövdesi kafasını zorlayarak kayaların arasından çekip çıkardı. Bu hareket bir insana dayanılmaz acı verir – belki ölümcül bile olabilirdi. Bir vampire de büyük acı verebilirdi, ama acıya alışık olduğu için onu öldürmezdi.

Aleksey artık yaratığın bütün vücudunu görebildiği için ne kadar perişan durumda olduğunu anladı. *Vurdalak*'ların kendi kendilerine iyileşebildiklerini biliyordu, bunun da üzerine yıkılan kayaların verdiği zararı onarabileceği kadar uzun zaman geçmişti. Ne var ki, iyileşme süreci doğal akışını izleyememiş, kayaların altında ulaşabildiği yerleri onarabilmişti ancak. O yüzden de, kırık bir bacak ya da kol ters açıyla yerine oturtulduğu zaman ne kadar düzelirse, yaratığın vücudu da aynı biçimde onarılmıştı, ama eski biçiminde değildi.

Yaratığın sol eli nispeten normaldi, ama sağ eli bilekten neredeyse dik açı yaparak geriye doğru bükülmüştü.

Parmaklarını oynattığı zaman avuçiçindeki kemikler ileriye doğru çıkıyor, avucunun derisini kaldırıp indiriyordu. Bacağın birinin diziyle bileği arasındaki mesafe normalden kısaydı; öteki – kayaların altında ters dönmüş olan bacak ise, geniş bir yay çizerek yana açılmıştı. O bacak en az yirmi yerinden kırılmış olmalıydı. Onarımın şaşırtıcı sonucu olarak yaratık iki bacağı yan yana ayakta durabiliyordu, ama bacakları aralarından bir çocuğun rahatça geçebileceği kadar birbirinden ayrıydı.

Göğsü mutfakta yiyecek karıştırmak için kullanılan bir kâse gibi tamamen içe göçmüştü. Kemiklerle etler olmaları gereken yerlere yerleşmemişlerdi, kimi yerde kaburgalar derinin dışına çıkıyor, birkaç santim aşağıda yeniden içeri giriyordu. Derisi, özellikle sol yanında son derece inceydi, Aleksey derinin altından kalbinin ağır ağır atışını görebiliyordu. Kafasının yanında neredeyse gözüne kadar inen yine büyük bir çöküntü vardı. Aleksey, Binbaşı Maskov'un yüzündeki yarayı anımsadı.

Aleksey, "Acı duymuyor musun?" diye sordu.

"Bir saniye öncekinden daha az acıyor, ama bundan daha fazla iyileşeceğini sanmam."

"Belki... kemiklerin yeniden kırılsa, daha serbestçe iyileşebilme fırsatı olur." Aleksey böyle olabileceğini hiç düşünmemiş, nezaketen öyle söylemişti; ama *vurdalak* bu öneriyi ciddiye aldı.

Sağ elini büyük, yassı bir kayanın üzerine koydu, öteki eline bir taş alıp yukarıya bakan parmaklarına bastırdı. Taşın verdiği acıyla hafifçe inledi, ama parmak kemikleri kırılırken çıkan korkunç ses o iniltiyi bastırdı. Elini kapıya kıstırmış birinin yapacağı gibi havaya kaldırıp silkeledi. Aleksey önce kırılan kemiklerin sarsıldığını gördü, ama sonra kemikler sertleşti ve bir çiçek gibi açılarak eski biçimini – ya da ona yakın bir biçimi aldı.

Vurdalak önce tersine, sonra içine bakarak yeni elini inceledi.

"Tekrar teşekkür ederim," dedi. "Ama geri kalanını sonraya bırakacağım." Bir kayanın üstüne oturarak Alek-

sey'e baktı. Daha hâlâ mağaranın içindeydi. Güneş henüz batmamıştı ve yaratık iyice dışarıya çıkmayı göze alamıyordu.

Aleksey, "Neler oldu?" diye sordu.

Yaratık, sadece, "Cain," demekle yetindi.

"Onun icabına bakacağınızı sanmıştım."

"Orada yanıldın – biz de yanıldık. Yardım aldı."

Aleksey, şaşırmaması gerektiğini bildiği halde şaşırdı. Yuda, arkasını kollayan birilerini sağlama almayacak kadar aptal değildi. "Nerede saklanıyorlardı?" diye sordu.

"Saklanmak mı?" Yaratık acı acı güldü. "Saklanmaya gerek yoktu. Kendi gözünle gördün." Aleksey bir şey söylemedi, yaratığın neyi kastettiğini de anlamadı. "Bizden biri – Raisa Styepanovna."

"O mu? Ama o da en az sizin kadar nefret ediyordu ondan."

"Demek öyle değilmiş. Cain, onu aynaya bakınca kendini görmesini sağlayacağına inandırmış. Belki bunu yapabilir – hoş, Raisa'nın aynada ne göreceği de belli değil. Baştan beri Cain'in tarafını tutuyormuş."

"Ne yaptı?"

"Ben herkesi serbest bırakınca, hepimiz senin Cain'i kuşatılmış halde bıraktığın büyük salonda toplandık. Cain oradaki yaratıkları hücrelerine dönmeye ikna etmeye çalışıyordu. O yaratıklar zayıf iradeliydi, Cain belki dediğini yaptırabilirdi, ama geri kalan bizler kolayca kandırılacak gibi değildik. Orada durup onu seyretmeye başladık; benden başka kimse konuşmadı. Ben de sadece beş dakikada bir saate bakarak kaç olduğunu söylüyor, güneş batıp Cain korunaksız kalıncaya kadar kaç dakikalık ömrü kaldığını hatırlatıyordum.

Raisa Styepanovna'nın çalışma masasına yaklaştığını hiçbirimiz fark etmedik – etsek de ne diye umursayacaktık? Ama Raisa birden bir ipi ya da bir manivelayı çekti, oda güneş ışığına boğuldu – tam da boğulmadı, daha kurnazca bir düzen vardı. Belirli yerlerdeki gölgelik alanları çevreleyen geniş ışık kuşakları vardı. İçimizden sadece

birkaçı birden güneşin altında kalıp öldü; çoğu Cain'in bizi kıstırmak istediği gölgeye sığındı. Raisa, tam istenilen biçimde güneş alacak yerlerdeki perdeleri açmıştı – kendisinin durduğu yer güvenceli bir gölgelikti. Cain böyle bir sona çok önceden hazırlanmış olmalıydı."

"Raisa Styepanovna'ya güvenmiş – onun orada bulunması Cain'in şansı olmuş." Aleksey bunları söylerken, Cain kendisini nasıl oyuna getirdiğini, içlerinden birinin onu kurtaracağını bildiği için öteki tutsakları serbest bırakmasına engel olmadığını fark etti.

Vampir, "Belki," dedi. "Ama Raisa orada olmasaydı da Cain yine bir yolunu bulurdu. Masayla arasında on adımdan az mesafe vardı. Oraya atılır, bizim ona yaklaşmamıza fırsat kalmadan mekanizmayı kendisi çalıştırırdı."

Aleksey onu dinlerken başka bir şeyi daha anladı. Raisa Styepanovna'nın son olaylarda oynadığı rol bundan ibaret değildi. Kyoşa, Yuda'nın defterinin yerini de, Aleksey'e ulaşması için gerekli diğer bilgileri de kendisine Raisa'nın verdiğini söylemişti. Belki de Kyoşa'nın oradan kaçması da daha önce tasarlanmış, Aleksey'i Çufutkale'ye getirmek amacıyla planlanmıştı. Aleksey, "Sonra ne oldu?" diye sordu.

"Cain ile Raisa ne yapacaklarını konuştular. Hepimizi köşeye kıstırıp yeniden hücrelere gönderip gönderemeyeceklerini düşündüler, ama bunun olanaksız olduğuna karar verdiler. Cain harekete geçmek zamanının geldiğini söyledi. Bir mum yakıp dehlizlerden birinde gözden kayboldu. Raisa orada kaldı; güzelliğinin son göreceğimiz güzellik olduğunu söyleyerek bizimle alay etti. Çok geçmeden Cain geri geldi. Defterlerini ve başka öteberisini aldı, sonra ikisi birlikte çıktılar. Raisa sürekli gölgede kalmaya çalıştığı için yolunu bulması zor oluyordu. Bir ara eli ışığa geldi, derisi yanınca çığlığı bastı, ama önemli bir şeyi yoktu. Sen o lanet olası kitabı okurken benim canım çok daha fazla yanmıştı."

Aleksey yaratığın metanetine gülümsemeden yapamadı, ama onun konuşmasını da kesmedi.

"Onlar dehlizde yürüyüp gittiler, biz bekledik. Bazıları biraz sonra havanın kararacağını söyleyerek aldırış etmiyordu, ama diğerleri Cain'in ne mal olduğunu daha iyi biliyorlardı. Onun bütün mağarayı ışığa boğacak bir yöntem bulmuş olmasından korkuluyordu, ama bu pek olası görünmüyordu. Öyle bir şey tasarlamış bile olsa, güneş batıncaya kadar sığınabileceğimiz çok yer vardı. Oysa onun planı başkaymış. Ben ilk patlamayı duyunca, onun niyetini anladım. Fazla zamanımız olmadığını biliyordum. Var gücümle onların gittiği yöne doğru koştum, ışıktan olabildiğince kaçınmaya çalışıyordum, ama tamamen korunmam olanaksızdı. Çeşitli yerlerimin yandığını duyuyordum, ama o yanıklar beni yavaşlatmadı – nasıl olsa alışık olduğum bir şeydi.

Arkamdaki tavan çöktüğü sırada ben büyük salondan yeni çıkmıştım. Dışarıya giden birkaç yol vardı, ama bir kısmı zaten bloke edilmişti. Cain her şeyi planlamış, gerektiğinde bizi oraya gömüp kendisini dışarıya atabilmek için kayaların yarıklarına dinamit yerleştirmişti. Ben bu yoldan yukarı çıktım. Ne yapacağımı bilmiyordum. Dışarısı hâlâ aydınlıktı; ya orada gömülüp kalacaktım ya da yanacaktım. Sonunda, seçenek kendiliğinden ortaya çıktı. Tepemde bir patlama oldu ve tavan çöktü; ne kadar zaman geçtiğini bilmiyorum, o patlamadan beri buradayım."

Aleksey, "On gün oldu," dedi.

"Bana daha uzun geldi."

"Peki ya Raisa'ya ne oldu? O da sizinle aynı durumda – güneş ışığına çıkamayacak durumda değil miydi?"

"Kim bilir? Zaten Cain'in umurunda mıydı? Eğer şansı varsa, hava kararıncaya kadar sığınacak bir mağara bulmuştur. Eğer bulamamışsa – sen de ondan geriye kalan hiçbir şey bulamazsın."

"Mağaranın tamamen kapatıldığını mı düşünüyorsun?"

"Cain'in niyeti o idiyse, bunu yapmıştır. Dışarıya gidip gelmek için sadece beş yol, bir de kayaların arasında gü-

neş ışığının girdiği yarıklar vardı. Fazla dinamit gerekmezdi. Mağaraların bir kısmı zaten tahkim edilmişti. Başlangıçta çok güvenli bir yer değildi. Bu hale getirmek için Cain'e biz yardım ettik."

Aleksey, Kyoşa'nın anlattıklarını anımsayarak, "Biliyorum," dedi. "Peki, ötekilere ne olacak? Onlar kayaları kazıp yol açamazlar mı?"

"Bunu yapacak şimdiye kadar çoktan yapmış olurlardı. Her gün biraz daha güçten düşecekler. İçeride depolanmış fazla yiyecek yok."

"Fazla yiyecek yok mu? Ne demek istiyorsun?" Aleksey kafasının ağır işlediğinin farkındaydı; ama *vurdalak*'ın ne demek istediğini anladığı sırada, vampir bunu açıkça dile getirdi.

"O hücrelerdekilerin hepsi vampir değildi. Cain bizi beslemek zorundaydı. Sanırım yedi tane insan vardı. Sen de üçünü gördün. Yoksa bilmiyor muydun?"

Aleksey bileğindeki ağrıya aldırmadan ayağa fırladı. Ellerini yüzüne kapadı, kanı donmuş gibiydi. Onları görmüştü orada, iki adamla bir kadın. Demek o yüzden onlar sebze yiyorlardı – *vurdalak*'ların ne tür beslenmeyle yaşayacaklarını öğrenmek için yapılan bir deney değildi, amaç Yuda'nın öteki deneklerine yiyecek sağlamaktı. Adamla kadın bir aradaydılar. Yoksa Yuda onları –yaratıkları beslemek için değil de, gelecekteki besin kaynaklarını üretecek– damızlık gibi mi görüyordu? Şimdi mağaralara gömülüp kaldıklarına göre, o insanlara verilen yiyecek birkaç hafta sonra bitecekti. Kendi yazgılarını sürdürecek çocukları olmayacaktı. Ömürlerinin tükeneceği o birkaç hafta çok korkunç geçecekti. Aleksey onları görmüştü – hücrelerinden çıkabilsinler diye kapılarını açmıştı, ama kapının açılması sadece işkencecilerinin içeri girmesine yaramıştı.

Aleksey ne yaptığını anlayınca dehşetle titreyerek arkasını dönüp kustu. Kyoşa'nın sevimliliği, acı çektiklerini gördüğü *vurdalak*'lara duyduğu merhamet ve Yuda'nın kurnazlığı yanıltmıştı onu. *Vurdalak*'ları insani ölçütlerle

değerlendirmek gibi bir yanlış yapmıştı. Kyoşa sevimli sevimli gülümseyebilir ama bir yandan da cani olabilirdi. Tutsak *vurdalak*'lar ne kadar acı çekerlerse çeksinler vampire dönüştüklerindeki ilk yemeklerinin ceremesini ödeyemezlerdi. Ya Yuda? Yuda her zaman yaptığı gibi onu yine *prostak*[1] yerine koymuştu. Yuda onu Kırım'a çağırtmış, Aleksey de koşa koşa onun dediğini yapmıştı. Yuda'nın nihai niyeti henüz belli değilse de, şimdilik Aleksey'i oyuncak etmekle yetinmişti.

Aleksey'in midesinde hiçbir şey kalmadı. Hâlâ mağaranın gölgesine sığınan *vurdalak*'a döndü. Güneş daha batmamıştı, ama doğuda –neredeyse dolunay halindeki– ay ortaya çıkmıştı. Aleksey yıllardır bu yaratıklardan birini öldürmemişti; ama bu gece bitmeden bunu yapacaktı. Ancak, ondan önce öğrenmesi gereken pek çok şey vardı.

"O yedi kişi verebilecekleri ne varsa verdikten sonra, senin cinsinden olanlar nasıl olsa açlıktan öleceklerdi," dedi. "Onları orada tutmanın hiç anlamı yoktu, öyle değil mi?"

Vurdalak, "Açlık çekebilirler, ama ölmezler," diye cevap verdi. "Güçten düşerler, kımıldayamaz, konuşamaz hale gelirler. Enerjilerini idareli kullanırlarsa bir süre daha dayanabilirler. Sonunda çevrelerinde olup bitenlere duyarsızlaşırlar, tepki vermezler, belki sizlere kaskatı kesilmiş bir cesetten farksız görünürler. Ama ölmek? Hayır. O kadar sevindirici bir yazgı değil bu."

Aleksey, "Ama seve seve seçtiğiniz bir yazgı," diye mırıldandı.

"Doğru. Üstelik çok azı pişman olmayı öğrenir."

Aleksey, yamacın karşı tarafına doğru tırmanıp oturdu. "Sen pişman mısın?" diye sordu. Paltosunun içine gizlediği tahta kılıcın koltuğunun altındaki güven veren sertliğini hissetti.

"Yarım saat önce pişman olduğumu sanıyordum. Ama şimdi pişman değilim."

1. (Rus.) Keriz. (Ç.N.)

Aleksey içinden onu öldürmek geldi ve konuşmayı bitirmenin zamanı geldiğine karar verdi. Hiç girizgâh yapmadan sorusunu sordu:

"Cain, Çar Aleksandr için ne planlıyordu?"

"Onu da bizlerden biri yapmayı." Bu sözler kayıtsız bir soğuklukla söylendi.

"O şarabın içinde bir vampirin kanı mı vardı?"

"Öyle deniyordu, ama işin doğrusunu Cain'den başka kim bilebilirdi?"

Aleksey, "Peki, nasıl etki yapacaktı?" diye sordu. "Aleksandr şarabı içseydi bile, bir vampir tarafından ısırılmamıştı. Önce ısırılması gerekmiyor muydu?"

Vurdalak düşünceli bir tavırla başını salladı. "Hep öyle olması gerektiğine inanırdım," dedi. "Ama Cain'in bunu açıklamak için söylediği bir şey vardı."

"Neydi o?"

"Kanın içinde." Yaratık bunu söylerken omzunu silkti.

"Kanın içinde mi?" Aleksey'in sorusu hiçbir şey anlamadığını gösterdi.

"Cain öyle dedi."

Aleksey, "Zaten kanın içinde var. Bunu mu demek istedi?" diye sordu.

"Ben sadece onun ağzından çıkanı söyleyebilirim. Bana güvenmelisin." Yaratık aralarında güven olabileceğini söyleyince, Aleksey'in de bu fikri alaylı bir gülümsemeyle karşılayacağı gibi gülümsedi. Sonra konuyu değiştirmek istercesine, "Seninle ben Androcles ile aslan gibiyiz," dedi.

Aleksey, "Herhalde ben Androcles oluyorum," dedi. Merak ettiği şey hakkında daha fazla bilgi alacağından kuşkuluydu.

"Tastamam öyle. Ben de, senin korkmak yerine, acıdığın hayvanım. Benim pençemdeki diken tutsaklığımdı. Sen beni tutsaklıktan kurtardın. Sana sonsuz şükran duymalıyım."

Aleksey bir an düşündü. Onlarınki, o efsanenin şimdiye kadar hiç anlatılmamış bir versiyonu olacaktı. Androc-

les sonunda o aslanla Roma'da gladyatör oyunlarında karşı karşıya gelmişti. Aslan kendisine yapılan iyiliği anımsayıp gladyatöre dokunmayacak mıydı, yoksa hayvanlığı üstün gelip onu yiyecek miydi? Masalın hiçbir versiyonunda Androcles hatasını görmez, bir aslanın huyunu değiştiremeyeceğini anlayamaz, şükran borcu olan adama bir şey yapmasa bile karşılaşacağı bütün yaratıkları avlayıp acımadan yiyeceğini kavrayamazdı. Aleksey ise akıllı Androcles olacak, hayvanın gözündeki kendisini ihanetle suçlayan bakışı görmezden gelip sadece o âna kadar aldığı ve durdurulmazsa o andan sonra da alacağı canları düşünerek kalabalığın coşkun tezahüratı arasında kılıcını hayvanın iki omzu arasına indirecekti.

Elini paltosunun içine sokup tahta kılıcın kabzasını yokladı. Yaratık güçsüz ve açtı; vurmanın tam sırasıydı.

Vurdalak, "Gerçekten minnettarım," dedi. Aleksey, onun kendi düşüncelerini tahmin edip bağışlanmak için yalvaracak mı diye merak etti. "Ama ben Aisopos'tan bir masalı Androcles hikâyesine yeğlerim." Vampir ayağa kalktı, Aleksey'e doğru birkaç adım attı. Artık güneş battığı için istediği gibi hareket edebiliyordu. "Nehri geçmek için kurbağanın sırtına binmek isteyen akrebin hikâyesini bilirsin. Kurbağa akrebin kendisini sokacağından korkar. Ama akrep, onu sokarsa kendisi de boğulacağı için öyle bir aptallık yapmayacağını söyler. Nehri geçmeye başlarlar ve tabii akrep kurbağayı sokar, kurbağa suya gömülmeye başlar. İkisi de ölümle yüz yüze geldikleri anda kurbağa, 'Neden yaptın? Kendinin de öleceğini bile bile beni neden soktun?' der. Boğulmakta olan akrep basit bir cevap verir. 'Ben akrebim. Huyum bu.'"

Aleksey atılmaya hazırlanarak gerildi. "O masalı biliyorum," dedi.

Dövmeli *vurdalak*, "İşte," dedi, "ben de vampirim. Ve açım." Bunu söylerken neredeyse üzgün görünüyordu. "Benim huyum da bu."

Yaratık konuşurken Aleksey'in üzerine atıldı. Aleksey buna hazırlıklıydı, yine de fazla ağır davrandı. Yaşlanıyor-

du artık. Yaratığın ağırlığının kendisini arkaya ittiğini hissetti, kafası altındaki taşlı zemine çarptı. Eli –sanki bir Napoléon portresiymiş gibi– hâlâ paltosunun içinde kılıcın kabzasını tutuyordu, ama saldırganın ağırlığı yüzünden kımıldayamıyordu. Yaratığın vücudunun o tuhaf biçimini –yay biçimindeki bacak, çökük göğüs– üzerinde hissediyordu; vücudundaki o kusurlar yaratığı engellemiyordu. Dişlerine hiçbir şey olmamıştı. Gözleri iştahla Aleksey'in gırtlağına dikilirken ağzı da iyice açıldı.

Aleksey soluğu kesildiği için homurtuya benzer bir ses çıkardı, ama yaratık bunu bir soru olarak algılamayı seçti.

"Anlattıklarımdan sonra bana bir de nedenini mi soruyorsun? Neden olmasın? Bir şeyi unuttun üç parmaklı adam, biz zaten nehrin karşı kıyısına geçtik."

Yaratık elini uzattı, Aleksey'in başını yana çevirerek boynunu gerip hazırladı. Aleksey'in tek görebildiği, canavarın kalbinin daha hızlı attığıydı, yanlış onarım sonucunda ince zar haline gelmiş derisinin altından akan maviye çalar kanı görünüyordu. Aleksey, yaratığın sivri dişlerini yaklaştırırken boğazını daha çok sıktığını hissetti ve kalbinin daha da hızlandığını gördü. Aklından geçen pek çok şeye rağmen, Aleksey sadece sevdiği şeyleri düşünmeye çalışıyordu. Güzel bir sahne canlandı gözünde. Sahnenin ortasında kendisi vardı. Sol kolunun üzerinde, artık o şekilde tutulamayacak kadar büyümüş olan, ama yine de babasının kucağına çıkmayı seven Tamara yatıyordu. Sağında Domnikiia duruyordu. Eli, Aleksey'in göğsünün üzerinde, birlikte yarattıkları, birlikte sevdikleri çocuğa gülümsüyordu.

Hayal birden bölündü, Aleksey kendini yere bastıran ağırlığın azaldığını hissetti. *Vurdalak* kendisine saldıranı görmek için başını çevirmiş, ama geç kalmıştı. Kalp durdu ve içinden kalbi gösteren ince deri yırtıldı. Aleksey kendisininkine benzeyen tahta bir kılıç ucunun, üzerindeki gövdenin içine daldığını ve o gövdenin, kendisinin de çok iyi bildiği ve şu son haftalarda daha sık görmüş olmayı istediği biçimde dağılıverdiğini gördü. Vampirin tozla-

şan kalıntıları içine kaçmasın diye gözlerini ve ağzını sımsıkı kapattı. Kulak kabartarak, saçılan kül sesinin durmasını bekledi, ama bu sefer de kaçınılmaz biçimde tanıdık bir ses geldi.

"O masal Aisopos'tan değil."

Aleksey gözlerini açtı. Yuda'ydı bu. Kullandığı tahta kazığı yanına, yere atmıştı. Şimdi bir elinde o bildik çift ağızlı bıçak, öteki elinde de tabanca vardı. Tabanca Aleksey'in kafasına doğrultulmuştu.

Aleksey, "Neden beni öldürmesine izin vermedin?" diye sordu.

"Neden verecekmişim?"

"Son karşılaşmamızda yaratıkların beni parçalamasına sevinecek gibi görünüyordun."

Yuda gülümsedi, mahcup olmuş gibi başını öteye çevirdi. "Evet, o sefer beni gafil avladığını itiraf ediyorum Lyoşa. Ya sen ölecektin ya da ben, hangi seçeneği yeğleyeceğimi herhalde ikimiz de tahmin edebiliriz. Ama bu sefer ya sen ölecektin ya da o. Seçeneğin ne olduğu da belli."

Yuda'nın kendini övmesinden daha çok gafil avlanmış olması Aleksey'i ilgilendirdi. "Kyoşa'nın beni buraya çekmesi için ona gerekli donanımı vermiştin... nasıl olur da beni beklemezsin?"

"Aleksey İvanoviç, neden söz ettiğini gerçekten bilmiyorum. Şimdi yere uzan ve ellerini arkanda tut." Yuda dediğini yaptırmak için silahı Aleksey'e tutmaya devam etti. Tabancayı dirseğinin altına sıkıştırıp cebinden bir ip çıkarmadan önce çizmeli ayağını Aleksey'in sırtına bastırdı. "Bildiğim kadarıyla, o çok sevdiğin fahişeni düzerek Moskova'da mutlu mesut oturuyordun." İpin ilmeğini Aleksey'in bileklerine doladı. "Özür dilerim, dadı diyecektim – ne de olsa zamana ayak uydurmak gerek." İpi hızla çekip ilmeği sıkılaştırdı.

Aleksey, Domnikiia hakkındaki sözleri duymazdan gelerek, "Beni aptal yerine koyma Yuda," dedi. "Kyoşa'ya senin defterini nerede bulacağını söyleyenin Raisa Styepanovna olduğunu biliyorum." Yuda'nın Tamara'nın adı-

nı ağzına almaması Aleksey'in içini rahatlattı.

Yuda, Aleksey'in bileklerine bir ilmek daha geçirip sıkarken, "Kyoşa mı?" diye sordu. Sonra "Ayağa kalkar mısın?" diye ipi çekip onu kaldırdı.

"Senin defterini çalan vampir."

"Ha – demek o! Biliyor musun Aleksey, galiba bu bataklıkta bütün ömrünü aynı isimle geçirmeyi beceren tek kişi sensin." İpi çekerek Aleksey'i geri geri yürümeye zorladı. "Aleksey mi dedim? Lyoşa demek istemiştim – galiba kendi sözümü yadsımış oldum."

"Adı her neyse, kim olduğunu biliyorsun." İp Aleksey'in bileklerini kesiyordu. Yuda'nın hareketine direnmenin anlamı olmadığını fark etti.

"Biliyorum. Biliyorum. Ama emin ol, defterimi çalması da benim için sürpriz oldu. Raisa Styepanovna'nın ona yardım ettiğini mi söyledin? Dünyada sözüne güvenilmeyecek bir kadın varsa, o da odur."

"Buna inanmamı mı bekliyorsun?" İp, Aleksey'in hiç görmediği uzun, sert ipliklerden yapılmıştı. At kılı olabileceğini tahmin etti.

"Hayır, hayır. Her şeyi benim planlayıp seni buraya getirttiğime inanmanı tercih ederim. Beni bunu başaracak çapta görmene sevindim. Ama mesele şu, tam Aleksandr Pavloviç'e karşı zafer kazanacağım anda senin devreye girmen beni aptal durumuna düşürüyor. Otur."

Birkaç ağacın ve çalılığın olduğu bir alanın kenarına gelmişlerdi. Aleksey, Yuda'nın dediği gibi, sırtını bir ağaca dayayıp oturdu.

"Majesteleri'ne karşı nasıl bir zafer kazanacaktın?" diye sordu.

"Çok zekice bir soru Lyoşa, ama seni temin ederim ki, bu kez yaşayacaksın. O yüzden planlarımı sana açıklamayacağım, böylece o planları kimseye anlatmadan mezarına götüreceğinden emin olacağım. Çantanı bırak."

Tepede yürürlerken Aleksey'in çantası bağlanmış kollarının altındaydı. Silkinip onu yere bırakacak kadar hareket alanı vardı hâlâ.

"Beni neden öldürmüyorsun?" diye sordu.

Yuda ipin ucunu tutup ağaca dolarken, "Bu sözün bir yalvarma değil, bir soru olduğunu düşünüyorum," dedi. "Onun için ben de bir başka soruyla cevap vereceğim: Seni neden öldüreyim?"

"Eğer öldürmeyeceksen, beni buraya getirtmek için neden o kadar zahmete girdin?" Yuda ağacın arkasından çıkıp ipi bir kez daha dolamaya başlayınca Aleksey göğsünün sıkıştığını hissetti.

"İnan bana Lyoşa, ben hiçbir şeye karışmadım." Yuda yeniden ağacın arkasından göründü ve Aleksey'in sırt çantasının yanına gitti. "Defterimin senin eline geçmesini isteseydim, onu geri almak için neden bu kadar uğraştım dersin? Senin arabanda yolculuk eden beyefendiyi neden öldürdüm dersin? Neden senin peşinden buraya geldim dersin? Şimdi neden böyle yapıyorum dersin?"

Yuda elini Aleksey'in çantasına sokup defteri çıkardı. Defter şimdi başka görünüyordu.

Yuda, hayal kırıklığına uğramış bir tavırla, "Vah vah!" dedi. Kitabın kapağına üfledi, Aleksey'e doğru bir toz bulutu uçuştu, sonra hemen havada dağıldı. Kitabın *vurdalak* derisinden yapılmış kapağı yoktu artık. Geriye mat, gri karton kalmıştı. Yuda az önce eski tutsaklarından birini aynı şekilde toz haline getirdiği mağara ağzına doğru baktı. "Onu sağ bırakmamın bir nedeni olduğunu biliyordum," dedi.

Kitabı açtı, içindekilere göz attı, arada birçok önemli bir noktaya rastlamış gibi başını sallıyordu. Kitaptan başını kaldırıp Aleksey'le konuşuncaya kadar dolu dolu beş dakika geçti.

"Şimdi bana inanıyor musun?" diye sordu. "İtiraf edeyim ki, bu akşam seni bekliyordum. Dahası, senin peşinden geldim. Ama seni öldürmem için bir neden yok."

"Bir neden olması mı gerekiyor?"

Yuda, alçakgönüllülük yaparken yakalanmış gibi mahcup bir tavırla gülümsedi. "Belki gerekmiyor, ama seni öldürmemek için de bir nedenim var."

"Neymiş o?"

"Öğrenmeni istediğim bir şey var – bunu öğrenmeden mezara girmeni hiç istemem."

Aleksey kendi ölümünü çabuklaştıracak bir şey yapıp yapmamak arasında bocalayarak, "Öyleyse söyle," dedi.

Yuda kederli bir tavırla, "Bana hiç inanacağını sanmıyorum," dedi. "Bu da benim lanetim. Ama şimdilik iki şey istiyorum."

Aleksey, "İki şey mi?" diye sordu.

Yuda, yıpranmış defteri kaldırarak, "Bu notlar," dedi, "bir de bana bu avansı tanıman."

Arkasını dönüp karanlığa doğru koştu. Birkaç saniye içinde gözden kaybolmuştu.

24

Aleksandr çok istese de mevkiinin sorumluluklarından kaçamayacağını biliyordu. Karşısında Volkonskiy'le daha az tanıdığı iki kişi oturuyordu: Taganrog'daki askerî kumandan Baron Frederiks ve Çar'ın köşkünü koruyan Don Kazakları Birliği'nin komutanı Albay Nikolayev. Aleksandr, Danilov'un da burada olmasını isterdi, ama o neredeyse bir haftadır ortalarda yoktu. Dr. Wylie onun çok yakında geleceğini söyledi, ama Çar daha fazla bekleyemeyecek kadar sabırsızlanıyordu.

"Petersburg'a ne zaman varmayı planlıyorsunuz Baron?" diye sordu.

"Bir aydan biraz daha uzun sürer Majesteleri, kesinlikle yıl sonundan önce varmış oluruz."

Aleksandr alt dudağını bükerek o zamana kadar neler olabileceğini düşündü.

Baron, "Eğer raporlarınız çok acilse, bir kurye bulabilirim," dedi.

Çar, kararlı bir tavırla, "Hayır," dedi. "Güven, hızdan daha önemli. Onları güvenebileceğim biriyle göndermek istiyorum."

"Bana güvenebilirsiniz Majesteleri."

Albay Nikolayev, "Bana da," diye ekledi.

Çar, "Baron Frederiks'in yolculuğunu güven içinde tamamlamasını sağlayacak mısınız?" diye sordu.

Nikolayev, "Görevimi yerine getiremezsem ölmeyi tercih ederim," dedi.

Aleksandr, "Buna gerek kalmamalı," dedi. Albay'ın dediğini doğru dürüst dinlememişti. Önündeki zarfları inceliyordu. Çoğu başkentteki bakanlara ve generallere yazılmış beş zarf vardı. Çar için en önemli olan en üstteki zarftı. Diğer dördünü Frederiks'e verdi.

"Bu mektuplar alınır alınmaz açılıp okunacak," dedi.

Baron, "Emredersiniz Majesteleri," diye cevap verdi.

Aleksandr son zarfı elinde tutuyordu. Üstünde, kendi elyazısıyla yazılmış olan isme baktı:

Nikolay Pavloviç

Çar birden kararlı bir tavırla zarfı Baron'a uzatarak, "Bu kardeşime verilecek," dedi. Mektuba "Kolya" diye başlayıp "Saşa" diye imzalamak isterdi. Beraberlerken birbirlerine böyle hitap ederlerdi, ama bugün bu hitap tarzı uygun görünmüyordu. "Unutmayın, bu mektubu ancak ölümümden sonra açması gerekiyor."

Frederiks, "Öyleyse boşuna zahmet etmeden şuracıkta yakıvereyim mektubu," dedi.

Aleksandr buz gibi bir tavırla, "Ben de çok yakın gelecekte açılacak dediğimi anımsamıyorum," dedi. "Ama kardeşim benden on dokuz yaş küçük, o yüzden mektubu açmasının zamanı da gelecek." Aleksandr bunu söylerken, o zamanın hepsinin sandığından çok daha erken olabileceğini de biliyordu. "Daha başka bir şey var mı?" diye sordu.

Hepsi başlarını sallayarak başka bir şey olmadığını belirttiler. Çar ayağa kalktı, ötekiler de kalktılar. Çar az sonra yalnız kaldı. Ellerini yüzüne kapatarak bir koltuğa çöktü, derin derin soluk alarak ciğerlerin havayla doldurdu. Yeniden titremeye başladı, toplantı süresince kendini tutmayı başarmıştı, ama o çaba onu yormuştu. Şimdi de iyice yorgun düşmüştü.

Ama hiç değilse yapılması gerekeni yapmıştı. Niko-

lay'a yazdığı mektup her şeyi açıklıyordu – her şeyi değil, ama yeteri kadarını. Ancak, gönderdiği yazılara eklemeyi düşündüğü başka bir şey daha vardı, ama bunun ne olduğunu anımsayamıyordu. Albay Danilov'la ilgili bir şeydi; acaba bir takdirname olabilir miydi? Aleksandr hatırlayamadı.

Gövdesi yeni bir sancının spazmıyla sarsıldı. Güçlükle koltuktan kalkıp zilin kordonunu çekti. Bu çaba onu halsiz düşürdü ve koltuğa yığıldı. Kafasında tek bir düşünce vardı: Wylie neredeyse gelir – Wylie yardım eder.

Araba durdu, kapısı açıldı. Bilge keşiş arabaya bindi. Çariçe arabada yalnızdı. Yüzü tülle örtülü olmasına karşın kolayca tanınıyordu. Bilge keşiş ona burada buluşmaları için bir not göndermişti. Çariçe'nin mutlaka geleceğini biliyordu. Kocası için kaygılanıyordu – ve o korku yüzünden onu kurtarabilmek için her şeyi yapardı.

Araba hareket eder etmez, Çariçe, "Aziz Peder, nasıl, nereden bildiniz?" diye sordu.

Bilge keşiş, parmağını kaldırarak onu susturdu. "Önce dua edeceğiz," dedi.

Geçen sefer yaptıkları gibi bir ağızdan dua ettiler. "İsa Efendimiz, bu günahkâr kuluna merhamet et."

Dua bittikten sonra bir an sessizlik oldu, ama Yelizaveta Alekseyevna kendini daha fazla tutamadı. "Mektubunuzda yazmıştınız – kocamın hasta olduğu nasıl bildiniz?"

Bilge keşiş, haber yukarıdan geldi dese mi diye düşündü. Sonra öyle söylememeye karar verdi. Bu onun otoritesini sarsabilirdi, daha basit bir cevap daha etkili olurdu.

"Kim bilmezdi ki?" dedi. "Burası ufak bir kasaba, o da Çar. Benim kulaklarım bile dedikodulara kapalı değildir."

"Ama yardım edebileceğinizi yazmışsınız."

"Yardım edebilecek olan sadece ben değilim – dualar hepimize yardım eder."

Bilge keşiş, Çariçe'nin yüzünü göremiyordu, ama ba-

şının öne düşüşü hayal kırıklığını gösteriyordu. Daha dünyevi bir çözüm beklemişti.

"Mektubunuzda dediğinize göre..." Çariçe cümlesini tamamlayamadı.

Bilge keşiş, "Yapılabilecek başka şeyler de vardır mutlaka," dedi. "Ama yüreklerimizi Tanrı'ya açmaz ve o çözümlere başarı bahşetmesi için yakarmazsak, ne yapılırsa yapılsın etkili olamaz. Alınacak önlemlerin başarısını Tanrı sağlar. Bunu yapabilir misiniz?"

Çariçe evet anlamına başını salladı. "Yapabileceğimi siz de biliyorsunuz. Yapmam gerek."

Bilge keşiş bir an durdu. Az sonra önereceği yöntem kendi alanının dışında kalıyordu. "Çok etkili olabilecek –Tanrı tarafından kutsanmış– bazı preparatlar var."

"İlaçlar mı? Kocamın gece gündüz yanından ayrılmayan iki doktoru var. Onların şimdiye kadar denemedikleri pek az şey kalmıştır."

"Onlar da bütün bilim adamları gibidir – gözlemlerine fazlasıyla güvenirler, kendilerine anlatılanlara ise hemen hiç önem vermezler. Kocanızın bedenini yaratan kimdi?"

"Şey... anlayamadım."

"Bütün bedenleri kim yarattı?" Bilge keşiş sesini yükseltmişti.

Yelizaveta, "Yüce Tanrı," diye fısıldadı.

"Öyleyse o bedenlerin şifa bulması için kime inanmalısınız – on beş-yirmi yıl okula gidenlere mi, yoksa her şeyi bilen Tanrı'ya mı?"

Çariçe, "Tanrı'ya," dedi.

"Kocanızı iyileştirecek olan sizin Tanrı'ya inancınızdır. Benim önereceğim ilaç sadece o inancın uzantısıdır."

"İlacı alabilir miyim?" Çariçenin sesi, tahmin edilebileceği gibi, heyecanlıydı.

"Yanımda değil. O tür ilaçların hazırlanması zaman alır."

"Belki Dr. Tarasov'da hazırı vardır. İlacın adı var mı?"

Bilge keşiş, kesin bir tavırla, "Hayır," dedi. "Doktorlar bilgileriyle iftihar ederler, gereğinden fazla gururlanırlar.

Bu yüzden başkalarının daha bilgili olmasını kıskanırlar. Buna da kesinlikle izin vermeyeceklerdir."

"Onlara söylemem."

"Güzel. İlacı hazırlamam uzun sürmez. Hazır olunca size haber veririm."

"Teşekkür ederim Peder."

"Şimdi lütfen arabayı durdurun."

Çariçe bastonunun ucuyla arabanın tavanına vurdu, sarsıntılı hareket duruverdi. Bilge-keşiş inmek üzereyken, Çariçe uzandı, rahibin elini tutup öpmek üzere dudaklarına götürdü. Bilge keşiş elini zarifçe geri çekmeden önce birkaç saniye Çariçe'nin dudaklarına değmesine izin verdi.

"Sizin inancınız büyük, çocuğum," dedi. "Kocanız size şükran duyacak."

Bilge keşiş arabadan indi, kapıyı kapadı, arkasını dönüp kendi yoluna gitmeden önce arabanın sarsılarak uzaklaşmasını seyretti.

Çok güzel bir parçaydı. Aleksandr şimdiye kadar buna hiç dikkat etmemişti –onu sadece bir alet olarak görmüştü–, oysa bir zanaatkâr onu yaratırken ruhunu katmıştı. Sapı sedefti, tam ortasından geçen altın çembere güneş vurunca parıldıyor, böylece sap sabah ışığında ışıldıyordu. Sapın miğfer biçimindeki tepesi de altındı, miğferin hiçbir işlevi olmayan sorgucu da özenle yontulmuştu. Sapın dibi, bıçakla birleştiği yer de yine altındandı. Bıçak harikaydı. Çelikten yapılmıştı, ama kenarına gömülmüş altın varak kadar parıltılıydı. İyi bakılmıştı – bakan Aleksandr değil, özel uşağıydı. Altın varak üzerinde de sarmal desenler vardı – bunlar da yalnızca bezemeydi – hatta belki de akıl çelmek için yapılmıştı.

Aleksandr'a en çekici gelen, bıçağın kenarıydı. Erkekliğe adım attığından bu yana her gün bunu –ya da bir benzerini– kullanmıştı, ama duyduğu hayret şimdiye kadar hiç bitmemişti. Bu kadar düz, bu kadar dar bir şeyin böylesine keskin olabilmesi olağanüstüydü. Testere daha

keskin olsun diye kenarı tırtıklı yapılırdı, bıçakların çoğu da öyle olurdu, ama ustura farklıydı. Usturanın keskinliği sadeliğindeydi. Aleksandr başparmağını usturanın ağzına dayadı, çok hafifçe bastırdı. Bıçağın derisine bastırdığını hissediyor, ama derinin bu bastırışı nasıl hissettiğini algılayamıyordu. Başka herhangi bir nesne olsa, okşayarak, parmaklarını o nesnenin üzerinde gezdirerek onu hissedersiniz, yalnızca yapısının durağan bir örneğini duyumsamaz, o nesnenin nasıl hareket ettiğini, deriyle nasıl bir etkileşime girdiğini algılarsınız.

Ama usturayla böyle bir şey söz konusu olamazdı. Başparmağını biraz sağa ya da sola hareket ettirse, derisi bıçağın yapısını hissetmez, doğrudan kesilirdi. O Kral Midas'tı; hiçbir şeye dokunmayan, ama dokunduğu her şeyi yok eden Midas. Aleksandr, düşüncesi bile tiksinç geldiği halde, kanatmayı göze alarak parmağını biraz daha bastırdı. Parmağını çekti, usturayı tekrar sapından tutup kayışa sürterek bilemeye başladı.

Yüzünü zaten sabunlamıştı. Usturanın kenarını yanağına getirdi, usulca aşağı kaydırarak alttaki pürüzsüz, beyaz teni ortaya çıkardı. Usturayı silkeledi, sabun köpükleri lavaboya düştü. Usturayı yeniden yanağına dayadı ve yanakları tertemiz oluncaya kadar aynı işlemi yineledi. Sonra başını geriye attı, soldan başlayıp sağa doğru giderek boynunu tıraş etmeye başladı.

Bıçak çenesinin ucunu dolanırken hızla nefes aldı. Aynaya baktı. İşte, kalbi kendisi için hayati olan kanı Çar'ın gövdesinden dışarı pompaladığını fark etmeden işlevini sürdürdükçe damla haline gelen bir kırmızı nokta vardı alt dudağının altında. Damla yerinde tutunamayacak kadar büyüyünce aşağı yuvarlandı. Aleksandr, kan damlasının lavabonun porselenine düşüp yüzlerce yöne doğru dağıldığı anda çıkan sesi duyduğuna yemin edebilirdi. Lavabonun içine, kendi kanına baktı. Çenesinden bir damla daha yuvarlandı, lavaboya düştü.

Aleksandr kanı –kendi kanını– görünce midesinde daha önce hiç duymadığı bir burulma, bir öğürtü hissetti.

Ama bu duygu hemen değişti. Yine midesinde bir şey hissediyordu, ama bu kez hissettiği açlıktı. Dudaklarını yaladı, beyaz porselenin üzerindeki kan damlalarına baktı. Damlalardan birini almak için parmağını uzattı, ama aynadaki kan lekeli yansımasının kendisine baktığını görünce vazgeçti. İyice kelleşmiş olan alnı hep o bildiği alındı, ama yaşlı görünüyordu – kendini hissettiği kadar yaşlı. Kaşlarını çattı, parmaklarıyla üst dudağına dokundu. Orada hiçbir şey yoktu, ama aynadaki yansımasında demir grisi, uzun bir bıyık görüyordu.

Midesi yeniden bulandı, gözleri karardı, oda çevresinde dönmeye başladı.

* * *

Gözleri birden açıldı. Sabah olmuş –o göremese de–, güneş yükselmişti. Şu an onun en derin uykuda olması gereken zamandı, ama Răzbunarea'nın yolcusu uykusunu almıştı, kendini dinlenmiş ve dinç hissediyordu. Tabutun yanları ve kapağı onu iyice sıkıştırıyordu, ama hiç önemli değildi. O deneyimin keyfini çıkarması için kalkmasına gerek yoktu – zaten o deneyim de, zayıf bir bağla da olsa kendi zihnine bağlı bir zihinden çalınmış bir deneyimdi.

O duygu birkaç saniye içinde kayboldu. Çenesindeki sızı önemli değildi. Kan daha önemliydi, ama artık yaşlıydı, belki de yorulmuştu. Kan sıradanlaşmıştı.

Önemli olan bir deneyim yaşamış olmasıydı. O ana kadar hiçbir şey olmamıştı. Răzbunarea'nın pruvasından Aleksandr'ı Çufutkale'ye gitmeye zorladığında, herhangi bir karşılık duymamıştı. Kendisini mağaraların tepesinde, Aleksandr'a oraya inmesi için yol gösterirken hayal ettiğinde, söylediklerinin yapıldığını ancak hayal gücüyle görebilmişti.

Oysa şimdi kan artık Aleksandr'ın içinde olduğuna ve kendi gövdesinden ayrılan kanın şokunu hissettiğine göre,

aradaki bağ kurulmuş demekti. O bağlantı duygusu uzun sürmemişti, ama yeniden gerçekleşecekti. Aleksandr yaşıyordu, sağ olması zihninin direncini artırırdı. Ama yakında işler değişecekti.

Aleksey saraya kargaşanın tam ortasında vardı. Önce Çar'ın dairesine doğru hızla koşan Tarasov'un tabanlarını gördü. Volkonskiy de onun peşinden koşuyordu. Aleksey de koşuya katıldı ve az sonra kendini Aleksandr'ın yatak odasında buldu. Lavabonun çevresinde ufak bir kalabalık toplanmıştı, Tarasov onları iterek kendine yol açtı. Aleksey de açılan yere daldı ve herkesin ilgisini uyandıran şeyin ne olduğunu gördü.

Çar sırtüstü yerde yatıyordu. Özel uşağı Anisimov Çar'ın başını tutuyordu. Çar'ın çenesinde kan vardı, ama sadece bir leke halindeydi; Çar'ın düşüp bayılmasının nedeni kan kaybı olamazdı.

Volkonskiy, "Ne oldu?" diye sordu.

Anisimov ağlamaklı bir halde, "Majesteleri tıraş olurken yüzünü kesti," dedi. "Bayıldı, zamanında yetişemedim."

Tarasov, "Başını vurdu mu?" diye sordu.

Anisimov, "Sanmam," diye cevap verdi. "Çok sert çarpmamıştır."

Dr. Stoffregen –Çariçe'nin özel doktoru– geldi ve yerde yatan Çar'ın yanına diz çöktü. Çar'a kısaca baktıktan sonra alnını ve şakaklarını kolonyayla ovmaya başladı.

Bir ses Aleksey'in kulağına, "Çok geç. İş işten geçti," diye mırıldandı. Wylie'ydi bu. Hastasının o bitkin halini görünce paniklemişti.

Aleksey, "Onu yatağa yatırın!" diye bağırdı. Bu emir etkisini gösterdi, Çar'ın çevresindekiler onu yerden kaldırmaya başladılar.

Tam o sırada Çariçe geldi. Aleksey, Taganrog'a geldikten sonra Çariçe'nin odasından nadiren çıktığını görmüştü. Stoffregen hemen Aleksandr'ı bırakıp Çariçe'nin yanına gitti. Neyse ki Çar'ın ağırlığını taşıyabilecek sayıda

insan vardı da onu kaldırıp yatağına yatırabildiler.

Tarasov, "Geri çekilin! Bırakın da rahat nefes alsın!" dedi. Kalabalık yatağın başından çekildi. Çar başını o yandan bu yana atarak inliyordu. Sonra biraz sakinleşti, gözleri yarı aralandı. Çariçe onun yanına gitti. Tarasov'la Wylie bir kenarda fısıltıyla bir şeyler konuşuyorlardı. Önce Aleksey, ardından Volkonskiy onların yanına gitti.

Volkonskiy, "Ona ne yapabileceksiniz?" diye sordu.

Tarasov, "Ben sülük öneririm," dedi.

Aleksey şaşırarak, "Kanını mı akıtmak istiyorsunuz?" diye sordu.

"Bu, standart bir tıbbi uygulamadır."

Volkonskiy olumlu anlamda başını salladı. "Kendisine soracağım." Yatağın yanına gitti, Çar'ın kulağına fısıldamak için yere diz çöktü.

"Defet gitsinler, cehenneme kadar yolları var!" Aleksandr'ın cevabı yüksek sesle ve sert bir tonda verilmişti. Önerilerini reddederken Wylie ile Tarasov'a baktı; ama bir an sonra konuşmak onu yordu ve başı arkaya, yastığa düştü.

Çariçe, "Onun manevi bir şifacıya ihtiyacı var," dedi.

Volkonskiy, Çariçe'yi kastetmemekle birlikte başını öteye çevirip onun duyamayacağı bir sesle, "Bence onun asıl huzura ve sükûna ihtiyacı var," dedi. Bu doğru bir öneriydi. Oda boşalmaya başladı, içeride sadece Tarasov, Stoffregen ve Yelizaveta kaldılar.

Aleksey, "Cain ölmemiş," diye açıkladı. Taganrog'a döneli bir saati biraz geçmiş, ama iki doktorla baş başa konuşabilme fırsatını ancak şimdi bulmuştu.

Wylie, "Ne?" diyerek soluğunu tuttu. "Nereden biliyorsunuz?"

Aleksey, Çufutkale'ye gidişinden –o adı hiç anmadan– Yuda'nın gözden kayboluşuna kadar olan hikâyeyi –ya da onların bilmeleri gereken kadarını– anlattı.

Tarasov, zaten bilinen bir şeyi vurgulayarak, "Ama siz kaçabildiniz," dedi.

Aleksey, acı bir tonda, "Cain kaçmamı istedi," diye cevap verdi. "Kendisine bir avans tanımamı istediğini söylerken bunu kastediyordu. Şafak vakti serbest bırakıldım, bu da ona on iki saatten fazla bir avans verdi. Onun zaferine tanık olmamı sağlamak istiyor."

Tarasov, "Serbest mi bırakıldınız?" dedi. "Yani bir suç ortağı mı vardı?"

Aleksey, Wylie'ye baktı, İskoç'un yüzünde bildiğini belirten bir gülümseme vardı. "Suç ortağına ihtiyacı olduğunu sanmıyorum, öyle değil mi?" dedi.

Aleksey, "Defterinde bundan söz etmiş miydi?" diye sordu.

Wylie, "Özellikle bunun üzerinde durmamıştı," dedi, "ama bir vampirin gövdesinin yan ürünlerinden yararlanmak için sonsuz olanaklar olduğunu iddia etmişti."

Tarasov, "Yan ürün mü?" dedi. "Yani kitabın üzerindeki deri gibi mi?"

"Ya da kafadaki bir saç teli. Haklıyım, değil mi Albay Danilov?"

Aleksey onun kavrayış yetisinden etkilenerek, "Tamamen haklısınız," dedi. "Beni bağladığı ip bir *vurdalak*'ın saçından yapılmıştı. Sabah olup güneş vurunca, ip yanıp gitti." Avuçlarını açarak ellerini uzattı, ipin bileğine değdiği yerdeki yanık izini gösterdi. Hâlâ kaşınıyordu orası.

Tarasov, "Peki sizce Cain şimdi nerede olabilir?" diye sordu.

Aleksey, vereceği cevabın kastettiğinden daha da gerçekçi olmasından korkarak etrafına bakındı. "Burada," dedi.

"Taganrog'da mı? Ama niçin?"

"Romanov Hıyaneti yüzünden."

"Nedir o?"

"O sadece Majesteleri'nin bize anlatabileceği bir şey."

Wylie, "Peki, anlatacak mı?" diye sordu.

Aleksey, "Anlatmak zorunda kalacak," dedi, "sonunda anlatacak."

"Bir rahip istedi."

Tarasov bunu söylerken benzi kül gibi olmuştu. Saat sabahın beşini geçiyordu, içlerinden ancak birkaç uyuyabilmişti.

Volkonskiy, "Durum o kadar mı kötü?" diye sordu.

"O öyle düşünüyor."

Diğerleriyle birlikte Çar'ın odasının önünde beklemekte olan Diebich, "Ben gidip Peder Fyodotov'u getireyim," deyip hızla çıktı.

Aleksey, yanında oturan Wylie'ye fısıldayarak, "Hiç anlamıyorum," dedi. "Ortada Cain'den eser yok, yine de Çar'ın durumu ağırlaşıyor."

Wylie, "Belki de Cain'in, ona mağarada verdiği yeterli olmuştur," dedi.

"Öyleyse Cain'in kitabı neden ihtiyacı vardı? Yapmayı planladığı başka bir şey daha vardı. Bunu yapmadı, oysa Aleksandr ölüyor."

Wylie ona sertçe baktı. Bu, hiçbirinin yüksek sesle söylenmesini istemedikleri bir sözdü. "Belki de Cain tam da bunu amaçlamıştı. Majesteleri'nin ölümü –inançlı bir Hıristiyan'a yaraşır biçimde ölümü– onun planlarına hiç uymuyor olabilir."

Aleksey daha fazla konuşmadı. Wylie haklıydı. Bir bakıma Çar'ın ölümü –Aleksandr dahil– herkes için bir kurtuluş olacaktı; ama Aleksey başka bir yol bulabilmeleri için dua ediyordu.

Manastır uzak değildi, Baron Diebich yarım saat içinde rahibi alıp döndü. Ufak bir grup da onu izleyerek Çar'ın odasına girdi. Rahip bir dua okumaya başladı. Aleksandr gözlerini açtı, rahibi görünce gülümsedi, dua bittikten sonra da halsiz bir sesle konuştu:

"Geldiğiniz için teşekkür ederim Peder Fyodotov. Günah çıkarmak istiyorum. Beni bir imparator olarak değil, sıradan bir insan olarak dinlemenizi rica ediyorum. Lütfen çabuk olun. Törene hazırım."

Diğerleri, Çar ile Rahip'i yalnız bırakarak odadan çıktılar.

Günah çıkarma işi neredeyse bir saat sürdü. Fyodotov odadan çıktığında beti benzi atmıştı. Volkonskiy Çar'la konuşmak için hemen içeriye daldı. Diğerleri Rahip'e baktılar. Rahip'in yüzü, Aleksandr'ın suratından bile daha solgundu. Rahip başını kaldırıp insanlarla göz göze gelmek korkusuyla yere bakarak çıktı binadan. Kapıda Aleksey onu kolundan tutup konuştu.

"Majesteleri ne söyledi?" Bu içgüdüsel kaygıdan kaynaklanan, ama hiçbir rahibin yanıtlayamayacağı bir soruydu.

Fyodotov gözlerini kaldırıp Aleksey'in gözlerinin içine baktı. Aleksey o gözlerde –şimdiye kadar hiçbir rahipte görmediği ancak birkaç askerde görmüş olduğu– bir korku gördü. Rahip'in bakışları, normalde bir papazın sormak yerine cevaplayacağı bir sorunun yanıtını bulmak için –yalvarırcasına– taradı Aleksey'in yüzünü.

"Söyleyemem," diye fısıldadı. "Söyleyemem."

"Söyleyemem," sözcüğünü ilk söyleyişi, günah çıkarmanın mahremiyetine saygı gösteren bir din adamının normal cevabıydı; ama ikinci kez söyleyişinde, apaçık bir korku hissediliyordu.

25

Volkonskiy'in Çar'ın odasına girmesiyle çıkması bir oldu.

"Sizinle konuşmak istiyor – yalnız olarak," dedi. Bütün gözler Prens'in baktığı yöne döndü, sadece Aleksey'in gözleri kımıldamadı. Volkonskiy doğruca ona bakıyordu.

"Benimle mi?" diye sordu.

"Size Cain'i anlatmak istediğini söylüyor."

Aleksey çevresine bakındı, Tarasov ve Wylie'ye başıyla işaret ederek onların gelmesi gerektiğini de belirtti. Önde Aleksey olmak üzere üçü de kapıya gittiler. Volkonskiy yollarını kesti.

"Sadece sizi istedi."

Aleksey hafifçe başını salladı; Volkonskiy onu içeri soktu, ama sözü diğer ikisini engellemeye yeterli olmazsa diye kapının önüne dikildi.

Aleksandr yatakta, bir sürü yastığa dayanmış olarak yatıyor ve sevecenlikle gülümsüyordu. Belki tuhaf bir benzetme olacak, ama bu haliyle bir büyükanneyi andırıyordu – yine de şu anda Aleksey ülkeyi yönetmek için ondan daha uygun birini düşünemiyordu.

Çar, "Siz *vurdalak*'larla daha önce de karşılaşmıştınız, değil mi?" dedi. Sesi neredeyse mırıltı kadar alçak tondaydı, ama her söylediği gayet açık seçik anlaşılıyordu.

Aleksey başıyla evet işareti yaptı.

Aleksandr, "Anlaşılan, ikimiz de birbirimizden bir şeyler saklamışız," dedi.

Aleksey, "Ben doktorlarınızdan hiçbir şey saklamadım," dedikten sonra artık tamamen dürüst olmak gerektiğini düşünüp, "Hemen hemen hiçbir şey," diye ekledi.

"Öyleyse onları da getirin."

Aleksey gidip kapıyı açtı ve Tarasov ile Wylie'ye gelmelerini işaret etti. Volkonskiy, kafasını uzatarak onay almak için efendisine baktı ve beklediği onayı aldı. Kapı iki doktorun arkasından kapandı; üç adam çarlarının yanına oturdular, Wylie Çar'ın soluna, Aleksey'le Tarasov da sağına.

Aleksandr, "Büyükannenizi hatırlıyor musunuz Albay Danilov?" diye sordu.

Çocukluğunda –alay etmiş olsa bile– dünyada annesiyle babasından sonra en sevdiği insan olan o yaşlı kadınla onun köhne evi Aleksey'in gözünün önüne geliverdi. Büyüdükçe büyükannesinin o saçma, beylik masallarına dudak bükmesi, yerini ona olan sonsuz sevgisine bırakmıştı. Yaşlandıkça ise büyükannesinin söylediği her şeyin –büyükannenin kafasında doğru sadece inanç anlamına gelse de– doğru olduğunu öğrenmiş ve onu bir kez daha sevmişti. Ona *vurdalak*'lardan ilk söz eden de büyükannesiydi, ama Aleksey o sözcükleri okumadan da *Nullius in Verba*'nın anlamını öğrenmiş ve ancak o yaratıkları kendi gözleriyle gördükten sonra büyükannesinin anlattıklarının doğruluğunu kabul etmişti. Büyükannesinin anlattıklarını baştan kabullenmiş olsa, belki de Tanrı ona bunu kanıtlamak zorunluluğunu duymayacaktı.

Nemli ve soğuk bir el Aleksey'in elini sıkarak onu anılarından uzaklaştırdı. Aleksandr onun eline yapışarak, "Hatırlıyor musunuz Albay?" diye sordu.

Aleksey başını salladı.

Çar, "Benim büyükannem bir imparatoriçeydi," dedi, "Rusya'nın gelmiş geçmiş en büyük imparatoriçesi." Bir an durup düşünceye daldı. "En büyük lider. Bütün dünya böyle düşünüyor. İngilizler ona Büyük Katerina, Fransız-

lar da *La Grande* derler. Resmî adı Yekaterina Alekseyevna'ydı. Genellikle yüzüne karşı söylemesem de, ben ona *babuşka* derdim."

Çar, birkaç saniye önce Aleksey'in belleğini doldurarlara benzer anılara dalarak gülümsedi, ama kendini daha çabuk toparladı.

"Beni çar olmam için yetiştirdi," diye sözünü sürdürdü. "Kendisinden sonra tahta babamın geçeceğini biliyordu, ancak babamın buna uygun olmadığını da görüyordu. Ama öyle de olsa, yapılanlar gereksizdi... Onları durdurmalıydım. Belki de babam şanslıydı; *babuşka* ona Romanov Hıyaneti'nden hiç söz etmedi."

Aleksey, Wylie ile Tarasov'a baktı. İkisi de gözlerini Çar'dan ayırmıyordu. Wylie'nin gözleri dolmuştu. Bir yabancının bu kadar duygulanabilmesini anlamak zordu; belki de bu sevecenlik bir zamanlar sadece İskoç doktor olan kişinin artık öyle olmadığını kanıtlıyordu.

"Eminim ki büyükanneniz size de hikâyeler anlatmıştır Danilov."

Aleksey başıyla doğrulayarak Çar'ın elini sıktı. Wylie'nin duygusallığı bulaşıcıydı, Aleksey de konuşacak gücü bulabileceğinden kuşkuluydu.

"Ve eminim ki o hikâyelere inanmadınız."

Aleksey yine başını sallayarak inanmadığını belirtti.

"İşte bu noktada sizinle ayrılıyoruz." Çar şimdi daha düzgün konuşuyordu. "Ya da büyükannelerimiz o noktada birbirlerinden farklı düşünüyorlardı. Aklı başında hiç kimse Yekaterina'nın anlattıklarına inanmazlık edemezdi. Bana ne anlattığını biliyor musunuz?"

Çar, anlatılanların bir kısmından daha önce söz ettiği halde, Aleksey, "Hayır," diye fısıldadı – zaten anlattığından daha fazlası olduğu belliydi.

Aleksandr, "Büyükannem bir Romanov değildi," diye açıkladı. "Kan bağıyla değildi. Ama aklıyla bir Romanov'du. O yüzden ona her şeyi anlatırlardı – bütün aile anlatırdı. Birtakım şeyleri birinin bilmesi gerekiyordu ve o, ailenin tanıdığı en güçlü insandı. Böylece kocasının bü-

yük-büyük-büyükbabası Petro'nun hikâyesini öğrendi. Ona Büyük Petro denirdi, büyükannem ise Kurnaz Petro derdi.

Petro'nun gezip dolaşmadığı yer yoktu. Bu gezilerinde en olmadık insanlarla tanışıyordu. İçlerinden biriyle yakın arkadaş oldu – onunla birlikte kuzeye, Finlandiya Körfezi'ndeki batak alanlara gitti. Petro o arkadaşı, bu alanda bir şehir kurmasını söyledi, ama Petro bunun olanaksızlığını belirterek itiraz etti. Arkadaşı kendi ülkesinden mühendisler getirtti, o mühendisler ne yapıp ettiler –kaba kuvvet kullanarak– bataklığın bir bölümünü kurutmayı becerdiler. Petro da orada kalesini kurdu. Kaleye, biri kendisiyle adaş olan iki azizin adını verdi – Petropavlovsk Kalesi. Kale yüz yılı aşkın bir süredir hâlâ orada, Petersburg'un tam ortasındadır.

Kale yapıldıktan sonra şehrin inşa edilmesi kolaydı – daha kolay oldu. Petro'nun kendi adamları, ötekilerin başlattığı yöntemleri izleyerek işin büyük bölümünü kendileri üstlendiler. Ben adamları diyorum, ama Petro öyle görmemiş olabilir. Onlar birer serfti, ama işi devraldıkları işçilerden daha özgürdüler.

Ve bildiğiniz gibi dokuz yıl içinde şehir kuruldu ya da Petro'nun orayı başkent ilan etmesine yetecek kadarı tamamlandı. Petro, bu yardımına karşılık ne vereceğini sordu dostuna.

Dostu, 'Şehrin yarısını,' diye cevap verdi.

Petro güldü. Böyle bir küstahlık görülmüş şey değildi. 'Şehir yeni başkent,' dedi. 'Bu şehir Rusya'nın kendisi. Sana Rusya'nın yarısını veremem.'

Dostu, 'Rusya'nın yarısını neye karşılık verirsin?' diye sordu. Petro cevap vermeyince arkadan yeni bir soru geldi. 'En çok istediğin şey nedir?'"

Aleksandr, hikâyeye ara vererek, "Büyükannem bana bu hikâyeyi ilk anlattığında, Petro'nun cevabını tahmin etmemi istedi," dedi. "Tabii bilemedim, ondan sonra da her anlatışında yine tahmin etmemi isterdi, ben de inadıma yanlış şeyler söylerdim. 'İktidar!' ya da 'Servet!' veya

'Zafer!' derdim, ama *babuşka* gülümser ve yine olmadı gibilerden başını sallardı."

Tarasov, "Peki Petro ne cevap vermiş?" diye sordu. Çar'ın anılarını böldüğü için Aleksey ona kaşlarını çattı, ama Çar bunu fark etmedi ve seve seve o cevabı söyledi:

"Petro, 'Bilgi,' dedi. Bütün istediği buydu – bilgi edinmek, öğrenmek, bilmek.

Adam, 'Ben bunu sana sağlarım, ama bu Rusya'nın yarısından fazla eder,' dedi.

Petro, 'Sana Rusya'nın tamamını vermem,' diye karşılık verdi.

'Hayır, ama bana ruhunu verebilirsin.'

Petro gözünü kırpmadan kabul etti. Çok pratik bir soruyla karşılık verdi. 'Nasıl?'

Arkadaşı anlattı. O, bizim *vurdalak* dediğimiz yaratıktı. Ölmeyen yaratık. Petro'ya yüzlerce yıl önce *vurdalak* olunca, yeryüzündeki kendisi gibi yaratıkların bellekle-rindeki bilgileri öğrendiğini söyledi. Bu, o yaratıkların hepsinin paylaştığı bir nimet değildi, ama ülkesinin yarısı karşılığında bu bilgileri Petro'ya aktarabilirdi."

Aleksey, sorusunun cevabı dilinin ucuna geldiği halde, "Bu *vurdalak*'ın adı neydi?" diye sordu. Aleksandr, Aleksey'in sorunun cevabını zaten bildiğini anlayarak anlamlı anlamlı baktı ona.

"Adını Petro'ya önce kendi dilinde söyledi, sonra Fransızcaya, sonra da Rusçaya çevirdi. Adının anlamı 'Ejderin Oğlu' demek."

Tarasov, "Drakonoviç mi?" diye fısıldadı.

Çar, "Akla ilk gelen o oluyor," dedi, "ama o yaratık adının Rusçasını biraz değiştirmeyi seçti. Kendine taktığı isim..."

Aleksey, "Zimeyeviç," diye söze karıştı. Sesi nefret yüklüydü. Aleksandr, Aleksey'in bu adı bilmesine hiç şaşırmadan, "Doğru, Zimeyeviç," dedi.

Wylie, "Nasıl bildiniz?" diye sordu.

Aleksey, "Tanıştık," dedi.

Wylie, "Ne zaman?" diye sordu.

Aleksey'in cevap vermesine fırsat kalmadan Çar atıldı. "1812'de," dedi.

Aleksey şaşırdı. "Siz nasıl bildiniz?"

Çar, "Çünkü sizi gördüm," dedi. "Ama sırayı atlıyorum. Şimdi 1812'yi değil, 1712'yi konuşuyoruz. Büyükannemin dediğine göre, Petro *vurdalak* diye bir yaratığın var olabileceğinden hiç kuşku duymadı. Sadece kendisinin nasıl *vurdalak* olabileceğini sordu.

Zimeyeviç bu işlemin çok basit olduğunu söyledi. Önce kendisi Petro'nun kanını içecekti. Kana kana içecekti. İçtiği kan, Petro'yu öldürmeye yetecek kadardı, ama hemen öldürmeyecekti. Sonra Petro'nun *vurdalak*'ın kanından biraz içmesi gerekiyordu; ama onu öldürecek kadar değil, kendi türünden yaratıklar gibi sonsuza kadar yaşatacak miktarda içecekti. Sonra da ikisi birlikte Rusya'ya hükmedecekler, sonsuza kadar hükümran olacaklardı."

Wylie, "Tıpkı Cain'in kitabında yazdığı gibi," diye boğuk bir sesle fısıldadı. "Başından beri biliyordunuz demek."

Aleksandr, birkaç saniye başını yastığa dayadı. Hikâyeyi anlatmak onu yormuştu, devam etmek için gücünü toplamaya ihtiyacı vardı.

"Petro hazırlanmak için üç gün süre istedi," diye devam etti.

Aleksey, donakaldı: "Kabul etti mi?"

Çar, "Petro hazırlanmak için üç gün süre istedi," diye yineledi. "Üç gün sonra, geceyarısından hemen önce kararlaştırdıkları yerde, şimdi Senato Meydanı dediğimiz yerde Zimeyeviç'le buluştu. Zimeyeviç orada onu bekliyordu. Petro, ikisinin birlikte yatağına oturttukları Neva'nın kıyısında Zimeyeviç'in önünde diz çöktü, gömleğini yırtıp göğsünü *vurdalak*'a açtı. *Vurdalak*'ın sivri dişleri yaklaştı, Petro onun dudaklarını gırtlağına bastırdığını ve dişlerini tenine geçirdiğini hissetti. Daha sonra, kanın vücudundan emilmesinin mest edici bir duygu olduğunu söyledi, ama Zimeyeviç işi fazla ileri götürmedi. İçtiği ka-

darı insanı öldürmeye yeterdi, ama o kişi –sapkın bir anlamda– kurtulma şansına sahip olurdu.

Zimeyeviç, 'Şimdi bana kılıcını ver,' dedi. Petro kılıcını çıkardı, kabzası yukarı gelecek biçimde *vurdalak*'a uzattı. Zimeyeviç kılıcı aldı, ucuyla kendi göğsünü çizdi, kesilen yerden kan sızmaya başladı."

Aleksey başını eğip gözlerini sımsıkı yumdu. Bu görüntü çok, ama çok bildik bir görüntüydü; Zimeyeviç'le Petro'nun değil, çok daha yakın zamanda olan, anlatılamayacak kadar acı veren bir görüntüydü – Yuda ile... Tanrı bilir kimin görüntüsü. Aleksey gözlerini kapattığı halde, Çar'ın hikâyesini duydu yine de.

"Zimeyeviç, 'İç,' diye buyurdu. Petro başını kaldırıp *vurdalak*'a baktı ve beyni bir anda bilgiyle doldu. Zimeyeviç'in bütün bildiklerini o da biliyordu – hem Zimeyeviç yüzlerce yıl yaşamıştı. Yaratığın göğsünden aşağı ince bir çizgi halinde akan kana baktı. Kanın tadına bakmayı istiyordu, ama bu isteğin kendisinden değil, vampir kanını emerken ondan geçtiğini biliyordu. Zimeyeviç'in bilgisini paylaşabilirdi, ama onun tadını da paylaşması gerekiyordu.

Petro gözünü karşısındaki kanlı yaradan ayırmadan ayağa kalktı. Kan kaybettiği için halsizdi ve Zimeyeviç'in kanından bir damla içerse yeniden güçleneceğini, sonsuza kadar güçlü olacağını, ölümsüzleşeceğini biliyordu. Yapması gereken tek şey öne eğilip kanı emmekti.

Ama yapmadı. Zimeyeviç'in gözlerinin içine baktı. 'Senin gibi bir şey olmayı isteyeceğimi mi sandın!' diye tısladı. Sonra verdiği bir işaret üzerine özel muhafızları ortaya çıkıp Zimeyeviç'i yakaladılar. Zimeyeviç güçlüydü, ama bir düzine muhafız vardı, onu yere yıktılar. Petro öne doğru bir adım attı, o güçsüz haliyle ayağını canavarın göğsüne bastırdı.

'Seni yendim Zimeyeviç. Rusya seni yendi. Senden alabileceğimiz her şeyi aldık, karşılığında hiçbir şey vermedik,' dedi.

Zimeyeviç, 'Bana ihanet ettin!' diye hırladı. 'Şehrini

kurmana yardım ettim. Seni bilgiyle donattım. Ben olmasam sen bir hiç olurdun,' dedi.

Çar Petro, 'Verdiğin kadarını aldın,' dedi. 'Senin –ve beraberinde getirdiklerinin– ne olduğunuzu bilmediğimi mi sanıyorsun? Senin cinsinden olanlar yağ bağladıkça, iyi Rusların geceleri ortadan kaybolduğunu fark etmedim mi sanıyorsun? Siz bize yardıma değil, kendinizi beslemeye geldiniz. Unutma, aklındakileri biliyorum. Sen Rusya'yı hiçbir zaman paylaşmayacaktın. Sen bana hükmetmeye, böylelikle de ülkeme hükmetmeye çalıştın. Belki bunu başarırdın. Ama şimdi onu başarmak yerine öleceksin.'

Petro elini alnına götürdü. Halsizdi. İşi çabuk bitirmesi gerektiğini biliyordu. Muhafızların komutanına –Albay Brodskiy'e elini uzattı, albay eline akdikenden yapılmış bir kazık tutuşturdu. Petro vurmaya hazırlanarak kolunu kaldırdı, ama vuracak gücü yoktu. Kazığı Brodskiy'e vererek, 'Sen yap,' dedi.

Bu bir anlık bir boş bulunmaydı; ama Zimeyeviç'in o müthiş gücünü kullanarak kendisini tutanları silkelemesine yetti. Çıplak elleriyle attığı yumruklar kuru dal kırarcasına boyunlarını kırarak ikisini de öldürdü. Zimeyeviç Neva'ya doğru koştu, sonra Petro'ya döndü.

'Seçme fırsatın vardı Romanov!' diye haykırdı. 'Yaşamayı ya da ölmeyi seçmek. Sen artık ölüsün – senin kanını emdiğimden beri ölüsün. Yaşamak için yapman gereken tek şey, senin de benim kanımı içmendi, ama reddettin. Kendini iyi hissetmiyorsun. Kalbin yavaş çarpıyor – pompalayacak yeterli kan yok ki, kendi işlevini sürdürecek kadar bile kan yok. Yakında öleceksin ve şunu bilerek öleceksin: Senin kanın –Romanov kanı– bende. Bunun geri dönüşü yok. Sen takasın birinci aşamasını yaptın, ikinci aşamasını kabul etmedin; ama bunu kabul edecek olan yalnızca sen değilsin. Gelecekteki her kuşağa tek tek aynı öneriyi yapacağım; günün birinde içlerinden biri bunu kabul edecek ve işte o zaman Romanov, Rusya benim olacak.'

Petro, sesini zorlukla yükselterek, 'Öldürün onu!' diye haykırdı. Askerler Zimeyeviç'e doğru koştular, ama o hazırlıklıydı. Neva'ya atladı. O suya atladığı anda da Petro bayıldı. Zimeyeviç iyi bir yüzücüydü herhalde. Bir daha izine rastlanmadı."

Aleksey, "Ama Petro yaşadı," dedi. "On üç yıl daha yaşadı."

Aleksandr, "Evet yaşadı," dedi. "Petro herkesin sandığından çok daha kurnazdı. Zimeyeviç'e beklemesini söylediği o üç gün içinde ne yaptığını biliyor musunuz? Sürekli yedi: Az pişmiş biftek, geyik eti, ciğer – özellikle de *kişka*[1] Kan yapacak her türlü yiyecek. Riske girdiğini, Zimeyeviç'in yine de onu öldürecek miktarda kanını emebileceğini biliyordu; ama Petro kumar oynamayı severdi. Onu hemen yatağa yatırdılar, neredeyse üç hafta yerinden kalkmadı. Yine kan yapıcı yiyeceklerle beslediler. İştahı yoktu, ama yaşamak için yemesi gerektiğini biliyordu. Çok geçmeden de eski sağlığına kavuştu."

Wylie, "Peki o riski neden göze aldı?" diye sordu.

"Zimeyeviç'in söz verdiği bilgiye kavuşabilmek için. Canavar onun kanını emerken, o birkaç dakika boyunca Petro bütün dünyayı görebildi. Rusya'nın geleceğini gördü – anlı şanlı bir gelecek. Bu bilgi kısa zamanda yok oluverdi, ama Petro birazını, ülkesini büyük bir ülke yapmaya yetecek kadarını anımsadı. O işlemi tamamlamış olsaydı, bilgiler sonsuza kadar belleğinde kalabilirdi belki – ama ne pahasına? Sonraki yıllarda, Petro, ara ara birtakım hayaller görüyordu; bunların ancak Zimeyeviç'ten gelebileceğini biliyordu – bana da öyle oluyor. Aleksey İvanoviç, 1812'de Zimeyeviç sizinle karşılaştığında, sizi bir an onun gözlerinden gördüm. Onunla neden beraber olduğunuzu ise, hâlâ bilmiyorum. Belki bir gün anlatırsınız."

Wylie, "Peki, Zimeyeviç Romanovların öteki kuşaklarıyla da ilişki kurdu mu?" diye sordu.

1. Et, tahıl ve kan karışımından yapılan sucuk. (Ç.N.)

Aleksandr olumsuz anlamda başını salladı. "Hiç kurmadı. Ya da belki kurdu, ama onlar bunu kimseye açmadılar. Büyükbabam III. Petro'yu ziyaret ettiği kesin. Üstelik onu ikna da etmiş."

Wylie hayretle, "Vampir olmaya mı ikna olmuş?" diye sordu.

"Bunu bana Yekaterina anlattı – onu işte bu yüzden tahttan indirdi, gerçi bunu yapması için daha başka nedenler de vardı kuşkusuz. Ama Yekaterina Romanov değildi, o yüzden de... bağışıklığı vardı. Zimeyeviç ödülünü almaya geldiği zaman Çar'ın öldüğünü öğrendi. Yekaterina onun karşısına çıkmaya hazır bekliyordu. Zimeyeviç, Yekaterina sağken hiçbir sonuç elde edemeyeceğini biliyordu, ama nasılsa bekleyecek vakti boldu. Onun varlığı, bir tek kuşakla sınırlı değildi."

Tarasov, "Ama durun Majesteleri," diye söze girdi. "Siz –ve büyükbabanız– Petro'nun kızı Anna Petrovna'nın soyundan geliyorsunuz." Çar başını sallayarak doğruladı. "Anna Petrovna 1708'de, yani bütün bunlar olmadan önce doğdu. Bu... bu bulaşıcı enfeksiyon nasıl olur da size ondan geçer?"

Aleksandr, "Bu bir enfeksiyon değil," diye açıkladı. "Zimeyeviç, Petro'nun kanını aldı, ama o Zimeyeviç'in kanını almadı. Petro'nun kanı Romanov kanıydı, Anna Petrovna'nın ve benim kanım gibi. O yüzden kanın, Anna Petrovna'nın doğumundan önce ya da sonra alınmış olması önemli değil."

Tarasov, "Bulaşıcı büyü," diye mırıldandı.

Çar başını salladı, "Bu tanım uygun görünüyor," dedi.

Aleksey, "Bütün bunları size Yekaterina mı anlattı?" diye sordu.

"Bir kısmını. Daha çoğunu Cain anlattı. Başıma gelecekleri iyice anlamamı istiyordu. Bu konuyu Zimeyeviç'ten daha iyi bildiğini iddia ediyor."

Aleksey, "Öyle olduğuna eminim," dedi.

Wylie, "Peki neler oldu – Cain'le mağaradayken?" diye sordu.

"Onda bir flakon[1] dolusu Zimeyeviç'in kanı vardı. Bana ikram etti. Yapmam gereken tek şey onu içmekti. O zaman ölüm benim için bir son olmayacak, sadece bir dönüşüm olacaktı. Yeniden dirilecektim, yeni bir yaratık olacaktım, daha akıllı, daha güçlü, hiç olmadığım kadar yetkin olacaktım. Sonsuza kadar yaşayacaktım."

Aleksey, "Tıpkı Zimeyeviç'in büyük-büyük-büyükbabanıza söz verdiği gibi," dedi.

"Evet, ama *babuşka* beni uyarmıştı. Bütün bunları elde edecektim, ama Zimeyeviç'in uşağı olacaktım. Cain de bunu doğruladı. Beni buradan alıp Zimeyeviç'in ülkesine götüreceklerdi, ama sonra geri dönüp Rusya'ya hükümran olacaktım. Er geç birisi bir terslik olduğunu anlayacaktı; ama Zimeyeviç o zamana kadar iş işten geçmiş olur diye umuyordu. İktidarın dizginleri onun eline geçmiş olacaktı."

Aleksey, "Siz reddedince, Cain de sizi öldürmeye kalktı," dedi. "Demek tam zamanında gelmişim."

Aleksandr, "Hayır," dedi. "Benim reddetmemi umursamadı. Bu konuda söz hakkım olmadığını söyledi."

"Ama insanın ancak kendi isterse vampir olacağını sanıyordum."

"Zimeyeviç öyle sanıyordu – o yüzden bu kadar çok bekledi. Başlangıçta Cain de buna inandı, ama o Zimeyeviç'in sözüne kanacak kadar aptallık etmeyecekti. Deneyler yaptı. Deneyler, kurbanın istekli olması gerektiğini gösterdi – ve bu olayda da kurban istekliydi."

Aleksey neredeyse soluğu kesilerek, "Siz *vurdalak* olmaktan memnun mu olacaktınız?" diye sordu.

Aleksandr, "Hayır," dedi. "Vampirin kanını içmenin özgür iradeyle ilgisi yok. İstekli olmak koşulu, kişinin kendi kanının içilmesine izin vermesi durumunda geçerli. Petro bunu isteyerek yaptı ve anlaşılan o ki onun rıza göstermesi, hepimizi kapsıyor."

1. Daha çok laboratuvarlarda kullanılan küçük cam şişe. (Ç.N.)

Wylie, hafifçe gülümseyerek, "Bence pek hepinizi sayılmaz," dedi.

Çar, "Ne demek istiyorsunuz?" diye sordu.

Doktor açıkladı: "Cain'in defterindeki bir şeyi kastediyorum. Okuduğum zaman anlamamıştım, ama şimdi ne demek istediğini anlıyorum. Şuna benzer bir şey yazmıştı: 'Her kuşakta, kan ancak bir kardeş üzerinde etkisini gösterebilir. İlk etkilenenden sonrakiler özgür olur.' Zimeyeviç gücünü sizin üzerinizde kullanınca, erkek ve kız kardeşlerinize aynı şeyi yapma şansını kaybetti."

Çar, halsiz olmasına rağmen, "Erkek kardeşlerim güvende mi?" diyerek sevinçle doğruldu. "Konstantin, Nikolay, Mihail – hepsi güvende mi?"

Aleksey, "Cain'in bunu nasıl bildiğini anlamıyorum, ama öyle görünüyor," dedi.

Wylie, "Bunu yazmamış," dedi.

"Cain insanlar üzerinde deney yapmaktan çekinmiyordu. Öyleyse neden bütün aileyi denemeye kalkmadı?" Aleksey bunu söylerken aklına gelen olasılığı kafasından silmeye çalışıyordu.

Aleksandr, "Cain bunu uzun zamandır planlıyordu," dedi. "Tabii Zimeyeviç kadar uzun süre olmamıştır, ama bu onunla ilk karşılaşmam değil. İlk kez Vatanseverlik Savaşı sırasında karşılaşmıştık."

"1812'de mi?" Aleksey şaşkınlığını gizleyemedi.

Çar başıyla doğruladı. "Bonaparte'ın Moskova'yı işgal ettiği sırada. Ben başkentteydim. Cain gelip bana aynı anlaşmayı önerdi. O zamanlar, benim bunu kabul etmek zorunda olduğumu sanıyordu, öte yandan ülkemiz de perişan durumdaydı. Biz birlik olursak, Bonaparte'ın Zimeyeviç ve benimle başa çıkamayacağını söyledi. Hatta Zimeyeviç'in Moskova'yı Fransız boyunduruğundan kurtarmak için çoktan harekete geçtiğini iddia etti."

Aleksey diğer iki adama baktı; oysa Moskova'da gerçekten neler olduğunu o odada kendisinden başka kimse bilemezdi. O tarihte Yuda'nın Petersburg'a gitmiş olmasına şaşırdı, ama bu akla yakındı. Aleksey, eski başkentte-

ki Bonaparte işgalinin sürdüğü beş haftanın büyük bölümünü Yuryev-Polskiy'de saklanarak geçirmişti. Yuda'nın Moskova'da kaldığını sanmıştı, ama neden kalacaktı? Petersburg'a gidip orada birkaç gün kaldıktan sonra geri dönmek için bol vakti vardı. Aleksandr'ı ziyareti o sürenin çok kısa bir bölümünde gerçekleşebilirdi. Ama bütün bunlar tarih olmuştu artık. Aleksey şimdi bugünle ve Çar'la ilgili olarak kaygı duyuyordu.

"Artık güvendesiniz," dedi. "Biz burada oldukça Cain de Zimeyeviç de size ulaşamaz."

Çar, "Güvende mi?" diye inledi. "Nasıl güvende olabilirim? Ölüm bile beni korumaz."

Tarasov, "Böyle şeyler söylemeyin Majesteleri," dedi.

"İnanın, ölüm beni bu lanetten kurtaracak olsa, seve seve sizden beni öldürmenizi isterdim, ama kurtarmaz. Ölmek, Zimeyeviç'in bütün isteklerinin gerçekleşmesini sağlar."

"Ne demek istiyorsunuz?"

Aleksandr, neredeyse hiç çıkmayacak durumdaki sesini zorlayıp her sözcüğü vurgulayarak, "Ben onun kanını içtim," dedi.

Tarasov, "Ne?" diye haykırdı; oysa Aleksey bunu tahmin etmişti.

"Çufutkale'de – bana şarap içirdi. Hiç aklıma gelmedi. Hiç anlamadım – yani o zaman. Öylesine içtim. Cain bana Zimeyeviç'in kanını içirirken, benimle oyun oynuyordu. O kanı çoktan içtim. İçimde. Böylece kan iki taraf arasında takas edilmiş oldu ve onun gibi olmam için sadece bir adım kaldı."

"Bir adım mı?"

"Ölmem gerekiyor. Haklısınız Aleksey İvanoviç. Siz geldiğiniz sırada Cain beni öldürmek üzereydi, ama bunu öç almak için yapmıyordu. Kan takas edilmişti – vampirin ısırmasındaki amaç budur, ama ölümün ille de o ısırma yüzünden olması gerekmiyor. Cain beni bıçaklamak istedi, ama zehirlenebilirdim, hastalanabilirdim. Zavallı Maskov gibi olup arabamdan düşebilirdim. Korkaklar öl-

meden önce pek çok kez ölürler, ama ben ölümden gerçekten korkmak zorundayım; çünkü ölüm bana düşünmeye bile dayanamayacağım kadar korkunç bir dirilme sağlayacak."

Wylie, "Ölmeyeceksiniz," derken, sesindeki acı Aleksandr'ı bu söze inandıracak gibi değildi.

"İçtiğim kan zaten zehir olabilir – belki de Cain içine bir şeyler katmıştır. O günden beri kendimi iyi hissetmiyorum. İyileşirim umuduyla kinin içip durdum, ama hiç düzelemedim. Cain benim illetimi sıtmaya benzetti, ben de sıtma tedavisinde kullanılan ilacın bana da yarayacağını düşündüm, ama kim bilir? Belki de kinin durumu daha da kötüleştirdi."

Tarasov, "Ne yapabiliriz?" diye sordu. Ama herhangi bir cevap bekliyormuş gibi görünmüyordu.

Çar, Aleksey'in elini biraz daha sıktı. "Ben ölünce, ne yapılması gerektiğini Albay Danilov bilir. Albay Brodskiy büyük-büyük-büyükbabam için ne yapacak idiyse, Danilov da benim için onu yapacak."

"Majesteleri, benim için Zimeyeviç'i öldürmekten büyük sevinç olamaz, ancak o dünyanın herhangi bir yerinde olabilir. Benim..." Çar onun sözünü kesmeden önce de, Aleksey, Aleksandr'ın neyi kastettiğini biliyordu.

"Petro planının başarılı olacağından emin değildi. Zimeyeviç onun kanını içtikten sonra, kendisinin de aynı şeyi yapmaya can atıp atmayacağını kestiremiyordu. O yüzden Brodskiy tahta kazığı getirdi; ona o kazıkla ne yapması gerektiği konusunda iki farklı talimat verilmişti. Petro'nun iradesinin güçlü olması, Brodskiy'in şansı oldu. Ama korkarım, siz o kadar şanslı olmayabilirsiniz Aleksey."

İki doktor şaşkınlıktan dilleri tutulmuş bir halde Aleksey'e bakıyorlardı. Aleksey de hiçbir şey söylemedi, ama içinden bir söz verdi kendine. Kendini iğrenç bir duygusallığa kaptırmayacak, Çarına duyduğu sevgi eline güç verecekti. Bu sözü yerine getirmek zorunda kalmamak için dua etti, ama günün birinde gerekirse, Çarına olan görevini yapacaktı.

26

Aleksandr gözlerini açtı, çok uzun zamandır uyuyormuş gibi geliyordu. Çevresine bakındı. Her şey tanıdıktı. Yatağında, odasında, sarayında, Taganrog'daydı. Hatırladı. Danilov, Wylie ve Tarasov'la konuşmuş, bütün bildiklerini onlara anlatmıştı. Bunu daha önce yapması gerekirdi. Danilov'u –gerçek olarak– ilk gördüğünde ona anlatması gerekirdi. Ama General Barclay onları tanıştırdığında, Çar, Albay'ın görüntüsünü Zimeyeviç'in gözlerinden bakarak göreli iki yıl olmuştu. O zamandan beri Zimeyeviç'ten ve Cain'den duyduğu korku, Bonaparte'ın yenilgisi nedeniyle yaşanılan sevinç ortamında silinip gitmişti. Zimeyeviç ve Cain'le ilgili her şey gerçekdışı görünüyordu ve Danilov'un tanıdık gelmesinin de sadece rastlantı olduğunu düşünmüştü. O görüntüdeki gerçekten o idiyse bile, bu durumda Albay dost mu oluyordu, düşman mı?

Yine de, Cain'den gelen mektup üzerine Taganrog yolculuğuna çıkarken, ta Nevskiy Manastırı'nda her şeyi Danilov'a anlatması gerekirdi. Cain'in onunla ilk konuşmasının üzerinden on üç yıl geçmişti. Aleksandr, en azından kendi kuşağı için Cain'in emelinden vazgeçmiş olduğunu umuyordu. O ilk sefer Danilov cesur ve sadık bir subay olduğunu kanıtlamış, Aleksandr da onun Zimeyeviç'le ilişkisi hakkındaki kuşkularını unutmuştu. Ama Aleksandr Petersburg'dayken bile, Cain'in yaratabileceği tehlikeye

gereken önemi vermemişti. Bu, gece gelen dehşet kavramı ona son derece fantastik görünüyordu. Asıl büyük tehlike kendi adamlarının arasındaki darbe tertipçileriydi; o yüzden Danilov'u başkentte, tehlikenin kaynağına yakın yerde bıraktığına memnun olmuştu. Öyle olduğu halde, Danilov Taganrog'a gelince onu gördüğüne sevinmişti.

Kuzey –ya da Güney– Cemiyeti'nin yarattığı tehlike bitmiş değildi. Aleksandr, hâlâ onların suikastçılarından birine av olabilirdi. Bundan böyle suikastın sonuçları çok daha kötü olacaktı. Bundan böyle onun ölümü çok daha büyük bir dehşete yol açacaktı. Hoş, bu belki de Rusya için o kadar da kötü olmayabilirdi. Eğer ölümü –ölümden sonraki kendi yazgısı ne olursa olsun– yeni bir hanedanın, Romanov kanına bulaşmamış bir hanedanın başlangıcı olacaksa, bu ülkesini o lanetten kurtarmaz mıydı? Dahası, eğer Rusya –Allah göstermesin– bir cumhuriyet olursa, Zimeyeviç'in bütün umutları suya düşerdi.

Ama hayır. Rus tahtına kimin geçeceği konusunda bizzat Tanrı'nın buyuracağı düzeni hiçe sayarak fikir yürütmek kimsenin, hatta Çar'ın bile haddi değildi. Aleksandr ölecek, yerine kardeşi, Wylie'nin dediğine göre bu kan lanetinin bulaşmayacak olduğu kardeşi geçecekti. Çar, Danilov'dan görevini yerine getirmesini rica etmişti. Danilov bu yaratıkları görmüştü; görevini yapmakta tereddüt etmezdi. Sonuç ne olursa olsun, Aleksandr bu üç kişiye içini dökmüş olduğuna memnundu. Kendini daha iyi hissediyordu.

Gerçekten daha iyiydi. Yattığı yerde kollarını kaldırarak baktı. Kolları hâlâ bembeyazdı, önceki gibi ter içinde değildi, daha da önemlisi artık titremiyorlardı. Alnını yokladı, ateşi yoktu. Midesi, içinden çıkıp kurtulmak istercesine ağzına gelmiyordu. Aslında karnı acıkmıştı. Günlerdir en basit yiyecekler dışında hiçbir yemek kokusunu kaldıramazken, şimdi acıkmış olmak harika bir duyguydu.

Aleksandr üzerindeki örtüleri açıp kalkmak üzereyken bir ses durdurdu onu:

"Ne yapıyorsun sen?"

Bu, sevgili karısı Yelizaveta'ydı. Yatağın biraz ötesinde oturuyordu.

Aleksandr şaşkınlıkla, "Ne kadardır buradaydın?" diye sordu.

Yelizaveta, "Şafak vaktinden beri," dedi.

"Şimdi saat kaç?"

"Neredeyse on bir olacak."

"Günlerden ne?"

Yelizaveta, "Salı," dedi. "Bir buçuk gündür uyuyorsun."

Aleksandr bacaklarını karyoladan sarkıttı, ayağa kalkmaya çalıştı. Pek iyi bir fikir değildi bu. Her yanı sızlıyordu, ama bu ağrı yine de kötü bir şey değildi. Ağrı bir sonuç, geçirmiş olduğu şeyin kalıntısıydı, gelecek olanın değil. Yine de şimdilik yataktan çıkmamak en iyisiydi.

"Anisimov!" diye seslendi. Sesi tahmin ettiğinden daha yüksek çıktı. Demek sesi de düzeliyordu.

Özel uşağının başı kapının aralığından göründü. Çar, "Anisimov, panjurları aç," dedi. "Sonra da Dr. Wylie'yi çağır. Bir de Tarasov'u. Bir de Danilov'u."

Anisimov efendisinin emirlerini sırasıyla yerine getirdi. Odayı sonbahar güneşinin ışıkları doldurdu ve özel uşak o üç kişiyi çağırmaya gitti. Yelizaveta yatağın yanına geldi, Aleksandr onun elini tuttu.

Odaya dolan güneş ışığına bakarak, "Ne kadar güzel," diye mırıldandı.

İki doktorla Albay hemen geldiler. Yelizaveta onları yalnız bırakacak kadar sağduyuluydu. Odadan çıkmak için bahane olarak, "Anneme yazıp senin çok daha iyi olduğunu haber vereyim," dedi.

Wylie ile Tarasov, Aleksandr'ı fazlasıyla aşina olduğu muayene yöntemleriyle evire çevire incelediler. Muayene süresince Danilov kapıya yaslanarak bekledi. Sonra doktorlar bir kenara çekilip alçak sesle bulgularını görüştüler. Danilov'a işaret edip yanlarına çağırdılar, yine kısık sesle konuşmaya devam ettiler. Sonunda Çar'a doğru döndüler.

Çar, "Daha iyi miyim?" diye sordu.

"Hiçbir hastalık belirtisi yok." Bunu söyleyen Wylie'ydi.

"Demek daha iyiyim."

"Çufutkale'ye gitmeden önceki gibisiniz."

Doktorun kaçamaklık konuşmasından rahatsız olan Çar, "Yani *vurdalak*'ın kanını içmeden önceki gibi olduğumu mu söylüyorsunuz?" diye sordu.

Tarasov, "Eğer geçirdiğiniz rahatsızlık... içtiğinizin sonucunda ortaya çıktıysa, içtiğiniz şeyin etkisi artık bitmiş gibi görünüyor," dedi.

Aleksandr kollarını yatağa vurdu, ama duyduğu ağrı yüzünden böyle yaptığına pişman oldu. "Tanrı aşkına," dedi, "Danilov siz açık açık anlatır mısınız?"

Aleksey, "Dürüstçe anlatacağım," dedi. Aleksandr onun kelime oyunu yapacağını sandı, ama Albay ne düşündüğünü açık seçik söyledi. "Neden söz ettiğimiz hakkında en ufak bir fikrimiz yok," diye açıkladı. "Buradaki işlerinin ehli doktorlar, insan hastalıkları konusunda bilgi sahibi – oysa sizin rahatsızlığınız o kategoriye pek girmiyor. Ben vampirlerle karşılaştım, ama onların kurbanlarının her biri ya kendileri gibi bir yaratığa dönüştü ya da öldü ve vampire av oldu. O cehennem ortamında sizin durumunuzda olan kimseyle karşılaşmadım."

Çar, "Öyleyse bir tahminde bulunun," diye karşılık verdi.

Aleksey, "Zimeyeviç'in kanının bedeninizden çıktığını düşünüyoruz," dedi.

Wylie, "Cain'in kitabında kanın temizlenmesinin haftalarca, hatta aylarca sürebileceği yazıyordu," diye açıkladı.

Tarasov söze karıştı: "Ama Majesteleri'nin kinin içmesi süreci çabuklaştırmış olabilir."

"Demek benim için tehlike kalmadı... yani Zimeyeviç gibi olma riski." Üç adam yaramaz çocuklar gibi bakıştılar. Aleksandr, "Evet, ne diyorsunuz?" diye ısrar etti.

Danilov, "Eğer şimdi ölecek olursanız, normal bir ölüm olacağına inanıyoruz," dedi. "Naaşınız her ceset gibi kokuşup çürüyecek."

Bu sözler üzerine Aleksandr'ın benzi hafifçe attı, son-

ra alçak sesle kikirdedi, en sonunda kahkahayı patlattı. "Acaba başka hiç kimse ölümlü olduğuna bu kadar sevinmiş midir?" dedi.

Aleksey gülümsedi. "Kim bilir?" dedi. "Onu bir rahibe sorun."

Çar, "Sordum," diye yanıtladı. "Peder Fyodotov'a sordum. O verecek cevap bulamadı. Onun için üçünüzü çağırdım."

İki doktor, iyileştiği için Çar'ı kutladılar; Danilov da kutladı, ama sinir bozucu bir kaygıyla Çar'ı süzmekten de geri durmuyordu.

Aleksandr, "Artık ayağa kalkıp işimin başına dönebilir miyim?" diye sordu.

Wylie, Aleksandr'ın doğrulmasına engel olmak üzere yatağın yanına seğirterek, "Daha değil Majesteleri," dedi. "Saldırganla mücadele etmek bedeninizin bitkin düşmesine neden oldu. Bünyeniz o savaşı kazandı, ama şimdi dinlenmesi gerek."

Çar, "Pekâlâ, öyle olsun," dedi. Dışarı çıkıp koşa koşa şehrin çevresinde tur atacak kadar zinde hissediyordu kendini, ama bu duygunun uzun sürmeyeceğini de biliyordu. "Volkonskiy'i buraya gönderin, olur mu?" dedi.

Wylie başını sallayarak olumladı. Üçü de çıkmaya hazırlandılar.

Aleksandr, "Teşekkür ederim," dedi. "Hepinize teşekkür ederim."

Wylie, "Ancak o ölünce olur," dedi. Bunlar tam tamına Aleksey'in aylar önce duyduğu sözlerdi; o zaman da söz konusu kişi Çar'dı, ama bu sefer Prens Obolenskiy'in Petersburg'daki evinde akıllardan bile geçmeyecek bir sevgiyle söylenmişti. Aleksey, Wylie'nin de kendisi gibi düşündüğüne sevindi.

Rahatça konuşabilmek için kıyıya inmişlerdi. Volkonskiy emredildiği gibi Çar'ın huzuruna çıkmıştı. Zamanı geldiğinde onun işbirliğine ihtiyaçları olsa da, şimdilik ko-

nuşmalarını duymaması daha iyiydi.

Aleksey, "Mesele ne zaman öleceği," dedi.

Tarasov, "Dilerim çok uzun zaman sonra olur," dedi.

"Bence 'yakında' ya da 'çok daha sonra'dan daha kesin bir cevap gerekiyor."

Wylie, "Yani Zimeyeviç'in kanından temizlendikten sonra demek istiyorsun," dedi.

Tarasov, "Zaten temizlendi," dedi. "Bu sadece tahmin, ama üçümüz de bu noktada görüş birliğine vardık."

Aleksey, "Cain de o yüzden onun peşinde," diye atıldı. "Zimeyeviç'in kanından ne doz almış olursa olsun sonunda onu vücudundan atacağını biliyor. Bunu yenilemek istiyor."

Wylie, "Ama buraya gelmek riskini neden göze alıyor?" diye sordu. "Majesteleri'ne her zaman ulaşabilir – daha Petersburg'dayken bile kanı yiyeceğine ya da içeceğine karıştırabilirdi."

Aleksey, "Doğru," dedi. "Ama Cain burada ve çok yakında harekete geçeceğini sanıyorum."

"Neden?"

"İki nedenden ötürü. Birincisi, Çufutkale'de konuştuğumuzda bunu ima etti." Aleksey, Yuda'nın doğruyu söylerkenki kadar rahat yalan söyleyebildiğini biliyordu, ama bu, her zaman yalan söylediği anlamına gelmezdi. Öyle olsa onun ne yapacağını kestirmek çocuk oyuncağı olurdu.

"Ya ikincisi?"

Aleksey, "İkincisi, Çar'ın ölmesinden korkuyor," diye cevap verdi.

Tarasov, "Korkuyor mu?" dedi.

"Hem de nasıl. Majesteleri sadece bir kere ölebilir. Eğer Zimeyeviç'in kanını vücudundan attığı bir sırada ölürse Cain her şeyi kaybeder – Zimeyeviç de öyle."

Tarasov, "O yüzden de Majesteleri'ne yine kan içirmeye çalışacak," diyerek sözü bağladı.

Aleksey, "Tastamam öyle," dedi. "Sonra da onu öldürecek – olabildiğince kısa zamanda öldürecek."

Tarasov itiraz etti. "Ama kanın etkisi haftalarca sürüyor. Bunu gözlerimizle gördük. Cain'in acele etmesine gerek yok."

"O riski göze alamaz. Cain Çar'ın sağlığının şu anda ne durumda olduğunu gözlemleyemedi. Üstelik, etkinin gözle görülür belirtilerinin süresi, vampirleşme süreciyle ne kadar ilintili, işin o yanını bilmiyoruz, değil mi?"

Tarasov, "Tahminde bulunabiliriz," dedi.

Aleksey, "Evet," diye ona katıldı. "Ama bu Cain'in göze alabileceği bir kumar değil. Bana sorarsanız, şu anda en büyük korkusu, Aleksandr'ın başına gelenler yüzünden çok zayıf düşmüş olması ve her an ölmesi olasılığı."

Tarasov, "Öyleyse ne yapabiliriz?" diye sordu.

Aleksey duraksadı. Aklından geçenleri iki sadık doktordan ziyade, Çar'ın kendisi kabullenirdi. Ama düşündüklerini onlar olmadan gerçekleştiremeyeceğini de biliyordu. O yüzden askerce bir cevap verdi.

"Düşmanın hiç istemediğini yapacağız," dedi.

Tarasov, "Nasıl?" diye sordu.

"Cain'in en büyük korkusunun gerçekleşmesini sağlayacağız."

Aleksandr yatağına uzandı. İyileşeli bir gün olmuştu. Doktorları iyileşmesine mutlak gözüyle bakmasalar da, en azından kendisi öyle düşünüyordu. Doktorların hiç değilse kendi verdikleri ilaçlara güvenmeleri gerekmez miydi? Belki de ona söylediklerinden daha fazla bir şeyler biliyorlardı. Aleksandr henüz kendini ayağa kalkabilecek kadar iyi hissetmiyordu, ama dünden daha kötü değildi. Daha iyi miydi? Bunu kestirmek zordu. Zaman gösterecekti.

Kapı vuruldu. Aleksandr, "Girin," diye seslendi. Bu bir kanıttı. Sesi hemen hemen tamamen düzelmişti. Sesini sadece normal düzeyinin biraz üzerine çıkarmak istemiş, ama gücünü gizleyememişti.

Volkonskiy girdi. "Konukları kabul edecek durumda

mısınız Majesteleri?"

"Konuklar mı?" Aleksandr olası konukları düşünerek heyecanlandı? "Kim?"

"Dr. Wylie, Dr. Tarasov ve Albay Danilov."

Aleksandr, diliyle cık,cık, cık diye ses çıkardıktan sonra biraz sinirli bir tavırla, "Onlar pek konuk sayılmazlar, öyle değil mi?" dedi. "Neyse, içeri yollayın. İçeri yollayın."

Volkonskiy çıktı. Aleksandr, Danilov, Wylie ve Tarasov'u görmek istediğinden kesinlikle emin değildi. Hepsi de zeki insanlardı – kendisinden daha akıllıydılar, bunu biliyordu. Bir gün önce kendisinin enine boyuna düşünüp vardığı sonucu, onların çok daha çabuk kestirmeleri gerekirdi – hele birlikte çalışırlarsa, aynı sonuca kesinlikle çok çabuk varırlardı. Şansları varsa, belki de onların akılları kendisinin geldiği noktadan daha ileriye gitmiş; kendisinin o kapkaranlık sonucuna bir seçenek, tahta kaplamanın arasında onun gerçeklerden hızla kaçmasını sağlayacak gizli bir kapı bulmuş olabilirlerdi. Tanrı biliyor ya, kendisi de öyle bir kaçış yolu aramıştı.

Bu yaklaşımını çok sağlam bir mantık temeline oturtuyordu. Wylie, Tarasov ve Danilov'a her şeyi ilk anlatışında, ölümden duyduğu dehşetten de söz etmişti: Bu, çoğu kişinin –Tanrı'nın merhameti ve kendi sicillerinin temizliği hakkındaki en ufak kuşkuyla ilintili olarak o bilinmeyenden duydukları– korku değildi; kendisi için ölmenin Cehennem'den dışarı kusulmuş bir yaratık olarak yeniden doğmak anlamında olmasından duyduğu somut ve sarsılmaz bir korkuydu. Eğer o zaman ölmüş olsaydı, o yazgıdan kaçamayacaktı. O yazgı daima kaçınılmaz gibi görünüyordu. Aleksandr dua etmişti. Tanrı'ya yakarırken neredeyse "Bu kâse benden uzaklaştırılsın,"[1] diyordu, ama bunun Tanrı'yı inkâr anlamına geleceğini fark etti. Ancak, bunları aklından geçirirken bile Tanrı'nın duyduğunu biliyordu. Bu kâfirlik geri alınamazdı artık.

1. Hz. İsa'nın Tanrı'ya yakarışı. Matta İncili. 26:39. (Ç.N.)

Yine de sanki Tanrı dualarına cevap vermiş gibiydi. Lanet, en azından ateş geçmişti. Wylie ile Tarasov istedikleri kadar bilmiyorlarmış gibi yapsınlar, Aleksandr iyileştiğini iliklerinde hissediyordu. Kanının –Romanov kanının– sağlamlığı, kendisine saldıranı yenecek kadar güçlüydü. Bunun gerçekleşmesi çok zaman ve çok çaba gerektirmiş, ama sonunda Aleksandr kazanmıştı.

Ama Tanrı, ona –çok daha az iştah uyandıran, ancak iğrenç olmayan– bir başka kadehi sunmak için o kâseyi onun dudaklarından uzaklaştırmıştı. Aleksandr için savaşı sürdürmek için bir gün daha yaşayabilirdi, ama bir gün daha savaşırsa kaybederdi. Kırk yedi yaşındaydı. *Babuşka*'sı altmış yedisine kadar yaşamıştı. Kendisi daha da uzun yaşayabilirdi. Ama o yaşamın her günü ölmek riskiyle –vücudunda yeni verilmiş Zimeyeviç'in kanını taşıyarak ölmek riskiyle– karşı karşıya olacaktı. Bir tek çözüm vardı – kanının temizlendiğinden emin olur olmaz ölmek. Ve o zaman da şimdi olabilirdi.

Önce Albay Danilov odaya girdi, ardından Dr. Tarasov, sonra da Dr. Wylie. Her biri Çar'a kendine özgü sevecenlikle ve kendine özgü merhametle baktı. Ama hepsinin suratı asıktı. Akıllı insanlardı, Çar da biliyordu bunu. Onların akıllarının da kendisiyle aynı görüşü paylaşıyor olmasını, kendi aklına bir övgü sayılırdı.

* * *

Aleksey Çar'ın yatak odasından çıkarken derin derin nefes aldı. Prens Volkonskiy dışarıda dolanıyordu. Soran gözlerle Aleksey'e baktı. Aleksey olumsuz anlamda hafifçe başını salladı, Prens'in suratı asıldı. Baron Diebich, bir Volkonskiy'e, sonra Aleksey'e, yeniden Volkonskiy'e baktı. Haberin ne olduğu belliydi.

Birkaç saniye sonra da Wylie ile Tarasov odadan çıktılar. Onların suratları da Aleksey'inki gibi hüzünlüydü.

Volkonskiy, "Hiç umut yok mu?" diye sordu.

Wylie, "Umut etmekten başka hiçbir şey yok," dedi.

Diebich olumlu konuşursa durumu değiştirebilirmiş gibi, "Çok daha iyi görünüyordu," dedi.

Wylie, "Son bir hayat kıvılcımı," diye açıkladı. "Bunu pek çok hastada gördüm. Hastanın iradesi hastalık belirtilerini atlatacak kadar güçlü olabilir, ama bu çok kısa sürer."

Volkonskiy, "Ne kadar zamanı var?" diye sordu.

"Günler – belki de saatler."

Diebich, "Zavallı Çariçe," dedi mırıltıyla.

Tarasov, Volkonskiy'e hitaben, "Sizinle görüşmek istediğini söyledi," dedi. Diebich tam yerinden kalkarken Tarasov bir el işaretiyle durdurdu onu. "Ne yazık ki sadece Prens'i istedi Baron – şimdilik."

Diebich başını sallayıp dudaklarını sıktı. Volkonskiy Çar'ın odasına girdi. Aleksey yeniden derin bir nefes aldı. Doktorlarla konuşulacak birtakım meseleler vardı. Diebich yaslı bir ifadeyle efendisinin kapısının dibindeki sandalyeye çöktü. Aleksey önce Tarasov'a, sonra Wylie'ye bakarak kafasıyla bahçeye açılan kapıyı işaret etti, sonra kendisi de oraya doğru yürüdü.

Doktorların ikisinde de casusluk kumaşı yoktu. Temel kuralları –yani üç kişi gizli bir görüşme için buluşacaklarsa, buluşma yerine aynı anda gitmemeleri gerektiğini– biliyorlardı; ama evden sözüm ona kayıtsız bir tavırla çıkışları hayli dramatikti, üstelik evden kimseyi kandıramayacak kadar eşit aralıklarla çıktılar. Ama bunun hiç önemi yoktu. Çar'ın adamlarından üçünün –Aleksey'in ne diye burnunu soktuğunu merak etseler de– böyle bir zamanda konuşmaları kimseye tuhaf gelmezdi. Evdekilerin hiçbiri onca üzüntülerinin arasında neler olduğunu fark edecek durumda değildi.

Aleksey, "Majesteleri'nin Volkonskiy'i ikna edebileceğini tahmin ediyor musunuz?" diye sordu.

Tarasov, "İkna etmek zorunda," dedi. "Prens neler döndüğünü anlamayacak kadar aptal değildir – ve olanları engelleyecek kadar da uyanıktır. Planlarımızın sonuçta

Çar'ın iyiliği için olduğunu bilmesi gerekir."

"Volkonskiy'i buna ikna edecek tek kişi de Majesteleri'dir," diyerek sözü tamamladı Wylie.

Aleksey, "Prens onun hezeyan geçirdiğini, çıldırdığını düşünecektir," dedi. "Kendi görüşlerimizin ağırlığını da koymak için orada kalmalıydık."

Tarasov, "Volkonskiy bizim görüşümüzü almak istiyorsa bize sorar," diye itiraz etti. "İkisi birbirlerini uzun zamandır tanıyor, sonunda Volkonskiy Çar'a itaat edecektir. Ayrıca Çar onlara her şeyi anlatmayacaktır."

Aleksey, "Haklısınız sanırım," diye kabullendi. "Ama Volkonskiy'e ihtiyacımız var. Bu işte güvenlik hayati önem taşıyor."

Wylie, "Cain'in geleceğinden emin misiniz?" dedi.

"Gelmek zorunda. Majesteleri ölürse, Cain artık hiçbir şey yapamaz; o yüzden ona Zimeyeviç'in kanından bir doz daha vermenin yolunu arayacaktır. Sonra da –ben onun yerinde olsam– Çar'ın ölmesini sağlardım. İşi şansa bırakmak aptallık olur."

Wylie, "Onun yerinde olmadığınıza şükretmeliyiz," dedi.

"Kanın ilk dozunun etkilerinin geçtiğinden emin miyiz?" diye sordu Tarasov.

Aleksey, "Emin olamayız," dedi. "Ama Cain'in öyle sandığından eminim. İşte o yüzden gelecektir."

Tarasov, "Onun gelişine hazırlıklı olacağız," dedi.

Aleksey, "Siz ikiniz Çar'ın yanında olacaksınız," diye cevap verdi. "Volkonskiy sarayın çevresine bir muhafız birliği yerleştirecektir. Beni de onların komutanı yapmasını sağlayacağım."

"Gördüğümüz kadarıyla bu Cain tehlikeli biri."

Aleksey, "O yüzden muhafızlara onu öldürme emri verilecek," dedi. Hem o nedenle, hem de başka, daha kişisel nedenlerle.

Wylie, "Keşke elimizden daha fazlası gelebilseydi," dedi.

"Siz en önemli şeyi yapabilirsiniz," diye vurguladı Aleksey. "Majesteleri'nin ölmeden önceki son saatlerinde

hiçbir şey yiyip içmemesini sağlamalısınız – yoksa yaptığımız her şey sadece zaman kaybı olur."

Aleksey hızlı adımlarla onlardan ayrılıp eve doğru yürüdü. Volkonskiy'in kendisine işaret ettiğini görmüştü.

Çariçe, bilge keşişin o güne kadar hiç görmediği derecede umutsuzdu. Peder Fyodotov'dan –ve saraydaki dedikodulardan– kocasının durumunun ne kadar ciddi olduğunu duymuştu. Fyodotov söylediklerinden daha fazlasını biliyor gibiydi, ama dudakları günah çıkarma mührüyle kapanmıştı. Bilge keşiş, Aleksandr'ın ona ne kadarını anlattığını merak ediyordu.

Çariçe onunla konuşmak için manastıra gelmişti – gerçi onu bilge keşiş çağırtmıştı, ama nasıl olsa kendiliğinden de geleceğini biliyordu.

Kalbin Duası'nı okuduktan sonra, "Ölüyor Peder," dedi.

"Günah çıkardı mı?" Bilge keşişin, Fyodotov'la konuştuklarını açıklamaması daha iyiydi.

"Evet. Sonra daha iyileşmiş gibiydi, ama bu gelip geçici bir düzelmeymiş. Doktorlar, birkaç saat içinde ölebileceğini söylüyorlar."

Bilge keşiş öne eğildi. Bu, beklemediği bir haberdi. "O kadar çabuk mu?" diye sordu.

"Onun yanında olmam gerek Peder. Ama benim tek umudum sizsiniz."

Bilge keşiş, "Dünyanın tek umudu İsa Efendimizdir," dedi. "Ben yalnızca onun yeryüzündeki temsilcisiyim."

"Ne olur Peder, o kadar az zaman kaldı ki. Bana söz verdiğiniz ilaç hazır mı?"

Başka zaman olsa, bilge keşiş, Çariçe'ye sabretmenin erdemi üzerine vaaz verebilirdi, ama Çariçe'nin söylediğine göre çok az zaman kaldığını anlamıştı. Çar'ın şimdi ölmesine göz yumulamazdı. Elini cüppesinin içine sokup bir flakon çıkardı. Çariçe'ye verdi. Çariçe şişeyi alıp göğsüne bastırdı. Yüzünü bir umut dalgası kapladı, yine de kuşkuluydu.

"Bu kadarcık mı?" diye sordu.

Bilge keşiş, "Sizin imanınız bu kadarcık mı?" diye cevap verdi. "Gerekli olan bu kadar."

Çariçe başını salladı, flakonun kenarlarını saran yoğun, koyu renkli sıvıya baktı.

"Bunu yiyeceklerine mi karıştıracağım?" diye sordu.

"Yiyeceklerine ya da içeceklerine – ama yiyecek pişmeden sonra. Veya razı olursa doğrudan da içirilebilir."

"Neden razı olmasın?"

"Doktorları bunu ona vermenizi engellemeye çalışacaklardır, o da onlara kapılabilir. Siz kararlı olmalısınız."

"Olacağım."

Çariçe diz çökmüş, taş hücrenin zeminine bakarak başrahibin kendisini göndermesini bekliyordu. Bilge keşiş de onu daha fazla tutmadı.

"Hadi artık gidin çocuğum," dedi. "Ben ikiniz için de dua edeceğim."

Çariçe ona teşekkür ettikten sonra ayağa kalktı ve hızla gitti. Bilge keşiş durdu, hücresinin girişindeki kapısız kemere yürüdü. Kocasını iyileştireceğine inandığı bu buluşma için kendi sağlığının bozuk olmasını hiçe sayarak buraya gelen Çariçe'nin gidişini seyretti.

Çariçe yanılıyordu, Yuda keşiş cüppesini başından aşırarak çıkarırken bunu biliyordu. O gece yapacağı başka işler de vardı ve cüppenin altına bir sonraki görevine uygun bir kıyafet giymişti. Öteki rahipler onun yokluğunu fark edebilirlerdi, ama ona her zaman bir göçebe, kendi manastırlarını arada sırada sakin bir tefekkür yeri olarak kullanan bir rahip gözüyle bakarlardı. Onun gibi pek çok rahip vardı.

Askerler, mesleklerinin doğası gereği çok daha kuşkucuydu. Ne kadar süreyle olursa olsun karşısındakileri bir asker olduğuna inandırması için sahte belgelere ve –Çar'ın yanına yaklaşabilmek için de– en azından birinin kefaletine ihtiyacı vardı. Ama şu anda düğmelerini iliklemekte olduğu teğmen ceketini ele geçirmesi çok daha kolay olmuştu – gönülsüzce direnişiyle biraz tatsızlık çıkaran

sarhoş bir subaydan almıştı bunu. Arkadaşları onun yokluğunu fark edebilirlerdi, ama cesedini en azından birkaç içinde bulamazlardı.

Yuda yeni yakasını düzeltti ve parmaklarının ıslak olduğunu hissetti. Parmaklarına bakınca, üniformanın üzerinde hâlâ ıslak kan olduğunu gördü. Bunun önemi yoktu – nasılsa planları kimsenin onu kontrol etmesine fırsat kalmadan gerçekleşmiş olacaktı.

Hücreye son bir kez baktı. Son birkaç yıldır şu ya da bu çeşit taş duvarlara alışmıştı, ama hepsi o kadardı. Hızla yürüyerek gecenin karanlığına daldı.

27

Geceyarısı olmak üzereydi. Az sonra çarşamba perşembeye devrilecekti ve 19 Kasım 1825 Çar I. Aleksandr'ın ölüm günü olacaktı. Aleksey kesin saati Wylie ya da Tarasov'la konuşmamıştı, ama hepsi de öğleden önce olması görüşündeydi. Aleksey saati bilmediğine memnundu.

Volkonskiy, muhafızları Aleksey'in komutasına vermeyi kabul etmişti – sarayın yakınında yer alacak askerlerin ve Albay Nikolayev'in daha geniş bir alanı kuşatan Kazaklarının oluşturduğu karma bir birlikti bu. Volkonskiy ise, Çariçe, Wylie, Tarasov, Diebich ve daha birkaç kişiyle birlikte Aleksandr'ın yanında kalmak istedi. Aleksey her ne kadar bir kez daha Kazaklarla birlikte olmayı istese de, gecenin büyük bölümünü Çar'ın kapısında geçirecekti. Çünkü nereden gelirse gelsin Yuda'nın yöneleceği yer Çar'ın odasıydı, o yüzden de Aleksey onun önünü kesmek için en uygun yerde olacaktı. Yatak odasının içinde nöbet tutmayı da düşündü; ama Yuda'yı sevdikleri kişinin ölüm döşeği üzerinde öldürülürken görmek Çariçe'ye –ve Aleksandr'ı seven herkese– hakaret sayılırdı. Dahası, Aleksey büyük saygı duyduğu birinin ölüm anında orada olmayı da hiç istemiyordu.

Saray bahçesini bir kez turlamıştı. Muhafız birliğindekileri daha yakından tanımış olmayı isterdi – bırakın adlarını bilmeyi, çoğunu yüzünü bile anımsamıyordu. Ne

var ki, Volkonskiy onlara kefil olmuş, onlar da birbirlerine kefil olmuşlardı. Ama bir terslik vardı; Morev adında bir teğmen göreve gelmemişti. Arkadaşlarının çoğu onun bir ayyaş olduğunu ve o olmadan daha iyi görev yapabileceklerini söylüyorlardı, yine de Teğmen'in yokluğu kaygı vericiydi. Aleksey, adam gelir gelmez kendisine haber verilmesini emretti.

Yuda'nın düşünce mekanizmasına göre düşünmeye çalışmak bile iğrençti, ama Aleksey düşmanının önceden düşünüp taşınmadan, planlamadan hiçbir şey yapmadığını bildiği için onun gibi düşünüp hazırlıklı olmak tatsız bir zorunluluktu. Bir teğmenin göreve gelmediğini bildirmelerine rağmen, gelişi fazla dikkat çekmeyebilirdi. Adamın bu arada Yuda'nın davasına hizmet etmeyi kabullenmediğini kim bilebilirdi? Yuda'nın deyimiyle gönüllü yazılmamış olduğunu. Gönüllü olması gerekirdi, ama sarhoş bir subay kolayca kandırılabilirdi. Böyle bir planı yürütmek için Yuda'nın bir *vurdalak*'a ihtiyacı vardı. Belki de –kim bilir– uşağının zaferini görmek için Zimeyeviç yakında bir yerde bekliyor olabilirdi. Ayrıca güzel Raisa Styepanovna da her zaman el altında olurdu. Eğer Raisa Yuda'ya yardım ediyorsa, o zaman genç Teğmen'i vampir olarak yeniden doğmaya ikna etmek gerçekten çok kolaydı. Ancak, eğer subay göreve gelirse, Aleksey onu bekliyor olacaktı ve eğer adam artık insan olmaktan çıkmışsa Aleksey bunu anlayacaktı.

Aleksey, Çar'ın kapısının önünde duvara yaslandı, içeriye kulak verdi. Hiç ses gelmiyordu. İçerideki manzarayı gözünün önüne getirmeye çalıştı, orada olmadığına memnundu hâlâ. Dışarıda nöbet tutarak geçireceği gece çok uzun olacaktı, ama Aleksandr'ın başucunda gözyaşları içinde bekleyenler için ise bu gece sonsuz gibi bitmek bilmeyecekti.

Aleksandr çevresindekilere baktı ve gülümsedi. Sevdiklerinden çoğu buradaydı. En önemlisi de Yelizaveta'ydı.

Karısı onun ölümüyle yıkılacaktı – ama ya ölümün alternatifini bilse ne kadar daha ıstırap çekerdi? Cain'le Zimeyeviç kendisini *vurdalak*'a dönüştürmeyi başarırlarsa, karısına bir zamanlar duyduğu sevginin zerresinin kalmayacağını biliyordu. Yelizaveta bunu bilmeyecekti, ama bilse onun ölmesine sevinirdi.

Aleksandr en çok erkek kardeşlerini – ve sağ kalanların hiçbiri artık Rusya'da olmayan kız kardeşlerini de bir daha hiç göremeyeceğine hayıflanıyordu. Oysa Konstantin, Nikolay ve Mihail'le vedalaşmayı çok isterdi. Konstantin'le birlikte büyümüşlerdi –aralarında sadece iki yaş vardı– ama Nikolay'la Mihail'e hâlâ çocuk gözüyle baktığı olurdu. Nikolay doğduğunda o on sekiz yaşındaydı. Üçü de çok iyi insanlardı. Kendisinin de çocukları olmasını çok isterdi, ama tahta kardeşinin geçecek olmasından hiç kaygı duymuyordu.

Ama tahta geçecek olan kardeşi Konstantin değildi. Bunu Rusya'da ancak birkaç kişi biliyordu, ama Konstantin çar olmak istemiyordu. Bu onun en akıllıca fikriydi, Aleksandr da o görüşü paylaşıyordu. Konstantin babalarına fazlasıyla benziyordu. Aleksandr çarlığa yakışmayan birini tahttan indirerek hükümdar olmuştu, tahtını çarlığa yakışmayan bir başkasına devrederek bitirmek istemiyordu. Nikolay çok daha iyi bir hükümdar olacaktı – sadece Konstantin'den değil Aleksandr'dan da daha iyi olurdu. Bunun nedeni, en azından nedenlerinden biri belliydi. Yekaterina öldüğünde Nikolay daha altı aylık bile değildi. Onun etkisinde hiç kalmamıştı. Aleksandr *babuşka*'sını severdi, ama onun kendisini ziyan ettiğini de bilirdi.

Tahmin ettiği kadarıyla sabah olmuştu. Panjurlar kapalıydı, ama aralarından ışık sızmaya başlıyordu. Bütün gece uykuyla uyanıklık arasında gidip gelmişti. Bunların değerli saatler, Yelizaveta Alekseyevna'yla geçireceği son saatler olduğunu biliyordu.

Kapı açıldı. Aleksandr kim geldi diye irkildi, ama gelen sadece bir hizmetçi kızdı. Elinde bir tepsi vardı. Tep-

side bir kâse etsuyu, yanında da biraz ekmek vardı. Kız tepsiyi yatağın yanındaki masaya koydu.

Yelizaveta kâseye uzanarak, "Ben yediririm," dedi. Kâseyi Aleksandr'ın burnunun altına getirdi.

"İç sevgilim," dedi.

Aleksandr seve seve kabul ederdi içmeyi. Aç olmakla birlikte, bunu yapmak istemesi açlıktan değil, karısının onun için bir şeyler yapmış olduğuna sevinmesi içindi. Ama Danilov, Wylie ve Tarasov onun beynine işlemişlerdi. Bütün kaygıları onun sonsuz lanete uğrama ihtimaliydi. Şu anda içeceği bir yudum her şeyi mahvedebilirdi. Aleksandr, Wylie'ye baktı, ama bunu zaten bildiği şeyi bir kez daha doğrulatmak için yapmıştı. Doktor'un başını iki yana sallayışı belli belirsizdi, ama Aleksandr anladı. Şiddetli bir öksürük krizi gelmiş gibi yaparak karısının elini itti.

Çariçe çorbayı tepsiye koydu. "Belki daha sonra içersin," dedi, Aleksandr da olur gibilerden başını salladı.

Diebich hizmetçiye, "Gidebilirsin," dedi. Çar'ın yüzünde gördüğü ifadeden korkan kız kendini dışarı attı. Aleksandr yeniden yastığına yaslanarak dinlenmeye çalıştı. Gözkapakları kapanırken, Volkonskiy'in sanki hizmetçinin peşinden gidiyormuş gibi odadan çıktığını gördü.

"Size yiyecek ya da içecek getirmemeniz söylenmişti."

Aleksey, Volkonskiy'in sesini hemen tanıdı. Ses pencereden geliyordu. Aleksey bahçeyi bir kez daha turlamaktaydı. Artık hava aydınlanmıştı, Aleksey hiçbir *vurdalak*'ın Çar'a yaklaşmaya çalışmayacağını biliyordu, ama hâlâ bir insanın saldırma olasılığı vardı – ve Yuda da kesinlikle insandı.

Aleksey içeriye baktı. Prens bir kızla – hizmetçilerden biriyle konuşuyordu; Aleksey kızın adını anımsayamadı. Mutfağın önündeydiler. Aleksey mutfak kapısından içeriye girdi, birkaç saniye sonra onların yanındaydı.

"Bana Majesteleri için sizin istediğinizi söyledi efen-

dim." Kız ağlamaklıydı. Saraydaki herkesin –Çar'ın yakınları gibi hizmetkârların da– sinirleri iyice gerilmişti; ama iyi niyetli de olsa Volkonskiy'den azar işitmek bardağı taşıran damla olmuştu.

Volkonskiy, "Ben mi istemişim?" diye kükredi.

Aleksey, "Ne istemişsiniz?" dedi. Sesi Volkonskiy'in kadar yüksek olmasa da aynı telaşı yansıyıyordu.

Volkonskiy, "Kız Majesteleri'ne çorba getirdi," diye açıkladı. "Bir subayın emir verdiğini söylüyor."

Hizmetçi, "Bir teğmen," dedi.

Aleksey, "Teğmen Morev mi?" diye sordu.

Kız, "Hayır efendim, Teğmen Morev'i tanırım," dedi. "Hepimiz tanırız. Ama bunu tanımadım."

"Sana Majesteleri'ne çorba getirmeni mi söyledi?"

"Evet – daha doğrusu hayır. Çorba zaten onun elindeydi, mutfaktan getirmişti. Bana verip içeriye götürmemi söyledi."

"Nasıl biriydi?"

"Uzun boyluydu efendim. Yaşı size yakındı. Sarı saçlıydı – saçları uzamıştı."

Aleksey eliyle ağzını sıvazladı.

Volkonskiy, "Cain mi?" diye sordu.

Aleksey evet anlamına başını salladı. "Hiç içti mi?" dedi.

Volkonskiy de kız da içmediğini söylediler.

"Çorba nerede şimdi?"

Volkonskiy, "Hâlâ içeride," dedi.

"Peki, hemen içeri girip Çar'ın el sürmesini önleyin." Prens'in, bir albaydan emir almaya itirazı varsa bile, emri alır almaz koşturmasına yansımadı bu. Aleksey, hizmetçiye dönerek, "Ne tarafa gitti?" diye sordu.

Kız eliyle işaret ederek, "Mutfağa," dedi.

"Ne kadar oldu?"

"Beş dakika."

Aleksey mutfağa koştu. Evdekilerin hepsi gibi mutfak çalışanları da aynı hüzünlü havanın etkisindeydi.

Aleksey, "Buraya bir teğmen gelmiş," dedi. "Uzun boylu. Sarışın. Ne tarafa gitti?"

Başahçı arka kapıyı işaret etti.

Birisi, "Sadece yiyecek bir şeyler istedi," dedi.

Daha çok yardımcı olmaya çalışan bir başkası, "Galiba kıyıya doğru giderken gördüm," diye ekledi.

Aleksey dışarı fırlayıp etrafa bakındı. "Kıyıya doğru" tanımı, denize bu kadar yakın bir evden çok çeşitli yönleri kapsıyordu. Aleksey, Yuda'nın tanınma tehlikesine karşı Çar'ın yatak odasının pencereleri önünden gitmeyip doğuya yöneleceğini hesapladı.

Bir ses, "Kim var orada?" diye haykırdı. Çalıların arasından süngüsünü Aleksey'in karnına doğrultan genç bir *ryadovoy*[1] çıktı. Aleksey'i tanır tanımaz, "Affedersiniz Albayım," dedi.

Aleksey sertçe, "Sen görevini yaptın," dedi. "Bu tarafa bir teğmen geldi mi? Sarışın biri."

"Evet komutanım."

"Ne tarafa gitti?"

"Şu tarafa, kıyıya inen yola."

Aleksey koşmaya başlamıştı bile. Muhafız, Yuda'yı durdurmaya kalkmadığı için şanslıydı. Öyle yapsaydı şimdi yaşıyor olamazdı. Birkaç saniye sonra Aleksey, öteki asker kadar şanslı olmayan birine rastladı. Bunu tanıdı – Lişin adındaki yüzbaşıydı. Boynundaki, iki parmak açıklığında iki çentikli yarayı da tanıdı. Bu Yuda'nın gözde silahının imzasıydı.

Ama Yuda öldürürken bir yanlış yapmıştı. Cesedi yoldan aşağıya, kumsala taşımıştı. Kumsalda ayak izleri –koşan birinin parmak uçlarından kalma gibi görünen yuvarlak ayak izleri– vardı. Aleksey'in izlerin peşinden gitti. Kumun yumuşak yüzeyi attığı her adımda ayağının altından kayıyormuş gibi geldiği için her an düşeceğini sanmakla birlikte, bütün gücüyle koşmaya devam etti.

Sonunda tuzağa düşürdüğü avını gördü. Yuda'nın arkası ona dönüktü, bir kayığı denize doğru itmeye çalışı-

1. (Rus.) Özel muhafız. (Ç.N.)

yordu. Kum ayağını boşa kaydırsa da Aleksey'in sessizce yaklaşmasını sağladı. Aralarında birkaç adım kaldığında Aleksey ayakları önde olmak üzere Yuda'nın sırtına hamle etti. Koşmaktan aldığı hızla ayakları olanca gücüyle Yuda'nın kaburgalarını kayığın bordasına yapıştırarak kırdı. Aleksey bir şeyleri kırmayı başarmaktan gelen bir güven duydu.

Aleksey birkaç saniye içinde ayağa kalktı, oysa Yuda yerde yan yatmış, göğsünü tutarak inliyordu. Aleksey çizmesiyle Yuda'nın omzuna basarak onu sırtüstü çevirdi.

"Bu seferki yarışta yeterli avansın olmadı," dedi.

"Öyle görünüyor." Yuda'nın sesi duyduğu acıdan çatlak çatlak çıkıyordu.

Aleksey, "Acaba nereye gidiyordun. Bununla fazla uzağa gidemezdin," diyerek denize baktı. O yat –Taganrog'a geldiğinden beri her gün orada olan yat– sanki birini bekliyormuş gibi ufukta duruyordu. "Belki de oraya gidiyorsundur, ha?"

Yuda, Aleksey'in işaret ettiği yata bakmaya çalışıyormuş gibi hafifçe yan döndü, ama aynı anda kendini ters tarafa attı ve Aleksey baldırında keskin bir acı duydu. O da hemen kılıcını çekip Yuda'nın gırtlağına dayadı. Çift ağızlı bıçağın taze kana bulanmış olarak Yuda'nın elinde olduğunu gördü, bu Lişin'in kanına karışan Aleksey'in kendi kanıydı. Bacağındaki yara zonkluyordu, ama Aleksey çok ciddi bir şey olduğunu sanmıyordu.

Başını yana eğerek kılıcı Yuda'nın derisine biraz daha bastırdı. Yuda bıçağını elinden fırlattı. Bıçak birkaç kez yuvarlandıktan sonra kuma oturdu.

Yuda, "Herhalde planım yürümedi," dedi.

"Ne planı?" Aleksey bu soruyu niçin sorduğunu hiçbir zaman anlayamadı. Belki de kendisinin bile düşünemeyeceği kadar hızlı düşünen bilinçaltı bir ses söyletmişti bunu. Belki o ses kendi dışından gelmişti. Belki sadece alay etmek için söylemişti. Bunu neden yaptığı önemli değildi, önemli olan sonuçtu.

Yuda cevap vermeden bir an düşündü. "Zehirli-çorba

planı." Aleksey cevabı dinlemedi bile, Yuda'nın yanıtlamadan önceki bir anlık duraksaması Aleksey'e her şeyi açıkça göstermişti. Yuda düşünmek zorunda kaldığına göre birden fazla cevap – birden fazla plan var demekti.

Aleksey dönüp gerisin geri saraya doğru koşmaya başladı. Çufutkale'de kayadan düşüp burktuğu bileği ağrımaya başlıyordu, ama Aleksey aldırmadı. Sonuçta Yuda doğru cevabı seçmiş, Aleksey'in zaten bildiği plandan bahsetmişti. Bu belliydi, çorbayı teğmen üniformalı biri vermişti ve kumun üstünde yatan Yuda'nın sırtında da hâlâ o üniforma vardı. Eğer başka bir cevap vermiş olsaydı, Aleksey'e daha fazla bilgi vermiş olurdu, ama yeteri kadarını da söylemişti. Yuda'nın en azından bir saldırı planı daha vardı, Aleksey'in hemen Çar'ın yanına ulaşması ve o saldırının gerçekleşmesini engellemesi gerekiyordu. Yuda orada bırakmak zorundaydı, ama bu, Çar'ı kurtarmaya değecek bir özveriydi.

Lanet olsun! Neden oracıkta öldürüvermemişti Yuda'yı? Kılıcını bir tek kez saplaması işi bitirirdi. Aleksey'in içinde bir yerlerde tuhaf bir şövalyelik duygusunun kalıntıları vardı. Birini esir almışsan onu öldürmek centilmenliğe sığmazdı. Aptallık etmişti, ama artık geri dönemeyecek kadar geçti. Yuda çoktan gitmiş olurdu, ayrıca Aleksandr'ı kurtaracaksa kaybedilecek zamanı yoktu hiç. Aleksey başını çevirip arkasına bakmadı bile. Görecek bir şey yoktu nasılsa, üstelik kumda koşarken başını çevirmek dengesini yitirmesine neden olabilirdi.

Aleksey, Yuda'nın öteki planının ne olabileceğini düşünmek zorundaydı. O plan da başarılı olamayacaktı kuşkusuz. Çar'ın hiçbir şey yiyip içmemesi gerektiğini bilen, Çar'ın kendisi dışında üç kişi daha vardı yanında. Yuda öteki planı "zehirli-çorba" diye tanımlamıştı. Bu sözcüklerin gerçeği ne kadar yansıtmasını planlamıştı? "Kan karıştırılmış çorba planı" dememişti, ama Aleksey çorbada da Zimeyeviç'in kanı olduğuna emindi. Yuda bir önceki atağını geliştirmek durumundaydı – yani Aleksandr'ın kanı içtikten birkaç saniye sonra ölmesini garantiye al-

mak zorundaydı. Bir kan ve zehir karışımı onun amacına hizmet ederdi – üstelik bu karışım, Çar'ın olası kaçış yolunu, yani Zimeyeviç'in kanı vücudundan temizleninceye kadar birkaç hafta daha hayatta kalabilme olasılığını da ortadan kaldırırdı.

Aleksey artık yola çıkmıştı, daha hızlı koşabiliyordu, ama kendi formsuzluğu fazla bir avantaj sağlamıyordu. On yıl önce olsa çok daha hızla yol alabilirdi – ama on yıl önce de Yuda'nın ne yapacağını kestirecek kadar akıllı olamazdı. Ciğerleri patlayacakmış gibi nefes nefese vardı eve ve hızını kesmeden Çar'ın odasına koştu. Odanın kapısında Diebich duruyordu. Yüzünde büyük bir acı ifadesi vardı, Aleksey bu ifadenin korkulan olayı beklediği için mi yoksa o olay gerçekleştiği için mi olduğunu kestiremedi, soracak zamanı da yoktu. Aleksandr'ın odasının kapısını açtı.

* * *

"İç sevgilim. Hadi iç." Bu, Aleksandr'ın güvendiği bir sesti. Hâlâ uykuyla uyanıklılık arasında gidip geliyordu, ama çevresindekilerin konuşmalarını dinlemişti.

"Son artık yaklaştı." Bunu Wylie söylemişti. Wylie iyi bir doktor, iyi bir dosttu. Rusya'da onun gibi pek çok insan vardı – her meslekten insanlar. Önemli olan onların mesleklerindeki becerileri ya da iyi kalplilikleri değil, Rusya'yı memleketleri olarak benimsemiş olmalarıydı. Bir ülkenin yerlisinin kendi memleketini sevmesi kolaydır – başka seçeneği yoktur. Ama Wylie gibi birinin Rusya'yı anavatanı olarak görmesi o adam hakkında da – ülke hakkında da yeterince fikir verir.

"Yalnız kalabilir miyiz?" Bunu diyen de Aleksandr'ın karısının sesiydi.

"Yanından ayrılmamalıyız." Volkonskiy. Dostlukları Aleksandr'ın Çar olmasından önceye gidiyordu. Pyotr Mihayloviç onun Çar olmasına yardım etmişti. Birbirlerine

güvenmeyecekleri hiçbir konu yoktu.

"Biraz baş başa kalmak istiyorum, lütfen." Yine Yelizaveta Alekseyevna.

Başka kimse konuşmamıştı. Aleksandr kendini zorlayarak gözlerini açtı ve çevresindekilerin yataktan bir adım uzaklaştıklarını gördü. Volkonskiy gözünü pencereden dışarıya dikmiş duruyordu; Wylie ile Tarasov da birbirleriyle konuşuyormuş gibi yapıyorlardı.

"Lütfen iç." Çariçe dudakları Aleksandr'ın kulağının yakınındaydı. Karısının ılık nefesini hissediyordu. Çariçe'nin parmakları Aleksandr'ın yanağına dayandı, çenesini avucunun içine aldı. Soğuk bir şey değiyordu çenesine – camdı bu. Çariçe onun dudaklarına bir şişe dayıyordu. "Bu seni iyileştirecek," dedi.

Aleksandr artık iyileşmeyeceğini biliyordu, ama susamıştı. Burnuna şarap kokusu geldi, iyi cins, kırmızı şarap. Doktorları kendilerinin dikkatle içirdikleri az miktarda suyun dışında herhangi bir şey içmesini yasaklamışlardı. Aleksandr, onların bunu neden yaptıklarını anlıyor ve kabul ediyordu, ama bu, belki de iyi bir Fransız şarabını içmek için son şansı olabilirdi. Hem de herhangi biri değil, karısı getirmişti. Karısı ona zarar vermezdi.

Ayrıca odada biri daha vardı – uzun boylu, siyahlar giyinmiş biri. Aleksandr adamın yüzünü göremiyordu, ama onu tanıdığına emindi. Parmağında, zümrüt gözlü, kırmızı çatal dilli, ejder biçiminde bir yüzük vardı. Aleksandr adamın odaya nasıl girdiğini bilmiyordu, ama odadaki diğer kişiler onun varlığını fark etselerdi dehşete düşerlerdi. Adamın boğuk sesi onu zorluyordu.

"İç! İç! İç!"

Aleksandr dudaklarını biraz araladı, karısı da şişeyi ağzına doğru eğmeye başladı.

Aleksey, odayı koşar adım geçip avucunu var gücüyle Çariçe'nin eline savurdu. Parmaklarının ucu Aleksandr'ın yanağına değdi, ama önemi yoktu. Önemli olan Çariçe'nin

elindeki şişenin Çar'ın dudaklarından uçup yatağın üzerine düşmüş olmasıydı. Şişedeki yoğun, kırmızı sıvı döküldü, örtünün üzerinde birkaç saniye kusursuz birer yarıküre gibi durduktan sonra geniş, kırmızı lekeler halinde ketenin içine işledi.

Aleksey, neye dalmışlardı bunlar, diye düşündü. Tarasov, Wylie –hatta Volkonskiy– akıllı maymunlar gibi kafalarını çevirmiş ne yapıyorlardı? Hepsi de Yuda'yla işbirliği mi yapıyordu? Hepsi Zimeyeviç'in uşağı mı olmuştu? Hayır – sadece bir kadının sevgisine kanacak kadar aptaldılar. Şimdi büyü bozulduğu için hepsi birden Aleksandr'ın başına üşüştü.

Yelizaveta Alekseyevna ıslık gibi bir sesle, "Nasıl cüret edersiniz?" dedi.

Aleksey alçak, ama sert ve kararlı bir sesle cevap verdi: "Nasıl mı cüret ederim? Majesteleri'nin ruhunu mahkûm ettirmem."

Çariçe, "Kutsal birinin armağanı onun ruhunu nasıl mahkûm edebilir?" diye sordu.

Aleksey sakinleşti. Kadının tavrı içtenlikliydi.

"Kutsal biri mi?"

"Bir bilge keşiş. Manastırdan."

Çariçe kandırılmış mıydı? Bunu kestirmek zordu. Az önce gerçekleştirmek üzere olduğu dehşetten haberdar olmayabilirdi, ama bu bir oyun da olabilirdi; Yuda en sadık eşleri bile baştan çıkaracak güce sahipti. "Bir bilge keşiş mi? Uzun boylu, sarışın, gri gözlü sanırım."

Çariçe başını sallayarak, "Evet," diye fısıldadı.

Aleksey, "O elinizdeki ilaç değildi," dedi.

Çariçe başını kaldırıp ona baktı. Aleksey eline vurup şişeyi fırlattığından beri kadın yerinden kıpırdamamıştı. Yere diz çökmüş, kollarını karyolanın ve kocasının solgun, takatsiz vücudunun üzerine uzatmıştı. Acı bir sesle, "Durumu daha da kötüleştirmezdi ki," dedi.

Aleksey cevap verip vermemeyi düşündü. Kadını yatıştırabilecek sözler bulamıyordu. Konuşup konuşmama kararını onun yerine bir başkası verdi. Dr. Wylie Çar'ın

yatağının yanına gelmiş, onu muayene ediyordu. Elini kaldırdı, Aleksey de bu sus işaretine uydu.

Çar'ın soluğu ağırlaşmıştı. Gözleri kapalıydı, teni Aleksey'in hiç görmediği kadar kötü bir renkteydi, ama cildinde hiç ter yoktu. Çariçe ayağa kalktı, Volkonskiy yatağa biraz daha yaklaştı. Aleksey bir adım geriledi. Şu anda oradakilerin arasında onun yeri yoktu.

Aleksandr'ın gözleri yavaşça açıldı; sevdiği şeyleri son bir kez görmeye çalışan bir ihtiyarın titreyen parmakları gibi titreşiyordu gözleri. Güçsüz eli, el yordamıyla yanındaki masaya uzandı, parmakları masanın üzerindeki haçı buldu. Haçı kaldırdı, görebilmek için başını çevirdi. Sonra bu çabadan bitap düşerek başını yastığa bıraktı, İsa tasvirini masanın üzerine düşürdü. Gözleri açıktı, yanı başında duran kadına bakıyordu, dudaklarında bir gülümseme şekillendi.

Derin bir nefes aldıktan sonra, anlatılamaz bir hoşnutlukla o nefesi verdi. Sonra yeniden nefes almadı.

Wylie bir adım yaklaştı, kısaca muayene etti. Çariçe Doktor'un yüzüne baktı, ama onun gözlerinde en ufak bir teselli ifadesi göremedi. Hıçkırdı, sonra sustu. Wylie elini Çar'ın yüzüne doğru kaldırdı, ama Yelizaveta onun ne yaptığını anlayıp kendisi davrandı. Doktor elini çekti, Çariçe merhum kocasının yüzüne dokunarak yavaşça gözkapaklarını kapattı. Wylie ayağa kalktı, açıklamasını yapmadan önce odadakilere döndü.

"Yüce hükümdar ebediyete intikal etti," dedi.

28

Yuda dehşete düşmüştü. Bu yeni ve iğrenç bir duyguydu. Korku duygusu hoşuna giderdi – doğrusunu söylemek gerekirse, daha çok başkalarının korkmasından hoşlanırdı, ama kendisi korktuğu zaman da zevk alırdı bundan. Korku zihnin odaklanma yetisini artırır, hareketi hızlandırır, başarısızlığı cezalandırırdı; ama hepsinden çok Yuda'yı bu duygudan kaçmaya zorlardı. Bu duygu onu –fiziksel ve zihinsel– yeteneklerinin sınırlarını zorlamaya yöneltirdi. Başka hiçbir duygu, çoğu insanın olanaksız diye göreceği şeyleri başarmasında itici güç rolünü oynayamazdı.

Ama dehşet farklıydı. Dehşet demek, bir geminin rutubetli ambarında, Yuda'nın bile kandırmaktan çekineceği kadar tehlikeli bir yaratığın karşısında oturup olacakları beklemek demekti. İşin en kötü tarafı da buydu – olayların gelişmesi onun kontrolünde değildi. Tepeden aşağı yuvarlanırken hızlanan, başka taşları da yerinden oynatıp kendisiyle birlikte düşüren ve giderek artan bir gümbürtüyle korkunç, ama önceden kestirilebilir bir toprak kayması halinde masumların üzerine bir çağlayan gibi inen taşa benzemiyordu. Onun durumu kendisinin havaya attığı ama nereye ineceği bilinmeyen bir paraya benziyordu. Zarlar atılmıştı artık.

"Bir daha bak."

Yuda uzandı, kırık kaburgalarının acısıyla yüzünü buruşturarak kendisine uzatılan dürbünü aldı. Gözleri, yüzüğün sahibinin yüzüne bakmak yerine, süslü yüzüğe takıldı. Altın ejderin kuyruğu parmağı dolanıyor, kırmızı dil sanki Yuda'ya uzanıyormuş gibi öne çıkıyordu. Zümrüt gözler, Yuda'nın bakmaktan kaçındığı gözler kadar baskıcıydı neredeyse.

Yuda gitti, lombozun panjurunu açtı. Uzakta Taganrog kıyısını ve Çar'ın sarayını görebiliyordu. Daha önce de birkaç kez –plan yapmak, görüşmek, olayları değerlendirmek için– Răzbunarea'ya binmişti ama bu sefer, belki de kendi yazgısı dışında, kararlaştırılacak bir şey yoktu. Ve kendi kaderi Çar'ın kaderine bağlıydı. Dürbünü gözlerine götürmeden önce ambara baktı. Zimeyeviç, Yuda'nın perdeyi açmasıyla içeri giren bir parça aydınlığa bile katlanamadığı için kuytuya çekilmişti. İş o noktaya gelirse Yuda belki kaçabilirdi. Merdiven fazla uzak değildi, dışarıda güneş parlıyordu. İnsani ölçütlerle serin bir sonbahar günüydü, ama Zimeyeviç için ânında yanarak ölmek demek olurdu. Ne var ki, Yuda kendini merdivenlere kadar belirli bir mesafeyi kapatmak zorundaydı, ama Zimeyeviç müthiş bir hızla hareket ederdi. Lombozun açık olması yararlı olabilirdi, ama Yuda kaçış şansının yüksek olduğunu sanmıyordu.

Saraya daha dikkatle baktı. Bayrak –beyaz, mavi, kırmızı, yatay üç şerit– hâlâ sarayın üzerinde dalgalanıyordu. Uzun uzadıya bakmasına gerek yoktu. Dürbünü indirdi, panjuru kapattı, Zimeyeviç'e dönerek olumsuz anlamda başını salladı.

Zimeyeviç, "Yaşıyor mu?" diye sordu.

"Öyle görünüyor. Sen bir şey hissediyor musun?"

Zimeyeviç gözlerini kapayıp derin bir nefes aldı. Bir an sonra gözlerini açtı. "Hayır," dedi. "Hiçbir şey hissetmiyorum."

"Hemen o anda mı olur?"

"Eskiden öyle olurdu, ama senin bunu belirlemek için bir tür... deney yaptığına eminim."

Yuda cevap vermemeyi yeğledi. Zimeyeviç Yuda'nın buluşlarından çok yararlanmıştı, ama yine kendisi gibi yaratıklar üzerinde yapılan bu deneylerden iğreniyormuş gibi bir hava yaratıyordu. Bu da, Yuda'nın korkması için bir başka nedendi.

"Onun üzerindeki etkin gerçekten büyüktü."

"Ben onun kanını –soyunun kanını– içtim. Bu ona, benim zihnimi okuma yetisi verir. Zihnimi okuyabilmesi bazen onun hareketlerini etkileyebilir – belki içmemesi gereken bir şeyi içmesi yönünde etki yapabilir. Ama onun da benim kanımı içip hemen ölmesi halinde ortaya çıkacak ilintiye oranla sadece benim onun kanını içmemden kaynaklanan zihin okuması çok daha yetersiz ve gelip geçici olur. O zamana kadar ben onun aklından geçenleri bilemem. Şimdi de bilemiyorum."

Yuda, "Danilov burada olmasa işler daha kolaylaşırdı," dedi. Lyoşa'nın hesabını görmek fırsatını yakaladığı halde bu fırsattan yararlanmadığından Zimeyeviç'e söz etmemişti. Yuda'nın kendi hesaplarının ötesinde, suçu yıkacak biri olması açısından da Danilov'un yaşaması işine geliyordu.

"Yüzbaşı –söylediğine göre artık Albay– Danilov, biraz duygusallığa yatkın olmakla birlikte, o kısa beraberliğimiz süresince içlerinde en beceriklisi, en tuttuğunu koparır olanı gibi görünmüştü."

Son cümle Yuda'nın tuhafına gitti. Bu tanım kendisinin Lyoşa hakkındaki değerlendirmesiyle çakışıyordu, ama Zimeyeviç'te bu izlenimi uyandırmak için ne anlatmış olabileceğini kestiremiyordu. Albay'ın şanslı olduğunu söyleyecekti, ama bu kendi durumunu zayıflatırdı. Bunu söylemek yerine, "Bize sorun çıkardığı kesin," dedi. "Ama sabırlı olabilirsiniz – sonsuza kadar yaşayacak değil ya."

"Bu durumda, bu kuşakta başarısız mı olduk dersin?"

Yuda, "Aleksandr hâlâ yaşıyor," dedi, "o yüzden hâlâ umut var."

"Danilov'un bir çocuğu var, değil mi?"

"Oğlu var."

"Belki gelecek sefer o benim önümü keser."

Yuda, "Hiç sanmam," dedi.

Panjurları açıp dürbünle tekrar baktı, gördüğü şey bir an soluğunu kesti.

Zimeyeviç, "Ölüm bayrağı mı dalgalanıyor?" diye sordu.

Yuda başıyla doğruladı. Sarayın üstündeki üç renkli bayrak, eski bir inanışa göre ölümün görünmez bayrağına yer açmak için yarıya indirilmişti. Yuda dürbünü kapadı ve lombozdan uzaklaştı. Bu sefer panjuru kapamadı.

Zimeyeviç, "Hiçbir şey hissetmiyorum," dedi.

Yuda'nın hissettiği yenilmişlik duygusu çok da ezici değildi. Aleksandr ölmüştü ve Zimeyeviç'in kanını vücudundan attıktan sonra ölmüştü. Bir hayal kırıklığıydı bu, ama Yuda, Zimeyeviç'in Rusya'ya hükmetmesinin kendi işine yarayacağını sanmıyordu. Yuda, vampir aklından geçenleri sezdiyse diye kuşkulandı ve duyduğu dehşet bin kat arttı. Ambardaki karanlık varlık gazabından içten içe yanıyor gibiydi. Yuda, "Emin misin?" diye sordu.

Zimeyeviç kesin bir tavırla, "Mutlaka anlardım," dedi. Ambarın kapısına doğru gitti, lombozdan sızan ışığın birkaç santim uzağından geçti, ama ışığı üstüne düşürmedi. "Örneğin kendi derim yanıyormuş gibi yandığını hissettim," dedi.

Yuda bir kaçış yeri bulabilmek umuduyla etrafına bakındı, ama öyle bir yer yoktu. Zimeyeviç onunla kapının arasında duruyordu. Lomboz deliği içinden geçemeyeceği kadar küçüktü. Yuda düşünmek için zaman kazanmaya çalışarak, "Yanmak mı?" diye sordu. "Ne zaman?"

Zimeyeviç, "Sen bana dövme yaparken, derimi yüzerken hissettim," diye sürdürdü sözünü.

Yuda onun ne demek istediğini anladı. "Anlıyorum," derken elini ceketinin içine soktu.

Zimeyeviç, "Hissettiğim gibi, gördüm de," dedi. "Kendi yarattığım bir vampirin gözünden gördüm; senin tutsak ettiğin, kötü emellerin için kullandığın vampirin gözünden gördüm. O benim çocuğumdu."

"Benim öğrendiklerimden yararlandın."

Zimeyeviç düşünceli bir ifadeyle başını salladı. "Doğru," dedi. "Ama ondan senin neler öğrendiğini bilmiyorum. Senin hilelerini de öğrendim."

Zimeyeviç iki hızlı ve uzun adımda odayı arşınladı. Yuda aynı anda lombozdan giren ışığa doğru yürüdü. Cebinden çıkardığı ayna şimdi elindeydi. Ama Zimeyeviç daha atik davrandı. Bu sefer yolunu saptırmadı, doğruca güneş ışığının içinden geçerek yürüdü, geçerken yanağı bir an yandı, ama oralı olmadı. Yuda'yla lombozun arasında durdu.

"Örneğin," dedi, "ışık kaynağı olmadan aynanın bir işe yaramayacağını öğrendim."

Yuda kendisinin faka bastığını anladı. Güneş ışığını Zimeyeviç'in suratına yansıtabilseydi belki kendini koruyabilirdi, ama lomboza yaklaşması olanaksızdı. Aynayı bir yana fırlattı ve duvara çarptığını duydu.

"Sana hâlâ yardım edebilirim," dedi. Sesinin nasıl olup da bu kadar sakin çıktığına kendisi de şaşırdı.

Zimeyeviç, "Aleksandr'la ilgili planlarımız neden başarıya ulaşamadı?" diye sordu. Yuda tuhaf bir şekilde babasını, çocukluğunda ona matematik ya da tarihten bir soru soran ve kolayca cevaplayabileceği halde bunu başaramadığı için kendisini küçümseyen babasını anımsadı.

"Danilov'un yüzünden," dedi. Az kalsın babasına hitap ettiği gibi "Efendim," diye ekleyecekti.

Zimeyeviç, "Çufutkale'ye geri döndüğü zaman Danilov'u ben de çocuğumun gözlerinden gördüm," dedi. "Neredeyse onun kanını tatmak üzereydik. Ama sonra hiçbir şey olamadı. Kanımdan olan çocuk öldü. Onun gözlerinin son gördüğü kişi" –konuşurken Zimeyeviç'in gözleri alev alev parıldıyordu– "sendin."

Yuda, "Öyle olması gerekiyordu," dedi.

"Belki, ama sen Danilov'un yaşamasına izin verdin. Bu bağışlanacak gibi bir şey değil."

Yuda ağzını açtı, ama söyleyecek bir şey yoktu. Zimeyeviç bir adım yaklaştı. Nefesinin iğrenç kokusu Yuda'nın

burun deliklerine doldu. Yuda'nın kusmasını engelleyen sadece Zimeyeviç'ten duyduğu korkuydu. Zimeyeviç bir elini onun omzuna attı, öteki elini de çenesinin altına dayadı.

"Dudaklarımı senin kanınla kirletmeyeceğim," dedi.

Yuda çenesini kavrayan parmakların sıkıldığını hissetti. Boynunda duyduğu bir çatırtı omurgalarının ayrıldığına işaret ediyordu. Kafatası, şişeden çıkarılan mantarın sesine benzeyen bir gıcırtıyla doldu. Zimeyeviç'in göz açıp kapayana kadar başını omuzlarından koparıverecek güçte olduğunu biliyordu, ama onu hemen öldürmek gereksiz bir merhamet göstermek olurdu. Ne var ki, bu büyük bir hataydı. Zimeyeviç, Yuda'nın bütün hilelerini öğrenmemişti.

Yuda'nın eli ceketinin yan cebine uzandı. Silahı yoktu, ama olsaydı bile Zimeyeviç silahı indiremeyeceği kadar yakınındaydı. Ama o anda parmakları soğuk camı kavradı. Aradığı şeyi bulmuştu. Yine de, talihinin yardım etmesi gerekiyordu. Elini kaldırdı ve elindekini ileriye fırlattı.

Flakon döne döne ambarın dibine doğru uçtu, ama tıpası çıkmadı. Koyu renk sıvı şişenin cam duvarı içinde kaldı. Yuda iyi nişan almıştı. Lomboz büyük değildi, ama yeterince büyüktü. Flakon delikten geçip lombozun dışında gözden kayboldu.

Zimeyeviç'in göğsünün derinlerinden yükselen çığlık kamarayı doldurdu, parmakları birden gevşedi. Yuda beklemedi. Kapıya fırladı, sadece bir an dönüp arkasında bıraktığı şeye baktı. Gözleri kan çanağına dönen Zimeyeviç ayakta duruyordu, damarlarına yayılan büyük acıya direnmeye çalışırken bütün gövdesi büyük bir ağırlığın altındaymış gibi sarsılıyordu.

Yuda'nın çok az zamanı vardı. Zimeyeviç'in kanıyla dolu olan şişe, güneşi gördüğü anda patlayıp alev alacaktı. Çok geçmeden de yanıp yok olacaktı, ondan sonra da Zimeyeviç'in vücudundaki kanın sızısı yavaş yavaş dinecekti. Yuda kendini kapıdan dışarı attı, merdivenlerden güverteye fırladı, sırtına değen güneşin sevincini duydu.

Gemi mürettebatı, efendilerinin çığlıklarıyla dehşete kapıldılar, donakaldılar, ama onun yardımına koşmadılar. Yuda'nın, kaçışını da engellemeye kalkmadılar.

Yuda sandala indi ve kıyıya doğru değil, kıyıya paralel bir yönde kürek çekmeye başladı. Taganrog yakınında hiçbir yerde karaya çıkmayı planlamıyordu.

Hava kararmıştı. Wylie'nin Çar I. Aleksandr'ın öldüğünü ilan etmesinin üzerinden neredeyse on iki saat geçmişti. Kendisi bilmese de Çar I. Konstantin hükümran olalı neredeyse on iki saat olmuştu. Haberin Varşova'daki Konstantin'e ulaşması bir hafta alırdı, Petersburg'a varması da bir hafta sürerdi. Taganrog ise durumu biliyordu. Sarayın üstündeki bayrak neler olduğunu onlara göstermiş olmalıydı, söylentiler de hızla yayılırdı.

Saray o sabahtan beri kendi ölümünü yaşamıştı. Yelizaveta kendini toplayıp usulca dairesine çekilmişti. Muhafızlar dağıtılmıştı, korunacak kimse yoktu. Wylie ile Tarasov'un da tedavi edecekleri kimse yoktu. Personel kendi bölümlerinde hiçbir şey yapmadan oturuyordu. Evdeki insan sayısı sabah herkes uyandığında olduğundan sadece bir eksikti, yine de hiç kimsenin orada bulunması için bir neden kalmamıştı artık.

Aleksey, bunu giderken olduğundan çok dönerken fark etti. Yolculuğu uzun sürmemişti, ama gerekliydi – sadece Orehov'a gidip gelmişti. Arabayla gitmek zorundaydı, o yüzden yol uzun sürüyordu; ancak Aleksey arabayı kendisi kullandığı için mesele kalmamıştı.

Taganrog'a döner dönmez Wylie'nin dairesine gitti. Doktorların ikisi de oradaydı. Üçü birlikte imparatorluk sarayına gittiler. Tarasov, Aleksey'le Wylie'nin aralarında taşıdıkları ağır yüke baktı.

Volkonskiy onları bir yan kapıdan içeriye aldı. Yüzü asıktı. Onların ne yapması gerektiğini biliyordu, ama kendisi buna katılmamayı yeğlemişti. İyi de olmuştu – Aleksandr'ın yatak odasının önünde birinin beklemesi

gerekliydi. Kapıya vardılar. Aleksey kapıyı tıklatmak üzereyken kendi haline neredeyse güldü.

Wylie'ye, "İşin en berbat kısmı bu olacak," dedi.

Wylie, "Ben doktorum, sahra cerrahıyım," diye karşılık verdi. "Askerler acıdan haykırırken ameliyat ettim onları. Ölü bir bedene yapılması gereken işlemden rahatsız olmam."

Tarasov, "İşin en kötü yanı Çariçe'ye verdiğimiz acı," dedi. Wylie de başını sallayarak onu doğruladı.

Aleksey kapıyı açtı. İçerisi karanlıktı. Sadece kapalı panjurların arasından sızan ayışığı yatakta yatan Aleksandr'ın tanıdık, kıpırtısız profilini hafifçe aydınlatıyordu.

Üç adam içeri girip kapıyı kapattılar.

29

Güneydoğu yönünde birkaç verst uzaktaki Taganrog hayal meyal seçiliyor, ışıkları alacakaranlıkta parlıyordu. Öteki yöne giden yol... kim bilir nereye ulaşıyordu? Bu bir serüvendi – yaklaşık kırk sekiz yıl önce doğduğundan bu yana yaşamının her anını ince eleyip sık dokuyarak, planlayarak geçiren bir insanın ömründeki ilk serüvendi. Özgürlük onu korkutuyordu, ama çok da heyecanlandırıyordu. Kendi yaşam biçimini kurmak, gününü planlamak, sokakta yürürken kimsenin gözüne çarpmamak – bütün bunlar başkalarının çok aşina olduğu zevklerdi.

Atının üstünden, kendisine bunu sağlayan dört kişiye baktı: Volkonskiy, Wylie, Tarasov ve Danilov – iki asker ve iki doktor. Onu öldürmüşler, sonra da yeniden diriltmişlerdi. Bunu yapmaları bir gün bile sürmemişti. Onlarla vedalaşmak korkunçtu, sadece kim oldukları ve ne yaptıkları için değil –gerçi o da vardı– ama bu son vedaydı, şimdiye kadar bildiği, sürdüğü yaşamdan onu kesinkes ayıran nihai vedalaşmaydı.

Aleksandr, "Keşke Yelizaveta Alekseyevna'ya da söyleyebilseydik," dedi.

Volkonskiy, "O zaman sizinle gelmeye kalkardı," diye karşılık verdi.

Aleksandr, "Buna çok sevinirdim," dedi, "ama sonunda kendisi memnun olmazdı. Yeni yaşamımızın yoksunluk-

larına beyni alışsa bile, bedeni alışamazdı."

Tarasov, "O çok zayıf, çelimsiz bir kadın, Majesteleri," dedi.

Aleksandr başını salladı, sonra kaşlarını çattı. "Artık 'Majesteleri' değilim," diye onu uyardı. "O yükü sırtımdan attım."

"Öyleyse size nasıl hitap edeceğiz – Aleksandr Pavloviç diye mi?"

Aleksandr gülümsedi, "Önümüzdeki birkaç dakika içinde, öyle diyeceksiniz," dedi, "ama bundan sonra kullanacağım ad bu olmayacak."

Aleksey, "Nereye gideceksiniz?" diye sordu.

"Bilmiyorum. Bilsem bile –tıpkı yeni adımı gizleyeceğim gibi– bunu da söylemezdim. Bunları sadece Volkonskiy bilecek, öylesi çok daha güvenli olur." Karşısında duran dört hüzünlü yüze baktı. "Bu ayrılık, ölürken çektiğim acıdan daha acı!" dedi.

Hepsi gülüştü.

Wylie, "Harika bir aktör olurmuşsunuz Majes... Aleksandr," dedi.

"Hiç rol yapmadım. Tarasov'un bana verdiği her neyse, zaten yarı yarıya öldürdü beni."

Tarasov, "Afyon tentürüydü," diye açıkladı. "Hatta henüz etkisinin at binmenizi engellemeyecek kadar geçtiğinden de emin değilim."

Aleksey, "Bugün gitmesi gerek," dedi. "Bir gören olabilir."

Volkonskiy, "Onu bu haliyle kimsenin tanıyacağını sanmam," dedi.

Aleksandr elini yüzüne götürdü. Tanınmamak için temel araçlardan biri olan gür sakala dönüşecek kıllar şimdiden çıkmaya başlamıştı çenesinde. Uzun favorilerinin kesildiği yanakları rüzgârın soğuğuyla üşüyordu. Şimdilik yüzünün görünümünü değiştirmek için yapılabilecek olan bunlardı – bir de suratını biraz kirletmek. İnsanları asıl aldatacak olan giysileriydi. Tam bir köylü kılığında değildi; ama şehirliye de benzemiyordu. Kullanışlı, hatta

rahat bir kıyafeti vardı. Ne göğsünde çapraz madalya kurdelesi vardı ne omuzlarında apolet ne de şapkasında kokart; Petersburg ve Moskova'daki çok az kişi dışında, insanlar onun Çar olduğunu yüzüne bakarak değil, bu işaretlere bakarak anlarlardı. En azından böyle olacağı konusunda teminat vermişlerdi kendisine.

"Kılık değiştirme konusunda iddia ettiğiniz kadar usta olduğunuzu umarım Aleksey İvanoviç," dedi.

Aleksey, her zamanki alışkanlığıyla Fransızca konuşan Aleksandr'a gülerek Rusça sordu: "Hayati önemi olduğunu söylediğim şey neydi?"

Aleksandr halkının diliyle bu soruyu yineledi. Her zaman olduğu gibi dili pek dönmüyordu bu lisana, ama ona da alışacaktı.

Aleksey, "Bakın, böyle daha iyi," dedi.

Aleksandr, "Binbaşı Maskov'un naaşını gerçekten benimki gibi gösterebilecek misiniz?" diye sordu. Konuşurken Wylie'ye bakıyordu. Doktor'un peş peşe tahta geçen iki çarın sahte ölümünde de rol oynaması tuhaftı. Pavel'in ölümü sahte değildi, sadece Doktor tarafından açıklanan ölüm nedeni sahteydi. Bu konuyu hiç konuşmamışlardı, Aleksandr da şimdi bu tavrı değiştirecek değildi.

Wylie, Aleksandr'ın aklından geçenleri anlamak istercesine onun gözlerine bakarak konuştu: "Binbaşının naaşı, toprağın niteliği sayesinde hemen hemen hiç bozulmadan korundu. Onun ölümünün sizinkinden önce olması fark edilmeyecektir – mumyalama yüz çizgilerini hayli değiştirir. Cenaze Petersburg'a vardığı zaman, kimsenin çok yakından görmeye kalkacağını da sanmıyorum."

Aleksandr böyle bir şey olursa kaygısıyla yutkundu. "Binbaşı'nın ailesine göz kulak olunmasını sağlayın Volkonskiy," dedi.

Prens başını sallayarak olumladı.

"Peki ya Cain ve Zimeyeviç?"

Aleksey, "Onları kandırdığımızı sanıyorum," dedi. "Cain'in o yattan inip sandalla açıldıktan sonra buraya döndüğünü gören olmadı –yat da sizin 'ölümünüzden' birkaç

saat sonra demir alıp gitti."

"Ama ya kuşkulanırlarsa..."

Volkonskiy, "Birkaç yıl sonra artık onların işine yaramazsınız," dedi. "Yeni çar tahta geçtikten sonra siz... unutulursunuz."

"Çok güzel."

Volkonskiy, "Demek istiyorum ki," diye açıklamaya başladı, "başkente dönüp merhum çar olduğunu iddia edecek birine olsa olsa birkaç kişi inanır, iktidarın dizginlerini yeniden ele geçirmesine ise o birkaç kişi bile göz yummaz."

"Peki ya o sahte Dimitriyler ne oldu?"

Volkonskiy, "O başka bir zamanda kaldı," dedi.

Aleksey de, "Zimeyeviç o riski göz almaz," diye ekledi.

Aleksandr, "Demek Romanovlar gelecek kuşağa kadar güvende," dedi, "o zaman zavallı yeğenimin başına neler gelecek?"

Volkonskiy, "Onun güvenliğini sağlayacağım," dedi.

"Ona anlatacak mısınız?"

"Gerekirse evet. Ve eğer Zimeyeviç ya da temsilcisi geri gelecek olursa, o zaman da Albay Danilov'un deneyimleriyle bana yardımcı olmasını rica ederim."

Albay, "Memnuniyetle," dedi.

Volkonskiy, "Artık gitmeniz gerek," dedi.

Aleksandr döndü, doğuya baktı. Ufukta güneşin yükselmeye başladığı noktada incecik bir turuncu çizgi görünüyordu. Aleksandr kendisini hiç bu kadar yalnız hissetmemişti. Şimdi her şey çılgınlık gibi görünüyordu, oysa bu, özlemle beklediği an değil miydi – ne zamandan beri, babasının ölümünden beri mi acaba? Cain ve Zimeyeviç söz konusu olmasaydı bile, Aleksandr bir gün nasıl özgür olacağını hep hayal etmiş, hatta bazen planlamıştı bile. Artık geri dönülemeyecek kadar geçti.

İçini çekerek, "Evet," dedi. "Yola çıkmalıyım."

Elini uzattı, dört adam sırayla elini öptüler.

Aleksandr, "Hiçbirinizi unutmayacağım," dedikten sonra atının başını güneşe doğru çevirdi.

Dönüp arkasına bakmadı, baksaydı da gözlerindeki yaşlardan hiçbir şey göremezdi zaten. Bunlar, anlamadığı, bilmediği bir dünyanın içine atılıveren yeni doğmuş birinin gözyaşlarıydı. Ömrü boyunca –önce hükmetmeye yazgılı, sonra öz babasına ihanet edip güzel ülkesinin hâkimi haline gelen– sanal bir tanrı olmuştu. Sonra o yaşam sona ermiş, bir günü ölü olarak geçirmişti. Şimdi de yeniden doğmuştu.

Önce bir tanrı, sonra bir cesetti, ama bugünden itibaren hep olmak istediği kişi olacaktı. Bugün bir insandı.

Dördü, o akşam Volkonskiy'in dairesinde oturup iyice sarhoş oluncaya kadar içtiler. İçmeye votkayla başladılar, sonra Wylie bir şişe viski çıkardı; Aleksey o güne kadar hiç viski içmemişti. Beğendi.

Volkonskiy, "Maskov'u çarların yanına gömmelerine gönlüm elvermiyor," dedi. "Bu, her iki aile açısından da doğru değil."

Aleksey, "Sizin bir çözüm bulacağınıza eminim," diye karşılık verdi.

Wylie, "Çözüm bulmak zorunda olduğumuz pek çok sorun olacak," diye söze girdi. "Petersburg'da soru soracak çok kişi çıkacaktır karşımıza."

Tarasov sordu: "Yani insanlara anlatacağımız hikâyelerin farklı olmaması gerektiğini mi söylüyorsunuz?"

Wylie bir baş işaretiyle doğruladı. Volkonskiy, Wylie'ye, "Siz bir günlük rapor tutuyorsunuz, değil mi?" diye sordu.

"Ona benzer bir şey."

Tarasov, "Ben de tutuyorum," dedi.

Volkonskiy, "O raporları elden geçirelim, bizim hikâyemizle örtüşmeyen kısımları çıkaralım," dedi.

Wylie, "Ya başkalarının hatırladığı şeyleri ne yapacağız?" diye sordu.

Volkonskiy, "İşin aslını bilen sadece üçünüzsünüz," dedi. "Majesteleri benimle konuşuncaya kadar ben de

hastalığı dışında hiçbir şeyden kuşkulanmamıştım." Derin derin içini çekti. "Çok uzun iki gün geçirdik."

Aleksey, "Beni bu işin dışında tutmanızı tercih ederim," dedi.

"Bize yardımcı olmayı ret mi ediyorsunuz?" Volkonskiy haklı olarak çok şaşırmıştı.

"Hayır, yardımı reddetmiyorum, sadece raporlarda adımın geçmesini istemiyorum."

Tarasov, "Neden?" diye sordu.

"Çünkü burada bulunmam için makul bir neden yok. Eğer insanlar –özellikle de ne iş yaptığımı bilenler– raporlarda benim adımı görürlerse, Çar'ın ölüm döşeğinin başında bir casusun ne işi vardı, diye düşünmeye başlarlar."

Wylie, "Buradakiler sizi hatırlayacaktır," dedi.

"Belki, ama sadece herhangi bir subay olarak. Adımı bile pek hatırlayan çıkacağını sanmam."

Volkonskiy, "Çariçe'nin, eline vurup o şişeyi düşürenin siz olduğunu hatırlayacağına bahse girebilirim," dedi. Hepsi gülüştüler. Kahkahalar dinince, Volkonskiy, "Ama sizin ne demek istediğinizi anlıyorum," diye sürdürdü sözünü.

Aleksey, "Ben yarın gidiyorum," dedi.

Wylie, Aleksey'in kadehini yeniden doldururken sordu: "O kadar çabuk mu?"

"Unutulmamı kolaylaştırır."

Volkonskiy, "Bizler sizi unutmayacağız Albay," diyerek kadehini onun şerefine kaldırdı. "Majesteleri de unutmayacak," diye alçak sesle ekledi.

Wylie, "Herhalde Aleksandr Pavloviç'i kastediyorsunuz," dedi.

Yeniden gülüştüler, sonra sustular. Birden Aleksey'in aklına üç arkadaşıyla oturup içtiği bir başka sefer –pek çok başka sefer– geldi. Sonuncusu ne zamandı? 1812'de Moskova'da, Opriçniklerle birlikte batıya doğru yola koyulmalarından hemen önceydi. Ondan sonra –Dimitriy, Vadim ve Maks öldükten sonra– her şey değişmişti. Tu-

haftı, ama Aleksey'e daha geçenlerde Maks'la –ya da ona benzer biriyle– beraber olmuş gibi geliyordu. O kişi bu üçünden biri değildi, ama kimdi? Son zamanlarda birlikte olduğu insanları aklından geçirmesi uzun sürmedi. Bir an o kişinin Kyoşa olabileceğini dehşetle düşündü, ama değildi.

Aleksandr Pavloviç'ti bu. Gerçi yaşlı, bitkin ve çökmüş bir haldeydi; ama daha o sabah korkudan daha çok merak duygusuyla –ya da iki duygunun makul bir dengelenişiyle– sahip olduğu her şeyi bırakıp gitmişti. Yaşasaydı Maks da aynen böyle yapardı.

Wylie, "Onunla haberleşmeye devam edecek misiniz?" diye sordu. "Yani yeni yaşamında?"

Volkonskiy, "Nerede olduğunu bana yeni adıyla bildirecek, ben de ona para ve ihtiyacı olan başka şeyleri göndereceğim," dedi.

Tarasov, "Eyerinin heybesinde her şeye yetecek kadar altın vardı," dedi.

Volkonskiy, "Yine de ihtiyacı olabilir," diye cevap verdi. "Hangimiz onun planladığı gibi yaşamayı öğrenebiliriz?"

Wylie, "Adı ne olacak?" diye sordu.

Volkonskiy, "Kimseye söylemeyeceğime yemin ettim," dedi. "Artık I. Aleksandr olmayacağını söyleyebilirim sadece."

Aleksey, "Öyleyse yeni çara içelim," diyerek kadehini kaldırdı. "I. Konstantin'in şerefine."

Aleksey yolculuk hazırlığı olarak toplayacağı fazla eşyası olmadığı için bu işi ertesi sabaha bıraktı. Tam çizmelerini çıkaracağı sırada, eşyalarının arasında, heybesinin üzerinde daha önce görmediği bir şeyin durduğunu fark etti. Bir mektuptu bu. Aleksey heybenin yanına giderek mektubu aldı.

А.И.Д.

El yazısı da, yazılanlar da tanıdıktı. Aleksey mektubu açtı, ama daha imzaya bakmadan bile bunun Kyoşa'dan geldiğini anladı.

Sevgili Aleksey İvanoviç,

Cain'i Çufutkale'de ortadan kaldırma girişiminin başarısız olduğunu benim gibi sen de öğrenmiş olmalısın. Bunu yapamadığın için seni suçlamıyorum. O işi benim cinsimden olanlara bıraktın, bu hareketin bana çok doğru göründü, onlara da öyle görünmüş olmalı. Hepimizin gerçekleşmesini çok istediğimiz şeyi sen değil, onlar başaramadı.

Cain'le bir daha karşılaşacak olursan, şiirsel intikam planını bir yana bırakıp çelik bir kılıç ya da bir kurşun mermi kullanacağından hiç kuşkum yok. Yine de bundan sonra ikimizden biri onunla karşılaşacaksa, o kişinin ben olmasını yeğlerim. Onun yaşamına son verenin benim gibi bir yaratık olması en uygunudur.

Aslında, senin çok etkin bir biçimde sona erdirdiğin deneylerine yeniden başlamayı planladığını tahmin ettiğim Cain'in gizlendiği yerle ilgili birtakım ipuçları bulduğumu öğrenmek senin de hoşuna gidecektir. Şansım varsa birkaç gün içinde onu yakalayacağım. O karşılaşmanın nasıl sonuçlandığını, senin şu ya da bu yolla öğreneceğine eminim.

Bir zamanlar seni kandırmak için kullandığım adla vedalaşmak hoşuma gitmiyor, ama beni sadece o adla tanıyorsun, ayrıca o adın dost bildiğin birine ait olduğunu, biliyorum demeyeyim de, umuyorum.

Büyük hayranlığımla üç parmaklı adam,

İnnokyentii Sergeyeviç Lukin

Aleksey mektubu katlayıp cebine koydu. Kyoşa'nın Yuda'nın peşine düşmeyi planlaması iyiydi, çünkü Romanovların kaderi ne olursa olsun, Aleksey şimdilik bunu yapmayı düşünmüyordu. Kyoşa'nın planını gerçekleştirip gerçekleştiremeyeceğine gelince; bu mümkündü. Yuda

günün birinde ölecekti. Günün birinde şansı yaver gitmeyecekti. Belki de şans Kyoşa'nın yüzüne gülecekti.

Aleksey yıllar önce Dimitriy Fetyukoviç'ten gelen başka bir mektubu hatırlamadan edemedi. Kyoşa gibi Dimitriy de Yuda'nın yeriyle ilgili bir ipucu yakalamış ve yola koyulmuştu, Aleksey'e de gelmesi için ısrar ediyordu. Aleksey gitmişti, gitmiş ve Dimitriy'in ölüsünü bulmuştu, Yuda da kaçmıştı. Kyoşa, Aleksey'e gelmesi için bir çağrıda bulunmuyordu, Aleksey de bunu kendine iş edinmeye niyetli değildi. Onun yolu kuzeye, evine – evlerine doğruydu. Uzun bir yolculuk olacaktı, ama o yolculuk yarın başlayacaktı.

Aleksey saate baktı. Yarın bugün olmuştu. Yatağa girdi.

Aleksey'i uğurlamak için sadece Wylie yataktan kalktı. Akşamdan öyle kararlaştırmışlardı. Bu da Aleksey'in bu olayın içinde olduğu hatırlanmasın diye yaptığı planın bir parçasıydı. Sabahın erken saatinde merhum Çar'ın özel sekreteri ve iki özel doktoru tarafından uğurlanmak kafalarda soru işaretleri oluşturabilirdi.

Doktor, "Neredeyse sizinle hiç tanışmamış olmayı yeğlerdim Aleksey," dedi.

"Ben gelmeseydim de bu olacaktı."

"Biliyorum. Hem çok daha beteri olacaktı. Siz cesur bir insansınız."

"Bir İngiliz'den böylesine bir iltifat beklemiyordum doğrusu."

Wylie bir kaşını anlamlı bir biçimde kaldırdı, sonra gülümsedi. "Doğruca Petersburg'a mı gidiyorsunuz?"

"Önce Moskova'ya. Ama çok kısa bir süre için." Aleksey acelesinin gerçek nedenini açıklamadı. Kuzey Cemiyeti suikasttan söz etmişti, ama Aleksandr başka nedenlerden ölecek olursa hemen bir ayaklanma gerçekleştirmeyi de düşünüyorlardı. Aleksey Romanovlardan birini kurtarırken, hanedanın tamamının sonunu da getirmiş olabilirdi. Bu da Zimeyeviç tehlikesini ortadan kaldırırdı.

Belki de hanedanı sonlandırmak buna değerdi.

Wylie ürperdi, kollarını gövdesine sardı. "Hava serinliyor," dedi.

"Ben kuzeye doğru gittikçe hava daha da soğuyacak."

"En iyisi ben sizi daha fazla tutmayayım."

Wylie elini uzattı. Aleksey onun elini sıktıktan sonra Doktor'u kucakladı.

"Hoşça kalın Aleksey."

"Hoşça kalın... James." Doktor'un adının ilk harfine dili dönmüyordu pek.

Aleksey atına bindi ve yola çıktı. Geri dönüp Wylie'ye son kez el salladıktan sonra hızını artırdı. Oradan ayrılışı, dün sabah yeni bir adla yeni bir yaşama doğru yola çıkan Aleksandr'ınkinden çok daha kolay olmuştu.

Aleksey, o yeni adın ne olduğunu biliyordu artık. Bunu tek kişinin bilmesinin çok hayati sonuçlar vermesinden korkan Volkonskiy, dün gece onu bir kenara çekip söylemişti. Yeni ismin göze çarpan bir yanı yoktu.

Fyodor Kuzmiç.

Aleksey bu adı taşıyan biriyle karşılaşıp karşılaşmayacağını merak etti. Karşılaşmayı umuyordu.

Aleksey kuzeye doğru ilerledikçe soğuğun içine işlemeye başladığını hissetti, ama hiç üzerinde durmadı. Taganrog'da ve Kırım'da –hatta Moskova'da Kyoşa ile– geçen olayları kafasından attı. Sadece birkaç gün sonra yaşayacaklarını –Domnikiia ve Tamara'yı– düşünmeye başladı. Kıştan ne kadar nefret ederse etsin soğuğun önemi yoktu. Onların olduğu yerde hiç kış olmazdı.

Kar yağmaya başladı –düştüğü yerde tutmayan, incecikten bir kar–, Aleksey aldırmadı. Burada kar yağıyorsa Moskova'da da yağıyor demekti, Domnikiia ile Tamara da karı hissedeceklerdi. O yüzden kar güzeldi. Aleksey, minik kar tanelerinin yıldızlardan dokunmuş bir örtü gibi bedenini sarmasına izin verdi.

Üçüncü bölüm

30

Babadan sadece üç mektup gelmişti. Hepsi de Rusçaydı, annesi onları okuması için Tamara'ya yardım etmişti. Babasının, onun Rusça öğrenmesi için kasten böyle yaptığını biliyordu Tamara. Onun sözcüklerini Rusça okumak –daha zor olsa da– daha güzeldi; çünkü babası onunla konuşurken de bu dili kullanırdı. Küçük kız, Fransızcayla Rusçanın farklı olduğunu daha yeni öğrenmişti. İki dili birbirine karıştırdığı zaman annesiyle babası gülmüşlerdi, ama alay eder gibi değil. Hâlâ arada bir aynı şeyi yapıyordu, ama eskisi kadar sık yapmıyordu.

Baba, anneye de mektup yazmıştı, ama anne, Tamara'nın onları okumasına izin vermemişti. O mektupların bazı yerlerini kendisi okumuştu çocuğa. Babanın Çar'la önemli bir işi olduğu belliydi. Baba kimi görmeye gittiğini söylediğinde Tamara ona inanmamıştı, ama artık inanıyordu. Yine de Çar'ın elini çabuk tutup babasını göndermesini istiyordu. Gideli neredeyse iki ay olmuştu. Tamara'nın boyunun ne kadar uzadığını merak ediyordu herhalde – babası hep bunu sorardı.

Anne, "O yine orada," dedi. Tamara başını kaldırdı. Annesi pencerenin önünde durmuş, perdenin aralığından dışarıyı gözetliyordu. Annesi bunu Tamara'ya söylememişti, kendi kendine konuşuyordu. Bunu sık sık yapıyordu, özellikle de baba yokken.

Tamara, "Oradaki kim?" diye sordu.

Domnikiia ona baktı. Yüzü asıktı, ama sonra gülümsemeye dönüştü bu ifade, Tamara da ona gülümsedi.

Domnikiia, "Uslu bir kız olup burada oturur musun?" diye sordu. Tamara da başıyla olumladı. Annesi mantosunu giydi, çabucak önünü iliklediği. "Hemen dönerim," diyerek Tamara'yı alnından öpüp çıktı.

Küçük kız birkaç dakika bekledikten sonra pencereye koştu. Ağır perdeyi başının üzerinden geriye atıp altına girdi ve sokağa bakmaya başladı. Alacakaranlıkta bile karın beyazlığı her yanda parıldıyordu. Kar birkaç hafta önce yağmaya başlamış ve artık iyice tutmuştu. Tamara ile annesi nereye gitseler karla kaplıydı. Tamara daha önce de kar gördüğünü anımsıyordu, ama hiç bu yılki gibi geldiğini hatırlamıyordu.

Babanın bu konudaki fikri ne olursa olsun, Tamara kışı sevdiğine karar verdi. Baba, mektuplarında Taganrog'da havanın nasıl ılık olduğunu yazıyordu; belki de o yüzden eve dönmesi böyle gecikmişti.

Karın altında duran bir adam vardı. Herhangi bir şey yapıyormuş gibi görünmüyor, öylece duruyordu. Bu, geçenlerde de oraya gelen adamdı – orada durup babanın gidişini seyreden adam. Belki de şimdi gelmesi de babanın yakında döneceğine işaretti. Tamara öyle olmasına dua etti.

Tamara'nın durduğu yerin tam altından karlı sokağa bir başkası çıktı ve oradaki adama doğru yürümeye başladı. Anneydi bu.

Dimitriy yaptığı şeyin gerçekten bir anlamı olup olmadığını merak ediyordu. Soğuğa ve yüzüne vuran kara dayanabilirdi, ama bu, bir işi başardı demek değildi. İşin özünde, neye yarayacağını bilmese de Domnikiia'yı sinirlendirmek –korkutmak– istiyordu. Eğer onu korkutursa, kadına güvenen anne babasının onun ellerine teslim ettikleri küçük kızı da korkutabilirdi.

Tekdüzelik Dimitriy'in kafasını boşaltıyor, müziğin kafasına dolmasına yer açıyordu. Alışılmadık ve güzel bir müzikti, bir tek yeri aklında kalsa Dimitriy mutlu olacaktı. Mutluluktan da öte, bir dâhi olacaktı. Belki de bu hırsı yüzünden Tanrı o melodinin hiçbir yerini aklında tutmasına izin vermiyordu. Belki de Tanrı o ânı şimdilik erteliyordu. Dimitriy bekleyebilirdi.

Sokağa baktı. Biri geliyordu. Dikkatini o yöne çevirince müzik usulca kayboldu. Gelen Domnikiia Semyonovna'ydı. Kadının gözetlendiğinin farkına vardığından hiç kuşkusu yoktu Dimitriy'in; şimdi de bu konuda bir şeyler yapmaya karar vermiş gibi görünüyordu. İyiydi bu. Belki de Dimitriy artık onu gerçekten korkutabilirdi.

"Sen kim olduğunu san..." Domnikiia'nın sesi Dimitriy'e yaklaşınca kesildi. Anlaşılan kendisini gözetleyenin Aleksey'in oğlu olduğunu bilmiyordu. "Ah," dedi. Dimitriy yüzünü görebilsin diye kürk astarlı kukuletasını indirdi. Gülümsemeye çalıştıysa da bunu başaramadı. Öfkesi, tedirginliğe dönüşmüştü. "Herhalde baban bize göz kulak olmanı söyledi," dedi.

Dimitriy boş gözlerle ona baktı, sonra anlamaya başladı. Kadının kibri ve küstahlığı müthişti. Babasının kalbinde, öz oğluna –karısının oğluna– kendisi yokken onların güvenliğini sağlamasını söyletecek kadar önemli bir yeri olduğuna gerçekten inanıyor muydu bu kadın? Babası söylemiş bile olsa, Dimitriy'in bunu yapacağına gerçekten inanıyor muydu? Kendini ne sanıyordu?

Dimitriy kelimeleri tükürürcesine söyleyerek, "Anlayamadım?" dedi. "Sana göz kulak olmak için mi burada olduğumu sanıyorsun? Babam ne diye umursasın bunu?"

Domnikiia ona baktı. Sadece birkaç ay önce sokakta karşılaştıkları zaman delikanlının gözlerinde gördüğü o flört ifadesi yoktu şimdi. Domnikiia'nın aklı karışmış gibiydi, şaşırmıştı da. Bu tavrın bir tür şaka olup olmadığını anlamak için delikanlının yüzüne dikkatle baktı. Sonra çabucak kararını verdi. Arkasını dönüp eve yürümeye başladı.

Dimitriy onun arkasından seslendi: "Biliyorsun ya, sen tek değilsin." Ama bildiği kadarıyla Domnikiia tekti, ondan başkası yoktu babasının hayatında, ama o anda kadını sinirlendirmek için aklına başka bir şey gelmemişti. Sözleri etkisini gösterdi. Domnikiia durdu, sonra yavaşça dönüp yeniden ona doğru yürüdü.

Yumuşak bir sesle, "Dimitriy Alekseyeviç," dedi. "Düşman olmamız için hiçbir neden yok."

Domnikiia'nın sesinde en ufak bir aşiftelik yoktu, ama Dimitriy bu sözleri pas verme olarak algıladığını sanmasını istedi.

İğreniyormuş gibi bir tavırla, "Ne kadar doymak bilmez birisin," dedi.

Domnikiia, sanki Dimitriy'in duymadığı bir söze gülümsüyormuşçasına tebessüm etti. "Konu baban olunca, evet, doymak bilmem. Biliyorsun, baban seni çok sever."

Domnikiia'nın delikanlının oltasına takılmayacağı belliydi. Dimitriy, "Olabilir – ama karısını sevip sevmediği su götürür gibi görünüyor," dedi.

Domnikiia, "Öyleyse sen kime kızıyorsun?" diye sordu. "Bana mı, Aleksey'e mi?"

"Seni tanımadan önce annemi severdi – ikimizi de severdi. Ama savaş sırasında bir askerle yatan her orospu pençelerini ona geçirmeye kalkmaz."

Domnikiia kaşlarını çatınca iki kaşının arası çukurlaştı. Dimitriy, bu ifadenin kadını daha da çekici yaptığına dikkat etti; ona dikkat edeyim derken de, Domnikiia'nın geçmişini bu kadar bilmesine şaştığını fark edemedi.

"Evet ya," dedi. "Onu nasıl bulduğun konusunda herşeyi biliyorum. Neredeydi o – o kerhane? Buralarda mıydı? Bir gecede kaç askerle iş tutuyordun? Fransızlar geldikten sonra, işler arttı mı azaldı mı?"

Şimdi Domnikiia iyice kafası karışmış gibi görünüyordu – çok normaldi bu. "Ama sen daha... beş yaşındaydın. Nasıl bilebilirsin?" Sesinde hâlâ öfke yoktu.

"Eski müşterilerin sana babam gibi saygılı davranmıyorlar," diye yalan söyledi. "Moskova'da hâlâ Matmazel

Dominique'in dedikodusu yapılıyor. Mesleği bırakmakla aptallık etmişsin – tabii eğer bıraktınsa."

Domnikiia, "Geçmişimi değiştiremem," dedi.

Dimitriy, "Bugünü değiştirebilirsin," dedi. "Bırak babamı." Buraya gelirken böyle bir şey söylemeyi planlamamıştı – hiçbir planı yoktu.

"Senin için mi?" Domnikiia'nın tebessümü onunla alay ediyordu adeta.

"Eğer seni ondan koparacaksa olur tabii." Dimitriy bu sözü şaka olsun diye söylemişti –öyle sanıyordu– ama çok tatsız kaçmıştı.

Domnikiia, "Ne kadar soylu bir tavır," dedi.

"Gidebileceğin pek çok kişi olduğuna eminim. Sadece –ne diyelim– haftada bir gece mi kaybın olur?"

"Ve Aleksey de koşa koşa annene döner – yeniden mutlu bir aile olursunuz, öyle mi?"

"Benim ailemin bir eksiği yok!"

"Yok. Eksiği olduğunu sanmıyorum. Baban seni iyi yetiştirmiş."

"Sen nereden bileceksin?"

Domnikiia omzunu silkti. "Marfa Mihailovna biliyor mu?"

Dimitriy, bir fahişenin annesinin adını ağzına aldığını duyunca dişlerini sıktı. Buz gibi bir sesle, "Onu bu işe karıştırma," dedi.

"Ben kimseyi bu işe karıştırmadım." Şimdi Domnikiia'nın sesi öfkeliydi. "Benim evime gelen, beni gözetleyen, savunmasız kalayım diye babasının gitmesini bekleyen sensin. Ne diye beni rahat bırakmadın?"

Bu, Dimitriy'in beklediği bir öfkeydi, kendi gazabını açığa vurmasını sağlayan bir öfke. Yıllardır için için bu kadından nefret etmiş, annesine –tabii babasına da– hiçbir şey söyleyememiş, sadece dünyadaki tek gerçek dostuyla paylaşmıştı. İşte şimdi kadın burada, karşısındaydı ve onu suçlamaya, ailesine zarar vermekle, casusluk etmekle, korkaklıkla suçlamaya cüret etmişti.

Elini kaldırdı, kadının suratına indirdi. Ama kadın atik

davranıp onun sillesini savuşturmak için kendi kolunu yüzüne doğru kaldırdı. Yine de tokat kadının kolunu acıtmış olmalıydı – ama en azından görünümünü bozmamıştı. Bu kadına da bu hareket yakışırdı.

"Baban böyle yapar mıydı?" diye sordu. Domnikiia'nın öfkesi geçmişti ve de korkmadığı belliydi. Dimitriy elini indirdi. Bu soruya ne cevap vereceği hakkında hiçbir fikri yoktu. Aleksey'i kendi yerine koymaya çalıştı, ama onun tokat atıp atmayacağını hayal edemedi. En kötüsü de, kadın babasının nasıl davranacağından çok emin görünüyordu.

Dimitriy bu kez sağ elini kadının yanağına indirmeden önce sol eliyle bileğini sıkıca tuttu. Domnikiia'nın başı yana kaykıldı. Dimitriy'e baktı, elini yüzüne götürüp yaraya dokundu. Parmakları yaraya değince irkildi, ama gözlerinde yaş yoktu. Parmak uçlarına baktı, dudaklarında Dimitriy'in gördüğü kanı o da parmaklarında gördü.

Sonra Dimitriy'in hiç anlam veremediği bir şey söyledi:

"Tam da adına yakışır bir hareket."

Arkasını döndü ve eve doğru yürüdü.

Dimitriy pencereye baktı. Kızıl saçlı küçük kız orada durmuş onlara bakıyordu. Dimitriy kendi kendine gülümsedi. Şansı varsa, kız gördüklerini annesiyle babasına anlatır, onların da dadıyı kovmaktan başka seçenekleri kalmazdı.

Sen Petersburg'un göbeğindeki Kışlık Saray'ın şapeli, o anda Rusya'da başka hiçbir yerin olmadığı kadar kraliyet mekânını temsil ediyordu. Kraliyet ailesinin oraya gelebilen her üyesi, sadece bir amacı olan bir ayin için – hepsinin aralarında olabilmesini diledikleri ailenin tek üyesi Majesteleri Çar I. Aleksandr sağlığına kavuşsun diye dua etmek için toplanmışlardı.

Grandük Nikolay gözlerini açtı ve başını kaldırmadan etrafına bakındı. Aile toplantıları açısından, bu seferki en kalabalık toplantı sayılmazdı. Ana İmparatoriçe Mariya

Fyodorovna oradaydı. En büyük oğlunun ölüm haberini almak onun için bir trajedi olurdu. Altmış altı yaşındaydı, yirmi dört yıldır –yani doğal olarak– oğlunun hükümdar olduğu süre boyunca bir dul olarak yaşamıştı. Oğullarından orada hazır bulunan sadece Nikolay'dı. Veliaht Grandük Konstantin Varşova'daydı. Görevliydi, adı konmamış olsa da pratikte genel valiydi. Ama Nikolay, onu oraya çekenin görevden daha fazlası olduğundan kuşkulanıyordu. Konstantin Rusya'dan ve Rusya'daki sorumluluklarından kaçıyordu. Tacı giymeye uygun biri değildi – tıpkı babalarına benziyordu.

Grandük Mihail –dört erkek evladın en ufağı– Nikolay'ın anladığı kadarıyla hiç değilse o şehirden yola çıkmıştı, ama daha günlerce Sen Petersburg'a varamazdı. Ana İmparatoriçe'nin torunlarının bazıları, Nikolay'ın yedi yaşındaki kendi oğlu Aleksandr da dahil, oradaydılar. Oğlunun günün birinde çar olacağını düşünerek göğsü kabardı Nikolay'ın.

Tekrar annesine baktı. Annesinin gözleri kapalıydı, duaya dalmıştı. Nikolay defalarca sorduğu bir soruyu sordu kendine. Ana İmparatoriçe, kocasının ölümünde öz oğlunun oynadığı rolü biliyor muydu? Nikolay yıllarca bunu bilmemişti, şimdi bile Aleksandr'ın o olaydan ne kadar haberi olduğunu kestiremiyordu. Suçlanacak olanlar, Volkonskiy gibileriydi. Karşılaştıklarında her ne kadar gülümsese de Nikolay o adama hiç güvenmezdi. Babası öldüğünde Nikolay dört yaşındaydı – olayın gerçeğiyle ilgili söylentileri ilk duyduğunda da henüz yeniyetmelik çağındaydı. Başlangıçta şok geçirmişti, ama o zamanlar iktidara yakın olanlarla ne kadar konuşursa, Pavel'in çarlığa uygun olmadığını o kadar iyi anlamıştı. Ama bu onun ölmesi için yeterli neden miydi? Bir çar... emekliye ayrılamaz mıydı?

Hayır, bu gülünçtü. Nikolay da ağabeyi gibi düşünüyordu. Aleksandr da kaç kez aynı şeyi söylemişti. Yine de bu saçma bir fikirdi. Bu, Tanrı'nın buyruğuna da, halkın arzusuna da aykırıydı. Serfler emekli olup deniz kıyısın-

daki evlerine çekilemezlerdi; çarları böyle yapacak olursa serfler ne düşünürdü? Ama öteki kardeşi Konstantin, hem de Aleksandr'ın hoşgörüsüyle, tam da böyle yapmıştı. Kendinden aşağı konumda biriyle evlenmiş ve dengi dengine olmayan bu evlilik yüzünden çar olma hakkını kaybetmişti; işte bu yüzden taht bir gün Nikolay'a, ondan da oğluna geçecekti.

Nikolay sorumluluktan korkmuyordu, ama geçiş döneminin koşulları zor olacaktı. Ne tür düzenlemeler planlandığını kraliyet ailesinin yakın çevresi dışında çok az kişi biliyordu. Nikolay'ın kendini çar ilan etmesi çok uygun olurdu, ama Konstantin Petersburg'a gelmeden önce böyle yaparsa kardeşinin hakkını yediğini düşünenler çıkabilirdi. Belki de Nikolay işi ağırdan almalı, önce Konstantin'in çarlığını ilan etmeli, ama buluştukları zaman tahta gerçekten kimin geçeceğini açıklamalıydı. Nikolay bu seçeneği ne kadar düşünürse, doğru olduğuna o kadar inanıyordu.

Ama şu anda kardeşinin ölümünü ilan edeceği yazıyı yazıyordu. Hâlâ umut –umuttan da fazlası– ve karışıklık vardı. İki gün önce –25 Kasım akşamı– Taganrog'dan bir kurye gelmiş ve Aleksandr'ın altı gün önce öldüğü haberini getirmişti. Ama ertesi gün Çariçe'nin, Aleksandr'ın tehlikeyi atlattığını bildiren iyimser mektubu gelmişti. Nikolay insanların her çareye başvurduğunu görüyor, ama artık tutunacak çare kalmadığından kuşkulanıyordu. Bugün iki ayin düzenlenmişti; buradaki aile ve soyluların en üst sınıfından olanlar içinde; kıdemli memurlarla yüksek rütbeli subayların katılacağı tören ise Nevskiy Manastırı'nda yapılacaktı. Hiç kuşkusuz Tanrı Rus halkının arzularına kulak verecekti, ama Tanrı'nın kendi planları da olabilirdi.

Derin düşünceler minicik bir sesle, şapelin kapısının tıklatılmasıyla kesildi. Bütün başlar oraya çevrildi. Kapının aralığında bir yüz göründü. Nikolay tanıdı, annesinin uşağıydı bu. Nikolay şapelin öteki ucundan bile adamın yüzündeki acıyı görebiliyordu. Kötü haberi alacak olanın

Ana İmparatoriçe olmamasını sağlamalıydı. Ayağa kalktı, o tarafa doğru yürüdü.

Uşak kapıya gelenin Grandük olduğunu görünce rahat nefes aldı. Şapelin giriş salonuna geçtikleri zaman, Nikolay havanın daha ağarmadığını gördü. Saatin sabah sekiz buçuğu geçmemiş olduğunu tahmin etti. Giriş salonunda Petersburg Genel Valisi Kont Miloradoviç bekliyordu. Onun yüz ifadesi olanları uşağın yüzünden daha açık seçik ortaya koyuyordu.

Haber kısa ve kesindi. Nikolay sükûnetle dinledi ve kavradı.

Kardeşi Aleksandr Pavloviç yoktu artık.

Oğlu Aleksandr Nikolayeviç veliahttı.

Kendisi, Nikolay Pavloviç de çardı.

Bu, olayın Rusya'yı ilgilendiren yanıydı, ama onun için önemi olan bir tek şey vardı: Kardeşi, Aleksandr – Saşa–, Nikolay'ın dört yaşından bu yana ailenin reisi olan adam ölmüştü.

31

Tuhaf bir sesti; bir güm sesi, ama dağılan ve gürültü çıkarmayan, odayı dolduran ama Tamara'nın kulaklarını sağır etmeyen bir ses. Tamara başını kaldırdı. Anne, bu günlerde sık sık yaptığı gibi pencerenin önünde duruyordu. Anneye vuran adam bir daha gelmemişti. Neredeyse bir hafta geçmişti. Tamara onu bir daha görmemeleri için dua ediyordu.

Ama Tamara, annenin o adam gelmiş mi diye bakmadığını, babayı beklediğini biliyordu. Baba gittiğinden beri annesi her gün arada bir pencereden bakardı, ancak bunu saplantı haline getirmemişti. Ama Çar'ın ölüm haberi geldiğinden beri anne boş olduğu her an elini pencereye dayayıp dışarı bakıyordu.

Tamara, Çar'ın ölümüne üzülmesi gerektiğini biliyordu, ne var ki onu hiç görmemişti. Yelena Anne ile Valentin çok üzgün görünüyorlardı. Tamara genellikle insanların gerçekten üzgün olmadıkları halde öyleymiş gibi yaptıklarını hemen anlardı, Yelena ile Valentin'in de öyle yaptıklarını sanıyordu, ama onları görünce yanıldığını anladı. Rodion fazla üzüntülü değildi, ama onun dışında eve gelen herkes çok üzgündü.

Sadece anne, Tamara'nın Çar'a olan kayıtsızlığını paylaşır gibi görünüyordu. O baba için endişeliydi. Tamara, babanın Taganrog'a gidiyorum dediğini anımsadı, Çar o

şehirde öldüğü için herkes oradan söz ediyordu. Anne Taganrog'un yerini haritada göstermişti, Tamara nerede olduğunu hatırlamaya çalışıyordu. Haritada çok uzak görünmüyordu, ama Petersburg daha da yakın görünüyordu, baba da çoğunlukla orada kalıyordu ve gelip onları ziyaret etmesi yine de zordu.

Güm sesi annenin elini pencereye vurmasından çıkmıştı. Tamara annesinin camı neden kırmak istediğini anlayamadı, sanki annesi orada cam olduğunu unutmuş da elini dışarı uzatmaya çalışıyormuş gibiydi.

Annesi ona döndü. Tamara onun böyle ağzının kulaklarına vararak gülümsediğini hiç görmemişti.

"Geldi," dedi anne.

Gülümsemek yüzünü öylesine germişti ki, canı acıdı. Elini yanağına, adamın vurduğu yere götürdü. Yara neredeyse iyileşmişti, ama şimdi hafifçe de olsa yeniden kanıyordu. Anne tuvalet masasına gidip yüzünü pudralamaya başladı. Tekrar Tamara'ya döndüğünde yara izi görünmüyordu.

"Baba döndü," dedi.

Tamara aptal değildi; annesi söylemeden de o anlamıştı zaten, ancak babası geldiği için duyduğu sevinç ve heyecan yeni yeni kendini gösteriyordu. Annesi önünde diz çöküp ellerini tuttu.

"Toma, verdiğin sözü unutma sakın," dedi. Tamara annesinin neden söz ettiğini tahmin edebiliyordu, ama ya yanılıyorsa diye olumlu yanıt vermedi. "O dışarıdaki adamdan babaya söz etmeyeceksin, tamam mı? Söz mü?"

Tamara başını salladı. "Söz," dedi.

"Sen burada bekle." Anne bunu söyler söylemez odadan fırladı. Bu sefer mantosunu giymedi. Tamara yine pencereye gidip dışarıya baktı.

Sokak epey kalabalıktı, Tamara babasına benzer birini göremedi. Epey uzakta, eve doğru geliyormuş gibi görünen biri vardı, ama küçük kızın seçemeyeceği kadar uzaktaydı. Pencereden annenin sokağa çıkıp o gelen adama doğru koştuğu göründü. Adam da onu görür görmez koş-

maya başladı. Tamara da gelenin baba olduğunu gördü. Karşı karşıya geldiklerinde babası anneyi kucaklayıp ayakları yerden kesilinceye kadar kaldırdı, annesi de ona sarıldı. Babası annesini yere indirdi, annesi de yüzünü onun göğsüne dayadı. Babasının eli annesinin ensesindeydi. Annesi başını kaldırdı, öpüştüler. Öpüşmeleri on saniye sürdü, üstelik Tamara saymaya hemen başlamamıştı. Sonra ayrıldılar, kol kola girip eve doğru yürümeye başladılar.

Anne, Tamara'nın durduğu pencereyi işaret etti, baba başını kaldırıp baktı. Gülümseyerek el sallamaya başladı. Tamara da ona el salladı. Sonra baba, anneyi karda tek başına bırakarak eve koştu. Tamara birkaç saniye sevinçle olduğu yerde zıpladı, sonra kendisinin de koşması gerektiğini fark etti.

Döndü, koşa koşa yatak odasından çıktı, babanın çalışma odasından geçip koridora girdi. Koridorda birinin yanından geçti, ama kim olduğuna bakmadı. Valentin Valentinoviç'in arkasından seslendiğini duydu ama oralı olmadı.

Tamara merdivenin başına geldiğinde, baba da basamakları ikişer ikişer, bazen de üçer üçer atlayarak çıkıyordu. Merdiven sahanlığında hiç durmadan Tamara'yı kucakladı, ama koşmayı bırakıp yürümeye başladı. Kızını göğsüne bastırdı – Tamara onun kalbinin atışını, soluk alırken göğsünün hızla inip kalkışını hissediyordu.

Babası, "Nasılmış benim küçük Tomam?" diye sordu.

Tamara, "Çok iyiyim," dedi. "Neredeyse bir buçuk santim uzadım."

"Harika. Peki anneye iyi baktın mı?"

Tamara, annesine verdiği sözü tutmak için yalan söyleme sırasının geldiğini anladı, "Evet, iyi baktım," dedi. Yalan söylemekte usta olduğuna karar verdi.

Annesiyle babasının yatak odasına geldiler, birkaç saniye sonra da anne geldi. Babası Tamara'yı yere bıraktı, tepeden tırnağa süzdü.

"Gerçekten büyümüşsün," dedi. Tamara güldü. Anne babanın koluna girdi.

Domnikiia, "Çok kalacak mısın?" diye sordu. Annesi bunu sorarken sitem etmekten çok kaygılı görünse de, Tamara bu soruyu kabalık olarak yorumladı.

Aleksey, "Kalmaya çalışacağım," dedi, "ama Aleksandr'ın ölümünden sonra şimdi Petersburg'da işler karışıktır." Birden sarardı. "Bildiğini sanıyordum, öyle değil mi?" diye sordu.

Domnikiia evet gibilerden başını sallayınca baba rahatladı.

Tamara, "Baba, Çar öldüğünde sen orada mıydın?" dedi.

Babası ona bakıp gülümsedi. "Hayır canım. Yakınında bile değildim," diye karşılık verdi.

Tamara düşünceli bir tavırla dudaklarını büzdü. Baba kendisi kadar iyi yalan söyleyemiyordu.

Böyle zamanlarda kimileri kendini içkiye verir, kimileri kumara dalar, kimileri çapkınlık eder, kimileri de gereksiz kavgalara tutuşurdu. Dimitriy de piyano çalıyordu. Kuzey Cemiyeti'nin Moskova'daki bütün üyeleri Lubyanskaya Meydanı'nın köşesindeki kulüp binasında toplanmamışlardı; ama kulüp bu gergin saatler boyunca oyalanacak şeylerin –belki çapkınlık dışında– hepsini sağlayabilirdi.

Dimitriy, Scarlatti'nin bir bestesini çalıyor, ama müziğe dikkatini vermiyordu. Böyle zamanlarda Moskova insanın umudunu kıracak kadar taşra havasında oluyordu. Gerçi haberi Petersburg'dan birkaç gün önce duymuşlardı, ama bu Aleksandr'ın ölmeyi seçtiği yerin şans eseri Moskova'ya daha yakın olmasından kaynaklanmıştı. Hiç kuşkusuz, başkenttekiler de artık durumu biliyorlardı ve Kuzey Cemiyeti'nin vereceği kararlar orada alınacaktı. Moskova'dakiler ancak onların verdiği kararları uygulayabilirdi. Şu anda Güney Cemiyeti'nin de yapacağı bir şey yoktu. Yeni Çar'ın olduğu yerden başka hiçbir yerde iktidarı ele geçirmenin anlamı yoktu. Yeni Çar'ın bulunduğu yer aslında Varşova'ydı; ama Çar Konstantin başkente

doğru yola çıkmış olmalıydı. Rıleyev ve diğerleri, ona ne yapacaklarına karar verirlerdi. Ondan sonra tartışmalar başlayacaktı. Eylemi yapan Kuzey olurdu, Güney de yeni anayasayı hazırlamaya çalışırdı. Bunlar önemli değildi – önemli olan değişimdi. Ancak, şimdiki bu bekleyiş insanı yıpratıyordu.

Dimitriy o sesi duyduğu anda omzuna da o el dokundu: "Nasılsın?"

Dimitriy piyano çalmayı bıraktı, döndü. Gelen babasıydı. Dimitriy, Domnikiia Semyonovna ile karşılaşmasını anımsayıp bir an gerildi, ama bu Aleksey'le olan ilişkisini hiç değiştirmemişti. Kadının varlığını zaten uzun zamandır biliyordu; onunla şimdi konuşmuş olması önemli değildi.

Ayağa kalktı, babasına sarıldı. "İyiyim," dedi. "Ya sen?"

"Birtakım işlerle uğraştım."

"Ya Kyoşa – öldü mü o?"

"O artık sorun olmayacak."

Dimitriy etrafına bakındıktan sonra babasını salonun bir köşesine çekti. Babasının güneye gitme nedeni Kyoşa meselesiydi, ama şimdi bunlar önemsiz görünüyordu. Aslında Dimitriy gördüğü şeylerin hepsinin gerçek olup olmadığını merak etmeye başlamıştı. Babası alay eder diye ona *vurdalak* sözcüğünü söylemekten bile çekiniyordu. Ama güneyde çok daha önemli şeyler, ulusal önem taşıyan şeyler olmuştu.

Dimitriy, alçak sesle, "Orada mıydın?" diye sordu. "Taganrog'da?" Babasının mektuplarından onun güneyde bir yerde olduğunu anlamıştı, ama ancak şimdi tam yerini tahmin edebiliyordu. Dimitriy neden fısıltıyla konuştuğunu bilmiyordu; eğer Aleksandr'ın ölümüyle babasının bir bağlantısı olmuşsa kulüpteki herkes bunu duyduğuna memnun olurdu. Birkaç hafta –ya da en çok birkaç ay– içinde bütün ülke onu kurtarıcı olarak selamlardı.

Aleksey, "Taganrog'daydım, ama çok kalmadım," dedi. "Kırım'a gittim – Kyoşa oradaydı. Taganrog'a döndüğümde de Aleksandr ölmüştü. Ben de doğru buraya geldim."

Dimitriy, çok uygun diye düşündü. Babası Çar'ın ölümünden önce ve sonra Taganrog'daymış, ama öldüğü gün orada değilmiş. Bu ya yalandı, o durumda babası kendisiyle Aleksandr'ın ölümü arasındaki ilintiyi saklamaya çalışıyordu; ya da söylediği doğruydu, o durumda da öylesine hayati bir dönemde Çar'ın yanında olmamak için çok çaba göstermiş olmalıydı. Her iki durumda da babası hesaplı davranıyordu, şimdilik akıllılık ediyordu.

Dimitriy, imalı bir biçimde göz kırpmaktan kaçındı, ama aynı imayı ses tonuna yükleyerek, "Anlıyorum," dedi. Öne eğilip babasının kulağına fısıldadı: "Yine de fazla abartma. Yaptığın şeyi devrimden sonra açıklayacak olursan kimse senin yaptığına inanmaz."

Aleksey ters ters bakınca, Dimitriy gereğinden fazla konuştuğunu fark etti. Belki de babası o meseledeki rolünü hiç açıklamayacaktı – tam ona göre bir davranış olurdu bu; alçakgönüllülükten çok gizlilik nedeniyle. Babasının Çar'a gerçekten el kaldırdığına inanmak zordu, güneyde bunu yapmaya gönüllü başkaları da vardı. Anlaşılan Aleksey onlara bir şekilde yardımcı olmuştu. Demek ki Güney Cemiyeti'nde onun yardımlarını bilen en azından birkaç kişi vardı, öyleyse sonunda Danilov'un adı tarih kitaplarına geçerdi.

Aleksey, "Burada hava nasıl?" diye sordu.

"Herkesin aklı karışık. Herkes sabırsız. Haber Petersburg'a ancak birkaç gün önce ulaşmıştır, o yüzden henüz oradan haber alacak kadar zaman geçmedi. Sadece ayaklanmayı başlatacaklarını tahmin edebiliyoruz. Hepimizin oraya gitmemizi, güçlerimizi birleştirmemizi söyleyenler var. Ama başkaları da bize burada ihtiyaç olacağını söylüyor. Yeni Çar kaçacak olursa, geleceği yer burasıdır."

"Konstantin şu anda Rusya'da bile değil."

"İşte biz de bu yüzden hemen harekete geçmeliyiz."

"Bu konuda görüş birliği var mı?"

"Şimdilik bekle, gör tavrı egemen – en azından Petersburg'dan haber gelinceye kadar."

Aleksey, "Peki senin kişisel görüşün nedir?" diye sordu.

"Ben eylemin olduğu yerde bulunmayı tercih ederim."

Aleksey onun omzunu okşadı. "Babasının oğlu," dedi. Bu söz ona Domnikiia'nın kendisini Dimitriy Fetyukoviç'e benzetmesini hatırlattı.

"Dimitriy Amca'ya benziyor muyum ben?" diye sordu.

Aleksey kaşlarını çattı, sonra güldü. "Hiç benzemiyorsun. Kim soktu bunu aklına?"

Dimitriy, Domnikiia'nın aralarında geçen olayı Aleksey'e anlatacağını hiç tahmin etmemişti – şimdi anlatmadığına emin oldu, yoksa Aleksey aradaki bağlantıyı kurardı. Ama Dimitriy, Domnikiia'nın bu benzetmeyi yaparken neyi kastettiğini hâlâ merak ediyordu.

"Bana onun adını koymuşsun," dedi.

"Evet, ama bu ona benzediğin anlamına gelmez." Aleksey konuyu değiştirdi. "Eğitim ne âlemde. Her gün manejde talim yapıyorsun herhalde."

Dimitriy, "Çoğu zaman," diye cevap verdi, "ama bir sürü başka konuda da eğitim almam gerekiyor. Savaş alanında atla birlikte nasıl hareket edilmesi gerektiğini bile öğretmediler daha."

Babası piyanoya baktı. "Bandoya katılmak istemedin mi?" diye sordu.

"Piyanoyla yürüyüş yapmak zor olur."

"Ama piyano çalmaya devam ediyorsun, öyle değil mi?"

Dimitriy başıyla olumladı.

Aleksey, "İyi," dedi. "Gelecek sefer Petersburg'a geldiğinde... neyse, görürsün."

Dimitriy babasına ne demek istediğini soracaktı, ama onun kasten bir şeyleri gizlediği belliydi. Ne demek istediğini sormak yerine, "Peki ne yapmamız gerektiğini düşünüyorsun baba?" diye sordu.

"Hangi konuda?"

"Devrim konusunda."

Babası, "Dediğin gibi," diye yanıtladı. "Bekleyeceğiz."

Artık Kırım'da bile hava iyice soğumaya başlamıştı, özellikle de geceleri. Yeniay gökte iyice alçalmıştı, ama hâlâ yeterince ışık veriyordu. Yuda üst üste üç gecedir burada oturuyordu. Bu gecenin son olmasını diliyordu. Çufutkale'nin biraz kuzeyindeki bu yeri özellikle seçmişti. Burada tepeler daha alçaktı, bu da soğuğu biraz kesiyordu. Henüz burada kar başlamamıştı, ama güneydeki dağların doruklarında kar görünüyordu.

Burası çok uygun bir yerdi. Bıraktığı iz kolayca takip edilebilirdi. Yuda tekrar Karaimler başkentine gidip oralılardan birkaçıyla görüşmüştü. Birkaç kişi, yıllar önce burada keşif yaptığı dönemde onu tanımıştı, ama hiçbiri şu sıralar bu kadar yakında olduğunu tahmin etmiyordu. Gerçekten de hiç kimse Yuda'nın –hâlâ Cain adıyla– kaldığı Simferopol'deki hanın adresini bulmakta zorluk çekmezdi.

Hana gidenler, Cain adındaki İngiliz'in kendisini araştırmacı bir jeolog olarak tanıttığını ve bölgedeki mağaralarla ilgilendiğini öğrenirlerdi. Sorup araştırdığı bölgenin yerini ve Cain'in orada kamp kurmaya niyeti olduğunu da haber alırlardı.

Yuda, dikkati çekecek kadar abartmamış olmayı diliyordu. Pek de önemi yoktu; o yolu izleyen herhangi bir kişi –herhangi bir yaratık– kendini üstünlük duygusuna öylesine kaptırırdı ki, –bütün tarihsel kanıtlara rağmen– burada bir tuzak olup olmadığını araştırmak aklına gelmezdi. Bunu araştırsalar bile, tuzak meselesi en kötü ihtimalle onları buradan kaçırırdı.

Öte yandan onun peşinden gelecek olan Lyoşa olabilirdi. Lyoşa, Yuda karşısında kazandığı zaferden –sonuçta Aleksandr'ın ölümüne mal olduğu düşünülürse aslında bir Pirus zaferiydi bu– duyduğu sevinçle onun peşinden gitmeye karar vermiş olabilirdi. Acaba şansı yaver gidecek ve günün birinde Yuda'yı öldürebilecek miydi? Herhalde biri –Aleksey kadar ince eleyip sık dokumayan biri– bunu yapacaktı bir gün. Birinin kendisini öldüreceği düşüncesi Yuda'yı giderek artan bir kaygıya sürüklemişti,

bu gece burada bulunmasının nedeni de buydu.

En büyük korkusu da gelenin bizzat Zimeyeviç olmasıydı; ama o bu işe karışmayı kendine yakıştırmaz, küçük görürdü. Yuda onun düşmanlığını kazandığına pişmandı. İlişkileri 1812'de, Zimeyeviç onu ilk kez bir grup paralı askerin yardımını önerme bahanesiyle Çar'la görüşmek üzere Rusya'ya gönderdiği zaman başlamıştı; Rusya'nın yenilmesi Zimeyeviç'in işine gelmemekle birlikte, aslında o paralı askerlerin misyonu onun gözünde ikinci plandaydı. Zimeyeviç korkunç bir düşmandı, ama ölmektense sağ kalıp onun gibi bir düşmanın karşısına çıkmak daha iyiydi. Yuda son zamanlarda kendi ölümlülüğünü giderek daha sık aklına getirir olmuştu.

Oturduğu yerin aşağısında, tepenin daha alçak yerinden bir ses geldi. Yuda elini cebine soktu, cebinden çıkardığı bakır matarayı ağzına götürüp biraz içti. İçtiği şeyin tadı buruktu, ama –aşırıya kaçmamak koşuluyla– bunu içmek zorunda olduğunu biliyordu. Yutarken neredeyse kusacaktı, demek ki dozu kaçırma olasılığı pek yoktu.

Gelen her kimse, sağ taraftan tepenin çevresini dolanıyordu. Gelenler henüz görünecek kadar yukarıya çıkmadıysalar da, ayak seslerini duyabiliyordu Yuda. Anlaşılan birdenbire karşısına çıkmak istiyorlardı. Belki gözükaralık sayılabilirdi, ama intikamcının kendisini kurbanına belli etmesi gerekliydi. Zimeyeviç, bu gerekçeyle Aleksandr'ın neler olup bittiğini anlamasında ısrarcı olmuştu. O sefer bu tutumun yanlış olduğu anlaşılmıştı; bu sefer de öyle olacaktı.

Tepenin kenarından bir surat göründü, ay arkasından vuruyordu; ama Yuda'nın yanındaki fener yüzünü aydınlatmaya yetti. Bu, beklediği surattı. Gizlenmeye çalışmıyordu. Yuda'nın birkaç adım ötesinde durdu.

"İyi akşamlar Cain," dedi.

"İyi akşamlar..." Yuda adını hatırlayamamış gibi yaptı. "Ruslan'dı, değil mi?"

"Bir zamanlar öyleydi. Artık Kyoşa'yı tercih ediyorum."

"Evet tabii! Maksim Sergeyeviç'in zavallı küçük kardeşi İnnokyentii."

Kyoşa, "Saratov'a gideceğimi biliyor muydun?" diye sordu.

"Kitabımı Danilyov'a verenin ancak sen olabileceğini biliyordum. Onunla kurabileceğin tek bağ da Maksim Sergeyeviç kanalıyla olabilirdi."

"Demek beni kullandın. Aleksey'i de, öyle mi?

Yuda, "Ben çok üstünkörü bir plan yaptım," dedi. Kyoşa'yı kandırmanın anlamı yoktu artık. "Bütün planı benim yerime siz yaptınız; ama işleri ben düzenlemiş olsaydım, Lyoşa Çufutkale'ye geldiğinde daha hazırlıklı olurdum – ya da en azından onun birkaç hafta sonra gelmesini sağlardım. Bence bir seferde tek bir işi yapmak iyidir."

"Ve şimdi sil baştan başlıyorsun."

Yuda, çevresindeki çorak tepeye baktı. "Burada mı?" dedi. "Hayır, sanırım mağarada yaşama dönemim artık sona erdi. Burada sadece seni bekliyordum."

"Tıpkı Aleksey'i beklediğin gibi mi?"

Yuda, biraz zaaf göstermenin sırası geldiğine karar verdi. Alçakgönüllü bir gülümseyişle, "Çabuk öğreniyorsun," dedi.

Kyoşa ona doğru bir adım attı. Yuda, o bildik korku duygusunu duyunca kalbinin daha hızlı çarpmaya başladığını hissetti. Bu, Răzbunarea'da yanındayken duyduğu korkuya benzemiyordu – bu iyi korkuydu, kendisine yaşadığını hatırlatan bir korku.

Kyoşa, "Ötekiler nerede?" diye sordu.

"Ötekiler mi?"

"Mağaradan çıkanlar."

"Ha! Onlar. Raisa Styepanovna kendi yoluna gitti. Sen buradasın. Geri kalanlar ise – hâlâ oradalar."

Kyoşa, "Hâlâ mağaradalar mı?" Yuda başıyla olumladı. "Öldüler mi, öyle mi demek istiyorsun?"

"Neden ölsünler? Önlerinde uzun birer ömür var." Yuda konuşurken Kyoşa'nın her an patlayacak kadar sinirlendiğini görüyordu. "Uzun, anlamsız hayatlar."

Kyoşa, "Seninkinin tersine," diye homurdandı. Bir adımda hiçbir insanın aşamayacağı kadar uzun bir mesafeyi aşarak Yuda'nın üzerine atıldı. O darbe, Yuda'yı oturduğu kayadan aşağı yuvarladı. Birden paniğe kapıldı. Paltosunun altında tahta bir hançer vardı – yıllar önce Aleksey'in elinde gördüğünün eşi. Bunu kullanmak çok kolay, çok güvenli olurdu, ama Yuda kendine direndi. Öyle bir hareketin sağlayacağı güven çok kısa vadeli olurdu.

Sırtının yere çarptığını hissetti. Kyoşa çoktan üstüne çıkmış, onu kımıldayamaz duruma getirmişti. Yuda bu yaratıkların ne kadar güçlü olduklarını bilirdi, ama o gücü kendi üzerinde duymak onu hep şaşırtmıştı.

Kyoşa sivri dişlerini gösterdi. "Bunu söylememe gerek olmadığına eminim," dedi, "ama bir *upir*'in avının kanını içmek için iki seçeneği vardı. Hızlı yöntem gırtlağın etini kopartmaktır. Yavaş yöntem ise ağır ağır, ama kanın tamamını boşaltmaktır." Kyoşa sustu, Yuda onun gözlerindeki şehvet dolu açlığı gördü. "Umarım acelen yoktur," dedi.

Yuda içinin rahatladığını gizlemeyi başaramasaydı bile Kyoşa onun yüzünde bu ifadeyi göremeyecekti. Başını Yuda'nın gırtlağına doğru eğdi, dişleri deriye geçti. Bütün gövdesi, ağzından çıkan şapırtılarla eşzamanlı olarak sarsılmaya başladı.

Bu büyüleyici bir deneyimdi. Dişlerin ete ilk geçişinde büyük bir acı olmamıştı. Vampirin bu acıyı kesmek için salgıladığı kimyasal salgıyı henüz yalıtmamıştı. Kanın vücudundan çekildiğini hissediyordu, ama henüz etkileneceği kadar kan kaybetmemişti. İşin en tuhaf yanı – Zimeyeviç'in Petro'nun başına geldiğini anlattığı biçimde– Kyoşa'nın zihnini okumaya başlamasıydı. Yuda şimdi Kyoşa'nın gördüklerini görüyor, bildiklerini biliyordu. Bunun tersine işlememesi iyiydi, yoksa Kyoşa onun aklından geçenleri okuyup o anda dağdan kaçardı.

Yuda artık çevreyi Kyoşa'nın gözlerinden görebiliyordu. Aslında görülecek fazla bir şey de yoktu, kendi kulak memesinin ucunu ve boynunun kenarını görebiliyordu. Daha hoş olanı, Kyoşa'nın tattığı şeyi –kendi kanını– ta-

dabilmesiydi. Bu bilmediği bir şey değildi, Yuda da her insan gibi parmağı kesilince emmişti, hem de kaç kez; ama ağız dolusu içmek, harikaydı, canlandırıcı, tazeleyiciydi. Anlaşılan vampir olmanın da kendine göre iyi yanları vardı. Yuda, Kyoşa'nın az sonra durmak zorunda kalacağına bir bakıma üzülüyordu; ama duracaktı ve ne kadar çabuk durursa o kadar iyiydi, çünkü Yuda'nın gücünü kaybetmemesi gerekiyordu.

Sonra midesini buran bir acı hissetti, Kyoşa'nın da kendi midesinde o acının katbekat fazlasını duyduğunu biliyordu. Vampir kendini onun vücudundan geriye çekti, başını yukarı kaldırdı, karnını tutarak gökyüzüne doğru çığlık atmaya başladı. Yuda hızlı bir tekmeyle üzerindeki ağırlıktan kurtuldu ve ayağa kalktı. Biraz başı dönüyordu – bunun kan kaybından çok, içtiği kandan kaynaklanmış olmasına dua etti. Az önce oturduğu yerin yanına koyduğu bandajı alıp gırtlağındaki yaraya bastırdı. Birkaç saniye orada tuttuktan sonra gazlı bezi boynuna sardı. Fazla vakti yoktu. İhtiyacı olacak birkaç şeyi almak için çantasına uzandı.

Kyoşa da ayağa kalkmıştı, kayalık arazide sarhoş gibi sendeliyordu. Yuda ona arkadan yaklaşıp bacağının arkasına tekme indirdi. Kyoşa çömelir vaziyette yere çöktü, bedeninin üst kısmı ağır, küçük bir daire çizerek kıvranıyor, ama düşmüyordu.

"Ne yaptın sen?" diye homurdandı.

Yuda, "Bir ustayı geçtim," dedi. "Senin Petro, Zimeyeviç'i kandırabilseydi müthiş olurdu, ama bunu pek üstünkörü yaptı. Beni kurtarması için bir manga adama ihtiyacım yok. Senin içtiğin kendi felaketindi."

Kyoşa, "Zeh..." diye mırıldanırken lafı tamamlayamadı.

Yuda onu daha iyi işitmek için öne eğilip koyu renk saçlarını arkaya atarak, "Anlayamadım?" dedi.

"Zehir mi?" Bu tek sözcüğü söylemek bile Kyoşa'nın gücünü tüketti.

Yuda, "Benden çok seni etkileyen bir zehir," diye açıkladı. Dikleşti, Kyoşa'nın omuzlarına bastı. "Sayısız deney-

den sonra geliştirilip kusursuzlaştırılmış bir formülle yaptığım kendi kanımın bir karışımı," dedi. "Bunu içmemin benim üzerimdeki etkisi –şimdi anladığım kadarıyla– içki sarhoşluğuna benziyor. Ama benim kanımı içmenin senin üzerindeki etkisi çok daha güç tüketen bir etki."

Kyoşa, soluğu kesilerek, "Yani ben... ölecek miyim?" diye sordu.

Yuda başını yana eğip gülümsedi. "Ne saçma bir soru. Benim karışımım seni öldürmeyecek. Siz yaratıkların ortadan kaldırılması için –senin de bildiğin gibi– çok özel yöntemler gerekiyor."

"Yani..."

Yuda, yumuşak bir ifadeyle, "Şşşt!" dedi. "Şimdi senin benden aldığının bir kısmını geri alacağım. Bu hakça bir iş olur, değil mi?"

Kyoşa'yı saçlarından yakalayarak başını geriye çekti, bıçağını vampirin göreceği biçimde öne uzattı. Çift ağızlı bıçağın hangi tarafını, düz olanı mı, dişli olanı mı kullanacağını düşündü. Ustura keskinliğindeki düz ağzın daha iyi iş çıkaracağını, ama belki de daha az acı vereceğini tahmin etti; gerçi Kyoşa'ya acı vermekten kaygılandığı yoktu –hatta tam tersi– ama şimdi düşünecek çok daha önemli şeyler vardı. Paralel duran iki keskin ucu, deriye bastırdıklarını hissedecek kadar aşağı indirdi, sonra bıçağı Kyoşa'nın gırtlağı üzerinden hızla kendisine doğru çekti. Bıçak direnmeye çalışan gırtlak kaslarını yırtarken, Yuda'nın sımsıkı tuttuğu Kyoşa'nın başı güçsüzce arkaya doğru geldi. Çenesiyle köprücükkemiği arasında iki kara, geniş yarık açıldı ve o yarıklardan kan fışkırmaya başladı. Yuda serinkanlılıkla, ama hızla bıçağını indirdi, o iş için getirdiği kâseyi aldı. Kyoşa'nın çenesinin altına tutarak kanı kâseye akıttı. Kanın fışkırması yavaşlamıştı, ama çok geçmeden kâse doldu.

Yuda, Kyoşa'nın saçlarını bıraktı, kâseyi biraz ötedeki düz bir yere koydu. Şu anda kanın dökülmesini tehlikeye atmak komik olurdu. Sonra Kyoşa'ya döndü, yürürken elini paltosunun içine soktu.

Vampir kaçmak için umutsuz bir çabayla sürünerek birkaç adım öteye gitmişti, ama kıpırdayacak gücü yoktu. Yuda yanına ghitti. Kyoşa'nın göğsü kan içindeydi, çevresindeki toprağa da kan akmıştı. Yuda yeniden onu saçlarından tutup başını kaldırdı. İki ağızlı bıçağın açtığı yara boynunda iki paralel çizgi halinde görülüyordu, ama daha Yuda bakarken bile yara iyileşmeye başlamıştı. Yuda vampirin saçlarını bıraktı, ama Kyoşa başını kendi isteğiyle yukarıda tutmayı sürdürdü. Gözleri açıldı, donuk bakışları Yuda'ya çevrildi. Dudakları kıpırdadı, ama hiç ses çıkmadı.

Yuda onun çok yaşlı olduğunu biliyordu, oysa şimdi bu perişan, bitkin haliyle, bir vampir kanını ilk kez içtiği zamanki gencecik görünümündeydi. Yuda onun kendini biraz daha iyileştirmesine fırsat vermeyi isterdi. Paltosunun altındaki tahta hançerin sapını yokladı, sonra duraksadı. Onu böyle öldürüvermek fazlasıyla kolay olacaktı, Yuda ise bu işin biraz keyfini çıkarmak istiyordu.

Bıçağı yerden aldı, düşünceli bir tavırla bıçağa bakarak Kyoşa'nın çevresinde dolanmaya başladı. Bu kez yarığın düz ya da tırtıksız olmasına gerek yoktu. Yuda bıçağı dişli ucu Kyoşa'nın boynuna gelecek biçimde çevirdi ve yeniden saçlarından yakaladı.

Kan yine bir önceki gibi fışkırdı, ama Yuda için özel bir anlamı kalmamıştı artık. Yuda elinin üzerinden akan kanın ılıklığını duydu, ama kanın sıcaklığını yaranın giderek derinine soktuğu elini sarmalayan etin sıcaklığından ayırt etmek zordu. Kaslar ve sinirler kolayca kesiliyordu. Kyoşa çığlık atmıyordu, ama bunu onun cesaretine vermek yanlış olurdu. Nefes borusu delinmiş, gırtlağı göğsünün üzerinde sallanan bir insanın –ya da bir vampirin– ses çıkarabilmesi zordu.

Kyoşa'nın boyun kemikleri biraz daha fazla iş çıkardılar. Yuda onun saçlarını sıkıca kavradı, destek almak için dizini Kyoşa'nın ensesine dayadı. Zimeyeviç'in kendisini öldürmeye çalıştığı yer, yani kendi boynu hâlâ acıyordu, ama yara iyileşmekteydi. Yuda bıçağı çevirip dişli ağzıyla

kemiklerin arasından yol bulmaya çalıştı, ama kemikler çok sağlamdı. Sonra bıçağın iki ağzından biri iki omurun arasında bir açıklık buldu ve Yuda boynu kesmeyi başardı. Kemikler direnmiyordu artık.

Yuda yaratığa baktı, ama beklediği gibi bir şey göremedi. Kafanın kesildiği anda ölümün gerçekleşmesi ve gövdenin dağılıp toz olması gerekirdi. Oysa Yuda'nın gözleriyle gördüğü, elleriyle hissettiği hâlâ et ve kandı. Elini fazlasıyla ağır tuttuğunu fark etti. Boyun kemiklerini keserken kaybettiği süre içinde Kyoşa'nın gırtlağı kendini yenilemeye başlamıştı. Kafanın tamamen koparılması gerekiyordu.

Bu önemli bir sorun değildi. Yuda bıçağı bastırdığı yönü değiştirdi ve bileğinin bir hareketiyle bıçağın karşılıklı iki ağzı Kyoşa'nın yeni oluşmuş etini kolayca kesiverdi. Aynı anda bıçak boşta kalınca Yuda'nın sağ eli öne fırladı, sol eli ise saçlarından tuttuğu kesik kelleyle havada kaldı. Yuda onun suratına bakmak için döndü, ama yüzü çoktan tanınacak halden çıkmıştı, etleri çürüyüp döküldükçe kafatası ortaya çıkıyordu; kafatası da çöktü, dağıldı, kırık parçaları bir süre belirsiz şekillere benzeyerek yerde kaldı. Yuda'nın parmaklarına dolanmış olan saçları koptu ve rüzgârla uçtu gitti.

Yuda bir an coşkuya kapıldı, ama o sevinç duygusu yerini hemen yorgunluğa bıraktı. Kendi içtiği ve karşılığında kaybettiği kan yüzünden halsizdi. Çantasını aldı, kan dolu kâseyi koyduğu yere gitti, kâsenin yanında yere oturdu. Ayaklarındaki ağırlığın gitmesine sevindi, ama hareket ettirirken kolları hâlâ ağır geliyordu. Yuda kâseyi aldı, kâseyi sallayarak içindekileri çalkaladı. Kan hâlâ sıvı halindeydi – bir vampirin ölümünden sonra özgün niteliğini koruyan tek parçası kanıydı, ama ancak ölümünden önce akıtılmış olması koşuluyla bozulmadan kalabilirdi.

Yuda sırt çantasından avuç dolusu cam flakon çıkardı. Her şişede kanın pıhtılaşmasını önlemek için –bir vampirin salyasından alınmış– birkaç damla sıvı vardı. Yuda kâsedeki kanı sırayla şişelere doldurdu ve ay ışığında nere-

deyse siyah görünen kanın parıltısını seyretti. Birkaç damla kan parmaklarına bulaştı. Kyoşa'nın kanını içme deneyimi sırasında edindiği kan tadı alma arzusunu yine duydu, ama direndi ve parmaklarını ağzına götürmek yerine otlara sildi. Neredeyse şişelerin dördünü doldurdu. Ona sadece biri gerekebilirdi. Ama neler olacağı kestirilemezdi. Yuda şişeleri dikkatle bezlere sarıp çantasına yerleştirdi. Çar'a içirmek için plan yaptıkları zamandan kalma bir şişe de Zimeyeviç'in kanı vardı elinde. Ama o kan Yuda'nın amaçlarına uygun değildi; sadece kendini eski müttefikinden bir kez daha kurtarmak için kullanılabilirdi.

Kyoşa'nın ortadan kaybolmaya yüz tutmuş kalıntılarının yanına gitti. Geriye sadece giysileri kalmıştı. Onları karıştırmak fırsatını kaçırmak gülünç olurdu. Ceketin ceplerini yokladı. Epey kaliteli görünen bir saat, biraz da altın sikke vardı. Yan cebinden Yuda'nın ne olduğunu kestiremediği bir şey çıktı. Önce taş zannettiği, sonra kemikten yapılmış olduklarını anladığı altı eğri büğrü nesne. Yuda bunların neye yaradığını anlayamadı, ama Kyoşa için önemli ve anlamlı oldukları belliydi. Paralar ve saatle birlikte onları da cebine koydu. Ne olduklarını sonra çözebilirdi.

Birden ensesinde bir sancı hissetti. Uzanıp parmağını sargı bezine değdirdi. Sargının altındaki yara sızlıyordu. Bez hafifçe nemliydi, ama ıslak değildi. Kanama durmuştu. Çantasından kâğıda sarılı küçük bir paket çıkardı. Paketi açtı. İçinde koyu renk, ufak bir et parçası vardı: ***kişka*** – bu da Petro'dan öğrendiği başka bir hileydi. Buna et demek yanlış olurdu; bu, pıhtılaşmış domuz kanından yapılan bir sucuktu. Normal koşullarda Yuda bunu yemek istemezdi. Genelde kandan tiksinmezdi, ama onu yemek farklıydı. Bu, kendisini vampir diye yutturmak için yaptığı numaraların en zorlarından biriydi.

Ama bugün yemek zorundaydı – babasının çok, çok uzun zaman önce dediği gibi bu kendisine iyi gelecekti. Üstelik şimdi düşününce kan iştah kaçıracak bir şey gibi de gelmiyordu. Sucuğu birkaç lokmada mideye indirdi,

ardından bir tane daha yedi. Kendini biraz daha iyi hissediyordu, ama hâlâ halsiz ve yorgundu. Eşyalarını toplayıp yola çıkmaya hazırlandı, Simferopol'e kadar olan kısa mesafeyi yürüyecek, oradan bir at kiralayıp kuzeye doğru yola koyulacaktı. Halledilmesi gereken iki mesele daha vardı: Bunlardan biri Zimeyeviç'le arasını düzeltebilirdi, ikincisi ise tamamen kişiseldi.

Yuda ayağa kalktı, ama kalkmasıyla fenalaşarak yere yığılması bir oldu. Kan kaybı ve önceden içtiği kanlı iksirin etkisi birleşince başı dönmüştü. Kırağı düşmüş çimlerin üzerine uzandı ve gözlerini kapadı. Soğuğa rağmen orada birkaç saat uyumak iyi gelecekti. Nasılsa acelesi yoktu.

Saat neredeyse sekiz oluyordu, güneşin yükselmesine daha bir saat vardı. Tamara, Aleksey'i erkenden uyandırmıştı, o da annesi uyurken kızıyla baş başa konuştuğuna sevinmişti. Moskova'daki dört gününün olabildiğince büyük bölümünü kızıyla geçirmiş – geri kalan zamanın büyük kısmını da Domnikiia'ya ayırmıştı. Şimdi Domnikiia da uyanmış, Toma'yla oynuyordu. Aleksey biraz çalışmaya karar verdi.

Yapması gereken bir işi daha vardı. Aleksandr –bütün dünyanın gözünde– ölmüştü, ama hâlâ bir çar vardı. Konstantin, Aleksey'i kardeşinin kullandığı rolde kullanmak istemeyebilirdi, Aleksey de bu görevi sürdürmek istediğinden emin değildi; ama en azından Kuzey ve Güney cemiyetleri hakkında bildiklerini özetleyen bir rapor hazırlaması gerekiyordu.

Aleksey çalışma odasına geçti, masasının başına oturdu, önündeki bir yığın kâğıdı hiç bakmadan toplamaya başladı. Taganrog'dan ayrıldığından beri, devrimcilerin düşündüklerini yapmalarına fırsat vermenin daha iyi olup olmayacağını sorgulamıştı. Cumhuriyet, Rusya için en iyi yönetim biçimi olmayabilirdi; ama Zimeyeviç'in çanına ot tıkardı – Gordion Düğümü'nü çözmenin yolu

olurdu. Ondan sonra Zimeyeviç'in Romanov soyunun gelecekteki kuşaklarına yapacakları, onlar için tatsız olsa da, artık Rusya'nın yazgısını değiştiremezdi. Zimeyeviç bu fırsatı kaçırınca belki intikam almayı da bir yana bırakırdı. Devrimciler, seçeneklerinin en olumlusunu –meşruti bir krallığı– gerçekleştirseler bile, kralın rolü o kadar gücünü yitirirdi ki, Zimeyeviç onunla uğraşmaya önem vermezdi.

Sorun, devrimcilerin hepsinin, özellikle de güneydekilerin o kadar ılımlı olmamasıydı. Romanovların soyundan – kesinlikle de ailenin çekirdek yapısından gelecek kuşak temsilcileri olmayabilirdi. Paçalarını kurtaramayan Bourbonların başına gelenlere bakmak yeterdi. Fransız Devrimi başladığında Aleksey sekiz yaşındaydı. Dört yıl sonra Terör Hükümranlığı başladı. Fransızlar buna kısaca *la Terreur* diyorlardı. İşte o zaman, Petersburg canlarını kurtarmak için kaçan sığınmacılarla doldu. Henüz çocuk yaştaki Aleksey'i dehşete düşüren, o sığınmacıların bir anda gözden düşmüş ya da servetlerini kaybetmiş olmaları değildi; korkunç olan, anlattıkları hikâyelerdi. Kamu güvenliğinin o kamuyu oluşturan bireylerin güvenliğiyle ilgisi olmadığına inanan Kamu Güvenliği Komitesi, on binlerce kişiyi öldürdü.

Komite, ancak Robespierre gibi hukukçuların sağlayabileceği – ve bununla övünebileceği kadar sarsıcı etkisi olan ve yıl boyu süren katliamı gerçekleştirmenin en temiz, en elverişli, en modern yöntemi olarak giyotini görüyordu. Rusya'daki devrimciler ise, hukukçulardan çok, şairler ve askerlerdi, ama Aleksey onlardan sonra neyin geleceğini biliyordu. En iyi olasılıkla onların yapacağı katliam, Fransa'daki kadar örgütlü olmazdı; ama yine de devletin düşmanı olarak gördükleri her düşünceyi katledeceklerdi, kendileri de devlet oldukları için –bunu söyleyen de bir Fransız kralı değil miydi?– kendilerine düşman olarak gördükleri herkesi öldürmek özgürlüğüne sahip olacaklardı.

Şimdiki devrimci grubun beceriksizliği, o kadar insanı

Fransa'daki gibi örgütlü biçimde öldürmeyi başaramayacağı için, sonunda gerçekten galeyana gelen halk onlara cephe alacaktı. Fransızların ölümü bir makine ile gerçekleştirme fikri, o kıyımın başarıya ulaşması için hayati önem taşıyordu. Ama o tür bir devrim yapmış Rusya'ya kıyasla, bizzat kendisi Zimeyeviç'in hükmü altında olan bir çarın hükmettiği bir Rusya –en azından zorbalığın makul bir biçimi olarak– tercih edilebilirdi.

Aleksey bir kahkaha patlattı. Onu böyle bir sonuca götüren yanlış bir düşünce mekanizmasıydı. Yanlışlık, ancak iki seçenekten birinin olabileceğini varsaymaktan kaynaklanıyordu. Çok daha arzu edilir iki olasılık vardı: Ya devrimcilerin meşruti bir krallık kurmasına fırsat verilirdi; ya da onlar alt edilir, Konstantin çar olur, sonra aynı oyunla Zimeyeviç yenilirdi. Aleksey, Zimeyeviç'in neyi hedeflediğini daha yeni öğrendiği sırada onu bir kez yenmişti. Gelecekte kendisi ya da bildiklerini aktarmayı seçeceği kişi çok daha hazırlıklı olacaktı.

Ama o kişi kim olacaktı? Bu, insanın çocuğuna sunacağı acımasız bir kadeh ve acı bir zehir olurdu. Dimitriy'e bunu yapabilir miydi? Dimitriy, bir çarı korumayı istemezdi. Hem bu şimdi düşünülmesi gereken bir sorun da değildi. Şimdi önemli olan, Konstantin'in şu anda karşılaşacağı tehlikeydi.

Aleksey kâğıtları önüne çekti ve sınıflandırarak hangilerini hiç dokunmadan yeni rejime teslim edeceğini, hangilerini özetleyerek sunacağını, hangilerini de hiç göstermeyeceğini belirlemeye başladı. Sadece bu sınıflandırma bile bütün günü alırdı.

"Gelip benimle oynayabilir misin?"

Aleksey döndü. Tamara sırıtarak kafasını kapıdan uzatıyordu. Ona evet demek çok kolay olurdu, ama bu işin bitirilmesi gerekiyordu – ayrıca Tamara da her isteğinin her zaman olamayacağını öğrenmeliydi.

"Kusura bakma canım, şimdi olmaz," dedi.

Toma öteki odaya koştu. Aleksey onun giderken annesiyle konuşan sesini duyuyordu. Küçük kız bilgiç bir

tavırla, "Hayır diyeceğini söyledim sana," dedi. Anlaşılan evde her isteğinin her zaman olamayacağını öğrenmesi gereken hanım sadece kızı değildi. Aleksey yeniden kâğıtlara döndü.

En üstteki şair Aleksandr Sergeyeviç Puşkin'le ilgiliydi. Aleksey hemen o belgeyi kimseye göstermeyeceği kâğıtların arasına koydu – büyük olasılıkla yakacaktı bunları. Puşkin'in devrimci bir ruhu vardı, ama bu ruhu kendini sadece yazdıklarında gösteriyordu, yaptıklarında değil. Puşkin, Rıleyev'den daha iyi bir şair, daha kötü bir devrimciydi – Puşkin her biri kendisini düelloya davet etmedikçe, yirmi yılda bir düzine insanı öldürmeyi beceremezdi.

O belgenin altında kâğıttan ufak bir zarf vardı. Aleksey bir an bunun ne olabileceğini düşündü, sonra ürpererek anımsadı. Moskova'daki son buluşmalarında Kyoşa'nın verdiği iki parmağı bu zarfa koymuştu. Zarf üstünde duran kâğıtların yüzünden biraz ezilmişti. Bu kadarcık ezilmenin belli belirsiz bir sızısını, şu anda dünyanın her neresindeyse, Kyoşa hissedebilir miydi acaba?

Aleksey zarfı aldı. Şaşılacak kadar hafifti. Açtı, içine baktı. Parmaklar orada değildi. Tanrı esirgesin, ya Tamara bulduysa onları. Ama Aleksey yokken masası hep kilitliydi – üstelik Domnikiia küçük kızı masaya yaklaştırmazdı. Ya Valentin Valentinoviç almışsa ne olacaktı? Aleksey'in evin bu bölümünü ve çalışma masasını kullanmasına o izin vermişti – masanın anahtarlarını da o vermişti. Ama kendisinde anahtarların yedeği olabilirdi. Aleksey, ev sahibinin masasında iki tane kesik parmak bulunca neler düşüneceğine ancak gülebilirdi. Peki ya onları güneşe çıkarmışsa?

Ama zarfın içine bir daha bakınca boş olmadığını gördü. Zarftakileri masanın üstüne boşalttı. Masaya dökülen gri bir tozdu; pek fazla değildi, ama ne olduğu ilk bakışta anlaşılıyordu: ölmüş bir vampirin çürümüş, nihai kalıntıları. Kyoşa'nın insanlığını terk edip *vurdalak* olmasından bu yana on beş yıldan uzun bir zaman geçmişti. Şimdi

öldüğü için, o yıllarda olması gereken çürüme süreci parmaklar üzerinde birden etkisini göstermişti. Ondan geriye pek az şey kalmıştı. Onun ölümünden dolayı yas tutmak zordu, ama diğer pek çoğu gibi onun da vampir olmasına üzülmemek elde değildi. Kyoşa'nın kendi yolunu kendisinin seçtiği kesindi, ama yaptıkları konuşmalarda Aleksey'in Opriçniklerde gördüğü temel kötülüğün belirtisi yoktu. Öyle olduğu halde, Kyoşa'nın insanları öldürdüğünü ve imkân olsa yine de öldüreceğini biliyordu; bu yüzden sonunda ölmüş olması alkış tutulacak bir olaydı.

Ancak başka bir sorun vardı. Aleksey bir türlü emin olamıyordu – Kyoşa saldırdığı inançlı bir Hıristiyan'ın elinden ölebilirdi, bunu yapmanın yüzlerce yöntemi vardı – ama Aleksey öyle olmadığını ta iliklerine kadar hissediyordu. Bu ölüm nerede olmuşsa, bizzat Kyoşa'nın aradığı insanın elinden olmuştu.

Onu Yuda öldürmüştü.

32

Aleksey ne yapacağına karar vermeden dokuz gündür Moskova'da kalıyordu. Hareket hareketsizlikten iyidir demek kolaydı; ama şu anda yanlış bir hareket felaket getirir ve Rusya'yı sonsuza dek değiştirirdi. Sadece yanlış yere gitse bile, olaylar olurken onları etkileyemeyecek kadar uzağa düşmüş olurdu. Gerçi Moskova'da bir şeyler olması pek olası değilse de, Moskova hiç değilse merkezî bir konumdaydı. Hükümet kuzeyde, Petersburg'daydı; Çar Konstantin, Petersburg'a dönmek üzere henüz yola çıkmamışsa, en azından yolculuğa hazırlandığı şu anda batıda, Varşova'daydı; Güney Cemiyeti bütün devrimcilik ateşiyle güneyde, Kiev dolaylarındaydı. Bu üç potansiyel barut fıçısının ortasında en ideal konumdaki kent Minsk'ti, ama Aleksey kesinlikle Minsk'e gitmeyecekti.

Bu, Aleksey'in kararının hayli kişisel olduğu bir konuydu. Moskova, Domnikiia ve Tamara demekti. Onlar, özellikle de gitmek için çok geçerli bir neden yoksa, Moskova'da kalması için yeterli nedendi. Aleksey 1812 kışını, Bonaparte'ın alelacele Moskova'dan kaçışını izleyen dönemi anımsadı. O zaman da olası olayları bekleyip görmek için, şehirde, Domnikiia'nın yanında kalmıştı. Beklediği olay, Dimitriy Fetyukoviç'ten gelen ve Yuda ile geriye kalan son Opriçnik Foma'nın izini sürdüğünü bildiren mektup olmuştu. Ya bu sefer, nereye, nasıl... çağırılacaktı?

Kapı hafifçe vuruldu. Aleksey açtı. Kapıda bir uşak duruyordu.

"Sizi görmek isteyen bir bey var, efendim," dedi.

"İçeri alın."

Uşak, "Çok acelesi varmış, sizin de kendisiyle birlikte gitmenizi istiyormuş," diye cevap verdi.

Aleksey paltosunu giydi, şapkasını alıp sokak kapısına gitti. Kendisini bekleyen, Moskova'daki Kuzey Cemiyeti'nin güvenilir, gözüpek, genç üyesi Teğmen Batenkov'du.

"Size bir mesaj getirdim Albayım," dedi, "Dimitriy' den... Teğmen Danilov'dan. Hemen gelmeniz gerekiyor."

Karın altında hızla yürüyerek Kremlin'e doğru yürüdüler, manejin ve Bolşoy Tiyatrosu'nun önünden geçip Lubyanskaya Meydanı'na geldiler. Kulüp Aleksey'in hiç görmediği kadar kalabalıktı. Aleksey, salonun öbür ucundaki Dimitriy'i gördü ve odayı dolduran konuşma seslerine yarım yamalak kulak vererek kalabalığın arasından kendine yol açarak oğluna doğru yürüdü. Kulağına üç isim çalınıyordu – Romanov kardeşler: Konstantin Pavloviç, Nikolay Pavloviç ve Mihail Pavloviç.

Batenkov'la birlikte Dimitriy'in yanına vardıklarında, Aleksey, "Ne oldu?" diye sordu.

Dimitriy, "Grandük Mihail, beş gün önce Petersburg'a varmış," diye açıkladı.

Aleksey, hayatta olan kardeşlerden sadece en genci Mihail'le şahsen tanışmıştı. Aleksandr altı yıl önce onları ayaküstü tanıştırmış, Grandük'e subaydan övgüyle söz etmişti. Mihail'in şu günlerde başkente gitmiş olmasında şaşılacak bir şey yoktu. Aleksey, "Ya Konstantin?" diye sordu. Sorulması en doğal soruydu bu.

Dimitriy, "Hayır," dedi. "Durum bu, işin kötüsü Mihail, Konstantin'e bağlılık yemini etmeyi reddiyormuş."

"Ne?" İşte bu ilginç bir haberdi – ya da daha büyük olasılıkla söylentiydi. "Emin misin?"

"Üç ayrı kaynaktan haber aldık."

Aleksey, "Neden reddedecekmiş?" diye sordu.

Dimitriy, "Bu bir *coup d'etat*[1]," dedi. "Nikolay tahta geçmeye çalışıyor."

"Ama Nikolay günler önce –Aleksandr'ın ölüm haberini alır almaz– kardeşine bağlılık yemini etti."

"Onu da yaptı, değil mi?" Dimitriy olan bitenden kesin haberdar gibi görünüyordu. "Böylece kimse ondan kuşkulanmıyor, o da rüzgârın ne yöne estiğine bakıyor. Ajanlarının Varşova'da neler yapacağını bekliyor."

"Ne demek istiyorsun?"

"Konstantin hapsedilmiş – o yüzden hâlâ Petersburg'a gelemedi."

"Yok canım, deme!" Aleksey bir yandan konuşurken öte yandan da bu kuşkucu tavrının saflığından kaynaklanıp kaynaklanmadığını sorguluyordu. Bu tam Romanovlara göre bir işti. Konstantin'in hem babası, hem de büyükbabası ailenin diğer üyeleri tarafından tahttan indirilmişlerdi. Bu kuşak ne diye öncekilerden farklı olacaktı ki? Aleksey, "Polonya Cemiyeti'ndeki dostlarımız ne diyor?" diye sordu.

Dimitriy, "Onlardan hiç haber yok," dedi. "Doğrusunu söylemek gerekirse – Varşova'dan aldığımız haberler son derece belirsiz."

Deminden beri konuşmaları dikkatle dinleyen Batenkov, "Plan, onların da bizimle aynı zamanda ayaklanmalarıydı," dedi.

Dimitriy, "Aynen öyle," dedi. "Konstantin'in tutuklandığını görünce, bizim burada yönetimi ele geçirdiğimizi ve tutuklama emrinin bizden geldiğini sanabilirler."

Alerksey başını salladı, "Peki buradaki hava nedir?" diye sordu.

"Petersburg'la birlikte hareket etmek durumundayız, görünürdeki plan Konstantin'i desteklemek. Eğer o tahta

1. (Fr.) Hükümet darbesi. (Ç.N.)

geçerse, desteğimize olan borcunu ödemek için kudretinin büyük bölümünü bize delege etmek zorunda kalacaktır."

"Meşrutiyet mi demek istiyorsun? Bu, bizim beklediğimizden çok daha az olur."

Dimitriy babasının koluna dokundu. "Sen yaşlı bir idealistsin baba. Fırsat bulunca ne ele geçirebiliyorsak onu almak zorundayız. Sonunda ne olacağını kim bilebilir?" Dimitriy'in bilmişlik taslayan tavrı Aleksey'i irkiltti, ama görünürdeki bu nedenden dolayı değil. Asıl acı veren, Dimitriy'in babasının gerçek tutumu konusunda bu kadar aldanmış olmasıydı.

Aleksey, "Ne diye Konstantin'i destekleyeceğiz?" dedi. "Neden Nikolay'ın tarafını tutmayalım? O da kazanacağı zafer yüzünden aynı şekilde minnettarlık duyacaktır, üstelik o daha genç – bizim görüşlerimize daha yatkın olabilir." Doğrusunu söylemek gerekirse, bu hiç de Aleksey'in başkalarından duyduğu Nikolay'a benzemiyordu.

Batenkov başını sallayarak ona katıldığını belirtti. "Üstelik Petersburg'da olduğu için daha güçlü konumda," dedi.

"İşte tam da bu yüzden Konstantin'i desteklemek zorundayız. Nikolay fazlasıyla güçlü. İktidarı bizim desteğimiz olmadan da kazanacaktır ve karşılığında bize herhangi bir şey vermek durumunda olmayacaktır."

Aleksey, Dimitriy'in haklı olduğunu biliyordu. Bir başka neden daha vardı. Aleksey, "Üstelik, haklı tarafta olacağız – yani tahta geçmeye hakkı olan kişiyi desteklemiş olacağız," diye açıkladı. "Tahta sadık olan Konstantin'e sadık olacaktır."

Dimitriy, "Yine böyle elimiz kolumuz bağlı beklemek istemiyorum," dedi. "Harekete geçmeliyiz."

Aleksey ister istemez onun fikrini kabul etti. Kafası karmakarışıktı. Sadık bir Rus olarak, tahtın birinci sıradaki vârisi Konstantin'i desteklemesi gerekirdi. Ama eğer Kuzey Cemiyeti Konstantin'le iktidar yarışına girecek olursa, o zaman kendisi hangi tarafta olacaktı? Ayrıca yü-

reğinin derinlerinde, –Aleksandr'ın başlangıçta söz veriyor gibi göründüğü– meşruti krallığın Rusya için en iyi rejim olacağına inanmıyor muydu? Üstüne üstelik bir de Zimeyeviç ve Romanovların bir sonraki kuşağı meselesi vardı. Aleksey, meşrutiyetin o tehlikeyi önlemek için iyi bir yol olduğuna karar vermişti. Şayet meşruti krallık olacaksa, o zaman Aleksey'in yeni arzusu, bunun Fransa'daki gibi bir kan gölüne dönüşmesini engellemek olmalıydı.

"Aklından ne geçiyor?" diye sordu.

Dimitriy, "Varşova'ya gidip Konstantin'i serbest bırakmak," dedi.

Aleksey olmaz gibilerden başını salladı. Ne tür bir sonuç almayı bekliyor olurlarsa olsunlar, bunu yapmak gereksiz bir zaman kaybı olurdu. "Varşova çok uzak. Konstantin çoktan oradan ayrılmış olabilir – ölmüş de olabilir. Bu konuyla ilgilenmek Polonya Cemiyeti'ne düşer."

Dimitriy, "Yine de birinin Polonyalılarla iletişim kurması gerekir," dedi.

"Doğru – ama onu yapacak kişi Petersburg'dan çoktan gönderilmiştir. Yetki onlarda ve neler olup bittiğini en iyi onlar biliyor."

"Öyleyse Petersburg'a gideceğiz."

Aleksey, "Tastamam öyle," dedi. "Nikolay'ın tahtı ele geçirmesine engel olmamız ya da en azından buna karşı çıkmamız gerek. Bu, Konstantin'e Petersburg'a gelmek için zaman kazandırır."

"Ya Konstantin ölmüşse?"

Aleksey düşündü. Eğer kardeşlerden biri tahta geçmek uğruna ötekini öldürüyorsa, hiçbirine güvenilmezdi. Bu da monarşinin sonu olurdu. "O zaman Tanrı Rusya'nın yardımcısı olsun," dedi.

Kardeşin kardeşi öldürmesi düşüncesi, Aleksey'in aklına yine Cain'i[1] getirdi. İktidarın Konstantin'den Nikolay'a geçmesi, Nikolay'ın oğlu Aleksandr'ı tahta bir adım

1. (İng.) Kabil. (Ç.N.)

daha yaklaştırırdı. Bu da Zimeyeviç'in, dolayısıyla da Yuda'nın çıkarına olurdu. Bu arada olanlarda Yuda'nın parmağı olabilir miydi? Aleksey bunu bir paranoya olarak kafasından uzaklaştırdı. Ancak, Yuda'nın olduğu yerde paranoya sağlıklı bir yaklaşım olurdu.

Dimitriy, "Ne zaman yola çıkıyoruz?" diye sordu.

Aleksey, "Bugün," dedi.

Batenkov, "Ben de gelebilir miyim efendim?" diye sordu.

Aleksey bir ona, bir Dimitriy'e baktı. Batenkov'un hayranlık uyandıran bir dürüstlüğü ve içtenliği vardı, ama onu yanlarına almak bir şey sağlamazdı. Üstelik şimdi – farklı bakış açılarından olsa da– amaçları örtüştüğü için, Aleksey Dimitriy'e alışılmamış bir yakınlık duyuyor ve bu yakınlığı kimseyle paylaşmak istemiyordu. "Hayır, siz burada kalın Teğmen," dedi. "Aldığımız her türlü bilgiyi Moskova'ya sizin kanalınızla ileteceğiz."

Teğmen selam çaktı; Aleksey'le Dimitriy kulüpten çıktılar. Sokak, Aleksey'in geldiği zamankinden de daha soğuktu.

"İki saat sonra buluşuruz," dedi. "İki saat toplanmama yeter. Otelimin önünde buluşuruz."

"Otelin mi? Domnikiia Semyonovna'yla vedalaşmayacak mısın?"

Aleksey donakaldı. Bunu tahmin etmesi gerekirdi, oğlu aptal değildi. Nasıl bir ruh halinde olduğunu kestirmek zordu. Delikanlının sesinde belirli bir acılık vardı, yine de bu konudan söz etmiş olması bir dereceye kadar kabullendiğini gösteriyordu. Hem bu sözde dostça bir ima, Aleksey'in doğru olanı yapması, yani metresiyle vedalaşması gerektiğine bir ima olabilir miydi? Aleksey böyle olmasına dua etti.

"Peki. Zaman kaybetmeyelim," dedi. "Seninle Lavrovların evinde buluşuruz."

Ayrıldılar. Aleksey başını öne eğip kar fırtınasından korunmaya çalışarak yürüdü. Dimitriy'in Domnikiia konusundaki tavrını kestirmek zordu, Dimitriy'in kendisi bile bunu bilmiyor olabilirdi. Avunulacak tek şey, Dimit-

riy'in Lavrovların evinde annesiyle birlikte yaşayan Tamara diye bir kız kardeşi olduğunu bilmemesiydi.

"Eh, şayet gitmek zorundaysan."

Aleksey, böyle bir cümle kurabilmek için Tamara'nın kimleri dinlediğini merak etti.

"Korkarım ki, gitmek zorundayım," dedi. Diz çökmüş, Tamara'nın boyu hizasında duruyor, onun yüzüne bakıyordu; ama aslında bu sözü Domnikiia'ya söylediğini biliyordu. "Bu sefer sadece Petersburg'a kadar gideceğim." Başını kaldırıp Domnikiia'ya baktı. Bu söz kadını avutmuşa benzemiyordu. Petersburg demek, Aleksey'in öbür evi – öteki karısı demekti. Aslında Aleksey ona karısı gözüyle baktığını söylese de, Domnikiia'nın gözünde tek karısı Petersburg'dakiydi.

Tamara, "Ne kadar kalacaksın?" diye sordu.

"Bilmiyorum. Noel'de evde olmaya çalışacağım."

"Bana bir şey getirecek misin?"

"Tabii." Aleksey bu sorunun arkasında ne olduğunu hemen anladı. Taganrog seyahatinden kızına hiçbir şey getirmemişti. Kafasını çalıştırdı. "Şimdi bir şey ister misin?" diye sordu.

"Ne?"

İyi bir soruydu bu. "Ne istersin?"

Tamara onun göğsünü işaret etti. Hava soğuk olduğu için Aleksey'in gömleğinin yakası ilikliydi, ama kızın neyi kastettiğini anladı. Elini gömleğin içine soktu, zinciri başının üzerinden geçirerek çıkardı.

"Bunu mu?" diye sordu.

Tamara başını salladı. Aleksey ikonu avucuna aldı. İnce gümüş zincir aşağıya sarktı. Zincirin üzerinde, çok uzun zaman önce alelacele onardığı yerdeki düğümü görebiliyordu. İkona ovaldi; Kurtarıcı'nın yüzü Aleksey'e bakıyordu.

"Bunu istiyor musun?" diye sordu. Tamara yine başıyla olumladı. Aleksey zinciri parmaklarıyla gererek kızın kızıl buklelerinin üzerinden geçirip boynuna taktı. Sonra

çocuğun saçlarını aşağıya indirdi, zincir saçın altında kaldı. Tamara, ikonu göğsünün üstünden eline aldı, tasvirin yukarısını aşağısını doğru olarak görebilmek için başını bir yana, tasviri öteki yana eğdi.

Sonra ikonu elinden bıraktı ve kollarını Aleksey'in boynuna dolayıp sımsıkı sardı.

"Teşekkür ederim baba," dedi. Aleksey de ona sarıldı, kızının kalbinin kendi kalbinin üzerinde attığını duyuyor, çocuğun ona sunabileceği tek armağan olan kollarının sarmalanışını hissediyordu. Sonunda Aleksey çocuğu bırakıp ayağa kalktı. Tamara'nın kolları onu biraz daha tutabilmeye çalıştı, ama yapamadı. Aleksey son kez eğilip onu öptü. Sonra bavulunu alıp kapıya yürüdü. Domnikiia da arkasından gitti.

Koridorda yalnız kaldıklarında, "Tamara'ya onu vermek zorunda mıydın?" diye sordu.

Aleksey, Domnikiia'nın bu işten hoşlanmayacağını tahmin etmişti. İkona ona Marfa'nın armağanıydı. Domnikiia'nın koluna dokundu.

"Onu bana vermiş olan karım olsa da, takmam için ısrar eden sendin," dedi.

Domnikiia, "Öyle olmuştu," dedi. "Üstelik ikonun seni koruduğu da pek söylenemez."

"Gittiğim yerde vampirler yok."

"Ama karın orada."

Aleksey cevap vermekten kaçındı. "Dimitriy Fetyukoviç'le ilintisi nedeniyle aslında onu Dimitriy'e vermeyi tasarlıyordum," dedi. O sahne gözünde canlandı; bir zamanlar dostluklarının nişanesi olarak verdiği ikonu almak için Dimitriy'in donmuş, cansız parmaklarını nasıl kırarak açtığını anımsadı.

Domnikiia kesin bir tavırla, "Hayır, onu Toma'ya vermen en iyisi," dedi. Elini yanağına götürdü, düşünceli bir tavırla dudağının ucunu ovuşturdu. "Marfa Noel'i onun yanında geçirmeni beklemez mi?"

"Bir mazeret bulurum." Marfa'nın ikna olmak için çok uğraştırmayacağından emindi. Böylece Vasiliy'le daha

çok zaman geçirebilecekti. Aleksey, karısının âşığını neredeyse unutmuştu. Adamın varlığı kafasından bu kadar kolay silinebiliyorsa, bu konuyu umursadığını nasıl iddia edebilirdi?

Domnikiia'yı kendine doğru çekti. Domnikiia kollarını ona dolamadı, kolları ikisinin göğsü arasına sıkışmıştı. Aleksey gözlerini kapayıp o güzel, o tatlı ağzının içine düşercesine ona yaslanarak kadını öptü. Sonunda Domnikiia dengesini kaybetmemek için bir adım gerilemek durumunda kaldı. Kıkırdayarak güldü, Aleksey'in koluna hafifçe vurdu, sonra onu kapıya doğru itti.

"Hadi git," dedi. "Yakında görüşeceğiz. Noel'i unuttun mu? Söz verdin."

Aleksey, Domnikiia'nın kendisini merdivene doğru yöneltmesine izin verdi, sonra döndü, bir kez daha kısaca öptü dudaklarından.

"Noel'de," dedi.

Tamara her gün biraz daha boy atıyordu; bu da her gün pencere pervazına tutunup kendini yukarı çekerek pencereden sokağa biraz daha kolaylıkla bakacağı anlamına geliyordu. Hava kararmaya başlamıştı, sokaktaki kar gri görünüyordu. Tamara mümkün olduğu kadar pencerenin tam altına doğru bakmaya çalıştı ve babanın başının tepesini – ya da en azından başındaki şapkayı gördü. Babası kapının önünde duruyor, hiçbir yere gitmiyordu.

Sonra bir şey görmüş gibi kıpırdadı. Tamara baktı ve bir adamın babasının yanına geldiğini, babasının da adamın omzunu okşadığını gördü. İkisi birlikte yürümeye başladılar. Çok tuhaftı bu. Baba, anneye vuran adama neden bu kadar dostça davranıyordu? Adamın ne yaptığını biliyor muydu? Anne, onların dost olduklarını biliyor muydu? Gördüklerini anneye anlatmalı mıydı?

Babası giderken, özellikle de uzun yola giderken hep yaptığı gibi dönüp ona el sallamadı. Tamara sallamasını beklerdi. Ama Noel'de dönecekti. Ona da İsa'nın tasvirini vermişti.

Tamara yatağa gidip uzandı, tasvire bakabilmek için ikonu eline aldı. İsa, biraz ciddi görünse de çok iyi kalpli birine benziyordu. Sakalı olmasa, biraz Babaya benzeyecekti. Tamara babası geldiğinde ona sakal bırakmasını söyleyecek, o zaman benzeşip benzeşmediklerini anlayacaktı. Babası gelinceye kadar da ikon vardı, onu ne zaman hatırlamak istese bu tasvire bakabilirdi.

33

Dimitriy ile babası dört gün sonra Petersburg'a vardılar. Dimitriy'in ilk aklına gelen, eve gidip geldiklerini annesine haber vermekti; ama Aleksey siyasal sorunların daha öncelikli olduğunu düşünüyordu. Dimitriy, babasının –geçmişte herhangi bir suçluluk duygusu duymamışsa da– annesinin yüzüne bakmaktan çekindiğini tahmin etti. Kuzey'e doğru yol alırlarken ikisi de Aleksey'in ihanetinden söz açmamıştı.

Şehre gelir gelmez doğruca Prens Obolenskiy'in evine gittiler, ama Prens evde yoktu. Uşak Aleksey'i tanıdı, Rıleyev'in evine bakmalarını söyledi. Oraya gidince Rıleyev'i, Obolenskiy'i ve daha birkaç kişiyi buldular.

Onlar salona girerken Rıleyev sevinçle, "Albay Danilov," diyerek yanına geldi ve içtenlikle elini sıktı.

Aleksey, "Kondratiy Fyodoroviç," diye onun selamına karşılık verdi. "Bu, oğlum Dimitriy Alekseyeviç."

Rıleyev, "Biz zaten tanışıyoruz," diyerek Dimitriy'in elini sıktı. Salondaki herkesle selamlaşıldı.

Aleksey, "Moskova'dan daha bugün döndük," dedi.

Rıleyev, "Oradaki hava nasıl?" diye sordu.

Aleksey, Dimitriy'e baktı; Dimitriy –babası Moskova'da sadece bir hafta kaldığı için– kendisinin daha etraflı bilgi verecek durumda olduğunu anladı.

"Büyük bir beklenti var," dedi. "Mihail Pavloviç'in kar-

deşine bağlılık yemini etmeyi reddettiğini duyduk; ayrıca Konstantin Pavloviç'in de –belki de tutuklu olarak– hâlâ Varşova'da olduğunu haber aldık. Nikolay gerçekten tahtı ele geçirmek istiyor mu?"

Rıleyev: "Emin değiliz, ama böyle olduğunu söyleyeceğiz. Tahtın birinci vârise geçerek olması gereken düzeni savunmak kitlelere daha kolay kabul ettirilebilir."

Obolenskiy, "Slogan da 'Konstantin ve Meşrutiyet' olacak," diye ekledi.

Dimitriy'le az önce Kahovskiy diye tanıştırılan adam, "Kısa bir süre sonra da slogandaki 'Konstantin' sözünü çıkaracağız," dedi.

Aleksey, fazlasıyla ihtiyatlı davranarak, "Ya Nikolay tahta geçmeye çalışmıyorsa, o zaman ne olacak?" diye sordu.

Rıleyev, "İş işten geçmiş olacak," dedi. "Eğer Nikolay'ın öyle bir girişimi yoksa, sadece yanlış anlamadan kaynaklanan bir durum olsa da tahtın birinci vârisini desteklediğimiz için kimse bizi suçlayamaz. Şimdi Moskova haberlerine devam edelim."

Dimitriy, "Davamızı destekleyenlerin hepsi ayaklanmaya hazır," diye sözünü sürdürdü, "ama sizden bir işaret – ya da onları harekete geçmeye zorlayacak bir olay bekliyorlar."

Rıleyev, "Öyle bir olayın Moskova'da olmasına imkân yok," dedi. "Peki ya sıradan insanların tavrı nedir?"

"Onlar Aleksandr'ın yasını tutuyorlar ve Konstantin'i benimsiyorlar."

"Demek Nikolay'ın davranışlarından kuşkulanmıyorlar, öyle mi?"

"Biz oradan ayrılıncaya kadar öyleydi. Çoğu zaten Konstantin'e bağlılık yemini etti, o yüzden bizim tutumumuzu öğrenince bizim yanımızda yer alacaklardır."

Rıleyev, "Bu iyi," dedi.

Aleksey, "Öyleyse plan nedir?" diye sordu.

"Bekleyeceğiz."

"Daha da mı bekleyeceğiz?" Dimitriy dehşete düş-

müştü. Aleksey elini kaldırarak oğluna dinlemesini işaret etti.

Rıleyev, "Nikolay kendini çar ilan edinceye kadar bekleyeceğiz," diye devam etti. "En fazla birkaç gün daha."

Aleksey artık dinlemekten ziyade, konuşmaya hazırlanarak, "Nasıl emin olabilirsiniz?" diye sordu.

"Bana inanın, eminiz. Sokaklara da kışlalara da kışkırtıcılar yerleştirdik. Nikolay'ın kendini çar ilan ettiği haberi yayıldığı anda –bu haberi biz yaymak zorunda kalsak bile– herkes Kışlık Saray'a yönelecektir. Biz de olması gerektiği gibi Konstantin'in tahta geçmesini ve bir daha böyle bir haksızlık olmaması için meşrutiyet kurulmasını talep edeceğiz."

Aleksey, "Ama Konstantin Petersburg'a daha günlerce varamayacak kadar uzakta hâlâ," dedi.

Rıleyev böbürlenerek, "Tastamam öyle," dedi. "İşte biz de bu yüzden geçici bir diktatör atanmasını isteyeceğiz."

"Siz mi olacaksınız?"

"Yo hayır. Bu görev için Prens Trubetskoy[1] seçildi."

Aleksey, "Bu durumdan memnun mu?" diye sordu.

Rıleyev, "Sergey Petroviç aşırılık yanlısı değildir," dedi. "Bu görevi işlerin çığrından çıkmasını önlemenin bir yolu olarak görüyor."

Aleksey, "Nikolay kuşkulanıyor mu?" diye sordu.

Rıleyev, "Kuşkulandığını varsayarak hareket etmeliyiz," dedi. "Belki de bu yüzden şu ana kadar hareket geçmedi. Ama her geçen gün karışıklık daha da artacak, biz de daha güçleneceğiz. Sonuç olarak onun emrinde bizden daha fazla asker olabilir, ama onlar askerlere ateş açmayacaklar."

Dimitriy, "Biz ne yapabiliriz?" diye sordu.

Rıleyev, Aleksey'e baktı. "Sizin birliğiniz İmparatorluk Muhafızları Süvari Alayı, öyle değil mi Aleksey İvanoviç?"

1. Prens Sergey Petroviç Trubetskoy (1790-1860): 1825 Ayaklanması'ndaki rolü nedeniyle Sibirya'ya sürgün edildi. (Ç.N.)

Dimitriy'in babası başını sallayarak doğruladı. "Siz orada azınlıktasınız – o alaydakileri davamıza inandırmakta çok zorluk çektik. Onları yola getirmek için ya da en azından Nikolay göreve çağıracak olursa onları uzak tutmak için elinizden geleni yapın."

Dimitriy, açıkça söylemekten çekinerek, "Benim alayım Moskova'da," dedi.

Rıleyev, "Böyle bir zamanda seni oraya göndermem," diye cevap verdi. "Burada sana uygun bir görev buluruz."

Dimitriy çok sevindi.

Nikolay Pavloviç, kardeşlerinden nefret edip etmediğini düşündü. Mihail dışında hepsinden nefret ediyordu. Mihail, Nikolay'dan ufak olan tek kardeşti ve ağabeyine sadıktı. Konstantin işe yaramazın tekiydi – çar olmaya layık değildi, olmayacak olması da iyiydi. Ama Petersburg'a gelip kardeşinin tahta geçmeye hakkı olduğunu kabullenmekten bile kaçınması, bütün ülkeyi karışıklığa sürükleyebilecek bir tehlike yaratıyordu. Tam ona göre bir davranıştı bu.

Şu anda Nikolay'ın gazabını yönelttiği kişi Aleksandr'dı. Bu duygusallık Nikolay'ı tiksindiriyordu; birkaç hafta, bilemediniz birkaç ay içinde duygularının değişeceğini umuyor – ve bu umudun gerçekleşmesini diliyordu. Nikolay ömrü boyunca Aleksandr'ı sevmiş, bir anlamda kendisi dört yaşındayken ölen babasının yerine koymuştu. Aleksandr'ın ülkenin modernleşmesi için benimsediği birtakım liberal tutumlara karşı çıkmış, ama Aleksandr da çok geçmeden yanlışını anlamıştı. Nikolay, her şeyden çok da Bonaparte'a karşı duruşundan dolayı kardeşini bir kahraman –dünya çapında bir kahraman– olarak görürdü.

Ama Aleksandr ölmek için bundan daha uygunsuz bir zaman bulamazdı. Bu hakkaniyetli değildi – üstelik bu sadece Nikolay'ın yakındığı bir şey de değildi. Hiç kuşkusuz Aleksandr öleceği zamanı ve yeri seçemezdi; ama imparator olarak her an ölebileceğini düşünüp hazırlıklı ol-

ması gerekirdi. Oysa şimdi işlerini –ülkenin sorunlarını– berbat bir durumda bırakmıştı.

Bu sorunların birincisi tahta kimin geçeceği konusundaki belirsizlikti. Nikolay'ın çar olması kararı kesin ve mantıklıydı, ama bu kesin durum, Nikolay'ın hükümran olacağı insanlara neden ilan edilmemişti? Kendilerini kimin yöneteceğine karar vermek onlara düşmezdi, ama o kişinin kim olacağını bilmeleri işi kolaylaştırırdı. Üstelik, ordu içinde birtakım grupların kendisine karşı bir komplo hazırladıklarını Aleksandr'ın yıllardır bildiğini Nikolay yeni öğrenmişti. Aleksandr, "kendisine karşı komplo"nun "Aleksandr'a karşı komplo" olmayıp tahtta her kim olursa olsun "çara karşı komplo" demek olduğunu da kavrayamamış mıydı? Ve şimdi Nikolay –*de jure* olmasa bile *de facto*[1]– çardı. Komplo planları Aleksandr'ın ölümüyle durmamıştı, giderek daha da yoğunlaşacağa benziyordu.

Nikolay olanlardan tamamen habersiz olmadığını itiraf etmek zorundaydı, ama kardeşinin durumu kontrol ettiğini sanıyordu. Oysa şimdi, Petersburg'da çok daha önce bilinmesi gereken taze haberlerle Taganrog'dan yeni gelen Baron Frederiks karşısında oturuyordu.

"Bu gecikme için özür dilemekten başka bir şey gelmiyor elimden Ekselans. Merhum Majesteleri hemen yola çıkmamı buyurmuşlardı, ama vefat edince yola çıkmakta geciktim. Sonra Baron Diebich bendeki raporları öğrendi ve hemen yola koyulmamı söyledi."

Nikolay, "Suç sadece sizin değil Baron," dedi. "Siz bir gecikmeler zincirinin son halkasıydınız." Nikolay üçüncü bir şahsın önünde kardeşini ancak bu kadar eleştirebilirdi. Frederiks'in kendisine hitap biçimini düzeltmek için bir şey yapmadı. Çar olduğunun açıklanması çok dikkatle yürütülmesi gereken bir işti.

"Güney Cemiyeti'ne karşı ne gibi bir işlem yapıldı?" diye sordu.

1. (Fr.) Yasal olmasa da fiilen. (Ç.N.)

Frederiks, "Ben oradayken hiçbir şey yapılmamıştı," dedi, "ama hemen her şey planlanmıştı. Tutuklamalar başlamış olabilir, başlamadıysa bile önümüzdeki birkaç gün içinde olacaktır. Pestel[1] mutlaka hapse girecektir."

"Peki o olmayınca, Güney'deki ayaklanma hareketi çöker mi?"

"Büyük ölçüde baltalanır."

Nikolay hafifçe başını salladı. Frederiks, içi gittiği halde, durumu abartmamakla akıllılık ediyordu. Belgelerin arasında biri çok ilginçti; bu kâğıdın kenarına kardeşinin elyazısıyla kısa notlar düştüğü beş sayfalık bir belgeydi.

Kuzey Cemiyeti Üyeleri.

Nikolay kardeşinden kalan bu son anıyı, büyük olasılıkla kendisinin son yazılarından birini içeren bu belgeyi görünce yumuşadı. Frederiks'e fark ettirmeden kâğıda başparmağıyla dokundu ve elinin değdiğini kâğıdın hafifçe hışırdayışından anladı. Oturdu, listeyi gözden geçirdi. İsimlerin çoğunu tanımıyordu, bir kısmı tahmin ettiği kişilerdi, diğerleriyse dehşet veriyordu. Trubetskoy tam bir şoktu; Volkonskiy daha da büyük şoktu. Nikolay onun adını dikkatle kontrol etti. S.G. Volkonskiy yazıyordu – Sergey Grigoroviç. Pyotr Mihayloviç'in adını listede göreceğini aklından bile geçiremezdi.

Soyluların adlarından daha da büyük şoka neden olan üst ve orta rütbeli subayların adı oldu; bunlar kraliyet ailesinin canlarını emanet edebileceği kişilerdi. Örneğin A.İ. Danilov. O İmparatorluk Muhafızları Süvari Alayı'nda albaydı, öyle değil mi? Nikolay onun yüzünü gözünün önüne getiremiyordu; ama Aleksandr'ın onun yaptığı bir işten söz ettiğini anımsıyordu. Kardeşinin güveninin bu kadar kötüye kullanılmış olması korkunçtu, ama bu da Aleksandr'ın kendi suçuydu. Fazlasıyla yufka yürekliydi, fazlasıyla disiplinsizdi. İşte I. Nikolay'ın hükümranlığın-

1. Albay Pavel İvanoviç Pestel (1793-1826) Rus devrimci ve Dekabristlerin ideologu. (Ç.N.)

da böyle şeyler olmayacaktı – bu liste, vatana ihanetin en büyük günah olduğunu insanlara göstermek için iyi bir başlangıç olacaktı.

Dimitriy, Rıleyev'in evinde biraz daha kalmak istiyordu, Aleksey ise eve dönmenin iyi olacağını düşündü. Önce Cemiyet liderlerini ziyaret etmek iyi bir mazeret olmuştu – zira karısıyla karşılaşmaya çekiniyordu. Dimitriy'in, Domnikiia'yla ilişkisini bilmesi –Marfa açısından– bir şeyi değiştirmiyordu. Aleksey, Dimitriy'in bu durumu annesine anlatmadığından ve anlatmayacağından emindi. Petersburg'a gelirlerken, annesine anlatmamasını tembih edebilirdi oğluna, ama bu gibi durumlarda Aleksey hep korkaklık ederdi. Yine de oğlunun sırrını saklayacağına güveniyordu. Hem Marfa'nın bilmesi neye yarardı?

Aleksey'in iki aydan uzun bir süredir görmediği karısıyla karşılaşmaktan duyduğu huzursuzluk kendisinin değil, karısının sadakatsizliğiyle ilgiliydi. Vasiliy'in –Vasya'nın– varlığını buradan ayrılmadan hemen önce keşfetmişti. Arada geçen sürede enine boyuna düşünecek zamanı olmuştu. Erkeklerin çoğu ikiyüzlüydü. Kendileri metreslerini becermeye bayılırlardı; ama bir başkasının da aynı şeyi kendi karılarına yapacağı düşüncesi onları dehşete düşürürdü. Aslında –ikiyüzlülerin çoğunda görüldüğü gibi– bu tutumun çok, çok derinlere giden bir mantığı da vardı. Bunlar, karılarının kendilerini aldatmalarından çok, bu ihaneti başka erkeklerin öğrenmesinden korkarlardı. Oysa kendi ihanetlerinin duyulmasından korkmazlardı – çoğu kişi, en azından erkeklerin çoğu bu yüzden onlara gıpta ederdi.

Aleksey başkalarının bunu öğrenmesinden korkuyor muydu? Çok değil – kendi açısından korkmuyordu. Ömrü boyunca ona o kadar çok yafta –Fransızların gözünde Jakoben, Türklerin gözünde Bulgar, devrimcilerin gözünde asi yaftası– yapıştırılmıştı ki, dünyanın ona ne gözle bakacağını umursamaz olmuş, her türlü kötü yakıştırma-

ya karşı direnmeyi öğrenmişti. Dünyada kendisine iyi gözle bakmalarını istediği sadece dört kişi vardı; bunlar belirgin bir simetriyle sıralanıyordu; iki hayat arkadaşı, iki çocuk: Marfa, Dimitriy, Domnikiia, Tamara. Kendisi hakkındaki olumlu fikirlerine değer verdiği birkaç kişi daha vardı: Yelena Vadimovna, belki saygıdeğer bulurdu onu; Dr. Wylie – onu henüz değerlendiremeyecek kadar yeni tanımıştı ve hiç kuşkusuz Çar Aleksandr da onu saygıdeğer biri olarak kabul ederdi – ama ölülerin düşüncesinin pek değeri olmazdı.

Aleksey sokakta durdu, Nevskiy Caddesi'nde yürüyenleri dönüp baktıran bir kahkaha patlattı. Aleksandr ölü değildi. Aleksey bir an için de olsa, kendini kandırmayı başarmıştı. Bu, iyiye işaretti; kendisi inanmışsa, kim bilir daha kaç kişi inanırdı? Gülümsedi. En önemlisi de Yuda ile Zimeyeviç inanmışlardı. Zimeyeviç'e aldırdığı yoktu; ama Yuda'yı –kaç kez kendine oyun oynamış olan Yuda'yı– kandırdığı için ne kadar gururlandığını fark etti. Bu duygusunu Yuda'nın hiç bilmeyecek olmasına hayıflandı.

Karın altında yeniden yürümeye başladı. Hava kararmıştı; Petersburg'da yılın bu mevsiminde günün büyük bölümü karanlık olurdu. Eve varmasına birkaç blok kalmıştı, kendisinin –ve Marfa'nın– itibarı meselesini düşünmeye başladı. Ölülerin olumlu fikirlerine de değer verecekse, liste uzardı. Maks ve Vadim'in ona itibar etmemeleri Aleksey'i yıkardı. Ya Dimitriy Fetyukoviç? – Hayır, son haliyle onun fikrinin önemi yoktu. Belki de Aleksey için çok önemli olan o iki kişinin erken ölümü, düşüncelerine değer verdiği kişiler konusunda bu kadar seçici olmasına neden olmuştu. Belki de çocukluğundan beri pişkindi, o yüzden bir yalancı, bir sahtekâr, bir casus olarak yaşamayı becermişti.

Kendi itibarını umursamaması, karısının ya da oğlunun itibarını da umursamadığı anlamına gelmezdi. Marfa'nın ihanetinin ortaya çıkması, Aleksey'in durumundan çok, onun Petersburg'daki saygınlığına halel getirirdi. Ar-

kadaşları annesinin yaptıklarını öğrenirlerse Dimitriy alay konusu olurdu. Ama bu, Marfa'yı cezalandırmak için değil – sırrını saklamasına yardım etmek için geçerli bir nedendi.

Sonuç olarak Aleksey rahatladı. Yeniden Marfa'yla eşit duruma gelmişlerdi. Marfa durumlarındaki simetriden haberdar olmasa da, Aleksey kendi sevgilisi varken Marfa'nın da bir âşığı olmasına itiraz edemezdi. İşte sonunda bir zamanlar oldukları gibi arkadaş olabilirlerdi yeniden. Arzu –en azından büyük bölümü– geçmişte kalmıştı, ama artık Aleksey'in bu yüzden suçluluk duymasına gerek yoktu. Kendisinin olduğu gibi Marfa'nın da arzu duyduğu bir başkası vardı. Marfa'yla bunu konuşmasına gerek yoktu, yine de Aleksey'in tavrı değişebilirdi. Marfa onun sırrını bilmiyordu, Aleksey'in kendi sırrını bildiğini öğrenmesi de gereksizdi. Ama Aleksey, karısı onu gördüğü anda yüzündeki ifadeden her şeyi anlayacak diye korkuyordu.

Eve geldi, içeriye girdi, salona çıktı. Kimse yoktu. Odaların hiçbirinde ışık yanmıyordu. İkinci kata çıktı, Marfa'nın giyinme odasının kapısının altından ışık sızıyordu. Saat daha yedi olmadığına göre, karısı yatmaya hazırlanıyor olamazdı. Sokağa çıkmak – ya da bir konuğu ağırlamak için hazırlanması daha akla yakındı.

Aleksey usulca kapıyı tıklattı, cevap gelmedi. Kapının tokmağını çevirip içeriye girdi. Giyinme odası boştu. Yatak odasına açılan kapı aralıktı. Aleksey kapıya doğru yürüdü. Aralıktan aynayı ve aynada da ortak hazla kıvranan, şekilleri birbirine geçerek belirsizleşmiş pembe et yığınını gördü.

Aleksey hızla bir adım gerileyip duvara yaslandı. Kendini tutamayıp sırıttı. Karısının ihanetiyle ödeşmişti, ama Allah'ın parmağı yok ki tutsun gözünü çıkarsın, bu durumu olanca ahlaksızlığıyla kendisine göstermek Tanrı'nın acımasızlığıydı işte.

Kulak kabarttı – orada bir, bilemediniz iki saniye kalacaktı. Marfa belirli bir sözcük söylemese de, yüksek sesle

soluk alıp vermesi, kısa inleyişleri ne demek istediğini ortaya koyuyordu. Partneri daha sessizdi. Aleksey bir erkek sesinin mırıldandığını ve karşılığında söyleneni duydu: "*Da*, Vasya! *Da!*"[1]

Demek ki –karısına yeterince saygı gösteren her koca onun tek âşıkla yetineceğini varsayarmış gibi– şu anda Danilovların evlilik yatağındaki adamın da Vasiliy olduğu kuşkusuzdu. Aleksey, Vasiliy'in güldüğünü işitti. Öfkelenmesi gerektiğini biliyordu, ama öfke duymuyordu. Hatta karısının bir yabancı tarafından becerilmesini dinlemenin belirli bir heyecanı da vardı – bu da buradan yakında gitmesi için bir başka nedendi. Marfa'nın bu biçimde tepki verdiğini, bu kadar zevk aldığını bilmek büyüleyici bir şeydi. Kendi evlilikleri de böyle başlamıştı ya da Aleksey öyle olduğunu umuyordu; ama o ilk ihtiras çok kısa zamanda bitmişti. Aleksey, karısının sevişmeye isteksiz, ilgisiz olduğunu düşünmüştü, oysa şimdi belki de kendisinin –ya da ikisinin birden– isteksiz olduğunu fark ediyordu. Karısının cinsel ilişkiden, Aleksey'le hiç olmadığı ve olmayacağı kadar haz duyduğunu işitmek gerçekten büyülü bir duygu yaratıyordu. Karısının içinde, çok derinlerde, çoğu kadının dışa vurmadığı bir arzunun, onu –dürüst olmak gerekirse– Domnikiia'yla eş düzeyle getiren bir şehvet duygusunun gizli olduğunu öğrenmek güzel bir sürprizdi.

Vasiliy'le Marfa'nın sesleri giderek bir dizi ritmik, boğuk iniltiye dönüşmeye başlayınca Aleksey gitme zamanının geldiğini anladı. Kendisini de karısını da zor durumda bırakmamak için geldiğini önceden haber vermenin yolunu yöntemini düşünüp bu gece geç vakitte, hatta yarın gelecekti. Ancak –her ne kadar gizleyecekse de– bundan böyle Marfa'ya biraz farklı bir gözle bakacaktı. Ona belirli bir –Tanrı yardımcısı olsun– gurur duygusuyla bakacaktı.

1. (Rus.) Evet. (Ç.N.)

Çıkarken giyinme odasına göz gezdirdi. Artık neye bakacağını bildiği için odada bir erkeğin varlığını gösteren işaretler çok belirgindi. Marfa'nın giysileri hiç âdeti olmadığı bir biçimde etrafa saçılmıştı; o giysilerin arasında Aleksey bir erkeğin ceketini, çizmelerini ve pantolonunu kolayca seçti. Şezlongun üzerinde, kendisinin olmadığını bildiği deri bir çanta bile vardı. Çantanın üzerinde Aleksey'e karton kutu –gömlek kutusu ya da benzeri– gibi görünen bir şey duruyordu. Aleksey, Vasiliy'in kendi terzisindeki hesabından yararlanıyor olabileceğini düşünerek biraz sinirlendi – gerçi bu koşullarda bu önemsiz bir hakaret sayılabilirdi.

Ama Aleksey biraz yaklaşınca bunun bir kutu değil, –düzgün ciltlenmemiş, kapağı düz kartondan yapılmış– bir kitap olduğunu gördü. Kitabın kapağında yazı yoktu. Aleksey açtı, birinci sayfaya baktı. Bilmediği bir dildeki yazıların elyazısı çok tanıdıktı. Sonra kapağın içine baktı. Orada gördükleri, her şeyi, ama baştan sona her şeyi açıkladı.

Richard L.Cain FRS

34

"Sana söylemiş olduğum gibi Lyoşa, pek çok adla tanınırım."

Yuda yatak odasından çıkmıştı. Aleksey'i özellikle tiksindirmek istercesine çırılçıplaktı. "Ama burada, Petersburg'da Vasiliy Denisoviç Makarov olarak tanınırım."

Aleksey, "Benden gerçekten nefret ediyor olmalısın," dedi.

Yuda düşünceli bir tavırla, "Hayır," dedi, "hayır, senden nefret ettiğimi sanmıyorum. Ama bunu iltifat olarak kabul etme – kimseyi sevmediğim gibi kimseden de nefret etmiyorum. Yine de sen ilgimi çekiyorsun."

"Ne kadar iyi kalplisin."

"Doğru söylüyorum Lyoşa."

"Peki ya Marfa – o da ilgini çekiyor mu?"

Yuda, "Gönlümü eğlendirmek için elinden geleni yapıyor," diye yanıtladı. "Ben de ona aynı şeyi yapıyorum – ki bu, senin yaptığından çok daha fazlası."

Aleksey, "Peki hangisi önce oldu?" diye sordu. "Kyoşa ve kitabınla beni kışkırtma planın mı, yoksa karımı becererek beni alay konusu yapma planın mı?"

"Alay konusu olmak mı? Sen hiç öyle düşünmezsin Lyoşa." Yuda, Aleksey'i onun kendini tanıdığı kadar iyi tanıyordu. "Karının gelip geçici bir yabancıya bacaklarını ayırdığını ya da sana olan aşkının başka bir erkekle birlik-

te olmayı aklından geçirtmeyecek kadar büyük olmadığını arkadaşlarının bilmesi seni incitmez. Senin bütün itirazın, o adamın ben olmama; sen farkına bile varmadan senin yatak odanda gezinebilmeme, ve bunu yıllardır yapıyor oluşuma. Şu anda kendine, benim başka nerelerde gezindiğimi soruyorsun."

Aleksey, "Yıllardır mı?" diye sordu.

Yuda doğruladı: "Birkaç yıldır."

Aleksey o "birkaç"ın ne kadar bir süre olduğunu çıkarmaya çalıştı. Evliliğinde dikkat çekecek bir değişim olan bir dönem var mıydı? Tamara doğduğunda mı? Paris'ten döndüğünde mi? Hepsi belirli değişimlere yol açmıştı, ama hepsinin makul açıklamaları vardı. Ama Aleksey altın kuralı unutuyordu: Yuda'ya hiçbir zaman inanma. "Vasiliy"in ortaya çıkışıyla ilgili en eski kanıt sadece birkaç ay önceydi. Aleksey, Yuda'nın karısıyla ne kadar zamandır yattığı konusunda kesinlikle söyleyebileceği ancak bu birkaç ayla sınırlıydı.

Yuda'ya körü körüne inanmak yerine gerçekleri kendi kendine bulabileceği çok daha basit meseleler olduğu Aleksey'in aklına geldi. *Nullius in Verba* ibaresi artık defterin üzerinde görünmüyordu, ama bu sözler her zamanki gibi doğruydu. Aleksey eğildi, yatak odasının kapısından içeriye bakmaya çalıştı, ama Yuda yana doğru bir adım atarak onun yolunu kesti.

"Hiç centilmence bir hareket değil Lyoşa," dedi. Ama Aleksey'in aklından geçenleri okuyor gibiydi. "Merak etme, içerideki kesinlikle Marfa Mihailovna. Bu gece burada o mu değil mi, Dominique mi Margarita mı numaraları yapmıyorum. Ama itiraf etmeliyim ki, ilk başta o numarayı güzel Marfa'yla denemeyi aklımdan geçirdim."

"Ne?"

"Bir pencerede beni karının kolları arasında görmek hoşuna gider mi diye düşündüm; hani sevgilinin – ya da sevgilinin meslektaşının yerine; onların da hangisi olduğunu hâlâ bilmiyoruz ya, öyle değil mi?"

"1812'de mi?"

Yuda, "Evet," dedi.

"Ama 1812'de, Marfa, Petersburg'daydı. Biz ise..." Aleksey sözün gerisini getirmedi. O sonbaharın bir bölümünde Yuda'nın nerede olduğunu biliyordu zaten. Bizzat Aleksandr'ın anlatmış olduğu gibi, Yuda –Richard Cain kisvesiyle– Çar Aleksandr'ı ziyaret etmişti. Çar da Petersburg'daydı. O tarihte Marfa'yı bulmak ve Vasiliy Denisoviç Makarov adıyla onu da ziyaret etmek hiç de zor olmazdı.

"Sen Yuryev-Polskiy'de Fransızlardan saklanırken benim ne yaptığımı sanıyordun?"

Aleksey, Fransızlardan değil, Yuda ve diğer Opriçniklerden saklandığını söylemek üzereyken bunun kendine bir yarar sağlamayacağını fark ederek sustu. Bunu söylemek yerine, "Demek bunca zamandır devam ediyor," dedi.

Yuda'nın cevap vermesine fırsat kalmadan yatak odasından bir ses geldi: "Vasya!" Aleksey, karısının sesinde bastırılmış bir panik titreyişi algıladı. Yuda içeri gitti, hemen ardından geri geldi.

"Karın giyinmek istiyor Lyoşa," dedi. "Herhalde buradan gitmemiz gerekir." Bir ropdöşambr –Aleksey'in ropdöşambrını– alıp sırtına geçirdi, sonra kapıyı açıp önden Aleksey'e yol verdi. Aleksey kendi evinde konuk yerine konuyordu, ama şimdi Yuda'nın önünden yürüdüğüne göre en azından ne tarafa gideceklerine kendisi karar verebilirdi. Merdivene yürüdü, aşağıya salona indi. Dimitriy'in klavseni odanın bir köşesine itilmişti. Onun eski yerinde şimdi –Aleksey'in buradan gitmeden önce oğluna armağan olarak ısmarladığı– piyano duruyordu. Tahta ambalajından henüz tam olarak çıkarılmamıştı. O andaki koşullarda bile, Aleksey oğlunun buna sevineceğini düşünecek zaman bulabildi. Bir koltuğa oturdu. Yuda da karşısındaki koltuğa geçti.

Aleksey söze bıraktığı yerden başlayarak, "1812'den beri," dedi.

"Başlangıçta sevgili olarak değil, arkadaş olarak."

"Onu nasıl buldun?"

"Hiç zor olmadı. Yüzbaşı Danilov'un karısı? O zamanlar herkes askerlerle iftihar ediyordu. Kendimi senin arkadaşın olarak tanıttım – o sıralarda belki de hâlâ arkadaşındım, şimdi anımsayamıyorum."

Aleksey, "Değildin," diye homurdandı.

"Bu konudaki fikrine saygı duyarım. Marfa çok dost canlısıydı –uygunsuz bir tarzda değil, seni temin ederim–, ben de gideceğim sırada senin Moskova'da bir sevgilin olabileceğini çok hafiften ima ettim. Galiba bu kadarı bile sana benden hiç söz etmemesine yetti."

Yuda, Aleksey'in anlatılanların kendisiyle ilgili bölümünü doğrulamasını bekleyerek sustu. Marfa'nın Vasiliy'le ya da Moskova'daki diğer arkadaşlarından biriyle tanıştığından bahsetmediği doğruydu, ama Yuda'ya bu doğrulamayı duymak zevkini vermeyecekti.

Yuda, "Tabii sonra araya birtakım olaylar girdi," diye sürdürdü sözünü. "Neredeyse Berezina'da ölüyordum – gerçekten de öldüm – ama nehrin karşı kıyısına sürüklendim ve iyi kalpli bir Fransız *soldat* beni çekip ayağa kaldırdı ve kendileriyle birlikte yürümeye zorladı. Onun elinden kurtulamadan kendimi Varşova'da buldum."

Aleksey, "Ama geri döndün," dedi.

Yuda evet anlamında salladı başını. "Dönmeyi becermem bir yıldan uzun zaman aldı. O sırada sen Avrupa'da ters yönde ilerlemekteydin, zavallı Marfa yalnızdı. Bana açıkça senin bir sevgilin olup olmadığını sordu –o aklı karışmış kadıncağızın gözlerine baksaydın sen de doğruyu söylemek zorunda kalırdın–, ben de ona Moskova'da yaşayan Dominique adındaki bu genç, güzel şeyi anlattım. Aslında hikâyeyi sondan başa doğru aktardım. Önce onu ufak bir eve yerleştirdiğini, sonra onunla bir genelevde nasıl tanıştığını, kadının neredeyse çocukluğundan beri orada çalıştığını, senin boş zamanlarında öyle uygunsuz bir yere girip çıktığını anlattım ve her gece başka biriyle yatmak yerine tek bir fahişeyle yerleşik düzene geçmeni olumlu bulduğumu anlattım. Marfa ağzımdan laf alarak konuşturdu beni Lyoşa."

"Sen de onun... kendini toparlamasına yardımcı olmak için oradaydın değil mi?"

"Hayır, o zaman değil Lyoşa. Sanırım 1818'e kadar bir şey olmadı. Senin arkadaşın –senin ne olduğunu bildiğim halde hâlâ arkadaşın– olduğumu biliyordu; o yüzden Marfa ne kadar isterse istesin uygun düşmezdi."

"Peki ne değişti?"

"Farkına bile vardığını sanmıyorum. 4 Haziran'dı. Sana bir anlam ifade ediyor mu?"

Aleksey, "Marfa'nın isim günü," dedi.

"Peki sen o gün nerede olduğunu biliyor musun?" Aleksey tahmin edebilirdi, ama bir şey söylemedi. "Görünüşe bakılırsa senin 'Moskova'da önemli bir randevun' vardı. Bunun ne anlama geldiğini üçümüz de biliyorduk. O gün Petersburg'da olmam tamamen rastlantıydı, sonunda kadıncağıza acıdım."

"Yedi yıldır karımı düzüyorsun – sadece şu an için ha?"

Yuda, "Şu an mı?" diye sordu.

"İlişkinizi öğrendiğim an."

"Ah Lyoşa, kendini – ve benim beklentilerimi ne kadar da önemsiyorsun. İlişkimiz başlarken bunu nasıl kullanacağım konusunda hiçbir fikrim yoktu. Senin ilişkimizi öğrenmen düşüncesinin –bütün bu süreç boyunca– Marfa için olmasa da benim için ilave bir heyecan yarattığını itiraf ederim. En başta değil. Başlangıçta senin bizi yakalayıp kıskançlıktan gözün dönerek o Mağripli[1] gibi karını boğabileceğini, sonra da hapse gireceğini hayal ediyordum; ama çok geçmeden sende o tür bir hırs olmadığını fark ettim."

Aleksey, "Asıl seni öldürebilirdim," derken hâlâ da öldürebileceğini ima eden bir tavrı vardı.

"O zaman da yine katil olarak hüküm giyerdin. Ama ben de tam o nedenle biraz tedbirli davrandım." Avucuyla hafifçe göğsüne vurdu, Aleksey bu hareketin anlamını

1. Shakespeare'in oyun kahramanı Othello. (Ç.N.)

kestiremedi. "Öyle yapman da pek olası görünmüyordu, o yüzden sadece ihanete uğradığın andaki duygularını görme umuduyla yaşamak zorunda kaldım."

Aleksey gülümsedi. Kendini pek de ihanete uğramış gibi hissetmiyordu. "Hayal kırıklığına uğramış olmalısın," dedi.

"Onu zaman gösterecek."

Aleksey bu sözü gösteriş olarak yorumlayıp üzerinde durmayabilirdi; oysa bunun arkasında bir şeyler olabileceğinden korkacak kadar iyi tanıyordu Yuda'yı.

"Peki şimdi Marfa'yla ne yapmayı planlıyorsun?" diye sordu. "Onu öldürecek misin?"

Yuda güldü. "Neden öldüreyim?" Aleksey'e doğru eğilip duyulmayacak bir fısıltıyla konuştu: "Sen de ben de çok şanslıyız Lyoşa. Güzel, şehvetli bir kadının vücudundan zevk almak, bizim yaşımızdaki erkeklere pek nasip olmaz. Bu ilişkiye son vermem aptallık olur."

Yuda ayağa kalktı, sabırsız bir ifadeyle piyanoya gitti. Oturup çalmaya başladı. Aleksey çalınan parçayı tanımadı, beğenmedi de; ama Yuda'nın yeteneğine diyecek yoktu. İlk kez Yuda'nın boynunda –hemen hemen iyileşmek üzere– bir yara izi gördü. Yuda'nın sonunda *vurdalak* olduğunu düşünerek bir an yüreği hopladı. Ama yaranın görünür olması öyle bir dönüşüm olmadığının kanıtıydı. Yuda vampir olmuş olsa, yarası hemen kapanırdı. Üstelik, tıpkı yatak odasının aynasında olduğu gibi, piyanonun arkasındaki duvarda asılı olan aynaya da görüntüsü gayet net yansıyordu. Yuda her zaman olduğu kadar insandı, ama bir vampirle –belki de Zimeyeviç'le– ciddi bir anlaşmazlık yaşadığı kesindi. Aleksey, Yuda'yı en çok sinirlendirecek sözcükleri bulmaya çalışarak bir soru sormaya hazırlandı. Hiç değilse o soru Yuda'nın o tuhaf, sinir bozucu müziği kesmesini sağlardı.

Ama Aleksey bir şey söyleyemeden kapı açıldı. Marfa geldi. Giyinmişti, ama öylesine bir şey geçirivermişti sırtına. Göğsünün çatalı görünüyordu, ayak bilekleri ve bacakları da çıplaktı. Marfa, Yuda'nın yanına gidip ellerini

onun omuzlarına koydu. İlk evlendikleri zamandan bu yana Aleksey'in görmediği kadar çekiciydi. Kırkına yeni basmıştı, biraz kilo almıştı, ama aşırı değil. O akşam cildi parıldıyor gibi görünüyordu. Yuda'nın sayesinde olmuştu bu. Aleksey o düşünceyi kafasından uzaklaştırdı.

"Çok güzel bir müzik Vasya," dedi. Sesinde sinirli bir ton vardı, ama gerginliğini iyi gizliyordu – tabii Yuda bu bakımdan daha başarılıydı, ama o rol yapmakta ustaydı. İkisi de sarsılmamış gibi görünmeye çalışsalar da, en azından Yuda günün birinde bunun olacağını bilmiş olsa da, Aleksey gelişinin onları gafil avladığını, şaşırttığını tahmin etti.

Yuda, "Teşekkür ederim canım," diye cevap verdikten sonra piyano çalmayı bırakıp Marfa'nın elini tuttu, dudaklarına götürdü.

Marfa kocasına dönerek, "Hiç üzgün değilim Aleksey," dedi. "Üzülmem için bir neden yok. Hatta artık öfkelenmiyorum bile."

"Öfkelenmek mi?"

Marfa sıkıntılı bir ifadeyle kaşlarını çattı, sesi biraz yükseldi. "Sana... o kadınla birlikte olduğun için öfkelenmekten söz ediyorum. Mutsuz idiysen bunu bana söylemen gerekirdi."

Aleksey, "Mutluydum," dedi, ama yapacağı hiçbir açıklamanın işe yaramayacağını fark etti. Marfa'yla mutluydu, sonra Domnikiia'yla tanışmış, daha da mutlu olmuştu.

Marfa, "İyi," dedi. "Artık ikimiz de mutluyuz. Bir âşığım olmasına itiraz edemezsin, değil mi?"

"Âşığının o olmasına itirazım var." Aleksey konuşurken Yuda sinirleniyormuş numarası yaptı.

Marfa, "Arkadaşın olduğu için mi?" diye sordu.

Aleksey, ne arkadaşı diye düşündü; ama Marfa'ya Yuda'nın nesini anlatabilirdi? 1812'de Moskova'da yaptıklarını mı? Daha birkaç hafta önce Çufutkale'de yaptıklarını mı? Bunları anlatsa, boynuzlanmış bir kocanın içler acısı bahaneleri gibi değil, daha çok aklını oynatmış

birinin saçmalaması gibi görünürdü. Her iki şık da sonuç sağlamazdı.

Sadece, "O benim arkadaşım değil," demekle yetindi.

Marfa kaşlarını çattı, Yuda'ya baktı. "Arkadaşlığınızın bozulmasına ben sebep oldumsa özür dilerim. Vasiliy Denisoviç çok iyi bir insandır."

Aleksey ayağa fırladı. "Burada kalamam," diyerek kapıya doğru yürüdü. Tam sokağa çıkacağı anda Marfa yetişti. Aleksey dönüp ona baktı. Marfa soğukta titriyordu. Kış ortasında o kılıkta kapı ağzında durması saçmaydı, ama Aleksey onun bu haliyle çok güçsüz, çok kırılgan görünüşünü beğendi. Bir zamanlar onu ne kadar sevdiğini anımsadı. Onu hâlâ seviyordu, ama Domnikiia'yı daha çok seviyordu. Kendisini bir seçim yapmaya zorlayan Marfa'ydı.

Marfa, "Böyle terk edemezsin," dedi.

"Terk etmiyorum," diye karşılık verdi Aleksey. "Sadece gidiyorum."

"Dimitriy'i düşünmek zorundayız."

"Biliyorum. Biliyorum. Ama şimdi düşünemem."

Marfa, "Hiçbir şeyin değişmesi gerekmiyor," diye yalvardı.

Aleksey durdu. Gerçekten düşünemiyordu, oysa düşünmek zorundaydı. "Ben de öyle düşünüyordum," dedi, "sevgilinin o olduğunu öğreninceye kadar."

Marfa afallamıştı – birkaç saniye önceki o güçlü, o kendine güvenen kadın değildi sanki. Yuda yanında olmayınca ne yapacağını şaşırmıştı. Aleksey işte bu yüzden Marfa'yı terk edemeyeceğini biliyordu, çünkü bir gün Yuda terk edecekti onu.

"Bir yolunu bulacağız," dedi, "ama hemen şimdi değil. Bana birkaç gün düşünecek zaman ver."

Aleksey onu öptü, sonra kollarını ona dolayıp kısa bir an, ama sımsıkı sarıldı. Sonradan düşündüğünde bile karısının da kendisine sarıldığını hayal etmek hoşuna gitti.

35

Aleksey, Nevskiy Caddesi'ne çıkmıştı, nereye gittiğini bilmeden yürüyordu; batıya, nehre doğru gidiyordu, ama bu varılacak bir hedef değil, sadece bir yöndü. Kara ve havanın erkenden kararmasına karşın sokaklar kalabalıktı, insanlar kışa alışıklardı. Aleksey başını önüne eğip çevresindekilere bakmadan hızlı hızlı yürüyordu. Moika Çayı üzerindeki köprüden geçerken yolun yukarıya sonra aşağıya doğru eğim aldığını hissetti, çayın donmuş sularına hiç bakmadı.

Yuda ölmeli. Tek çözüm, pek çok sorunun tek çözümü buydu. Marfa'nın âşığını terk etmesi olası görünmüyordu, eğer onunla ilişkisini sürdürürse... bu akıl almaz bir çılgınlık olurdu. En kötü ihtimalle Aleksey karısını bırakmak zorunda kalırdı. Böyle bir ayrılık Marfa'ya itibarını yitirmesine ve sonuçta daha pek çok şeye mal olurdu. Hiç kuşkusuz, Yuda ona iğrenç şeyler yapardı. Yuda, Aleksey'in Çufutkale'deki tepede hikâyesini dinlediği akrep gibiydi – onun huyu böyleydi. Aleksey, karısını o durumda bırakamazdı. Bunu yapamayacağını zaten biliyordu, ama birlikte kurdukları evin eşiğinde onun gözlerine baktığından bu yana hiç kuşkusu kalmamıştı.

O yüzden de Yuda'yı öldürmesi gerekecekti – daha önce sık sık yapmaya çalıştığı gibi değil; bu seferki düpedüz cinayet olurdu. 1812'de savaş vardı, ha bir ceset ek-

sik, ha bir ceset fazla, hiç fark etmezdi. Çufutkale mağaralarında, ortada ceset de kalmazdı – eski tutsakları tarafından yok edilmiş olurdu; tabii Aleksey bunun gerçekleşmesini bekleyecek kadar orada kalma cesaretini gösterseydi. Taganrog kıyısında bile kılıcının bir darbesiyle bu canavarı ortadan kaldırabilir ve başına iş açmazdı, çünkü Çar'ın özel muhafız birliğinden biriydi ve Majesteleri'ni korumak göreviydi.

Bütün o olaylarda –eğer başarabilseydi– paçasını kurtarırdı; sadece yargılanıp ceza almaktan kurtulmakla kalmaz, aynı zamanda Marfa da âşığını öldürenin kocası olduğunu hiç öğrenemezdi. Taganrog'da Aleksey'in Richard L. Cain'i öldürdüğünü duysa bile, bu ad ona hiçbir anlam ifade etmezdi – en azından Aleksey, Yuda'nın öteki *nom de guerre*[1]'lerinden söz etmemiş olduğunu varsayıyordu. Ama o akşamki karşılaşmalarından sonra, Aleksey yasal açıdan kusursuz cinayet işlese bile, Marfa âşığı ortadan kaybolursa buna kocasının sebep olduğunu düşünürdü. Öyle de olsa, onu öldürmek sağ bırakmaktan daha iyi olurdu. Marfa onunla bir daha hiç konuşmayacak olsa bile, hiç değilse karısının hayatını kurtarmış olurdu. Ama işin ideali Yuda'nın durup dururken ortadan kaybolmamasıydı. Bir kazada ya da başka birinin eliyle, ama görünür bir biçimde ölmeliydi – ama Aleksey bunu yapmayı kime kabul ettirebilirdi? Bir insanı bu yolla öldürmek kolay olmazdı – söz konusu olan Yuda olunca bunu yapmak olanaksız olabilirdi.

Aleksey başını kaldırdı. Karşısında Bahriye Nazırlığı'nın sarı duvarları, onların ilerisinde de suları donmuş olan Neva vardı. Koluna bir el dokunduğunu hissetti. Bir an Marfa'nın kendisini takip etmiş olduğunu aklından geçirdi, ama kolunu tutan el daha güçlü bir biçimde sıkarak onu arkasına döndürüyordu.

Yuda'ydı bu.

1. (Fr.) Sözlük anlamı "savaş adı" olan bu terim, gizli görev yapanlar için "takma ad" anlamına gelir. (Ç.N.)

Gizli bir tertibin peşindeymiş gibi fısıldayarak, "Özel yaşamımızda birtakım anlaşmazlıklarımız olduğunu kabul ediyorum, ama ülke açısından çok önemli birtakım başka meseleleri konuşmamız gerek," dedi.

Aleksey, Yuda'nın elini iterek kolundan uzaklaştırdı ve tükürürcesine konuştu: "Ne?"

"Çar'la ilgili."

Aleksey birden zafer kazanmış bir edayla gülümsemek isteği duydu; dahası Yuda'ya onu nasıl aldattıklarını, Çar'ın –Aleksandr'ın– sağ salim olduğunu, bütün sorumluluklarından sıyrılmış olarak Zimeyeviç'le Yuda'nın adlarını bir daha duymadan huzur içinde yaşayacağını da anlatmak geldi içinden. Bütün bunları açıklamak büyük zevk olurdu ve Aleksey'in o gece hissettiklerinin büyük bölümünün öcü de alınmış olurdu; ama söylediği anda o zafer uçup giderdi. Yuda, olanları Zimeyeviç'e anlatır ve yeniden Aleksandr'ın peşine düşerlerdi. Bunu anlatamamak çok acıydı, ama Aleksey konuşamayacağını biliyordu. İşte Yuda'nın entrikaları bu noktada onu alt ediyordu – Yuda ona oynayabilirdi, aslında defalarca da oynamıştı ve her şeyi göz önünde yapabilirdi.

Tabii Aleksey'in öteki sorununa çok uygun düşecek bir başka şık daha vardı. Yuda'ya, aldatıldığını *–prostak–*, öğrendiklerini Zimeyeviç'e anlatma fırsatı bulamadan söylemek güvenli olurdu; örneğin bunları ölmeden sadece birkaç saniye önce öğrenirse hiçbir tehlike olmazdı. İşte o zaman intikamını kesinlikle almış olurdu. Bunu yapmak, Yuda'nın ortadan kaldırılmasını tasarlarken, Aleksey'e fazladan bir zorluk çıkaracaktı. Ama tehlikeyi göze almak daha da güzel olacaktı.

Ama şimdi Aleksey, Yuda'nın söylediklerini merak ediyordu.

"Çar mı?" diye karşılık verdi.

"Kimin çar olduğunu sanıyorsun Lyoşa?"

Aleksey midesinin burulduğunu hissetti. Demek Yuda kendisine oynanan oyunu biliyordu. Zafer duygusunu Aleksey'e bir an tattırmak, sonra da balon gibi söndürüp

yok etmek tam Yuda'ya göre bir hareketti. Ama öyle bile olsa, Aleksey için en iyisi kaybettiğini kesinlikle anlayıncaya kadar blöfünü sürdürmekti.

"Tabii ki Konstantin Pavloviç," dedi.

Yuda sırıtarak, hayır gibilerden başını salladı. "Hayır," dedi. "Çar olan Nikolay Pavloviç."

Anlaşılan Kuzey Cemiyeti'ne ulaşan söylentiler Yuda'nın da kulağına gelmişti. Aleksey'in çok basit bir cevabı vardı. "Nikolay çar olmak isteyebilir, ama o istedi diye çar olmaz."

Yuda, "Mesele Nikolay'ın ne istediği değil, Konstantin'in ne istemediği," dedi. "Taç giymeyi reddetti – ya da giyer giymez tahttan feragat etti. İkisi de aynı kapıya çıkar."

"Ne?"

"Bu doğru. Bana inan Aleksey, doğru." Yuda bir an durdu. "Bunu yapmak pek sana göre bir iş değil, ama kendin araştır. Nikolay imparator oldu."

Aleksey düşündü. Gerçeğin çok çabuk anlaşılabileceği bir durumda Yuda'nın yalan söyleyeceğine ihtimal vermese de, araştıracaktı. Eğer öyleyse bile, Yuda'nın sırf doğru olduğu için değil, başka bir nedenden dolayı bu haberi ona verirdi.

"Bundan sana ne?"

"Çünkü halk Nikolay'ın haksız yere tahta çıktığını düşünürse ona karşı ayaklanır. Bu da Romanov hanedanının sonu olabilir."

"Bu Zimeyeviç ilgilendirir, sana ne oluyor?"

Yuda gülümsedi. "Zimeyeviç'in istediğini elde ettiğini görmek için her zamankinden daha çok nedenim var," dedi. "Ama şu andaki amaçlarım seninkilerle çakışıyor. Sen, hanedanını kurtarmak için bir çarın öldürülmesine yardım ettin." Aleksey'in kuşkucu ifadesi silinmedi. Yuda ısrar etti. "Bak Lyoşa, dürüst olacağım. Buraya gelmemin nedeni, güzel karını ziyaret etmenin yanı sıra," –Aleksey'i tatlı dille ikna etmeye çalışırken bile, karısından söz etmeden duramadı– "çarlık tacının olabildiğince hızla ku-

şaktan kuşağa aktarılmasını güvenceye almaktı. Görünen o ki, Konstantin'in tavrı bu açıdan bana yardımcı oldu. Bu durumu kabule razıyım – Aleksandr Nikolayeviç şimdi çar olursa bir naip gerekir, bu da bizim davamıza hizmet etmez."

Aleksey düşündü. Yuda'nın mantığı doğruydu. Nikolay'ın çar olması, Yuda'yı ve Zimeyeviç'i, küçük Aleksandr reşit oluncaya kadar en azından on yıl daha beklemek zorunda bırakacaktı. O zaman da önce Nikolay'ı öldürmeleri gerekecekti; çar olarak çok sıkı bir koruma altında olacağı için bu iş hiç de kolay olmayacaktı. Tabii devrimciler ellerini çabuk tutmazlarsa. Ama devrimciler Nikolay'ı öldürmeyi başarırlarsa, iki olası sonuç vardı: cumhuriyet ya da II. Aleksandr'ın alelacele tahta geçmesi. Yuda, Nikolay'ı öldürmeyerek daha güvenli seçeneği mi tercih ediyordu, yoksa bu da yeni bir blöf müydü?

Yuda, "Bunu bir düşün," dedikten sonra şiddetli bir tipi halinde yağan karların içine dalıp gözden kayboldu.

* * *

Aleksey o gece külüstür bir hanın tavan kirişleri altındaki daracık odasında uyudu. Yirmi yıldır ilk kez, Petersburg'da kendi evinden başka bir yerde yatıyordu. Uyandığında bir an nerede olduğunu kestiremedi, ama bu yalnızca birkaç saniye sürdü. O birkaç saniye içinde hayatında çözmesi gerek bir sorun –önemli bir sorun– olduğunun farkındaydı, ama bunun nasıl bir sorun olduğunu çıkaramadı; belki anımsayamaması sorunun önemsizliğine bir işaretti. Sonra Marfa'yı hatırladı.

Hayatında –annesiyle babasının ölümünden beri– onu böylesine perişan eden, cesaretini kıran çok az şey olmuştu. Savaşlarda çarpıştığı, gece yarıları *vurdalak*'ların peşine düştüğü, ülkenin liderinin öldüğünü söyleyerek halkı kandıran bir tertibin içinde yer aldığı düşünülürse, bu yılgınlık gülünç görünebilirdi. Ama bütün o olaylarda,

karar sorumluluğunu üstlenecek, işleri organize edecek ve hayatta kalacak olanın kendisi olacağını biliyordu. Domnikiia'yla ilişkisindeki –neyse ki çok seyrek olan– bozuşmalarda da kaderinin kendi ellerinde olduğundan her zaman emin olmuştu. Peki, bütün bunlar niçin böyleydi? Çünkü bunlar olup biterken, Marfa Mihailovna'nın Petersburg'da olduğunu, daima onu beklediğini, daima onu sevdiğini biliyordu. Marfa onun temel direğiydi, dayanağıydı; oysa şimdi o dayanak gitmişti. Ama yine de umut vardı. O umudun gerçekleşmesi için Yuda'nın ölmesi gerekiyordu; işte bu düşünce Aleksey'e güne başlama enerjisini verdi.

Ancak, bugün onu meşgul edecek çok daha öncelikli bir sorun vardı: Rusya'nın tacı. Aleksey, Yuda'nın Konstantin ve Nikolay hakkında anlattıklarının gerçek olduğunu tahmin ediyordu, ama yine bunun doğrulanması gerekiyordu; Aleksey Petersburg'da bu konudaki sözüne güvenebileceği bir tek kişi olduğunu düşündü – o kişiye ulaşmak da çok zordu. Kışlık Saray'a doğru yola koyuldu.

Yevgeniy Styepanoviç'e ulaşması şaşılacak kadar kolay oldu. Aleksey kendisini görmek istediğini haber verir vermez Korgeneral Kışlık Saray'dan çıktı. Ters bir ifadesi vardı.

"Ne var Danilov? Bu hiç uygun bir zaman değil."

Aleksey, "Grandük'le görüşmem gerek."

Yevgeniy telaşlanmış gibiydi, Aleksey bu telaşın nedenini tahmin edebiliyordu. Dış dünyaya karşı, sarayda iki grandük vardı – Nikolay ve Mihail. İşin erbabı içinse sadece bir grandük vardı, ikincisi daha yeni çar rütbesine yükselmişti. Aleksey açıklama yapmadan önce Yevgeniy'e birkaç saniye bu şaşkınlığı yaşattı.

"Grandük Mihail demek istiyorum," diye ekledi.

"Boşuna umutlanma! O Varşova'ya döndü."

Aleksey Korgeneral'i süzdü. İriyarı bir adamdı, ama Aleksey onun güçsüz olduğunu biliyordu. "Hayır, Varşova'ya hiç varmadı. Neenal'a kadar gitti, sonra kendisine geri dönmesi söylendi." Aleksey'in bu bilgiyi edinmesi

kolay olmuştu. "Bu sabah erkenden de buraya geldi."

Yevgeniy bir an düşündü. Sonunda, "Burada bekle," deyip saraya döndü. Aleksey eğilip Neva'ya baktı. Nehrin üzerindeki köprülerin bu mevsimde hemen hiç anlamı olmuyordu. Yüzeyin altındaki su her zamanki gibi coşkulu akışını sürdürse de, nehrin üstü kalın bir buz tabakasıyla kaplıydı. Şehrin kuzey adalarına geçmesi gerekenler, doğruca buzun üzerinden yürüyüp gidebilirlerdi. Sadece atlılar ve buzu çatlatabilecek kadar ağır yükü olanlar köprüleri kullanırlardı. Sabahın bu saatinde, güneş gün içindeki en sıcak noktasında olduğu sırada, nehrin üzerinden bir pus yükseliyordu. Güneşin ısısı buz tabakasının sağlamlığını muhtemelen etkilemezdi, ama Aleksey karşıya geçecekse yine de köprüden geçmeyi yeğlerdi.

Bahriye Nazırlığı ile Kışlık Saray'ın arasındaki İngiliz Rıhtımı'nda, Yevgeniy Styepanoviç'le son görüştüğü yerin biraz daha doğusundaydı. Uzun süre beklemek zorunda kalmadı.

Korgeneral geri geldiğinde, "Saat üçte," dedi. "Majesteleri sana beş dakika ayıracak." Bunu söyler söylemez de gitti. Aleksey dört saat daha bekleyecekti.

Aleksey yemek yedi, içti, sonra biraz daha içti. Grandük Mihail'in karşısına son derece ayık, aklı başında bir halde çıkması gerekirdi, o yüzden açılmak için soğuk kış sokaklarında biraz yürümeye karar verdi. Kışlaya gidip tören üniformasını giymişti. Bu kıyafetin Grandük üzerinde olumlu bir etkisi olurdu, ayrıca çok iyi dikilmişti – sıcak tutuyordu. Eldivenli ellerine baktı. Sol elinin eldivenindeki iki boş parmak yeri içeriye kıvrılıp eldivenin avucuna dikilmişti. Bütün eldivenleri böyleydi – Marfa hazırlardı onları.

Toplam olarak evinin önünden tam yedi kez geçti. Arada bir yukarıya bakıyordu, ama karısı görünürlerde değildi. Hizmetkârları kendisini görmüş olabilirlerdi,

ama onların ağzı sıkıydı; şunca yıldır hanımlarının yaptıklarını kimselere söylememişlerdi. İki kez eve girecek oldu, ama bunu yapamadı. Bir akşam önce karısına ilişkileriyle ilgili olarak bir yolunu bulacaklarını söylemiş, karısının da bunu kabul ettiğine inanmıştı. Şimdi ona gitmek durumu değiştirmezdi – ama bir yolunu bulduktan sonraki beraberliklerinde kimin avantajlı konumda olacağını değiştirebilirdi. Şimdi Marfa'ya gitmek onu güçsüz gösterebilirdi, karısı bile uzun vadede onun öyle görünmesini istemezdi.

Aleksey tekrar Kışlık Saray'a gittiğinde güneş batmaya başlamıştı. Yevgeniy Styepanoviç onu koridorlardan, salonlardan geçirdi, sonunda birinci katta, nehre bakan bir odaya geldiler. Aleksey girdiğinde Mihail Pavloviç iki kişiyle görüşüyordu, o nedenle Aleksey sessizce bir kenara çekilip bekledi. Diğerleri gidinde Grandük eliyle işaret ederek yanına çağırdı onu.

"Albay Danilov," dedi. "Sizi tekrar gördüğüme memnun oldum."

Aleksey, "Ağabeyinizin vefatı nedeniyle taziyet sunabilir miyim Ekselansları," diye karşılık verdi. Grandük'e baktı. İlk ve tek kısacık görüşmelerinin üzerinden birkaç yıl geçmişti. Mihail şimdi yirmi yedisindeydi. Her zamanki gibi parmaklarının arasında kötü kokulu bir puro tutuyordu. Kardeşlerinden hiçbirine benzemiyordu. Aleksey, aksine bir dedikodu duymamış olmasına rağmen, Mihail'in gerçekten Çar Pavel'in oğlu olup olmadığını merak etti.

Mihail, "Aleksandr Pavloviç'in sizin yeteneklerinizle ilgili büyük beklentileri vardı," dedi. "O yüzden ben de aynı beklenti içindeyim. Sizi buraya getiren sebep nedir?" Mihail oturdu, Aleksey'i de karşısındaki koltuğa buyur etti.

Aleksey açık konuşmaktan başka seçeneği olmadığını biliyordu. "Neden kardeşinize çar olduğu için bağlılık yemini etmediniz?"

"Hangi kardeşime?"

"Konstantin Pavloviç'e."

Grandük basit bir açıklama yaptı: "Konstantin Pavloviç çar değil; Nikolay Pavloviç çar."

"Demek Konstantin'in tahttan feragat ettiği doğru?"

"O hiçbir zaman veliaht olmadı."

Bu durum Mihail'e çok aşikâr görünüyordu, ama Aleksey afallamıştı. Belki de babasının oğlu olmayan Konstantin'di – ama bu saçmaydı. Aleksey ancak, "Hiçbir zaman veliaht olmadı mı?" diyebildi.

"'Hiçbir zaman' demek biraz abartı olur, 1823'ten beri; gerçi bazılarımız Aleksandr'ın çok önceden beri böyle düşündüğünden kuşkulanıyorduk. Aleksandr kardeşinin hiçbir zaman çar olamayacağına karar verdi, anlaşılan Konstantin de bu karara seve seve uydu."

"Ama neden?"

"Konstantin'in açısından nedeni – sorumluluktan nefret etmesi. Aleksandr açısından nedeni de daha yasal bir mesele. Konstantin kendisinden aşağı sınıftan biriyle evlendi. Babamız, tahta geçme sırasıyla ilgili yasaları 1897'de değiştirdi, o yasaların yorumuna göre Konstantin zaten çar olamazdı. Aleksandr'ın kararı sadece formaliteydi."

"Demek Nikolay Pavloviç kendisinin çar olacağını yıllardır biliyordu?" Aleksey'in ses tonu şaşkınlığını açığa vuruyordu.

"Kesinlikle." Mihail sözüne devam etmeden önce elini saçlarının içinden geçirdi. "Ama kendisi açıklayacak olursa kimse kabul etmez diye korktu, o yüzden Konstantin'in gelmesini bekledi. Ama Konstantin gelmeyi reddediyor. Ordunun yarısı Konstantin'e bağlılık yemini etti – Nikolay da etti. Eğer şimdi durumu olması gerektiği gibi düzeltmeye kalkarsa, tahtı hileyle ele geçirdiğini söylerler."

"Ne yapmayı planlıyor?"

"Yarın Senato'dan ve ordudan kendisine bağlılık yemini etmelerini isteyecek. Bazıları inanmasa da yeterince çok kişi Konstantin'in tahtı reddettiğini duydu artık."

Aleksey, "Peki yemin etmeyi kabul edecekler mi?" diye sordu.

"Ağabeyimin bu tür haberleri öğrenmek için size gü-

vendiğine inanıyorum." Grandük yaşından beklenmeyecek kadar kurnazdı.

Şimdi karar vermek durumunda olan Aleksey'di. Gerçekte, söyleyeceklerinin fazla bir fark yaratacağından kuşkuluydu, ama yüreğinin nelerden yana olduğunu dünyaya –ve kendine– göstermiş olacaktı. Eğer Konstantin mutlakiyetçi bir çar olmak istemiyorsa, meşruti bir çar olması da olanaksız görünüyordu. Nikolay ise ayaklananlara ödün vermezdi; bu durumda iki seçenek vardı: Ya cumhuriyet ilan edilirdi ya da Nikolay çar olurdu. Aleksey cumhuriyet ilanının kaosa ve kan dökülmesine sebep olacağına inanıyordu. Çar I. Nikolay'dan sonra Çar II. Aleksandr gelecekti ve Zimeyeviç de Romanovlardan intikam almak için yeni bir atağa geçecekti. Bu, uzak bir olasılıktı ve Aleksey bu olasılıkla yaşamayı yeğlerdi. Bütün bildiklerini Mihail'e anlatacaktı – en çok da orduyu bağlılık yemini ettirmeye kalkmanın olayların patlak vermesine yol açacağını vurgulayacaktı. Devrimcilerin bütün sırlarını ele verip onlara ihanet ettikten sonra, yapması gereken tek şey Kuzey Cemiyeti'nin bir üyesinin–öz oğlunun– hayatını kurtarmak olacaktı.

Aleksey derin bir nefes alıp konuşmaya başladı: "Ekselans, bildiğim kadarıyla..." Kapı açıldı, içeriye Aleksey'in sadece resimlerinden tanıdığı biri girdi. Bu, Grandük Nikolay'dı. Aleksey bir an sonra kendini düzeltti, Çar Nikolay'dı bu. Mihail gibi Aleksey de ayağa fırladı.

"İyi akşamlar birader." Çar, herhalde yanlarında bir yabancı olduğu için resmî bir tavırla konuşuyordu.

Mihail, "İyi akşamlar Majesteleri," dedi. "Size merhum Aleksandr Pavloviç'in sadık hizmetkârı olan bir beyefendiyi tanıtabilir miyim."

Nikolay elini uzattı, Aleksey öpmek için onun eline doğru eğildi. Saltanatın azametinden ya da statüden etkilenecek adam değildi, ama –Rusların pek çoğu daha Nikolay'ın Çar olduğunun farkında bile değilken– yeni Çar'la herkesten önce tanışmış olmanın onuru göğsünü kabartıyordu. Onu da Aleksandr'ı sevdiği kadar sevip sevemeye-

ceğini bilmiyordu, ama ona hizmet etmenin görevi olduğundan kesinlikle emindi.

Başı hâlâ öne eğilmiş olarak, "Albay Danilov, Majesteleri," dedi. "Aleksey İvanoviç."

Aleksey, Çar'ın elinin birden geri çekildiğini fark etti. Başını kaldırdı, Nikolay'ın hiç de inandırıcı olmayan bir biçimde doğal görünmeye çalışarak gerilediğini gördü. Nikolay'ın yüzündeki dehşet ifadesi her adımda artıyordu. Aleksey bu korkunun neden kaynaklandığını kestiremedi. Yuda'nın saraya girmiş olabileceğini tahmin ederek, yeni Çar'ı neyin böylesine dehşete düşürdüğünü anlamak için omzunun üzerinden arkaya baktı, ama arkada kimse yoktu. Tekrar Nikolay'a baktı.

Çar'ın kardeşi, "Kolya, ne var, ne oldu?" diye sordu.

Çar titreyen elini kaldırıp Aleksey'i işaret etti. "O adam bir hain," dedi. O sırada kapının önüne varmıştı, kapıyı açıp, "Muhafız! Muhafız!" diye seslendi.

Mihail, "Yanılıyor olmalısın," dedi. "Ağabeyimiz ona çok güvenirdi."

Nikolay kapının yanından ayrılmadı, bakışları Aleksey'le dışarıda görmeyi umduğu muhafızların geleceği yer arasında gidip geliyordu. "Daha dün Aleksandr Pavloviç'ten bu adamın o lanet olası isyancılar cemiyetinin bütün üyeleri gibi bir dönek olduğunu bildiren bir mektup aldım."

Nikolay'ın ne demek istediğini anlamak Aleksey'in sadece bir saniyesini aldı. Bu, açıklanması gereken basit bir yanlış anlamaydı – Çar'ın sözünü ettiği listeyi Aleksey kendi eliyle yazmıştı. O anda muhafızlar geldi. Üç kişiydiler. Aleksey masumiyetini kanıtlayabileceğini, ama bunun zaman alacağını fark etti, oysa şu anda böyle bir zamanı yoktu, eğer Dimitriy'i kurtaracaksa vakit kaybetmemeliydi.

Penceredeki uzun, parlak kadife perdelerden birini yakalayıp kendine doğru çekerek iyice yaylandı ve havaya sıçradı. Perde o hızla pencereye savruldu, cama yaklaşırken Aleksey ayaklarını öne uzattı, ayakları pencereye

çarptığında kırılan camların şangırtısını ve ahşap pervazın çatırtısını duydu. Cam ya da kıymık girmesin diye bir an gözlerini yumdu, gözlerini yeniden açtığında perdenin uzunluğu kadar bir mesafede, karlı sokağın üzerinde asılı olduğunu gördü, sonra ağır ağır saraya doğru düşmeye başladı.

Tam kırık camın önüne geldiği sırada perdeyi bıraktı ve pencerenin önündeki çıkıntıya bastı. Çıkıntının üzerinde birikmiş olan kar baldırlarının yarısına kadar çıkıyor ve ayaklarını bastığı yeri de kayganlaştırıyordu. İçeride, muhafızlar kılıçlarını çekmişler, pencereye gelmek üzereydiler. Aleksey duvardaki çıkıntının üzerinden göze alabildiği kadar hızla ilerledi, ama az sonra sarayın duvarlarını süsleyen Korint tarzı sütunlardan biri yolunu kesti. Aleksey duvar çıkıntısından aşağıdaki sütuna kayıp ayaklarıyla yoklayarak yaldız yapraklarla süslü sütun başlığını bulmaya çalıştı. Yaprakları hissedince kendini biraz daha aşağıya bıraktı.

Birden bir silah patladı. Aleksey başını kaldırdı, muhafızlardan biri elinde dumanı tüten piştovla pencereden sarkıyordu. Yukarıya baktığı sırada o muhafızın yerini diğerine bırakmak için geri çekildiğini gördü. Kendini boşluğa bıraktı ve aşağıda sıralanan pencerelerin üzerindeki daracık çıkıntıyı karın içinden zorlukla yakaladı. Aşağıya atlasa mı yoksa duvara tutunarak kaysa mı diye bir an bocalayarak çıkıntıya tutunup sallandı.

Ne yapacağına kendisinin karar vermesine gerek kalmadı. Bir silah sesi daha duyuldu ve Aleksey sol elinin ortaparmağında yakıcı bir acı hissetti. İçgüdüsel bir hareketle elini geri çekti, ama sağ eli ağırlığını taşıyamadı. Aleksey yere yuvarlandı, gözü kararda, soluğu kesildi. Işığı görünceye ve gecenin soğuk havası yeniden ciğerlerine doluncaya kadar üzerine yığılmış olan karları yana itti. Kar yığını düşmesinin hızını bir ölçüde kesmişti, ama Aleksey'in kırığı çıkığı olduğunu yoklayacak zamanı yoktu. Güçlükle ayağa kalktı, saray duvarlarına yapışarak rıhtım boyunca doğuya doğru koştu.

Arkasından bir silah daha patladı, ama kurşun yakınına gelmedi. Artık muhafızların üçü de tek atımlık piştovlarıyla ateş etmişti, o yüzden Aleksey kendini daha güvende hissediyordu. Duvara yapışmayı bıraktı, yaşlanan ciğerlerini ve bacaklarını can havliyle zorlayarak olanca gücüyle koştu. Durduğu zaman, bitkin bir halde karların içine yığıldı.

36

14 Aralık 1825, Pazartesi

Sabah olmuştu – Petersburg'daki herhangi bir kış sabahı kadar karanlıktı; daha beş gün önce gündönümü olmuştu. Aleksey yine bir gece önceki handa yatmıştı. Kışlık Saray'dan kaçtığından bu yana tek amacı Dimitriy'i bulmaktı, henüz bulamamıştı. Önce kendi evine gitmişti, ama uşak Marfa Mihailovna'nın da Dimitriy Alekseyeviç'in de orada olmadığını söylemişti. Uşak Aleksey'in parmağına pansuman yapmış, acısını biraz olsun hafifletmişti. Bundan böyle –kendisiyle ilgilenen *vurdalak*'ların arasında– iki buçuk parmaklı adam olarak bilinecekti. Kurşun birinci ve ikinci eklemlerin tam ortasından geçerek, geride oldukça makul bir kök bırakmıştı. Soğuk yarayı uyuşturmuştu, ama evine girince fena halde zonklamaya başladı. Aleksey orada kalamazdı. Adresi kayıtlıydı. Nikolay'dan emir alan askerler çok geçmeden kapıya dayanırlardı.

Aleksey, Rıleyev'in evine gitmiş, evin kepsi aynı şeyi, devrimin yarın gerçekleşeceğini düşünen subaylarla dolu olduğunu görmüştü. Ama Dimitriy onların arasında değildi. Birisi Obolenskiy'in evine bakmasını önerdi, Aleksey de buradan sonra oraya gidecekti zaten. Prens'in evi şairin evinden daha tenhaydı, ama oradakilerin arasında da aynı düşünce, aynı hava egemendi. Burada da Dimitriy'den eser yoktu.

Aleksey sokakları, meyhaneleri, hanları, hatta kilisele-

ri gezerek Petersburg'u dolaşmıştı. Peşinde askerler olabileceğini tahmin ediyordu; ama yüzünü tanımazlardı, o yüzden Aleksey şansını denemek zorundaydı. Ama nereye gittiyse eli boş döndü. Yorgun argın hana döndüğünde saat gece yarısını geçmişti.

Sabahleyin dinlenmiş olarak uyandı. Dışarısı hâlâ karanlıktı; ama Aleksey aylardır hiç olmadığı kadar istekle yataktan kalktı. Bugün sıradan – yaşamındaki bütün diğer günlerden daha sıradan bir gündü. Dimitriy'i isyancılardan uzaklaştırmalıydı. İsyancılar başarısız olacaklardı, bu kesindi. Nikolay sanıldığından çok daha hazırlıklıydı. Aleksey, oğlunun adını o listeden silerek ona iyilik yapmıştı; ama Dimitriy öteki devrimcilerle beraber harekete geçtiği sırada yakalanacak olursa, bu iyiliğin anlamı kalmazdı. Kendi kaderine gelince; Aleksey –en azından bugün– ne olacağını umursamıyordu. Kendi kellesini kurtarma işini yarın düşünecekti; bugün sadece Dimitriy'i düşünmeliydi. Ancak, kendisinin hayatta kalması da önemliydi; eğer ölecek olursa Yuda'nın öldürülmesini nasıl sağlayabilirdi.

Aleksey evden çıkıp yeniden Nevskiy Caddesi'ne, Bahriye Nazırlığı'na ya da Kışlık Saray'a ya da ayaklanmanın başlayabileceği bir alana doğru yürümeye başladı. Sırtında hâlâ tören üniforması vardı. Bundan başka giyecek bir şeyi yoktu; ama isyancılardan çoğunun –en azından şairler olmasa da askerlerin çoğunun– da aynı üniformayı giyeceğini biliyordu. Kılıcı belinde, tabancası cebindeydi. Sabahın alacasında şehir gizemli ve ürkütücü görünüyordu. Sokaklarda, herhangi bir pazartesi sabahı olduğu kadar insan vardı; ama Aleksey yoldan geçen herkesin gözünde sözcüklere sığmayacak kadar büyük bir şeyin olacağı ifadesini gördü. Bahriye Nazırlığı'na varmadan tanıdığı birini gördü; bu, Yekimov adında genç bir yüzbaşıydı – Cemiyet'in ateşli üyelerinden biriydi.

Aleksey, "Ne haber?" diye sordu. Konuştuklarına kulak misafiri olabilecek kadar yakında kimse yoktu.

Yekimov, "Senato toplandı," dedi. "Nikolay Pavloviç'e bağlılık yemini edecekler."

Gerçekte bu pek de önemli değildi. Senato'nun hiçbir gücü yoktu –imparatorluğun yükselme döneminde Roma'daki adaşından bile daha güçsüzdü– ama burada Senato'nun neyi temsil ettiği önemli olabilirdi.

Aleksey, "Halen Kışlık Saray'a yürüyen bir birlik var mı?" diye sordu.

"Bilmiyorum, ama yürümeye başladıkları zaman saraya değil, Senato Meydanı'na gidecekler. Trubetskoy, Senato'yu ele geçirirse gerisinin kendiliğinden geleceğini düşünüyor. En azından dün gece söylediği buydu. Bugün onu gören olmadı."

Aleksey, "Sağ ol," dedi. "Sen nereye gidiyorsun?"

"Kaleye. Rıleyev oradaki taburu ayaklandırmak için ne yapılabileceğini görmemi istedi."

"Teğmen Danilov'u gördün mü? Dimitriy Alekseyeviç'i? Oğlumu?" Aleksey, gerginliğinin yüzbaşıyı korkutabileceğini fark etti.

"Özür dilerim efendim, görmedim."

Bir süre beraber yürüdüler, sonra Yekimov görevini tamamlamak için ayrıldı. Aleksey Bahriye Nazırlığı Bulvarı'na gelince, batıya, Senato Meydanı'na doğru baktı. Bu mesafeden bile bir kalabalığın toplanmaya başladığı görünüyordu. Aleksey'le meydandaki kalabalığın arasında, Bahriye Nazırlığı'nın önünde kaygılı ifadeli bir grup atlı duruyordu. Aleksey, bunların Çar'a sadık kişiler olduklarını ve olayların nasıl gelişeceğini gözlemek üzere orada bulunduklarını tahmin etti. Doğrudan meydana gitmek Aleksey için güvenli olmazdı. O da Bahriye Nazırlığı ile Kışlık Saray'ın arasından kuzeye doğru yürüdü.

Neva'nın çok çarpıcı bir görüntüsü vardı – sadece çok büyük, çok geniş, pırıl pırıl bir buz tabakası olduğu için değil, her yönden gelip Senato Meydanı'na yönelen askerler nedeniyle görülecek bir manzaraydı. Nehrin en geniş yerinin tam ortasında, Petropavlovsk Kalesi'nin karşısında, Büyük ve Küçük Neva'ların ayrıldığı noktanın hemen öncesinde kalabalıklar ayrılıyor, buz tabakasının ortasındaki gözle görünmeyen, ama buzun ölümcül olacak kadar

incelebileceği alandan kaçınıyorlardı. Orada kaç yüz kişi vardı? Saymak olanaksızdı. Şehirde konuşlanmış toplam on iki bin kadar asker vardı; her iki taraf da bu askerlerin nasıl bölüneceğini merak ediyor olmalıydı. Eğer bölünme dengeli olursa, bu, asilerin olası zaferi anlamına gelirdi; çünkü böyle bir durumda önceden Çar'a sadık olan birlikler de diğerlerine katılırdı. Ama bu bölünmede askerlerin yarısını kendilerine çekmeleri olası görünmüyordu – yarısı olmazsa, yarıdan ne kadar azı yeterli olabilirdi? Nikolay da takviye güçler getirmiş olabilirdi; ama bunların hangi tarafı tutacaklarından emin olamazdı.

Aleksey donmuş nehrin üzerine indi. Taş döşeli kıyı boyunca yürümeyi yeğlerdi; ama oradan yürümek demek, Çar'a sadık askerlerin konuşlandığı Bahriye Nazırlığı'nın önünden geçmek demekti. Onlardan duyduğu korku, buzdan duyduğu korkudan daha mantıklı olduğu için, Aleksey ikinci seçeneği seçti. Neva Nazırlık binasının epey açığından geçmesini sağlıyordu. Buz kaygandı, ama geçenlerin çoğu o kaygan zeminde Aleksey'den daha rahat yürüyordu. Aleksey, buz kaplı bir alandan yürüyerek geçmek zorunda kaldığı bundan önceki iki olayı anımsadı. İkisi de savaş sırasında olmuştu – biri Austerlitz Savaşı'ndan sonra Satschan Gölü'nde, ikincisi de yedi yıl sonra Fransızlar Berezina Irmağı'nın karşısına kaçtıkları sıradaydı. O sefer top ateşi ve nispeten daha ılık olan hava yüzünden buz tabakası sağlam değildi. Hiç değilse bugün, Petersburg'da her kış olduğu gibi, donmuş nehrin üzerinden geçmek diğer bütün yollar kadar güvenliydi.

Sonunda İsakiyevski Köprüsü Aleksey'in yolunu kesti, ama onun varmak istediği nokta da orasıydı. Dubalar üzerinde duran köprü, Büyük Neva üzerinde Senato Meydanı'ndan Vasilevskiy Adası'ndaki On İki Kolej'e[1] doğru uzanıyordu. Nehir donduğu için köprünün altından sürünerek geçmek olanaksızdı, üzerine tırmanmak

1. Petersburg Devlet Üniversitesi'ni oluşturan yaklaşık 400 metre uzunluğunda yan yana dizilmiş, üçer katlı, kırmızı tuğladan, rustik tarzdaki 12 fakülte binası. (Ç.N.)

da zordu, ama kıyı boyunca yazın sudan çıkan basamaklar şimdi de buzdan kıyıya çıkıyordu. Aleksey nehrin üzerindeyken meydanı göremeyecek kadar aşağıda kalıyordu – görebildiği tek şey Büyük Petro heykelinin üst yarısıydı – ama mırıltıların uğultusundan büyük bir kalabalığın toplandığını sezebiliyordu.

Taş basamaklardan yukarıya çıkınca manzarayı net bir biçimde gördü. Geri planda Aziz İzak Katedrali vardı, yıkılması planlandığı için çevresine iskele kurulmuştu; ama kalabalıklar oradan uzaktaydı. Petro'nun heykeli etrafında kümelenmişlerdi – gerçi bu, cumhuriyeti amaçlayan devrimciler için tuhaf bir seçimdi, ama Aleksey orada toplananlardan kaçının liderlerinin ülke için yaptığı planları bildiğinden kuşkuluydu. Meydanda bin kişiyi aşkın bir kalabalık vardı, akın akın da yeni gruplar geliyordu.

Aleksey rıhtımda, kalabalığın biraz uzağında durdu, seyretmeye başladı. Tam meydana doğru yürüyeceği sırada, kış soğuğuna rağmen hissettiği bir ürperti kapladı her yanını. Tam o noktada, yüz on üç yıl önce olanlarla ilgili anlatılanları anımsadı. O tarihte çevrenin görünümü farklı olmalıydı. O zaman rıhtım henüz yapılmamış, Petro'nun heykeli dikilmemişti. Aziz İzak, şimdiki binaya kıyasla küçük, planlanan yeni katedralin yanında ise minicik kalacak bir kiliseydi. Bahriye Nazırlığı binası da o zaman vardı, ama herhalde şimdiki kadar görkemli değildi.

Aleksey'in zihnindeki görüntüde Petro, Bahriye Nazırlığı'ndan çıkarak doğu yönünden gelmişti. Zimeyeviç orada durmuş bekliyordu. Albay Brodskiy'le adamları nerede gizlenmiş olabilirlerdi? Zimeyeviç gibi bir yaratığı alt edecek gücü nereden bulmuşlardı? Bütün bunlar, Romanovların her kuşağından bir sonraki kuşağa biraz daha allanıp pullanarak aktarılmış efsanenin bir parçasıydı. Her şey uydurma olabilir miydi? *Nullius in Verba*. Aleksandr'ın kanında herhangi bir şey olduğuna dair somut kanıt yoktu. Aleksandr, bazen çevresini Zimeyeviç'in gözünden gördüğünü iddia etmişti, ama bu, büyükannesinin anlattığı hikâyelerin yarattığı korkudan kaynaklanan

yanılsama olabilirdi. Ancak, Zimeyeviç buna inanmıştı – en azından Yuda onun inandığını iddia etmişti. Zimeyeviç orada –burada– duruyordu ve hikâye böyle sürüp gidiyordu. Bunlar Aleksandr'ın anlattığı gibi olmamış olabilirdi, hatta burada bile olmamış olabilirdi, ama Petro ile Zimeyeviç buluşmuşlardı. Ve Petro baskın çıkmıştı. Öyle olmasa, Yekaterina Petro'nun bu noktaya çok yakın bir yere dikilen heykelinin bir yılanı ezerken tasvir edilmesini neden isteyecekti?

Aleksey meydana girip kalabalığa katıldı. Oradakilerin ortak ve tutarlı bir amaçları yok gibi görünüyordu. Sadece durmuş, bekliyorlardı. Arada bir birileri bağırıyordu: *"Konstantin ee Konstitutsiya!"*[1] Ama kime bağırdıkları belli değildi. Aleksey rastladığı ilk subayla konuştu.

"Hangi alaydansın?" diye sordu.

Subay, "Moskovskiy'den," dedi. "Ama Grenadier Muhafızları ile bazı Deniz Muhafızları da buradalar."

"Kumanda kimde?"

"Bizi buraya Bestujev getirdi, ama Prens Trubetskoy'u bekliyoruz. Konstantin Pavloviç serbest bırakılıncaya kadar yönetimi Prens üstlenecek."

"Serbest bırakılmak mı?"

"Konstantin Pavloviç'in tahttan feragat ettiği yalanmış – Bestujev söyledi. Nikolay'ın emriyle onu Varşova'da zindana atmışlar. Bu, düpedüz zorbalık. Senato bile oyuna geldi."

Aleksey, "Yoksa Senato üyeleri Nikolay'a bağlılık yemini mi ettiler?" diye sordu.

"Öyle görünüyor. Bu sabah yedide yemin ettiler. Yeminden sonra da bırakıp gittiler."

Hareket neredeyse gülünç denilecek kadar düzensizdi. Aleksandr, Nikolay'ı böyle apar topar tahta geçmek durumunda bırakarak belki de ona iyilik yapmıştı. İsyancılar ilk planladıkları gibi ertesi yıl harekete geçselerdi,

1. (Rus.) Konstantin ve Meşrutiyet. (Ç.N.)

daha iyi hazırlanacak zaman bulabilirlerdi. Ama bu kalabalık artmaya devam ederse, işin gülünç yanı ortadan kalkardı. Çar'a sadık askerler kalabalığı dağıtmak için bir şeyler yapmak zorunda kalırlardı, bu da katliam demekti. Ama Aleksey şu anda bunları hiç düşünmüyordu.

"Teğmen Danilov diye birini tanıyor musun?" diye sordu. "Dimitriy Alekseyeviç."

Adam başını sallayarak tanımadığını belirtti. Aleksey kalabalığın içine daldı, önüne her gelene Dimitriy'i soruyordu, ama onu tanıdığını söyleyen birkaç kişi de kendisini görmemişlerdi. Oğlunu bulma umudu gittikçe kırılıyordu, son umut olarak oğlunun boyuna bel bağlıyordu Aleksey. Kalabalığın içindekilerden biraz daha uzun olduğu için onu görebileceğini düşünüyordu.

Aleksey, doğudan ve güneyden çoğu atlı olan yeni birliklerin geldiğini gördü. Bunların ayaklanmaya katıldığını gösteren bir belirti yoktu; tam tersine, ayaklanmayı bastırmaya gelmişlerdi ve harekete geçmek için emir bekliyorlardı. Aleksey, Bahriye Nazırlığı'nın önünde dikkatini çeken atlıları yine gördü. Şimdi yanlarında Çar Nikolay da vardı. O mesafeden Çar'ın yüzündeki ifadeyi görmek olanaksızdı; oysa onun ayaklanmayı bastırmak için ikna etmekle zor kullanmak arasında yapacağı seçim binlerce kişinin kaderini değiştirecekti.

Aleksey dönüp kalabalığı gözden geçirdi. Dimitriy hâlâ görünürlerde yoktu ve –kalabalık arttıkça– onu bulma umudu azalıyordu. O sırada Petro Anıtı'nın çevresinde bir kıpırdanma oldu. Asilerle konuşmak üzere biri Yıldırım Taşı'na çıkıyordu.[1] Rıleyev'di bu. Aleksey onun konuşmasını dinlemek için o tarafa koştu.

1. Yıldırım Taşı, insan gücü dışında hiçbir şey kullanılmadan taşınan dünyadaki en büyük taş olarak tanımlanır. Çariçe Katerina'nın yaptırdığı Büyük Petro heykelinin kaidesini oluşturan taş, 1768'de Finlandiya Körfezi'ne 6 km. uzaktaki Lahta'da bulundu. 400 kişinin 9 ayda taşıdığı taşın yontulmadan önceki boyutları 7x14x9 metre, ağırlığı da 1500 tondu. Yerel efsaneye göre, kaya daha kendi yerindeyken üzerine yıldırım düşüp bir parçasını kopardığı için Yıldırım Taşı adı verilmiştir. (Ç.N.)

Dimiry başını gökyüzüne doğru kaldırdı. Kondratiy Fyodoroviç Rıleyev'in yüzü yukarıdan ona ve bütün kalabalığa bakıyordu. Rıleyev'in arkasında Petro'nun atı şaha kalkıyordu. Dimitriy göğsünün gururla kabardığını hissetti. Rıleyev, Harp Okulu öğrencilerinden çoğunun gözünde büyük bir kahramandı ve katılım için resmen bir çağrı yapılmamışsa da Kuzey Cemiyeti'nin en genç üyelerinden bazıları –Dimitriy gibi hiç savaşa gitmemiş olanlar– sırf Rıleyev'in ünü nedeniyle Cemiyet'e girmişlerdi. Meydanda en az üç bin kişi vardı, Dimitriy daha gelenler olduğunu da duymuştu. Nikolay'a –onun gerçekten çar olduğuna aldanmış oldukları için– sadık kalan askerler kendi silah arkadaşlarına ateş açmazlardı. Nikolay iktidardan vazgeçmek ve Trubetskoy zamanında yetişirse yetkilerini ona devretmek zorunda kalacaktı. Belki de Trubetskoy'u çoktan tutuklamışlardı. O zaman Rıleyev' in başa geçmesi gerekecekti. Bu da pek iyi bir fikir olmayabilirdi.

Dimitriy bir akşam önce Rıleyev'in evine gitmiş ve babasının yarım saat kadar önce oradan çıktığını öğrenmişti. Bunu duyunca hayal kırıklığına uğramıştı, ama yaklaşan olayların, en azından bugün akrabalık ilişkilerinden önce geleceğini Aleksey'in anlayışla karşılayacağından emindi. Dimitriy, Rıleyev'in evinde kalmıştı ve sabah büyük bir karmaşayla başlamıştı.

Önce Bestujev gelmiş ve Kahovskiy'in ilk fırsatta Nikolay'ı öldürmeye yemin ettiği haberini getirmişti. Rıleyev bu haberi duyunca duraklamış, sonra, "*Garde perdue* meselesini unutmayın. Onunla bizim aramızda bağ kurmamaları gerek," demişti.

Bestujev, "Kendisi de bunu biliyor," diye cevap vermişti.

Rıleyev giyinmekte olduğu için, bu konuşma, yatak odasının açık kapısından salona seslenerek yüksek sesle yapılmıştı. Rıleyev sonunda odadan çıkınca, Dimitriy gördüğü manzara karşısında afallamış – gülemeyecek kadar büyük bir şoka uğramıştı. Başkaları da aynı duygular içindeydi. Rıleyev kıyafetini –ve bunun nedenini– Di-

mitriy'in hiç beceremeyeceği kadar iyi tanımlamıştı.

Kaba saba giysilerini ve sırtındaki heybeyi göstererek, "Gördüğünüz gibi, köylü kılığına girdim," demişti. "Ama" –sözün gerisini uzun bir duraklamadan sonra kendisini zorlayarak getirmişti– "bir de tüfek taşıyorum – asker gibi. Bugünün anlamı da bu; askerle köylünün birlik ve beraberliği – ortak özgürlüklerinin ilk adımı."

Dimitriy, Rıleyev'in köylüye de, askere de benzemediğini düşünmüş, ama dilini tutmuştu. Bestujev daha açık sözlüydü.

"Bugün yanımızda sadece askerler var – köylüler yok," demişti. "Onlar da bu tür bir vatanseverlik sembolizmini anlamazlar. Onlar yalnızca Nikolay'ın çar olmaması gerektiğine inanıyorlar."

Rıleyev sonunda onun fikrini kabul etmiş ve "Galiba fazlasıyla romantik davrandım," diyerek üstünü değiştirmeye gitmişti. Bestujev daha çok destek sağlayabilmek için şehirdeki kışlaları dolaşmaya gitmişti. Rıleyev de yeniden giyinip çıkmaya hazırlanırken karısı gelip koluna yapışmıştı.

"Bugün evden dışarı adım atma," diye yalvarmıştı.

Rıleyev, "Saçmalama," demişti.

Karısı, "Öleceksin!" diye bağırmıştı.

Rıleyev kolunu çekip kurtarınca, karısı merdivenden yukarıya, "Nastenka! Nastenka! Babana yalvar da gitmesin," diye seslenmişti.

Merdivenden küçük bir kız –Rıleyev'in altı yaşındaki kızı– inmişti; babasının gidişiyle olduğu kadar annesinin bağırması yüzünden de şaşkına dönmüştü. Sonunda sıkıca sarıldığı babasının bacaklarından zorla koparılıp çekilmesi gerekmişti. Rıleyev'in karısı da bayılıp kanepeye serilmişti. Rıleyev, Dimitriy ve daha birkaç kişiyle hemen evden çıkmıştı. Bu kadar tehlikeli bir günde insanın ailesinden bu şekilde ayrılması korkunç bir şeydi, ama biraz daha kalacak olsa evden hiç çıkamayabilirdi. Ülkenin sorunlarının ailenin önüne geçmesi gereken zamanlar vardır.

Senato Meydanı'na geldiklerinde Trubetskoy'un daha

gelmediğini ve Senato'nun da Nikolay'a bağlılık yemini ettiğini öğrendiler. Bunun üzerine Rıleyev konuşma yapması gerektiğine karar verdi; onlar da onun Petro'nun heykelinin kaidesine çıkmasına yardım ettiler ve Rıleyev kendisini duyabilenlere seslendi.

"Aleksandr'ın vasiyetini okusunlar," diye bağırdı. "Vasiyetname mühürlü olarak Senato'da duruyor." Senato binasını işaret etti. "O vasiyet bize merhum Majesteleri'nin kendisinden sonra tahta kimin geçmesini istediğini gösterecek."

Kalabalıktan coşkulu sesler yükseldi. Dimitriy zafere ulaşacaklarından hiç bu kadar emin olmamıştı. Orada durup Rıleyev'in söylediklerini ve kalabalığın tezahüratını dinledi. Konuşma bitince tanıdık bir slogan duyuldu:

Konstantin ee Konstitutsiya! Konstantin ee Konstitutsiya!

Sonra Rıleyev aşağı indi ve Dimitriy onu gözden kaybetti. Ardından hayal kırıklığı geldi. Dimitriy, Obolenskiy ile Bestujev'in arasındaki konuşmaya kulak misafiri oldu.

Obolenskiy, "Trubetskoy gelmiyor!" diye homurdandı.

"Ne?"

"Herif ödlek çıktı."

Bestujev, "Mutlaka gelecektir," diye diretti.

"Geldi zaten. Ama gidişatı beğenmeyince soluğu genelkurmay başkanının yanında alıp Nikolay'a bağlılık yemini etmek için nereye gitmesi gerektiğini sordu. Şu anda nerede olduğunu biliyor musun?"

Bestujev başıyla hayır işareti yaptı.

"Avusturya Sefareti'nde saklanıyor."

Dimitriy ilk kez kuşku duydu. Kendilerine liderlik yapanlar ne tür insanlardı? Rıleyev'in kumandan olmak gibi bir iddiası yoktu; ama sabahki o gülünç hali şair kafasının iflah olmayacak biçimde bulutların üstünde olduğunu göstermişti. Trubetskoy –en azından Borodino'da– cesur bir askerdi; ama onun üzerinden yıllar geçmişti. Oysa şimdi –Rusya için yeni bir gelecek umut eden binlerce yü-

rekli insan– koyun sürüsü gibi meydana getirilmiş ve ortada bırakılmıştı. Doğru dürüst bir lider çıksa her şey değişebilirdi, ama öyle birinin ortaya çıkacağı yoktu.

Obolenskiy ile Bestujev, sorumluluğu kimin alması gerektiğini tartışmaya başladılar – ikisi de görevi birbirine yıkmaya çalışıyordu. Bestujev, sadece denizcilik deneyimi olduğunu, bunun da burada işe yaramayacağını söylüyordu; Obolenskiy ise kendisinde liderlik kumaşı olmadığını iddia ediyordu. Dimitriy artık dinlemeyi bırakmıştı. Kalabalığın arasından kendisine doğru gelen birini görmüştü.

Gelen babasıydı.

Aleksey kalabalığın içinden hızla yürüyüp oğluna sarıldı.

"Tanrı'ya şükür, sonunda seni bulabildim," dedi. Sonra Dimitriy'in yüzündeki ifadeyi gördü. "Ne oldu?"

"Bozgun oluyor, baba. Başımıza geçecek kimse yok."

"Trubetskoy'dan ne haber?"

"Trubetskoy tüydü, ötekilerin hiçbiri de sorumluluğu almak istemiyor."

Aleksey aksini düşünmesine rağmen, Dimitriy'in hayal kırıklığını o da biraz paylaştı. Asilerin ya da –başta Dimitriy'in rütbesindekiler olmak üzere– çoğunun haysiyetiyle oynanmıştı. Buradaki sıradan neferlerin hiçbir şey bildiği yoktu. Gerçekte Konstantin kimseden destek istemediği halde, bu insanlar aldatılmışlar, Konstantin'e destek vermek için buraya geldiklerine inandırılmışlardı. Tepedekiler politikacılarla hayalperestlerin karışımıydı – genelleme yapmak gerekirse Güney'dekiler politikacı, Kuzey'dekiler ise hayalciydi. Daha iyi bir Rusya'yı gerçekten isteyen ve kendilerine fırsat verilse bunu gerçekleştirebilecek olanlar Dimitriy gibi insanlardı.

Dimitriy birden, "Başımıza sen geçebilirsin," dedi.

Aleksey hafifçe güldü, sonra oğlunun ciddi olduğunu gördü. "Ben mi?" diyerek yine güldü. "Ben bir albayım.

Ne soylu kanım var ne de güzel konuşma yeteneğim. Hepsinden önemlisi de, bugünün kurtuluşu olmadığına kesinlikle inanıyorum. Eğer bu insanların başına geçip bir yere yönlendirecek olsam, onları kışlalarına döndürürdüm." Aleksey bu yanıtı verirken hiç de yalan söylemek durumunda kalmadı. Ayaklanmanın başarısız olmasını istediğini oğluna itiraf etmesine gerek yoktu; çünkü şimdi başarısızlığın kaçınılmaz olduğunu görüyordu.

Dimitriy gözlerinde müthiş bir hayal kırıklığı ifadesiyle baktı ona. Başını esefle ağır ağır salladı ve, "Senin korkak olduğunu hiç sanmazdım baba," diyerek arkasını döndü.

Tam o anda kalabalığın üzerine bir sessizlik çöktü. Aleksey çevresine bakındı; meydanın ortasına, Bestujev'le Obolenskiy'in durdukları yere doğru hızla gelen bir atlı gördü. Adamı hemen tanıdı – şehrin genel valisi Mihail Andreyeviç Miloradoviç'ti bu. Aleksey onu Austerlitz Savaşı'ndan, daha yakın tarihte de geçen yılki selde insanları kurtarmak için gösterdiği yiğitçe çabalarından tanıyordu. Ayrıca Miloradoviç'in Aleksandr'a serfliğin lağvedilmesiyle ilgili pratik bir plan sunduğunu – ve adamın kendi mülklerinde de özgür olmayan hiç kimsenin çalışmadığını hatırladı. Onun buraya ayaklanmaya katılmak üzere gelmesi mümkün müydü? Eğer öyleyse Dimitriy korkusunu atlatırdı. Bu adam, onların başına geçebilecek biriydi.

Aleksey bir adım ilerleyip elini Dimitriy'in omzuna koydu. Dimitriy ona baktı ve Aleksey onun gözlerinde o beklediği umut duygusunu gördü. Genel Vali'nin söyleyeceklerini duymak için o tarafa yaklaştılar. Konuşmayı duyabilecekleri mesafeye gelince, Vali'nin asilerin yardımına koşmak için gelmediği anlaşıldı.

"Ve sizlerden kışlalarınıza dönmenizi rica ediyorum," diyordu. "Sizi temin ederim ki Nikolay hakkıyla çar olmuştur. Kandırılmış olanlarınız, vatanseverliklerini yanlış umuda bağladıkları için cezalandırılmayacaklar. Ben çoğunuzla omuz omuza savaştım. Beni güvenilir biri olarak

gördüğünüzü umuyorum. Ben de selefi ve Tanrı tarafından göreve getirilmiş olan Çarımız Nikolay Pavloviç'e inanıyorum."

Konuşmayı destekleyen coşkulu bir tezahürat olmadı, Genel Vali'nin konuşması düşünceli, kaygılı bir sessizlikle karşılandı. Meydanda varlığını somut olarak hissettiren gerginlik sürdüğü halde, barışçı bir sonuca varılması umudu Aleksey'in yüreğini heyecanla hoplattı. Obolenskiy konuşmak için öne doğru yürüdü. Yanında o iğrenç adam, *garde perdue* olmaya gönüllü Pyotr Grigoryeviç Kahovskiy vardı.

Obolenskiy, "Burada sizin dostunuz yok Mihail Andreyeviç," dedi. "Siz bu zorbayı destekleyebilirsiniz, ama buradaki insanlar vatanlarını seviyorlar. Buradan gitmenizi tavsiye ederim. Kalacak olursanız kendinizi tehlikeye atmış olursunuz."

Miloradoviç, Obolenskiy'le göz göze gelmemeye çalışarak etrafta toplanmış olanları tek tek süzdü.

Aleksey oğluna, "Miloradoviç haklı Mitka," diye fısıldadı. "Buradan gitmen gerek. Hemen şimdi."

Dimitriy de fısıldayarak cevap verdi: "Asla!"

Genel Vali tekrar konuşmaya başladı. "Sizleri meseleleri düşünüp taşınmanız için yalnız bırakacağım," dedi. "Bu işi barışçıl yolla sona erdirmeye zaman kalmamış olabilir."

Miloradoviç atının başını geriye çevirdi ve ona yol açan kalabalığın arasından geldiği yöne doğru yola koyuldu. Birden arkasında bir hareket oldu. Aleksey kalabalığın içinden yükselen piştovu gördü, Haykırarak Kahovskiy'in üzerine atıldı, ama geç kalmıştı. Piştov dumanlar saçarak patladı. Miloradoviç'in sırtındaki delik ufaktı, ama adam anında öne doğru yıkıldı. Her yandan haykırışlar yükseliyordu, bunların kimi onaylayan, kimi öfkeli tepkilerdi. Süvariler Genel Vali'yi kurtarmak için atlarını dörtnala sürdüler; ama kalabalık o tarafa doğru koşunca Aleksey düştü ve Miloradoviç'in cesedine ne olduğunu göremedi.

Birisi, *"Konstantin ee Konstitutsiya! Konstantin ee Kons-*

titutsiya!" sloganını söylemeye başladı, kalabalık hemen ona katıldı. Milorodoviç zihinlerde soru işareti yarattıysa da, bu kaygılar çok geçmeden unutuldu. Günün barışçıl bir biçimde sona ermesi umudu kalmamıştı artık. Orada topları, tüfekleri ve atlarıyla on bin asker vardı. Çok kan dökülecek, katliam olacaktı.

Aleksey kendisini yerden kaldıran elleri hissetti. Dimitriy'di bu. Babasını kolundan tutarken Aleksey'in sol elindeki sargıyı yeni görmüş gibiydi.

Delikanlı, "Bu gereksiz bir gaddarlıktı," dedi. "Sen de hiç korkak değilsin baba."

Aleksey'in, bu son sözün yaptıkları için mi, yoksa elindeki son yara için mi söylendiğini tartacak kadar zamanı yoktu. O doğrulup ayağa kalkarken etraflarındaki kalabalık da açıldı ve sivil giysileri içinde sakin ve serinkanlı görünen Yuda onlara doğru ağır ağır ilerledi.

Onu görünce, Aleksey'in içinde bir şaşkınlık ve nefret dalgası kabardı. Bu an ve bu yer, Yuda'yla uğraşmak için Aleksey'in aklına gelebilecek en son noktaydı. Yine de Aleksey'in tepkisi oğlununkinden epey farklı oldu.

Dimitriy babasının elini bıraktı, Yuda'nın yanına gitti, onunla tokalaştı.

Ağzı kulaklarına varacak biçimde gülümseyerek, "Vasiliy Denisoviç," dedi. "Bu ne büyük şeref."

37

"Neden buraya geldin?" Dimitriy'in sorduğu soru, Aleksey'in aklından geçen sorunun aynısıydı; ne var ki soruyu Aleksey soracak olsa sertçe çıkışacağı halde Dimitriy hiç de o tavırda değildi.

Yuda, "Seni görmeye geldim Mitka," diye karşılık verdi. "Annen çok meraklanıyor." Sonra ayağa kalkıp oğlunun yanında duran Aleksey'e döndü. Elini uzatarak, "Seni gördüğüme sevindim Lyoşa," dedi. "Görüşmeyeli yıllar oldu."

Aleksey, Yuda'nın ne demek istediğini bir an düşündü. Anlaşılan, bu sözleri Dimitriy'e bir şey belli ermemek için söylemişti.

Dimitriy biraz şaşırarak, "Tabii ya," dedi. "Sizin tanıştığınızı neredeyse unutmuştum. Çok eskiden tanışmış olmalısınız."

Yuda, "1812'de," dedi. "Sen de ufacık bir çocuktun. Hem de çok iyi bir çocuktun – onca zaman senden babanı aldatmanı istediğim için benden nefret edebilecekken bunu yapmadın."

Dimitriy, "Herhalde ben onu, onun beni aldattığı kadar aldatmadım," dedi. "Vasiliy, senin dediğiniz gibi o kadını Moskova'da gördüm."

Aleksey, "Demek kendini sadece Marfa'ya tanıtmakla kalmadın," dedi. Oğlunun hareketlerini izlemeyi çok is-

temesine rağmen gözlerini Yuda'dan ayıramıyordu.

Dimitriy, "Annem sana daha önce söyledi mi?" diye sordu. "Vasiliy ikimizin de çok iyi dostu oldu – özellikle de sen burada olmadığın zamanlar."

Aleksey, Yuda'nın başını hafifçe sallayarak, Marfa'ya ne kadar yakın olduğunu Dimitriy bilmiyor diye işaret ettiğini gördü. Bu da oğlanın sesindeki içtenliği açıklıyordu. Hiçbir oğul, annesini kocasına ihanet eden bir kadın haline getirmiş adamdan böylesine neşeyle söz etmezdi. Hem oğlu ona inanacak olsa bile gerçeği açıklamak neye yarardı? Dimitriy babasına olan saygısını büyük ölçüde yitirmişti. Annesine duyduğu saygıyı da kaybetmesine sebep olmak hakkaniyete sığar mıydı? Ama oğlunun Yuda'ya beslediği saygıyı ortadan kaldıracaksa, gerçeği açıklamaya değerdi.

Dimitriy, "Neredeyse bir baba gibi davrandı," diye devam etti. Sesinde kasten böyle konuştuğunu düşündürecek bir ton yoktu, ama bu, onun söylediklerine içtenlikle inandığı gerçeğini değiştirmiyordu. O anda Yuda'nın gözleri muzaffer bir ifadeyle parladı. Aleksey kendisini onun karşısında zayıf hissetti.

"Ben askerim," dedi. "Her an evde olamazdım."

Dimitriy yaptığı gafı fark edip kekeleyerek konuştu. "Hay Allah, baba," dedi. "Öyle bir şey kastetmedim." Ama artık sözünü geri alamayacak kadar geç kalmıştı.

Yuda her zamanki ikiyüzlülüğünü gösterdi. "Baban da öyle sanmadı Mitka," dedi. "Ben senin kalbinde Lyoşa'nın yerini alamazdım. Tıpkı annenin kalbinde de onun yerini alamayacağım gibi. Ben sadece baban yokken size göz kulak olan bir yabancıyım. Artık sen büyüyüp yuvadan uçtuğuna göre, bana eskisi kadar ihtiyaç duymayacağından eminim."

Yuda oyununu öyle temiz oynadı ki, Dimitriy ona karşı çıkmak zorunda kaldı. Yuda'nın omzunu tutarak, "Hayır Vasiliy," dedi. "Sen ikimiz için de bir yabancıdan çok daha fazlası oldun. Her zaman da öyle olacaksın."

Yuda, Dimitriy'in elini okşayıp gülümseyerek, "Bunu

söylediğin için teşekkür ederim Mitka," dedi. "Senin umutlarını boşa çıkarmayacağım. Ama yeterince gevezelik ettik. Buraya gelmemin nedenini konuşalım artık."

"Söyle hadi."

"Beni annen gönderdi. Bugün ne yapmayı planladığını ona anlattım." Yuda, konuşurken Dimitriy'in itiraz etmesini önlemek istercesine elini kaldırdı. "Kusura bakma, ama ikinize de bunu ondan saklamayacak kadar değer veriyorum." Bunu söylerken Aleksey onlara değer vermediğini açıkça ima ediyordu. "Annen, seni öldürmelerine fırsat vermeden buradan gitmen için yalvarıyor."

Dimitriy vereceği cevabı bir an bile düşünmedi. "Buradaki herkesin annesi de aynı şeyi düşünüyor," dedi. "Dünyayı kadınlar yönetse, özgürlükler hiç elde edilemezdi; anneler oğullarını gereğinden fazla severler."

Yuda başıyla doğruladı. "Ben de annene senin aynen böyle diyeceğini söyledim." Durdu, Dimitriy'in elini tuttu, iki eliyle kavradı. "Ama şimdi ben rica ediyorum. Buradan git. Burada hiçbir şey yapamazsın. Nikolay çar oldu, bunu değiştiremezsin."

Dimitriy, "Değiştirmeye çalışırken ölmeyi göze alırım," diye diretti.

Yuda, "Bunu başaramayarak ölürsün," dedi.

Yuda, Dimitriy'in gözlerinin içine bakarak onun elini birkaç saniye daha avuçlarında tuttu. İkisi de konuşmuyordu. Sessizliği Aleksey bozdu.

"Onun sözünü dinle Mitka," dedi. Herhangi birine Yuda'nın öğüdüne uymasını söylemek ve oğlunu kendisinin değil de Yuda'nın gitmeye zorlaması ağırına gidiyordu; ama çocuğun hayatı kurtulacaksa bunların hiç önemi yoktu. Aleksey, Dimitriy'i oğlu olduğundan daha çok bir insan olarak severdi. O insanı kurtarmak için, baba-oğul ilişkisini kaybetmeye hazırdı.

Sonunda Dimitriy razı oldu. "Pekâlâ," diye başını eğdi. "Ama ikiniz de benimle geleceksiniz."

Aleksey, "Olur tabii," dedi. "Ama önce Vasiliy'le benim görüşmemiz gereken önemli bir mesele var."

Yuda, soran bir edayla kaşını kaldırarak Aleksey'e baktı. Gülümsemesinde belli belirsiz bir hayranlık seziliyordu.

Dimitriy, "Şimdi burada mı?" diye çıkıştı. "Görüşmeniz biraz bekleyebilir."

Yuda, "Hayır, babanın hakkı var," dedi. "Üstelik üçümüz birden buradan gitmeye kalkarsak, büyük olasılıkla yolumuzu keserler. Seni yakında görürüz. İkimiz de göreceğiz. Merak etme, ben de güvende olacağım." Aleksey'in iki gün önce dikkatini çeken biçimde göğsüne dokundu yine. Dimitriy bu hareketi fark ettiyse bile sesini çıkarmadı.

Bir şey söylemek yerine, Aleksey'le kucaklaştı, sonra Yuda'ya sarıldı ve onu durdurmak için hiçbir şey yapmayan asi asker kalabalığının arasından kendisine yol açarak doğuya doğru yöneldi.

Dimitriy'in arkasından bakarlarken, Yuda, "Görüşeceğimiz mesele nedir?" diye fısıldadı Aleksey'in kulağına.

Aslında Aleksey'in Yuda'yla konuşmak istediği tek bir husus vardı; onun aptal yerine konduğunu ve Aleksandr'ın ölmediğini söylemek istiyordu. Ama bunu Yuda ölmeden ancak birkaç saniye önce söylemeye karar vermişti. Artık Yuda'yı öldürmek ya da en azından ölmesini seyretmek için harika bir fırsat doğmuştu.

Yuda –Vasiliy Denisoviç Makarov– Richard L. Cain – hepsi Çar I. Nikolay'a sadık bir askerin silahından çıkacak tek kurşunla ölecekti. Çevrede o askerlerden yeterince vardı, meydan neredeyse kuşatılmıştı; eğer içlerinden biri öldürücü vuruşu yapamazsa, Aleksey'in cebinde doldurulmuş bir piştov hazırdı ve o da meydandaki askerler kadar sadıktı Nikolay'a. Ne Marfa ne de Dimitriy onun ölümünden Aleksey'i sorumlu tutabilirdi. Bugün burada yüzlerce insan ölecekti, bu kaçınılmazdı. Ölenlerden birinin de Yuda olması kimseyi kuşkulandırmazdı. Yuda'nın meydanda bir süre daha kalmak istediğini, Dimitriy kendi kulaklarıyla duymuştu. Belki, Aleksey'in –daha yeni kavuştuğu– eski dostunu kurtarmak için nasıl çabaladığına tanık olanlar bile olabilirdi. Aleksey bunu sağlamak

için biraz rol yapmayı göze alacağından emindi.

"Uzun vadeli bir oyun oynuyorsun Yuda," dedi.

"Aşırı iyimsersin Lyoşa. Sen bugünkü duruma bakıyor ve geçmişteki her hareketimin bunu sağlamaya yönelik olduğunu düşünüyorsun. Aslında bunun tam tersi oluyor. Bana ilginç gelen şeyleri yapıyorum ve daha sonra bunlardan nasıl yararlanacağıma karar veriyorum."

Aleksey onu can kulağıyla dinlemiyordu. Bakışlarıyla meydanı tarıyordu. Dimitriy henüz gözden kaybolmamıştı. Güneyde birliklerin örgütlü, düzenli bir biçimde harekete geçtiğini görüyolrdu.

Yuda, "Sen sanıyor musun ki," diye devam etti, "1825'te gerçeği sana açıklamak için ta 1812'de karın ve oğlunla ilişki kurdum?"

"Günün birinde açıklamayı planlamıştın."

"Onların beni nasıl karşılayacağını, bana nasıl davranacaklarını nereden bilebilirdim? Karının bana nasıl coşkuyla kucak açacağını da, oğlunun uzaktaki babasının yerini dolduracak birini aradığını da nereden tahmin edebilirdim?"

Aleksey ona baktı. Yuda'nın Dimitriy'le ilgili iğneli sözleri Marfa'yla ilgili imalarından daha çok acı vermişti; bunun nedeni de Dimitriy'le olan ilişkinin daha taze yara açması değildi. "Dimitriy, annesiyle senin yaptıklarını bilse, seni bu kadar sevmezdi," dedi.

Yuda, "Annesi de aynen böyle düşünüyor," dedi. "Oysa ben onun gözünde sadece eski bir aile dostuyum – kendini bildi bileli tanıdığı bir çeşit amcayım."

"Onun bana senden bahsetmemesi için her şeyi yaptın."

"Yine olayları ortaya çıktıktan sonra öğreniyorsun ve bunları büyük bir planın parçaları olarak görüyorsun. Sen satranç oynar mısın Lyoşa?"

Aleksey, çok eskiden buz gibi bir ordugâhta –tıpkı şimdi olduğu gibi– Yuda'nın kendisinin insafına kaldığına inandığı bir olayı hatırladı. "Oynadığımı biliyorsun," dedi. "Geçen sefer bu konuyu konuştuğumuzda, ne zaman se-

nin küçük numaralarını yutsam bu yüzden hayal kırıklığına uğradığını, çünkü bunun onca zamandır hazırladığın büyük tuzağı kuramayacağın anlamına geldiğini söylemiştin. "

"Böyle dedim, değil mi? Peki, yalan söyledim – bu kötü bir huyum, özür dilerim. Ama büyük tuzak baştan büyük olsun diye tasarlanmış değil, giderek büyüyen bir şey. Marfa'ya da Mitka'ya da sana benden söz etmemelerini söylemedim. Çocuk o zaman daha beş yaşındaydı – ne anlayabilirdi? Üstelik Vasiliy Denisoviç adını duymak sana ne ifade ederdi? Ama sonra, senin benden habersiz olduğunu öğrendiğim zaman, bu fikri pekiştirmeye karar verdim. Zaten karını verebildiği kadar sık düzüyordum, o yüzden o söylemezdi. O sıralarda Dimitriy de onun piyano hevesini ciddiye almadığın için senden pek hoşlanmıyordu – tesadüfen ona piyano çalmasını ilk öğreten de ben oldum."

Aleksey bu sözlere aldırış etmedi. Hepsi doğruydu, ama önemi yoktu. Yuda her ne yapmaya çalışmışsa, sonunda Dimitriy iyi bir insan olarak büyümüştü – öz babasıyla geçinemeyen bir insan, ama Yuda bir kez aradan çıkınca oğluyla arası da düzelirdi.

Yuda da Aleksey'in artık ilgilenmediğini fark ederek taktik değiştirdi. "Onu gitmeye razı ettiğimize sevindim Lyoşa. Bunun tam bir takım işi olduğunu kabul et. Onun bu başarısızların arasında ölüp gitmesini ikimiz de istemeyiz."

"Başarısızlar mı?"

"Hadi hadi. Sen de benim gibi biliyorsun ne olduğunu. Liderler romantik, askerler de aptal. Dinle bak." Yuda sustu, kulağını her zamanki teatral tavrıyla yukarı çevirdi. Meydanı çeşitli haykırışlar dolduruyordu; ama asilerin toplanma sloganı diğer sesleri bastırıyordu.

Yuda sloganı tekrarladı: *"Konstantin ee Konstitutsiya!* Adamlardan birine *'Konstitutsiya!'*nın ne demek olduğunu sordum. Ne dedi, biliyor musun?"

"Ne dedi?"

"Konstantin'in karısının adı olduğunu söyledi. Bu insanlar özgürlüğü hak etmiyor."

Aleksey hâlâ meydana bakıyordu. Dimitriy neredeyse gözden kaybolmak üzereydi. Uzaktan birilerinin emirler yağdırdığını duyuyordu. Çok geçmeden ateş açarlardı. Aleksey, anlatmayı planladığı şeylere Yuda'yı hazırlamak gerektiğini düşündü – ortalığı biraz kızıştırmanın tam zamanıydı.

"Oradaki Zimeyeviç midir dersin?" diye bronz heykeli işaret etti. "Petro'nun yok ettiği, atının toynakları altında ezilen canavar o mu acaba?"

Yuda yılana baktı. "Buralarda bir yerde olmuş olmalı," dedi. Sanki bunu gerçekten şimdi fark etmiş gibi samimi görünüyordu. "Evet, herhalde odur."

"Acaba Aleksandr'ın da aynı pozda heykelini yaparlar mı?" diye sordu Aleksey. "Tabii o zaman yenileni temsil eden sadece Zimeyeviç olmaz. Sen nasıl tasvir edilmek istersin? Hamamböceğini yontmak fazla oyuncaklı olur."

Yuda dudaklarını kasarak hafifçe gülümsedi. "Aleksandr'ın zaferinin o kadar parlak olduğunu sanmıyorum. Ölerek zafer kazanmak? Belki de İncil'i hiç sonuna kadar okumamıştır. Tanrı'nın Oğlu'nun yaptıklarını gördü ve onu taklit etmeye kalktı; ama çarmıha gerilmeyi hallettiği gibi dirilmeyi de becermesi gerekirdi, değil mi? Petro gerçek bir dâhiydi. Kendi kanını bir vampire içirmek ve bu sayede ileri yaşlara kadar yaşamak – bu, aşılması olanaksız bir başarı olur."

Aleksey heyecanını saklamak zorundaydı. Yuda sözlerinin ne kadar doğru olduğunu çok yakında anlayacaktı. İşte o ân, büyük bir sevinç anı olacaktı.

Dimitriy piyano için babasına teşekkür etmeyi unutmuştu. Bu küçük bir şeydi, ama önemliydi. Kendisine verdiği cesaret, öğütler ve ilk dersler için teşekkürü asıl hak eden Vasiliy'di. Aleksey'in bütün yaptığı parasının birazını harcamaktan ibaretti; parasının çok büyük bir bö-

lümünü. Ama bu iyi bir şey için harcanmış paraydı, Dimitriy bunun babasının tavrında bir değişiklik işareti olduğunu seziyordu. Dimitriy'in onlara teşekkür etmek için ileride zamanı olacaktı, öyle olacağını umuyordu.

Meydanının sınırını belirleyen alçak çitin üstünden atladı. Bu çit, iki yanındaki kalabalıklar için kalın, sağlam bir tuğla duvarın işlevini görüyordu. Çitin iç tarafında ayaklanan askerler duruyordu. Onlara Senato Meydanı'nda toplanmaları söylenmişti, onlar da orada toplanmışlardı. Çitin dışına atılacak tek bir adım, çok çalışan ve oraya gelmeyen liderlerinin o kadar titizlikle hazırladıkları planları mahvederdi. Çitin dışında ise, şimdi sayıları hayli artmış olan siviller vardı. Saat öğleden sonra üçe geliyordu –neredeyse güneş batacaktı– ve olanların haberi bütün şehre yayılmıştı. Şehir halkı da seyre gelmişti. Ama isyancılar nasıl yerlerini biliyorlarsa, seyre gelenler de, açık seçik bir talimat olmadığı halde, o alçak, ahşap çitin bir adım ötesine geçmenin kendilerini seyirci olmaktan çıkarıp isyancı durumuna getireceğini biliyorlardı. O çit, sahneyi seyirci salonundan ayıran görünmez ve aşılmaz bir engeldi.

Dimitriy, katedral tarafından birinin haykırdığını duydu. Baktı. Emri veren bizzat Nikolay'dı. Bir saniye içinde bir düzine top ateşlendi ve gülleler meydanın üzerinden uçuştu. Kalabalığın önündeki bir sıra insan yere yıkıldı. Dimitriy topuklarının üzerinde dönüp babasıyla Vasiliy'in olduğu yere baktı. Onların çevresinde birtakım adamlar kaçışıyor, bazıları ise oldukları yerde kıpırdamadan duruyorlardı. Dimitriy'in görmeye çalıştığı iki kişi de onun olduğu tarafa doğru bakıyorlardı.

Aleksey abartılı el, kol hareketleriyle Dimitriy'i, kendisini, Vasiliy'i ve başka yerleri de işaret ediyordu. Mesaj yeterince açıktı. Dimitriy gitmekte olduğu yönde ilerlemeliydi, o ikisi de meydanın öbür tarafından kaçmaya çalışacaklardı. Yine de Dimitriy tereddüt ediyordu. Elinden onlara daha hızlı koşmalarını söylemekten başka hiçbir şey gelmese de, yanlarına gidip yardım etmek istiyor-

du. Her ikisi de canlarını kurtarmayı bilen tiplerdi. En azından babası öyleydi. Vasiliy'in her zaman ruhani, dünyevi olmaktan uzak bir havası vardı, uysallığı yüzünden pratik olmaya yatkın değildi; Dimitriy de onun bu halini severdi, ama bir yandan da bu tavrının onu tehlikeye sürükleyeceğinden kaygı duyardı.

Yine de Dimitriy fazla endişelenmemesi gerektiğini biliyordu. Vasiliy ateş hattında ne yapılacağı konusunda deneyimsiz olsa da, Aleksey kıdemli bir profesyoneldi; üstelik Dimitriy babasını tanıyordu, geçmişte Vasiliy'le aralarında görüş ayrılıkları olmuşsa bile, Aleksey arkadaşının canını güvenceye almadan meydandan ayrılmazdı. Dimitriy'e babasının bu özelliklerini öğreten Vasiliy olmuştu – kendisinin deneyimlerle öğrenme fırsatı bulduğundan çok fazlasını Vasiliy'den öğrenmişti.

Dimitriy hâlâ kararsızlık içinde bocalayarak, ikisine son kez baktı. Dimitriy sanki anlamamış gibi Aleksey aynı işaretleri yineledi; işin şaşılacak yanı Vasiliy'in babasından daha sakin görünmesiydi. Aleksey'in tam arkasında duran Vasiliy'in yaptığı tek hareket başını hafifçe öne eğmek oldu, ama Dimitriy onun ne demek istediğini hemen anladı. Her zaman anlardı zaten.

Dimitriy Alekseyeviç döndü ve alacakaranlığa karışıp kaçtı.

Aleksey, Dimitriy'in nihayet gittiğini gördükten sonra Yuda'ya döndü. Orada kimse yoktu. Aleksey ikinci bir top ateşi salvosu duydu. Bu sefer panik havası herkese yayıldı. İlk atışta cesaretle yerlerinde kalmış olanlar, şimdi can havliyle kaçışıyorlardı. Aleksey, kalabalığın içinde Yuda'yı gördü; Petro Anıtı'nı geçmiş, meydanın karşı köşesine doğru gidiyordu. Aleksey de onun peşinden gitti. Kalabalığın büyük bölümü o tarafa kaçıyordu, Yuda da çok geçmeden tekrar gözden kayboldu.

Aleksey koşmaya devam etti. Yuda sivil giyimli birkaç kişiden biri olduğu için, kalabalıkta ayırt etmek kolaydı.

Yuda meydanın köşesine varmış, hangi tarafa gideceğine karar vermek için durmuştu. Kalabalığın yarısı, binaların arasından Galernaya Sokağı'na açılan dar geçide üşüşmüş, içeridekilerin açmamakta direndiği kapıları yumrukluyordu; kalabalığın diğer yarısı –yarıdan da fazlası– nehre doğru koşuyordu. Bazıları İsakiyevski Köprüsü'ne yollanıyor, ötekiler doğruca buzun üzerinden karşıya geçmeye çalışıyordu. Yuda da nehir yolunu seçti. Onun meydandan çıkarken gösterdiği kararsızlık, Aleksey'in biraz daha yaklaşmasına olanak yaratmıştı, ama hâlâ yakında değildi.

Artık çevrede daha çok sivil vardı. Meydandaki olayları bir gösteri gibi seyretmeye koşanlar, şimdi aval aval bakmaya geldikleri cümbüşün bir parçası olmuşlardı. Askerler, onlara da silah arkadaşlarına gösterdiklerinden daha fazla saygı göstermediler ve –erkek, kadın, hatta çocuk– pek çok kişi askerlerin ayakları altında ezildi.

Yuda şimdi buzun üzerindeydi. Köprüye gitse aptallık etmiş olurdu. Köprü kaçaklarla dolup taşmıştı, içlerinden çoğu köprünün kenarından aşağıdaki düz, beyaz yüzeye atlamak zorunda kalıyordu. Yaz olsaydı bu kalabalık yüzünden köprü alabora olabilirdi, ama şimdi buz köprüyü tutan dubaları kımıldamayacak biçimde sıkıştırdığından köprü de yerinde duruyordu. Aleksey kıyının taş döşeli kenarında duruyordu; Yuda'dan daha uzun olduğu için onu rahatça görüyordu, Yuda ateş menzili içindeydi; ama Aleksey onu arkasından vurmak istemedi, böyle yaparsa onu öldürmenin keyfini çıkaramazdı. Silahını çekti.

"Yuda!" diye bağırdı.

Yuda döndü ve Aleksey'in elinde silah olduğunu gördü. Kımıldamadan dimdik durdu, başı hafifçe yana eğikti. Şaşkın görünüyordu – Aleksey sanki onu aldatmış da ona şaşırmış gibiydi. Bu da doğruydu, Aleksey şimdi onu vurup öldürecek olsa ikisini de aldatmış olurdu. Ama Aleksey iyi atıcıydı; Yuda da Aleksey'in anlatacaklarını işitecek kadar uzun yaşayacaktı.

Orada yüzlerce tanık vardı; ama hiç kimse buzun üze-

rinde karşı karşıya duran iki adama bakmak zahmetine girmezdi. Görseler bile bilgi vermeye gönüllü olmazlardı. Çünkü, "O akşam Senato Meydanı'nda senin ne işin vardı?" sorusu, çoğunun inandırıcı bir yanıt bulacağı gibi bir soru değildi. Yine aynı nedenle, pek çok kırık kol ve bacak yanlış kaynayacak, pek çok yaraya pansuman yapılmayacak, zamanında müdahale edilmiş olsa yaşayabilecek pek çok kişi ölecekti.

Aleksey nişan aldı, parmağını tetiğe yerleştirdi. Tepesinde ıslık gibi bir ses duydu. Bir top güllesiydi bu. Hemen hemen aynı anda ikinci bir ses daha işitti. Birtakım aptallar toplarını metal bilye yerine taş güllelerle doldurmuşlardı. Bu, buzu kırmaktan başka işe yaramazdı – tabii eğer amaçları bu değilse. İlk gülle nehrin üzerinden geçip Vasilevskiy Adası'nda bir yere düştü. İkincisi karşı kıyıya yakın bir noktada Neva'yı kaplayan buzu delip geçti. Yuda sırtüstü yere yuvarlandı. Aleksey yeniden nişan almaya çalıştı, ama dengesini kaybetti. Buzun üzerine atladı ve ayakta kalmayı başardı. Silahını Yuda'ya doğru tutarak yürüdü.

Aleksey yaklaşırken, Yuda, "Bir dahaki sefere bunu yazın yapalım," dedi.

Aleksey, "Bir dahaki sefer olmayacak," diye karşılık verdi.

"Bu sana kaderin cilvesi gibi gelmiyor mu? Köprü? Buz tutmuş nehir? Top ateşi?"

Aleksey, "Tek fark, bu sefer silahlı olmam," dedi.

Yuda, Aleksey'in haklı olduğunu kabullenen bir tavırla suratını buruşturdu. Aleksey nişan aldı. Kyoşa'nın mektubundaki öğüdü anımsadı: Şiirsellik yok, kesin sonuca git.

Yuda, "Bunu yapabilecek misin Lyoşa?" diye sordu. "Beni gerçekten bu kadar duygusuzca öldürebilir misin? Beni yanan bir binaya kapatmaz mısın? Kafamı buz tutmuş bir nehrin sularına batırmaz mısın? Ya da beni benden nefret eden bir vampir sürüsüyle mağarada bırakmaz mısın? Bana bir çıkış yolu bırakmak zorundasın."

Doğasında, onu Yuda'ya dövüşme fırsatı vermek ya da

Yuda'nın yazgısını Tanrı'ya havale etmek zorunda bırakan bir zaaf, bir duygusallık var mıydı gerçekten? Bunu tarih belirleyebilirdi; ama gelecek veya bugün için bunun önemi yoktu. Birtakım yüzler, sırayla Aleksey'in gözünün önünden geçti: Maks, Vadim, Margarita, Binbaşı Maskov, Yüzbaşı Lişin, adı bilinmeyen sayısız insan, hatta işkence ettiği vampirler, hatta Kyoşa. Ya Marfa ile Dimitriy'e, Aleksey'e yaptıkları? Aleksey eskiden Yuda'ya bir şans vermişse aptallık etmişti. Ama şimdi bu hatayı düzeltebilirdi. Artık daha yaşlı, daha akıllıydı.

Tetiği çekti.

Silah Aleksey'in elinde geri tepti ve kurşunun etkisiyle Yuda'nın gövdesi sarsıldı. Göğsünün ortasından kan fışkırıyordu, ama Aleksey kalbine isabet ettirmediğini biliyordu. Anlatacaklarını dinleyebilmesi için Yuda'nın sağ kalması gerekiyordu.

Ne olur ne olmaz, yakınlarda biri görür de bunu Marfa'ya ya da Dimitriy'e anlatırsa diye, sıra rol yapmaya gelmişti.

Aleksey, "Aman Tanrım! Vasiliy!" diye haykırdı. Yere serilmiş adama doğru koşup yanında diz çöktü. Başını çevirip meydana baktığında, yönetime sadık birliklerin kıyıya gelmek üzere olduklarını gördü. Askerlerin arkasında, Büyük Petro'nun bronz silueti ayışığında yükseliyordu. Aleksey, Yuda'yı koltukaltlarından tutup sanki onu vuran korkunç insanlardan korumaya çalışıyormuş gibi nehrin ortasına doğru çekti; ama hâlâ Petro'nun bronz gözlerinin yukardan onlara bakabileceği bir yerde kalmalarını sağladı.

Yuda, "Beni şaşırtıyorsun Lyoşa," dedi. Sesi çatlak çıkıyor ve öksürüklerle kesiliyordu. Konuştukça kan ağzından çenesine akıyordu. "Ama galiba sen kazandın. Çok sıradan da olsa, şah - mat, şah - mattır!" Parmakları ceketinin düğmelerini yokluyordu. Aleksey, söyleyeceklerini dinleyebilmesi için Yuda'nın nefes alması gerektiğini düşünerek düğmeleri açmasına yardım etti.

"Yo hayır, bu öyle sıradan bir şah-mat değil Yuda,"

dedi. "Sen oyuna geldin – *prostak* yerine kondun – şimdi olan biteni anlatacağım."

Yuda elini ceketinin içine kaydırdı. Gömleğinin düğmelerini kurcaladı ve sonunda parmaklarını gömleğin içine soktu. Aleksey bir an onun da silahı olabileceğinden korktu, ama olsa bile kullanabilecek kadar gücü kaldığını sanmıyordu.

Yuda, "Hadi, devam et Lyoşa," dedi. Güya Aleksey'i konuşturmak için söylediği her söz gırtlağında kanın guruldamasıyla kesiliyordu. Aleksey'in anlatacaklarıyla gerçekten ilgileniyor gibi görünmüyordu. Aleksey, bütün sorunlarını çözmenin ve Yuda'nın saçma egosunu tam ölüm anında patlatmanın yolunu bulduğu için çok kurnazca davrandığını düşünüyordu. Ama işte tam o an gelmişken, Yuda oyunu bozuyordu. Yuda elini gömleğinin içine soktu ve oradaki her neyse sıkıca tuttu. İçini çekip gözlerini yumdu, şimdi daha rahat nefes alıyordu. Karşısındaki Yuda değil de bir başkası olsaydı, Aleksey onun bir haç tuttuğunu zannederdi.

Yuda gözlerini tekrar açtı. "Hadi, devam et Lyoşa," dedi.

Aleksey, aralarındaki farkı sonunda anladı. Fark, Yuda'nın bir aldatmacayı kendisinden daha iyi becermesinden kaynaklanmıyordu. Daha iyi beceriyor da olabilirdi, ama önemli olan o değildi. Asıl fark, Aleksey'in her zaman yaptığının aksine, Yuda'nın kurban rolüne çok hevesli olmamasıydı. Yuda, –yaşamı dahil– her şeyini kaybettiği zaman bile duruma hâkimmiş gibi görünmeyi başarıyordu. Bunun da önemi yoktu. Yuda ölecekti ve Aleksey de ona Aleksandr'ın yaşadığını söylemenin tadını çıkaracaktı. Yuda aldırmıyormuş gibi yapabilirdi, ama Aleksey onun aldırdığını bilecekti, bu da yeterdi.

Aleksey, elini Yuda'nın göğsüne avuturcasına vurarak, "Seni yendim Yuda," dedi.

Yuda'nın gövdesi öksürüklerle sarsılıyordu. Aleksey elini çabuk tutması gerektiğini fark etti, ama Yuda bu halinden de hoşnut görünüyordu. Elini gömleğinin içinden çekti. Parmaklarının arasından meşin bir kordonun uçları

görünüyordu. Yuda avucunu açtı ve Aleksey onun avucundaki içinde koyu renk bir sıvının olduğu küçük cam şişeyi gördü. Yuda şişeye hızla asıldı. Meşin kordona bağlı tıpa açıldı ve o anda da Yuda şişeyi dudaklarına götürdü. Şişedeki sıvıdan biraz içti, sonra kolu yana düştü. Şimdi daha ağır soluk alıyordu, yüzüne mutlu bir gülümseme yayıldı.

"Hadi devam et Lyoşa," dedi. "Bana anlatmak istediğin neyse, anlat bakalım."

Aleksey konuşmadı. Yuda'nın eline bakıyordu. Cam şişe buzun üzerine yuvarlanmış, içindeki kalan sıvı dökülmüştü. Koyu renk, küçük bir leke buza yayıldı – sıvı ay ışığında siyah görünüyordu, ama Aleksey bu ışığa aldanmaması gerektiğini biliyordu. Şişeyi alıp kokladı. Koku hiç tartışmasız belliydi – kandı bu.

"Lütfen Lyoşa, ölmek üzere olan bir insanın son isteğini yerine getir."

Aleksey hiçbir şey söylemedi. Yuda'nın o gün erken saatlerde söylediği sözler zihninde yankılanıyordu.

"Petro gerçek bir dâhiydi. Kendi kanını bir vampire içirmek ve bu sayede ileri yaşlara kadar yaşamak – bu aşılması olanaksız bir başarı olur."

Ama Yuda onu aşmıştı işte. Kanını bir vampire içirmişti –Aleksey'in onun boynunda gördüğü izler bunun kanıtıydı– ve boynuna asılı şişede de aynı vampirin kanını saklamıştı; bu, bir sigorta poliçesi – hayatı tehlikedeyken içeceği bir yaşam iksiriydi. Kanını aldığı *vurdalak* belki Kyoşa'ydı, belki de bir başkası. Bunun önemi yoktu.

"Lütfen anlat. Beni nasıl oyuna getirdin?"

Aleksey gülümsedi. "Seni oyuna getirmedim Yuda. Numara yapıyordum, ama sana yalan söyleyecek değilim. Seni oyuna getirebilecek kadar kurnazca bir hileyi hiç beceremedim."

"Ben de Moskova'daki o pencerede yanımda gördüğün kadının Dominique olduğunu sonunda anladın sanmıştım." Dudaklarını kıvırarak sırıttı. "Ya da Margarita olduğunu."

Aleksey, "Hayır Yuda," dedi. "O konuda hâlâ sen ağır basıyorsun."

Yuda yine öksürdü. Midesi kasıldı, belden yukarısı Aleksey'e doğru kalktı. Gözlerini Aleksey'den ayırmıyor ve gülümsemeye çalışıyordu, bu da ağzından daha çok kan boşanmasına neden oldu. Gözleri donuklaştı, gövdesi gevşeyip buzun üstüne yuvarlandı. Son bir kez kan kusarak öksürdü, Aleksey bu öksürüğün Yuda'nın son nefesi olduğunu biliyordu.

Yuda ölmüştü, ama ölü değildi. Ölü değildi. Aleksey, mutlak dönüşümün –Yuda'nın deyimiyle indüksiyonun– ne kadar zamanda tamamlanacağını bilmiyordu. Ama olacaktı. Yuda yaşayabildiği kadar uzun süre insan olarak yaşamayı seçmişti, ama sonunda hiç yaşamamaktansa bir *vurdalak* olarak hayatta kalmayı yeğlemişti.

Tabii eğer Aleksey bunu önleyecek bir şey yapamazsa.

Tahta kılıcını yanına almamıştı – Petersburg'da hiçbir bir *vurdalak*'la karşılaşmayı beklemiyordu. Ama kılıcı yanındaydı, kılıcı Yuda'nın cansız bedeninin kalbine saplamak için kullanamayacağını biliyordu, ama kafasını kesmek için kullanabilirdi.

Cesedi yüzüstü çevirdi, sonra ayağa kalktı. Kılıcını çekti, başının üstüne kaldırdı, kabzasını sıkıca tuttu. En son yarasının daha yeni iyileşmeye başladığı sol elinde bir sızı duydu, ama aldırmadı; olanca nefretini Yuda'nın hareketsiz boynuna yöneltti.

Nehrin kıyısından, "Dur!" diye bir ses geldi. "Hey oradaki! Sen ne halt ediyorsun?"

Aleksey askerlere aldırış etmedi, kılıcı indirdi. Bir kurşun koluna girdi, ama Aleksey'in çelik kılıcı Yuda'nın boynuna savurmasını engellemedi. Sonra ayaklarının altındaki buz sarsıldı. Ön tarafa, tam Yuda'nın cesedinin arkasına bir top güllesi düştü. Aleksey geriye doğru fırladı. Kılıcının Yuda'nın tenine değdiğini hissetti, ama bu önemsiz bir çizikten öte bir şey olmazdı. Aleksey sırtüstü düştü, ama hemen doğrulup oturdu.

İş işten geçmişti. Aleksey'in gözlerinin önünde, Yu-

da'nın hareketsiz vücudu, güllenin açtığı delikten buzun içine kayıp gitti. Gözden kaybolurken en ufak bir su şapırtısı bile duyulmadı. Aleksey, yine Satschan Gölü'nü, daha çok da Berezina'yı anımsadı. Rusya hep aynıydı – kar ve buz ve dondurucu soğuk. Ama bu kez işler değişmişti. Durum daha kesinlik kazanmıştı. Bu kez Yuda'nın öldüğünü kesinlikle biliyordu. Ne var ki, Yuda adaşı gibi buzun içine gömüldüğü ve kendisini Şeytan'la buluşturacak bir kaderi seçtiği halde, bunlar kalıcı olmayacaktı. Bu kez Aleksey, buzlar eridiği zaman Yuda'nın yeniden yaşayacağından emindi.

Aleksey yüzüstü dönüp ayağa kalktı. Buzun üzerinde Vasilevskiy Adası'na ve –belki– özgürlüğe doğru koşmaya başladı.

Nikolay'a sadık askerler yakın takiple peşindeydiler.

Aleksey, tutuklu olarak Petropavlovsk Kalesi'nde yedi ay yattı. Nehri geçmeyi başarmıştı, ama karşı kıyıda da kaçan isyancıları derdest etmek üzere askerler bekliyordu. Aleksey kurşun yemek yerine tutuklanmayı seçti.

Prens Volkonskiy –Pyotr Mihayloviç– Aleksey'in en sık gelen ziyaretçisi ve destekçisiydi, ama Aleksey'i oradan kurtarmak için yapabileceği hiçbir şey yoktu. Nikolay'dan çok Aleksandr'ın adamıydı ve belirli bir nüfuzu olsa bile öteki Prens Volkonskiy'in –kayınbiraderi Sergey Grigoroviç– "Dekabrist Ayaklanması" diye adlandırılan harekete katılması o nüfuzunu da azaltmıştı. Bütün bunlar olmasa bile Aleksey için pek umut yoktu; hareketin içine fazlasıyla sızmıştı. Adı –kendi elyazısıyla yazılı adı– Nikolay'ın elindeki kara listedeydi, asilerin çoğu onu teşhis edebilirdi ve Aleksey, Kışlık Saray'da bizzat Çar tarafından tutuklanacağı sırada kaçmıştı. Yapacağı her savunma, Taganrog'da olanların açığa çıkmasına ve Dimitriy'in de tertipçilerden biri olduğunun anlaşılmasına neden olurdu. Bunların öğrenilmesi pahasına elde edilecek özgürlüğün değeri yoktu. Ona işkence yaptılar, ama iş-

kenceciler Aleksey'in önceki deneyimlerinin yanında amatör kalıyorlardı. Öteki tutuklular onun kadar direnemediler; söylentilere göre başını hücresinin duvarına vurarak kafatasını parçalayıp intihar etmişti.

Volkonskiy'in önerebildiği en büyük yardım, Aleksey'in ailesinin –her iki ailesinin de– maddi güvencesini ve Romanovların da manevi güvencesini sağlamaya söz vermek oldu. Aleksey yargılanmasının idamla mı, hapisle mi, sürgünle mi sonuçlanacağını bilmiyordu; ama büyük olasılıkla, Aleksandr Nikolayeviç reşit olduğu zaman kendisi yararlı bir şey yapabilecek durumda olmayacaktı. Volkonskiy'e, Cain'in artık vampir olduğunu anlattı ve bildiği bütün takma adlarını da söyledi.

Her zamanki gibi baharda karlar eridi ve Neva'nın üzerindeki buzlar da çözüldü. Gerek isyancılardan gerekse seyircilerden yüzlerce ceset nehrin kıyılarına vurmaya başladı, ama Yuda'dan eser yoktu. Volkonskiy, cesedin denize kadar sürüklenmiş ve denizin dibine batmış ya da yanlış teşhis edilmiş olabileceğini –onun kadar farklı adlar kullanan birini teşhiste yanılmak kolaydı– söylüyordu; oysa Aleksey, İsa gibi, Sezar hanedanı gibi, Yuda'nın da yeniden dirilmek ve hep istediği şey olmak, yani vampir olmak için ölmeyi istediğini biliyordu.

Dimitriy ve Marfa'dan gelen mektuplarda Vasiliy Denisoviç'ten bahis yoktu; ne ortalarda görünmediğini yazıyorlardı ne de gelip gitmeye devam ettiğini; ondan söz etmek zaten düşmüş olan Aleksey'e tekme atmak olurdu.

13 Temmuz 1826'da hüküm verildi. 289 kişi ceza yedi. Yargılananlardan 290'ı kuşku uyandıracak biçimde beraat etti. Anlaşılan Nikolay hata ve hoşgörü arasında matematiksel bir hassasiyet güdüyordu. Adamların çoğu, Senato Meydanı'ndaki olaylardan birkaç hafta sonra güneydeki bir ayaklanmaya katılmışlardı. O ayaklanma daha iyi örgütlenmiş, daha iyi desteklenmişti; ama tahttan o kadar uzak yerde hiçbir anlam ifade etmemişti; Nikolay'a sadık ordular da daha güçlü çıkmıştı.

O pis, iğrenç ve iki yıl önceki sel yüzünden hâlâ nem-

li hücrelerden çıkarılmaya başladıklarında gecenin üçüydü. Ayaklanma sırasındaki günlerde sadece altı saat güneş ışığı varken, şimdi sadece altı saat karanlık oluyordu. Dolunayın hâlâ gökyüzünde olmasına karşın, Aleksey ve diğerleri parlak bir tan vaktinde dışarı çıktılar. Aleksey en azından Yuda'nın orada olmadığına ve başına gelen felakete tanık olmayacağına seviniyordu.

Üniformasından rütbeleri sökülürken, Aleksey dimdik hazırolda durdu. O kadar çok hükümlü vardı ki hepsini kuyruğa soktular, ama hiçbirinin önündeki adama ne olduğunu görmesine izin vermiyorlardı. Aleksey albaylığa terfi edince çok iftihar etmişti, uzun zaman önce ölmüş pek çok kişi de –babası, annesi, Vadim Fyodoroviç– onunla gurur duyarlardı. Ama eğer onlar Aleksey'in albay olduğunu, şimdi de rütbelerinin söküldüğünü bilecek konumdaysalar, bunun sebebini de bilirlerdi; o yüzden Aleksey hiç utanç duymuyordu.

Aleksey'e ilerlemesini, sonra da üniformasının geri kalanını çıkarıp basit bir köylü kıyafeti giymesini söylediler; işin tuhafı, eline de bir kılıç tutuşturdular. Bu kendi kılıcı değildi, ama kılıcı vermelerindeki sembolizmi tahmin edebiliyordu. Onu yeni yükselen güneşe çıkardılar. Gece yağmur yağmıştı, ama şimdi yerlerin hâlâ ıslak olmasına rağmen hava açmıştı. Aleksey'in karşısında beş darağacı sıralanmıştı, şu anda hepsi boştu; yanlarında da koca bir ateş yanıyordu.

Az önce verdikleri kılıcı elinden aldılar. Kılıcı alan subay onu Aleksey'in tepesine kaldırdı, bir eliyle kabzasından, öteki eliyle ucundan tutarak eğmeye başladı. Bu, vatan hainlerine uygulanan sembolik bir aşağılamaydı. Bir zamanlar Aleksey de bu törenin karşı tarafında olmuş, Maksim Sergeyeviç'in kılıcını onun başının üzerine kaldırıp ortadan kırmıştı. Aleksey o zaman Maks'ın hain olduğuna inanıyordu, Maks ise sonuçta ihanetinin haklı olduğunu biliyordu. Aleksey kendisine acıyamıyordu. Aleksey'in neler yaptığını bilen ve hayatta olan insanlar vardı – çok olmasa da yeteri kadar vardı. Aleksey, oralarda

bir yerlerde en çok sevdiği insanların kendisini hâlâ sevdiklerini bilerek ölecekti. Maks o sevgiyi ancak öldükten sonra yeniden kazanmıştı, onun için çok geçti artık. Aleksey, kılıcı kırılırken Maks'ın yaşaran gözlerini, çevrelerinde daire olmuş *vurdalak*'ları ve bunları zevkle seyreden Yuda'yı hatırladı.

Kırılan kılıcın sesi –on üç yıldır duymadığı aynı madenî çığlık– Aleksey'i daldığı düşüncelerden ayırdı. Kılıcın iki parçası eritilmek üzere ateşe atıldı; Aleksey de darağaçlarının karşısında durmuş bekleyen bir hainler grubunun yanına götürüldü. En küçük düşürücü hareket de buydu. Rusya yüzyılın son üç çeyreğinde idam cezası uygulamamıştı. Anlaşılan Nikolay'ın kendisinden önce ağabeyinin düşündüğü gibi anayasayı değiştirme planları vardı. Subaylar –artık subay değildiler– aşağılanma işleminden geçirildikten sonra idamlar başladı.

Beş elebaşının adları okundu, onları darağaçlarına götürdüler: Pestel, Muriev-Apostol, Rıleyev, Bestujev-Rumin ve ölüm saçan Kahovskiy. Her biri basamaklardan çıktı, boyunlarına ilmek geçirilip sıkıldı. Cellat, geceki yağmurda ıslanan ipleri geçirirken zorlandı, ama sonunda beşi de hazırlandı. Basamaklar tekmelenip adamlar uzağa doğru sallandırıldı.

Seyredenlerden ortak bir inilti yükseldi ve başlar öteye çevrildi. Adamlardan üçü iplerden kayıp aşağıya düştü; Muriev-Apostol, Rıleyev ve Kahovskiy. Diğer ikisi giderek azalan güçleriyle boşluğu tekmeliyordu; "şanslı" üç kişi için aynı işlem yeniden başladı. Bu sefer yanlışlık olmadı. Aleksey'e göre, bunu sadece Kahovskiy hak etmişti.

Yeni bir isim listesi okundu –yaklaşık otuz kişi–, Aleksey de aralarındaydı. Sonra hüküm açıklandı. Asılmayacaklardı. Aleksey buna sevinse mi, sevinmese mi bilemiyordu. Ölmek her şeyi hızla sona erdirirdi, ama yaşamak demek umut demekti ve Aleksey'in de umuda ihtiyacı vardı.

Birkaç saat sonra Aleksey, küçük bir grupla birlikte kalenin Neva kapısından çıkarıldı, kısa taş iskeleden ora-

da bekleyen bir salapuryaya götürüldü. Hızla akan geniş nehrin karşısından Sen Petersburg'a baktı. Kışlık Saray'ı, Bahriye Nazırlığı'nın bir bölümünü görebiliyordu, ama Senato Meydanı ile Petro'nun anıtı görünmüyordu. Aleksey tekneye indi; birkaç dakika sonra da tekne hareket etti; onu ve isyancı arkadaşlarını dönüşü olmayan yeni bir yaşama götürüyordu, sürgün hayatına.

Aleksey bir kez daha şehrin siluetine baktı. Akıntıya karşı yol alırlarken, Petro'nun bir zamanlar Aziz Gyorgiy gibi bir canavarı alt ettiği yerdeki zafer anıtı bir an gözüne çarptı. Keşke Petro, George gibi yılanın başını ezebilseydi. Heykel gözden kayboldu. Bu Aleksey'in Petersburg'u ya da herhangi bir gerçek uygarlığı son görüşü olacaktı, ama ona da alışacaktı.

Yine de, gördüğü son şehrin Moskova olmasını isterdi. Moskova'yı her zaman tercih etmişti.

Epilog

Sibirya. Ücra bir yerdeki geniş nehrin kıyısında, Baykal Gölü'nden elli, Moskova'dan beş bin verst uzakta İrkutsk şehri vardı. Dekabrist Ayaklanması'nın üzerinden neredeyse yirmi dokuz yıl geçmişti.

Domnikiia bileğindeki demir bilezikle oynuyordu. Bileziği 1828'den beri takıyordu. Yakın dostlarının çoğu – ufak ve dışa kapalı bir çevre– bu bilezikten takıyorlardı. 1828 yılı, Dekabrist sürgünlerinin koşullarında yapılan ilk esnekliklerden birini –sürgünlerin bacaklarındaki demir prangaların çıkarılmasını– simgeliyordu. Pranga demirlerinin bir simge olarak dövdürülüp bileklik yapılması fikrini ortaya atan Polina Annenkova'ydı... bu simgenin neyi temsil ettiğini de bilen yoktu. Kadınlardan bazıları da metal alyans takıyorlardı, ama Domnikiia'nın böyle yüzüğü yoktu. Bildikleri kadarıyla Marfa Mihailovna hâlâ sağdı.

Pek çok zevce, birkaç da sevgili, sürgündeki erkeklerine destek olmak için Sibirya'ya gelmişlerdi. Başlangıçta sürgünler çok daha doğuda bir yerdeydiler ve koşullar da tarif edilemeyecek kadar kötüydü. İkinci dereceden komplocu sınıfına giren –idam cezasına çarptırılmamış olan– Aleksey ve diğerleri, belirli sürelerle kürek cezasına, ondan sonra da ömür boyu sürgüne mahkûm olmuşlardı. Aleksey on iki yıl maden ocaklarında çalıştırılmıştı; bu kürek cezalarının ne en uzunuydu ne de en kısası.

O süre bittikten sonra yaşam koşulları daha katlanılabilir duruma gelmişti; yanlarında eşleri ya da sevgilileri olanlar için yaşam kesinlikle kolaylaşmıştı. Marfa'nın oraya gelmesi söz konusu değildi; Aleksey daha Petersburg'dan ayrılmadan önce Domnikiia'ya bu konuda güvence vermişti. Marfa birkaç yıl aralıklı olarak mektup yazmış, sonra onu da kesmişti. Dimitriy Alekseyeviç de aynen öyle yapmıştı. Aleksey, onun yanında olmak için doğuya gelen Domnikiia'ya Yuda'nın –Vasiliy Denisoviç kisvesinde– yaptıklarını anlattı.

Prens Volkonskiy –Pyotr Mihayloviç– her türlü olanağı sağladı. Aleksey'in devrim hareketini gerçekten desteklemediğini bildiği halde, kendi kayınbiraderinden daha çok Aleksey'i kolladı. Sibirya'da onlara ve –anlaşıldığı kadarıyla– Marfa ve Dimitriy'e, en önemlisi de Lavrovlara para gönderilmesini sağladı.

Domnikiia ve Aleksey, ikisini de çok sarsan bir karar aldılar ve Tamara'nın kendi iyiliği için, yürekleri parçalanarak onu yanlarına almadılar. Sibirya'da ilk zamanlar katlandıkları koşullarda yaşamak –bazı sürgün eşlerinin Sibirya'da doğum yapmış olmalarına rağmen– Tamara'yı sefil ederdi; bir Dekabrist'in çocuğu damgasıyla ve ana babasını bir daha görme umudu olmadan Moskova'da yaşayıp orada büyümek de çocuk için anlamsız bir işkence olurdu. Neyse ki, aldatmacanın tohumları önceden atılmıştı.

Toma, Valentin Valentinoviç ile Yelena Vadimovna'nın kızı Tamara Valentinovna Lavrova olarak büyüyecekti. Aleksey, kızının Vadim'in torunu olacağını düşününce gülümsemişti, ama bu teselli olmaya yetmemişti. Bu fikri Yelena'ya açtıkları zaman, Yelena üzülmüş, ama onları desteklemişti. Valentin şaşılacak kadar uyumlu davranmıştı. Kötü bir insan değildi, Tamara'yı da her çocuğu seveceği kadar seviyordu. İçten içe de, onun Aleksey'le Domnikiia'nın değil de kendi kızı olsaydı çok daha mutlu olacağını düşünüyordu. Volkonskiy'in düzenli olarak gönderdiği çekler de, Valentin'in bu durumu kabullenmesinde hiç kuşkusuz etkili oldu.

Tamara'ya gelince; Domnikiia da Aleksey de onun daha çok küçük olduğu için kendilerini çok geçmeden unutmasını hem umut ediyor hem de bundan korkuyorlardı. Kızın yüreğinde kendilerine ait bir anının yaşayıp yaşamadığını hiç bilmeyeceklerdi, ama Lavrova soyadıyla süreceği yaşam, gerçek ana babasından aklında kalanları örtecekti. Üstelik onu sadece Dekabrist bir babanın kızı olma utancından korumuyorlardı. Toma, Petersburg'da, Sibirya'da ya da başka bir yerde Domnikiia'nın yanında olsaydı, Yuda sonunda Aleksey'le olan bağlantıyı kurardı. Babasından intikam almak için kızın peşine düşer miydi? Aleksey, Yuda'nın önünde sonunda bunu yapacağından emindi. Bu, göze alamayacakları bir tehlikeydi. Aleksey, hiç değilse onunla vedalaşmak fırsatını bulamadığı için şanslıydı.

Volkonskiy onlara sık sık mektup yazmıştı. Gelen mektuplar da giden mektuplar da sansürden geçiyordu; ama Aleksey de Prens de birkaç sözcükle çok şey anlatabilecek kadar akıllıydılar. Volkonskiy'den gelen hemen her mektupta, "Çar Nikolay ve Çareviç Aleksandr son derece sağlıklı görünüyorlar" veya –o kadar sık olmasa da– "Çareviç bugün parlak öğle güneşinin altında muhafız alayını denetlerken görüldü" gibi ibareler yer alıyordu. Aleksey, Domnikiia'ya ev yaşamıyla ilgili şeyleri anlatmış, ama devlet işleri konusunda o kadar açık sözlü olmamıştı; ama Domnikiia yine de öğle güneşi sözlerinin özel bir anlamı olduğunu tahmin edebiliyordu.

Kürek cezaları sona erdiğinden beri, Dekabrist aileler, kasabadan kasabaya taşınmışlar, ama –bürokratik izin engellerini bir şekilde aşarak– hep batıya doğru gitmeye çalışmışlardı. Çar Nikolay, kendini tahttan uzaklaştırmaya çalışmış olanlara güttüğü kinden vazgeçmiyordu, ama hiçbiri de onun yerinde olsalar farklı davranacaklarına yemin edemezdi – birkaçı da yalandan yemin etmişti. Aleksey'in de içlerinde olduğu çoğu, öncelikle tarım ve eğitimin gelişmesine yardım ederek Sibirya köylülerinin yaşam koşullarını iyileştirmeye çalışıyorlardı. Aleksey, za-

manla epey bir şey öğrenmesine rağmen, tarım konusunda cahildi; ama o da köy çocuklarına Rusça, Fransızca, İtalyanca, Almanca ve biraz da matematik öğretiyordu. Matematik problemlerinin çoğu bir top güllesinin çizeceği eğrinin önceden hesaplanması gibi örneklerden oluşsa da Aleksey yılmıyordu; iyi öğrencileri de bu bilgileri inşaat, çiftçilik, balıkçılık gibi konularda kendilerinin karşılaştığı problemlere uyarlayabiliyorlardı.

Volkonskiy iki yıl önce ölmüştü. Ölünceye kadar da mektup yazmaya –ve para göndermeye– devam etmişti; ölüm haberini de kayınbiraderi kanalıyla almışlardı. Volkonskiy öldüğünde yetmiş altı yaşındaydı – Aleksey'den sadece beş yaş büyüktü, ölüm haberi Aleksey için bir "*Memento Mori!*"[1] yerine geçmişti. Volkonskiy'in ölümü üzücüydü ama sürgün hayatının sefaletini azaltacak yardımları açısından, Prens zaten görevini tamamlamıştı. Artık daha fazla paraya gerek yoktu. Son aldıkları habere göre Dimitriy binbaşı olmuştu. Tamara hakkında hiçbir şey bilmiyorlardı – kendilerine ondan haber vermemesini Volkonskiy'den özellikle istemişlerdi; onunla ilgili bilgi almak dayanılmayacak kadar acı verirdi – şimdi otuz üçüne gelmişti, herhalde mutlu bir evliliği ve hiç kuşkusuz çocukları vardı.

Domnikiia ile Aleksey, Pyotr Mihayloviç'in gönderdiği paraların büyük bölümünü biriktirmişlerdi. Taştan değil de ahşap olmakla beraber, oturdukları ev kendilerinindi. Aleksey'in ekip biçtiği bir miktar toprakları da vardı. Lyoşa, Domnikiia'ya "Bahçemizi yeşertmek gerek"[2] diyordu hep; sonra ona Voltaire'i okuması gerektiğini söyledi, ama Domnikiia okumadı. Hiç tasarlamadıkları bir yaşam biçimi olsa da hayatlarından memnundular. Gerçi

1. (Lat.) "Ölümlü olduğunu hatırla" anlamında bir söz. Bir bakıma "ölümlü olduğunu unutma ve yaşamın keyfini çıkar" göndermesi de yapıyor. (Ç.N.)

2. Voltaire'in *Candide* adlı yapıtında, "En iyi yerler, en iyilerin olmalı," diyen Dr. Pangloss'un iyimserliğine karşı, Candide'in, iyi dünyayı yaratmak için insanın emek vermesi gerektiğini belirten sözü. (Fr.) *Il faut cultiver notre jardin.* (İng.) *We must cultivate our garden.* Türkçesi Fehmi Baldaş çevirisinden alındı. (Ç.N.)

kışın korkunç soğuk oluyordu, ama bu onlara Rusya'da olduklarını anımsatıyordu. Yazları hava genellikle güzeldi – çok nadiren aşırı sıcak oluyordu. Şimdi yazla sonbahar arası bir dönemdeydiler, güneş battıktan sonra bile hâlâ evin önünde rahatça oturup nehri seyredebiliyorlardı. Bugün Domnikiia'nın dışarıda oturması özellikle önemliydi, çünkü Aleksey'in bir ziyaretçisi vardı.

Keşiş –Domnikiia onun Aleksey'den birkaç yaş büyük olduğunu tahmin etti– atla gelmişti. Domnikiia'ya tuhaf bir biçimde tanıdık geliyordu, ama nereden tanıdığını çıkaramadı. Adam ona adını söylemiş, Domnikiia da biraz gülünç ama bir bakıma da uygun düşen bir resmiyetle ziyaretçinin adını Lyoşa'ya bildirmeye gitmişti. Yaşlı adam da Domnikiia'nın peşinden eve girmiş, Aleksey onu görmüş ve tanımıştı. Aleksey –elinden geldiğince hızla– ileri atılıp yollar önce kaybettiği kardeşine sarılırcasına kucaklamıştı adamı; oysa Domnikiia daha konuğun adını söylemeye fırsat bulamamıştı – o ad Fyodor Kuzmiç'ti.

Domnikiia, Aleksey'le yaşlı adamın –öteki yaşlı adamın– konuşacakları şeyler olduğunu sezerek, ikisi de itiraz ettiği halde, onları yalnız bırakmıştı. Neredeyse hyarım saattir beraberdiler, Domnikiia artık içeri girmek istiyordu. Pencereden içeriye baktı, Aleksey onu gördü ve sevinçle içeri gelmesini işaret etti, Domnikiia da içeriye girdi.

Aleksey en sevdiği koltukta oturuyordu, havanın ılık olmasına karşın dizlerine bir battaniye sermişti. Artık yetmiş üç yaşındaydı –Domnikiia da altmış bir olmuştu– ve yaşlanmanın yüzeydeki belirtilerini gösteriyordu. Saçı ve sakalı beyazdı. Derisi incelmiş, solgunlaşmıştı, ama çok fazla kırışmamıştı. Gövdesi biraz kurumuştu, ama güçsüz değildi – kürek cezası olarak yıllarca madenlerde çalışmak gücünü yitirmemesini sağlamıştı. Ağır işitiyordu, gözleri de iyi görmüyordu, ama okurken kullandığı bir gözlüğü vardı.

Karşısında oturan adam –Fyodor Kuzmiç– Aleksey'den

daha akıllıymış, ama hayatından onun kadar hoşnut değilmiş gibi görünüyordu. Yaşlılık onu da aynı biçimde etkilemişti; tek fark onun tepesinin tamamen açılmış olmasıydı. Aleksey'in ise, tepesindeki Domnikiia'nın daha çok yeni fark ettiği minik bir açılma dışında, hiç saçları dökülmemişti.

"Demek Cain hiç öğrenmedi?" Kuzmiç bunu Domnikiia tam odaya girdiği sırada sordu. Kadın o adı duyunca ürperdi.

"Hayır! – Ona anlatmak için can attığım halde öğrenemedi."

"Hâlâ yaşadığını sanıyor musun?"

Aleksey, "Aksini söylesem aptallık etmiş olurum," dedi.

"Öyleyse hilemiz –senin hilen– bir zafer olmayı sürdürüyor; seni o kadar zaman aldatmasına karşı çok yerinde bir ödeşme sayılır."

Aleksey, "O beni hiç aldatmadı," dedi. "Sadece beni kendi kendimi aldatmaya kandırdı." Başını kaldırdı, Domnikiia'nın gözlerinin içine baktı. "Ama gerçeği çok önce anladım. Bazı şeyler inanmayı gerektirmez, bazı şeyleri insan kendiliğinden bilir."

Domnikiia'nın onun söyledikleri hakkında en ufak fikri yoktu, ama Aleksey'in gözlerindeki sevgi dolu bakışı gördü; binlerce verst yol yapıp troykadan indiği ve iki yıllık hasretten sonra ilk kez göz göze geldiklerinden bu yana her gün gördüğü o sevgi dolu bakışları gördü. Onların konuşmalarını dinlemek artık onu ilgilendirmiyordu, buna gerek duymuyordu.

Domnikiia tekrar bahçeye çıktı; dizlerindeki ince sızıyla ağır ağır yürüyerek sandalyesine gitti. Oturdu, başını kaldırıp göğe baktı. Bu gece mehtap yoktu, ama gökyüzü ışıl ışıldı. Tuhaf bir şeydi bu, ama Domnikiia –havanın soğuk ya da bulutlu olmadığı– çoğu geceler dışarıda oturup pek çoğunu Aleksey'in öğrettiği takımyıldızları seyrediyordu. Aleksey, takımyıldızların biçimlerinin, tanrıların gökyüzüne yerleştirdiği ikonlar olmayıp rastgele oluştuklarını bilecek kadar akıllıydı, Domnikiia da ona

inanacak kadar akıllıydı; ama yıldızlara bakmasının nedeni o değildi.

Basit bir mantık yürütüyordu. Her gece olacak şey değildi, belki bu gece olmazdı –belki yüz gecede hatta bin gecede bir kez olabilirdi– ama Domnikiia, zaman zaman Pegasos ya da Orion veya Koltuk takımyıldızına bakarken, koca kıtanın yarısı kadar uzakta bir yerlerde kızının sokakta yürüdüğünden, koltukta oturduğundan ya da sevdiği adamın koynunda yattığından ve gözlerini gökyüzüne kaldırarak çoktan unutup gittiği annesi gibi aynı yıldızlara baktığından emindi.

Tarihî not

Resmî kayıtlar, bize Çar I. Aleksandr'ın karısı ve danışmanlarıyla birlikte olduğu Taganrog'da AB'de 1 Aralık 1825'te öldüğünü belirtiyor. Ne var ki, hemen sonra Aleksandr'ın ölmediği, ama hiç ısınamadığı tahtı bırakmak için ölmüş gibi oyun oynadığı hakkında söylentiler yayılmaya başladı. Anlatılanlara göre, Aleksandr uzun ömrünün geri kalanını Fyodor Kuzmiç adı altında, yoksul bir zahit kisvesiyle geçirdi ve sonunda 1864'te Tomsk'ta öldü. Eğer Aleksandr ile Kuzmiç aynı kişiyse, o tarihte seksen altı yaşında olmalıydı. Tarihçilerin çoğu bu hikâyelere sadece bir dipnot olarak yer verirken Romanov ailesinin içinde bunların doğruluğuna büyük ölçüde inanılıyordu. Daha 1958 kadar yakın bir tarihte, son Çar II. Nikola'nın kızkardeşi Düşes Olga Aleksandrovna şöyle diyordu: "Ben yaşlıyım ve bu dünyada daha uzun zamanım yok; siz gençsiniz ve böyle şeyleri anlayabilirsiniz. Bilmelisiniz ki, bizlerin Fyodor Kuzmiç'in imparator olduğundan hiç kuşkumuz olmadı."

JASPER KENT'TEN ONİKİ'NİN DEVAMI

ON ÜÇ YIL SONRA

Yıl 1825. Rusya on yıldır barış içinde, Bonaparte çoktan ölmüş, istila tehlikesi kalkmış. Albay Aleksey İvanoviç hâlâ Çar I. Aleksandr'ı korumakla görevli ama korkacak bir şey yok. Fransızlar yenilmiş, Aleksey'in bir zamanlar önce omuz omuza, sonra karşı karşıya savaştığı o on iki canavar yaratık yok.

Ne var ki Çar hiçbir zaman huzura erişemeyeceğini biliyor. Ordusunun içindeki ayaklanma hazırlıklarından haberi var; ama gerçek korkusu çok daha korkunç bir şeyden, kendisinin, ailesinin ve ülkesinin üzerine çöken bir lanetten kaynaklanıyor. Aleksandr, çok eskiden verilmiş bir sözü unutamıyor: kanla mühürlenmiş ve yüz yıl önce yerine getirilmemiş bir söz. Şimdi Romanov hıyanetinin kurbanı, kendisine ait olan şeyi istemek için geri döndü. Bunu öğrenmek Aleksandr'ın kanını donduruyor. Aleksey'e gelince, bir zamanlar değer verdiği, sevdiği her şeyi tehdit etmiş olan kötülük on üç yıl sonra sanki geri gelmiş gibi.

Gerçek olaylarla fantezinin, dehşetle aşkın birlikte örüldüğü başdöndürücü bir tempo...

"Tarihî roman ile kara fanteziyi inanılmaz bir tempoda bütünleştiren bir roman."

The Times

"Tolstoy'un ya da Pasternak'ın soyundan bir yazarın biraz da Dracula'nın yaratıcısı Stoker'la akrabalığından kaynaklanan müthiş bir fantezi."

SFF World

Kapak resmi: Paul Young

29,50 TL
KDV DAHİL

ISBN 978-975-07-1334-7

